

DE IJZERBODE

Verantwoordelijke uitgever :
Drukkerij Schoonaert
Bergenstraat 1
8972 Roesbrugge
tel. 057/30 03 79
385-0056772-90

INFORMATIEBLAD voor de DIEPE WESTHOEK
met bijdragen over regionale geschiedenis en populaire wetenschap
22^e Jaargang Nr. 1 januari 1992

Algemeentekantoor 8972 Roesbrugge

Wordt maandelijks
gratis verspreid in :
Roesbrugge - Haringe
Proven - Krombeke
Stavele - Beveren - Watou
Jaarabonnement : 200 fr.

Een kerstverhaal van bij ons

Op de bijlander van Jef Beke werd in de Kerstnacht van 1880 een zoon geboren...

Meer dan honderd jaar geleden zorgde overvloedige sneeuw- en regenval voor wateroverlast in de IJzerstreek. Net als op 20 november 1991, bracht het wassende water van de IJzer toen plots waterrellende, waarbij niet alleen landerijen maar ook huizen onder water kwamen te liggen. De IJzerbroeken die sinds onheuglijke tijden de waterreservoirs van deze vlaktestroom zijn, waren vroeger nog meer dan nu meermaals getuigen van kleinere en grotere natuurrampen, waarbij vaak dieren omkwamen en waarbij zelfs geen mensenlevens werden gespaard.

In 1880 werd Jef Beke schipper op een kleine bijlander, samen met zijn nogal wat jongere vrouw, Marie Verstichele, verrast door het snel wassende water van de IJzer, tussen Roesbrugge en Beveren, op de plaats waar de Haringebeeke de rechter- en de Kallevaart de linker-IJzeroever bereiken. In enkele uren werd tussen beide dorpen een groot en verraderlijk meer geschapen, waar sloten en grachten, Kallevaart en IJzer, gevaarlijke en dodelijke valkuilen werden, waar mens en dier het leven lieten.

Louis A. Rubbrecht schrijft hierover in zijn Geschiedkundige Kroniek „Rousbrugge-Haringe van 1800 tot 1907“ :
Op donderdag 18 november 1880 grote regen van de morgen af. De volgende dag, buitengewone stroom in de IJzer. Van twee uur 's namiddags staat 't water 10 cm boven de kruin van de steenweg. Om zes uur 's avonds is het 65 cm gerezen. Op 18 december stijgt het water geweldig hoog. 't Is d'hoogste vloed die hier bij geheugenis gekend is (!).

Een maand later, op Kerstavond 1880, werd midden een nieuwe hoge waterstand in de Westhoek, het Kerstekind geboren.

Een kerstverhaal, niet zonder enige ontroering opgedragen aan de talloze binnenschippers die eeuwen lang en dit tot 1940, in vaak barre omstandigheden en met uiterst primitieve mogelijkheden, welvaart en vertier brachten in de IJzerdorpen van aan de zee tot aan de terminus Roesbrugge-Loskaai.

„Josephus, Cornelius Delbeke, neemt gij tot uw wettige echtgenote Marie Rosalie Verstichele?“ Maaïke herinnerde het zich alsof het pas gisteren gebeurd was. Zij had voorzichtig en heel stilletjes, met

een krop in de keel, geantwoord : „Ja, ik wil“.

Het was nog donker in de kerk. Alleen de zusters van 't klooster en twee rijen vormloze donkere schimmen waren getuige van deze arme-mensen-trouw.

„Ja, ik wil“, had Josephus gezegd. Iedereen kon dit duidelijk horen. Dan zegende de onderpastoor voor het eerst man en vrouw en haastte zich naar het altaar voor de fundatiemis van de Goudeseunes. Er waren geen ringen, geen bloemen, ook geen familie. De Goudeseunes die van vader op zoon boerden op de *Honderd Gemete* en in betere tijden een brandvenster en een zilveren offerschaal aan de kerk hadden geschonken, konden gerust zijn. Terwijl het werk op 't hof voort ging, werd er ten onverlette gezorgd voor de zielelafenis, van zij die hen reeds waren voorgegaan.

Na de mis had onderpastoor Feys, Maaïke en Jef naar huis meegenomen en samen aten zij het vers gebakken brood dat Martha had gereed gezet. Onderpastoor Feys van Beveren was sinds jaar en dag een bovenstebeste kameraad van Jef. Zij hadden als kinderen in de IJzer gezwommen, de onmetelijke broeken ingetrokken en te Pollinkhove op 't hof van Feys onvergetelijke uren doorgebracht. Jef Delbeke woonde toen in één van de kleine huisjes beneden de dijk van de Fintele, samen met zijn grootmoeder, die als

kind nog in de wielen van de winde had gelopen die de platte schuiten van de Lovaart in de IJzer trok of omgekeerd (?). Vader en moeder Delbeke bleven op hun bijlander die de navette deed op de IJzer tussen Roesbrugge en Diksmuide. Ze waren zelden of nooit thuis en meetje zorgde voor Jefke, het achterkومتتje.

Toen Louis Beke en Rosalie, zijn vrouw, versleten en krom gewerkt waren, namen

**VAN HARTE
EEN GELUKKIG 1992**

Geluk komt zelden door een grote meevaller, maar vaak door het benutten van kleine kansen !

zij de schepwinkel over van Leonie Goe-minne uit Nieuwkapelle. Jef kreeg de bij-lander en de kalandzie en samen met Phil, de jongste broer van zijn vader die nooit getrouwd was, sleepten zij de platte schuit van dorp tot dorp.

Nog voor het helemaal klaar werd, ver-lieten Jef en Maaïke op hun trouwdag de onderpastorij. Zij liepen dicht en zwijgend naast elkander langs de kerkwegel naar de IJzer, waar hun bijlander vóór de Harin-gebeek tegen de Kallevaart lag gemeerd.

Iedere keer als Maaïke de platte boot langs het jaagpad van de Kallevaart naar „De Landing” trok en het blauwe dak van de onderpastorij hoog boven de kleine huisjes van Beveren zag, speelde haar trouwdag zich met een aan de werkelijkheid grenzende verbeelding voor haar geest. Zoals in de zomer van 't jaar 1880...

Leuzaard, het kleine zwarte schippers-hondje liep voor haar voeten. De zon brandde in de loodware lucht en de stilte werd alleen verstoord als waterhoentjes vanuit de rietkraag in 't water plonsden.

Jef zat op het dek van de bijlander en vlocht manden uit groene wiedauw. Het was snikhete en Maaïke voelde de lederen trekriem, waarmee ze de platte boot door de IJzer trok, rond haar schouders branden.

Plots schoot Leuzaard als een pijl uit een boog naar de oever en liep daarna met kleine pasjes, beteuterd en beschaamd, weer voor Maaïkes voeten als een blauwe reiger met statige vleugelslag zich van dit hondegeweld verwijderde. Alles ademde stilte.

Toen de zusters van 't klooster het Angelus luidden, bleef zij midden het jaagpad staan. De boot gleed traag een eindje verder en Maaïke zag dat Jef opstond om zich naar het klooster te keren en met de handen voor de borst gevouwen, drie keer het *weesgegroeit* te bidden. „Wees gegroet Maria...”. Dit was de blijde boodschap van de Engel. Maaïke kniep haar ogen toe en zag het allemaal weer heel duidelijk gebeuren.

Negen jaar geleden, zij was toen net elf jaar geworden, was zij met een oudere zus vanuit Halluin naar Noordschote gevlucht op 't hof van Pieters, waar tante Flavie sinds jaren als keukenmeid kost en inwoon genoot. Toen de Pruisische koning Frankrijk binnenviel, vluchtten honderden meisjes uit schrik voor de Duitse punthelmen, en wat er onder stak, naar België. Marie werd te Noordschote Maaïke genoemd en deed na 't werk in de keuken, waar ze eerst tante Flavie wat hielp, 't labuur in de stallen om na enkele jaren meer buitenwerk dan menagewerk te doen. Zij kon overal de hand aan slaan, had van alles verstand en bleef uit de buurt van 't mansvolk.

In 1879 (de Duitsers hadden in 1871 de oorlog tegen de Fransen gewonnen) werd Maaïke twintig jaar. Zij herinnerde het

zich alsof het gisteren was. Het werd een snikhete zomer en het was eind mei toen knechten en meiden van Pieters het laatste voer hooi uit de broeken reden. De losliggende planken van de hooipiete (°) klabetterden onder het ijzeren beslag van de wielen. Terwijl de paarden weer op adem kwamen en het gras van de oever graasden, brak 't volk van boer Pieters, samen met enkele bereidwillige passanten in allerijl de pietere af om een wachtende bijlander doorvaart te geven. Maaïke zeulde met planken en baddens, liep als een koorddanser over de smalle dwarshouten, struikelde opeens over haar rokken en plofte in de IJzer. Een kanjer van een balk schoof van de brug en kwam, net voor ze helemaal onder water verdween, op haar hoofd terecht. Nu kon zij er om lachen, maar was Jef Beke er toen niet tijdig bij geweest, dan was Maaïke nu al lang dood en geoordeeld. De schipper die schrijlings op de boeg van zijn boot zat en de hele bedoening had gade geslagen, sprong meteen over boord en haalde het blonde, bewusteloze meerminnetje uit het water. Als een natte vod werd Maaïke op het voorplecht van Jefs platbodem gehesen en toen zij na een tijdje weer bij bewustzijn kwam, keek zij verbouwereerd in de zwarte ogen van de schipper. In zijn ringbaard stak wat eendekroos. Nu kan zij er om lachen, maar toen... Toen werd zij om half tureluurs op een wagen hooi gelegd en naar 't hof gevoerd. Zij zag voor de bocht nog net hoe Jef - het kon haar vader zijn - druipeend nat, samen met nonkel Phil, de boot van wal duwden.

De volgende zondag had Jef de bijlan-der aan De Peereboom (°) afgemeerd en stapte met grote passen door de kurk-droge broeken naar 't Hof van Pieters om naar de gezondheid van Maaïke Verstichele te informeren. Tante Flavie had het zondagse koekebrood bovengehaald en boer Pieters was blij Jef te ontmoeten. Maaïke zat er stilletjes bij, genoot van Jefs aanwezigheid en zo was het allemaal begonnen. Jef had de jaren en Maaïke 't verstand en in 't putje winter trouwden zij te Beveren in een *geschuifelde messe* (°) voor onderpastoor Feys.

De laatste klokkeklanken van het Ange-lus losten op in de stilte van de middag. Vanavond zou zij het Jef vertellen, nu was zij het heel zeker. „Wees gegroet Maaïke...”, dat was de blijde boodschap voor haar. De Engel had daarnet een-zelfde openbaring gedaan, ook Maaïke zou een zoon baren. Was dit nu droom of werkelijkheid? Zij wist wel beter!

Zij trok de bijlander weer op gang. Snikheet was het en geen zuchtje wind zorgde voor enige verfrissing.

„Hoi! Nog vijfhonderd meter, Maaïke, en dan eten wij in *De Landing*!” riep Jef. Hij borg wiedauw en manden op en ontrolde het meertouw dat voor zijn voeten lag.

De Kallevaart (°) zag zwart van water-hoentjes en Leuzaard schaverdijnde er achter als een bezetene. Zij verdwenen uit het riet van de oever en spottend, dobberend op het water negeerden zij de aan-stellerige schippershond.

De lange hete zomer was voor Jef en Maaïke zonder grote tegenslagen gepas-seerd. Jef vlocht minder manden op het dek van zijn bijlander en liep, om zijn vrouw tijdens haar zwangerschap te spa-ren, omzeggens altijd in de brede schou-derriem die aan een stevig zeel de boot door de onmetelijke polderweiden trok. Kolen, zoutklompen, briecken en kalk, kas-seien, maar ook koloniale waren, wol, zijde, meel, bier, wijn en alles wat maar enigszins kon verhandeld worden, werden vanuit Diksmuide tot aan Roesbrugge gebracht. Maaïke breide een hele com-mode vol kinderkleedjes, sokjes en mut-sen en als de wind goed zat, hyste Jef het grote zeil en genoot aan het roer van de bezigheid van zijn jonge vrouw, een kind nog bijna. als hij die kolossale voorraad kindermonturinge zag, vroeg hij haar wel eens schertsend of zij met zo'n oude man als hij nog van plan was evenveel kinders te kopen als vader Louis. Die had er nog acht in leven...

In 't putje van de winter woonden zij in 't piepklein huisje van meetje, waar nonkel Phil zijn oude dag doorbracht, maar meestal bleven zij op de boot. Zij huize-nierden in het ruim in een klein maar pro-per plaatsje waar men niet eens kon rechtop staan. Naast de twijfelaar, het biezonderste meubel van het kleine ver-trekje, stond sinds kort het wiegje dat Jef met bovenstebeste wiedauw had gevlocht-en.

Toen het half november werd, striemde de regen dagen lang ongenadig neer en zette reeds hier en daar een deel van de broeken onder water. In afwachting van beter weer werd de bijlander aan de Fin-tele gemeerd en trokken beiden bij nonkel Phil in. De dagen waren donker en de bol-lantaarn moest bijna de ganse dag branden om een beetje klaarte binnen de muren te krijgen.

Half december tegen de middag, toen ze met zijn drieën aan tafel zaten, kwam een van de knechten van Aimé Viaene uit Roesbrugge het keukentje binnengestapt. Sedert lang kenden Phil en Jef, Jules Zout, maar waren toch verwonderd van dit onverwachte bezoek.

Aimé Viaene, brouwer en zoutzieder op de Beverenkalsijde, in feite nog in Roesbrugge-dorp, die daar dertig jaar vroeger een prachtige patriciërs woning had opgetrokken, en die in onderhande-ling was met Pieter Feys, burgemeester van Steenkerk (en oom van onderpastoor Feys van Beveren) in verband met de over-lating van het bedrijf (°), liet bij monde van Jules Zout vragen of Jef Beke nog in de gauwte een lading bier naar Diksmuide kon brengen die vóór Kerstdag te Brugge moest geleverd worden. Meteen kon hij dan het restje ruwe zoutklompen mee-brengen die in zijn loods aan Kaaskerke-brug was gestockeerd. Twee ladingen, op en af, zouden de weken van gedwongen

(vervolg blz. 206)

GERARD MERCATOR van RUPELMONDE (5) (1512-1594)

de grootmeester van de Vlaamse kartografie

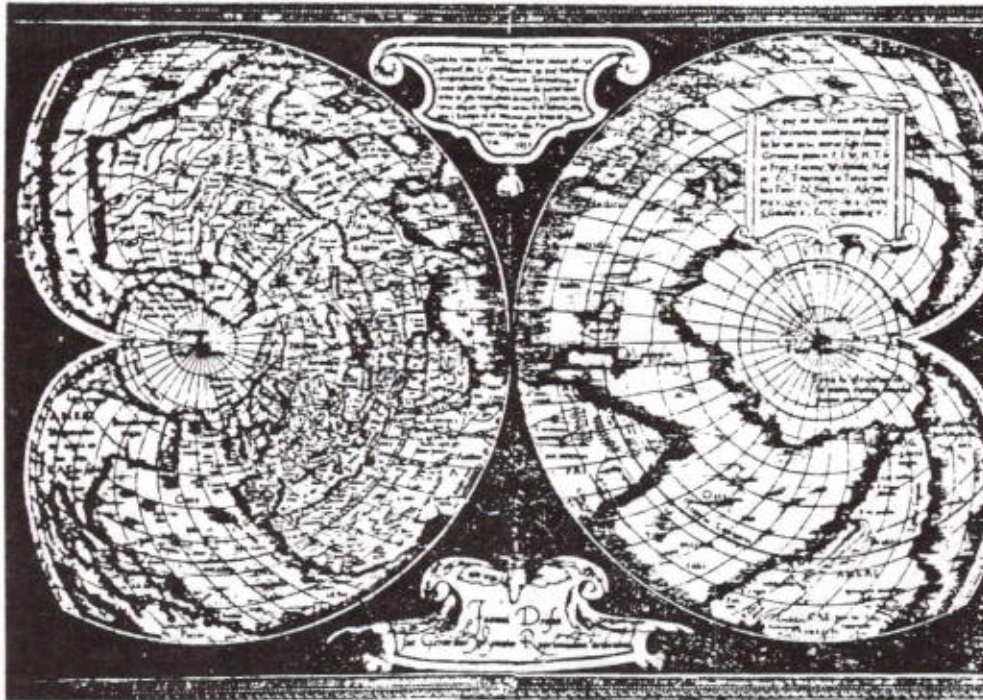

De wereld en Vlaanderen in kaart

Na zijn huwelijk was Mercator een huis gaan betrekken op de Sint-Pietersparochie te Leuven, in de straat die achteraan begrensd was door het klooster van de Augustijnen. Einde augustus 1537 werd zijn eerste kind geboren: een zoon, die Arnoldus werd gekerstend⁽³⁰⁾.

Aangemoedigd door het succes dat zijn kaart van het *Heilig Land* kende, en omdat hij met zijn werk in het onderhoud van zijn gezin moest voorzien - Babara, zijn echtgenote, was intussen voor de tweede keer zwanger - werkte hij aan een kleine wereldkaart, die in 1538 verscheen onder de titel: *Orbis Imago*. Deze kaart was

getekend in dubbelhartvormige projectie, waarbij de twee hemisferen of halfronden (één voor de oude en één voor de nieuwe wereld) niet uit een volledige cirkel bestonden, maar wel uit telkens een aan de buitenkant ingedrukte cirkel, waardoor zij een min of meer hartvormige structuur kregen. Die manier van voorstellen kwam niet van Mercator zelf, maar was afgekeken van een wereldkaart uit 1531 van de Franse kartograaf Orontius Finaeus (1494-1555), die ook wiskundige was (hij beweerde o.m. het probleem van de kwadratuur van de cirkel te hebben opgelost) en tevens hoogleraar aan het *Collège royal*, dat in 1530 was opgericht door Frans I.

Kleine wereldkaart met de twee halfronden in dubbelhartvormige projectie (1538).

De wereldkaart van Mercator was opgedragen aan zijn vriend Johan Drusius (Joanni Drosio), waarschijnlijk van Brussel. In grote lijnen was de kaart overgenomen van de aardglobe van Gemma Frisius, die vervaardigd was in 1535-1536, en waaraan Mercator zelf had meegewerkt. Dit was er de oorzaak van dat men Mercator achteraf heeft verweten dat deze kaart weinig origineel was, maar dat was nu eenmaal de gang van zaken in de kartografie: men steunde op het werk van voorgangers, waarbij men de nodige rektifikaties en intussen bekend geworden aanvullingen aanbracht. Zo was Mercator voor zijn kleine wereldkaart inderdaad vertrokken van het aardoppervlak dat voorkwam

op de globe van Frisius, waarop hij enkele correcties had aangebracht, hoewel hij ook enkele fouten had overgenomen, die nochtans door andere kartografen reeds verbeterd waren. Onder zijn correcties zijn te vermelden dat Mercator het noordelijke deel van Azië, naar het oosten toe, niet langer verbonden had met de poolstreken, dat hij aldaar tevens enkele waterlopen had gewijzigd en er een aantal namen had aan toegevoegd.

In de legende bovenaan, tussen de twee harten, schrijft Mercator dat hij een beeld van de wereld brengt dat vollediger is, omdat het recenter is dan de reeds bestaande. Als bewijs hiervoor voert hij aan dat op zijn wereldkaart Amerika, Sar-

matia (Noordoostelijk Europa) en Indië zijn aangegeven. Hier gaf hij de wereld in haar geheel, maar in het vervolg zal hij ze per afzonderlijke streken, op grotere schaal behandelen, en hij beweert hiermee reeds bezig te zijn wat Europa betreft. Hij hoopt weldra met deze kaart - die niet kleiner zal zijn dan de wereldkaart van Ptolemaeus⁽³¹⁾ - klaar te komen. Tot zover de tekst in de bovenste cartouche⁽³²⁾.

De kleine wereldkaart in dubbelhartige projectie heeft blijkbaar ook heel wat belangstelling gekend, want nog in september 1567, dus ongeveer dertig jaar na publikatie, verkocht Mercator op de jaarmarkt van Frankfort er nog 59 exemplaren van, aan het huis Plantin te Antwerpen. Terwijl het van haar degelijkheid getuigt dat naderhand meerdere imitaties en reproducties ervan werden vervaardigd⁽³³⁾.

In een brief van Mercator, d.d. 4 augustus 1539 en gericht aan de toen 21-jarige bisschop van Atrecht, Antoon Perrenot de Granvelle⁽³⁴⁾, zoon van een raadsman van keizer Karel V, biedt hij zijn verontschuldiging aan omdat hij een door de jonge bisschop besteld instrument niet op tijd had klaar gekregen, aangezien hij niet beschikte over het noodzakelijke gereedschap⁽³⁵⁾. Zijn gemis aan outillage zou te wijten geweest zijn aan zijn benarde financiële toestand, waaruit men besluit dat de goede relaties die altijd hadden bestaan tussen Mercator en zijn vroegere leermeesters, Gemma Frisius en Gaspard van der Heyden, blijkbaar verstoord waren, aangezien hij van hen geen hulp ondervond.

Maar in dit verband rijzen wel enkele vragen. Ontbrak het Mercator inderdaad aan het gepaste gereedschap, of was dit alleen maar een uitvlucht omdat hij te veel met de kaart van Europa was bezig geweest? En indien hij werkelijk geldgebrek had, wisten zijn vroegere leermeesters daarvan af? En waren zij zelf financieel in staat te helpen, in het steeds groeiende gezin van hun oudmedewerker, waar in 1539 zijn derde kind - een tweede dochter, Dorotheë - zou geboren worden? Gemma Frisius had intussen wel een geneeskundige praktijk, maar in hoeverre was zij lonend? Weliswaar was hij als geneesheer op prijs gesteld door o.m. keizer Karel, maar we weten ook dat hij de armen gratis verzorgde, en in december 1539 schreef hij aan Jan Dantiscus te Brussel dat hij met de geneeskunde in zijn levensonderhoud voorzag, maar dat hij zich toch bleef interesseren voor wiskunde. En als Gaspard van der Heyden, die toen zeker nog in leven was, nog over zijn atelier beschikte, waarom zou hij Mercator niet het noodzakelijke gereedschap

hebben gegeven? Of was er tussen die mensen, die bedrijvig waren op hetzelfde gebied, een zekere rivaliteit ontstaan ⁽³⁶⁾? Dat Gemma Frisius in die jaren ook astronomische instrumenten bouwde en in de kartografie bedrijvig was, staat vast. Zo publiceerde hij in 1540, op zijn beurt, een wereldkaart.

In die tijd werkte Mercator aan de beloofde kaart van Europa, alleen Spanje moest nog getekend worden. Het was een tijdrovende bezigheid en hij voorzag daarenboven dat het graven ervan nog wel een jaar zou in beslag nemen, zodat deze kaart nog lang niet zou renderen. Daarom werkte hij tussendoor aan een aardglobe, die hij hoopte vlug klaar te krijgen - binnen een periode van drie maanden - om aldus zijn acute geldzorgen op te lossen.

Einde 1539 kreeg Mercator van drie boekhandelaars-uitgevers: Pieter de Keyzere van Gent, Willem van den Berg van Antwerpen en Bartholomeus de Grave van Leuven, opdracht een grote kaart van Vlaanderen te graven, om op te dragen aan keizer Karel V, en die dan ook ontstond onder de naam: *Flandria descriptio - Carolo V Romanorum Imperatori Semper Augusto - Gerardus Mercator devotissime dedicabat*. Men verwachtte te Gent, in de eerstvolgende weken een verbolgen keizer, en men wilde hem blijkbaar gunstig stemmen met wat geschenken, waaronder een kaart van Vlaanderen, waarin de nadruk niet gelegd werd op autonome distrikten, maar op de eenheid van een gebied dat afhankelijk was van de graaf van Vlaanderen (waarvan Karel V de laatste vertegenwoordiger was) ⁽³⁷⁾.

De moeilijkheden tussen de stad Gent en keizer Karel sleepten al een tijdje aan en hadden een punt bereikt waar de vorst diende in te grijpen. De oorlogen van de

keizer tegen Frankrijk, de Turken en de gereformeerden in Duitsland hadden veel geld gekost en noodzaakten de keizer beroep te doen op de steden. Op grond van vroegere voorrechten weigerde Gent de opgevorderde bedragen te betalen. Een volkspartij verwekte oproer, nam de gematigde ambtenaren in hechtenis en bracht zelfs een onder hen, de 75-jarige *Lieven Pien*, na herhaalde foltering, op het schavot. Die voortdurende beroering te Gent werkte aanstekelijk, kreeg navolging in kleinere steden en verplichtte de keizer tussenbeide te komen ⁽³⁸⁾.

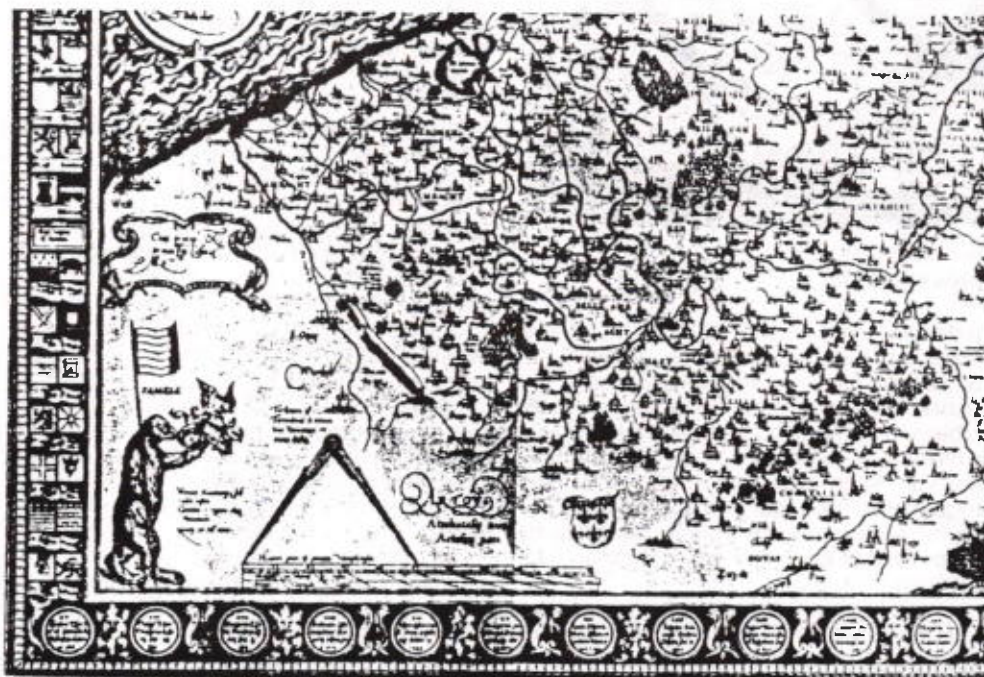
Einde oktober of begin november 1539 wist men te Gent dat de keizer vanuit Madrid, dwars door Frankrijk, op komst was - men verwachtte hem in de loop van februari - zodat er spoed moest achter gezet worden zo men de vorst een kaart van Vlaanderen wilde aanbieden. De Gentse boekhandelaar Pieter de Keyzere had reeds in mei 1538 een kaart van Vlaanderen gepubliceerd ⁽³⁹⁾, van de Gentse kartograaf Pieter van der Beke, een houtsnede op vier bladen perkament, in het geheel $\pm 49 \times 37$ cm, maar die zou de keizer zeker geen voldoening schenken. De uitvoering was nogal primitief en verschilde nog wel eens van de werkelijke toestand. Bovendien was de kaart opgedeeld in distrikten, die er niet toe bijdroegen om de eenheid van Vlaanderen te demonstreren. En tenslotte was kartograaf Van der Beke gekompromitteerd in de opstand van de Gentenaren.

De kaart van Vlaanderen die Mercator afleverde was 1,23 m breed en 0,95 m hoog. Ze was uitgevoerd op schaal $\pm 1:172\,000$, maar zonder gradennet, netjes op koper gegraveerd en niet gekleurd. In de rechter benedenhoek was er een grote

rechthoekige cartouche te zien, waarin evenwel geen legende of tekst voorkomt, die dus om onverklaarbare reden maagdelijk blank gebleven is. In de rand boven en onderaan de kaart waren 34 medaillons aangebracht met de namen van al de graven en vorsten van Vlaanderen, te beginnen met de legendarische forestiers, Liederik, Ingelram en Audacer uit de Karolingische periode, gevolgd door de 31 graven en gravinnen van Vlaanderen vanaf Boudewijn met de IJzeren Arm tot Karel V. Aan ieder van hen werd een rangnummer toegekend, en op hun naam volgde de naam van hun vader, het getal jaren van hun regering en het jaar van afsterven. Men vermoedt dat Mercator de meeste van die gegevens heeft geput uit het in 1531 zowel te Antwerpen als te Brugge gepubliceerde werk *Flandricarum rerum tomus X*, van Jacobus Meyerus (1491-1552), afkomstig uit Vleteren (nu *Flêtre* in Frans-Vlaanderen), die gestudeerd had aan de Sorbonne, kapelaan werd van Sint-Donatiaan te Brugge, en met zijn werk een overzicht gaf van de geschiedenis van Vlaanderen vanaf 495. Aan de linker- en rechterrand waren de wapens en vlaggen aangebracht van de steden en de adellijke geslachten. In elke hoek van de kaart was er een rechtopstaande beer geplaatst, voorstellende de vier *pairs of beers*, d.w.z. de oudste adellijke geslachten van Vlaanderen: de *Cisoing*, *Eyro*, *Pamele* en *Boelare*. Deze beren kwamen ook voor op de kaart van P. van der Beke. Bij Mercator staat er nog onderaan links een passer met schaalopgave, en ernaast de plaats en het uithangbord van de kooplieden die de opdracht tot het uitvoeren van deze kaart hebben gegeven ⁽⁴⁰⁾. In de linker bovenhoek treft men in de Noordzee - deze kaart was in tegenstelling met deze van Pieter van der Beke naar het noorden gericht - een windroos aan met 32 windrichtingen. Mercator zou dit gezien hebben op een kaart van Skandinavië van de hand van de Zweedse kartograaf Olaus Magnus (1490-1558), verschenen te Venetië in 1539. De windroos van Magnus had echter maar 20 windrichtingen.

Mercators kaart van Vlaanderen, die ongeveer 1000 plaatsen vermeldt - allemaal aangeduid met een zelfde kerktoerentje -, een kaart die van grote nauwkeurigheid getuigt, is door hem zeker niet op het terrein opgenomen. In de eerste plaats ontbrak hiervoor de tijd, en ook de financiële middelen die voor verplaatsingen en helpers nodig waren. Uit ernstige vergelijkingen van de vignettes die dorpen, kastelen, abdijen, enz. voorstellen, alsmede uit de symbolen gebruikt om bossen, bergen, bruggen en grenzen aan te duiden, blijkt zeer duidelijk dat hij heeft ontleend aan de kaarten van Jacob van Deventer ($\pm 1503-1575$).

Jacob van Deventer, geboren in de Noord-Nederlandse stad van die naam, vestigde zich kort vóór 1536 te Mechelen en heeft in de daaropvolgende jaren een reeks provinciekaarten gemaakt voor de regering te Brussel ⁽⁴¹⁾. Men vermoedt dat Mercator de graveur was van een in handschrift bestaande kaart die Jacob

Verkleind gedeelte van de kaart van Vlaanderen (1540).

van Deventer had gemaakt. Hoewel er
blijkbaar ook elementen zijn ontleend aan
de kaart van Pieter van der Beke, aan de
Zweed Olaus Magnus en zelfs aan de
aardglobe van Gemma Frisius.

Of deze kaart de keizer, die op 14
februari 1540 zijn intrede deed te Gent,
werd overhandigd, is niet duidelijk. Zo ze
inderdaad de keizer werd aangeboden is
haar milderend-effekt niet groot geweest,
want bij keizerlijk besluit van 29 april 1540
werd de stad Gent bijzonder zwaar ge-
straft.

Op 6 februari 1877 kwam de stad Ant-
werpen door tussenkomst van haar archi-
varis, P. Génard, in het bezit van het enig
bekende exemplaar van de kaart van
Vlaanderen van Mercator. Ze was aange-
schafte bij de openbare verkoop van de
bibliotheek van kanunnik C.B. de Ridder,
kort daarvoor te Mechelen overleden. Het
exemplaar is onvolledig, want een deel
van Zeeuws-Vlaanderen ontbreekt.

Dit merkwaardig stuk is nu te zien in
het Museum Plantin-Moretus.

Roger A. BLONDEAU

De volgende keer :

Een nieuwe aardglobe en zijn arrestatie

Noten :

- (30) J.H. van Raemdock, nota 2, p. 34 en 344.
(31) De wereldkaart van Ptolemaeus meet 40 x 55 cm.
(32) A. de Smet, nota 6, p. 188.
(33) A. de Smet, nota 11, p. 209.
(34) Werd in 1559, na het vertrek van Filips II naar Spanje, de
eerste raadsman van landvoogdes Margareta van Parma.
Werd in 1560 aartsbisschop van Mechelen en in 1561 kar-
dinaal.
(35) M. van Durme, nota, 13, p. 15.
(36) A. de Smet, Gerard Mercator's Leuvense periode (1530-
1552), in: Scientiarum Historia, 4, 1962, p. 134-135.
(37) R. Kirmse, Die grosse Flandernkarte Gerhard Mercators
(1540) - ein Politicum ? in: Duisburger Forschungen, 1,
1957, p. 1-44.
(38) J. Decavele, e.a., Keizer tussen stropdragers - Karel V
1500-1558, Leuven, 1990, p. 121-181.
(39) In 1893 werd de ontdekking van deze kaart in het Germa-
nische Nationalmuseum te Neurenberg, ter kennis
gebracht door Eugen Traeger, met zijn artikel: Eine Karte
von Flandern vom Jahre 1538, in de Anzeiger 1893 van
voormeld museum, p. 25 en volgende.
(40) Gandavi e regione divae Pharahidis, voor Pieter de Key-
zere te Gent; Veneunt Handoverplae sub rubro castro,
voor Willem van den Berg te Antwerpen; Lovanii sub sole
aureo, voor Bartholomeus de Grave te Leuven.
(41) A. de Smet, nota 6, p. 195.

SCHRIJNWERKERIJ REGHEERE

- Alle nieuwbouw - verbouwing
herstellingswerken
- Eigen fabricatie : houten ramen,
deuren, garagepoorten
- Binnenhuisinrichting,
plafond- en muurbekleding
- PVC-ramen - rolluiken
- PVC-bekleding
- Daktimmerwerken

Waaenburgseweg 66
8972 KROMBEKE
tel. 057/40 03 71

ALGEMENE BOUW- & DAKWERKEN BERNARD WYFFELS

MOLENWALSTRAAT 1 8972 ROESBRUGGE

057/30 04 54

HET NIEUWE BEHANGPAPIER IS BINNEN !

Honderden soorten in voorraad

Alles voor de „DOE HET ZELVER”

Behangpapier
Verfwaren
Gordijnen
Vloerbekleding
Onderhoudsprodukten

JACQUES BERQUIN

Couthoflaan
8972 PROVEN
057/30 06 54 - 30 11 20

TEXTIEL ANNIE

Krombkestraat 72A - STAVELE

Aanbieding :

HERENSOKKEN

(30% wol, 30% polyamide, 40% Acryl)

per 3 paar aan

199,- fr.

aanbieding geldig
van 15 tot 31 jan.

MICHEL CAPOEN
Waaenburgseweg 67 - KROMBEKE
Tel. 057/40.08.54

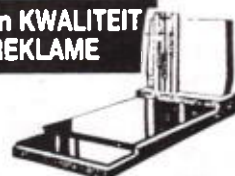
LOOD- en ZINKWERKEN
AANHANGWAGENS

TOUSSAINT

Groot- en kleinhandel

GOEDKOOP en KWALITEIT
IS ONZE REKLAME

Toonplaats : Bergenstraat 1
Beveren-Roesbrugge - 057/30 09 09
Burelen : Prof. O. Rubbrechtstraat 67
Roesbrugge
057/30 11 72 - 38 85 34

KERSTNACHT van 1880 (vervolg van blz. 202)

rust goed maken en wie weet hoe lang Maaïke na de bevalling in de onmogelijkheid zou zijn mee te helpen...

Jef, die al die tijd zich stierlijk op de Fintele verveelde, berekende de kansen op slagen, wat hem dit zou opbrengen en hoelang zij hiervoor van huis weg zouden zijn.

„'t Is hier nog goed droog en wij gaan eerst 't zout halen vooraleer het begint te sneeuwen. Zeg maar aan Viaene dat wij morgen gaan lossen op de Kaai te Roesbrugge. Wij nemen dan de vaten bier mee en overmorgen zijn die dan op tijd te Diksmuide zodat ze vrijdag met Verscheures boot mee kunnen naar Brugge als ze daar bloem gaan laden.”

Jef had in een adem zijn boodschap afgerammeld. Jules stak vers stro in zijn klompen en vertrok meteen om 't goed nieuws aan zijn baas te melden.

Maaïke die pas na nieuwjaar zou bevalen, wilde de oude nonkel Phil niet laten meevertrekken en zou zelf het roer houden. Met Kerstdag zouden ze dan thuis zijn en als 't weer enigszins meeviel, zouden ze samen naar de dageraadsmis gaan in de majestueuse abdijkerk van de paters Augustijnen te Lo.

Phil raadde de reis Diksmuide-Roesbrugge af en toonde met een breed gebaar hoeveel sneeuw en water er in de lucht gereed zat om het mollejongen te laten gieten. Jef zette echter door, sloeg voldoende mondvoorraad in en vertrok met Maaïke.

's Anderendaags tegen de middag dreef zijn bijlander met 't zout uit het Oostenrijkse Hallein voorbij de plaats waar 's zomers de hoopiepte ligt en waar voor beiden het geluk was begonnen. Aan Stavelebrug stond het water van de IJzer slechts een paar centimeter onder het jaagpad. Het begon te waaien en alle hemelsluizen werden opengezet. Een geweldige, striemende regen sloeg Maaïke, die alle moeite had het roer stevig onder controle te houden, in 't gezicht. Tussen Stavele en Beveren stapte Jef als bezeten door het snel wassende water dat op vele plaats reeds over het jaagpad liep.

„Dedju, dedju, nonkel Phil zal nog gelijk hebben ook”, vloekte hij. Toen de boot in de buurt van de Kallevaart kwam, moest Jef zich reppen om op 't laatste nippertje op de boot te springen. Het regende pijpestelen, Maaïke zat in 't ruim op de rand van de twijfelaar stilte te wenen en voelde onder haar hart het stampen van de kleine beentjes van de dreumes die over een kleine maand verwacht werd. Jef was ondertussen in een uiterste poging bezig de gekste toeren uit te halen om zijn bijlander aan een elzenstronk die boven het water uitstak, te meren.

Kletsnat kwam hij in het ruim. „Maaïke, morgen kunnen wij verder”, stelde hij haar gerust en legde zijn grote eeltige handen op haar tengere schouders. Het was donker geworden en beiden gingen slapen. Zij hoorden het onophoudelijk kletsen van de regen op het dek. De

boot sloeg af en toe tegen de oever. De hel was losgebroken.

„Als die stronk het maar niet begeeft, en als er maar geen lek geslagen wordt in onze oude boot, want met deze lading zout zitten we in geen tellen hieronder bij de palingen!”

Deze bedenking hield Jef voor zichzelf, maar hij voelde dat Maaïke net hetzelfde dacht en een schipbreuk voor mogelijk hield.

Onder de ruige deken legde Jef zijn gezicht op de spannende borsten van Maaïke.

„Maaïke”, zegde hij zacht, „Maaïke, lang geleden toen Onze Lieve Heer nog op aarde was, zat hij met zijn apostelen in een even oud en versleten bootje als het onze op het meer van Genezareth. Onze Lieve Heer was zo moe van altijd maar te prediken dat hij op dit bootje in slaap was gevallen. Toen het zo hard als nu begon te regenen en te waaien, maakten de apostelen Hem wakker en weetje, Maaïke, wat Hij zei?”

„Bid, en er zal niets gebeuren!”

Na het eerste Weesgegroetje dat ze samen baden, ging de wind liggen, hield het op met regenen en beiden vielen in een diepe slaap.

's Anderendaags, toen Jef in de morgenschemering zijn hoofd uit het luik stak, sneeuwde het. De koude kroop in zijn kleren en hij zag, zover als hij kon kijken, niets dan water. IJzer, Kallevaart en Haringebeeck, die hij zo goed wist liggen, waren in de oneindigheid van de uitgestrekte watervlakte verdwenen. De boot lag gelukkig nog stevig aan de elzenstronk en dit was het enige richtpunt, dat voor wat oriëntatie zorgde. Rechts van de boot zag hij nog net de topjes van de omheiningspalen van Schuyters meersen die boven het water uitstaken.

Jef kroop aan dek, liep over de gladde, verse sneeuw naar de boeg en zocht met spleetogen de kerk van Beveren.

De sneeuw joeg in zijn gezicht maar verder dan enkele tientallen meter, was helemaal niets te zien. De bijlander lag midden een enorme waterplas waarvan begin noch einde te onderscheiden was.

Na de middag had het opgehouden met sneeuwen en tegen de donkere lucht zagen zij de kleine huisjes van het dorp met daarvoor het silhouet van de kerk.

Gelukkig was er voldoende eten en beiden bleven in het kleine ruim wachten tot de contouren van de IJzer of de Kallevaart weer zouden te onderscheiden zijn om dan in de gauwte het laatste stukjes traject naar Roesbrugge af te leggen.

Zij zaten naast elkaar op de smalle twijfelaar en Jef maakte grote plannen wat zij met het kind zouden aanvangen. Het zou op de Schippersschool bij de Zusters Apostolinen op internaat gaan. Leren lezen, rekenen en schrijven om daarna employé te worden bij één van hun klanten.

Jef moest toegeven dat de roerende erfenis van vader, die eigenlijk al van peetje kwam veel te klein was en te krammikel werd om er ernstige zaken mee te doen. Maar daar wilde hij in de gegeven omstandigheden niet op peinzen.

Twee dagen en evenveel nachten bleven zij dobberen midden deze oneindige watermassa. Regen en sneeuw bleven achterwege maar het water bleef stijgen. De elzenstronk was helemaal verdwenen en alleen het meertouw gaf de plaats aan waar hij onder water stak. Jef schepte de reddingssloep droog en trok hem omgekeerd op het dek. Men kon maar nooit weten.

's Anderendaags was het bijtend koud en kerstavond. Maaïke had de ganse morgen rugklachten, had geen oog dicht gedaan, was kapot van de zenuwen en toen zij tegen de middag haar eerste baredsweeën kreeg, sprong Jef in het reddingsbootje en roeide als een bezetene naar zijn kameraad.

Een goed uur later was de sloep terug bij de bijlander. Leike Pierkens, de minne, die al ontelbare moeders had geholpen bij normale en andere bevallingen zat naast onderpastoor Feys, bijna de ganse sloep vol.

Niet zonder moeite trok Jef en de onderpastoor Leike aan boord. Als een grote zwarte hommelmzak bengelde de sloer tussen sloep en boot, deed de hemel geweld aan en riep naar al de heiligen die zij kende om hulp. Zij wong zich met heel haar postuur door het luik en maakte zich onmiddellijk meester van de situatie.

Het werd avond en donker als in de hel. Jef moest voor warm water zorgen, dan voor propere doeken, dan voor nog wat anders en dan weer iets anders. Hij liep verloren rond en Leuzaard zat stilte in een hoekje om niet in de weg te lopen. Hij hing een tweede bollantaarn in het ruim en zag de onderpastoor met gesloten ogen de paternoster bidden. Jef stak ten einde raad zijn hoofd door 't luik en hoorde het luiden van de kerstklokken. Het was pikdonker.

Dan hoorde hij plots geschrei en geweën onder hem. Hij dook naar beneden, struikelde over een touw en viel over zijn eigen voeten in het kleine plaatsje, waar Leike het schreiende Kerstekindeke in warme doeken draaide.

„Sakkerdjie! Buiten gij!” riep ze. Jef begon te wenen. De tranen bengelen in zijn baard en hij snotterde van contentement. Hij ging stilte naast zijn maat zitten, die ongezien zijn paternoster onder zijn soutane wegmoffelde.

„'t Is een jongetje en een goed!” „Wij gaan het David heten,” zegde de onderpastoor.

's Anderendaags kwamen de oevers van de Kallevaart van onder 't water. Alleen op Kerstdag gebeuren zo'n mira-

kels. Jef trok de boot naar „De Landing” en Leike stond als een kolos, als een soort schrikgodin, aan het roer.

De onderpastoor die met 't sloepje naar de kerk was gepeddeld, had al de dokter laten roepen en stond hen in „De Landing” op te wachten.

Dokter Butaye van de Beverenkalsijde visiteerde moeder en kind, zag dat alles goed was en vertrok in de kortste keren, in zijn tilbury, weer naar huis (6).

Maaïke glunderde van geluk op 't proper zolderkamerke van de herberg en de kleine David lag te slapen als een roos.

Jef kon niets zeggen van zoveel emotie en wreef zijn ogen droog met de rug van zijn hand.

„Dreeten, gij zijt bedankt”, zei hij stil-tjes tegen de onderpastoor en keek rap eens rond als 't niemand gehoord had.

Elie E. Balduck

Voetnoten

1. R.-A. Blondeau, *Overstroming te Roesbrugge*, De IJzerbode, 21^e jrg. nr. 12, dec. '91, blz. 192.
2. In 1928 werd deze winde (overdracht) afgebroken en vervangen door een sluis naar Hollands model.
3. (Hoo)piete. Brug die men over eenen gracht slaat met balken of dwarshouten, overdekt met planken. (Leonard de Bo, pr., *Westvlaamsch Idioticon*, blz. 852; Brugge 1873).
4. De Peereboom, redoute tijdens de Spaanse Tijd op de IJzer, tussen De Knokke en De Fintele. In 1880 was daar nog een veer, afspanning en herberg. Nu alleen nog gelijknamige herberg waar een bloeiende vereniging van kleiduifschieten gevestigd is.
5. Wie huwde vóór een gelezen of gezongen mis, opgedragen met een intentie vreemd aan deze van de trouwers en waarbij men bijgevolg niets aan de celebrant verschuldigd is, heette toen in de volksmond „trouwen in een geschuifelde messe”.
6. Op 3 dec. 1846 had in het gemeentehuis van Beveren te 3 u. na de middag de openbare aanbesteding plaats om de Kallebeek, die het water van de Veurse Zuidpolder naar de IJzer brengt, bevaarbaar te maken. De toskaal lag aan de Kallestraat, waar zich nu nog de herberg „De Landing” bevindt.
7. R.-A. Blondeau, *De zoutziederij Vlaene/Feys te Roesbrugge*, De IJzerbode, 2^e jrg., nr. 12, dec. 1972, blz. 1 en 2.
8. Dr. Butaye woonde toen in het huis langs de Beverenkalsijde, nu eigendom van Jack en Georgette Verstappen-Broeders.

WEVEND AAN HET VERLEDEN

Octaaf Mus (Ieper, 1925) werd in 1946 aangesteld tot bibliotekaris-archivaris van Ieper en in 1952 tot conservator van de COO van Ieper, het huidige OCMW. Later werd hij nog conservator van de Stedelijke Musea. In de naoorlogse periode heeft hij een erg grote invloed uitgeoefend op het historisch onderzoek en het kulturele leven van Ieper.

Tijdens zijn loopbaan heeft hij een uitgesproken belangstelling betoond voor de sociaal-ekonomische geschiedenis van zijn stad, waarover hij meerdere erudiete artikelen schreef. Zijn *Bijdragen tot de Geschiedenis van de Liefdadigheidsinstellingen te Ieper* vormen ongetwijfeld zijn belangrijkste publikatie.

In 1990 werd O. Mus op rust gesteld als bibliotekaris-konservator. Het stadsbestuur van Ieper heeft gemeend geen passerende hulde te kunnen brengen dan hem een Liber Amicorum aan te bieden. Hierin werkten eminente auteurs en vrienden een bijdrage uit, voornamelijk met betrekking tot de geschiedenis van Ieper of

betreffende een onderwerp dat de gevierde aanbelangt.

Inhoudsopgave

Frans LIGNEL, Voorwoord

Daniel MERLEVEDE, Omtrent Octaaf

Paul TRIO, Bibliografie O. Mus

Robert BARBRY, De Ieperse zondags-school „De Looie”, 1721-1799

Roger-A. BLONDEAU, Vroedkundig onderwijs te Ieper in de 18^e eeuw

Baron BONAERT, Niklaas van Haringe (1625-1705), weldoener van de kerk „Sint Juliaan der Vlamingen” te Rome, en zijn familie

Marc CARNIER, De verhouding tussen het Sint-Maartenskapittel en de niet-parochiale bidplaatsen in Ieper tot 1350

Hugo CONSTANDT, Het versteningsproces van de Ieperse stadshuizen (16^e tot 19^e eeuw)

Godgaf DALLE, De verbinding Ieper Nieuwpoort te water

Eric DEFOORT, Ieper beleefd, 1950-1965

Luc DEVLIEGHER, Muurankers van Ieperse huizen

Jan DEWILDE, Omtrent Jeremias Mitterdorff en zijn rol in het Ieperse ambacht van „schilders, belthouwers en ruytewerkers” in de 17^e eeuw

Jean-Marie DUVOSQUEL, De weg van Ieper naar Komen in het begin van de 14^e eeuw

Roos HERPELINCK, De statuten van het Bisdom Ieper van mgr. Rythovius

Aquilain JANSSENS DE BISTHOVEN, Een Brugs achtiende-eeuws herenhuis, versierd door de gebroeders Paul en Hubert De Cock

Niklaas MADDENS, Het archief van de Ieperse Jezuïeten in het Kortrijkse Stadsarchief

Roger H. MARIJNISSEN, De wetenschappelijke methodiek en de „Chest of Courtrai”

Jacques MERTENS, Maten en gewichten te Ieper

Frank PEETERS, De Zuid-Nederlandsche Toneelbond, een mislukt experiment in Nederlandse toneelsamenwerking

Marc RYCKAERT, Het Pandereitje te Brugge in de 18^e eeuw

Hans STORME, Een Ieperse feminist avant-la-lettre : Joos Griettens en zijn „Lusthof vande doorluchtighe ende deughtsame vrouwen” (1632)

Johan TERMOTE, De stadsversterkingen te Ieper in 1386

Paul TRIO, Het testament van de Ieperling Piet Paelding (1306). Een nieuw licht op de oorsprong van de Ieperse O.L.Vrouwebroederschap van studenten van Parijs

Ludo VALCKE, Een bezoek van Leopold I aan Ieper

Lucien VAN ACKER, Handel en nijverheid te Ieper in de Franse Tijd

Andries VAN DEN ABEELE, De Brugse opera-musici J. en F. Neyts Cary. Enkele nieuwe gegevens.

Paul VANDENBUSSCHE, Van orangistisch naar liberaal gemeentebestuur (1830-1842). De gevolgen voor sommige Ieperse gemeentelijke instellingen

Technische gegevens :

- Omvang : ca. 300 blz. met tal van zwart-wit foto's en kaarten
- papier : printers mat 100 gr.
- formaat 15,5 X 22 cm
- gewone afwerking : gebonden met slappe koft; luxe afwerking : gebonden met linnen koft en opdruk
- verschijningsdatum : maart 1992

Voorintekenprijs tot 20 januari 1992 : 950 fr. + 50 fr. port en verzendingskosten (in België). Prijs na verschijnen : 1.250 fr. Luxe-uitgave : 1.400 fr. + 50 fr. port en verzendingskosten (in België). Prijs na verschijnen : 1.700 fr.

De lijst met voorintekenaars wordt in het boek opgenomen. De voorintekenaars worden persoonlijk uitgenodigd tot de huldezitting, waarop het boek aan de gevierde wordt aangeboden.

„Wevend aan het verleden - Liber Amicorum O. Mus” is een uitgave van de stad Ieper in samenwerking met uitgeverij „de rode bles” c.v.

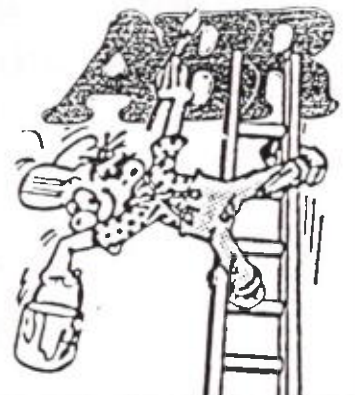
LET WEL ! Uw voorinschrijving moet ons vóór 20 januari 1992 bereikt hebben en bevestigd worden met een overschrijving op het nr. 750-9081274-01, „de rode bles”, Kwadestraat 21, 8630 Veurne (Beauvoorde).

Schilder- & decoratiebedrijf

B. RYCKEGHEM-DUERINCK

- wand- en vloerbekleding
- gordijnen
- rol-, vouw- en reepgordijnen
- spuitwerken

Blasiusstraat 17C - 8972 KROMBEKE
Tel. 057/40 09 40

Roesbrugge-Haringe, postdatum

*Geachte Mevrouw,
Geachte Heer,*

De Eindejaarsfeesten zijn reeds achter de rug en 1992 heeft zijn intrede gedaan. Met deze wens ik U dan ook het allerbeste voor het nieuwe jaar.

Januari is de maand van het bijhouden van de intresten in de spaarboekjes. U kan nu reeds de intresten laten bijhouden.

Verder hoop ik U dit jaar opnieuw van dienst te zijn met de ASLK-bankprodukten alsook met de ASLK-verzekeringen.

Graag tot dan!

*Vriendelijke groeten,
Ameloot Eddy, kantoorhouder*

ASLK

EDDY AMELOOT

Prof.O.Rubbrechtstraat 14
8972 ROESBRUGGE
057/30.08.66 - 30.12.42 (privé)

Met de
zekerheid van
uw ASLK-
Autolening op
zak staat u
sterker.

SALON
VOORWAARDEN

Met een
Autoverzekering
van de ASLK
hebt u het
voordeligste
autorijden
compleet.

Herinneringen aan mei 1940.

Mijn oorlogsdagen te Beveren-IJzer

door Romain Depuydt

1e vervolg

12 mei - Het was zondag en de hoogdag van Pinksteren, maar niemand scheen er veel aan te denken. We vernamen dat het vliegveld van Wevelgem en omliggende zwaar gebombardeerd werd en er vele slachtoffers waren. Langs de radio kwamen echter geen duidelijke berichten over de toestand. De dag verliep echter in een gespannen kalmte. In de paar dagen die volgden, hoorden we langs de radio berichten over Duitse aanvallen met zware tanks, langs de streek van Metz, maar die schenen tot staan te zijn gebracht.

Toch leefden we geleidelijk meer in onzekerheid over wat er eigenlijk aan het gebeuren was. Ik herinner me, het moet 15 of 16 mei geweest zijn, dat mijn schoonvader, bij zijn thuiskomst van zijn douanedienst in Oost-Cappel, wist te vertellen dat een gehele karavaan auto's van het Ministerie, proppensvol geladen, de Franse grens waren overgetrokken. We konden dat haast niet geloven maar wanneer we langs de radio steeds hoorden herhalen dat alle jonge mannen tussen 15 en 35 jaar zich naar Frankrijk moesten begeven, om niet in handen van de vijand te vallen, beseften we dat de toestand aan het verslechteren was.

Op 18 mei in de voormiddag reed ik opnieuw naar Stavele. Daar waren reeds vluchtelingen uit de streek van Mechelen bij familie aangekomen, die dramatische belevenissen wisten te vertellen. Ik trof mijn vader op zijn stuk land, waar hij bezig was bonen te planten. Toen ik hem vroeg wat hij dacht over de toestand, antwoordde hij flegmatiek: „'k Geloof dat den Duits hier eerder ga zijn of dat mijn bonen gaan opkomen!” Hij wees in de richting van de Franse kust en zei: „Hoor je ginder heel verre dat voortdurende gerommel? Dat is schieten met het kanon. Dat is teken dat het ginder al bezig is met slecht gaan!” Hij sprak uit ervaring als soldaat-kanonnier tijdens de Eerste Wereldoorlog en hij had nog gelijk ook, want een paar dagen later vernamen we dat de Duitsers reeds in Abbeville zaten.

Omdat we geleidelijk aan vluchtelingen zagen toekomen, wilden we ons huis in Roesbrugge niet langer gesloten laten en gingen terug. De volgende dag in de namiddag kwam reeds een bejaard echtpaar vragen om te mogen overnachten. Ze waren met een volgeladen personenwagen met matras boven op, aangekomen en vertelden over de schrik die ze onderweg doorstaan hadden. 's Morgens waren ze gehaast om verder Frankrijk in te trekken.

In de voormiddag zagen we op straat een jonge vrouw met een fiets waarop haar twee kleine kinderen. Ze stond daar,

doodvermoeid en niet wetend waarheen, rond te kijken en wij riepen haar binnen. Ze vertelde dat ze uit de streek van Antwerpen kwam, dat haar man soldaat was en dat ze niet wist waar hij was. Ook dat ze onderweg ontzettende dingen had meegemaakt en veel in de grachten had moeten schuilen en er 's nachts in had geslapen. Ze was al dagen op weg. Tegen de avond kregen we nog drie jongelingen uit Brussel binnen die vroegen om in de gang te mogen slapen. Voor die legden we een matras in de voorplaats en de jonge vrouw met haar kleintjes gaven we een bed. Er was eentje dat bijna gans de nacht weende. Zeer vroeg in de ochtend vertrokken de drie jongelingen, de vrouw wou nog een tijdje blijven. Maar in de namiddag, toen we, zoals iedereen buiten stonden te kijken naar de voorbijtrekkende vluchtelingen, stopte plots een camion van het leger, met Belgische soldaten, die uitstapten. Plots herkende de vrouw iemand uit haar streek, die met haar man soldaat was. Van hem vernam ze dat hun compagnie uit elkaar was geraakt en dat ze nu, zo vlug mogelijk, naar Frankrijk moesten en dat haar man waarschijnlijk met een ander voertuig op weg was. Toen ze dat hoorde wilde ze ook onmiddellijk weg, maar, omdat het al avond begon te worden, zou ze 's morgens vertrekken. We hadden zo'n medelijden als we haar 's morgens met haar twee kindjes zagen vertrekken en beseften zozeer de onmenselijkheid van een oorlog. We hebben ons dikwijls afgevraagd of ze die tocht heeft overleefd, want in al die drukte hadden we nooit haar naam of adres gevraagd. Omdat de toestand verergerde, keerden we naar Beveren terug.

24 mei - Er moest dringend een boodschap naar Poperinge afgehaald worden en daarom reed ik er, in de vroege voormiddag naar toe met de fiets. Het was reeds behoorlijk druk onderweg, maar toen ik Poperinge binnenreed, was er in de straten en op de marktplaats een zeer grote drukte van vluchtelingen die met alle denkbare vervoermiddelen, in de richting van de Franse grens trokken. Ik moest aan het station zijn en had alle moeite om mij een weg te banen met mijn fiets, tegen de stroom in. Zodra ik mijn boodschap had gehaald, zocht ik om langs een minder drukke zijstraat aan de Duinkerkestraat te geraken, om langs daar vlug naar huis te kunnen rijden. Daar sprak ik nog even met Maurits Vanlaeres, die ook met zijn fiets op weg was. Aan „Het Hoge” gekomen, zag ik twee zware tanks, die uit de richting van Proven aangereden kwamen. Voor het eerst zag ik dergelijke kolossen van dichtbij. De grond daverde toen ze voorbij reden. Aan het Couthof was het zeer druk. Voortdurend

reden voertuigen met Engelse soldaten het park binnen. Ik moest over de gracht om er voorbij te kunnen. Toen ik ongeveer Proven dorpsplaats bereikte, hoorde ik opeens in de verte achter mij een oorverdovend gehuil van vliegtuigen, gevolgd door voortdurend zware ontploffingen. Ik vermoedde wat er gebeurde en nog haastiger reed ik verder. We vernamen dat de markt en omliggende straten was gebombardeerd en dat er zeer veel doden waren.

Pijnlijk voorbeeld van het noodlot. - Een van de dodelijke slachtoffers van dat bombardement was Roger Taillieu van Beveren. Toen op 10 mei de oorlog begon, was hij in ziekteverlof en moest op 24 mei zijn eenheid vervoegen. Die morgen was hij nog gekomen om zijn haar te laten knippen en zei dat hij blij was dat hij nu pas binnen moest, dat hij toch die dagen al er niet in had gezeten... Toen hij die voormiddag op de marktplaats aankwam, werd hij er dodelijk getroffen...

25 mei - Toen ik in de voormiddag naar Roesbrugge reed, zag ik in de verte, in de richting van Duinkerke, ontzaglijke rookwolken de lucht in gaan en hoorde ik voortdurend ontploffingen. Men zei, dat gans de haven in brand stond. Onderweg ontmoette ik een groepje van vier jonge Engelse soldaten met het geweer los over de schouder. Ze schenen zeer goed geluimd, want ze zongen het liedje over de „Siegfriedlijn”, ze schenen op de dool te zijn.

In die dagen werden ook in Beveren enkele bommen gegooid en gemitrailleerd. De jachtvliegtuigen scheerden rakelings over de daken. Het was angst-aanjagend, echter zonder zware vernielingen in het dorp aan te brengen. Een bom was in de muur van de meisjesschool terecht gekomen en was erin blijven steken zonder te ontploffen, terwijl de school vol vluchtelingen zat. Van geluk gesproken! De toestand met de vluchtelingen en de steeds terugtrekkende soldaten, verergerde voortdurend. Van de in het dorp overgebleven Belgische soldaten vernamen we dat het Belgisch Leger zou kapituleren. We hoorden vertellen dat ook Roesbrugge gebombardeerd was geweest en dat daar enkele doden waren, waaronder Jerome Vancaeyzele.

28 mei - Met opluchting vernamen we dat koning Leopold tot kapitulatie had besloten en dachten dat meteen de oorlog gedaan zou zijn. Maar in de straten van Beveren werd de chaos steeds groter. Zonder ophouden trokken groepen gehavende, Franse en Engelse soldaten voorbij. Sommige Tommies waren dronken. Zo zagen wij een jonge vrouw met een jongetje in een kinderwagen, schreiend voortbijtrekken. Een dronken Engelse soldaat had haar bij de arm en deed haar, met veel

gebaren, uit zijn fles met whisky drinken. Na een paar stappen herhaalde hij weer dezelfde scène. Het was schrijnend om aan te zien, maar niemand durfde tussenbeide te komen.

De lucht in de straat was zwanger van gas en stof van snel voorbijrijdende voertuigen. Recht over ons, aan de overkant van de straat, in een leegstaand huis, was een Rode-Kruis-post ingericht. Daar was het zeer druk van voorbijtrekkende soldaten die even in en uit liepen. Opeens zagen wij een Franse legercamion stoppen vol Franse soldaten. De bache over het voertuig vertoonde verschillende kogelgaten. Er lagen een paar zwaar gekwetsten in, die we in panieke haast zagen binnendragen. Waarna de camion, in razende vaart de Hondschotestraat opreed. Zonder dat we het beseften, zaten we tenvolle in de gevechtzone tussen de IJzer en de kust. Van de Belgische soldaten hoorden we dat ze vreesden dat de Engelsen gingen pogen de Duitsers aan de IJzer een tijd tegen te houden en we werden doodsbang voor wat er hier dan kon gebeuren.

Het was al tegen de avond en terwijl ik buiten stond, hoorde ik plots, boven het rumoer in de straat, een scherp fluitend geluid boven ons. Eigenaardig genoeg herinnerde ik mij meteen dat geluid dikwijls gehoord te hebben toen ik klein was, tijdens de Eerste Wereldoorlog. Om te weten of ik wel juist gehoord had, ging ik achter het huis in de tuin om te luisteren. Na een poos hoorde ik hetzelfde geluid opnieuw en onmiddellijk daarna, ergens in de verte, een geluid van de ontploffing. Ik keek in de richting van Stavele en zag, in de weerschijs van de ondergaande zon, een rosse gloed van rook uit het dorp opstijgen. Opnieuw hoorde ik het geluid en liep naar binnen en zei dat we naar de kelder moesten, omdat er met obussen werd geschoten. Het begon duister te worden en nu zagen we plots, langs beide kanten van de straat, langs de huizen, een lange rij Engelse soldaten, langs de kerk in de richting van de IJzer trekken. Wij spoedden ons in de kelder bij de burens (Wed. Desmytter). We hoorden voortdurend geratel van machinegeweren, waar tussenin ontploffingen, soms dichterbij, dan

weer verder. We zaten met een achttal samen. Met ingehouden angst zaten we in spanning te luisteren naar iedere nieuwe slag die komen zou en in stilte werd er gebeden. Opeens hoorden we in de verte een zeer zware ontploffing, die het huis deed daveren. Later hebben we dan vernomen, dat rond die tijd, de Engelsen de brug in Roesbrugge hadden opgeblazen. Kort nadien werden we geweldig opgeschrikt door een zware businslag, langs de voorkant in de straat. Enkele ogenblikken nadien een tweede inslag, vlak achter het huis. Na een eerste paniekeractie zaten we gespannen te wachten op de volgende ontploffing. Maar er kwam er geen in de omtrek. Plots meenden we hulpgeroep te horen op straat. Ik ging naar het gelijkvloers kijken onder de rolluiken die niet volledig dicht waren en meende, in de duisternis, een gestalte te kunnen onderscheiden, die op straat lag. We hoorden duidelijk iemand kreunen, maar niemand durfde zich buiten te wagen. Ontzettend lang scheen die nacht te duren en nog steeds hoorden we geschut. ('t vervolgt)

Bij het heengaan van een dorpsfiguur

HERINNERINGEN AAN HENRI DE KRANTENMAN

Op zaterdag 7 december jl., rond 7 uur in de morgen, is Henri Delvael - jarenlang onze krantenman - gestorven. Hij was 75. Zijn einde kwam zoals zijn leven was geweest: stil, zonder misbaar en ongekompliseerd. De avond ervoor was hij te Poperinge pardoos van zijn fiets gevallen, lag onmiddellijk in de coma en is in die toestand, in het Mariaziekenhuis, definitief uit het leven gestapt.

Ik ben Henri, die een hele tijd mijn buurman is geweest, in het mortuarium nog even gaan groeten. Hij lag er fris bij, want hij was niet ziek geweest. Men moet hem toch stevig onder handen genomen hebben, want zijn getaande huid had een heldere, witte glans. Ik heb hem vroeger nooit zo gezien. Henri had de gewoonte zich te wassen onder de pomp, met veel water en weinig zeep en een luide prrr... Het resultaat was navenant.

Henri hield er een eigen levensfilosofie op na, die moeilijk in een of andere ideologie onder te brengen was. Hij was geen revolutionair, geen geweldenaar, geen drinker. Hij kwam met niemand in botsing, was niet tegendraads in de konversatie, maar had een eigen visie waardoor het moeilijk was om in de pas te lopen van het huidige maatschappelijk bestel. Hij was in feite een halve clochard, al sloep hij niet onder de bruggen, maar in zijn eigen huis in de rij, dat echter meer door de jaren getekend was dan hij zelf.

Henri was geboren te Stavele - de streek van Pieter de Pensjager - en had er reeds vroeg leren stropen, om wat goedkoop vlees op tafel te krijgen. Van daaruit naar de wereld van de „blauwers” was

maar een kleine stap. In de jaren vóór de jongste Wereldoorlog is hij vaak de grens overgetrokken met een zware last tabak op de rug. Toen was daaraan goed te verdienen en tabak had nog niet de naam van kankerverwekker te zijn. Zijn leven lang heeft hij met een brede monkel teruggedacht aan die tijd: de tijd van zijn jeugd, toen alles nog zoveel eenvoudiger was.

De oorlog was voor Henri een groots avontuur geweest, die hij doormaakte met smokkelen, met werken „voor den Duits” en naderhand met ondergedoken te leven. Zeker niet de gepaste voorbereiding om achteraf een gedisciplineerd bestaan te leiden. Dat bleek inderdaad niet bij Henri's ingesteldheid te horen. Stiptheid, regelmaat, volharding en bureaucratische verplichtingen, daar had hij wel eens moeite mee.

Toen hij kort na de oorlog in het huwelijk trad, kwam het jonge echtpaar naar Roesbrugge en daar kochten zij *Het Boldershof*, bijna rechtover de Krombekestraat. Vergeleken met vóór-den-oorlog was de wereld ondersteboven gekeerd. Met grenstrafiek was er niets meer te verdienen en om in het levensonderhoud te voorzien diende naar wat anders uitgekeken. Omdat Henri de mening toegedaan was dat eten en drinken tot de meest elementaire en veelvuldigste menselijke noodwendigheden behoorden, en wie zich daaraan waagde niet kon mislukken, ging hij leuren met ijsjes van eigen fabrikaat in de zomer, terwijl hij in de andere seizoenen met een frituurkraampje aanwezig was op al de festiviteiten die plaats vonden in de omgeving. Zijn friture was maar

een zielige affaire. Ik heb hem af en toe zien staan, op een late, duistere winteravond, in zijn spaarzaam verlicht, koude metalen wagen, dik ingeduffeld, met opgetrokken schouders, in de nabijheid van een toneel- of danszaal, wachtend op enkele klanten.

Dat was geen briljante situatie en om zijn toestand een beetje te konsolideren werd Henri krantenman voor verschillende bladen. Dat werd toen de meer stabiele tak van zijn commercie. Zo trok hij - meer dan dertig jaar lang - elke morgen, met een kleine hoeveelheid kranten en magazines, in zakken achteraan zijn fiets, heen en weer door het dorp, op een trage slenterige manier, opdat het niet te vlug zou afgelopen zijn.

Henri bracht mij elke dag *De Standaard*, vóór acht uur in de morgen, omdat hij wist dat ik graag mijn krant meenam naar mijn werk, om er in de middagpauze even in te bladeren. Hij belde aan, en gaf samen met de krant telkens een overzicht van de weersomstandigheden of -vooruitzichten, met in de winter nog de toestand van bruggen en wegen, zoals hij die zelf al had ervaren. Zijn communiqué was gesteld in een directe taal, zonder wetenschappelijke pretentie. Als men op de televisie voor bruggen en wegen, gladheid en ijzel had voorspeld en gewaagde van „wintertype D of E”, zei Henri eenvoudig: „Je gaat g.v.d. moeten opletten, of je zou op je kl.... vallen!” Bedankt Henri voor je goedbedoelde waarschuwingen. Ik heb er altijd wel bij gevaren.

Op een zekere dag, jaren geleden, kreeg Henri van *De Gazet van Antwerpen*, die hier ook enkele lezers telde, een soort dienstpet, een kepie! Een fatsoenlijk, treffelijk model, zoals de rijkswachters en postmannen die dragen, in donkerblauw laken, met op de voorkant in grote gouden letters: DE GAZET. Wat hij op verzoek van de krant ging dragen op zijn ronde.

Was er aan die kepie een konstruktiefout, of had Henri het geval te hardhandig aangepakt? Ik weet het niet. Maar na enkele dagen was niet alleen de letter T afgevallen, maar bovendien waarschijnlijk ergens te velde verloren, en dus onvindbaar, zodat er op dat hoofddeksel alleen nog DE GAZE stond.

Een paar oudere klanten, waar hij eenmaal in de week aan huis kwam, dachten in alle ernst dat hij nu in dienst was van de gasmaatschappij en vroegen hem wie er voortaan hun weekblad zou bezorgen. Henri was daardoor zo verontwaardigd, dat men durfde veronderstellen dat hij in vaste dienst was, dat hij die kepie nooit meer heeft opgezet. Kort daarop werd het gewraakte hoofddeksel meegegeven met „spullenhulp”. Wie weet is er in de Midden-Afrikaanse brousse niet ergens een kleurling, die bij plechtige gelegenheden nog met DE GAZE paradeert.

's Morgens voorzag Henri zijn klanten van de gewenste lektuur, en in de namiddag verzamelde hij oud papier. Vele kilo's, die hij aanvankelijk stockeerde om die bij gunstige prijs te verkopen. Toen de markt hiervan in elkaar klapte, stond hij - in de oude loods achteraan zijn huis - met een formidabele voorraad: een paradijs voor muizen en ander klein ongedierte. Daaruit fabriceerde hij klompen papierbrij, waarmee hij in de winter stookte. Die nogal primitieve brandstof loeide in zijn kachel en joeg witte rook door de schouw, die kleine verbrande papiersnippertjes over de omgeving strooide. Zijn burens waarschuwden hem vaak voor brandgevaar, maar Henri haalde de schouders op en stookte voort.

In zijn besteldienst is hij toch altijd stipt en betrouwbaar geweest. Elke dag, weer of geen weer, hij was er! De krant werd afgeleverd en op menige plaats had hij nog de tijd voor een babbel. Maar Henri wilde geen geld! Bij de levering niet, een week later niet, nooit! Voor sommigen een weldaad, maar voor vele anderen een embêtante affaire. Men moest hem dreigen, ruzie maken, het geld onder zijn deur steken, of ik weet niet wat doen, om het verschuldigde bedrag kwijt te geraken. Henri was allergisch aan geld en wilde niet betaald worden. Iemand die hem niet gekend heeft zal mij niet geloven, maar velen kunnen mijn woorden bevestigen.

Toch hield Henri alles nauwkeurig bij. Hij wist van iedere klant wat hij hem verschuldigd was, maar geld vragen, of een aangeboden betaling aanvaarden, geen sprake van. Hoe hij zelf in het reine kwam met zijn leveranciers is mij altijd een raadsel geweest. Toen hij op 65-jarige leeftijd met pensioen ging, trok hij heug tegen

meug naar de talrijke klanten die hem nog wat verschuldigd waren. In sommige gevallen ging het om vele duizenden franken, wegens leveringen van jaren ver. Hier en daar ving hij bot en sommigen konden die bedragen niet eens betalen. Henri kwam in de moeilijkheden. In zijn laatste levensjaren heeft men nog zijn huisje verkocht.

Henri had intussen al enige tijd een relatie te Poperinge, waar hij regelmatig naartoe trok, en toen zijn huis te koop werd gesteld vertrok hij voor goed. Hij verliet dus Roesbrugge en kreeg een kleine woonst in het „Weeuwhof” te Poperinge. Af en toe kwam hij met zijn brommertje terug naar ons dorp, dronk hier een tas koffie en at daar een bord soep. Hij was niet ontevreden, niet droefgeestig, maar had moeite met het dure leven. Hij begreep niet hoe het voor anderen zo gemakkelijk scheen te gaan en voor hem altijd zo moeilijk. Het was nochtans duidelijk: zijn levensfilosofie paste niet in de jachtige, op geld beluste en bureaucratische tijd van nu.

Henri, beste vriend, het leven is voor jou niet altijd mild geweest. Je hebt vroeg je vrouw verloren en ook andere tegenslagen gekend, maar je hebt het ook wel eens verkeerd aangepakt. Het is nu voorbij, ouwe sloeber, je hebt niet veel stoelen in de kerk versleten, maar we hopen en geloven dat de goede God, die voor zovelen Zijn barmhartige ogen moet dichtknijpen, ook jou zal genadig zijn, en dat zij die nog wat „gazetten” moeten betalen, je eens zullen gedenken in hun gebeden!

R.A.B.

KLEINE FISKALE KRONIEK

Een woordje over beroepskosten

In de bedrijfsafrekening die elk jaar dient gevoegd bij de aangifte in de direkte belastingen, moeten zelfstandigen de afgetrokken kosten detaillieren.

In principe zijn alle kosten die betrekking hebben op het beroep, en die bewezen zijn, aftrekbaar. Maar autokosten zijn wettelijk beperkt tot 75 % van het beroepsgedeelte (uitzondering gemaakt voor de brandstof).

Wat de beroepskledij betreft, hierin is sedert een paar jaren verandering gekomen. De kledij die normaal wordt gedragen, in het privé-leven, is niet langer aftrekbaar. Alleen bijzondere kledij, nodig of eigen aan het beroep mag nog in rekening gebracht worden.

Zijn dus wel aftrekbaar: werkvesten van slagers, bakkers, haar-kappers; overalls en stofjassen; kleren gemaakt uit stof, die niet tot het normaal draagbare behoort; helmen, handschoenen, speciaal schoei-sel en laarzen.

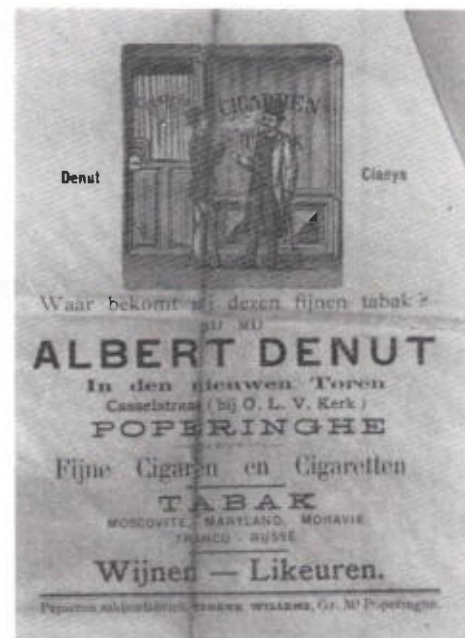
Zijn echter absoluut niet aftrekbaar alle persoonlijke uitgaven, zowel voor de beroepsuitbater als voor zijn gezinsleden: alle gezinskosten, studiekosten van

de kinderen, geneeskundige behandelingen hetzij thuis, hetzij in een instelling (ziekenhuis, sanatorium, enz...) zelfs niet als ze niet gedekt zijn door de ziekenfondsen, apotekerskosten en protezen (bril, tand- en ledemaatprotesen), enz. Maar opvangkosten van kinderen, gemaakt door een *werkende* moeder, zijn in sommige omstandigheden en voorwaarden wel aftrekbaar.

Ook kunnen sommige eigenlijke beroepskosten gedeeltelijk geweigerd worden als ze blijkbaar de beroepsbehoeften te boven gaan. Zo worden bv. autokosten geweigerd die *hoger* belopen dan anderhalve maal de forfaitaire kilometervergoeding die de Staat betaalt aan zijn ambtenaren.

Serge BLONDEAU
Accountant IDAc - Fisk. Adviseur HESAL

ATELIER CHARLES DENUT

Petit Bazar Belge
Casselstraat 7, 8691 Beveren-IJzer
Tel. 057/30 05 36
Grens met Oost-Cappel (Frankrijk)

„ROND TABAK”

Coutigny Nestor (Poperinge)
met oude prentkaarten

Open: 9 - 12 u. en 14 - 19 u.
Enkel gesloten op maandag.
Deze tentoonstelling loopt nog tot en met
zondag 2 februari 1992.
De toegang is gratis.

Behandelde onderwerpen: de tabaksplant - oogsten en verwerken van tabak - soorten tabak: pijptabak, sigaren, sigaretten, snuif, pruimtabak - bewaren van tabak: tabakspotten, -dozen, -zakken, snuifdozen - smokkelen van tabak - humor en tabak, dromen door tabak - tabakspijpen.

*Wij wensen U
veel geluk toe
in het komende jaar.*

GARAGE SERVICE
NEVEJAN
OKKAZIEMARKT

Ook bij ons
SALONVOORWAARDEN
bij aankoop van
nieuwe auto's

Met WAARBORG op werk en wisselstukken inbegrepen

-100.000 fr.

FORD	TAUNUS TC	benzine	82
------	-----------	---------	----

100.000 - 200.000 fr.

OPEL	ASCONA	diesel	84
------	--------	--------	----

200.000 - 300.000 fr.

MERCEDES	190 E	benzine	84
----------	-------	---------	----

OPEL	KADETT	benzine	89
------	--------	---------	----

FORD	SIERA	diesel	87
------	-------	--------	----

VW	GOLF GTI	benzine	88
----	----------	---------	----

300.000 - 400.000 fr.

OPEL	STATION	diesel	88
------	---------	--------	----

400.000 - 500.000 fr.

AUDI	80	diesel	90
------	----	--------	----

OPEL	OMEGA 2.3	diesel	89
------	-----------	--------	----

MERCEDES	250 D	diesel	85
----------	-------	--------	----

MERCEDES	190 D	diesel	88
----------	-------	--------	----

500.000 - 600.000 fr.

MERCEDES	190 D	diesel	89
----------	-------	--------	----

Graaf van Hoornweg 16, 8972 KROMBEKE Tel. 057/40.00.35

4%

BASISPREMIE

AANGROEIPREMIE

+ 2%

GETROUWHEIDSPREMIE

* Wettelijk maximum. Op jaarbasis

PLUS-SPAREN

ZAKENKANTOOR

PRINZIE bvba

Provenplein 39A • 8972 PROVEN

tel. 057/30 09 01 - 30 09 02

na diensturen : 30 02 58

Hobbyzaak BUSSCHAERT

Blasiusstraat 16 - 8972 KROMBEKE

Tel. 057/40 00 97

Verkoop van rashonden :

Mini Yorkshire Terriër

Maltezer

West Highland White Terriër

enz...

Engelse en Franse bulldog

+ andere grotere rashonden

Verkoop van hondenkorrels :

Eukanuba

Royal Canin

Doko

Willaert

Bento

Debaillie

Dekreuen ter beschikking van verschillende rashonden.

Grote keuze in hondenartikelen zoals :
hondenmanden, lissen, shampoo's, enz...

HET
KWALITEITSMERK
Ollën en
smoermiddelen

voor : GASOIL - diesel
- verwarming

FUEL-OIL
BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33-35
8972 PROVEN

Tel. 057/30 04 13

SCHOONHEIDSIINSTITUUT
"NATACHA"

viert haar
1-jarig bestaan

op 31 jan., 1 en 2 febr.

Tijdens de opendeurdagen is er doorlopende
demonstratie van verzorging en maquillage
en krijgt elke klant een geschenk.

Ook speciale promotie op zonnebank.

Op elke aankoop -10%

NIUW ! klantenkaart voor verzorging

Bergenstraat 1, Beveren/Roesbrugge
Tel. 057/30.14.12

KWALITEIT
& VERTROUWEN

- Algemene timmer- en schrijnwerken
- Keuken- en binnenhuisinrichtingen
- Rolluiken & houten trappen
- Eigen plaatsing van P.V.C-ramen, -deuren en -veranda's
- Specialiteit : eigen fabricatie van ramen, deuren en veranda's in tropisch hardhout
- Nieuwbouw - Verbouwing
Herstelling

ROLAND VERYSER

Waaenburgseweg 11a - 8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 06 79

BESCHOUWING VAN DE MAAND

Pretentieuze
kleppers
voeren steeds
het hoge woord.

We hebben
toch zo vaak
hun menig
al gehoord.

Maar al wat
ze zeggen
heeft een wijze
nooit bekoord !

PEDICURE

Mevr. Vandewalle-Decaestecker
Veurnestraat 9
8640 Vleteren (Oost)

Op afspraak : tel. 057/40 01 01
Ook verzorging aan huis.

Woensdagnamiddag gesloten

Alle voetverzorgingsprodukten
en benodigdheden.

ROESBRUGGE - HARINGE

BURGERLIJKE STAND :

Overlijdens :

- Maurice Vanlaeres, 70 j., echtgenoot van Anna De Byser.
- Boudewijn Wollaert, 38 j., ongehuwd.
- Willy Queldry, 36 j., ongehuwd.

STAVELE BEVEREN-IJZER

BURGERLIJKE STAND :

Overlijdens :

- Camille Van Engelandt, 79 j., echtgenoot van Martha Borteel (Stavele).
- Maria Demolder, 70 j., echtgenote van Adrien Vandevoorde (Stavele).
- Maria Kins, 83 j., weduwe van Georges Perneel (Beveren).

TE KOOP

- 3 buffets + 1 dressoir eikenhout,
 - 1 tafel met 6 stoelen, 2 tafels, 5 stoelen,
 - 1 grote canapé en clubzetel, twee houten zetels en 1 stoel.
- Zich wenden : Hondschootestraat 22,
8691 Beveren - 057/30 08 89.

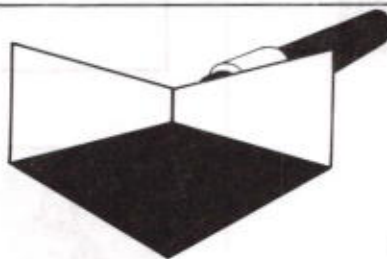

KWALITEITSCARROSSERIE MET AUTOLAKSPUITERIJ

Onze mensen maken het verschil !

Provenseweg 90B - 8970 POPERINGE

Tel. 057/33 47 92

c.v. RIMAL

- ALGEMENE VOEGWERKEN
- ELASTISCHE VOEGEN
- RENOVATIE VAN GEVELS
- HERSTELLING VAN SCHOORSTENEN

BOURGONDIEDREEF 6 8970 POPERINGE tel. 057/33 74 31 - 21 93 59

N.C.M.V.

afdeling IJZERBODE

UITSLAG VERKOOPAKTIE

Winnen 100 fr. de loten eindigend op 686

Winnen 200 fr. de loten eindigend op 388
en 818

Winnen 500 fr. de nummers :

336.465	339.287	232.869	135.006
344.181	222.888	315.175	133.548
215.887	359.148	218.942	121.435
319.340	221.038	254.416	119.820

Winnen 1.000 fr. de nummers :

132.257	330.053	335.210	135.291
326.845			

Wint 5.000 fr.

nr. 117.003
reservenr. 335.726

Wint 10.000 fr.

nr. 121.290
reservenr. 350.001

Wint 20.000 fr.

nr. 150.717
reservenr. 357.757

Het reservennummer is geldig vanaf 11 febr. '92. Met de waardebons van 100 fr. en 200 fr. moet men aankopen doen in het huis waar ze werden uitgegeven.

De prijswinnaars kunnen hun winnend nummer uitwisselen voor een waardebon tot 31 maart 1992 bij volgende adressen :

- Abele : Verhaeghe Paul
Trappistenweg 28
- Watou : Electro Careye
Steenvoordestraat 37
- Proven : Vandamme-Borrey Micheline
Provenplein 33
- Roesbrugge en Beveren :
Boekhandel Schoonaert, Bergenstr. 14
- Stavele : Butaye Norbert
Krombekestraat 47
- Krombeke : Laureys Willy
Waaiburgseweg 74

UITSLAG KINDERTOMBOLA

Winnen een PUZZEL :

de nummers eindigend op :

6172	4918	0823	2249
------	------	------	------

Winnen een STRIPVERHAAL :

de nummers eindigend op :

2601	4239	6629	6430
7806	0303	1285	0040

Deze natuurnummers dienen te worden afgehaald bij Boekhandel Schoonaert, Bergenstraat 14 te Roesbrugge.

Het volgend nummer van
"DE IJZERBODE"
verschijnt op
woensdag 12 februari.

AKTIVITEITEN EN VERMAKELIJKHEDEN

MAAND JANUARI

Kaartingen

- Roesbrugge, in „De Sportwereld” maandag 20 januari maandelijks kaarting voor de leden
- Haringe, in „St.-Jozef” bij Cecile Ryon zaterdag 25 en zondag 26 januari maandelijks kaarting voor de leden
- Roesbrugge, bij P. Gunst dinsdag 28 januari puntenkaarting „Derde Leeftijd”

Vogelpik

- Roesbrugge, café „Sportwereld” vrijdag 24, zaterdag 25 en zondag 26 januari smijting voor de leden

K.V.L.V. Roesbrugge-Haringe

- Maandag 20 en 27 jan., 3 en 10 febr., telkens om 13.15 u. in zaal „St.-Jozef” te Haringe : Cursus „eenvoudig haken” door Aernouts Lieve.

Toneel

- Roesbrugge, „Christen Volkshuis” „Adem” t.v.v. aktie Kom op Tegen Kanker Gelegenheidstheater „De Ondergrond”

MAAND FEBRUARI

Kaartingen

- Roesbrugge, bij P. Gunst zaterdag 1 februari Saucissenkaarting t.v.v. kandidaat Prins Karnaval
- Roesbrugge, bij P. Gunst maandag 10 februari maandelijks kaarting voor de leden
- Haringe, in de schoollokalen woensdag 12 februari puntenkaarting „Derde Leeftijd”
- Roesbrugge, in „De Sportwereld” maandag 17 februari maandelijks kaarting voor de leden
- Haringe, in „St.-Jozef” bij Cecile Ryon zaterdag 22 en zondag 23 februari maandelijks kaarting voor de leden
- Roesbrugge, bij P. Gunst dinsdag 25 februari puntenkaarting „Derde Leeftijd”

Vogelpik

- Roesbrugge, café „Handelshuis” vrijdag 31 jan. en zaterdag 1 febr. smijting voor de leden
- Krombeke, café „t Kereltje” zaterdag 1 februari smijting voor de leden
- Haringe, in „St.-Jozef” bij Cecile Ryon zaterdag 8 en zondag 9 februari smijting voor de leden
- Roesbrugge, bij P. Gunst zaterdag 8 februari smijting voor de leden

- Roesbrugge, café „Sportwereld” vrijdag 21, zaterdag 22 en zondag 23 februari smijting voor de leden

K.V.L.V. Roesbrugge-Haringe

- Donderdag 27 febr., 12, 19, 26 en 30 maart, telkens om 19.30 u. in de school te Roesbrugge : „Dynamisch ontspannen”.

Prins Karnaval

- Proven, zaal „De Lovie” zaterdag 15 februari om 20 u. 20^e Verkiezing Prins Karnaval van de Landelijke Pleuten

Toneel

- Krombeke, Parochiezaal vrijdag 7, zaterdag 8 & 15 febr. - 20 u. Doe het zelf neushoorn ! klucht in 3 bedrijven

Playback en Soundmix

- Stavele, Domein 't Halfweghof vrijdag 28 februari om 19 u. Playback- & Soundmixwedstrijden t.v.v. De Slusschutters Stavele

SCHOONHEIDSINSTITUUT

VALERIE

SCHOONHEIDSSPECIALISTE

CAMOUFLAGISTE

van wijnvlekken en littekens

Esthetiek - Solarium - Pedicure

Zonnebank - 3 gezichtsbruiners

Provenplein 3
8972 PROVEN
057/30 08 51

GARAGE-CARROSSERIE

F. DECLERCK

Roesbruggestraat 72
8691 BEVEREN-ALVERINGEM
Tel. 057/30 04 16

- Nieuwe wagens aan salonvoorwaarden
- Benzine en diesel station
- Zelfcarwash
- Grote keus okkaziwagens
PEUGEOT 405 GRD '91
FORD ESCORT D '89
PEUGEOT 205 D '90
TOYOTA STARLET '91

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

Bij de verkiezingen van 24 november jl. is burgemeester Marc Mahieu van Poperinge, niettegenstaande een verhoogd aantal voorkeurstemmen, door het spel van de apparentering, uit de boot gevallen. Iedereen verwachtte dat hij als gekoöpteerd senator terug in het Parlement zou komen, maar die zetel is naar leper gegaan. Mijnheer Verhofstadt, er is hier, in uw partij, „gesjoemeld” ! In alle geval, we zitten weer een bank achteruit.

Sedert meer dan dertig jaar worden er ons allerhande beloften op de mouw gespleet. Er werd, en er wordt altijd maar gezegd dat de sociaal-ekonomische toestand van onze streek zal verbeteren, dat er al zoveel werd gedaan, dat de vooruitzichten goed zijn, dat we over veel troeven beschikken, enz. Maar wat is de realiteit ? In de Westhoek zijn er twee groeipolen : Veurne met de westkust enerzijds en leper anderzijds, terwijl alles wat daartussenin ligt, bestendig ontvolkt, en bovendien ontmanteld en verwaarloosd wordt.

Door de zg. T-zones die men rond Veurne en leper heeft gekreëerd, en die aan het bedrijfsleven subsidies en andere faciliteiten te bieden hebben, worden de KMO's uit de plattelandsdorpen weggezogen. Met het gevolg dat deze dorpen hun aktieve inwoners verliezen en verworden tot open bejaardentehuizen, met hele straten die bijna uitsluitend bewoond zijn door gepensioneerden.

Bij gebrek aan mogelijkheden is er geen plaats voor onze jonge afgestudeerden, die met hun jeugd en hun kennis het elders gaan zoeken. In Knack van 27 november jl. werd een artikel gewijd aan Poperinge, waarin weer eens de draak gestoken werd met de bekrompenheid en de achterlijkheid van de Westhoek.

Onze stagnatie, die inderdaad achterlijkheid is geworden, is tegenwoordig een attractie voor toeristen, die hier en daar een landelijke herberg komen opzoeken, typerend voor „de tijd van toen”, zoals ze die gezien hebben in de „Paradijsvogels”.

En als men een film gaat draaien, die gesitueerd is vóór en rond de Eerste Wereldoorlog, dan komt men om het gepaste decor te vinden naar de diepe Westhoek !

Nu zitten we weer zonder vertegenwoordiger te Brussel, en dat zal de toestand er dus niet beter op maken.

„In 1927”, zegt Gusta, „schreef Streuvels De Teleurgang van de Waterhoek, we hebben straks behoefte aan iemand, die in levendige dramatische stijl De Teleurgang van de Westhoek, kan beschrijven !”

*Bijzonder jammer,
Pol*

MAATWERK in meubels en keukens

Jarenlange ervaring en vakbekwaam personeel zorgen ervoor dat elke opdracht precies wordt uitgevoerd volgens uw wens.

Kom rustig rondkijken in onze toonzaal. Keuze uit standaardkeukens BOSCH of eigen preciesiemaatwerk in keukens, interieurs en winkels.

**meubels
declerck**

weegschede 36 **058/29.90.98**
GYVERINKHOVE

alleenverdelers
BOSCH

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREEVE

Narden Carrein, die entwaar tusschen Stavele en Krombeke weunde, wos nog è ouden taaen van in de tachtig die, olhoewel dat'n oltyd zwaar boerewerk è daan hadde, nog rap te beene wos ... Maar, winterwaarts had'n de griep è kreegen en Silvie, zyn wuuf, hadde den dokter doen kommen ...

„Je zyt gy nooit veele ziek è weest zeker?“ vroeg den dokter, binst dat'n Narden onderzochte ...

„Héwè, dat is nu de derde keer dat er 'n dokter aan myn lyf komt!“ zei Narden ... „d'eerste keer wos dat onke op de wereld kwam, toen op 't konzul, om soldaat te zyn, en nu gy!“

„Maar wuk deed gy oltyd om zoolange goed te bluuven?“

„Olledaage sport doen“, zei Narden.

„Sport doen?“ lachte den dokter ... „waar datte?“

„Je moet horkten!“ zei Narden ... „In den 'utkommen' wos dat veldlopen ... geheel den dag achter 't peerd met den ploeg, of met è zwaaren bak zaaigraan of vette op myn buik, eens en anders, over de stikken draaven ... In de zomer wos dat gaan tennissen, of liever, gaan pikken en maaien, zoodat je 's avonds j'n armen niet meer kon opheffen ... in 't achterjaar wos dat gewichtheffen, zakken graan van tachtig tot honderd kilo, van de derschmachine naar de graanzolders draagen, olle daage, weken lang ... en in de winter wos dat lichaamsoefeningen in de schuure, met den derschvlegel.

Den dokter lachte, binst dat'n aan 't schryven wos ...

„Doet dat die sportmannen van teegenwoordig maar è keer doen!“ vervolgde Narden ... „den helft zyn ol versleeten vóór dat ze vyftig zyn en klappen ol van op hulder pensoen te gaan ...“

Den dokter gaf Narden gelyk ...

„Maar zeg myn è keer, meneere!“ informeerde Narden ... „van waar kommen toch ol die vuile plaagen teegenwoordig?“

„Ha, Narden!“ zei de dokter ... „dat zyn virussen die de ziekten ronddraagen!“

Narden wilden nog meer uitleg vraagen, maar Silvie kwam djuuste binnen, met Pros Beun, die Narden kwam bezoeken ... Silvie betaalde den dokter en ging mee tot aan de deure ... Pros ging gaan zitten en ze begosten hulder koutennatie over de griep.

„Jamaar, je zyt gy den eenigsten niet wei!“ zei Pros ... „Ik vraagen myn of, van waar dat ol die ziekten voortkommen!“

„Kyk, 'k hèn 't daar djuuste è vraagt aan den dokter!“ zei Narden ... „en è zegt dat dat 'Virussen' zyn, die die plaagen ronddraagen!“

„'k Zoun 't rechtuut gelooven!“ riep Pros ... „'k zei het subiet teegen myn wuuf, ols we zaagen in den televisie, dat ze ginder bezig waaren met dien muur wegsmyten ... 'k zei: er gaan wel van die gasten olhier overkommen en wieder gaan de mizérie hèn der mei!“

KWAAK

Dimplex

een naam die
warmte uitstraalt

Prachtig gamma
STRAALKACHELS • CONVECTOREN • WARMELUCHTBLAZERS

443

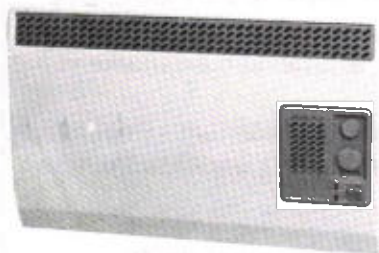
442

model 442

- instelbaar vermogen van 500, 1000 of 2000 watt
- thermostatisch regelaar

model DE443

- thermostaat
- instelbaar vermogen 1000 W konvektie, 2000 W - 3000 W ventilatie

Thermostaat met
vorstbeveiligingsstand
(Schakelklok (24 u.)
voor tijd gestuurde verwarming
2500 watt

**Antivries-
verwarmer**

Goed voor $\pm 5^\circ \text{C}$
en bedoeld als
anti-vorst
bescherming.

Vraag ons inlichtingen over
de DIMPLEX spaarkachels op nachtstroom.

ELEKTRO CAPPOEN

Prof.O.Rubbrechtstraat 12 • 8972 ROESBRUGGE

Tel. 057/30 05 94

Eigen service

DE IJZERBODE

Verantwoordelijke uitgever :
Drukkerij Schoonaert
Bergenstraat 1
8972 Roesbrugge
tel. 057/30 03 79
385-0056772-90

INFORMATIEBLAD voor de DIEPE WESTHOEK
met bijdragen over regionale geschiedenis en populaire wetenschap
22^e Jaargang Nr. 2 februari 1992

Afzettelokaal 8972 Roesbrugge

Wordt maandelijks
gratis verspreid in :
Roesbrugge - Haringe
Proven - Krombeke
Stavele - Beveren - Watou
Jaarabonnement : 200 fr.

OORLOGSDAGBOEK VAN KAREL BALDUCK UIT HARINGE (1914-1918) (1)

Een verhaal over menselijk leed in de Roesbrugse diaspora.

Karel Balduck werd te Grammene bij Deinze in Oost-Vlaanderen geboren op 27 september 1862 (+ Veurne 1949). Hij was leerling aan de normaalschool te Torhout vanaf 1881 en behaalde de akte van onderwijzer-koster in 1884.

Vijf jaar vroeger in 1879 ontketende Hubert Frère-Orban, de onbetwiste leider van de oppositie tegen de katholieke regering (1870-1878) van o.a. de leperling Jules Malou, een ongenadige schoolstrijd door de toepassing van de wet op het openbaar, niet konfessioneel lager onderwijs (1879). Iedere gemeente moest voortaan over een publieke officiële lagere school (gemeenteschool) beschikken waar niet-konfessioneel onderwijs werd gegeven.

Onder het motto *Zij zullen haar niet hebben de schone ziel van 't kind*, richtte de parochiegeestelijkheid onmiddellijk eigen scholen op, de zgn. Parochie-School (PS), en rekruteerde hun opvoeders uit katholieke normaalscholen zoals deze van Torhout in het Houtland.

Karel Balduck werd onmiddellijk na zijn diplomering hulponderwijzer en onderkoster in 't schooltje van meneer pastoor te Jonkershove. Hij bleef daar tot 1889 en werd daarna hulponderwijzer en koster te Noordschote (1889-1893), om tenslotte als koster te Merkem te belanden in 1893.

De twee broers van Karel, waaronder mijn grootvader Jan-Baptist (Grammene

25.4.1869 - Schuiferskapelle 1941) en Constant (Grammene 1872 - Noordschote 1953), eveneens onderwijzers van de katholieke normaalschool te Torhout, kwamen ook in de Parochie-School van de plaatselijke geestelijkheid terecht. Jan-Baptist te Schuiferskapelle, waar zijn tante langs moederszijde, Beatrice De Sloovere (Zuster Julienne) kloosterzuster was, en Constant, volgde zijn broer Karel op te Noordschote, toen deze vertrok naar Merkem.

Karel Balduck die te Merkem als koster-horlogeur een *Grootboek* bijhield waarin hij belangrijke gebeurtenissen optekende, was een kleurrijk figuur. Hij was *schatbewaarder, schrijver en bestuurder*

van de bloeiende Vélociub „De Arend” en werd hierdoor de boezemvriend van Karel Steyaert, de alom gevierde pionier van de Vlaamse sportpers, alias Karel van Wijndaele (Torhout 16 nov. 1882 - Deinze 20 dec. 1961).

In 1914 werd in de boedelbeschrijving van Karel vermeld : *De zeven boeken van de Vélo-club*, die in een onnavolgbare verzorgde kalligrafie, verslagen, inkomsten en uitgaven bevat.

Op 4 augustus 1914 brak de Eerste Wereldoorlog uit. Enkele dagen later doopt Karel zijn pen in de inktpot en schrijft : „Op 4 Augusti verklaart Duitschland den oorlog aan België. Zij rukken over Herve-Verviers naar Luik. 10 Augusti de stad Luik in handen der Duitschers. Talrijke legermachten komen verder in België. Brussel en andere steden geven zich over, 't gros van 't leger trekt al Namen, Charlerloi, Doornijk naar Frankrijk. Talrijke benden Uhlanen doorkruisen geheel 't land... plegen gewelddaden, moorden en branden.

Na deze vrij algemene inleiding, een korte geschiedenis eigenlijk, wordt het dagboek zeer persoonlijk. Het is een door en door kristelijke getuigenis van ver over de honderd bladzijden met een groot geloof en vertrouwen in de Goddelijke Voorzienigheid. Iedere bladzijde getuigt voor zijn overtuigend Vlaams engagement binnen een soliede Belgische staatsstructuur en met afkeer voor oorlogsgruwel en geweld veroordeelt hij *Den Duytschen barbaar*.

Dit waardevol dagboek, kalligrafisch uniek, geïllustreerd met epoque-foto's, miniaturen en tekeningen is in het bezit van een van Karels kleinkinderen, de hr. en mevr. Noël De Hollander-Paesschesoone uit Veurne. Wij danken hen omdat wij dit uniek tijdsdokument mochten inkijken en gebruiken voor een bijdrage in *De IJzerbode*. Het zijn situatieschetsen in alle eerlijkheid opgetekend. Zij geven een duidelijk beeld hoe het vluchtelingendorp Haringe er in 1914-1918 uitzag. De autentieke passages uit het dagboek zijn cursief gedrukt.

Vermoeid zonk 't hoofdje op 't kusje neer / En zuchtte het „Laat ons huiswaarts keren...”

Karel Balduck huwde de acht jaar jongere Flavie Cornelia Louwaege (5 aug. 1870) uit Noordschote. Zij stamde uit een gezin met 16 kinderen, die hun vader Henri Louwaege (° Noordschote 1832) uit twee huwelijken gewonnen had. Samen met haar man vergaarde Flavie een gezin van zeven kinderen die allen te Merkem werden geboren tussen 1896 en 1909.

Zij hadden daar een zeer goede broodwinning waar Karel als kosten-horlogeur aan de bak kwam, terwijl zij de goudwinkel runde. Zij leefden niet onbemiddeld in het grote huis bij de kerk dat zij in de Couterstraat nr. 38, naar hun plannen hadden laten bouwen. *Zooveel stappen was 't omtrent van de kerk gelegen. Ik had het honderde malen afgestapt, toen ik in schoonere tijden, in mijn kosterschap, de diensten begeleiden ging en verheffen door zang en muziek.*

De oorlog was als een pletrol naar de Westhoek gekomen. Op zaterdag 10 oktober 1914 kwamen de eerste Belgische troepen te Merkem en de streek van Diksmuide aan.

De soldaten werden ingekwartierd in scholen en kerken. Acht dagen later, op 18 oktober, bereikten de Duitse divisies de kuststreek en begon voorgoed de Slag aan de IJzer. Er werd geschoten en gebombardeerd en een grote stroom vluchtelingen zochten hun heil aan de overkant van de stroom.

Op 21 oktober 1914 was het te Merkem echter niet meer houdbaar. Obussen en bommen sloegen in, rond hun woning en gans het dorp sloeg op de vlucht voor het oorlogsgeweld. Zij haastten zich hals over kop het huis uit en namen de benen naar Haringhe waar Flavie's broer, die gehuwd was met Félicie Van den Bergh, landbouwer was en zelf vier kinderen had (Maria, Henri, Bertha en Florida).

21 October. Gevlucht en aangekomen te Haringhe bij broeder Cyriel. De kinderen zijn al weg van 's morgens om 8 ure. Onze Paula is ziekachtig. Om 10 ure begint men te bombarderen... schrapellen en bommen vallen op Merckem dorpplaats. 't Leger trekt achteruit en om 11 ure Flavie en ik vluchten weg: deuren en vensters open, wij laten alles achter, zelfs geen hemd om ons te verschoonen, 't goê gedacht binnen twee, drie dagen zijn wij weer.

Zonder have of goed namen zij met hun groot gezin hun intrek bij Flavie's broer, Cyriel Louwaege. Halverwege de oorlog schrijft Karel Balduck in zijn dagboek op blz. 99:

- Cyriel is onzen grootsten trooster en weldoener geweest in 't begin van den oorlog en is 't nu nog!

Zij waren daar goed op 't hof en zagen hoe vluchtelingen van overal in dichte drommen te Haringhe neerstreken. Hun dochtertje Paula, dat tijdens de vlucht een pleuropneumonie had opgedaan, verzwakte zienderogen en moest midden het lawaai en geharrewar van de overbe-

volkte boerderij proberen op krachten te komen, wat echter niet lukte.

11 November 1914. Onze Paula overleden en begraven te Haringhe.

Paula, Camilla, Cornelia Balduck, geboren te Merckem de 2den Mei 1906 en zachtjes in den Heer ontslapen te Haringhe (Rousbrugge) den 11sten November 1914.

Op het kerkhof te Haringhe is de grafsteen van het acht jaar oude dochtertje nog in perfecte staat terug te vinden. Een kind van deze leeftijd kreeg normaliter een houten kruisje op zijn graf, voor Paula lag dit anders. Een arduinen zerk kunstig door een steenkapper gebeiteld, getuigt tot op heden voor de welstand van de ouders.

Dokter Gheysen maakte bij het overlijden een gedicht van vijf strofen waarvan bovenstaande tussentitel al een beeld geeft van de retoriek en lege woordenpraal van zo'n gelegenheidspoëzie begin deze eeuw, die ook al moeite had met versvoet en rijm.

*„Vermoeid zonk 't hoofdje op 't kusje neer
En zuchtte het: „Laat ons huiswaarts keren...”*

En weenend kuste 't moeder teer

En snikte: „gave 't - Onzen Heere”.

Op den dool

Om de last van het gedwongen verblijf te Haringhe wat te verlichten trok Karel op 6 januari 1915, in 't putje van de winter, met vijf kinderen, waaronder Berthaatje, vijf jaar oud, dieper de Westhoek in op zoek naar familie om wat soelaas in hun onfortuinlijk vluchtelingenbestaan te vinden.

Ze belandden te Koksijde bij landbouwer Cyriel Dewaele-Louwaege die gemeenteraadslid was aldaar, te Veurne bij Gaston Louwaege die boerde op de hoeve 't Duvekot en bij landbouwer Omer de Bandt-Louwaege in De Moeren, waar hier en daar wat kinderen werden achtergelaten. Twee dagen later verlieten ook Flavie en haar zeventienjarige dochter Maria, nonkel Cyriel en trokken naar Veurne waar Flavie lange tijd ernstig ziek was en het bed moest houden.

Op 8 februari 1915 keerde Karel vanuit Veurne met zijn oudste dochter Anna terug naar Haringhe.

Wij stapten met rasse schreden vooruit en wisselden nu en dan een woord van troost en opbeuring. Dit gaf ons moed en kortte den langen weg.

Eindelijk waren wij te Haringhe. Wij bemerkten schier het dorp niet dat wij doortrokken, zoo hevig was ons verlangen naar de gulhertige bloedverwanten ter hoeve van Cyriel. Nog eenige minuten en wij zijn ter bestemming. Ten duurde niet lang of wij ontwaarden iemand die ons tegemoet kwam. Het was Cyriel zelf, hij had ons herkend. Cyriel stond voor ons: „Welgekomen koster!”. Nooit klonk mij een muziekakkoord zoo zoetluidend in het oor, nooit drong mij een honingdruppel zoo verkwikkend binnen. Deze welkom-groet vergeet ik nooit meer, noch de welgemeende toon, noch de vriendelijke stem die hem uitbracht.

Ik was dus op die aantrekkelijke hoeve terug...

In het voorjaar van 1915 ontmoette Karel een Franse soldaat die hem leerde manden maken.

Ten duurde al niet lang of ik begreep dat werk. Zoo was ik, Koster van Merckem, mandemaker geworden te Haringhe waar ik in de eenzaamheid op een verlaten zoldertje menigvuldigde dagen naarstig heb doorgebracht.

In 1916 was de familie weer voltallig bij nonkel Cyriel te Haringhe, maar niet voor lang. De tweede dochter, Maria, vertrok op 20 januari naar Beveren, waar ze meid en winkeldochter werd bij August Lehoultre.

De twee zoons, Michel (13 j.) en Jozef (16 j.) trokken op 9 april naar de *Colonie Scolaire des Enfants de l'Yser* te Orly-Grignon bij Parijs.

Hand in hand, taterend onder malkaar trekken zij henen, ter schole in 't verre Frankrijk. Zij hebben hun zondagskleeders aan en dragen een pakje onder den arm. Zij gaan op reis, zij gaan entwat nieuws zien en moeder is nog bij hen, zij zijn blijde... doch straks aan de statie zullen tranen vloeien. Moeder komt achteraan, ernstig... „k hadde liever droog brood geëten en ze hier gehouden”; De trein stoomt binnen. Eén voor één zegent de priester de lieve kleinen, terwijl de omliggende velden weergalmen van 't kanongebulder en de naburige dorpen daveren onder 't openspringen der vijandelijke bommen.

Op voorstel van de hr. Janssens de Bisthoven, gouverneur van West-Vlaanderen, M. Berreyer, minister van Binnenlandse Zaken en de minister van Oorlog was er besloten schoolkolonies voor Belgische kinderen op te richten in de omgeving van Parijs en Rouen in verlaten kastelen en kloosters. Een eerste karavaan was al vertrokken op 15 mei 1915. De ouders uit de frontstreek werden in de gelegenheid gesteld hun kinderen te laten inschrijven. Prioriteit werd gegeven aan de inwoners van gemeenten waar de scholen niet konden heropend worden (zoals te Merkem), alsook aan de vluchtelingen die ergens onderkomen hadden gevonden doch over geen behoorlijke woongelegenheden beschikten (zoals de huisvesting bij nonkel Cyriel). In een tijdsverloop van enkele maanden werden meer dan 3.000 kinderen van de frontstreek overgebracht naar deze schoolkolonies. Zoals Michel en Jozef die op 9 april 1916 naar Orly vertrokken.

Op 9 mei van dit jaar keerde Maria van Beveren terug en ging inwonen als meid voor alle werk bij Seraphien Ryon, herbergier en kleermaker.

Een nieuwe thuls

Eén jaar na de ongelukswet van 1879, waardoor iedere gemeente verplicht werd een openbare niet konfessionele lagere school op te richten, werd als reactie hierop te Haringhe in de Watoustraat nr. 13, een katholieke school gebouwd met aan-

(vervolg blz. 221)

GERARD MERCATOR van RUPELMONDE (6) (1512-1594)

de grootmeester van de Vlaamse kartografie

Een nieuwe aardglobe en verdacht van „lutterije”

Bekommerd om het uitzicht van zijn kaarten en globes had Mercator zich nog tijdens zijn opleiding toegelegd op de kalligrafie, om namen en teksten in een leesbaar, sierlijk en gelijkvormig schrift neer te pennen. In het begin van de 16^e eeuw was door de Venetiaanse drukker Aldus Manutius een nieuw lettertype gebruikt, dat *cancellaresca corsiva*, en bij ons „cursief”, en ook wel wegens het land van herkomst, *Italiaek* werd genoemd.

In zijn kaart van het *Heilig Land*, uit 1537 had Mercator reeds tal van namen en het „bericht aan de lezer” in *cursief* neergeschreven. Hij had het ook gebruikt voor zijn wereldkaart van 1538 en in zijn kaart van Vlaanderen. Hij was met dit schrift zo ingenomen dat hij een boekje erover schreef om het anderen aan te leren: *Literarum latinarum, quas italicas cursorisaeque vocant scribendarum ratio*. Het verscheen in maart 1540 te Leuven, maar er volgden vier heruitgaven te Antwerpen in 1541, 1549, 1550 en 1551⁽⁴²⁾.

We hebben gezien dat Mercator in de tweede helft van 1539 werkte aan een aardglobe, waarvan hij verwachtte dat ze vlug klaar zou komen, omdat hij geld nodig had. Hij dacht toen aan een periode van drie maanden, maar intussen had hij de kaart van Vlaanderen moeten klaar maken en waren er voorzeker nog andere opdrachten gekomen, die hem hadden belet de globe af te werken. Pas twee jaar later, in 1541, was ze voltooid. Ze had een omtrek van 1,30 m en dus een doormeter van 41,5 cm. Ze was opgedragen aan Nikolaas Perrenot de Granvelle, de machtige kanselier van keizer Karel V, en de vader van de bisschop van Atrecht, een van Mercators beschermheren.

De wereldkaart die in twaalf segmenten op de globe was aangebracht, was een aanzienlijke verbetering ten opzichte van de wereldkaart van 1538. De Aarde was ingedeeld in vijf delen: Europa, Afrika, Azië, Amerika en het Zuidpoolgebied, dat toen nog helemaal onbekend was. De jongste ontdekkingen van Portugezen en Spanjaarden waren erin verwerkt. Ook meridianen en breedtecirkels waren aangebracht en de nulmeridiaan werd geplaatst in Fuerteventura, het grootste van de Kanarische eilanden. Als schaalverdeling staat er een passer op de evenaar waarvan de punten van de gespreide benen, een afstand van 20° overspannen. In bepaalde zeeën zijn richtlijnen getekend - door Mercator als *directiones* vermeld en naderhand door Snellius⁽⁴³⁾ *loxodromen* genoemd - die de vaart moesten

voorstellen van schepen die zich oriënteren op het kompas, dat toen toch reeds een paar eeuwen bij de zeevaart in gebruik was. Ook zijn op deze globe verschillende sterren aangebracht op plaatsen van waaruit ze zichtbaar zijn, eveneens als oriëntatiemiddel voor de zeelieden.

De globe werd gedragen door een houten stel, waarvan de bovenste rand de horizontcirkel vormde, die ingedeeld was in 360 graden en waarop de 12 tekens van de dierenriem, de maanden en dagen van de Romeinse kalender en de diverse seizoenwinden, zowel in het Nederlands als in het Latijn vermeld stonden. Op een koperen meridiaan werden de breedtegraden, de klimaatgordels en de poolshoogte aangeduid.

Ten noorden van Skandinavië is het eiland van de magneetstenen, *Magnetum insula* opgegeven. Olaus Magnus, de Zweedse kartograaf die we reeds hebben vermeld bij de bespreking van Mercators kaart van Vlaanderen (1540) had ook op zijn kaart van Skandinavië, die in 1539 te Venetië verscheen, een *Insula Magnetum* op die plaats aangebracht. Mercator heeft hem hierin nagevolgd omdat hij afwist van de kompasafwijkingen in de zeevaart, een onderwerp waarvoor hij zijn leven lang belangstelling had.

Van deze globe zijn meerdere exemplaren bewaard gebleven, o.m. één in de Mercatorverzameling van het Stedelijk Museum te Sint-Niklaas.

Intussen zat men in volle reformatietijd. Reeds in 1517 was de Duitse augustijnernonnik en teoloog Maarten Luther in verzet gekomen tegen Rome, en in de volgende jaren publiceerde hij een vloed van hervormingsgezinde geschriften, waarvan er reeds in 1518 ons land bereikten. Kerk en keizer gingen in het verweer en reeds in 1520-1521 werden edikten of plakaten tegen de lutheranen uitgevaardigd, met strenge straffen voor wie zich aan die z.g. ketterij schuldig maakte. Het ging om middeleeuwse sankties, als verbanning, verbeurdverklaring van goederen en terechtstellingen, liefst op de brandstapel of door levend te begraven. Reeds op 1 juli 1523 lieten twee monniken van het augustijnenklooster te Antwerpen, het leven op de mutsaard, op de Grote Markt te Brussel. Het volgende jaar werden pauselijke inquisiteurs aangesteld om de afvalligen op te sporen. Toch was er van een doorgedreven hard optreden in de toen eerstvolgende tijd geen sprake. Maar vanaf 1543 eiste de overheid een radicale tussenkomst, omdat gebleken was dat in strijd met de verwachtingen de reformatie geen

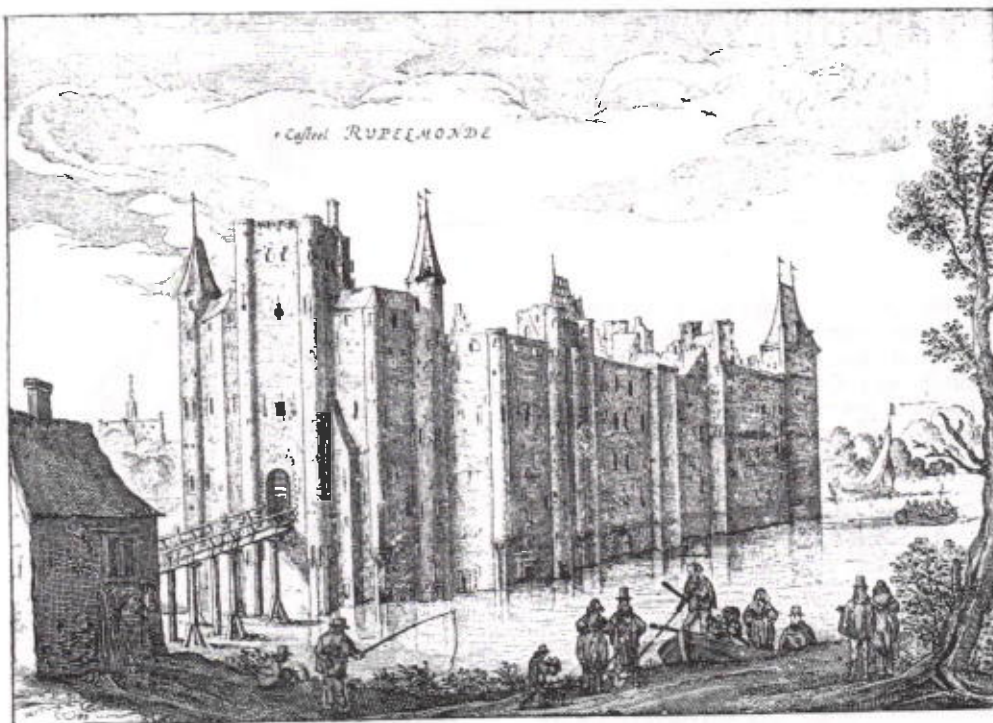
Mercators wereldbol van 1541

voorbijgaand verschijnsel was, en bovendien het calvinisme, dat meer dan het lutheranisme de massa aansprak, vanuit Artezië ons land kwam binnengedrongen. Er zou een serieuze ketterjacht op gang komen. Lijsten van verdachten werden opgesteld en mensen werden gearresteerd.

Begin februari 1543 begaf de prokureur-generaal van de Raad van Brabant zich naar Leuven, in het bezit van een lijst met de namen van 43 burgers, die beschuldigd waren van aanhangers te zijn van de hervormde leer. Deze lijst vermeldde een zekere „meester Gheert Scellekens, woonende achter den Augustynen”, van wie de minderbroeders van Mechelen verdachte brieven in handen zouden hebben. Waar men die beschuldiging vandaan haalde is niet duidelijk.

Men had ten onrechte de familienaam van zijn echtgenote vermeld, maar het was weldra uitgemaakt dat het om Gerard Mercator ging. Achtentwintig personen die op de lijst van de prokureur-generaal voorkwamen werden opgepakt, maar Mercator was afwezig, waaruit men besloot dat hij gevlucht was en verwittigd werd van wat er hem te wachten stond.

Mercator was evenwel niet gevlucht, maar bevond zich op het ogenblik van de Leuvense ketterjacht in zijn geboortestad Rupelmonde, in verband met de nalatenschap van zijn grootoom Gijsbrecht de Cremer, die enkele dagen voordien overleden was. Daar werd hij op verzoek van de prokureur-generaal van de Raad van Brabant, aangehouden door Lodewijk Steellant, baljuw van het Land van Waas, en opgesloten in het oude en gehavende kasteel van Rupelmonde, op beschuldiging van „lutterije”.

Kasteel van Rupelmonde waar Mercator opgesloten werd
Naar Sanderus, 1641.

De echtgenote van Mercator die wist welk groot gevaar haar man liep - het leven van een verdachte had niet veel waarde - ging de hulp inroepen van Pieter de Corte, pastoor van de St.-Pieterskerk te Leuven, in feite hun parochiepriester, die onmiddellijk een bewijs afleverde waaruit bleek dat Mercator een goede kristen was en geenszins door ketterij was besmet. Dit stuk werd overgemaakt aan Maria van Hongarije, zuster van keizer Karel V, en landvoogdes van de Nederlanden te Brussel. Maar Mercator moet toch maar op een slecht blaadje gestaan hebben, want De Cortes brief viel niet in goede aarde, wel integendeel, de pastoor werd berispt omdat hij een dergelijk attest had afgeleverd aan iemand die blijkbaar uit schuldgevoel was gaan lopen; bovendien moest hij zich verantwoorden en verklaren waarom hij een dergelijke getuigenis had verstrekt en hoe hij kon weten „dat de voerscreven gevangen met eenige secten oft ketteryen nyet besmet en es..." (44).

In zijn antwoord van 23 februari 1543 motiveerde de pastoor van de St.-Pieterskerk niet alleen de afwezigheid van Mercator, maar wees erop dat hij het betwiste attest had gegeven aan „synder huysvrouwe"... „naer der waarheyt ende informatie die ic van hem vernomen hebbe", waaraan hij toevoegt dat indien Mercator van ketterij verdacht zou zijn, hij zeker niet tussenbeide was gekomen.

Pastoor De Corte had intussen Pieter Was, abt van St.-Gertrudis te Leuven en konservator van de privileges van de universiteit, waarvan Mercator suppoost was, d.w.z. afhankelijk van haar jurisdictie, op de hoogte gebracht van wat er met de kartograaf was gebeurd.

Volgens een privilege van 1426 afgeleverd door hertog Jan IV - de stichter van

de Leuvense universiteit - konden de suppoosten voor om het even welke inbreuk of misdaad alleen maar terecht worden door het tribunaal van de rektor van de universiteit. Daarop steunende vroeg Pieter Was aan Lodewijk Steelant, de baljuw van het Land van Waas, de onmiddellijk vrijlating van Mercator. De baljuw stuurde het verzoek door naar Maria van Hongarije, die de abt-konservator liet weten dat Mercator door zijn „vlucht" het genot van het privilege van de universiteit had verloren, en dat hij zelf zou vervolgd worden indien hij zich verzette tegen de aan gang zijnde procedure. Ook de tussenkomst van de rektor van de universiteit bleef zonder gevolg.

Het was voor Mercator een pijnlijke beproeving. Weg van zijn gezin, dat reeds zes kinderen telde, weg van zijn werk en de opdrachten die moesten uitgevoerd worden en levend in de voortdurende onzekerheid. Alles werd in het werk gesteld om hem te doen bekennen, en baljuw Steelant werd naar Mechelen gezonden, in de hoop er bij de minderbroeders de brieven te vinden die als bewijsmateriaal konden dienen, en waarvan sprake in de oorspronkelijke beschuldiging, maar vruchteloos. Mercator zou in de gevangenis blijven tot begin oktober 1544 en werd toen, wellicht door gebrek aan bewijzen, maar voorzeker ook onder druk van bepaalde tussenkomsten - o.m. deze van de bisschop van Atrecht - op vrije voeten gesteld. De meeste van zijn medegevangenen hadden minder geluk en vijf werden geëxecuteerd (45).

Hoe was men er eigenlijk toe gekomen in Mercator een verdachte te zien? In acht genomen de tijdsomstandigheden was er voorzeker meer dan één reden. Om te beginnen was er zijn nogal abrupt ver-

trek uit Leuven, tien jaar vroeger, dat werd beschouwd als een breuk met de door Thomas van Aquino gekanoniseerde leer van Aristoteles die er werd gedoceed; vervolgens was er de eigenlijke beschuldiging, waarvan we in feite niet veel afweten, nl. dat hij een of meer brieven zou gewisseld hebben met een minderbroeder van Mechelen, waarin hij misschien ofwel onaanvaardbare filosofische of religieuze beweringen of inzichten zou neergeschreven hebben, of die bestemd waren voor een minderbroeder die zelf verdacht was van aanhanger te zijn van de nieuwe leer; en tenslotte had hij zich wellicht gekompromitteerd met zijn kaart van het *Heilig Land*, die bijzonder nuttig was voor bijbelstudie, terwijl het bezit van de bijbel reeds voldoende was om als ketter te worden aangeklaagd.

Roger-A. BLONDEAU

De volgende keer :

Een hemelglobe en wetenschappelijke instrumenten.

Noten :

- (42) A. de Smet, zie nota 6, p. 198-200.
- (43) Willebrordus Snellius, wiskundige, geb. 1580 te Leiden, werd er in 1613 hoogleraar, en is er in 1626 overl. In 1605 en 1608 bracht Snellius de Latijnse vertaling van *Wisconstige Gedachtenissen* van Simon Stevin, onder de titel *Hypomnemata Mathematica*, daar noemde hij voor het eerst de vaarrichtlijnen van Mercator : loxodromen.
- (44) Brief van 19 februari 1543, zie J.H. van Raemdonck, nota 2, p. 59-60, in voetnota.
- (45) Twee mannen kwamen op de brandstapel, één werd onthoofd, en twee vrouwen werden levend begraven.

SCHRIJNWERKERIJ REGHEERE

- Alle nieuwbouw - verbouwing herstellingswerken
- Eigen fabrikatie : houten ramen, deuren, garagepoorten
- Binnenhuisinrichting, plafond- en muurbekleding
- PVC-ramen - rolluiken
- PVC-bekleding
- Daktimmerwerken

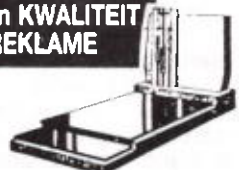
**Waaenburgseweg 66
8972 KROMBEKE
tel. 057/40 03 71**

TOUSSAINT
Groot- en kleinhandel

BEHANGEN - LAMINATEN - GLAZEN

**GOEDKOOP en KWALITEIT
IS ONZE REKLAME**

Toonplaats : Bergenstraat 1
Beveren-Roesbrugge - 057/30 09 09
Burelen : Prof. O. Rubbrechtstraat 67
Roesbrugge
057/30 11 72 - 38 85 34

OORLOGSDAGBOEK K. BALDUCK

(vervolg van blz. 218)

palend een ruim schoolhuis. Dit gebouw was eigendom van het klooster te Kortemark en werd van bij de oprichting door de zusters-schoolvrouwen van deze Kongregatie bewoond.

In mei van 1916 verlieten de zusters dit pand en gingen hun intrek nemen in de gemeenteschool. De schoolstrijd was inmiddels al lang geluwd en er werden nu andere katten geselsd.

Op 7 juni 1916 huurde de familie Balduck dit huis dat ze nog dezelfde dag betrokken.

Luchtig en gezellig is deze woonst, met twee ruime aaneenhoudende plaatsen en eene geriefige achterkeuken. In den breedten gang komt de trap langs waar men naar boven gaat. Drie gezonde kamers maken dit verdiep uit, vanwaar een tweede trap opleidt naar den opperzolder die op de breedte en de langte van geheel het gebouw komt.

Had men ons ooit voorzegt dat wij, onbekende vluchtelingen van Merckem te Haringhe en zelfs te midden den bloedigen oorlog, dit schoon groot huis, dat geheel de plaats van het rustige dorp beheerst, zouden betrekken, er opnieuw met vrouw en kinderen de blijdeste dagen zouden slijten, noch wij, noch iemand zou dit geloofd hebben. De goede God die de zijnen nooit verlaat, had medelijden met ons zwaar gezin en bereidde ons de aangenaamste verrassing.

Het manden vlechten, dat veel tijd in beslag nam, bracht bijna niets op en Karel had om in 't onderhoud van zijn groot gezin te voorzien gedurende de oorlogsjaren al een ferme greep in de spaarpot moeten doen.

Nu ze eindelijk weer alleen huizenieren en het ruime pand voldoende plaats bood, kwam de goesting weer boven om „commerce" te doen.

Het wemelde van de soldaten op het dorp en er was geen huis waar geen vluchtelingen onderdak hadden gevonden. En zo gebeurde het.

Daar openden wij een klein winkeltje en stelden er wat geringe soldatenartikelen te koop zoals: tabak, cigaren, zeep, schrijfpapier enz. Om ons ambt van horlogiemaker ook eenigszins te hernemen, kochten wij voor ongeveer veertienhonderd franken slaam en uurwerktoebehoren, alsook eenige nieuwe monters en een weinig goudewerk. Stillekens aan won onze winkel klanten en naar mate wij meer verkochten stelden wij ook meer ware te koop. De winkel groeide spoedig aan en tevens werd ons in korten tijd veel werk toevertrouwd. Mijne vrouw hield zich onledig met rond te reizen en wij leefden weer zoals te Merckem.

Koster te Haringhe

Begin 1917 nam Frédéric Ackerman ontslag als koster te Haringhe. Karel Balduck liet daar geen gras over groeien en schreef op 1 maart naar de leperse deken E.H. De Brouwer een schone brief. De Brouwer was uit leper gevlucht en resideerde op de wijk „t Vogeltje" te Poperinge. Hij had er de funktie van Apostolisch Afgevaardigde voor 't onbezette deel van België. Door deze opdracht had meneer de deken de tituluur van monseigneur en had deze hoogwaardigheidsbekleder, die in het onbezette gebied de H. Stoel vertegenwoordigde, een lange arm zoals dit heet.

Het was diezelfde mgr. De Brouwer, die op 24 augustus 1916 het vormsel toe-diende aan prinses Marie-José, dochter van koning Albert en koningin Elisabeth. Dit gebeurde in de kapel te Wulveringem in aanwezigheid van haar vader en moeder en van haar broers prins Karel, voor de gelegenheid in scoutsuniform, en van prins Leopold in uniform van 't Belgisch leger; hij was 16 jaar oud!

Mgr. De Brouwer zette dan zijn tocht verder naar de verschillende parochies van de frontstreek en diende als vormheer met veel en groot gezag het H. Vormsel toe aan kinderen van autochtonen en vluchtelingen.

Op 1 maart 1917 schreef Karel Balduck naar deze kerkvorst:

Aan den Zeer Eerwerden heer Dekan van Yperen

Monseigneur J.M. De Brouwer, Apostolisch Afgevaardigde voor 't Onbezette deel van België te Poperinge.

De ondergeteekende Karel Balduck, geboren te Grammene (Deynze) 27sten September 1862. Normalist Thourout 1881-84, Hulponderwijzer, onderkoster Jonckerhove 1884-89. Hulponderwijzer, koster

Noordschoote 1889-93. Koster Merckem 1893. Gevlucht voor den Duitschen barbaar 21 October 1914 met vrouw en zeven kinders, zelfden dag hier aangekomen te Haringhe bij mijn schoonbroeder Cyrille Louwaeghe, hier nog wonende, vraagt Ued. eerbiedig zijn ambt van koster te mogen hernemen in de kerk van Haringhe, in plaats van Mr. Frédéric Ackerman, ontslaggever.

*Verhopende een gunstig antwoord, groet U vriendelijk,
Getekend,
Karel Balduck.*

Het antwoord kwam onmiddellijk in telegramstijl:

Geerne aanvaard

getekend,

Mgr. De Brouwer, Apostolisch Afgevaardigde.

Voor de Balducks zag het er goed uit. 't Kosteren, de goudcommerce en 't horlogeren draaide en Maria werd van bij Seraphien Ryon teruggefloten om thuis te helpen.

In het dagboek lezen wij:

20 maart 1917, Maria komt naar huis en leert horlogeeren

1 september Jozef en Michel komen naar huis van de schoolkolonie.

3 November Jozef gaat naar Rouen in Frankrijk naar de normaalschool en Michel naar de middelbare school te Rousbrugge.

Gezien het ruime pand, 't vriendelijk volk en de marchandise ter plekke, werd het schoolhuis langs de Watoustraat nr. 13 de zoete inval.

In ons nieuw huis dat oprecht het huis van Oostenrijk mag heeten, hebben veel burgers, soldaten, priesters van allen kant en stand en streken de gastvrijheid genoten en zijn er ooggetuigen geweest dat de Heer bij ons na lijden het zoetste verblijden heeft laten komen.

Hoe het met deze familie te Haringhe afloopt en hoe de oorlog aldaar beëindigd wordt, lezen wij in de volgende bijdrage.

Elie E. Balduck

MICHEL CAPOEN
Waaienburgseweg 67 – KROMBEKE
Tel. 057/40.08.54

LOOD- en ZINKWERKEN
AANHANGWAGENS

TEXTIEL ANNIE
Krombkestraat 72A – STAVELE

Aanbieding:

KEUKENSCHORT

1 voor **160,- fr.**

2 voor **299,- fr.**

aanbieding geldig
van 15 tot 29 febr.

Mijn oorlogsdagen te Beveren-IJzer

door Romain Depuydt

2^e vervolg

Naar de morgen toe hoorden we opeens, langs het keldervenster dat op de straat uitgaf, voortdurend haastige voetstappen voorbij passeren. Ik ging opnieuw kijken en zag dat het soldaten waren. Aan hun helm kon ik in het duister onderscheiden dat het Engelse soldaten waren, maar die nu in tegenovergestelde richting, langs de huizen, de Hondschotestraat introkken.

30 mei - Tegen het krieken van de dag was het opeens angstwekkend stil geworden. We vreesden dat ieder ogenblik op de voordeur kon worden gebonsd en de Duitsers zouden binnenstormen. Maar er gebeurde niets en toen het klaar werd, waagden wij het om even buiten te gluren. We zagen dat het dak van de infirmerie door die eerste obus was ingeslagen. Geleidelijk begon men weer op straat te komen en van de Belgische soldaten vernamen we dat een soldaat van de infirmerie gedood werd. Waarschijnlijk was dat het hulpgeroep dat we gehoord hadden, want volgens de soldaten vertelden, was hij doodgebloed. De obus in de tuin was gevallen juist in de put, die wij voor een schuilplaats waren begonnen. Gelukkig dat wij, bij gebrek aan het nodige materiaal, van ons plan hadden afgezien. Die inslag had betrekkelijk weinig schade aangericht en was beperkt gebleven tot enkele gebroken ruiten en afgerukte dakpannen.

In de ochtend hadden de Belgische soldaten de witte vlag aan het gemeentehuis waar ze ingekwartierd waren, uitgehangen en hun wapens afgelegd. We hoorden dat ze bezig waren met de gedode infirmier op het kerkhof te begraven. Toen de mensen in de straat van verre stonden toe te kijken, verscheen plots in de bocht van de straat naar Roesbrugge een auto met een viertal Duitse militairen. Een opvallend grote SS-soldaat stond op de voetrede van de auto, met opgestroopte mouwen en met getrokken revolver. De auto stopte in de bocht, wij hielden de adem in, van spanning wat er zou gebeuren.

Toen zij beweging zagen op het kerkhof, zwenkte de auto onmiddellijk daar naartoe. We zagen van ver dat ze uitstapten en gingen kijken wat er daar gaande was; en een ogenblik later weer instapten, nadat ze de Hitlergroet gebracht hadden. Toen ze bij ons voorbij reden, riep de SS iets dat we niet verstonden. Ze stopten bij het gemeentehuis (nu herberg „De Zwaan“). Met getrokken revolver liep de SS even binnen, kwam dadelijk weer buiten, wipte in de auto en ze reden de hoek om naar de Lostraat. Het was toen ongeveer negen uur. Kort daarop zagen we, voor het eerst, een groep zwaarbewa-

pende stormtroepen voorbij marcheren die de richting van de Hondschotestraat namen.

In de voormiddag hoorden we dat er op het kerkhof van alles lag dat de Engelsen hadden achtergelaten en iedereen uit de straat ging kijken. Inderdaad, het was niet te beschrijven wat er daar al verspreid lag tussen de verlaten voertuigen. Zakken vol schoenen en botten en regenmantels van de soldaten, conserven, grote kisten Engelse thee en nog veel meer. In het portaal van de kerk stond een grote kist van wel een meter vierkant, vol met Engelse sigaretten, iedereen nam er enkele pakjes uit. In een hoek tegen de kerkmuur, van alle soorten nieuwe muziekinstrumenten: trommels, trompetten, klarinetten, enz. Je kan het je niet voorstellen. Maar niemand scheen op dat moment geïnteresseerd te zijn in muziek. Toch heb ik gezien dat een onbekende, waarschijnlijk een vluchteling, een blinkende saxofoon op zijn fiets vastmaakte en er lachend mee wegreed. Velen durfden niets mee te nemen uit vrees voor de gevolgen. Later vernam ik dat Georges Candaele de landstrommels in veiligheid had gebracht en ze later aan de muziekmaatschappij van Roesbrugge heeft overgemaakt.

Toen we hoorden dat de Duitsers alle huizen die onbewoond schenen te zijn, openbraken en onderzochten, besloot ik naar onze woning te Roesbrugge te gaan zien. Met een kennis van me, die graag mee wilde (Roger Vandenbroucke) vertrokken we in de namiddag te voet. Het is niet te beschrijven wat we onderweg zagen. Langs beide kanten van de weg en ook op de tramsporen, stonden verlaten autovoertuigen en lichte pantserwagens, sommige in de gracht gekanteld of gedeeltelijk uitgebrand. Daaromheen allerlei voorwerpen, eetwaar of materiaal. Toen wij bij de Kasteeldreef kwamen, zagen wij op de tramsporen een grote alaamkist staan en we gingen erbij, om die tangen en sleutels te bekijken. We waren zo druk met dat alaam bezig, dat we niet gemerkt hadden, dat een zware, Duitse tank, uit de richting van Beveren kwam aangerold en plots bij ons stopte.

We schrokken geweldig toen de soldaat, die in de tanktoren rechtstond, ons iets toeschreeuwde. Wij trokken de schouders op, omdat we het niet verstonden, maar hij riep nogmaals: „Nach Zonnebeke“, terwijl hij in de richting van Roesbrugge wees. Ik riep terug: „Daar, brug kapot“. Hij scheen het begrepen te hebben, want hij groette en de tank deed in een zwaai rechtsomkekeer terug naar Beveren. We hadden een paar ogenblikken schrik gehad. Toen wij ongeveer aan

de herberg „De Rustplaats“ gekomen waren, zagen we plots boven de „Hoge Seine“ verschillende jachtvliegtuigen rond elkaar vliegen. Wij stonden dat even te bekijken, maar opeens begonnen ze te mitrilleren en wij duikelden, geschrokken, in de gracht, want we hoorden de kogels fluiten en op de kalseistenen afketsen. Dat duurde echter niet lang en we gingen verder. De vliegtuigen waren even rap verdwenen als ze gekomen waren. Maar in de richting van Duinkerke hoorden we een voortdurend gedonder, alsof er een hevige onweder bezig was. We liepen gehaast verder en juist over de stelplaats van de tram, zagen we twee gedode Engelse soldaten liggen, bij een doorschoten voertuig. Vlak daarover een auto met allerhande bureelmateriaal, waaronder twee splinternieuwe schrijfmachines, die nog gedeeltelijk in hun verpakking zaten. Ook grote pakken met speciale rollen papier voor schrijfmachines. Het papier was in vier lagen, met zwart carbonpapier ertussen. Dergelijke rollen kregen we later, in de Ravitaillingsdienst, om onze dubbels te schrijven. Wij stonden sprakeloos toen wij de verwoesting aan de brug zagen. Het ontroerde mij, toen ik aan de overkant, de kapotgeslagen toneelzaal zag, waar de resten van de dekordoeken, die ik kort voordien geschilderd had, aan flarden hingen aan de opengereten zoldering. Er lag reeds een noodbrug van de kaaiplaats naar de overkant, maar voortdurend kwamen Duitse soldaten, op moto's met zijspan overgereden, zodat wij niet over mochten. Terwijl we stonden te wachten, zagen we een grote groep SS-soldaten, bij de magazijnen van Camerlynck, schijnbaar ontspannen onder elkaar stonden te praten. Doch plots, op een bulderend bevel, stond die ganse groep ineens in het gelid en marcheerde richting Bergenstraat.

De soldaat die het verkeer regelde, deed plots teken dat we spoed moesten maken om over te gaan, we liepen. Op de marktplaats was de verwoesting even erg en overal hetzelfde beeld van vernielde voertuigen. Het viel ons op dat bijna op alle vensters van de huizen ergens met krijt geschreven stond: „Huis bewoond“. Toen ik bij mijn woning kwam, zag ik niets ongewoons aan de voorzijde. Doch langs achter had men binnengebroken en waren de kasten, die gesloten waren, opengebroken. Ook waren de dekens van de bedden verdwenen. De schade viel anders nog mee. Langs de achterkant waren alle ruiten gebroken, als gevolg van een paar bommen, die een paar dagen voordien, wat verder in het veld gevallen waren.

Nadat ik met een groot stuk krijt ook „huis bewoond“ op het rolluik had geschreven, sloot ik alles zoveel mogelijk en haastten wij ons terug naar Beveren. Het was geweldig druk bij de noodbrug en we waren opgelucht toen we eindelijk aan de overkant geraakten en spoedden ons, zonder omkijken, terug naar Beveren.

Toen wij in Beveren toekwamen, waren ook overal groepjes Duitse soldaten te zien en was men druk bezig kabels te leggen en aanduidingen te plaatsen. Bij mijn schoonouders in de voorkamer lagen wel een twintigtal van die SS-soldaten op de vloer te rusten. Bij de burens was het hetzelfde. Hun overste had aan de bewoners gezegd dat het maar voor een korte tijd was en dat de voordeur moest open blijven. Inderdaad, na misschien een paar uur, liep een soldaat van deur tot deur, schreeuwde een bevel en een ogenblik later stonden ze al op straat, gereed om te vertrekken. Met wapens in de hand, een paar handgranaten in de gordel en sommigen met een lange riem met kogels om de hals, trokken ze verder. Ze begonnen plots te zingen, het was de eerste keer dat wij dat hoorden. Ik dacht bij mezelf, misschien zitten ze een paar kilometer verder weer in de slag en zijn ze gedood, hoe zineloos... In een dag tijd was het straatbeeld totaal veranderd, maar het bleef oorlog. In de hof achter het huis, werd een stuk afweergeschut van licht kaliber geplaatst, want af en toe kwamen Engelse jachtvliegtuigen overgevlogen. Tegen de avond begonnen meer voertuigen met manschappen en materiaal voorbij te trekken.

De nacht van 30 op 31 mei werd een beangstigende nacht omdat er tegen de avond plots weer van ergens werd geschoten. Wij vreesden nu een beschieting van de Engelsen. Wij brachten de nacht door in de kelder van Michel Catteeu, met tal van andere burens uit de straat en enkele vluchtelingen. Het was een grote, sterke kelder en iedereen voelde zich daar veiliger. De ganse nacht daverde het huis van voorbijrijdend zwaar oorlogsmateriaal en ergens, niet veraf, stond ongetwijfeld een stuk van de artillerie opgesteld, dat steeds, met gelijke tussenpozen, zijn obussen afschoot. Het waren oorverdovende slagen. Opgelucht, maar moe, zagen we de morgen aanbreken.

31 mei - Het was vrijdag, amper drie weken voordien was alles begonnen, maar er was ondertussen ontzettend veel gebeurd. Nu waren er geen vluchtelingen meer te zien, maar Duitse soldaten werden hier en daar ingekwartierd. In de richting van de Franse kust hoorden we nog ononderbroken geschut. Maar eigenaardig genoeg scheen iedereen nu meer ontspannen op straat te komen.

1 juni - In de voormiddag werden de mensen van de dorpskom verwittigd dat de bom, die in de muur van het schoolgebouw was blijven steken, zou ontladen worden. De naaste woningen werden verzocht de ramen open te laten. Enkele mensen van uit de straat gingen naar de kerk, om te bidden voor de goede afloop van dat gevaarlijk werk.

2 juni - Het was zondag en de mensen schenen zich reeds min of meer aan de nieuwe toestand te hebben aangepast. Het was mooi weer en in de namiddag zag men menig wandelaar die in de omtrek naar de autowrakken gingen kijken. Overal, tot in de kleinste grenswegen stonden of lagen ze. Per fiets reden wij, met enkele langs Leisele, waar wij in een weide, dicht bij de houtzagerij van Ryckeboer, naar een neergestort Engels jachtvliegtuig gingen kijken. Langs Houtem reden we verder tot aan de Moeren, die zover je kon kijken, onder water stonden. Langs een hoger gelegen smalle weg, kwamen wij in het dorp van de Franse Moeren terecht. Daar was de kerk een grote puinhoop en de dorpsplaats ook volledig verwoest. Nergens was een mens te bespeuren. Bij een ondergelopen hofstede, wat verder, kwam een verlaten kat, miauwend naar ons toegelopen. Het was het enige levende wezen dat we hadden ontmoet. Zeer onder de indruk keerden we huiswaarts, God bedankend dat we gespaard waren gebleven.

De volgende dagen zagen we groepen krijgsgevangenen voorbij trekken. Groepen Duitse soldaten per fiets trokken voorbij en niemand durfde nog met zijn fiets op straat komen uit vrees van ze afgepakt te worden. Want een platte band was voldoende om van fiets te veranderen.

De nachtmerrrie van vliegtuigen en bommen scheen voorbij, maar een nachtmerrrie van vier lange jaren bezetting zou

beginnen en er stond ons nog veel te wachten, wat we niet konden vermoeden.

Tot slot nog dit meldenswaardig feit : alleenlijk tijdens die achttiendaagse veldtocht heeft mijn vrouw, Simone, soldaten van vier verschillende nationaliteiten de baard afgedaan; eerst van Vlamingen en Walen, dan enkele Fransen en Engelsen en tenslotte een paar Duitsers... Maar dan is ze gestopt, uit vrees van opgeëist te worden om geheel het Duitse Leger te moeten scheren...

KLEINE FISCALE KRONIEK

Verkopen, schenken of erven ?

Bij verkoop of schenking van *onroerende goederen* zijn volgende tarieven van toepassing inzake registratierechten :

- gewoon tarief bij verkoop :

12,5 % over het hele bedrag.

Voor schenkingen worden de registratierechten per schijf bepaald, met procenten die opklimmen met de waarde van de schenking en dan nog variëren volgens de graad van aanverwantschap.

Zo bv. een schenking met een waarde van 2.000.000 fr. brengt volgende registratierechten mee :

- in rechte lijn (kinderen) : 85.000 fr.

- tussen broers en zussen : 575.000 fr.

- tussen ooms/tanten en neven/nichten : 675.000 fr.

- tussen andere personen : 825.000 fr.

Bij hogere schenkingswaarden verhogen ook de procenten van het tarief.

Verkopen is normaal goedkoper dan schenken, maar niet in alle gevallen, en zeker niet bij schenkingen aan kinderen.

Een voorbeeld :

Een *verkoop* aan een kind ter waarde van 2.000.000 fr. brengt 250.000 fr. registratierecht met zich.

Een *schenking* aan een kind van 2.000.000 fr. vraagt slechts 85.000 fr. registratierecht.

Schenkingsrechten zijn dezelfde als successierechten, dus hetgene men betaalt bij nalatenschap (erfenis).

Bij nalatenschap aan erfgenamen in rechte lijn en voor de overlevende echtgenoot wordt nog de eerste schijf van 500.000 fr. vrijgesteld en voor minderjarige kinderen is er een verhoogd abatement.

Volgende keer daarover meer.

Serge BLONDEAU

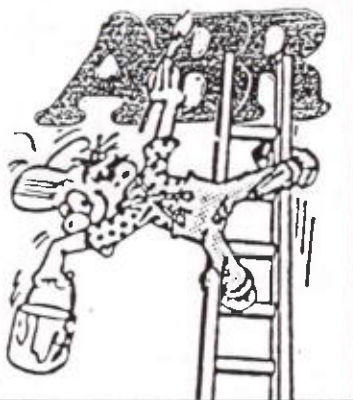
Accountant IDAc - Fisk. Adviseur EHSAL

Schilder- & decoratiebedrijf B. RYCKEGHEM-DUERINCK

- wand- en vloerbekleding
- gordijnen
rol-, vouw- en reepgordijnen
- spuitwerken

Blasiusstraat 17C - 8972 KROMBEKE

Tel. 057/40 09 40

GEZOCHT

Wie kan mij inlichtingen bezorgen over druiventeelt te Roesbrugge-Haringe in de 17e - 18e eeuw en in Frans-Vlaanderen tot in de 13e eeuw.

Wie kent de betekenis van „De Wijn-gaardmolen“ (omgeving boer Verheye).
Georges Van Oplynes, Boescheepseweg 49, Poperinge - 057/33 51 48.

GARAGE SERVICE
NEVEJAN
OKKAZIEMARKT

Met WAARBORG op werk en wisselstukken inbegrepen

-100.000 fr.

FORD	TAUNUS TC	benzine	82
OPEL	KADETT GLS	benzine	84

100.000 - 200.000 fr.

OPEL	ASCONA	diesel	84
------	--------	--------	----

200.000 - 300.000 fr.

MERCEDES	190 E	benzine	84
OPEL	KADETT	benzine	89
VW	GOLF GTI	benzine	88
VW	GOLF	diesel	90

300.000 - 400.000 fr.

TOYOTA	CAR. 1800 XLD	benzine	91
--------	---------------	---------	----

400.000 - 500.000 fr.

OPEL	OMEGA 2.3	diesel	89
MERCEDES	190 D	diesel	88

500.000 - 600.000 fr.

MERCEDES	190 D	diesel	89
----------	-------	--------	----

600.000 - 700.000 fr.

CITROEN	XM PULMAN TURBO	diesel	90
---------	-----------------	--------	----

Graaf van Hoornweg 16, 8972 KROMBEKE Tel. 057/40.00.35

VOLKSSCHRIJVERS IN HET SPIEGELBEELD (8)

door Jack VERSTAPPEN

Jozef Buerbaum, de profeet

Pas in de avond van zijn leven heb ik Jozef Buerbaum leren kennen. Zoek zijn naam niet in letterkundige overzichten want „maar” een volksschrijver waarvoor de samenstellers met een universiteitsdiploma op zak de neus ophalen. Maar die gretig werd gelezen en dat kan niemand hem ontfangen. Ook zij niet.

Buerbaum stamde uit het aloude Schipperskwartier, waar hij werd geboren in 1860. Eerst drukkersgast, later meesterdrukker en uitgever, wist hij zijn handelszaak tot hoge bloei te brengen. Dat bleek hem niet voldoende. De zin tot vertellen kriebelde in hem.

Vrij jong zette hij zich aan het schrijven. Zijn eersteling (1880) *Schetsen uit het Antwerpsch Schipperskwartier* werd dadelijk een voltreffer en zijn daarop volgende *Keldermondvertellingen* kende een algemeen succes. Trouwens werd het boek herhaaldelijk herdrukt en zelfs bracht het dagblad *De Dag* het nog in feuilletonvorm in 1936.

Jozef Buerbaum
(1860-1936)

De *Keldermondvertellingen* publiceerde hij onder schuilnaam J.B. van Antwerpen (1881). Bij een derde druk onder eigen naam schreef M. van Hoeck pr. in *Boekengids*: „Omdat Buerbaum al zijn vertellingen - litterair noch taalkundig

meesterwerken - een stuk oud Antwerpen heeft naarvoor gebracht, waarin de echte Sinjorenziel trilt, heeft hij goed werk verricht... Deze 3^e druk bewijst ten andere dat het boek gegeerd wordt. En na het lezen ervan bekruip u niet enkel weemoed omdat de Sinjoren-van-onder-den-toren, van Sint Andries of Schipperskwartier zoveel van hun Antwerpsch karakter verloren, doch ook omdat men er over nadenkt hoe de jeugd vroeger de avonden doorbracht - al ging dat niet zonder kattekwaad of fratsen van jonge „vlegelijaren” - en hoe ze deze tegenwoordig verkijkt, verspilt, vergooit, verdanst of erger nog.”

Jozef (Frans) Buerbaum bleef bekend door zijn volksromans die getuigen van een „echt Antwerpenaar” zijn. Boeken als *De Stoelbinder van het Jan van Lierstraatje*, *Zwarte Marjan*, *De stomme Wees of de mysteriën van den Antwerpschen Bloedberg*, *Driesken de Voddenraper*, *De Vrouwelijke Tamboer der Keizerlijke Garde*, *De Bruid van het kasteel*, en beslist het van Antwerps leven tintelende *Kabaskes* tekenden hem als onvervalst verteller.

Kon hij in zijn pennevruchten wel af en toe de gevoelige snaar raken, dan muntte hij vooral uit in het geestige. Zijn geboorte en doop vertelde hij eens de lezers van het dagblad *De Dag*: „Volgens al in mijn bezit zijnde officiële documenten werd ik geboren in het jaar 1860 en wel de 19^e Oktober. Ik weet niet of een onzer lezers er belang in stelt de plaats te kennen in het Antwerpsch Schipperskwartier, waar ik schreiënd en spartelend ter wereld kwam. Mocht dit wel het geval wezen, wil ik daar aan gaarne voldoen.

Ik zeg: de plaats, maar het huis kan niet meer aangeduid worden omdat het niet meer bestaat. Als men thans langs de Veemarkt het stuk van de nog overblijvende Saucierstraat intreedt en men gaat langs den linkerkant voort in rechte lijn tot aan de IJzeren afsluiting van den kaaihangar, dan bevindt men zich op de plaats, die eens mijn geboorteplaats was. Daar stond, en nog wel twintig jaar later, een klein burgershuis dat tegen den zoogenaamden „Houten gevel” - de schoonste en „eigenaardigste” van gansch Antwerpen - paalde. In dit huis, op een achterkamer der tweede verdieping, slaakte ik den eersten levenskreet. Omstreeks 1883 werden de twee derden der Saucierstraat gesloopt met het oog op de verbreding der Scheldekaiën. Die 19^e Oktober kan geen heerlijke najaarsdag geweest zijn, want in later tijd heb ik mijn ouders zeer dikwijls hooren vertellen dat er, op het oogenblik mijner geboorte, boven de stad zulk onstuimig onweer was losgebroken, zooals niemand ooit beleefd had. Volgens het bijgeloof van sommige havenbewoners had dit geen goed voorteken, want een kind,

geboren tijdens zulken storm, moest onvermijdelijk een noodlottige toekomst tegemoet gaan. Zou het dan aan dit onweer zijn te wijten dat ik, 56 jaar later, door de Deutsche bezetter, tot vijftien jaar dwangarbeid veroordeeld werd?

Maar... een paar dagen na mijn geboorte gebeurde er zelfs iets wonderbaars met mij, dat misschien nog meer stof tot voorspellen gaf. Mijn baker - die wellicht tot de bijgelovige soort behoorde en waarschijnlijk nog onder den indruk van het verschrikkelijk orkaan verkeerde - liet mij, tijdens de doopplechtigheid, op zeker ogenblik in de vont vallen. Ik zelf weet daar, natuurlijk, niets van, maar de Eerwaarde Heer van Alcken - of liever meneer van Alcken, zooals hij door iedereen genoemd werd, en die mij gedoopt had, wist mij jaren nadien meermaals te vertellen, dat mijn baker een doorbraaf mens was, maar gaarne een glaasje cognac lustte... Dus...”

Tijdens de eerste wereldbrand werd Jozef Buerbaum *Janus Droogstoppel*.

Reeds in de eerste maanden van de bezetting verschenen vlugschriften waarin de overweldiger stevast werd belaagd. Zij gingen zagezegd uit van een Amsterdamse sigarenhandelaar, adres Lauriergracht 37, luisterend naar de naam Droogstoppel.

Ondanks enorme moeilijkheden en gevaren bracht Buerbaum het sluikblad *De Vrije Stem* met leuze „Noch Vlaming, noch Waal maar Belg” in druk en omloop. Het eerste nummer verscheen in 1915 en het laatste in 1918. Die laatste jaren zonder Jozef want die zat achter slot. Sinds 1916. De schrijver werd aangehouden en na korte tijd in Antwerpse gevangenschap te hebben vertoefd naar Duitsland afgevoerd.

Wie met de lijdensweg van Buerbaum kennis wil maken, verwijs ik naar de drie delen *Gedenkschriften van Droogstoppel*, waarin hij zijn belevenissen op objectieve zij het soms dramatische wijze vertelt. In de inleiding zegt hij: „Wat ik in deze drie deelen beschreven heb, is de geschiedenis van de sluikpers in het Vlaamsche land, voor zoover deze van mij uitging en waaraan ik, tot zelf in de gevangenis, mijne medewerking verleende! Tevens kunnen zij dienen als de geschiedenis der vierjarige bezetting.”

Toen in 1934 het dagblad *De Dag* te Antwerpen verscheen, werd Buerbaum spoedig een van de beste en meest gelezen medewerkers. Dan tekende hij zijn korte artikels - we noemen ze nu cursiefjes - „Nolleke”. Oud en jong genoot van de geschiedenissen en gebeurtenissen uit vroegere dagen, die hij zo geestig en aantrekkelijk wist uit te bouwen.

Soms ontmoette ik hem in de burelen van de krant wanneer ik een artikel bin-

nenbracht en dan praatte hij met mij op een minzame en hartverwekkende manier.

Toen hij in 1935 het handschrift van mijn boekje *Geert de Simpele* had gelezen, dat in 1936 bekroond werd door het Willemsfonds, afdeling Oostende, drukte hij me op het hart: „Uw verhaal wemelt van volkse gebruiken en dat is goed. Doe verder in die richting, beweeg u tussen het gewone volk, luister naar wat de mensen te vertellen hebben, ontdek hoe zij leven en denken, noteer dit alles en blijf het verkonden. Romans zullen er altijd wel geschreven worden in steeds evoluerende zin, maar op zeker ogenblik zal men zich in geschiedkundige middens gaan afvragen hoe het vulgus leefde en dat zal dan niet meer achterhaald kunnen worden. Want menselijke geschiedenis moet men proeven, betasten en ondergaan bij de mens zelf. En dat is naar mijn gevoelen niet mogelijk vanuit een comfortabele zetel en met het opeenstapelen van geleerde theorieën. Vergeet dat de gewone mens zich pas toevertrouwt aan de evenmens, die zich zo nodig op zijn niveau weet te verplaatsen. Eerst dan treedt men binnen in zijn speciale mentaliteit.”

We zijn nu zo ver. Hoe ruimer het filosofisch, wetenschappelijk en historisch denken uitdeint, hoe verder men afdaalt van de leefwereld van wat genoemd wordt in één verzamelwoord „volk”.

Jozef Buerbaum, een voortijdig profeet?

Hij overleed in 1936 te Ekeren, waar hij bij zijn zoon woonde in de August Scheyvaertlaan 56. Een nokvolle kerk met veel eenvoudige mensen die hun favoriete auteur een laatste hulde kwamen brengen. Toen viel ook in mij weer een leegte.

Jan de Schuyter, folklorist „tot in de kist”.

Alhoewel ik Jan de Schuyter ontmoet had in de *Vereniging van Antwerpse Folkloristen*, door hem opgericht in 1936, kwam ik pas na de tweede wereldoorlog met hem tot een zinrijk contact.

Een karakteristiek man, bruisend van vitaliteit, bedrijvig in honderd-en-één verenigingen, zodat men zich afvragen kon hoeveel tijd er overbleef voor zijn beroep - hij was journalist aan *Het Handelsblad* - en de vele, de onuitputtelijke publikaties die hij op zijn naam schreef.

Iemand van het Zuid, geboren in de Lange Achteromstraat, nummer 15, op 24 juni 1889. Toch geen Sinjoor op de graat, wel een Pagadder want zijn vader was een Gentenaar die zijn vrouw had opgevrijd in Lillo, een riant dorp in de Antwerpse polders van weleer.

Maar De Schuyter beweerde een rasecht Sinjoor te zijn en hij heeft er zich zijn hele leven naar gedragen.

Het gezegde indachtig „zet drie Vlamingen aan een herbergtoog en zij stichten een vereniging” bleek op hem meer dan toepasselijk. Niet te tellen waren de bestuursmandaten die hij zich had toegeëigend! Hij stichtte de *Vrienden van de*

Sint Niklaasplaats om in dit stemmige Antwerpse kader een centrum van cultuurleven gestalte te geven en er oude volksgebruiken terug in ere te herstellen; hij ontwierp de *Antwerpse Liedertafel* voor de verspreiding van het goede Vlaamse Lied; de *Antwerpse Kamer voor Letterkundigen*; *Het Spel van de Roos*, een jaarlijkse wedstrijd voor de schoonste liefdesgedichten, naar het genre destijds beoefend door de *Jeux Floraux* in de Provence. Verder boog hij zich over de *Verzamelaars van Antwerpse Iconografie*, *De Verzamelaars van Tinnen Soldaatjes*, etc., etc. Van de *Koninklijke Oudheidkundige Kring van Antwerpen* was hij de respectabele voorzitter.

Jan de Schuyter
(1889-1952)

Aanzienlijk sukses genoot zijn *Vereniging van Antwerpse Folkloristen* in welks schoot ik hem trouwens leerde kennen. Denk ik even terug aan de hoogstaande voordrachten die ik er beluisterde van ondermeer Jos de Beer, toen conservator van het Museum Sterckxhof, Herman Vonck, Laurent Kesteloot, Frans van Lieshout, Leo Verkeir, conservator van het Antwerpse Folklore Museum in opvolging van Victor de Meyere, Dr. Vernimmen, Fernand Pauwels, Marguerite Quinet-Claes, Jef Festraets, Egied Wyn, thans allemaal quasi figuren, dan zie ik meteen een schare onderlegde folkloristen, die elk voor zich hun deel bijdroegen voor het behoud van ons volksleven. Het was ook de tijd dat idealisten die zij waren, geen financiële eisen stelden voor hun medewerking, maar bereidvaardig bleven voor de groei van „hun” vereniging.

Nog bleek dit alles de Schuyter onvolgende. Van de groep *De Vrienden van de*

Poesje werd hij initiatiefnemer en tevens onwrikbaar leider. Dankzij deze vereniging schreef hij het ongeëvenaarde standaardwerk *De Antwerpse Poesje* door uitgeverij *De Sikkel* in 1943 in het licht gezonden. Samen met Dr. Boeynaems stichtte hij in 1937 de *Antwerpse Ex-Libriskring*. Van de *Antwerpse Sanctieskring* bleef hij de competente en bedrijvige archivaris.

Nergens speelde hij de tweede viool. Het moet voor eerlijkheid gezegd dat een ietsje eigenzinnigheid zijn karakter ontstierde. Hij was een doordrijver en als het er op aan kwam, liet hij zich niet van zijn stuk brengen. Maar iemand boven zich kon hij moeilijk verteren.

De Schuyter schreef toneel. Het lag derhalve in de lijn van zijn ambities een rol te spelen in de *Bond van Vlaamse Tooneel-Schrijvers* waarvan hij in 1931 ondervoorzitter werd. Twee jaar later zag hij zich opgenomen in het *College der Zesendertig* van de *Bond van Nederlandse Tooneelschrijvers*. Daar bewoog hij zich tussen grootheden als Gerhart Hauptman, Emiel Buskens, Esther de Boer-van Rijck, Jan Fabricius, Louis de Vries, Lodewijk Scheltjes. Het werd hem geoorloofd om van deze Bond de kleuren te dragen met de erepalmen van verdiensten.

Enkele van zijn toneelwerken wens ik wel onder de aandacht te brengen: *De Danseres in 't Spel*, blijspel in één bedrijf voor het eerst opgevoerd in de zaal *Eden* te Antwerpen in 1918 met de bekende acteur van destijds, Theo van Pelt, in de voornaamste rol. In het *Volksgebouw* aan de Meir werd in april 1924 *De Schaduw* gekreëerd, spel in één bedrijf met de toneelvedetten dier periode Dams-de Langhe, Netty Hart, Emma Koch, Free Waeles, Willem Benoy, Frans Courtel. Overigen vermeldt zijn biografie 32 toneelwerken.

Ook radde humor bleek hem niet vreemd. Die kwam tot uiting in zijn revues, opgevoerd door de Antwerpse gezelschappen van de schouwburgen *El Bardo*, *Palatinat* en *Hippodroom*.

Zijn complexe veelzijdigheid werd zowat overal opgemerkt. Hij leverde het scenario voor het ballet *l'Escarpolette* van de toondichter Emile Painparé, dat te Antwerpen voor het eerst werd opgevoerd in 1926 en door de Koninklijke Vlaamse Opera in 1931 hernomen onder de titel *Minnespel 1830*. Scaldis-Films Antwerpen draaide in 1920 zijn scenario *De Storm in het Leven* onder leiding van Karel van Rijn, de latere directeur van de Vlaamse Schouwburg te Gent en met in de hoofdrollen Hélène Bertrijn, Marie Verstraete, Piet Janssens en Gust Cauwenberg, allen verbonden aan de Koninklijke Nederlandse Schouwburg.

Een berg heeft deze man geschreven. Het grootste gedeelte pretentieloos, ongecompliceerd en volks. Zijn belangstelling bestreek alles wat cultuur te bieden heeft, gaande van reisverhalen naar letterkunde, toneel, muziek, schilderkunst, folklore.

De Schuyter was in wezen een folklorist in hart en nieren. Met hem praten werd telkens een belevenis. Ongekunsteld en eenvoudig klonk zijn met schilderachtige beelden doorspekte volkstaal. Zonder praalvertoon of bombast zoals ook zijn proza gestalte kreeg. En duikend in de stroom van het leven bleef zijn stokpaardje - hoe kon het ook anders? - de branche die van uit zijn studentenjaren dagtekende en metterdaad met hem was volgroeid geworden: het naspeuren van volkse geplogenheden op velerlei gebied.

Duizenden dokumenten wist hij te verzamelen en kontakten met Max Elskamp en Jozef Buerbaum hadden deze drang gestimuleerd en verdiept. Daarnaast eisten de volksmaatschappijen hun deel in deze vorming en zijn talrijke bezoeken aan de Musea voor Folklore, Vleeshuis en Steen bleken hem steeds een weldoende ervaring. Hij kon zich vermeien in de diversiteiten van de kollekties, al wat door de mens werd gemaakt of uitgevonden trok zijn aandacht.

Wie bij hem op bezoek kwam, onderging de sfeer van een museumbezoek uit de tijd toen alles wat verzameld was, een plaatsje kreeg. Een verleden bloeide open. Boeken en nog eens boeken waaronder kostbare Plantin's en Vostermann's. Op een complete gamma van de verschillende Elseviers-officines ging hij bijzonder trots. De ikonografie over Antwerpen en de vermaarde Poesje bleek indrukwekkend. En wat dan te zeggen over de achterglasschilderingen, beeldhouwwerken, archiefstukken, manuskripten, gravures en prenten, Santons uit de Provence, een verzameling pijpen uit de tijd van Teniers, tijdens baggerwerken uit de Schelde opgehaald, dekors uit de 18^e eeuw voor kindertoneel, flessen met miniatuurschepen, oude kledingstukken, strosschilderijen, ex-voto's. Te veel om op te noemen.

Midden zijn schatten was De Schuyter een hartelijk mens die zijn bezoekers met brede gemoedelijkheid ontving en dadelijk uitnodigde een stoel te nemen. En dat bleek pas mogelijk nadat er een stapel folio's of drukwerken was weggenomen.

Zo was hij, De Schuyter, werkzaam, verzamelaar, een levende encyclopedie van het Vlaamse volksleven. Kwistig deelde hij zijn rijke kennis met wie het wenste. Behalve met de andere Antwerpse schrijver en folklorist Amand de Lattin. Want ze mochten elkaar niet. Of was een scheut jaloezie tussen die twee dan toch mogelijk? Zij liepen immers in dezelfde richting!

Jan de Schuyter overleed in 1952. Een laatste schakel met mijn vooroorlogse folkloristenkring werd toen voor goed verbroken.

*Het volgende nummer van
„DE IJZERBODE”
verschijnt op
woensdag 11 maart.*

HOMMAGE ROGER-A. BLONDEAU

UITNODIGINGEN

1°.- Op donderdag 5 maart 1992, te 16 u.

In de BLAUWE ZAAL van de Fakulteit van de Toegepaste Wetenschappen, Universiteit Gent - J. Platteauststraat 22, uitreiking van de SARTON-medaille en -diploma aan ROGER-A. BLONDEAU.

Bij deze gelegenheid zal de laureaat een lezing houden over:

„DE MOEILIJKE OVERGANG VAN PTOLEMAEUS NAAR COPERNICUS”

tevens verschijnt zijn jongste boek:

WETENSCHAP IN DE TAAL DER VLAMINGEN

Welkom aan alle belangstellenden!

2°.- Op zondag 8 maart 1992 te 11 u.

De Burgemeester en Schepenen van Poperinge, de Baljuw en het bestuur van de Keurbroederschap „De Witte Ranke” nodigen uit tot de hommage aan ROGER-A. BLONDEAU in de Gotische zaal van het Stadhuis te Poperinge.

Programma:

Welkomstwoord door Prof. dr. ir. A. MATON,

Akademische rede door Prof. em. dr. M. THIERY, voorzitter van het SARTON-Comité van de universiteit Gent, met als onderwerp:

SARTON EN DE GESCHIEDENIS VAN DE WETENSCHAPPEN.

Slotwoord en hommage door dr. jur. M. MAHIEU, burgemeester van Poperinge.

Kort dankwoord van de gevierde.

Receptie aangeboden door het stadsbestuur.

Te 13.30 u. mogelijkheid tot aanzitten aan het gelegenheidsbanket in het restaurant „de Hommelkeete”, Hoge Noenweg 3, te Poperinge (prijs 2 000 fr. per persoon, telefonisch afspreken 057/33 43 65)

Iedereen welkom!

DAAR KOMT DE BRUID!

Reeds vele jaren verzorgen ze de kapsels van bruiden. Zoals niemand anders. Steeds met een onberispelijk, stijlvol resultaat. Dat zullen ze ook voor u doen. Alles begint met een eerste contact. Zowat een maand „vóór de grote dag”: COIFFURE MARK. Echte „profs” beginnen dan met een nauwgezet onderzoek: de staat van uw haar, de snit, de kleur. Al wat nodig is om u een goddelijk kapsel te bezorgen. Vervolgens zullen ze met u een aantal mogelijkheden voor bruidskapsels bestuderen. Indien U zelf geen voorstel hebt, zijn er twee mogelijkheden: U kan een kijkje nemen in de foto-albums die boordevol ideeën zitten, stuk voor stuk prachtige kapsels of u kan gewoon uw advies vragen. Afgaand op de stijl van uw jurk (vergeet niet een schets of foto van uw jurk mee te nemen), uw profiel en uw persoonlijkheid, zullen zij u op het goede spoor brengen.

Bloemen zijn hun specialiteit. Ze kreeëren onweerstaanbare mooie bloemenkapsels. Ze weten hoe ze de bloemen juist moeten aanbrengen in het haar, en hoe ze de sluier stevig moeten vasthechten opdat die niet zou loskomen bij één of andere vurige beweging.

U kan ook bij hen terecht voor enkele make-up testen met het oog op de belangrijke dag.

En die dag zelf komt U dan in alle kalmte bij hen om U te laten schminken, te laten verwennen, kortom... om u mooi te laten maken van kop tot teen.

COIFFURE mark

Zonnebank

Hondschootestr. 5 · BEVEREN-IJZER
057/30 02 79

Beenhouwerij - Charcuterie 1° rang

Traiteur - Kaas

CHRIS SOENEN - DEKERVEL

Haringestraat 2 - 8972 Roesbrugge-Haringe
tel. 057/30.05.21

Specialiteit : KOUD BUFFET

Voor uw *kommuniefesten*
vraag gerust vrijblijvende inlichtingen

Vraag ook nu reeds ons
informatiemapje van
traiteurdienst voor de
geslaagde
kommuniefesten thuis.

Al onze gerechten worden in het huis vervaardigd.

BESTEL TIJDIG ! Zo kunnen we U een optimale service en kwaliteit bieden.

Indien u wenst, worden de bestellingen thuisgebracht.

Sluitingsdag: de vrijdag

ALLEN SAMEN MET DE BUS NAAR ... „DE LOVIE”

Reeds voor de 20^e maal heeft de verkiezing plaats van de Prins Carnaval van de Landelijke Pleuten.

Heel wat gemeenten hebben afgehaakt, doch de dappersten onder de Galliërs, nl. Haringe, Proven en Roesbrugge doen voort.

Na het sukses van vorig jaar rekenen we weer op een zee van volk in de ruime feestzaal van „De Lovie” om er een fantastische, karnavaleske prinsverkiezing mee te maken.

Je hoeft je geen problemen te maken, want het karnavalcomité van Roesbrugge heeft weer gezorgd voor busvervoer. We verzamelen zaterdag om 19.30 u. bij Joël Deroo op de markt te Roesbrugge en we keren rond 2 u. terug. Deelname in de kosten bedraagt 50 fr.

Koop nog vlug een kaartje aan onze kandidaat DIRK en zorg dat je erbij bent.

WIELERTOERISTENCLUB „KAREL DE BLAUWER”

Na een dagtaak vol spanning en stress, kiest u ook voor een gezonde ontspanning. Daarom zit je goed bij wielertoeristenclub „Karel de Blauwer”.

Wij zijn er weer vanaf begin april tot eind september in 2 ploegen.

De „echte” rijden op zondag hun rit met start om 8.30 u. aan het lokaal.

De „genieters” op dinsdag met start om 18.30 u. aan het lokaal voor max. 30-35 km.

Voor wie er nog bij wil zijn is er nog plaats. Voor de prijs van 500 fr. kan je je nog inschrijven op de zondagen 8 en 15 maart in ons lokaal „Het Paradijs”, Bergenstraat 61, 8691 Beveren-IJzer (Kalsijde). In die prijs is de verzekering inbegrepen vanaf het vertrek tot de thuiskomst. Iedereen van harte welkom.

Winnaars Verkoopaktie NCMV

De hoofdprijs, een waardebon van 20.000 fr., werd gewonnen door de heer en mevrouw Hector Decoster-Berghman uit Krombeke.

Het lot werd uitgegeven bij Elektro Capoen uit Roesbrugge.

NAAR LANDBOUWSALON TE PARIJS

Op zondag 1 maart '92

Vertrek : 5.30 u. Markt Poperinge

6.15 u. Hallen Kortrijk

Prijs : 550,- fr. p.p. (reis + toegangskaart)

Inschrijving : Vanderhaeghe Guido, Blasiusstraat 83, Krombeke - 057/30 03 46

ofwel bij Reizen Suffis, Kouter 1, Poperinge - 057/33 34 80.

ATELIER CHARLES DENUT

Petit Bazar Belge

Casselstraat 7, 8691 Beveren-IJzer

Grens met Oost-Cappel (Frankrijk)

Eric Muylaert-Geleijn (Brugge) met „CURIOSITEITEN UIT DE THUISVERPLEEGKUNDE”

Deze tentoonstelling loopt van dinsdag 4 februari tot en met zondag 1 maart 1992.

COUTIGNY ROSE

(Fondette-Tours -Frankrijk)

met akwarellen

Deze tentoonstelling loopt van dinsdag 3 maart tot en met zondag 5 april 1992.

Open : 9 - 12 u. en 14 - 19 u.

Gesloten op maandag. - Toegang gratis

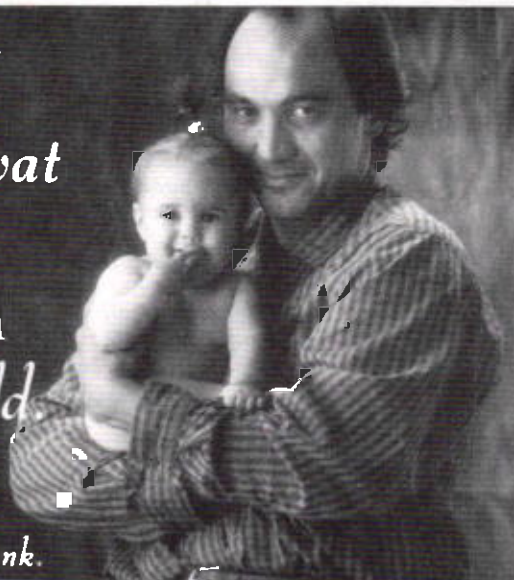
ONTHAALMOEDER

Onthaalmoeder heeft terug een plaats vrij vanaf Pasen. Streek : Roesbrugge - Krombeke - Stavele. Tel. 057/30 05 34.

*Terwijl U
zorgt voor wat
écht telt,
zorgt HSA
voor uw geld*

U en ik, één spaarbank.

Bij H.S.A. is uw spaargeld in goede handen.

- Op uw giro 4,25 % en *geen* bankkosten.
- Steeds de hoogste intrest op uw kasbons.
- HSA-leasing en autoleningen nog tot eind april aan salontarieven.
- Alle beleggingen, leningen en verzekeringen.

H.S.A.-kantoor GEERT VANDENBUSSCHE

Haringestraat 37
8972 Roesbrugge-Haringe
057/30 09 86

4%

BASISPREMIE

AANGROEIPREMIE

+ 2%

GETROUWHEIDSPREMIE

*Wettelijk maximum: 0,01 jaar basis

PLUS-SPAREN

ZAKENKANTOOR

PRINZIE bvba

Provenplein 39A • 8972 PROVEN

tel. 057/30 09 01 - 30 09 02

na diensturen : 30 02 58

HET
KWALITEITSMERK

Oliën en
smeermiddelen

voor : GASOIL - diesel
- verwarming

FUEL-OIL
BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33-35
8972 PROVEN

Tel. 057/30 04 13

HET NIEUWE BEHANGPAPIER
IS BINNEN !

Honderden soorten in voorraad

Alles voor de „DOE HET ZELVER”

Behangpapier
Verfwaren
Gordijnen
Vloerbekleding
Onderhoudsprodukten

JACQUES BERQUIN

Couthoflaan
8972 PROVEN
057/30 06 54 - 30 11 20

Hobbyzaak BUSSCHAERT

Blasiusstraat 16 - 8972 KROMBEKE
Tel. 057/40 00 97

Verkoop van rashonden :
Mini Yorkshire Terriër
Maltezer
West Highland White Terriër
enz...

Engelse en Franse bulldog
+ andere grotere rashonden

Verkoop van hondenkorrels :
Eukanuba Royal Canin
Doko Willaert
Bento Debaillie

Dekreuen ter beschikking van verschillende
rashonden.

Grote keuze in hondenartikelen zoals :
hondenmanden, lissen, shampoo's, enz...

KWALITEIT
& VERTROUWEN

- Algemene timmer- en schrijnwerken
- Keuken- en binnenhuisinrichtingen
- Rolluiken & houten trappen
- Eigen plaatsing van P.V.C-ramen, -deuren en -veranda's
- Specialiteit : eigen fabricatie van ramen, deuren en veranda's in tropisch hardhout
- Nieuwbouw - Verbouwing
Herstelling

ROLAND VERYSER

Waaenburgseweg 11a - 8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 06 79

BESCHOUWING VAN DE MAAND

Nooit afgunstig
op d'inspanning
maar altijd
op het resultaat.

Voor d'inspanning
die traag
en moeizaam gaat
is er maar af en toe
een kandidaat !

PEDICURE

Mevr. Vandewalle-Decaestecker
Veurnestraat 9
8640 Vleteren (Oost)

Op afspraak : tel. 057/40 01 01
Ook verzorging aan huis.

Woensdagnamiddag gesloten

Alle voetverzorgingsprodukten
en benodigdheden.

STAVELE - BEVEREN-IJZER

BURGERLIJKE STAND

Huwelijksaankondiging :

- Hans Lozie van Poperinge met Ingrid
Vereyde van Beveren.

K.B.G. BEVEREN-IJZER

Uitslag van de kaarting op 16 januari
1992. Wonnen 3 partijen :

1. Decarne Robert	420 p.
2. Bustraen Maria	379 p.
3. Dewaele Firmin	298 p.
4. Vercruyce Raf.	292 p.
5. Dequeker Margriet	268 p.
6. Depreiter Marcel	266 p.
7. Delerue Remi	253 p.
8. Hommez Remi	253 p.
9. Delbaere Renée	216 p.
10. Coene Alfons	207 p.
11. Wullen Firmin	202 p.

ROESBRUGGE - HARINGE

BURGERLIJKE STAND

Huwelijksaankondiging :

- Luc Pattyn van Roesbrugge met Vera
Bourree van Alveringem.

Overlijden :

- Godelieve Deprey, 72 j., weduwe van
Firmin Berquin.

KWALITEITSCARROSSERIE MET AUTOLAKSPUITERIJ
Onze mensen maken het verschil !

Provenseweg 90B - 8970 POPERINGE

Tel. 057/33 47 92

C.V. RIMAL

- ALGEMENE VOEGWERKEN
- ELASTISCHE VOEGEN
- RENOVATIE VAN GEVELS
- HERSTELLING VAN SCHOORSTENEN

BOURGONDIEDREEF 6 8970 POPERINGE tel. 057/33 74 31 - 21 93 59

SCHOONHEIDSINSTITUUT

"NATACHA"

Parfumerie
Zonnetunnel
Sauna - Fitness
Pedicure - Manicure
Esthetiek

Op afspraak
Dinsdag en zondagnamiddag gesloten

Bergenstr. 1, Beveren/Roesbrugge
Tel. 057/30 14 12

Fantasiejuwelen van Goldier
met garantie

Alle mode-panty's voor deze winter
Nieuwe instituutbehandeling
met 3 maskers

GARAGE-CARROSSERIE

F. DECLERCK

Roesbruggestr. 72
8691 BEVEREN
Tel. 057/30 04 16

- Verkoop nieuwe wagens
alle merken
- Benzine en diesel station
- Zelfcarwash
- Grote keus okkaziewagens

PEUGEOT 405 GRD '91
TOYOTA COROLLA '90
PEUGEOT 205 D '90
TOYOTA STARLET '90

ALGEMENE BOUW- & DAKWERKEN

BERNARD WYFFELS

MOLENWALSTRAAT 1 8972 ROESBRUGGE

057/30 04 54

AKTIVITEITEN EN VERMAKELIJKHEDEN

MAAND FEBRUARI

Kaarten

- Roesbrugge, in „De Sportwereld” maandag 17 februari maandelijks kaarting voor de leden
- Haringe, in „St.-Jozef” bij Cecile Ryon zaterdag 22 en zondag 23 februari maandelijks kaarting voor de leden
- Roesbrugge, bij P. Gunst dinsdag 25 februari puntenkaarting „Derde Leeftijd”
- Proven, zaal „St.-Jozef” zaterdag 29 februari vanaf 19 u. zondag 1 maart vanaf 10.30 u. en vanaf 17 u.
- Beauvoordse pannekoekenkaarting t.v.v. de Provense Basisschool Doorlopend enveloppetrekking

Vogelpik

- Roesbrugge, café „Sportwereld” vrijdag 21, zaterdag 22 en zondag 23 februari smijting voor de leden

K.V.L.V. Roesbrugge-Haringe

- Donderdag 27 febr., 12, 19, 26 maart en maandag 30 maart, telkens om 19.30 u. in de school te Roesbrugge: „Dynamisch ontspannen”
- Donderdag 5 maart in „Licht en Ruimte” te Roeselare: Voor wie meer wil.

Prins Karnaval

- Proven, zaal „De Lovie” zaterdag 15 februari om 20 u. 20^e Verkiezing Prins Karnaval van de Landelijke Pleuten Eregasten: Danny Supply en Pascal Laurent

Toneel

- Krombeke, Parochiezaal zaterdag 8 & 15 febr. - 20 u. Doe het zelf neushoorn! klucht in 3 bedrijven

Playback en Soundmix

- Stavele, Domein 't Halfweghof vrijdag 28 februari om 19 u. Playback- & Soundmixwedstrijden t.v.v. De Slusschutters Stavele met optreden van Eddy uit KLuisbergen

K.V.L.V. Beveren-IJzer

- Woensdag 19 februari om 19.30 u. in de H. Hartzaal: „Taarten bakken (2)”
- Zaterdag 29 februari om 20 u. in de H. Hartzaal: Gezinsavond met voordracht door Mevr. Dewanckel Jeanne: „Liefde is verschillen zonder geschillen”. Gezellig tafelen met kaasplank - Ontspanning.
- Dinsdag 3, 10, 17, 24 en 31 maart om 20 u. in de H. Hartzaal: „Dynamisch ontspannen” door Sandra Verplancke. Geschikt voor jong en oud.

AKTIVITEITEN EN VERMAKELIJKHEDEN

MAAND MAART

Kaarten

- Roesbrugge, bij P. Gunst maandag 9 maart maandelijks kaarting voor de leden
- Haringe, in de schoollokalen woensdag 11 maart puntenkaarting „Derde Leeftijd”
- Roesbrugge, in „De Sportwereld” maandag 16 maart maandelijks kaarting voor de leden
- Roesbrugge, bij P. Gunst dinsdag 24 maart puntenkaarting „Derde Leeftijd”
- Haringe, in „St.-Jozef” bij Cecile Ryon zaterdag 28 en zondag 29 maart maandelijks kaarting voor de leden

Vogelpik

- Roesbrugge, café „Handelshuis” vrijdag 6 en zaterdag 7 maart smijting voor de leden
- Krombeke, café „'t Kereltje” zaterdag 7 maart smijting voor de leden
- Haringe, in „St.-Jozef” bij Cecile Ryon zaterdag 14 en zondag 15 maart smijting voor de leden
- Roesbrugge, bij P. Gunst zaterdag 7 maart koningsmijting
- Roesbrugge, café „Sportwereld” vrijdag 27, zaterdag 28 en zondag 29 maart smijting voor de leden

Volkstoneel voor Frans-Vlaanderen

- Vrijdag 6 maart om 20 u. in de H. Hartzaal te Beveren-IJzer: „Jean-Claude, de Bode”. Kaarten te bespreken bij de bestuursleden van DF-IJzerweelde en af te halen bij Roger Vandergucht, Roesbruggestraat 3 te Beveren-IJzer - 057/30 07 57. Toegang: 175 fr. (leden) - 200 fr. (niet-leden).

SCHOONHEIDSINSTITUUT

VALERIE

SCHOONHEIDSSPECIALISTE
CAMOUFLAGISTE
van wijnvlekken en littekens

Esthetiek - Solarium - Pedicure
Zonnebank - 3 gezichtsbruiners

Provenplein 3
8972 PROVEN
057/30 08 51

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

We hebben reeds 12 of 13 weken geen regering meer, maar dat verandert niet veel aan de situatie, want tijdens Martens VIII is er ook maar weinig gebeurd.

Na de politieke aardverschuiving van 24 november heeft men veel moeite om een nationale regering op de been te brengen, speciaal omdat de CVP die regering wil zien als vertegenwoordigster van een tweederdemeerderheid, noodzakelijk om de staatsheerovername door te voeren. 't Schoonste van al is dat men onder Martens VIII jarenlang die tweederdemeerderheid had, maar ze niet heeft benut. Hetgene waarvoor men nu hemel en aarde in beweging brengt; informateurs en formateurs met opdrachten belast en waarvoor men bestendig heen en weer rijdt naar het kasteel van Laken, dat hat men toen in de hand! Gelukkig gebeurt dit allemaal in België, in sommige landen brengt men dergelijke nalatige staatslieden voor het gerecht, en worden ze voor enkele jaren opgesloten.

Heb je gezien hoe bekommerd onze politici zijn om de gang van zaken? Toen Luc van den Brande, plechtstatig, in een nieuwjaarsbrief-Nederlands zijn beleidsverklaring voorlas aan de Vlaamse Raad, was er praktisch niemand die luisterde. M'a-tu-vu Miet Smet liet zelf dossiers aanrukken, om ze onder het oog van de camera te ondertekenen, om wel te demonstreren hoe belangrijk ze eigenlijk is!

Die nieuwe Vlaamse regering is groten-deels een kopie van de vorige met de oude-bekende gezichten, die er met hun getreuzel en gebrek aan doortastendheid de oorzaak van zijn dat de traditionele partijen, voornamelijk door jeugdige kiezers, zo grondig werden afgetakeld. De kiezers van het Vlaams Blok zijn niet allemaal racisten, en zij die Van Rossem en zijn acolieten in het Parlement hebben gebracht waren blijkbaar, die lamelndige onbeslistheid, telkens om een of andere lobby genoeg te doen of te sparen, hartgrondig beu. Maar de uitgetelde combatanten zitten weer knusjes in de loge, alsof er niets gebeurd is. Als ze de weg verder zetten op de oude vertrouwde sukkengang, dan is Van Rossem er de volgende keer met tien en het Vlaams Blok met dertig vertegenwoordigd! Maar we geven Van den Brande een kans!

„Ik twijfel”, zegt Gusta, „we hebben Van den Brande gekend als fraktieleider van de CVP in de Kamer, het was een man van grote praat en kleine daad! Als het nu anders wordt zullen we het graag laten weten”.

Het zij zo,
Pol

MAATWERK in meubels en keukens

Jarenlange ervaring en vakbekwaam personeel zorgen ervoor dat elke opdracht precies wordt uitgevoerd volgens uw wens.

Kom rustig rondkijken in onze toonzaal. Keuze uit standaardkeukens BOSCH of eigen preciesmaatwerk in keukens, interieurs en winkels.

**meubels
declerck**

alleenverdelers
BOSCH

weegschede 36 **058/29.90.98**
GYVERINKHOVE

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREEVE

Madam Kreukelmans, die op è soorte van è villatje weunde ol de kanten van Poperinge, wos van plan van nieuw papier te doen plakken in heuren besten salon ... Madam hadde geern olles naar de chieke kant, maar 't mocht ol niet teveele geld kosten ... Daarover deed ze heur beklag teegen Fientje Bustels, de kuischeege, die olle veertien daagen kwam ...

"Da ga weere è kostelijke affaire kommen, wei!" zei ze ...

"Maar madam toch!" klabetterde Fientje ... "k zoun ik daarvooren geen stielman vraagen wei! Nuuzen gebuur, Juultje Bricol zegt dat'n daarvooren rond ga gaan en dat'n nog bijlange den helft van den prijs niet vraagt van è stielman!"

Juultje wos op brugpensioen en hadde geern nog è frank byverdiend ...

Ols madam dat hoorde, moeste Fientje direkt gaan naar Juultjes, om te vraagen dat è keer kwam ... Nog geen ure later wos Juultje daar ol ... Ols madam Juultjes kondities hoorde, kwestie van daguure, wos ze styf kontent en wos er beschikt van 's anderendaags te beginnen.

"Ols je wilt, Madam!" zei Juultje nog ... "meug je Fientje, de kuischeege 't oud papier laten oftrekken, 't is ol tyd da'we gaan profiteeren morgen, ennée!" Madam knikte kontent.

's Anderendaags nuchters kwam Juultje daar toe met è meuzel vul alaam dat'n peinsde nodig te hèn ... Madam schonk direkt è potje kaffie en ze klaptent è moment van 't weere. Maar ols madam zag dat Juultje gelijk ol den tyd hadde, klaptent ze van te beginnen.

"Eerste klas dè!" zei Juultje ... "we gaan der aan!" binst'n dat'n zyn bustel en è schaare uit zyn meuzel haalde.

Op dat moment kwam Fientje de kuischeege uit de keuken, met è bustel om de reste van 't ofgetrokken papier op te vaagen.

"Ky, 't past djuuste!" zei madam ... "Fientje gaat de pap kunnen maaken, binstendien gaan'k joen 't papier è keer toonen!"

"Héwè, madam!" bofte Juultje ... "dat is chiek papier en bovendien entwot dat lange ga meigaan en niet lichte vuul è ga zyn!"

"En hoelange peins je da'je olzoo op è kleenaar ga werk hèn om dat hier te plakken?" vroeg madam, styf vriendelijk. Juultje keek è keer rond, reulde entwot in zyn eigen, binst dat'n over zyn kin wreef ...

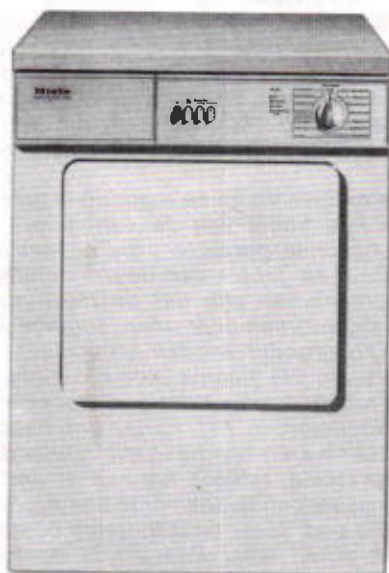
"Héwè, madam, 'k schatten ik dat op è kleene weeke!" zei Juul.

"Wat dattè!" riep madam ... "è kleene weeke! 'k Weeten nog van over tien jaar, dat den schilderaare daaraan nog geen twee volle daagen bezig wos!"

"'k Verstaan ik dat wei, madam!" zei Juultje ... "maar je moet oek verstaan dat dat veele langer werk is ols je dat nog nooit è daan hèt!"

KWAAK

Droogautomaat EUROPA

*Toptechniek aan
de beste prijs!*

Miele

Er is geen betere

ELEKTRO CAPPOEN

Prof.O.Rubbrechtstraat 12
8972 ROESBRUGGE
Tel. 057/30.05.94

DE IJZERBODE

Verantwoordelijke uitgever:
Drukkerij Schoonaert
Bergenstraat 1
8972 Roesbrugge
tel. 057/30 03 79
385-0056772-90

INFORMATIEBLAD voor de DIEPE WESTHOEK
met bijdragen over regionale geschiedenis en populaire wetenschap
22^e Jaargang Nr. 3 maart 1992

Afgiftekantoor 8972 Roesbrugge

Wordt maandelijks
gratis verspreid in:
Roesbrugge - Haringe
Proven - Krombeke
Stavele - Beveren - Watou
Jaarabonnement : 200 fr.

OORLOGSDAGBOEK VAN KAREL BALDUCK UIT HARINGE (1914-1918) (2)

Wie schrijft, die blijft...

Karel Balduck is slechts één van de velen die de gebeurtenissen rond de Eerste Wereldoorlog op papier heeft gezet. Sommige van die geschriften werden later gedrukt en uitgegeven, ofwel in eigen beheer of door heemkundige kringen en genootschappen voor geschiedenis. Andere dagboeken gingen verloren of bleven met zorg door de familie bewaard. Zoveel is zeker, al deze tot nu toe bewaarde dokumenten zijn van onschatbare waarde voor de geschiedschrijving, voor de vergelijkende studie van de lokale oorlogsgebeurtenissen en voor het onderzoek van de sociale, economische en kulturele leef-associatie van de bevolking.

Op woensdag 21 oktober 1914 vluchtten de Balducks hals over kop weg uit Merkem...

Diezelfde dag schreef pastoor Leopold Slosse van Rumbeke: *Te Rousselare op de O.L.Vr.-parochie alleen liggen er 27 lijken, de branden en de moorden zijn ontelbaar. Berecht: drie geschotenen. Is gebiecht, Jules Hoorne, in het hoofd gekapt met den sabel.* (1)

Emiel Huys, ere-sekretaris van Geluwe schrijft die dag: *Acht burgers van den Arkemolen werden gevangen genomen en naar Duitsland weggevoerd. In den valavond werd de smid van Terhand in zijn kelder doodgeschoten* (2).

E.H. Valère Pil schrijft die dag: *In de kerk, de laatste H. Mis opgedragen hebbende werden wij opgeschrikt door een geweldige ontploffing. De Broodseindemolen was in de lucht gevlogen. Een Uhlaan lag levenloos neffens zijn dode paard, bijna recht vóór de kerk...* (3).

Zo zou ik nog tientallen voorbeelden kunnen aanhalen wat er op die woensdag 21 oktober 1914 gebeurde toen Karel te Merkem zijn huis verliet. In de vele dagboeken in mijn bezit zijn de wreedheden legio. En toch zijn al deze ooggetuigen niet uit op sensatie, maar ze noteerden bloednuchter wat zij gezien en meegemaakt hadden. Zo ook het dagboek van Karel Balduck waaruit wij in een vorige bijdrage enkele snapshots brachten tot eind 1917.

In deze bijdrage een beeld van het laatste oorlogsjaar.

De laatste stuiptrekking

Poperinge kweert zich onder de Eerste Wereldoorlog als rust- en verzorgingsoord

voortreffelijk van zijn taak. Soldaten kwamen en gingen, de commercie draaide en 't foerageren voor de diverse legerseenheden bracht kleur in de stad. Men geraakte er aan gewend en men leefde van de oorlog. Legeraalmoezenier Tubby Clayton richtte in de Gasthuisstraat in 1915 het Talbot House op, een tehuis voor Britse soldaten die tussen twee vuurgevechten er wat soelaas konden vinden. Alhoewel kort bij de frontlijn werd de stad betrekkelijk weinig beschadigd. Na de eerste oorlogsjaren zo goed als zo kwaad doorstaan te hebben, kwam er in april 1918 echter een plotse ommekeer.

Angstig vroeg men zich af of de Duitsers uiteindelijk toch zouden doorbreken. Alle legersterkten van Oost en West werden ingezet om de beslissende slag in de Westhoek voor te bereiden. Karel Balduck schreef: *'t Werd gezegd dat Duitsche troepen samschoolden rond Yperen en meer Zuidwaarts. Een aanval was nakend en in de eerste dagen mochten wij ons aan een geweldig inbeuken verwachten wegens den vijand.*

Ambtelijke berichten hadden ons pas 't nieuws aangebracht, hoe de Duitschen hunne lijnen een zestigtal kilometers hadden vooruitgebracht in de richting van Amiens en nu ging het er hier te doen zijn!

't Was als een donderslag in onze ziele, toen het onweer losbrak en het aan 't rommelen ging al de kanten van den Kemmel en den Zwartenberg. De tijdingen volgden weldra en waren, helaas, niet aanmoedigend... Wijtschate, Kemmel, Dranouter waren prijs gegeven. Nieuwkerke, Belle en nog meer vielen voor de geweldenaarijen van den woesten vijand, die noch volk spaarde, noch geweld.

Eerwaarde heer Jerome vande Weghe,
door Mgr. De Brouwer uit Haringe
teruggefloten op 24 mei 1918.

Gelijk in de eerste tijden van den oorlog, zagen we weer een langen stoet menschen vluchten voor 't nakend gevaar. Ze waren geladen lijk lastdieren met wat ze vermochten te redden. De Kemmelberg is genomen, de inwoners van Poperinge, Westouter kunnen het niet langer meer volhouden. Watou, Proven, Rousbrugge worden zoo druk beschoten. Wat gaat er van ons geworden? Heel Haringhe en wij allen zullen weldra den droeven stoet ver-voegen der zwerfende menigte op 't ballingschap.

Karel, Flavie en de kinders verzamelden het hoogstnodige voor de nakende vlucht. De pakken werden klaargemaakt en iedereen wist wat waar te vinden was. Ze zouden zeker het huis niet overhaast verlaten, zoals zij dit op woensdag 21 oktober 1914 te Merkem hadden gedaan... Met

deuren en vensters open, zelfs geen hemd om ons te verschoonen, 't goê gedacht binnen twee, drie dagen zijn wij weer !

Alles stond nu gerangschikt volgens de behoeften en klaar om op het steekkarretje te laden, dat Karel nog in de gauwte had kunnen kopen.

Wij lezen in het dagboek: *We waren echter niet zinnens spoedig af te reizen, maar liever 't laatste strooi uit het dak te trekken; want we hadden reeds geproefd en maar al te zeer, wat van vluchten was... en God geve, dat was onze bede, dat wij dienen bitteren kelk van lijden en ontbering geen tweede maal moeten drinken.*

Ondertussen was de vuurdoop voor de streek in alle hevigheid losgebarsten. Voor een tweede keer trok een eindeloze stoet van vluchtelingen door Poperinge, richting Abele en Roesbrugge. Het waren Nieuwkerkenaren en berooide sukkelaars uit Westouter, Abele, Loker, de Klytte en Reningelst. Poperinge werd heftig beschoten en de ganse stad stond op stelten.

Op maandag 29 april 1918 kreeg iedereen binnen de hoppestad de mare dat men te 12 u. stipt alle huizen en tenten moest verlaten. De vrees sloeg in bij de bevolking, paniek maakte zich meester en iedereen wilde zo vlug mogelijk de vluchtelingen die in 1914 al in ganse drommen door de stad waren getrokken, vervoege.

E.H. Jerome Vande Weghe

Op 29 april 1918 vluchtte ook Eerw. Heer Jerome Vande Weghe (*), onderpastor van de Onze Lieve-Vrouwparochie uit zijn onderpastorij en volgde, bepakt en geladen, de vluchtelingenstroom, goedschiks, kwaadschiks richting Roesbrugge. Door een toeval bijgevolg kwam hij te Haringe terecht waar hij echter geen levende ziel kende en er nooit eerder was geweest. Niettegenstaande hij reeds sedert 19 december 1913 te Poperinge onderpasterde had hem nog niets bekoord om naar 't schone maar erg landelijke Haringe af te zakken. Vóór zijn aanstelling te Poperinge was hij na zijn priesterwijding op 9 juni 1900, leraar-surveillant geworden aan het Sint-Leokollege te Brugge en later aan het Sint-Aloysiuskollege te Menen. De diepe Westhoek was hem totaal onbekend. Cum annexis het oorlogsdagboek van Karel Balduck, beschreef Eerw. Heer Jerome Vande Weghe zijn vlucht op 29 april 1918.

Met zijn zwaarbeladen baanvélo komt hij te Haringe aan...

Op eenige stappen van de kerk ontmoette ik een deftigen man in bleeken regenmantel geduffeld en met zware sleutels in de hand. Ik dacht aanstonds „dat moet de koster zijn” - 'k ken was niet bedrogen. De deftige kerkbediende bekeek mij en mijn zwaar geladen vélo met medelijken en scheen seffens te raden dat ik een vluchtende priester was.

Vanden Weghe werd door koster Balduck uitgenodigd, na zijn bezoek aan de pastorij, bij hen in het schoolhuis zijn intrek te nemen.

De gulhertige koster verzocht mij hem een bezoek te brengen. Ik verstond dat ik een goeden vriend ontdekt had, een oprechte trooster, die niets beter vroeg dan aan vluchtelingen te mogen dienst bewijzen.

Maar ook de pastoor van Haringe was „gulhertig” en ontving de vluchteling met open armen. Er werd hem een smakelijk ontbijt voorgezet en de Haringse zieleherder raadde E.H. Vanden Weghe aan zijn intrek te nemen in de brouwerij „Mostaert”. „Wat braaf volk”, zegde hij, „elk is daar uiterst wel onthaald en verblijft er onzeglijk geern. Madame is een der edelmoedigste zielen van gansch de streek”.

Vanden Weghe, die de gezelligheid bij de Balducks al was gaan opsnuiven, ontmoette er de drie dochters die toen respectievelijk 21, 20 en 18 jaar jong waren. Daar leerde hij ook de komende-engaande man kennen, de florerende commercie en de welstand van de familie die zich uitte - zoals wij in het dagboek lezen - in het musiceren en zingen van liederen als een aanlokkelijk sirenegezing.

De zieleherder maakte van zijn hart een steen en trok toch, naar de vrome wens van de pastoor, ter brouwerij Mostaert... *Ik trok er naartoe, maar daar ook, gelijk overal, was 't bommevol. Ik wildeweg, maar Madame dwong mij er te blijven en verzekerde mij dat ik daar thuis was.*

De brouwerij van Mr. Mostaert was een aangenaam verblijf, ook ben ik er gelukkig geweest, zooveel een vluchtende priester het kan zijn. Doch eene zaak lag wat opperst. De zaak van 't logement. Daar was te veel volk.

Vanden Weghe lonkte naar betere oorden en het dagboek is hieromtrent zeer duidelijk waar hij schrijft: *Het schoot mij te binnen wat de gulhertige koster mij gezeid had, bij hem mijnen intrek te nemen. 'k En moest mij niet lang overdenken. Ik trok naar het huis des kosters en liet verstaan hoe men in de brouwerij opgehoopt was... O, daar mocht ik openhertig spreken en ademen. Van den eersten oogenblik af was ik er tenvolle thuis. De doorbrave heer Balduck en zijne bezorgde vrouw stonden mij oogenblikkelijk hunnen beste kamer af, met stellige belofte die voor mij te houden, zoolang ik het begeerde.*

Het moet daar in de Watoustraat nr. 13 bij Karel en de zijnen werkelijk - zoals hij schrijft in zijn dagboek - *het huis van Oostenrijk* geweest zijn. Niet minder dan twintig namen van zij die aldaar logement gekregen hebben en daar voor kortere of langere tijd verbleven, staan in het dagboek vermeld: *In ons nieuw huis hebben veel burgers, soldaten, priesters van allen kant en stand en streken, de gastvrijheid genoten en zijn er ooggetuigen geweest dat de Heer ons na lijden het zoetste verblijden heeft laten komen.*

Samen met zijn meid trok Jerome Vande Weghe bij de koster in. *Wij bleven daar lange dagen en gevoelden er ons zoodanig gelukkig dat wij daar jaren hadden gebleven*, schrijft hij in het boek van Karel.

Er waren daar trouwens nogal wat gemeenschappelijke raakpunten en de

wederzijdse belangstelling was unaniem homogeen. Zo was de vader van E.H. Jerome Vande Weghe eveneens schoolmeester en hulpkoster geweest en was sedert 1883 benoemd tot koster te Moorslede. Deze *oud gemeente-vrijen katholieken onderwijzer*, zoals het overlijdensbericht vermeldt, was te Ledegem geboren op 18 november 1834 en ontsliep onverwachts in de Heer te Moorslede op 6 maart 1911.

Eén van Jeromes broers, Medard Vande Weghe, was kantonale inspekteur over het lager onderwijs. Ook Jerome had les gegeven te Brugge en Menen en menig keer werd een stevige boom opgezet over onderwijs, methodiek en didaktiek, over de strijd voor de schone ziel van 't kind en over het hongerloon waarmee de meester het moest zien te rooien als hij geen horlogeur of goudsmid was...

Om deze gezellige gespreksavonden wat kleur te geven, reed Vanden Weghe met zijn zware baanvélo af en toe eens terug naar Poperinge om een paar flessen wijn te halen, waarvan zijn beste en duurste exemplaren vernuftig weggemofield waren in de regenput achter de onderpastorij. Ondertussen zag hij dat de twee andere priesters die op de parochie O.L.V. verder dienst verleenden het danig goed deden en 't werk meester waren. Hij schrijft: *Tot dan toe was ik volop overtuigd te Poperinghe, onder de balons en oorlogsvuur gemakkelijk te kunnen gemist worden.*

Maar eilaas, monseigneur De Brouwer, deken en voedservader van Jerome dacht er anders over. Hij zag zijn herder liever bij zijn schapen dan bij de bokken en schreef op 24 mei 1918 een kaartje met weinig woorden. Jerome was er het hart van in. Het dringend verzoek om weer te gaan onderpastoren liet niets aan duidelijkheid te wensen. *Het was de genadeslag. Ik moest spoedig weg van Haringhe en terugkeeren naar mijne parochie. Het deerde mij zoo den achtbaren heer Balduck, zijne goede vrouw en de liefvallige kinderen te moeten vaarwel zeggen. De onbetaalbare dagen bij de hertelijke familie Balduck doorgebracht vergeet ik nimmer meer. Ook ben ik gelukkig de vriend van hun aantrekkelijk en zoo gezellig huis te zijn geworden. Zijn wij gescheiden, wij blijven met 't hert vereenigd.*

Wie schreef het ook weer? Partir c'est mourir un peu.

La Rochelle

De zoon van Karel, Jozef (* Merkem 2.11.1900, huwde op 28.10.1924 Margareta Ceulenaere uit Wulveringem, * Veurne 28.7.1968) die zich te Rouen in de Belgische normaalschool voorbereidde op het onderwijzersdiploma, dat hij in 1921 te Torhout behaalde, schreef naar nonkel Constant, die directeur was van de Belgische school te La Rochelle in Frankrijk dat zijn vader en moeder met broer en zussen te Haringe klaar stonden om te vluchten.

(vervolg blz. 237)

GERARD MERCATOR van RUPELMONDE (7) (1512-1594)

de grootmeester van de Vlaamse kartografie

Wetenschappelijke instrumenten en een hemelglobe

Hoewel men geen astronomische of wiskundige instrumenten van Gerard Mercator heeft teruggevonden - wat wel verwonderlijk is in acht genomen het duurzame materiaal waaruit ze werden vervaardigd - is het toch onbetwistbaar dat hij naast het kartografisch werk, ook in die tak is bedrijvig geweest. Dat is reeds gebleken uit zijn brief van 4 augustus 1539, aan de bisschop van Atrecht, waarin hij zich verontschuldigde omdat hij een door de bisschop besteld instrument niet tijdig had klaar gekregen. Het instrument in kwestie zou een soort zonnewijzer geweest zijn, in de vorm van een halfmond. Het werd *calvaria* genoemd⁽⁴⁶⁾.

Kort nadat Mercator, begin oktober 1544, de gevangenis had verlaten, schrijft hij, op 9 oktober opnieuw een brief⁽⁴⁷⁾ naar Atrecht, om er zich weer over te beklagen dat hij de bestelde astronomische ringen niet heeft kunnen voltooien, tengevolge van zijn gevangenschap, maar ook door gebrek aan grondstoffen. Enkele maanden later, op 18 maart 1545 gaat er weer een brief naar de bisschop, waarin hij uitleg geeft over een drievoudige astronomische ring⁽⁴⁸⁾.

Mercator zou bovendien in de jaren 1542-1543 wiskundige instrumenten vervaardigd hebben voor keizer Karel, op aanbeveling van Nikolaas Granvelle, de vader van de bisschop van Atrecht. Meerdere van die apparaten, die gebruikt werden voor oriëntatie en plaatsbepaling, en dus zeker van nut waren bij militaire operaties, zijn verloren gegaan in 1546, toen bij Ingolstadt in Beieren, de keizerlijke tent in de vlammen opging, tijdens de veldtocht van keizer Karel V tegen de protestantse Duitse vorsten, verenigd in het Schmalkaldisch Verbond. Naderhand heeft de keizer bij Mercator nieuwe instrumenten besteld om de vernielde te vervangen⁽⁴⁹⁾.

Pieter Beausart (1520-1578), professor in de wiskunde aan de universiteit te Leuven, schreef in zijn in 1553 te Antwerpen verschenen boekje, *Annuli astronomici cum usus*, dat Mercator voor de keizer een stel uiterst nauwkeurige astronomische ringen had vervaardigd, met een vijfde ring, die de horizon voorstelde⁽⁵⁰⁾. Astronomische ringen waren voor sterrenkundige plaatsbepaling sedert onheuglijke tijden bekend. Het is een instrument dat te beschouwen is als de voorloper, en de vereenvoudigde uitgave van de armillaire sfeer. Aanvankelijk bestond het toestel uit twee recht op elkaar staande, en met elkaar verbonden, metalen ringen, maar in de 16^e eeuw namen de ringen in

aantal toe. Zij stelden de voornaamste hemelcirkels voor: hemelekwater, meridiaan, ekliptika, een bewegende deklinatiecirkel en soms nog een vijfde ring voor de horizon.

Afgezien daarvan zou Mercator ook armillairsferen gebouwd hebben, een soort verbeterde astronomische ringen, die ergens konden opgehangen worden of op een voetstuk waren bevestigd. Er was door Gemma Frisius een eigen soort armilla ontworpen, die hij beschreven heeft in zijn in 1535 of 1536 verschenen *Usus annuli astronomici*, een instrument waaraan Mercator ongetwijfeld moet meegewerkt hebben, in de periode 1535-1537, toen hij in de leer was bij Gemma Frisius en Gaspard van der Heyden. In dit toestel werden de meridiaan en de hemelekwater voorgesteld door twee vaste, onderling loodrecht verbonden koperen ringen, terwijl aan de hemelpolen twee zg. deklinatiecirkels konden draaien, waarmee waren sterrenstanden te bepalen door hun rechte klimming en deklinatie⁽⁵¹⁾.

In 1557 werd te Leuven een portret gegraveerd van Gemma Frisius door Jan van Stalburgh, waarop de geleerde voorgesteld is omringd door de wetenschappelijke instrumenten die uit zijn atelier kwamen. Men vermoedt dat Mercator dezelfde apparatuur heeft vervaardigd. Dus afgezien van globen, astronomische ringen en armillairsferen, ook nog planisferische astrolabia, die bestaan uit een cirkelvormige koperen plaat, die in verticale positie diende gehouden en voorzien was van een draaibare vizierstang, waarmee de hoogte van hemellichamen konden worden gemeten; kwadranten, zonnewijzers, kompassen, passers, enz. Bovendien ook nog instrumenten voor topografische opnamen, want hij was bij dergelijke opdrachten betrokken. Men denkt ook dat Mercator, precies in de jaren 1542-1550 druk bezig geweest is met de konstruktie van wetenschappelijke instrumenten, aangezien in die periode geen kartografisch werk van hem het licht heeft gezien en de grote kaart van Europa, waaraan hij reeds sedert 1538 bezig was, nog niet was voltooid.

Mercator was in zijn pogingen om op kaarten en globes zeevaartroutes en -richtingen zo nauwkeurig mogelijk aan te duiden, zich gaan interesseren - zoals we reeds gezien hebben - voor het aardmagnetisme en de magnetische afwijking, die niet overal op Aarde dezelfde is. Op 23 februari 1547 schreef hij een brief naar de bisschop van Atrecht⁽⁵²⁾ - die een bijzondere belangstelling had voor wetenschappelijke onderwerpen - waarin hij uitvoerig

Gemma Frisius te midden van door hem vervaardigde astronomische instrumenten.
(Gravure Jan van Stalburgh 1557)

op deze kwestie ingaat. Daar wijst hij erop dat de magnetische pool niet aan de hemel moet gezocht worden, maar op de Aarde „die vast en onbeweeglijk blijft”. Daaruit blijkt dat hij een aanhanger was van het geocentrische wereldbeeld van Ptolemaeus, en niet van de toenmalige nieuwlichter Copernicus, die in 1543 met zijn werk, *De revolutionibus orbium coelestium*, het heliocentrische stelsel had gepropageerd. Of was Mercator hiervan nog niet op de hoogte? Nochtans waren die ideeën ook reeds tot in Leuven doorgedrongen. Een in 1540, te Danzig gedrukte samenvatting (met herdruk te Bazel in 1541) van Copernicus' werk, de *Narratio prima*, was in handen gekomen van Gemma Frisius, die ook het grote werk van Copernicus had bestudeerd en hierover gewaagde in zijn *De radio astronomico & geometrico liber*, die verscheen te Antwerpen en te Leuven in 1545. Maar Copernicus had voor zijn theorie geen harde bewijzen en zijn voorstelling leek bovendien in strijd met de ervaring van elke dag. Net als de meeste geleerden van die tijd, keek Mercator er overheen. Het zou nog wel twee eeuwen duren vooraleer Copernicus vaste voet aan de grond kreeg en algemeen werd aanvaard.

Hier zien we weer het uiteengaan van de wegen bij Mercator en zijn vroegere leermeester Gemma Frisius. Deze laatste bleek een volgeling, of in elk geval toch een bewonderaar van Copernicus, en in

Detail van Mercators hemelglobe van 1551.

februari 1555, drie maanden voor zijn dood, zou hij zijn geestdriftige aanvaarding van de inzichten van Copernicus uitdrukken in een brief aan één van zijn leerlingen. Gemma was bovendien meer theoreticus dan Mercator.

In april 1551 voltooide Mercator een hemelglobe, die als een pendant kan beschouwd worden van zijn tien jaar vroeger gekonstrueerde aardglobe, want ze had dezelfde afmetingen (41,5 cm doormeter) en zat in eenzelfde draagstel. Deze hemelglobe was opgedragen aan George van Oostenrijk, prins-bisschop van Luik. Zij was voorzien van de 48 sterrenbeelden die Ptolemaeus (2^e eeuw) had vermeld in de *Almagest*, maar hier en daar aangevuld. Dus telde men 12 dierenriembeelden, 21 beelden ten noorden van de dierenriem en 15 ten zuiden ervan.

- 1.- *Dierenriembeelden* : Ram, Stier, Tweelingen, Kreeft, Leeuw, Maagd, Weegschaal, Schorpioen, Schutter, Steenbok, Waterman, Vissen;
- 2.- *Beelden ten noorden van de dierenriem* : Kleine Beer, Grote Beer, Draak, Cepheus, Boötes, Noorderkroon, Hercules, Lier, Zwaan, Cassiopeia, Perseus, Voerman, Slangendrager, Slang, Pijl, Arend, Dolfijn, Veulen, Pegasus, Andromeda, Driehoek;

3.- *Beelden ten zuiden van de dierenriem* : Walvis, Orion, Eridanus, Haas, Grote Hond, Kleine Hond, Argo, Waterslang, Beker, Raaf, Centaur, Wolf, Altaar, Zuiderkroon, Zuidervis.

Met die 48 sterrenbeelden was de hemel echter nog lang niet volzet. Zo was er in de eerste plaats nog altijd een cirkelvormig gebied, rondom de zuidelijke hemelpool, niet van sterrenbeelden voorzien. Wel waren de sterrenbeelden voorgesteld met de bij hun naam horende tekening, zodat de globe eigenlijk een bolvormig prentendefilé was. Naast de sterrenbeelden stond hun naam in het Latijn en daaronder in het Grieks. Ook de melkweg en de planeten (hoewel deze geen vaste plaats aan het uitspansel hebben), zijn er aangebracht. De sterren zijn getekend volgens schijnbare grootte en de voornaamste hemelcirkels zijn op de globe te zien : evenaar, ekliptika, keerkringen en poolcirkels. Op de houten ring van het draagstel, die de hemelhorizon voorstelt zijn de bijzonderste kerkelijke feestdagen opgegeven, alsook sommige kalenderelementen, de twaalf tekens van de dierenriem en astrologische gegevens dienstig voor het opmaken van horoscopen. De astrologie kende in die jaren een bloeiende praktijk en was bij voorkeur beoefend door medici. Er verschenen almanakken met prognostikaties of astrologische voorspellingen bij de vleet, tot in de kleinste provinciesteden ⁽⁶³⁾.

Op 20 april 1551 werd aan Mercator door de Kanselarij van Brabant een oktrooi verleend om te mogen drukken en boeken verkopen. Wat hij precies van plan was, is niet duidelijk. Wel had hij reeds in 1541 een boekje over cursiefschrift dat te Leuven bij Rutgerus Rescius is verschenen, niet alleen geschreven, doch ook grotendeels zelf xylografisch gedrukt ⁽⁶⁴⁾, maar in de tien verlopen jaren had hij niets meer geschreven, gedrukt of gepubliceerd. Blijkbaar had hij toch een nieuwe activiteit op het oog, maar uitingen hiervan zijn er niet bekend en in het

najaar van 1552 heeft hij Leuven voor goed verlaten om zich met zijn familie te vestigen te Duisburg aan de Rijn.

Roger-A. BLONDEAU

De volgende keer :

Naar Duisburg en de Europa-kaart

Noten :

- (46) A. de Smet, nota 36, p. 142 en voetnota 56.
 (47) A. van Durme, nota 13, p. 26-29.
 (48) A. van Durme, nota 13, p. 30-31.
 (49) H. Michel, *Mercator, constructeur d'instruments astronomiques*, in : *Ciel et terre*, 78, 1962, p. 195.
 (50) A. de Smet, nota 36, p. 143.
 (51) De rechte klimming van een ster is de boog gemeten op de hemelekwator van het lentepunt tot het snijpunt van de deklinatiecirkel van die ster met de hemelekwator; de deklinatie is de boog van een grote cirkel die door de ster en de beide hemelpolen gaat, gemeten vanaf de hemelekwator.
 Rechte klimming en deklinatie zijn coördinaten voor de plaatsbepaling van de sterren, te vergelijken met geografische lengte en breedte voor de bepaling van een plaats op Aarde.
 (52) Een Nederlandse vertaling van deze brief, die oorspronkelijk in het Latijn werd geschreven, is te vinden in : A. de Smet, *Gerard Mercator, Zijn kaarten - Zijn belangstelling voor het aardmagnetisme en de zeevaartkunde*, Marine Academie, boek XIV, 1962, p. 142-144.
 (53) R.A. Blondeau, *Wetenschap in de taal der Vlamingen*, Gent, 1992, p. 67 en vlg.
 (54) A. de Smet, nota 11, p. 221.

SCHRIJNWERKERIJ REGHEERE

- Alle nieuwbouw - verbouwing herstellingswerken
- Eigen fabricatie : houten ramen, deuren, garagepoorten
- Binnenhuisinrichting, plafond- en muurbekleding
- PVC-ramen - rolluiken
- PVC-bekleding
- Daktimmerwerken

Waaenburgseweg 66
8972 KROMBEKE
tel. 057/40 03 71

Beenhouwerij - Charcuterie 1° rang
Traiteur - Kaas

CHRIS SOENEN - DEKERVER

Haringestraat 2 - 8972 Roesbrugge-Haringe
tel. 057/30.05.21

Specialiteit : KOUD BUFFET

Voor uw **communiefeesten**
vraag gerust vrijblijvende inlichtingen

Vraag ook nu reeds ons
informatiemapje van
traiteurdiens voor de
geslaagde
communiefeesten thuis.

Al onze gerechten worden in het huis vervaardigd.
BESTEL TUDIG ! Zo kunnen we U een optimale service en kwaliteit bieden.
Indien u wenst, worden de bestellingen thuisgebracht.
Sluitingsdag: de vrijdag

TEXTIEL ANNIE

Krombekestraat 72A - STAVELE

Nieuwe openingsuren :

DI - WO - DO - VR	09.00 - 12.00 u.
	14.00 - 19.00 u.
Zaterdag	09.00 - 19.00 u.
Zondag	10.00 - 12.00 u.
Maandag	gesloten

Nu ook **ONDERGOED**
voor jong en oud,
voor groot en klein

DAGBOEK VAN KAREL BALDUCK (vervolg van blz. 234)

Op 8 mei 1918 schreef Constant naar zijn broer te Haringe: *Stel ulieden toch niet bloot aan 't groot gevaar en laat u toch niet dood slaan door de bommen of verstikken door de gassen.*

De laatste stuiprekkings van de Grote Oorlog waren in mei-juni van 1918 te Haringe goed voelbaar. Roesbrugge en omstreken werd beschoten en af en toe sloeg een verloren obus de stilte van het dorp aan flarden of bracht vernieling en mateloze ellende. Op de Kemmelberg werd een heroïsche strijd gestreden, en (schrijft Karel): *De verbondene legers hadden een tegenaanval ingezet en Foch had gesproken: „Geen duim verder, we zullen niet ophouden met kloppen geven.” De vijand werden slagen toegebracht den eenen na de anderen. Getrouw aan dat woord van Foch brachten onze soldaten de lijn, vier jaren lang versterkt, aan 't wankelen tot ze afbrokkelde en ziek 't hoope zou vallen... die wereldberoemde, die alomgeduchte Hindenburglijn.*

Constant onderneemt op 11 juni 1918 nog een laatste poging om zijn broer Karel en familie naar La Rochelle te krijgen: *Wij zijn grootelijks verwonderd u niet te zien aankomen. Te meer daar men in de gazetten leest dat Rousbrugge en omstreken zoo geschoten worden. Waarom komt ge toch niet? Alle dagen zijn we ulieden verwachting. Ik heb voor u een schoon huis gevonden, maar alle dagen is er vrede naar en 'k vrees, als ge zult te laat komen, dat het zal gepakt zijn, want dagelijks komen hier honderden vluchtelingen toe. Wacht ook niet tot er geen middel meer is, of tot er u een ongeluk overkomen is. Ge kunt niet gelooven hoe wij met u allen bekommerd zijn...*

Maar Karel bleef te Haringe. De hem aangeboden schone woonst in de Rue Ville-Neuve nr. 12 te La Rochelle bekoorde hem niet. Het steekkarretje werd afgelden en hij kosterde verder met zijn huis vol vluchtelingen.

Op 28 september 1918 vielen de Belgische soldaten op het ontzaglijk woud van Houthulst, dat ze in enkele uren innamen. Merkern, Langemark, Poelkapelle, Westrozebeke, Jonkershove, Houthulst en Staden werden bevrijd.

Een kreet van bewondering ging op in

Engeland en Frankrijk onze jongens ten deele en ter eere. De Belgen met minstens tachtig ten honderd Vlamingen hadden hier ook eens een woordje te zeggen.

De oorlog ging stilletjes aan naar zijn einde en Karel besluit zijn dagboek: *Intussen hamerde men voort tot wanneer de Duitschen knieval deed op 11 November 1918 (de vierde verjaardag van het overlijden van hun dochtertje Paula!) De goede God had ons gespaard en 't jaar reeds zoo schoon begonnen en zoo mild gezegend, we mochten het sluiten in vrede. Lof en dank zij Hem!*

Epiloog

Karel Balduck vestigde zich na de oorlog met zijn gezin te Veurne in de Zwarte Nonnenstraat nr. 6. Hij werd ingeschreven in de boeken van de burgerstand op 4 september 1920. Hij werd te Merkern uitgeschreven op 31 augustus van ditzelfde jaar.

Merkern was met de grond gelijk gemaakt en van hun schone grote woonst, die ze vóór de oorlog in de Couterstraat nr. 38 hadden laten bouwen schoot slechts een hoop puin over. Maar het bloed kruipt waar het niet gaan kan en zijn hart bleef naar Merkern hunkeren. Als appendix bij zijn dagboek schreef hij op 5 oktober 1924 een hommage aan zijn dorp van vijf bladzijden en dit naar aanleiding van de nieuwe kerk die monseigneur Wafelaert aldaar kwam inwijden.

Veurne werd zijn definitieve thuishaven, waar hij als koster-horlogeur aan de bak kwam.

Niet alleen het kosteren en schoolmeesteren had hij in de Torhoutse normaalschool geleerd, maar ook het „fijn werk” had hij daar al te pakken.

Als normalist (1881-1884) herstelde hij met het nodige alaam de paternosters van zijn medestudenten. Toen de normaalschool in 1938 haar eeuwfeest vierde, was Karel, 54 jaar na zijn diplomering, daar aanwezig, samen met zo'n tiental andere gediplomeerde Balducks, w.o. mijn vader en grootvader, ooms en grootooms.

Remi Ghesquière, die in 1884 samen met Karel de akte van onderwijzer behaalde en daarna leraar werd aan de normaalschool, kwam op het Eeuwfeest in naam van de oud-leraren en oud-leerlingen toosten.

In het Gedenboek-eeuwfeest der Normaalschool en Kostenersschool Torhout, 1838-1938, werd de speech van Remi Ghesquière opgenomen waaruit wij volgende passage lichten: *Ik ben blij dat ik heden de hand mocht drukken van mijn oude schoolmaten. Heel veel zijn er niet overgeschoten, maar ik zag Karel Balduck. Zou hij nog zijn paternostertangskens hebben van over vijftig jaar?*

Waarschijnlijk lag deze interesse voor 't fijn werk aan de basis van 't horlogeren dat hij zijn leven lang gedaan heeft. Hij speelde met de tijd. De tijd die hij kon manipuleren. De tijd die hij één uur voor of achter kon zetten. De tijd die hij met tangskens en sleuteltjes in zijn greep had. Deze zelfde tijd die er al bij was toen hij geboren werd en toen men hem naar zijn laatste rustplaats bracht. De tijd van meer dan een mensenleven.

Met zijn dagboek heeft hij de tijd uitgedaagd: verba volant, scripta manent. Zijn woorden zijn we kwijt, zijn dagboek en daardoor „hijzelf” is gebleven: wie schrijft, die blijft! (°)

Elie E. Balduck

Noten:

- (1) Oorlogsdagboek van Rumbek in 1914-1918 door L. Slosse, Brugge, Genootschap voor geschiedenis (1962).
- (2) Geschiedenis van Gheluwe door Emiel Huys, Kortrijk, Samenwerkende drukkerij „Vooruitgang” s.d.
- (3) Zonnebeke, Heerlijk verleden, Zonnig heden door V. Pil, Zonnebeke, E. Balduck (1962).
- (4) Jerome Vanden Weghe (* Ledegem 20 juni 1874 - + Wevelgem 16 december 1961). Hij bleef onderpastoor te Poperinge tot 3 september 1919 en werd daarna pastoor te Oeselgem tot 19 augustus 1927 en te Kachtem tot 18 maart 1938. Emeritus te Wevelgem vanaf 17 maart 1955, tot aan zijn dood.
- (5) Wij danken zeer hartelijk de Hr. Lecomte, archivaris van de Torhoutse normaalschool, G. Houwen, archivaris van het bisdom, M. Berteloot, bibliotekaris van de prov. bibl. West-Vl., Jan Van Acker, archivaris van Veurne en de familie Noël De Hollander-Paesschesoone voor hun welwillende medewerking.

ROESBRUGGE - HARINGE

BURGERLIJKE STAND

Geboorten:

- Siegmund Ganne, zoon van Hendrik en Kristien Berquin.
- Virginie Pluym, dochter van Ronny en Krista Hoofd.
- Simon Cappaen, zoon van Bernard en Christiane De Jonckheere.

Overlijden:

- Godelieve Neuville, 79 j., weduwe van Valère Maerten.

Huwelijksaankondiging:

- Luc Recour van Roesbrugge met Sonja Crombez van Proven.

TENTOONSTELLING

Schilderijen Hilda Corneillie

HSA-spaarbank te Poperinge
Guido Gezellestraat 12.

Vrij toegankelijk:

- op zondag 22 maart van 14.30 tot 18 u.
- op zondag 29 maart (karnaval) van 13 tot 17 u.
- doorlopend tijdens de kantooruren van maandag t.e.m. vrijdag tussen 10 en 17 u. en op zaterdag van 9.30 tot 12 u.

MICHEL CAPOEN
Waaienburgseweg 67 - KROMBEKE
Tel. 057/40.08.54

LOOD- en ZINKWERKEN

„DE WITTE RANKE” ORGANISEERT DE 2^e CULINAIRE WEDSTRIJD VOOR JUNIORKOKS VAN BELGIË

Tien jaar geleden werd te Poperinge, in het hart van het hoppeland, een genootschap opgericht dat de naam draagt *Keurbroederschap De Witte Ranke*. De naam verwijst naar een der oudste hopvariëteiten die reeds in de 16^e eeuw het Poperingse landschap sierden.

Deze vereniging beoogt zowel cultuur, toerisme en ekonomie binnen het kader van een sociaal en wetenschappelijk engagement te promoten. Dit impliceert, meer dan gewone aandacht voor de streekgastronomie, 't bierbrouwen en de hopcultuur. Typische eigenheid waarbij de hopscheuten als delicatesse voor de *final touch* van een meesterlijke hofhouding getuigen.

In 1986 zorgden de meesterkoks, die we naast mevrouw Dina Vroman-Desmet op bijgaande foto smakelijk bij elkaar brachten voor een uitbreiding van de *Kaart Streekgerechten*. Het *Standvleesch* kreeg de *Kabeljauw aan de Schreve* als broertje en op 4 april 1991 werd de familie nogmaals uitgebreid met een *Terrine De Witte Ranke*. Een overheerlijke paté gebaseerd op tam konijn en Sint-Bernardustripel, geserveerd met een zoet-zure garnituur.

Wie nu zou denken dat men daar te Poperinge uitgezongen was en het De Profundis zou inzetten, heeft het mis.

Onder de dynamische (*dina*-mische) aanpak van de meersterlijke organisator Dina Desmet wordt er voor 1992 naar een nieuwe voois in de culinaire Poperingse schlagerparade gezocht. Een culinaire

schlager zeg maar, die net als de vorige streekspecialiteiten - onder impuls van *De Witte Ranke* tot stand gekomen - een hit moet worden. Nu ook staan de dure hopscheuten centraal en worden deze, samen met het relatief goedkoop konijn, de opgelegde receptuur waar een paar tientallen Juniorkoks de moeilijke taak krijgen de dure delicatesse met pépé's-keuntje in volmaakte symbiose ofte harmonie de smulpapen ter wille te zijn.

De kandidaten van deze culinaire wedstrijd zullen op basis van hun eigen geschreven receptuur door een leesjury worden beoordeeld, die uiteindelijk zes finalisten zal weerhouden. Deze zes geselecteerden zullen in het Vormingsinstituut voor K.M.O., afd. Ieper-Poperinge-Wervik, op maandag 16 maart 1992 hun recepten klaarmaken. Er moet gekookt worden voor zes personen en van de deelnemers wordt verwacht dat ze zelf voor de ingrediënten zorgen. Behalve de hopscheuten, *the finishing touch*, die door de organiserende *Witte Ranke* ter beschikking gesteld worden naar rato van 600 gram per receptuur van 6 personen.

De proklamatie vindt plaats diezelfde avond in Gasthof De Kring, gevolgd door een receptie. Om 20 u. volgt dan een Kapittelbanket met verzorgde muzikale omlijsting.

Vraag is hoe het nieuwe culinaire gerecht op basis van tam konijn en hopscheuten als streeknaam „de kaart” zal sieren.

Wordt het na de *Kabeljauw aan de Schreve*, nu *Tam konijn in 't Hommelhof*? Wie zal het zeggen? Zoveel is zeker, de *Tweede Culinaire wedstrijd voor Juniorkoks* wordt weer een blikvanger met nationale allures.

Niet minder dan dertig koks, allen geboren na 31 december 1963, zoals het wedstrijdreglement voorschrijft, zijn reeds als deelnemer(neemster) ingeschreven. Allen zijn afgestudeerd in het hoger secundair onderwijs, hotelafdeling en/of middenstandopleiding horeca en zijn allen werkzaam in een restaurantbedrijf in binnen- en buitenland. Eén der kandidaten verrent zijn gasten in het gerenommeerd restaurant *Pré Catalan* in het Bois de Boulogne te Parijs (tweesterren in de Michelin-gids).

Om het voornaam karakter van deze Culinaire Wedstrijd te onderlijnen wordt de medewerking verleend door een twintigtal instellingen en bedrijven waaronder De Witte Ranke, Het Stadsbestuur Poperinge, Culibell, Horeca Poperinge-Heuvelland, Vormingsinstituut K.M.O. e.a....

Dank vooral aan mevrouw Dina Vroman-Desmet voor haar inzet en alle sukses toegewenst voor de vele deelnemers die op 16 maart 1992 het *Tam konijn in 't Hommelhof* zullen kokkerellen.

Elie E. Balduck

KALLIGRAFIE MET DE SNUFFELHOEK IN BEAUVOORDE

De Snuffelhoek uit Beauvoorde wil door zijn werking en activiteiten de boekcultuur opgang doen maken in de Westhoek.

Met dit doel voor ogen werd enkele jaren terug gestart met een tweedehands-boekenboetiek in de Goudenhoofdstraat 44 te Beauvoorde. Het winkeltje is ondertussen een trefpunt geworden voor vele verzamelaars en boekenliefhebbers.

Vanaf dit jaar beweegt de Snuffelhoek zich ook op het terrein van „ambachtelijk werken met boek en papier”. In dit kader wordt in het voorjaar van '92 een lessenreeks ingericht rond „kalligrafie”.

Voor velen onder ons is de herinnering aan het „schoonschrift” verbonden met het beeld van een strenge schoolmeester, met inkt bevlakte vingers en de schoolbank van de lagere school. Het „schoonschrift” ligt samen met de pennestok opgeborgen in een bestofte kist op zolder.

Bij onze Noorderburen is „kalligrafie” of „de kunst van het schoonschrijven” reeds jaren aan een heropleving toe en het blijft er razend populair. In onze provincie zijn de initiatieven rond het schoonschrift aan de lage kant en geïnteresseerden moeten zich noodgedwongen verplaatsen naar Gent of Antwerpen. De Snuffelhoek wil hierin verandering brengen en organiseert een lessenreeks van zes zaterdagvoormiddagen. Deze basisopleiding wil de leerlingen de weg wijzen op het terrein van het letterschrijven en de nodige handvaardigheid bijbrengen.

Na afloop van de cursus kunnen de amateur-kalligrafen een aantal praktische opdrachten uitvoeren: affiches schrijven in sierlijk handschrift, verjaardags- of geboortekaarten versieren, zelf het feestmenu voor oudejaarsavond schrijven, ...

Als lesgever werd Jan Patoor aangezocht die gedurende zes zaterdagvoormiddagen de kursisten zal begeleiden. Bij een initiatie-cursus is een persoonlijke begeleiding van de deelnemers noodzakelijk en daarom zal de groep beperkt worden tot 12 personen. Er zal begonnen worden met het aanleren van het „humanistisch alfabet”. Het is een eenvoudige en toch sierlijke letter.

De lessen vinden plaats in het Dorps-huis te Vinkem-Beauvoorde op zaterdagvoormiddag van 8.30 u. tot 11.30 u. Lesdata: 21-28 maart, 4-11-18-25 april.

Aan de kursisten wordt totaal vrijblijvend de kans geboden de nodige pennen ter plaatse aan te schaffen tijdens de eerste les. Inschrijven kan door het overschrijven van 1950 fr. op rek. 719-1303255-93 van De Snuffelhoek te 8630 Beauvoorde-Veurne. Deze som omvat het inschrijvingsgeld, het nodige papier om te oefenen en een verfrissing tijdens de pauze. Omwille van administratieve redenen dient iedere storting telefonisch bevestigd te worden bij Stefaan Sampers, Kwadestraat 21, 8630 Beauvoorde-Veurne (tel. 058/29 98 01). Op dit info-adres kunnen ook folders en verdere inlichtingen worden bekomen.

GARAGE **SERVICE**
NEVEJAN
OKKAZIEMARKT

Met WAARBORG op werk en wisselstukken inbegrepen

-100.000 fr.

FORD	TAUNUS TC	benzine	82
OPEL	KADETT GLS	benzine	84

100.000 - 200.000 fr.

OPEL	ASCONA	diesel	84
------	--------	--------	----

200.000 - 300.000 fr.

OPEL	KADETT CALIFORNIA	benzine	89
OPEL	KADETT	benzine	89
VW	GOLF GTI	benzine	88
FORD	FIESTA	benzine	90

300.000 - 400.000 fr.

OPEL	KADETT	diesel	91
------	--------	--------	----

400.000 - 500.000 fr.

MERCEDES	190 D	diesel	88
----------	-------	--------	----

500.000 - 600.000 fr.

MERCEDES	190 D	diesel	89
----------	-------	--------	----

600.000 - 700.000 fr.

CITROEN	XM PULMAN TURBO	diesel	90
BMW	750 I	benzine	88

Graaf van Hoornweg 16, 8972 KROMBEKE Tel. 057/40.00.35

VRIJDAG 13 EN ZATERDAG 14 MAART

ZONDAG 15 EN MAANDAG 16 MAART

OPENDEURDAGEN

VERVEN
LEVIS – MATHYS
aan prijzen buiten
konkurentie

GORDIJNEN
Wereldmerken : ADO –
GARDISETTE – UNLAND –
ARISTO – enz...

BEHANG
10000 rollen uit voorraad
aan nettoprijzen om U tegen
te zeggen

ONDERHOUDSPRODUKTEN :
riem – vliegen- en
mierenbussen – boenwas –
trekkers – keeders – vegers –
dweilen – sponsen –
zeemvellen – enz...

DRAPERIEEN
excl.: Engelse stoffen
CROWSON en COTSWOLD
Wereldmerken : ADO – ARISTO
– GARDISETTE – UNLAND –
VRIESCO – enz...

Tafelkleden – kanten
sierdoekjes – kralen –
vliegedeuren
aan lente-prijzen

KARPETTEN
wol : 2/3
vanaf **9.999,-F**

KARPETTEN
klassiek synth.:
200/290 : **3.899,-F**

VOL TAPIJT
vanaf
199,-F/m2

VLOERBEKLEDING
per rol br. 2 m à
99,-F/m2
br. 4 m à **299,-F/m2**

OPENDEURDAGEN

MASSA BEHANG C.V.

Bergenstraat 42, 8691 BEVEREN (Kalsijde) (Roesbrugge)
Tel. 057/30.10.20

Vitrage 8204 overgordijn 2804

ADO geeft kwaliteit aan Uw woning

De behaaglijkheid van Uw woonkamer wordt bepaald door de creativiteit, de stijl en de keuze die ADO U biedt.
ADO-Gordijnen met de Gouden Draad verzekert U een hoge kwaliteitsnorm met 5 jaar garantie.

Vitrage 3234 overgordijn 1040

Vitrage 3172 overgordijn 1039/64

**Openingsuren tijdens de
opendeurdagen :**
doorlopend van 9.30 tot 19 u.

Openingsuren tijdens het jaar :
maandag vanaf 13.30 u.
dinsdag tot vrijdag
van 9.30 tot 19 u.
zaterdag
van 9.30 tot 18 u.
zondag en
maandag-
voormiddag
gesloten

Bij uw bezoek (zonder aankoopverplichting) geeft
onderstaande bon recht op een GRATIS GESCHENK
(één per gezin)

Naam :

Adres :

Tel :

DUBBEL VOORDEEL
boven op onze groothandelsprices nog
een "VOORDEELCHEQUE" naar rato van
aankoop :

AANKOOP	CHEQUE
1.000 fr.	100 fr.
2.000 fr.	215 fr.
3.000 fr.	340 fr.
4.000 fr.	450 fr.
5.000 fr.	560 fr.
6.000 fr.	670 fr.
7.000 fr.	780 fr.
8.000 fr.	890 fr.
9.000 fr.	1.000 fr.
+ 10.000 fr.	1.200 fr.

**Slechts 4 dagen aan deze ongelooflijke
lenteprijzen ... EEN PAASGESCHENK !!!**

EEN NIEUW BOEK OVER FERDINAND VERBIEST

Zeer binnenkort verschijnt het boek *Ferdinand Verbiest, His Life and His Work*. Het is een gezamenlijke uitgave van de Verbieststichting en van *Monumenta Serica* (Bonn), die redactioneel verzorgd werd door J. Witek S.J., van *Georgetown University* (U.S.A.).

Ongeveer dertig studies gaan de veelzijdige rol na die Verbiest zowel in Europa als in China speelde. Zijn jeugdijaren in België, in familie en in de academische wereld, worden door V. Arickx en J. Roegiers bestudeerd. Naargelang het verhaal zich naar China verplaatst, komt er meer diversiteit. R. Blondeau evalueert de wetenschap die Verbiest naar China bracht, terwijl U. Libbrecht een globaal oordeel geeft over Verbiests wetenschappelijke inspanningen. N. Golvers onderzoekt enkele aspecten van Verbiests Latijnse publikaties over Europese astronomie in China. Van haar kant vergelijkt N. Halsberghe de astronomische instrumenten van Verbiest met deze van Tycho Brahe. Door de aandacht te vestigen op Verbiests astronomische instrumenten verduidelijkt I. Iannaccone het syncretisme tussen Chinese en Europese geleerden.

Aardrijkskunde en cartografie waren andere domeinen van Verbiests interesse. Chen Minsun plaatst het werk van Verbiest in de context van de aardrijkskundige geschriften van de jezuïeten van die tijd, terwijl Lin Tongyang de invloed van Verbiest op Chinese aardrijkskunde en cartografie bestudeert. Yi Shitong schetst een beeld van de achtergrond van de hemelglobe van de Kangxi keizer, terwijl Xi Zezong uitlegt waarom Verbiest geen telescoop gemaakt heeft. Vanuit Manchu en Chinese bronnen tonen G. Stary en Shu Liguang aan dat Verbiests medewerking aan het maken van kanonnen een belangrijke bijdrage aan de constructietechnieken betekende. D.P. Scheel benadrukt de parkitische talenten van Verbiest bij het ontwerpen van een zelfbewegend voertuig.

Sterk geïnteresseerd in het openen van een landroute over Rusland, van Beijing naar Europa, was Verbiest betrokken in Chinees-Russische diplomatieke contacten. Vl. Miasnikov en Hao Shenhua bespreken beide zijden van deze contacten, terwijl E. Kajdanski Verbiests contacten met koning Jan III van Polen als een belangrijke schakel tussen de Russische en andere Europese hoven beschouwt. J. Heyndrickx bewijst dat de Chinese visie om Verbiest als een spion van de Russen voor te stellen geen stand houdt.

Ku Weiying toont aan dat het Chinese hof in Beijing en de katholieke Kerk door Verbiest met elkander verbonden waren. Zoals Lin Jinshui het uitlegt, beïnvloedde Verbiest de evolutie in de houding van de keizer tegenover het christendom. J.E. Wills Jr. verklaart dat deze pogingen om het keizerlijke hof te beïnvloeden deel uitmaken van het geheel van betrekkingen tussen christenen en Chinezen van de tijd

van Ricci tot de tijd van Verbiest. Het Chinese intellectuele milieu dat het christendom ontmoette, wordt door N. Standaert weergegeven in zijn studie over de filosofische discussie tussen Chinese geleerden en de jezuïeten uit deze periode. J. Shih en J. Witek vestigen de aandacht op catechetische geschriften om te benadrukken dat Verbiest de methodes van zijn voorgangers aanpaste. C. von Collani beschrijft hoe de keizer een inscriptie aan de jezuïeten overhandigde, die later gecopieerd werd en in alle kerken van China geplaatst werd, als teken van keizerlijke gunst ten overstaan van het christendom. G. Melis (+ 1990) vergelijkt Martino Martini en Verbiest met betrekking tot hun aardrijkskundige werken.

De inspanningen van Verbiest om astronomie te gebruiken als een middel om het christendom in China in te planten werden niet altijd aanvaard, zelfs niet door zijn confraters. Dit leidde tot de veroordeling van Verbiest door andere missionarissen, zoals E. Malatesta het zeer goed uitlegt aan de hand van Fr. Rouleau's studies. Welke de precieze plaats van Verbiest was in de Chinese bureaucratie van het keizerlijke hof is het thema van W. Vande Walle. Aan de hand van Verbiests mathematische en astronomische erfenis wijzen J. Cl. Martzloff en C. Jami op enkele veranderingen die in de vroege 18^e eeuw tot stand kwamen. Tenslotte handelt K. Lundbaek over de invloed van Verbiest op T.S. Bayer.

Uit deze verzameling van studies komt de veelzijdigheid van Verbiests leven tot uiting. Hoewel hij wetenschapper, ingenieur en diplomaat was, was hij vooral een missionaris die veel bijgedragen heeft tot de bloei van het christendom in China. (C.V.)

Ferdinand-Verbieststichting
China-Europa Instituut
Naamsestraat 63, bus 4
3000 LEUVEN

BIJ HET HEENGAAN VAN MINISTER DANIEL COENS

Met verstomming heeft iedereen het overlijden vernomen van minister Daniel Coens, na een korte ziekte, op 53-jarige leeftijd.

Als minister van Onderwijs heeft hij niet alleen diepgaande hervormingen gebracht, en „de lat gelijk gelegd”, maar ook een poging gedaan om de verengelsing van het hoger onderwijs aan banden te leggen. Dat was niet alleen een groots gebaar, maar tevens een hulde aan al diegenen die een verwoede strijd hebben geleverd om de volkstaal te brengen tot de kateders van onze universiteiten!

Er bestaat geen moeilijker en ondankbaarder taak, dan diegene die hij heeft aangedurfd: het aanbrengen van nieuwe ideeën!

Minister Coens was tot aan zijn dood en sedert vele jaren een trouwe abonnee van DE IJZERBODE.

EEN KRANIGE FIETSER TE ROESBRUGGE

Dat fietsen gezond is voor lichaam en geest, hoeft geen betoog, als het tenminste op een verstandige manier, als ontspanning wordt beoefend. Vooral op gevorderde leeftijd, is het een uitstekende manier om het verouderingsproces te vertragen. Velen hebben dat reeds begrepen, want tegenwoordig ziet men meer en meer mensen van de Derde Leeftijd, die bij mooi weer, in groep een fietstocht maken. Dat is prijzenswaardig en voor vele ouderen een hele prestatie.

Maar wanneer iemand die aan zijn vijfentachtigste levensjaar begint, nog bijna dagelijks een fietstocht kan maken van 30 à 40 km, is dat ongetwijfeld een uitzonderlijk geval, dat zeker het vermolden waard is.

Zo iemand hebben wij op onze gemeente, namelijk Jozef Leys, die samenwoont met zijn broer Gerard, in de Weggevoerdenstraat nr. 10.

Het was in 1976 dat de gebroeders Jozef en Gerard Leys hun landbouwbedrijf in de Lindestraat te Roesbrugge verlieten om, zoals het in de volksmond wordt gezegd, te gaan rentenieren. Wie dacht dat zij vanaf dan hun dagen zouden slijten met van uit hun zetel, rustig televisie te kijken of ergens een stille partij te gaan kaartspelen, hadden het totaal mis. Stilzitten lag niet in hun aard. Daarom lieten zij hun fiets in orde brengen, met het vooruitzicht, dagelijks een namiddagwandeling te maken. Zij zouden elk afzonderlijk rijden, want zo kon elk zijn eigen weg en afstand bepalen en konden ze 's avonds hun bevindingen van onderweg uitwisselen, die nuttig waren voor een volgende tocht.

Maar wat begon met kleine fietswandelingen, groeide weldra uit tot echte fietstochten van 50 km en meer. Zowel in de richting van de Westvlaamse bergen, of de Frontstreek of de kust werd er gefietst. Ook over de grens lag Duinkerke of de Casselberg in hun bereik... Zo hebben beiden verscheidene jaren dat gekund, tot Gerard na een verkeersongeval moest stoppen en Jef alleen de traditie moest voortzetten.

In de voorbije zomermaanden kon men Jef overal ontmoeten. De ene dag ergens tegen Diksmuide, een andere dag in de omgeving van Wormhout (NF) of in De Moeren. Steeds met zijn vaste pedaalslag, schijnbaar zonder inspanning te doen, genietend van de schoonheid van het landschap, de velden en de akkers, die zoveel jaren zijn werkterrein waren geweest.

Ik heb Jef onderweg gezien, soms bij felle wind of onder blakende zon, steeds met de glimlach, want zoals hij het zelf zegt: „Iemand die het zelf niet gedaan heeft, kan niet beseffen welk genot men aan zo een fietstocht, op zijn eentje langs stille wegen, kan beleven.”

Wij wensen van harte dat hij er nog veel zou kunnen maken!

R. Depuydt

MENSEN VAN BIJ ONS

Mevrouw Maria-Antoinette Vandenbussche, dochter van wijlen Julien Vandenbussche - Eugénie Leys, geboren te Roesbrugge-Haringe, Nachtegaalstraat 10 op 10 september 1907, gehuwd op 28 december 1935 met Meester-koster-organist Prosper Derynck, wonende Moenaardestraat 89 te Haringe.

Na het overlijden van haar echtgenoot op 28 december 1945 ging ze met haar 5 minderjarige kinderen (tussen 2 en 9 jaar) inwonen bij haar broer Henri Vandenbussche, kapelaan te Woumen. In 1951 bouwde ze een huis te Sint-Michiels-Brugge.

In 1980, op 73-jarige leeftijd, verhuisde ze naar Wilrijk (Antwerpen), dicht bij haar dochter Maria.

Op 11 november 1991 werd ze aangerand door 2 jongeren die haar ruw van haar handtas beroofden en omverstootten. De buit, een breiwerk, zal hen zeker zijn tegengevallen.

Ten gevolge van dit kwade toeval is zij 24 uur na de overval in shocktoestand opgenomen in het ziekenhuis.

Daar is ze in semi-comateuse toestand gevallen en op dinsdag 26 november 1991 in de ouderdom van 84 jaar overleden.

Op 30 november 1991 werd de uitvaartdienst gehouden in de Sint-Martinuskerk te Haringe en werd ze begraven in haar geboortegrond, naast haar echtgenoot.

DIA-VOORDRACHT : Naar Sint-Jacob van Compostela

Op vrijdag 27 maart om 20 uur in zaal „Kristen Volkshuis” te Roesbrugge brengt Oud-Poperingenaar Raymond Victor een dia-voordracht „Naar Sint-Jacob van Compostela”.

In verschillende middeleeuwse teksten, ook uit onze streek, lezen wij reeds over de bedevaart naar Sint-Jacob van Compostela in Spanje. Sommige bedevaarders deden het als straf, anderen als boete of tegen betaling voor iemand anders. Ook vandaag volgen nog veel mensen die Camino of voorgeschreven weg naar Compostela, te voet, per fiets, met de auto ...

Sint-Jacob van Compostela maakt samen met Rome en Jeruzalem deel uit van de „Peregrinaciones Maiores”, de drie grootste pelgrimsroutes.

Raymond Victor, Oud-Poperingenaar, heeft intussen al drie keer met zijn fiets de hele „camino” heen en terug afgelegd. Van zijn tweede, integrale (4.500 km) tocht, die hij helemaal alleen ondernam, wil Raymond U laten meegenieten, door een diareeks in overvloeiing voor te stellen. Hierin krijgt u een beeld wat de mensen, de verschillende culturen, de kunst en de natuur van deze weg gemaakt hebben.

Wij volgen de weg vanuit West-Vlaanderen, doorheen Frans-Vlaanderen,

omgeving Parijs, de Loire, Poitiers, doorheen Aquitanië naar de Pyreneeën en zo verder Spanje in naar Leon en Compostela. Ruime aandacht wordt geschonken aan het natuurschoon, de mooie kerken, monumenten, dorpjes en steden, de mensen en hun verbondenheid met de streek.

Een bedevaart naar Compostela geeft aan de bedevaarders een drievoudig gevoel :

- een enorme kracht, die uitgaat van deze „Camino” (weg).
- het oneindig-veilig gevoel tijdens de „Weg”.
- het besef dat men niet alleen gaat, maar met de geestelijke begeleiding van familie, vrienden en kennissen, die als het ware in gedachten meereizen.

De loutering van deze bedevaarder is bij benadering niet te schatten. Hij heeft immers af te rekenen met alle klimaten en alle reliëfs onderweg.

Elke fout, elke overschatting van zichzelf wordt genadeloos afgestraft. Zonder zelfkennis komt men er bedrogen uit ! Dit zoeken, dit avontuurlijke, trekt de moderne mens steeds meer en meer aan.

Een „Uitnodiging” dus in beide betekenissen.

Afspraak op vrijdag 27 maart om 20 u. in het „Kristen Volkshuis”, Prof. O. Rubrechtstraat te Roesbrugge.

Inrichters : CM Ziekzorg, KAV. Parochieraad en DF-IJzerweelde.
INkom 80 fr.

NIEUW IN DE STREEK !!

METAALHANDEL BUSEYNE E.

Een zaak, uw vertrouwen waard !

Roesbruggestraat 17 – 8972 PROVEN

Tel. 057/30.02.96 – Fax. 057/30.11.52

Metaalhandel Buseyne E. stelt uw zijn gamma voor:

- balken, betonnetten en betonstaal
- alle las-, constructie- en ponswerk
- alle soorten ijzer
- platen en plaatbewerking
- bouten, moeren en spijkers
- snijschijven, laselektroden en lasdraad
- waterleidingstukken
- verzinkte golfplaten

Alles aan zéér interessante prijzen – TOT STRAKS !

KLEINE FISKALE KRONIEK

Wat met de eenpersoonsvennootschap?

Na lang aandringen van de Middenstandsgroeperingen is in 1987 de zgn. *eenpersoonsvennootschap* in het leven geroepen.

De wetgever heeft zijn handen er niet te veel aan vuil gemaakt en het geval nogal eenvoudig (zeg maar lichtzinnig) opgelost. De *eenpersoonsvennootschap* werd ingekaderd in de sedert lang bestaande P.V.B.A.'s, intussen B.V.B.A.'s geworden.

Dit had in de eerste plaats tot gevolg dat de winst van handelaars, ambachtslieden en vrije beroepen, die zich omvormden tot een *persoonsvennootschap*, verdeeld werden onder de vennootschap (gereserveerde winst) en de uitbater-vennoot (uitgekeerde winst). Aangezien alleen maar de bedrijfsinkomsten van de vennoot en niet deze van de vennootschap, onderworpen zijn aan het sociaal statuut, stevent het sociaal stelsel van onze middenstanders (dat o.m. instaat voor de pensioenen van de zelfstandigen) regelrecht af op het failliet.

Nu zegt men dat dit de schuld is van „handige profiteurs die misbruik maken van de bestaande mogelijkheid... en dat dit moet ophouden”. Die beschuldiging is natuurlijk verkeerd. De splitsing van winsten behoort tot de normale structuur van de vennootschap.

Daar de wetgever niet heeft voorzien wat het gevolg kon zijn van zijn te eenvoudige constructie, inzake *eenpersoonsvennootschappen*, getuigt niet van veel doorzicht, en is uitsluitend zijn schuld!

Toch meen ik, dat wie erover nadenkt zijn bedrijf om te vormen tot een *eenpersoonsvennootschap*, maar beter nog wat de kat uit de boom kijkt. De nieuwe regering die geld nodig zal hebben om de Belgische schuldenberg te keren, zou wel eens verhoopte profijten in verband met die vennootschappen, van de tafel kunnen vegen.

Serge BLONDEAU
Accountant IDAc - Fisk. Adviseur EHSAL

ATELIER CHARLES DENUT

Petit Bazar Belge
Casselstraat 7, 8691 Beveren-IJzer
Grens met Oost-Cappel (Frankrijk)

COUTIGNY ROSE

(Fondette-Tours -Frankrijk)
met akwarellen

Deze tentoonstelling loopt van dinsdag 3 maart tot en met zondag 5 april 1992.

VER HOEYE LISETTE

(Watou)

met akwarellen en schilderijen

Deze tentoonstelling loopt van dinsdag 7 april tot en met zondag 3 mei 1992.

Open : 9 - 12 u. en 14 - 19 u.

Gesloten op maandag. - Toegang gratis

DAGUITSTAP NAAR DE ABDIJ DER NORBERTIJNEN VAN POSTEL

Net zoals verleden jaar wordt er een busreis, voor een daguitstap naar de Abdijs der Norbertijnen te Postel (Mol), georganiseerd vanuit Roesbrugge, en dit op woensdag 29 april 1992.

Velen herinneren zich nog de mooie dag die we verleden jaar meemaken, en toen reeds werd er geopperd deze dag nog maar eens over te doen.

Opnieuw gaan we het leven van de Norbertijnen van dichtbij meemaken en door de abdijs zelf wordt er aldaar een dagprogramma voorzien.

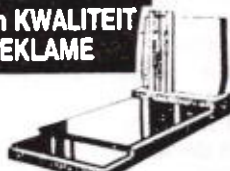
Bij onze aankomst wordt er koffie geserveerd, 's middags is er een warme maaltijd en 's avonds een broodmaaltijd voorzien in het gasthof „De Beiaard”.

Vertrek voorzien op het Roesbruggeplein om 7 uur, terug omstreeks 22 uur. In schrijven kan in de pastorie te Roesbrugge of bij Bernard Vienne-Deconinck te Roesbrugge door storting op rekening 001-0289421-49 van het inschrijvingsbedrag van 1 100 fr. per persoon.

TOUSSAINT
Groot- en kleinhandel

**GOEDKOOP en KWALITEIT
IS ONZE REKLAME**

Toonplaats : Bergenstraat 1
 Beveren-Roesbrugge - 057/30 09 09
 Burelen : Prof O Rubbrechtstraat 67
 Roesbrugge
 057/30 11 72 - 38 85 34

Volgend nummer van
 „DE IJZERBODE”
 verschijnt op woensdag
 15 APRIL 1992

Bij een geslaagd
 KOMMUNIEFEEST
 past een mooi
 KOMMUNIEPRENTJE

Offset • Boekdruk
 Pre-press

SCHOONAERT

Bergenstraat 1
 8972 ROESBRUGGE

Schilder- & decoratiebedrijf

B. RYCKEGHEM-DUERINCK

- wand- en vloerbekleding
- gordijnen
rol-, vouw- en reepgordijnen
- spuitwerken

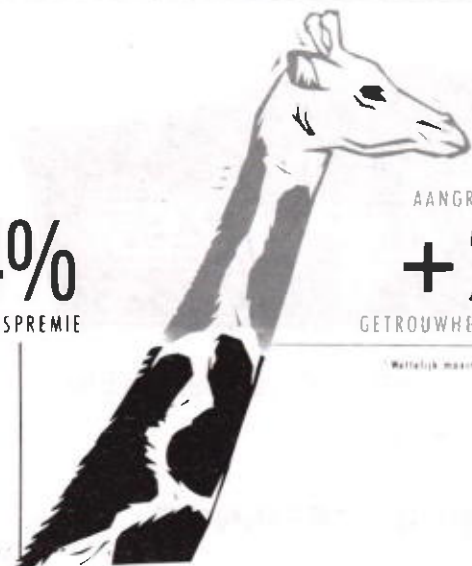
Blasiusstraat 17C - 8972 KROMBEKE

Tel. 057/40 09 40

4%

BASISPREMIË

AANGROEIPREMIË

+ 2%

GETROUWHEIDSPREMIË

(Wettelijk maximum: 30 jaar basis)

PLUS-SPAREN

ZAKENKANTOOR

PRINZIE bvba

Provenplein 39A • 8972 PROVEN

tel. 057/30 09 01 - 30 09 02

na diensturen : 30 02 58

Hobbyzaak BUSSCHAERT

Blasiusstraat 16 - 8972 KROMBEKE

Tel. 057/40 00 97

Verkoop van rashonden :

Mini Yorkshire Terriër

Maltezer

West Highland White Terriër

enz...

Engelse en Franse bulldog

+ andere grotere rashonden

Verkoop van hondenkorrels :

Eukanuba

Royal Canin

Doko

Willaert

Bento

Debailie

Dekreuen ter beschikking van verschillende rashonden.

Grote keuze in hondenartikelen zoals :
hondenmanden, lissen, shampoo's, enz...

HET
KWALITEITSMERK

Olën en
smeermiddelen

voor : GASOIL - diesel

FUEL-OIL

- verwarming

BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33-35

8972 PROVEN

Tel. 057/30 04 13

Grote keus

behangpapier - toile-cirée

vloerbekleding - verfwaren

Jacques Berquin

Couthoflaan

8972 PROVEN

057/30.06.54 - 30.11.20

KWALITEIT
& VERTROUWEN

- Algemene timmer- en schrijnwerken
- Keuken- en binnenhuisinrichtingen
- Rolluiken & houten trappen
- Eigen plaatsing van P.V.C-ramen, -deuren en -veranda's
- Specialiteit : eigen fabricatie van ramen, deuren en veranda's in tropisch hardhout
- Nieuwbouw - Verbouwing
- Herstelling

ROLAND VERYSER

Waaenburgseweg 11a - 8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30 06 79

BESCHOUWING VAN DE MAAND

Werken
is een gewoonte,
en nietsdoen
is dat ook.

Daarom
krijgt men
een nietsdoener
zo moeilijk
aan de kook !

PEDICURE

Mevr. Vandewalle-Decaestecker
Veurnestraat 9
8640 Vleteren (Oost)

Op afspraak : tel. 057/40 01 01

Ook verzorging aan huis.

Woensdagnamiddag gesloten

Alle voetverzorgingsprodukten
en benodigdheden.

TE KOOP

- **MODERNE EETPLAATS.** Zich wenden :
Bergenstraat 12, Beverenkalsijde
tel. 057/30 01 65.

STAVELE - BEVEREN-IJZER

BURGERLIJKE STAND

Geboorte :

- Tommy Victoor, zoon van Patrick en
Linda Verhaeghe.

Overlijden :

- Guido Decroo, 57 j., echtgenoot van
Jeannine Duhayon.

K.B.G. Beveren-IJzer

Uitslag van de kaarting op 20 februari.
Wonnen 3 partijen :

1. Lejeune André	360 p.
2. Busschaert Paula	351 p.
3. Hommez Zoë	324 p.
4. Dekerf Gilbert	322 p.
5. Soetaert Gerard	319 p.
6. Masscheleyn Rachel	306 p.
7. Persijn Jules	270 p.
8. Dewitte Adelson	267 p.
9. Coene Robert	244 p.
10. Butaye André	208 p.
11. Ryon Michel	204 p.

KWALITEITSCARROSSERIE MET AUTOLAKSPUITERIJ

Onze mensen maken het verschil !

Provenseweg 90B - 8970 POPERINGE

Tel. 057/33 47 92

C.V. RIMAL

- ALGEMENE VOEGWERKEN
- ELASTISCHE VOEGEN
- RENOVATIE VAN GEVELS
- HERSTELLING VAN SCHOORSTENEN

BOURGONDIEDREEF 6 8970 POPERINGE tel. 057/33 74 31 - 21 93 59

SCHOONHEIDSIJNSTITUUT

"NATACHA"

- Parfumerie
- Esthetiek
- Pedicure - Manicure
- Zonnetunnel - Sauna
- Fitness (60 m²)

Bergenstr. 1, Beveren/Roesbrugge

Op afspraak : 057/30 14 12

Open iedere dag van 9 tot 12 u.

en van 13.30 tot 19 u.

Gesloten op dinsdag en zondagnamiddag

NIEUWE PARFUM !

- Vanderbilt - Quartz
- Caractere - Boule & Bil (kinderen)

NIEUW : klantenkaart op verzorging

PROMOTIE op de panty's in voile :
3 + 1 gratis

GARAGE-CARROSSERIE

F. DECLERCK

Roesbruggestr. 72
8691 BEVEREN
Tel. 057/30 04 16

- Verkoop nieuwe wagens
alle merken
- Benzine en diesel station
- Zelfcarwash
- Grote keus okkaziewagens
in toonzaal, direkt leverbaar

VW GOLF 1990
TOYOTA STARLET 1989
PEUGEOT 205 1990
PEUGEOT 405 1990
TOYOTA COROLLA 1990

ALGEMENE BOUW- & DAKWERKEN

BERNARD WYFFELS

MOLENWALSTRAAT 1 8972 ROESBRUGGE

057/30 04 54

AKTIVITEITEN EN VERMAKELIJKHEDEN MAAND MAART

Kaartingen

- Roesbrugge, in „De Sportwereld” maandag 16 maart
maandelijke kaarting voor de leden
- Haringe, in „St.-Jozef” bij Cecile Ryon zaterdag 21 en zondag 22 april
witloofkaarting
t.v.v. „Haringe-Sportief”
- Roesbrugge, bij P. Gunst dinsdag 24 maart
puntenkaarting „Derde Leeftijd”
- Haringe, in „St.-Jozef” bij Cecile Ryon zaterdag 28 en zondag 29 maart
maandelijke kaarting voor de leden

Vogelpik

- Haringe, in „St.-Jozef” bij Cecile Ryon zaterdag 14 en zondag 15 maart
smijting voor de leden
- Roesbrugge, café „Sportwereld” vrijdag 27, zaterdag 28
en zondag 29 maart
smijting voor de leden

K.V.L.V. Beveren-IJzer

- Dinsdag 3, 10, 17, 24 en 31 maart om 20 u. in de H. Hartzaal: „Dynamisch ontspannen” door Sandra Verplancke. Geschikt voor jong en oud.
- Woensdag 18 maart om 20 u. in de H. Hartzaal: „Moe zijn is gezond”.

Karnavalbal

- Roesbrugge, zaal „De Gouden Arend” zaterdag 21 maart 1992
1° Groot Karnavalbal

MAAND APRIL

Kaartingen

- Haringe, in de schoollokalen woensdag 8 april
puntenkaarting „Derde Leeftijd”
- Roesbrugge, bij P. Gunst dinsdag 28 april
puntenkaarting „Derde Leeftijd”

Vogelpik

- Haringe, in „St.-Jozef” bij Cecile Ryon zaterdag 11 en zondag 12 april
smijting voor de leden

Playback-show

- Ter gelegenheid van de lentefeesten te Roesbrugge op 1, 2 en 3 mei, vindt er op vrijdag 1 mei om 20 u. een grootse playback-wedstrijd plaats. Voor deze gelegenheid zijn er 15.000 fr. prijzen in natura voorzien. Er zijn 2 categorieën, namelijk - 13 jaar en + 13 jaar. Alleen kandidaten uit Groot-Poperinge, Groot-Alveringem en Vleteren worden tot de wedstrijd toegelaten.

Kandidaten kunnen zich vanaf heden inschrijven bij de inrichter, Wilfried Decaesteker, Prof.O.Rubbrechtstraat 63 te Roesbrugge of per tefefoon 057/30 09 59.

Iedere deelnemer ontvangt een prijs. Deelname is gratis.

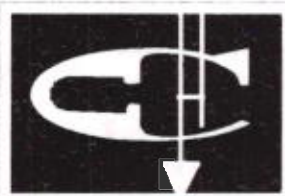
K.A.V. - J.K.A.V. Roesbrugge-Haringe

• TONEEL VOOR KINDEREN

Op woensdag 15 april om 14 u. in zaal „De Gouden Arend” te Roesbrugge brengt „Teater Trontinet”, waarin ook Meester Geert meespeelt, een heerlijke namiddag voor onze jongeren (familie of vriendjes ook welkom !). In de pauze is een drankje voorzien. Toegangsprijs 80 fr. Einde om 16 u.

• LOURDESBEDEVAART

Van 28 juli tot 3 augustus met de trein (heen- en terugreis tijdens de dag). Afhaling zo dicht mogelijk van de woning met een bus. Prijs volwassenen: 13.400 fr. Kinderen betalen volgens leeftijd. Inschrijven bij mevr. René Boone-Ryon te Haringe mits een voorschot van 2.000 fr. Volledige som tegen 15 mei. Wees erbij, het wordt de moeite waard !

Aannemer - metser

Gevraagd : METSER

Hans Catteu
Leiseledorp 7
8691 Leisele
058/29 96 14

SCHOONHEIDSinSTITUUT

VALERIE

SCHOONHEIDSSPECIALISTE

CAMOUFLAGISTE
van wijnvlekken en littekens

Esthetiek - Solarium - Pedicure
Zonnebank
3 gezichtsbruiners

Provenplein 3
8972 PROVEN

057/30 08 51

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

Hoera, we hebben een nieuwe regering. Ze werd weer in elkaar gestoken en van een programma-opdracht voorzien, door Jean-Luc Dehaene. Dat was ook de vorige keer het geval. Maar nu is er toch dit verschil dat in plaats van de uitvoering door te geven, hij zelf moet instaan voor het in de praktijk brengen van zijn ideeën, en ook zelf de verantwoordelijkheid moet dragen !

Eén van de grootste uitdagingen voor de nieuwe regering, is het afbreken van de enorme schuldenberg. Dat kan op twee manieren: 1° door de belastingen te verhogen (gemakkelijkste manier); 2° door de belastingfraude te lijf te gaan (moeilijkste manier).

Dehaene heeft reeds aangekondigd dat zijn ploeg dit jaar nog 94 miljard extra-inkomsten moet vinden. Hij zou naar het schijnt die reeds kunnen bijeenbrengen door akcijsrechten te leggen op minerale oliën (stookolie, diesel, enz...).

Fonten Verplaetse, één van de vier van Poupehan, heeft destijds de belangen van de kleine man verdedigd door mee te werken aan de „inleveringen”. Hij werd door Martens beloond met het regentschap van de Nationale Bank. Nu zegt hij dat de belastingdruk van de indirecte belastingen in België veel te laag is, en moet opgetrokken worden tot het gemiddelde van de EG-landen. Dat zou 110 miljard in het laadje brengen. Maar Verplaetse zegt er evenwel niet bij dat de druk van de directe belastingen en van de sociale zekerheid in België veel hoger is dan het gemiddelde in de EG. Zou ook hier de spreekwoordelijk geworden „lat” niet best gelijkgelegd worden ?

Het ware bovendien ook wenselijk van een einde te maken aan allerlei dubieuze subsidiëringen van bedrijven en bedrijven, waar dit geld toch meestal terecht komt in de zakken van olijke of gepteerde uitbaters.

In de nieuwe regering is West-Vlaanderen vertegenwoordigd door pépé Bourgeois van Izegem. We hadden er nog zo op gerekend dat de dynamische - en veel stemmen aanbrengende - Paul Breyne een kans zou gekregen hebben, maar het heeft weeral niet mogen zijn !

„Geen volksvertegenwoordiger meer te Poperinge, en geen minister te leper”, mompelt Gusta, „we zullen het weer allemaal zelf moeten doen, zodat we misschien best onze onafhankelijkheid zouden uitroepen”.

De vrije republiek „de Westhoek”,

Pol

MAATWERK in meubels en keukens

Jarenlange ervaring en vakbekwaam personeel zorgen ervoor dat elke opdracht precies wordt uitgevoerd volgens uw wens.

Kom rustig rondkijken in onze toonzaal. Keuze uit standaardkeukens BOSCH of eigen preciesiemaatwerk in keukens, interieurs en winkels.

**meubels
declerck**

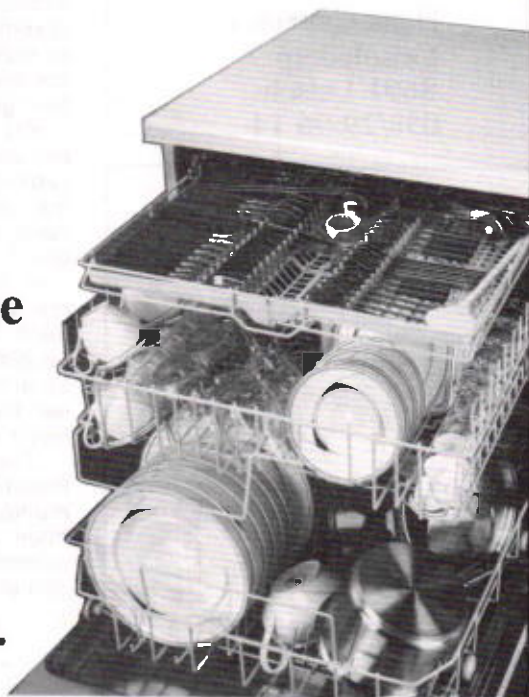
alleenverdelers
BOSCH

weegschede 36 **058/29.90.98**
GYVERINKHOVE

ELEKTRO CAPPOEN

Prof.O.Rubbrechtstraat 12
8972 ROESBRUGGE
Tel. 057/30.05.94

Voor ik u de
meesterlijke
Miele-
vaatwasmachine
verkoop,
wil ik u
overtuigen
van zijn
onovertroffen
Miele-kwaliteit.

Miele

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREEVE

De dochter van Gusten Herpel van Proven, heette Sara. Ze was 'n jaar of achttiene en ze hadde geern voort te gaan voor mannequin, of nog liever voor chanteuse.

Eigentlich hadde Sara, van kleens of, schoone kunnen zingen. Ze was nog maar vijf jaar oud, ols ze op te Roesbruggekerre-messe, in te kaffee, waar dat ze zongen voor neusdoeken, den eersten prijs won. Berten Forsette, den akkordeonist, die in de jury was, hadde te zeld teegen Fienne, Sara's moeder, dat heur dochter te vedette ging kommen. Fienne liet dat niet slinks leggen en te paar jaar laater, deed z'ol de zangcrochets met heur dochter. En waarlijk, Sara won den eenen beker achter den anderen en z'hadde ol te geheelen hoop fans. Er was zelve spraake, dat ze te plaatte gingen maken van heur laatste succes, 'Niemand weet wat ik gevoel!'

't Was te liedjesdichter van Poperinge die 't gemaakt hadde. Fienne was in den hoogsten hemel, maar Gusten was daarmee zoo styf niet te diend, ols'n hoorde hoeveele geld dat er daar moeste in te steeken zyn.

„Zwygt daarvan wei!” riep Gusten ... „dat is ol geldoftreugelarie van te hoop charlatans! ... d'r zyn veele zulke vedetten, die met 't overschot van hulder platen geheel de straate kunnen vulleggen!”

„Horkt te keer!” zei Fienne teegen Sara ... „tante Adèle komt zundaage naar de kerremesse, we gaan daarover heur gedacht te keer vraagen, ze weet zy ol meer over zulke dingen!”

Tante Adèle was eigentlijk ol te beetje in olle waters te wosschen, gelijk dat ze zeggen. Ols ze jonk was hadde ze lange serveuze te wist in 'La Rose Rouge' in Duinkerke en daar met te fransman te trouwd. Nu hield ze in De Panne te snackbar open die styf goed draaide. Tante Adèle kwam en binst dat ze kaffee dronken en dat Gusten naar 't voetbal was, begoste Fienne daarover ...

„Horkt te keer, jonk!” zei Adèle teegen Sara ... „om daarin te begunnen, moe'je zelve styf sterk op je twee beenen staan!”

„Jamaar, 'k kunnen dat wei, tante!” bofte Sara.

„Je moet zoo styf niet boffen!” zei Fienne ... „Je zei gisteren nog, da'je osan dronke komt, ols je 's nuchtens opstaat!”

„Jamaar, Fienne, 't is dat niet, wuk da'k willen zeggen!” zei Adèle ... „'k wille zeggen da'je styf moet opletten van de die die olles belooven en veele kommen flikflooiën ols je weet wuk da'k wille zeggen ...!”

„Ja jaak, 'k weeten 't tante” riep Sara ... „maar den eersten die te naar komt, krygt direkt te klikker teegen zyn ooren!”

„Jamaar, luister te keer!” zei tante Adèle, 't is niet meest van de die, die TE NAAR KOMMEN, da'je moet opletten ... maar 't is veele meer van de die, die TE VERRE GAAN!”

„Zie je zi!” riep Fienne ... „dat tante daarover meer weet!”

KWAAK

DE IJZERBODE

Verantwoordelijke uitgever:
Drukkerij Schoonaert
Bergenstraat 1
8972 Roesbrugge
tel. 057/30 03 79
385-0056772-90

INFORMATIEBLAD voor de DIEPE WESTHOEK
met bijdragen over regionale geschiedenis en populaire wetenschap
22^e Jaargang Nr. 4 april 1992

Algemeen kantoor: 8972 Roesbrugge

Wordt maandelijks
gratis verspreid in:
Roesbrugge - Haringe
Proven - Krombeke
Stavele - Beveren - Watou
Jaarabonnement : 200 fr.

TOEKENNING VAN HET SARTON-EREMETAAL & -DIPLOMA EN HOMMAGE AAN ROGER-A. BLONDEAU

Donderdag 5 maart 1992 liep de Blauwe Zaal van de Fakulteit van de Toegepaste Wetenschappen van de Universiteit Gent tegen 16 u. goed vol.

In de blauwe zetels van het auditorium hielden de vele aanwezigen zich gedeisd. Het is er trouwens heel anders dan thuis in moeders keuken. Het is er plechtig en stil als in de kerk. Er wordt gedempt of helemaal niet gepraat en de professoren die daar ter plekke zowat hun tweede thuis hebben, begroeten elkaar fluisterend, afstandelijk en geleerd.

Als leek komt men al onder de indruk als men de enorme hall van het universiteitsgebouw binnenstapt en langs een wirwar van gangen de pijltjes volgt naar de plaats van bestemming. Achter gesloten deuren hoor je de profs kollege geven aan studenten kandidaat-burgerlijk ingenieurs. Het is er stofferig en niks doet daar aan een meisjespensionaat denken, waar alles glad, geordend en ziekelijk proper is.

De Hoge School voelt eerder als een kazerne aan, waar Spartaanse krijgers je ieder ogenblik op hun piek kunnen prikken. Dan zwijg je maar beleefd.

Met zijn drieën stapten wij een verkeerd lokaal binnen en belandden midden een onoverzichtelijke schare studenten die ons entousiast begroetten.

„Blauwe Zaal, meneer? De andere deur!”

Gegniffel en gegrinnik. Wij schuifelden met stille trom naar buiten. Oef, dat was op het nippertje.

In de Blauwe Zaal waren nog drie plaatsen vrij op de eerste rij. Alle andere fauteuils waren bezet. Wij maakten van ons hart een spons, zakten diep in de comfortabele zetels en voelden de ogen van de bomvolle zaal op onze rug branden. Prof. dr. Thiery, voorzitter van de Sarton-leerstoel nam het officiële gedeelte voor zijn rekening. Hij lauwerde onze hoofdredakteur, Roger-A. Blondeau om zijn grote verdienste. Een grote schare aanwezige professoren beaamden deze hommage. Dit waren o.a. prof. W. Wieme, dekaan van de Fakulteit van de Toegepaste Wetenschappen, prof. P. Bockstaele, voorzitter van de Bestendige Commissie voor de Geschiedenis van de Wetenschappen van de Koninklijke Akademie; de Gentse professoren J. Bilo; A. Devreker, ere-rector; N. Goossens; C. Grosjean; F. Lox; A. Maton; J. Maton; W. Soete; F. Vandamme; D. Vandepitte, ere-rector; L.J. Vandewiele; van de universiteit Leuven: prof. O. Leys, van de universiteit van Antwerpen, prof. D. Callebaut en prof. K. van Camp.

Na de plechtige uitreiking van het Sartondiploma, een der hoogste universitaire onderscheidingen, dat alleen verleend wordt aan geleerden die zich enorm verdienstelijk hebben gemaakt op gebied van de geschiedenis en de filosofie van de wetenschap, reikte prof. dr. M. Thiery, voorzitter van de Sarton-leerstoel, met voorname allures het Sarton-eremetaal uit. Prof. dr. W. Wieme, dekaan van de fakulteit van de Wetenschappen, wees er naderhand op, dat de hele bedoeling die dag rond de laureaat R.-A. Blondeau een bijzondere signatuur had. „Want”, zegde

Prof. dr. M. Thiery overhandigt Roger BLONDEAU het Sarton-diploma,
het brevet van de wetenschapshistoricus.
(Foto Michiel Hendryckx Gent)

hij, „het is de allereerste keer dat de uitzonderlijke verdiensten van een geleerde zonder academische graad, gevaloriseerd wordt met de Sarton onderscheiding, en daar zijn wij bijzonder fier mee”.

Gebruikelijk in deze kringen is, dat de gelauwerde na de officiële plechtigheid een referaat houdt dat voor wetenschappelijke kringen van enig niveau getuigt, dat het blijft beklijven, voor publikatie vatbaar is en voor vertaling in het Frans en Engels in aanmerking komt. Roger Blondeau is daar ten volle in geslaagd en heeft ons die donderdag 5 maart in hoge mate verbaasd door de manier waarop hij zijn exposé:

De moeilijke overgang van Ptolemaeus naar Copernicus

naar zijn geïnteresseerd auditorium bracht.

Hij herinnerde, als inleiding van zijn betoog, aan zijn studententijd aan diezelfde universiteit waar hij gehuldigd werd. Hij refereerde naar de kolleges en de heren professoren, naar de gangen en lokalen die nog steeds onveranderd zijn gebleven, naar de ijzige stilte net voor de examens, de zenuwen, de angst... Met heimwee dacht hij terug aan de bibliotheek en archief en aan zovele schone uren van studie en opzoekingswerk. Hij vertelde hoe oorlogsomstandigheden een einde maakten aan zijn studietijd en hoe hij met de dood in het hart afscheid moest nemen nadat hij de kandidaturen in de Wetenschappen met onderscheiding had beëindigd.

Wie weet wat zou er normaliter met de

heer Blondeau gebeurd zijn, was daar W.O.2 niet gekomen? Was hij i.p.v. inspekteur der direkte belastingen, professor geworden? Wie zal het zeggen? Feit is dat zijn referaat over het weten en bewijzen of de aarde nu al dan niet rond de zon draait, of omgekeerd een interessante en boeiende uiteenzetting was. Met een didaktische en methodische finesse en met behulp van projectie werd deze moeilijke materie waarover onze overgrootouders nog geen uitsluitel hadden, aan de man gebracht.

Naderhand stelde prof. dr. M. Thiery het pas verschenen boek van R. Blondeau voor: *Wetenschap in de taal der Vlamingen*, en werd deze onvergetelijke hulde met een staande receptie besloten. Onder de aanwezigen uit onze streek bemerkten we de hr. M. Mahieu, burgemeester van Poperinge en Baron d'Udekem d'Acoz, voorzitter van de provincieraad.

Poperinge, drie dagen later

Zondag 8 maart. Op initiatief van het *Keurbroederschap De Witte Ranke*, bracht de vroede stede Poperinge aan zijn autochtone geleerde een ontroerende hommage. Een warme en oprechte hulde van de ganse stad en regio zeg maar. De gotische zaal van het stadhuis was nokvol gelopen met sympatisanten die de pas gehuldigde en onderscheiden Roesbrugenaar hun genegenheid kwamen betonen.

Naast burgemeester dr. jur. M. Mahieu, prof. dr. ir. A. Maton en prof. dr. M. Thiery, voerde ook de gehuldigde het woord.

Om de lezers van *De IJzerbode* deelgenoot te maken aan deze onvergetelijke zondagmorgen, drukken wij verder in dit blad de referaten die door hoger genoemde sprekers op de academische zitting werden gehouden.

De geest gevoed de innerlijke mens gesterkt.

Tegen half twee zakte een groot deel van het gezelschap af naar het gastronomisch restaurant *d'Hommelkeete* waar de innerlijke mens werd gesterkt, zoals dit heet.

Ondergetekende hield tussen een paar schitterende gerechten de traditionele tafelrede (zie verder in dit blad).

Al met al werd het een onvergetelijke dag en we dachten dat het nuttig was, ook voor de geschiedschrijving in de 21^e eeuw, de historici een handje te helpen.

Wat op die zondag 8 maart 1992 te Poperinge gebeurde, zal men dan uitvoerig in *De IJzerbode* kunnen terugvinden. Want zoveel is zeker, men zal naar de roots van Dirk Frimout gaan zoeken en gaan zanten hoe de mensen van Frimouts tijd leefden. De hulde aan Roger Blondeau, een paar weken voor Frimout de ruimte inging, strekt het stadsbestuur en het *Keurbroederschap De Witte Ranke* tot eer. Een sprekend bewijs voor intelligentia. Laat dan een misbaksel van ene Knack-medewerker maar beweren dat de domste Belgen de Poperingenaars zijn. Wie zulks beweert, is zelf te dom om hooi te eten. Zeker weten.

Elie E. Balduck

OPENINGSTOESPRAAK VAN PROF. DR. IR. A. MATON, BALJUW VAN DE KEURBROEDERSCHAP "DE WITTE RANKE"

De toekenning van de hooggewaardeerde Sarton-medaille door de Gentse Universiteit aan dhr. Roger Blondeau voor zijn grote verdiensten op het gebied van de geschiedenis der wetenschap is zeker geen toeval, wellicht ook geen eindpunt maar alleszins het hoogtepunt van zijn welgevulde wetenschappelijke carrière. Sommigen bouwen een dubbele carrière uit, combineren wetenschap met politiek of ambtenarij met wetenschap. Geldt het eerste voor Uw dienaar, dan geldt het tweede voor onze gevierde van vandaag.

Als men de prestaties in beide carrières van dhr. Roger Blondeau overschouwt, kan men bezwaarlijk beweren dat de ene werd benadeligd door de andere, hetgeen alleen door zijn grote intelligentie en zijn enorme werkkraft te verklaren is.

Inderdaad, in overheidsdienst getreden in 1941, dus tijdens W.O. II via het Vast Wervingssekretariaat, begon hij in 1945 aan zijn definitieve loopbaan en wel in de functie van technisch-klerk bij de Administratie der Belastingen te Poperinge. Dank zij het slagen in, het mag gezegd moeilijke examens, bevorderde hij achtereenvolgens tot verifikateur, controleur-diensthoofd, hoofdkontroleur en tenslotte, in 1977, tot inspekteur, hoge functie die hij, met standplaats leper, zou bekle-

In de Blauwe Zaal van de Fakulteit van de Toegepaste Wetenschappen te Gent, wordt aan een select publiek het jongste, en pas verschenen werk van Roger Blondeau voorgesteld.

(Foto Johan Martens Gent)

den tot zijn oppensioenstelling in 1984. Hij was bekend als een degelijk en als een redelijk ambtenaar en dit is een groot compliment, zeker in de functies die hij bekleedde.

Zijn tweede bezigheid kan men geen hobby noemen, geen vrijetijdsbesteding, want zij stelde zo hoge intellectuele eisen en vergde zoveel inzet, dat men met recht en reden van een tweede, parallelle carrière kan spreken, de wetenschappelijke dan. Dhr. Blondeau had wel een vorming genoten, die overigens voor alle wetenschappers onontbeerlijk is en die dan ook hem dienstig was als vertrekpunt, doch die geenszins - en bij niemand overigens - de garantie was van een schitterende loopbaan. Vertrekkend van de basisvorming is inderdaad taaie volhardendheid, wilskracht en vooral wetenschappelijke gedrevenheid, ik zou bijna durven zeggen, bezetenheid, nodig om een gerenommeerd wetenschapper te worden.

Dhr. Blondeau bezat en bezit die eigenschappen. Het was tijdens zijn vorming tot kandidaat in de wis- en natuurkunde, - diploma dat hij met onderscheiding aan de R.U.G. behaalde in het betekenisvolle jaar 1939 - dat zijn passie voor de sterrenkunde ontstond, vak dat er door wijlen prof. Vanderlinden gedoceerd werd. Alras interesseerde de jonge Blondeau zich ook voor de ontwikkeling die deze wetenschap van de oudheid tot nu doormaakte en dit leidde tot een merkwaardig wetenschappelijk oeuvre. Het standaardwerk *Mandarijn en astronoom* gewijd aan het leven en het werk van de vermaarde Vlaamse, decennialang in China levende, astronoom pater Ferdinand Verbiest (1623-1688), werd in 1970 door de Koninklijke Akademie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten - waarvan dhr. R. Blondeau intussen een eminent lid is - bekroond met de Prof. Gilles-prijs. Zijn vorsingswerk over de erudiete pater-astronoom leidde nog tot twee andere boekwerken, *Ferdinand Verbiest, als Oost en West elkaar ontmoeten*, uitgegeven te Tielt, in 1983 en *Ferdinand Verbiest als wetenschapsmens*, gepubli-

ceerd in zijn geboortedorp Roesbrugge in 1987.

Ook zijn bijdrage tot de encyclopedie „Twintig eeuwen Vlaanderen”, in 1975 uitgegeven te Hasselt, is een monument qua speurwerk, qua analyseren en syntetiseren der gevonden historische gegevens, qua nauwkeurig formuleren en precies neerschrijven van de studieresultaten. Door laatstgenoemde studie geraakte dhr. R. Blondeau sterk in de ban van de algemene context waarin de wetenschap in de XVIe eeuw beoefend werd en meer in het bijzonder van de treurige episode der godsdienstoorlogen in de Lage Landen bij de Zee. Zelden werd een boek gepubliceerd dat zo een „mariage parfait” is van wetenschappelijke exactheid én vlotte leesbaarheid als *De Geuzen in de Westhoek*, verschenen te Gent in 1988, doch reeds in januari 1989 én in september 1989 herdrukt. Begin maart 1992 uiteindelijk, verscheen te Roesbrugge zijn werk *Wetenschap in de taal der Vlamingen*: als boek, een - stellig - waardig afsluitstuk? Deze data duiden overigens aan dat dhr. R. Blondeau tot en met het recentste verleden wetenschappelijk zeer actief was en nog is. Deze lange wetenschappelijke loopbaan werd uiteindelijk bekroond met de toekenning van de Sarton-medaille door de U.G., reden waarom wij hem vandaag hier deze hommage brengen. Het „gewicht” van deze onderscheiding blijkt o.a. uit het feit dat zij in de voorbije kwart eeuw aan professoren van de universiteiten van Oxford, Londen, Bern, Paris en Gent werd toegekend.

Was dhr. R. Blondeau door zijn twee parallelle loopbanen druk bezet en ook al verliepen die grotendeels in de stilte van burelen, bibliotheken en archiefbewaarplaatsen, toch werd hij geen wereldvreemd mens. Integendeel, zijn leven is ook gekenmerkt door een grote inzet voor onze streek, de Westhoek. Getuige daarvan zijn meer dan twintigjarige medewerking aan *De IJzerbode*, veel gelezen, interessant en geestig maandblad voor de „diepe” Westhoek, zoals haar ondertitel luidt. Getuigt daarvan ook zijn actieve deelname aan de activiteiten van de Orde

der Driekonigen en van onze Keurbroederschap de Witte Ranke, die de belangen van de Westhoek willen behartigen, voor wat laatstgenoemde betreft via de bevordering van de hopteelt, de bierbrouwerij, de streekelijke gastronomie en een gestileerd toerisme, temata die dhr. Blondeau nauw aan het hart liggen en... waarvan hij weet te genieten. Ook in andere, op het lokale en regionale vlak actieve, verenigingen, wordt zijn medewerking op prijs gesteld en, in het bijzonder, zijn zo inhoudrijke als spirituele speeches mogen hier niet onvermeld blijven.

Zonder overdrijven kan men om al die redenen dhr. Roger Blondeau een groot man noemen.

Nochtans, er is een spreekwoord dat zegt: achter elke grote man, staat een vrouw, zonder dewelke hij niet groot zou geworden zijn. Iedereen die Mevr. Suzanne Blondeau, geboren Pyfferoen, kent, zal dit beamen. Sinds 1948 is zij zijn trouwe levensgezellin, die hem de materiële zorgen uit handen nam en aldus de opgang in zijn loopbanen mogelijk maakte. Heel in het bijzonder de moed en de toewijding waarvan zij blijk gaf en geeft sinds de dag dat haar echtgenoot het slachtoffer werd van een zwaar ongeval, kregen en krijgen tot op heden, het respect en de bewondering die zij verdienen.

Graag feliciteer ik, namens de Keurbroederschap De Witte Ranke, dhr. Roger Blondeau van harte met de toekenning van de Sarton-medaille door de U.G. en betrek eveneens Mevr. Suzanne Blondeau-Pyfferoen, alsook hun zoon Serge en familie bij deze welgemeende gelukwensen.

Wij, Vlamingen, zijn een eigenaardig volk: verdeeld, soms kleingeestig, vaak serviel, maar wij zijn ook werkzaam en velen zijn daarenboven intelligent en/of artistiek begaafd. Zo komt het dat wij sinds de middeleeuwen een renommee hebben in wetenschap en in kunst; aan het bestendigen van die renommee tot in de hedendaagse tijd levert dhr. Roger Blondeau een niet te onderschatten bijdrage, die hem en die ook ons volk eert.

AKADEMISCHE REDE VAN PROF. DR. MICHEL THIERY, VOORZITTER VAN HET SARTON-COMITÉ VAN DE UNIVERSITEIT GENT

George Sarton (1884-1956) en de Wetenschapsgeschiedenis

De Gentse Universiteit heeft zopas de Heer Blondeau onderscheiden met de Sarton-medaille die zij uitreikt aan geleerden die een belangrijke bijdrage hebben geleverd tot de geschiedenis van de wetenschap.

Roger Blondeau ken ik sinds vele jaren, doch alleen door zijn geschriften en zijn warme telefoonstem. Het was daarom prettig hem voor enkele weken in levende lijve te mogen ontmoeten: rond (zoals zijn stem), dóórlezen en welbespraakt. Van de diepgang van zijn werk én zijn welbespraaktheid heeft, precies drie dagen geleden, een heel auditorium kunnen

genieten, toen aan de laureaat het diploma en de gedenkpenning Sarton werden overhandigd.

Vandaag is het de „vriend” Blondeau die door uwe verenigingen in de bloemetjes wordt gezet, een vriendschapsecho van de academische plechtigheid te Gent. Als Voorzitter van het Comité Sarton ben ik vereerd dat u mij bij deze hommage heeft willen betrekken. Ik ben daarom gaarne ingegaan op de gulle uitnodiging van de heer Balduck om u vandaag iets te vertellen over de man-achter-de-medaille, de man wiens naam de Gentse Universiteit - zijn Alma Mater - heeft willen memoreren door hem te hechten aan een inter-fakultaire Leerstoel voor Wetenschapsgeschiedenis. Verwacht u echter van mij

geen exhaustief overzicht van het werk en de betekenis van George Sarton. Anderen hebben dit gedaan. Wat ik vandaag wens te doen is veel minder academisch, gemoedelijker en meer persoonlijk. Ik wil nl. beproeven u de „mens” Sarton vanuit zijn milieu te belichten. Deze optie is niet zo onrealistisch vermits ik zelf heel goed de familie Sarton heb gekend.

Hoewel het uitgangspunt van mijn lezing dus niet het werk van Sarton is ben ik u toch, zij het ter verduidelijking van wat zal volgen, enige gegevens verschuldigd over zijn inzichten en ideeën.

Sarton wordt thans internationaal erkend als de geestelijke vader van de Geschiedenis van de Wetenschap. Noteer dat ik het enkelvoud gebruik, want

Gotische Zaal van het Stadhuis te Poperinge: Roger Blondeau brengt een dankwoord en een hulde aan Poperinge.
(Foto Sabine Allemeersch Poperinge)

aaneenrijgen van geschiedenissen van aparte wetenschappen is geen Wetenschapsgeschiedenis! Wat Sarton voor ogen had was iets anders: de integratie van ontstaan en evolutie van de diverse wetenschappen in korrelatie met wat hij zelf de „humanistische” aspecten heeft genoemd en die evenzeer uitvloeisels zijn van het menselijke intellect. Kortom: dooreenweven, in tijd en plaats, van wetenschappen, kunst, letterkunde, religie, etc. En dit soort aanpak van de geschiedenis was vóór W.O. I nieuw. Wat hieruit moest ontstaan was een nieuwe wetenschappelijke discipline voor dewelke Sarton de naam „Neo-humanisme” heeft bedacht, waarbij „humanisme” (afgeleid van humaan, d.i. eigen aan de mens) centraal staat. Met andere woorden: zijn doel was nagaan hoe en waarom de mens in de loop van zijn ontwikkeling zijn hoogste goed (het intellect) heeft toegepast om de hem omgevende wereld positief te veranderen, te verbeteren, te hêrscheppen.

Sartons redenering kan men uitdrukken als een „stelling”: (1) wetenschap is gesystematiseerde positieve kennis; (2) verwerven van gesystematiseerde positieve kennis is de enige aktiviteit van de mens die wezenlijk kumulatief en progressief kan worden genoemd; hieruit vloeit vanzelf voort (3) dat Wetenschapsgeschiedenis de enige geschiedenis is van dewelke kan worden verwacht dat zij de vooruitgang van de mens in beeld brengt. Kortom: wetenschapsgeschiedenis is meer dan wetenschap + geschiedenis. Het is pure beschavingsgeschiedenis.

Degenen onder u die vertrouwd zijn met Sartons hoofdwerk (*Introduction to the History of Science*) zullen mij laten opmerken dat de auteur de eigen stelre-

gel vaak geweld heeft aangedaan. Korrekt, want in de *Introduction* worden de diverse wetenschappen weliswaar kronologisch doch niettemin apart besproken. Dat dit in een encyclopedisch werk van deze dimensie echter niet anders kon - omwille van de duidelijkheid en de pedagogiek - is duidelijk. Maar in zijn overige boeken en artikelen is Sarton wél aan het woord gekomen als de meester-integrator, de bedrijver van wezenlijke Wetenschapsgeschiedenis. Was Sarton een historicus of een wetenschapper? Deze vraag heeft men bij herhaling gesteld doch het zijn in feite alleen de vakhistorici die dit hebben gedaan. Mijn antwoord zou als volgt zijn: Sarton was een rasechte wetenschapper met voldoende kennis van de historie om ook in dat vakgebied geen misstappen te begaan. Belangrijker is evenwel dat hij, dankzij zijn streng-wetenschappelijke opleiding (hij was immers doctor in de wis- en natuurkunde) de beschikking had over een bagage die te veel vakhistorici helaas missen.

Samenvattend dan: Sarton heeft de wetenschappers én de historici een nieuwe studierichting aangewezen (*History of Science, l'Histoire de la science*) die thans volwassen is en aan vele universiteiten wordt bestudeerd en gedoceerd.

En nu iets over de persoon zelf. Ik zegde reeds dat ik George Sarton goed heb gekend. Hij behoorde immers tot de kleine kring intieme vrienden van mijn ouders. Mijn ouders waren onderwijzers van de oude stempel, de goede. Vandaar dat oom Sarton (juister: Uncle George) ons (dat zijn mijn tweelingbroeder en ik) vanaf onze prilste jeugd is voorgehouden als het lichtende of stichtende voorbeeld, de belichaming, van studie en

vlijt. De materialisatie van deze hooggeschatte eigenschappen was aan de bengels voldoende bekend, want een plank in vaders bibliotheek was gevuld met Sartons artikelen, tijdschriften en de dikke blauwe banden-met-goudstempel van de *Introduction*. Over de inhoud en belang van het gedrukte konden wij ons toen vanzelf geen oordeel vormen. Het geheel was zeker indrukwekkend, doch het was vooral het waas van geheimzinnigheid dat ons ontzag inboezemde. Al deze werken waren immers in het Engels geschreven (tot onze Atenaeumjaren *lingua incognita*) en waren afkomstig uit een ver afgelegen geheimzinnig land (u vergeet niet: wij bevinden ons in de eerste helft van de jaren dertig). Tenslotte was er dat letterlijk onuitsprekbare tegenadres. U oordeelt zelf: Widener Library, Harvard University, Cambridge en dan vooral dat geweldige Massachussets.!

Van de weeromstuit kreeg de verzender een mysterieus aureool te dragen. Inderdaad, deze ietwat gezette, druk bewegende oudere man (denk maar: Sarton was toen nog geen vijftig!) had voor ons bengels iets vreemdsoortigs. Was dit omdat hij ons zo vele onverwachte, vragen placht te stellen? Of omdat hij zich met vader in de tuin terugtrok om er uit zijn werk voor te lezen? Of was het omdat wij hadden vernomen dat hij een heel jaar te Beiroet had gewoond om er Araabs te leren? Ongetwijfeld was ook het feit dat oom Sarton steeds onverwacht en alleen op zondagen op bezoek kwam, hieraan niet vreemd. Vóór W.O. II moet u weten bracht de familie Sarton vrijwel ieder jaar een deel van het universitaire zomerreces in België door. Mevrouw en dochter logeerden bij vrienden maar George, begraven in oude folianten en manuskripten die niet in Amerika beschikbaar waren, verkoos één van de ijzeren ledikanten in de *Fondation Universitaire*, waar een andere Gentse vriend (Jean Willems) directeur was. Doch het waren precies deze korte, onverwachte bezoeken die Sarton aan zijn Gentse en Brusselse vrienden bracht, die ons de lieve, kinderlijk-eenvoudige man hebben leren kennen.

George en Mable Sarton waren bijzonder gulle mensen. Zo herinner ik mij met ontroering hoe zij de twee bengels - die inmiddels geen bengels meer waren en medicijnen studeerden - onmiddellijk na de bevrijding hebben verwend met kleren en boeken. Ik herinner mij vooral mijn eerste stetoscoop die oom George mij in 1945 heeft toegestuurd: een écht Amerikaans model, met lier, waarop de medestudenten zich hebben verkeken.

Veel later, gedurende mijn postgraduaat studies in de Verenigde Staten, mocht ik ook de wetenschapper Sarton leren kennen. En nu dat de geëmeriteerde zich zelf verdiept in de geschiedenis van zijn vak, komt Sarton wel eens over zijn schouder gluren, liefst wanneer hij één van de blauwe banden-met-goudstempel openslaat om op schrijvers encyclopedische kennis beroep te doen.

Dames en Heren. Ik heb u een levensverhaal van George Sarton beloofd en moet daarom met mijn verhaal opschieten. George was een enig kind, het kind van Alfred Sarton en Léonie van Halmé. Vader Sarton werd in 1845 geboren te Poperinge - jawel, uw stad - en was dus, ondanks zijn traditionele franstaligheid en typisch Waalse familienaam een rasechte Vlaming, wat zeg ik? : een West-Vlaming! Na zijn ingenieursstudies is hij als hoger ambtenaar in dienst getreden bij de Belgische Spoorwegen, eerst te Mons, dan te Brugge en tenslotte, vanaf 1883, te Gent waar hij tot aan zijn dood (in 1909) is blijven wonen.

Léonie van Halmé kwam uit Oostende. Zij was wees en 15 jaar jonger dan de man met wie zij op 22-jarige leeftijd is getrouwd. Aan Alfred heeft zij het enige kind geschonken: Georges, Alfred, Léon Sarton, die zijn leven lang uitsluitend gebruik heeft willen maken van de eerste voornaam, waarvan hij bovendien de „s” heeft laten wegvallen omdat hij ze als een meervoud aanvoelde. Léonie Sarton stierf één jaar na de geboorte van haar zoontje, aan verbloeding. Vader Sarton is zijn verdriet nooit te boven gekomen en is niet hertrouwd.

George werd opgevoed in het schemerige patriciërshuis vlak bij het Gentse Ate-naeum, tussen twee volwassen mensen: een depressieve vader en een oude grootmoeder. Zijn prille jeugd was eenzaam en gedempt. Hoewel dat zijn aangeboren optimisme niet heeft gefnuikt kan de huiselijke sfeer, mogelijk een verklaring bieden voor een zekere mate van terughoudendheid die de volwassen man heeft gekenmerkt.

In het gezin Sarton was de huistaal het Frans. De levensbeschouwing was er liberaal, onkerkelijk en sociaalvoelend, typische trias van de toenmalige Gentse bourgeoisie. Ook dit zou op de jonge George een blijvende stempel drukken. De zucht naar Vrij Onderzoek - zoeken naar rationele en positivistische verklaringen door de dingen des levens - door-kruist immers zijn werk als een rode draad. Voor politiek heeft hij zich alleen in zijn studentenjaren geïnteresseerd. Sociale bewogenheid daarentegen is hem zijn hele leven bijgebleven. Aan deze elementen zal Sarton in zijn levenswerk het passende gewicht toekennen: hier staan mens en intellect centraal doch ook extrane invloeden - sociale, politieke, religieuze en literaire elementen - worden in het geheel verweven. Fanatisme was Sarton vreemd, met uitzondering dan voor wat stipte en ordelijke verwezenlijking van zijn studieprogramma betrof. Want tijdverlies en uitstel kon hij niet velen. Voor het werk moest letterlijk alles wijken. In het eigentijdse jargon zou men hem een „workaholic” noemen. Wanneer men echter rekening wil houden met het vele dat hij wenste te realiseren en heeft tot stand gebracht is duidelijk dat er voor hem geen andere weg open stond.

Maar laten wij terugkomen tot de eigenlijke biografie. Na aan het Koninklijk Ate-

naeum van Gent Grieks-Latijnse Humaniora te hebben doorlopen, is George voor één jaar op internaat naar Chimay vertrokken. Daarna heeft hij zich als student aan de RUG laten inschrijven. De gekozen studierichting was Letteren en Wijsbegeerte. Vrij logisch want van kindsbeen af was George een boekenverslinder geweest die vaak ook teerde op werken waarin alleen volwassenen zich plegen te verdiepen. Bovendien was er de weke plek voor de „belles-lettres”, die hij gedurende zijn studentenjaren zelf heeft bedreven. Naar eigen zeggen heeft hij toen zelfs met de gedachte gespeeld op de literaire toer te gaan. Maar zijn rationalisme vond bij de filosofen bevrediging noch steun. Hun dialektiek was hem niet naar de zin: veel te wazig en zonder formeel houvast. Vandaar dat hij twee jaren later resoluut - dat was zijn temperament - is overgestapt naar de Wetenschappen.

Sarton heeft, na een korte excursie in het chemisch laboratorium, zijn universitaire studies in 1911 afgerond met het behalen van het doctoraat in de Wis- en Natuurkunde. Zoals reeds gezegd is het deze streng wetenschappelijke basis die hem heeft toegelaten de studie van de wetenschapsgeschiedenis op korrekte wijze te bedrijven.

Nog student, deed Sartons sociale bewogenheid hem naar „links” neigen: hij sloot zich aan bij de Gentse Socialistische studenten. Zijn idealistische streek bracht hem toen ook in voeling met de jeugdgroep „Reiner Leven”, waarvan de mooie naam duidelijk het streven aangeeft. En het was via de zusterorganisatie „De Flinken”, waarvan mijn moeder en enkele van haar vriendinnen deel uitmaakten, dat de 26-jarige George het troepje vooruitstrevende romantische jonge vrouwen heeft leren kennen waarvan er eentje de uitverkorene van zijn hart is geworden.

Eleonor Mable Elwes - voor ons tante Mable - was de fijnzinnige kunstenaar die te Gent les was komen geven, precies zoals de gezusters Bronte dat jaren tevoren te Brussel hadden gedaan. Voor hem is zij de gedroomde levensgezellin geweest: vrouw én moeder, de moeder die hij nauwelijks had mogen kennen. De dromerige, ietwat fragiele Mable heeft zich ontpopt als een kranige vrouw (een echte flinke), gewapend met de zin voor realiteit waarvan haar man altijd is gespeend gebleven. Zij is de spil geweest van het gezin Sarton. Zij is het die voor de „zwevende” geleerde alle materiële hindernissen heeft uit de weg geruimd, hem voor de buitenwereld heeft afgeschermd en hem heeft toegelaten zijn levenswerk lineair door te zetten. Zij is het die gedurende vele jaren zijn Engelse publikaties heeft opgepoetst. Een lieve, minzame, bezorgde, kordate vrouw!

In het leven van Sarton is het jaar 1911 hét grote keerpunt geweest. Met de doctorstul op zak heeft hij hic et nunc het kordate besluit genomen zich voortaan exclusief te wijten aan de studie van de geschiedenis van de natuur- en wiskundige wetenschappen. Een machtige maar

gevaarlijke opgave voor een jonge man die, hoewel gewapend met een uitzonderlijk verstand en mateloze energie, niet beschikte over een vast inkomen. Sarton heeft toen het ouderlijke huis verkocht, inclusief de uitzonderlijke wijnkelder waarop zijn vader zo trots is geweest. Met de opbrengst werd buiten de stad (te Wondelgem) een villahuis gekocht waar George onmiddellijk aan zijn gigantische levenstaak is begonnen.

Terugblikken op de jaren 1911 en 1912 kan zonder overdrijving worden gesteld dat dit Sartons „vintage years” zijn geweest: het levensprogramma was uitgestippeld, hij was vrij van financiële beslommeringen, had energie en gezondheid te koop, was omringd door vrouw en dochter en had zopas het allereerste internationale tijdschrift voor Wetenschapsgeschiedenis te water gelaten. Dochter May en tijdschrift *Isis* zijn in hetzelfde jaar (1912) te Wondelgem geboren. De eerste afleveringen heeft Sarton voor een groot deel zelf gevuld en... uit eigen beurs gefinancierd want, hoewel het hem niet ontbrak aan sympathieën en erelden was de lijst betalende abonnees kort. *Isis* is blijven voortbestaan en is uitgegroeid tot het meest vooraanstaande tijdschrift in dit vakgebied. Dochter May is de befaamde Amerikaanse essayiste en dichteres May Sarton geworden die de oude literaire wensdroom van de vader heeft verwezenlijkt.

De gunstige start die Sartons Wondelgemse periode heeft gekenmerkt is echter niet mogen blijven duren. Twee jaar later werd ons land bezet en moest hij inzien dat in de gegeven omstandigheden het geplande levenswerk onmogelijk kon worden verdergezet. Hij besloot daarom naar Mables vaderland uit te wijken. Maar vooraf hebben de Sartons hun huisraad uitgedeeld aan hun vrienden. En zo komt het dat Georges schrijftafel langs een ommetje de mijne is geworden. Zijn notities en steekkaarten heeft hij toen in de tuin begraven: hij zou ze na W.O. I intact terugvinden, in tegenstelling tot zijn bibliotheek die door de inwonende soldateske hopeloos was vernield.

Na gedurende enkele vervelende weken in Engeland te hebben rondgetrappeld bereikte hem uit Amerika een ietwat dubieus aanbod. Hij heeft het niettemin aangegrepen en de odyssea verdergezet. In de lente van 1915 ontschepte de familie in de Nieuwe Wereld (nomen sit omen), te New York, met 100 dollar op zak. Na zich daar gedurende een korte tijd te hebben laten verwennen door bevriende Gentenaren, de Bakelandts, is Mable uit werken gegaan om met naald en penseel te voorzien in het onderhoud van de familie. Inmiddels gaf George wat zomerles aan de universiteiten van Washington en Illinois en bekwam voor de twee hierop volgende jaren (1916 en 1917) een welkome studiebeurs van de universiteit van Harvard.

Hier moest hij slechts één wekelijks lesuur met wetenschapsgeschiedenis vullen - onderwerp naar keuze - zodat er vol-

doende tijd overbleef om eindelijk opnieuw de draad van de eigen studies te kunnen opnemen.

In 1919 werd hij aangesteld als Research Associate bij de Carnegie Institution en kreeg hij meteen in de Widemer Library van Harvard een ruime werkkamer met als tegenprestatie het houden van een jaarlijkse cyclus lessen in het eigen werkgebied, de bekende *Harvard Lectures*. De academische situatie en titel ten spijt bleef de betoelaging ondermaats tot hij eindelijk in ca. 1935 werd benoemd tot docent, later full professor, in het specialisme dat hij had gekreëerd.

Te Cambridge heeft Sarton gerealiseerd wat hij zich in 1911 als levenstaak had voorgehouden. Het waren vruchtbare en gelukkige jaren. Ook Mable is toen op adem kunnen komen en heeft zich stilltjes aan haar geliefde tuin gewijd.

Dit enigszins teruggetrokken doch geestelijk-intense leven zou echter opnieuw tegen het einde van de jaren veertig worden verstoord toen Mevr. Sarton wegens borstkanker moest worden behandeld. Zij rekupereerde vlug van de operatie maar de verraderlijke ziekte was niet beteugeld. Zij overleed in november 1950. De laatste levensmaanden waren pijnlijk.

May heeft hieraan in haar boek *A world of light* (1976) enkele pakkende bladen gewijd waarin zij ook over de relaties van haar vader vertelt. Ik citeer: „The image

of those last months is that of my father's tender care, a startling image because she had mothered him through all their years together, and he had never been able to make those little gestures of love most husbands do find ways of making. Now that Mable was dying he got up at five (hardly able to open his eyes) when she rang a little bell, went down, and made her a saving cup of tea. He had, until them, never learned even how to boil water!... How good that he was able to mother her a little, after all!”

De hulpeloze, wereldvreemde George is zijn verlies niet te boven gekomen. Naar oude gewoonte is hij blijven doorwerken, pendelend tussen huis en Widemer Library. Doch het einde naderde met rasse schreden. Op 22 maart 1956 is hij overleden aan een hartaanval, plots en in het „gareel”, zoals hij dat had gewenst. In zijn dagboek vond May later een korte nota die hij kort tevoren had neergepend: „To die suddenly is like taking the wrong bus, and that bus flies out of the road to the stars.” En hij had eraan toegevoegd „... in spite of all my recriminations (hij wilde een doorwinterde en steevaste positivist zijn), I am still at heart a Platonist...”

Sarton heeft enorm veel gepubliceerd. Zijn oorspronkelijke opzet - een panoramisch overzicht geven van de wetenschapsgeschiedenis - groeide uit tot een encyclopedie. Toen hij er zich, na bijna 5000 blz. gedrukte tekst, moest bij neer-

leggen dat deze gigantische taak nooit in één mensenleven zou kunnen worden beëindigd, is hij overgestapt naar het uitschrijven van zijn Harvard Lectures. Van de acht boekdelen die deze reeks moest omvatten zijn er slechts twee in druk verschenen. Voeg hier evenwel aan toe de vele artikelen in tijdschriften en de hoofdstukken in verzamelwerken alsmede de redactie van zijn twee tijdschriften - *Isis* en *Osiris* - en u zal zich een beeld kunnen vormen van de grootteorde van de erfenis die Sarton heeft nagelaten. Gelukkig heeft hij de volle erkenning van zijn levenswerk mogen meemaken. Toen hem de History of Science Society Award werd overhandigd, heeft de gelegenheidsspreker lapidair de bijdrage van Sarton als volgt aangegeven: „Dr. Sarton has established to a greater extent than anyone else, our present foundations of the knowledge and understanding of the history of science.”

Ook het eigen vaderland heeft aan de vele eerbetuigingen willen participeren en op het ere-lidmaatschap dat de Koninklijke Vlaamse Academie van België die hem in 1951 is toegekend was hij fier. Zijn kollega's astronomen zijn nog verder gegaan want voortaan draagt een maankrater de naam van de geleerde die zijn carrière was begonnen met de studie van de hemellichamen.

TOESPRAAK VAN DE HEER BURGEMEESTER

Dames en Heren,

Enkele maanden geleden pakte een redakteur van de notoire en veel gelezen *Knack Magazine*, met wie ik trouwens ook nog een juridisch robbeltje uitvecht, uit met een artikel waaraan hij de ophefmakende titel gaf *De dommerik van Poperinge*.

Welbekende vooraanstaande en geëngageerde Poperingenaars reageerden hier tegen fel en verontwaardigd.

Dit lofwaardig verweer was echter totaal overbodig.

Het geïncrimineerde artikel is een stuk kolder en de auteur had het evengoed kunnen hebben over „De dommerik van Blankenberge” of „De dommerik van leper”.

Ik denk even terug aan de Gaulle die ooit zegde „Silence, splendeur des forts. Refuge des faibles.” Ook schreef Pindarus, de Griekse filosoof die leefde in de 5^e eeuw vóór Kristus, dat het zwijgen de hoogste deugd is van de mens.

Daarenboven bewijzen verleden en heden dat wij geen dommeriken zijn. Dit eminent gezelschap staat er borg voor.

Vandaag brengen wij hulde aan de heer Roger Blondeau, Westhoeker in hart en nieren, universitair, wetenschapper, geschiedenis-schrijver, ambtenaar en kultuurdrager.

De Universiteit van Gent bekroonde op donderdag 5 maart ll. haar oud-student voor zijn omvangrijk wetenschappelijk

Poperinge, 8 maart 1992: v.l.n.r. Mevr. S. Blondeau-Pyfferoen, prof. dr. M. Thiery, burgemeester M. Mahieu, Roger Blondeau (zittend), prof. dr. ir. A. Maton, mevr. D. Vroman-Desmet.
(Foto Sabine Allemeersch Poperinge)

œuvre met de toekenning en de overhandiging van de Sarton-medaille die meestal slechts aan Universiteitsprofessoren wordt toegekend.

De Stad Poperinge is dan ook fier de heer Blondeau onder haar inwoners te tellen en te kunnen meewerken aan het huldebetoond dat door de Keurbroederschap „De Witte Ranke” op touw werd gezet.

„Bis repitita placent” is nog steeds een welgekomen en veel gebruikt adagio. Niettemin zal ik die weg links laten liggen en mij beperken tot drie beschouwingen. Het refereert dat Roger Blondeau donderdag jl. 5 maart gaf aan de Faculteit der Toegepaste Wetenschappen van de U.G. was erg gefouilleerd, meesterlijk en het resultaat van veel geduld en monnikenwerk.

Roger Blondeau maakte ons wegwijs in het zonnestelsel, de sterren en de aarde. Hij sprak ons vooral over Copernicus en toonde de uiterst lange weg aan die de hypotesen of stellingen van Copernicus moesten doorlopen vooraleer als definitieve theorieën aanvaard te worden.

Het refereert is een uiterst lucide wetenschappelijke ontleding vol namen, feiten en data en een overzichtelijke schets van de evolutie van de toenmalige theorieën. Het deed mij uiteraard genoegen dat Roger Blondeau de Blauwe zaal op de 1^e verdieping van de Faculteit der Toegepaste Wetenschappen had uitgekozen. En toch ligt blauw niet voor iedereen

goed. Prof. Maton geraakte verzeild in de groene zaal op de 2^e verdieping. Ik laat het aan U over uit te maken of dit komt doordat hij zich steeds bezig houdt met groene hop ofwel doordat de kleur van zijn politieke partij groen is.

Prof. Maton niet loslatend, sluit ik aan bij hetgeen hij zegde over het parallelisme van de loopbaan van Roger Blondeau.

Roger Blondeau bouwde een hele carrière op in de administratie waar hij praktisch alle rangen en functies doorliep. Hij genoot er de algehele waardering. Anderzijds toonde hij van jongsaf belangstelling voor sterrenkunde en de geschiedenis der wetenschap. Heel vroeg begon hij te publiceren. In zijn parallelle loopbaan was hij standvastig en volhardend.

De beroemde Franse piloot Antoine de Saint-Exupéry, auteur o.m. van „Le Petit Prince” had dat voorzien waar hij schreef: „Une fois la voie tracée, on ne peut pas ne pas poursuivre”.

Op de Gentse universiteit was de lezing, de vertaling en de uitleg van een Latijns schrijver een belangrijk vak in de Rechtsfaculteit.

Wij hadden het voorrecht dit vak gedeeld te krijgen van Prof. Paul Van de Woestijne, de zoon van onze grote Vlaamse schrijver Karel Van de Woestijne.

Wij zagen ongeveer 1.500 verzen van Horatius.

Prof. Van de Woestijne zei ons bij het einde van de cursus: „Als U van hier zult gaan moet U van Van de Woestijne en van de universiteit slechts iets onthouden, nl. dat schone vers van Horatius: „Vita nil sine magno labore mortalibus dedit” of vrij vertaald: „Het leven gaf een sterveling nooit iets zonder grote inspanning.” Welnu zulks geldt ook voor Roger Blondeau. Zijn œuvre is alleen kunnen tot stand komen dank zij de inspanning van een heel mensenleven, onoverdrotten, dag in dag uit, ieder vrij ogenblik ten bate nemend.

Waarde Vriend Roger,

Voor uw trouw aan de Westhoek, voor de standvastigheid in uw streven, voor heel het zo gevarieerde wetenschappelijk werk dat U tot stand hebt gebracht, danken wij U.

U hebt een belangrijke bijdrage geleverd tot de geschiedenis van de wetenschap en de verheffing van ons volk.

Omwille van dit alles zullen wij uw naam in ere houden.

Tevens willen wij mevrouw Blondeau in deze hulde betrekken, gezien zij U in al die jaren - en er waren ook moeilijke bij - trouw en behulpzaam ter zijde heeft gestaan.

Het ga U goed!

WEDERWOORD VAN R.A. BLONDEAU

Mijnheer de Burgemeester,
Mevrouw en Heren Schepenen,
Mijnheer de Senator,
Mijnheer de Volksvertegenwoordiger,
Mijnheer de Voorzitter van de Provincieraad,
Dames en Heren,

Ik dank u van harte voor deze vriendschappelijke samenkomen en de hommage die mij wordt gebracht ter gelegenheid van de toekenning van de Sartonmedaille en -diploma door de universiteit van Gent, voor mijn prestaties op het gebied van de geschiedenis van de wetenschap, waaraan ik mijn leven lang, al mijn vrije tijd heb gewijd. De verdiensten die daaraan verbonden zijn, - en ik bedoel de culturele verdiensten - zijn graag meegenomen, maar ikzelf heb er in de eerste plaats enorm veel genoegen aan beleefd.

Mijn dank gaat speciaal naar professor dokter Michel Thiery, tot voor kort hoofd van de Vrouwenkliniek van het Universitaire Ziekenhuis te Gent, een medicus van internationale faam, auteur van vele bijdragen over genees- en verloskunde; voorzitter van het Sarton-komitee van de universiteit Gent; voorzitter van de Stichting Jan Palfijn en tenslotte voor de literatuurkenners, broer van Johan Daisne.

Professor, het is voor ons een bijzondere eer dat u van Gent, speciaal naar Poperinge gekomen zijt. Naar Poperinge,

het provinciestedje in de diepe Westhoek, in het land van Bachten de Kupe, aan het „einde van de wereld” dat door velen, en ook in de pers als achterlijk bestempeld wordt. Maar ik kan u verzekeren, dat is ten onrechte, en ik zou van deze gelegenheid gebruik willen maken, om even maar, onze bijzonderste adelbrieven op tafel te leggen:

- binnen een paar weken wordt er door de NASA - zoals iedereen intussen wel heeft vernomen - een ruimteveer gelanceerd voor wetenschappelijk onderzoek, meer bepaald om de toestand van de aardatmosfeer te bestuderen in relatie tot de zon. Een commissie van Amerikaanse professoren heeft over de ganse wereld gezocht naar de meest bewaarde specialist ter zake, en men heeft hem gevonden bij ons: Dirk Frimout van Poperinge;

- te Leuven bestaat het bekende Dewulf-Mansion-centrum, gesticht in herinnering aan prof. Maurice Dewulf en monseigneur Mansion, kenners van de geschiedenis van de middeleeuwse en antieke filosofie. Prof. Maurice Dewulf was een Poperingenaar!

- te Leuven doceert nu nog zijn achterneef, Henri Dewulf, eveneens van Poperinge, een bekende biochemist en gewezen medewerker van prof. Christian de Duve, Nobelprijswinnaar;

- op 100 meter hier vandaan is prof. inge-

nieur Daniël Vandepitte geboren, opvolger van prof. Magnel, ere-rector van de Gentse universiteit, internationaal vermaard bruggenbouwer;

- de eerste stomatoloog van de Gentse universiteit was prof. Oswald Rubrecht, afkomstig van Roesbrugge, een deelgemeente van Poperinge;

- te Leuven doceren en experimenteren nog heden ten dage uit Poperinge en deelgemeenten:

- prof. Jan Desmytter, viroloog;

- prof. Willy Sansen, specialist wat betreft computertoepassingen bij biomedische technieken;

- prof. Jan Peperstraete, elektronika-specialist;

- prof. Ignace Verack, verbonden aan het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte;

- tot voor kort was het hoofd van de Kanselarij van de Eerste Minister, de Poperingenaar Roger d'Amour;

- de Voorzitter van de Westvlaamse Provincieraad, baron d'Udekem d'Acoz, woont te Proven, deelgemeente van Poperinge;

- een van de meest bekende Vlaamse dichters, een man die meer literaire prijzen heeft verzameld dan bundels gepubliceerd, Gwij Mandelinck, is de Poperingse stadsbibliothekaris;

- en tenslotte moet ik nog de aandacht erop vestigen dat de Poperingse Keurbroederschap De Witte Ranke, wordt

geleid door prof. André Maton, expert op het gebied van landbouwtechnieken en een internationale bevoegdheid inzake hopteelt.

Daarnaast kan ik nog wijzen op een hele schare bekwame personen in alle geleidingen van de maatschappij.

Als men schrijft of beweert dat de intellectuele bovenlaag hier dunner is dan elders, dan moet dat nog bewezen worden, en mocht dat zo zijn, dan is dat alleen maar te wijten aan het feit dat de beste van onze zonen elders zijn gaan depanneren !

Uw talrijke opkomst, Dames en Heren, die kan opgevat worden als een hulde aan de geschiedenis van de wetenschap, getuigt ten andere van een cultureel bewustzijn, dat vele plaatsen ons kunnen benijden !

TAFELREDE DOOR ELIE E. BALDUCK

Mijnheer de Burgemeester, Mijnheer de Voorzitter van de Provincieraad, Mijnheer de Voorzitter van de Sartonleerstoel, Heren professoren, confraters van het Keurbroederschap De Witte Ranke en de Stichting Orde Driekoningen, Dames en Heren,

In Vlaanderen gaat er geen feest naar zijn einde, zonder de ene of andere nonkel - die van zichzelf denkt de plezantste te zijn - op tafel springt, zijn keel schraapt en zijn nummertje opvoert.

Toen prof. dr. ir. André Maton, baljuw van het Keurbroederschap De Witte Ranke, me vroeg n.a.v. deze on-ver-gete-lijke HOMMAGE ROGER BLONDEAU, hier de traditionele tafelspeech te houden, dacht ik aan nonkel Maurice en tal van andere tafelspringers, die in hemdsmouwen, roodaanlopend en met dubbele tong, zichzelf, dank zij hun bretellen, over-eind hielden.

Ik wens me hiervan te distantiëren, al zijn er tal van raakpunten, als daar zijn: de gastronomie par excellence (Johan en Carine proficiat !), de goede vrienden, de familiale sfeer, en niet in het minst: het feestvarken zelf, de goede en trouwe vriend, Roger Blondeau.

Roger-Albert Blondeau, essayist, publicist, biograaf, hagiograaf, astronoom, hoofdredakteur, taalpuritein, ere-inspecteur bij het Ministerie van Financiën, gas-tronoom, kortweg „all round” en erudiet verschijnsel in de lange rij van Poperingse eminenties, die Roger deze morgen in de Gotische Zaal van het Poperingse stadhuis op een rijtje zette. Hij heeft deze voormiddag zichzelf teveel onrecht aangedaan door zich te elimineren uit die rij excellenties en zich grammaticaal als het „verzwegen” onderwerp te identificieren. Roger, wij kennen elkaar bijna een kwarteeuw en ik heb de indruk dat wij na zo'n lange tijd met elkanders gaven en fouten hebben leren leven. Het was die derde april van 1970 een schone lenteavond, toen ik te Roesbrugge zocht naar De Gouden Arend, waar uw boek *Ferdinand Verbiest, astronoom en mandarijn*, door André Demedts werd geïntroduceerd en waar ik je voor 't eerst ontmoette. Ik was toen nog in mijn „sturm und drang”-periode en arrondissementeel voorzitter van de Volksunie. Je stelde me toen voor aan de socialistische minister Staf Breyne uit Wervik, die tijdens de regering Eyskens-Cools van 1968 tot 1971, minister was van het Gezin en van de Huisvesting. Kort daarop kwamen we te Proven wonen en zocht je me op met de vraag een bij-

drage te schrijven voor de *IJzerbode* over dr. sc. Berten Pil over wie ik in 1962 een monografie had geschreven. Van toen af zagen wij elkander regelmatig. Omzeggens iedere zondagavond kwam je met je vrouw Suz bij ons rond de kachel zitten. Wij hadden het niet breed en - weet je 't nog ? - we aten warme opgelegde pêches met een bolleke ijskroom.

Je vertelde toen over je reizen naar Rome en doorheen Europa. Je vertelde over je fietstochten en je voetballen. Over je body-building avant-la-lettre. Je waste je buiten in de sneeuw en bij vriesweer met ijskoud water. Je vertelde over je lenigheid en je kracht. Je vertelde over die woensdagavond, 23 februari 1966, toen je op de stoep al wandelend en pijprokend terugkwam van uw schoonbroer Bertje Pyfferoen en je schoonzus Martha. Je werd door de Volkswagen-Kever van een stomdronken chauffeur gemolesteerd en voor dood achtergelaten. Je was 46 jaar jong en klinisch dood. Als bij wonder kwam je terug onder de levenden. Ze konden je ene been redden en met het nodige sarcasme hoorden wij je vaak zeggen „met één voet af heb je soms een voetje voor”. Na vele maanden van revalidatie schonk je alle vrije tijd aan de geschiedenis van de wetenschap. Grote verdienste waarvoor de Universiteit Gent, je donderdag 5 maart jongstleden lauwerde met het Sartondiploma en de Sartonmedaille en waarvoor de stad Poperinge, het *Keurbroederschap De Witte Ranke*, de *Stichting Orde Driekoningen* en je talloze vrienden je vandaag een passende hulde brengen.

Wij danken prof. dr. Thierry van de Sarton-leerstoel voor zijn hooggewaardeerde aanwezigheid in ons midden en voor het onvergetelijk exposé van deze morgen, waardoor hij George Sarton levend onder ons bracht. Wij zullen dit in ons volgend nummer van *De IJzerbode* publiceren.

Wij weten, Roger, dat je van zo'n hoge universitaire onderscheiding niet wakker ligt, maar geef toe, het doet je iets. Het doet ons iets. Zo ook toen op 21 november 1974 werd meegedeeld dat de Koninklijke Akademie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten je met de prof. dr. Gillis-prijs bekroonde. Onderscheiding, die op zaterdag 14 december van ditzelfde jaar in de Grote Vergaderzaal van de Akademie te Brussel werd uitgereikt en waar we als je vrienden op deze onvergetelijke plechtigheid mochten aanwezig zijn.

Met onderscheidingen als deze is het

zo een beetje als (wie zegde het ook weer ?) „Les avoir ce n'est rien. Ne pas les avoir c'est grave.” Ondertussen publiceerde je het ene boek na het andere. Prof. A. Maton heeft daar op het stadhuis deze voormiddag voldoende op gewezen. Maar je wetenschappelijk werk blijft dag na dag uw fascinerende bezigheid.

Zelfs onder de vakantie kleurt jouw ambitie terzake jouw leergierigheid. Zo mochten wij verleden jaar in Duitsland, tijdens die prachtige nazomer te Trarbach-Trarbach meemaken hoe je het geboortehuis van Cusanus te Kues bij Bernkastel ondersteboven keerde op zoek naar bronnen die de voorloper van Copernicus daar had achtergelaten. Je wist met de koorts van een goudzoeker de archivaris van het Cusanus-Geburtshaus en -Krankenhaus te overtuigen zeldzame geschriften van deze 15^e eeuwse humanist uit de archieven van Trier te laten halen. En... s avonds zaten wij tot laat in de nacht onder de wijnranken op het terras van uw residentie Möselenschlösschen, de proefdruk van de cover van uw pas verschenen boek *Wetenschap in de Taal der Vlamingen* te commentariëren.

Maand na maand hebben wij het zien groeien in *De IJzerbode*. Het werd onze maandelijks gespreksstof en ik was heel gelukkig als ik je met nog wat schaarse dokumentatie kon helpen. Zoals met de Middel nederlandse teksten over Lanse-loet van Denemerken, uit de Klassieke Galerij van Uitgeverij Pelckmans, waar u nog stof vond betreffende het Hultemse handschrift, het waardevolste verzamelschrift voor de kennis van onze Middel nederlandse literatuur.

Wells waar is dit maar één druppel in de immense zee van uw archivalia, sinds een mensenleven lang met zorg geordend in honderden mapjes en alfabetisch opgeborgen in boordevolle kasten bij je thuis, een paar kamers vol.

Je boek, Roger, *Wetenschap in de Taal der Vlamingen*, en dit wilde ik nog kwijt, is een unicum. Nooit eerder werd zo'n encyclopedisch werk over het gebruik van onze taal in de exacte wetenschap op de markt gebracht. De geschiedenis van ons Vlaamse volk was vaak een moeilijke en ongelijke strijd om enige erkenning en waardering. Vele boeken werden dan ook geschreven over de al te grote vernedering van dit volk. Praktisch kwamen alle aspecten van die strijd aan bod, zoals de literatuur, de architectuur, de kunst enz. Inzake wetenschap in de volkstaal werd bij ons omzeggens niets gepubliceerd.

Het zal de grote verdienste blijven van Roger-A. Blondeau dat hij aan deze wetenschappelijke letargie een einde heeft gemaakt. Wat tot op heden in de literatuurindex van ons taalgebied onvindbaar was, nl. het luik historiografie van de wetenschap in de volkstaal is daarmee verholpen en wij kunnen je daar niet dankbaar genoeg om zijn. Dankbaarheid en waardering door de Gentse universiteit gesymboliseerd met het je verlenen van het George Sarton-eremetaal.

Wat je boek *Wetenschap in de Taal der Vlamingen* betreft, nog dit. Wij hebben het geluk gehad vanaf *de bevruchting* het groei- en wordingproces er van te hebben meegemaakt. In *De IJzerbode* ervaarden wij al de *embryonale toestand* (prof. dr. Thiery zal als gynaecoloog me hopelijk graag vergeven, moest ik de kronologie van deze zwangerschap geweld aandoen...). Toen wij het hart - of de ziel - van het werk reeds vrij goed hoorden kloppen in de foetus, hebben wij er geen gynaecoloog maar een uitgever bij geroepen. De geboorte verliep vlekkeloos. De kraaminrichting was de drukkerij Schoonaert uit Roesbrugge, die sinds lang bewezen heeft alle bevallingen in zwart/wit en in kleur aan te kunnen. Aan alle medewerkers van dit bedrijf onze dank en erkentelijkheid!

En wie van ons heeft zich nu al gerealistiseerd, hoe het toch mogelijk is, dat wij

mevrouw Blondeau, de *rechter* hand van Roger en Martha, zijn *linker* hand nog niet in onze hommage betrokken hebben. Georges Buchanon gaf hierop in de 16^e eeuw al een profetisch antwoord. Hij schreef in de taal der geleerden: *Maxima matronae laus latuisse probae... of De grootste lof voor een vrouw is ongemerkt te blijven!*

Mevrouw Roger Blondeau-Suzanne Pyfferoen, bescheiden, wijs, onopvallend en ongemerkt... Rogers nieuwe boek is aan u besteed en werd na jaren van studie integraal aan u opgedragen. Voaraan lezen wij: „Voor mijn vrouw”. Dit is de grote, spontane en dankbare erkentelijkheid van uw man, en van ons allemaal eigenlijk. Om te eindigen nog dit. Roger geeft het niet op. Hij legt zijn pen niet naast zich neer. Over twee jaar, in 1994, zal het vierhonderd jaar geleden zijn, dat de grootmeester van de Vlaamse kartografie, Geraard Mercator uit Rupelmonde, stierf. Er is geen enkel representatief werk over deze grote Vlaamse geleerde in de handel. Roger, die met deze materie al jaren bezig is, heeft een nieuw boek, *Geraard Mercator uit Rupelmonde (1512-1594)*, op het getouw gezet en hoopt tegen het herdenkingsjaar, dat met grote luister zal gevierd worden, er mee klaar te zijn. Men kan zich afvragen waarom doet hij dit? Misschien als een reactie op wat de 63-jarige prof. dr. Paul de Wispelaere in

het tijdschrift „Universiteit Antwerpen” van december 1991 schrijft:

De algemene vorming van (humaniora)-studenten is ronduit slecht. Er heerst een soort historisch analfabetisme, waardoor jonge mensen afgesneden worden van onze cultuur.

Al was het alleen maar daarom, dat je onvermoeid blijft schrijven, om de bronnen van onze cultuur, de geschiedenis en de filosofie van de wetenschap naar de jeugd te brengen, dan kunnen wij u niet genoeg prijzen en er u voor danken.

En ben ik nu over Roger uitverteld? Och God... In opdracht van de Vereniging Vlaamse Letterkundigen en het Provinciebestuur West-Vlaanderen kreeg ik de opdracht in de reeks V.W.S.-Cahiers een monografie over Roger te schrijven. Dit boekje verscheen in mei 1990, en is reeds hopeloos verouderd. Als het over Roger gaat, is het net als met de software en de computer, ze zijn na twee jaar verouderd. Als men over Roger schrijft, is dit na twee jaar grandioos onvolledig. Dit is eigenlijk nog een geluk met een ongeluk, want dit geeft de mogelijkheid om iedere twee jaar ter zijner intentie een feestje te bouwen.

Afgesproken? Tot over twee jaar, dan zien wij elkaar weer tijdens het Mercatorjaar.

ANTWOORD VAN ROGER BLONDEAU OP DE TAFELREDE VAN ELIE BALDUCK

Dames en Heren,

Waarde vrienden,

Ik dank keurbroeder Elie Balduck voor zijn vriendelijke woorden. Ik wist dat hij zou overdrijven, maar een mens beleeft er toch deugd aan.

Het is natuurlijk een hele kunst en vraagt veel talent, om zoals Elie dat kan, de gewone dingen van elke dag, met een geurig en kleurig sausje van geselecteerde bijvoeglijke naamwoorden en een uitgekende beeldspraak te overgieten, zodat niet alleen de aandacht erop gevestigd wordt, maar dat ze in het oog springende evenementen worden.

Wat wel als uitzonderlijk kan beschouwd worden, is dat iemand die schrijft over geschiedenis van de wetenschappen, een dergelijke viering te beurt valt. Feesten voor dichters en prozaschrijvers zijn niet zo uitzonderlijk, maar een wetenschapshistoricus huldigen, dat doet alleen het stadsbestuur van Poperinge en de Keurbroederschap De Witte Ranke.

Toen ik jaren geleden de Gillisprijs van de Koninklijke Akademie voor Wetenschappen kreeg toegekend, voor mijn Verbiest-biografie *Mandarijn en astro-noom*, meende het gemeentebestuur van het toen nog zelfstandige Roesbrugge, dat er voor die gelegenheid ook wel een receptie op het gemeentehuis zou kunnen gepland worden. Maar het is er nooit van gekomen, omdat men niet te best wist hoe een dergelijk geval aan te pakken,

aangezien men alleen maar gespecialiseerd was in gouden bruiloften.

Laat ons in elk geval van die duik in het champagnebad van Elie Balduck terugkeren naar de realiteit.

Het is mij in mijn boeken en artikelen er alleen maar om te doen, bij te dragen tot de verspreiding en verbreiding van een recente tak van de historiografie, de tak waaraan George Sarton zijn leven heeft gewijd.

Wat in Vlaanderen aan veldslagen werd geleverd is overvloedig belicht, maar wat onze knapste mensen in fundamenteel onderzoek en toegepaste wetenschap hebben aangebracht, daarover is de onwetendheid enorm.

Karel Jonckheere heeft bij gelegenheid van zijn 80e verjaardag op de televisie verteld, hoe hij jaren geleden naar de diepe Westhoek kwam, meer bepaald naar Watou. Op de middag ging hij zijn boterhammetjes verorberen in een nette dorpscafé. Hij ging er naar het toilet, en daar zag hij aan een grote ijzeren haak bladen uit een boek bengelen. Dat trok onmiddellijk de aandacht van Karel Jonckheere die inspekteur van de bibliotheken was, en tot zijn konsternatie zag hij dat het bladen waren uit het 16e eeuwse *Cruijde-Boeck* van Rembert Dodoens.

Verontwaardigd nam Jonckheere enkele bladen mee naar de gelagzaal en zegde tot de herbergierster: „Madame, kijk ne keer hier wat er in uw W.C.

hangt!”, „k Weet het meneere”, zegde de vrouw deemoedig, „k hen al vele reclamaties gehad. 't Is 't hard en 't is te dikke, maar 't is bijkans op!”

Op vrijdag 27 september 1991, in het programma *Waagkans* van VTM, met Luc Appermont en drie kandidaten: een politieagent van De Panne, een licentiaat geschiedenis, leraar te Antwerpen, en een leraar Germaanse talen, werden vragen gesteld over Middeneuropese literatuur, die vlot beantwoord werden, maar toen men vroeg wie de Vlaming was die in de 16^e eeuw het *Cruijde-Boeck* samenstelde, met als initialen R.D., bleef iedereen het antwoord schuldig!

Dat zou niet mogen zijn, immers, het is niet voldoende op de hoogte te zijn van de huidige situatie. Als men iets goed wil begrijpen, moet men de oorsprong en de evolutie ervan kennen.

Iemand heeft ooit eens gezegd (ik citeer): „De geschiedenis is weinig meer dan het register van de misdaden, dwaasheden en rampen van de mensheid” (einde citaat). Maar de geschiedenis van ons „weten” is veel meer constructief en ook daar zijn uit het verleden de lessen te trekken voor het heden.

Een klein voorbeeld als U het mij toelaat.

In mijn jongste boek, dat acht dagen geleden van de pers kwam, heb ik het even over de *Vlaamse Wetenschappelijke Stichting*, de Vlaamse tegenhanger van het *Nationaal Fonds voor Weten-*

schappelijk Onderzoek en we zien daar dat dit *Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek* tot stand is gekomen nadat op 1 oktober 1927 koning Albert te Seraing een rede hield, waarin hij wees op de noodzaak dat België een grotere inspanning zou moeten doen op wetenschappelijk gebied en o.m. zegde (ik citeer): „Het verwaarlozen van de wetenschap en de wetenschapslui leidt de naties onafwendbaar tot de ondergang. Wie vandaag niet vooruit gaat, gaat achteruit.” (einde citaat).

De kwestie is weer aktueel! Wat toen gezegd werd, is nog steeds van toepassing. Ook nu nog is fundamenteel wetenschappelijk onderzoek uiterst belangrijk voor de toekomst, en de resultaten schenken soms een bijzondere voldoening. Zo heb ik onlangs over de televisie vernomen dat uit jarenlang onderzoek, in strijd met wat men vroeger altijd gedacht heeft, gebleken is dat de levenskansen van zwaarlijvigen merklijk hoger liggen dan bij slanke en ranke personen.

In datzelfde boek wordt ook aangegevoerd hoe onze wetenschapsmensen met hun geschriften hebben bijgedragen tot de uitbouw van de volkstaal tot een kultuurtaal, en tevens hoe moeilijk het is geweest om die taal te laten doordringen in de tempels van de wetenschap: de universiteiten en de akademieën, waar eeuwenlang het Latijn en daarna het Frans, de voertaal zijn geweest.

We hebben als Vlamingen het allemaal zelf moeten doen, tegen onwil en onbegrip in, zonder hulp van onze taalgenoten van boven de Moerdijk. Godfried Bomans heeft het destijds geschreven: „In de taalstrijd zitten de Vlamingen aan het front en de Hollanders in de kantine!”

Dat wil nu ook niet zeggen dat we geboorneerde flaminganten zijn.

Wetenschap is universeel; de wereld is klein geworden en internationale communicatie gebeurt hoofdzakelijk in het Engels. Zelfs de Duitsers, die het 50 jaar geleden met de Engelsen zo moeilijk hadden, publiceren en korresponderen in die taal. Alleen de Fransen steigeren een beetje en doen maar node afstand van de oude suprematie. Maar ik vind dat ze van ons niet te klagen hebben, want ze kregen de konfituur Materne, de erwten en de bonen van Marie Thumas en van Star, de Generale Bank, cichorei Pacha en mischien zelfs Sabena!

Wat talen betreft, wij Vlamingen en speciaal wij grensbewoners hebben niet veel moeite om ons aan te passen.

Als we over de grens gaan, spreken we een mondje Frans; vraagt er een verdwaalde Engelsman de weg naar Calais, dan geven wij hem de gepaste informatie, en gaan we naar Duitsland met verlof, dan ploeteren we een beetje in de taal van Schiller en Goethe.

Al is de Duitse grammatika niet van de poes, we kunnen ons verbaal goed uit de slag trekken. Als we in ons eigen taal wat klanken verdraaien, komen we altijd in een of ander Duits dialect terecht.

Felix Timmermans heeft veel voordrachten gehouden in Duitsland. En

Ernest Claes die zelf doctor in Germaanse filologie was, heeft daarover ergens zijn verwondering uitgedrukt, want zo schrijft hij: „We waren eens samen in Duitsland op reis, en ik hoorde de Fee in een spoorwegstation vragen: „*Bitte, auf welk spur komt der train?*” En toch hadden zijn voordrachten in Duitsland sukses.

Natuurlijk niets evenaart de vlotheid van je eigen taal, waarin men zo gemakkelijk en smijdig subtiliteiten en nuances ten tonele voert.

Over taalmoeilijkheden gesproken, die heb ik vorig jaar nog ervaren. Het „Deutsche China-Gesellschaft” was bezig in Sankt Augustin, bij Bonn, een viering voor te bereiden voor de Duitse Chinamissionaris Adam Schall von Bell, voorloper van Verbiest aan het hof van de Chinese keizer.

Dr. Malek van het Deutsche China-Zentrum, die mij altijd schrijft in het Engels, had mij voor hun expositie een exemplaar gevraagd van mijn Verbiest-biografie, en ik had beloofd die te zullen afleveren, ter plaatse, bij gelegenheid van mijn verlof aan de Moezel. Maar ja, er stond zoveel op het programma en het was duidelijk, we zouden niet in Sankt Augustin geraken. Ik zou dus het boek maar verzenden vanuit mijn vakantieverblijf. En daarom moest ik het juiste gewicht ervan kennen. We gingen een souvenir-winkeltje binnen, waar een nette jonge *mädel* achter de toonbank stond. Ik wilde vragen: „*Fräulein, bitte, haben Sie eine Waage? Ich möchte etwas wiegen.*” Maar, tot grote onstellenis van het lieve kind hoorde ik mij zeggen: „*Fräulein, bitte, haben Sie eine Wiege? Ich möchte etwas wagen!*”

Dit gezegd zijnde, rest er mij alleen nog enkele dankwoorden uit te spreken:

- Ik dank de heer Burgemeester en het Stadsbestuur van Poperinge, ook de heer Baljuw en het bestuur van de Keurbroederschap De Witte Ranke, en allen die ertoe bijgedragen hebben om dit feest zo schitterend te doen slagen.
- Ik dank prof. Michel Thiery omdat hij als Voorzitter van het Sarton-komitee, hier heeft willen aanwezig zijn, en de feestrede houden op het stadhuis. Ik hoop hem bij alles wat er door het Sarton-komitee wordt gepland, nog vaak te ontmoeten.
- Ik dank de heer Frans Nauwelaerts, directeur van de uitgeverij Reinaert-Het Volk, die onmiddellijk bereid was het werk *Wetenschap in de Taal der Vlamingen* te publiceren.
- Ik dank de drukkers Guido en Martin Schoonaert van Roesbrugge, die zich ingespannen hebben om dat boek, in zeer verzorgde staat op tijd klaar te krijgen. Hun werk getuigt van een professionalisme dat men ten platte lande niet zou verwachten.
- Ik dank keurbroeder Johan de Brabander om deze demonstratie van zijn gastronomisch talent, en zijn lieve dame voor haar vriendelijk onthaal.

Maar mijn oneindige dank gaat naar mijn bezorgde echtgenote, die sedert

bijna een halve eeuw, niet alleen figuurlijk, maar letterlijk aan mijn zijde heeft gestaan. Die mijn belangstelling tot de haren heeft gemaakt, die bij de opbouw en de klassifikatie van mijn bibliotheek en dokumentatie een onmisbare hulp is geweest, en die na zoveel jaren een mondje meepraat over Ptolemaeus, Copernicus, Kepler, Newton, Descartes, Snellius en zoveel anderen en die wel weet wie Rembert Dodoens, Jan-Baptist van Helmont en Jan Palfijn is. De helft van de Sarton-medaille is haar verdienste.

Tenslotte ben ik U allen, waarde disgenoten, dankbaar voor uw aanwezigheid en om het geduld dat U hebt opgebracht om naar mij te luisteren.

Roger-A. BLONDEAU
**WETENSCHAP IN
DE TAAL DER
VLAMINGEN**

*Vanaf Jacob van Maerlant
tot de stichting van de
Akademiën*

formaat : 22 x 15 cm
384 pagina's / 73 illustraties
Prijs : **850 fr.**

Boekhandel SCHOONAERT
Bergensstraat 14
8972 Roesbrugge
tel. 057/30.03.79

JOHAN, DE EERSTE HAGEBOER

Misschien herinnert u zich nog dat het vijfde en zesde leerjaar van de Vrije Basisschool te Roesbrugge vorig jaar aktie voerde voor het behoud en herstel van het jaagpad langs de IJzer. Op het eerste Kinderparlement in Diksmuide werd toen aan minister Kelchtermans gevraagd dit niet uit het oog te verliezen.

Ondertussen hebben we niet stilgezet, en hebben we met de Zevensprong-scholen, gelegen langs de IJzer, een nieuw projekt opgestart. Onze aandacht spitsen we dit jaar vooral toe op de kleine landschapselementen, zoals heggen en hagen, poelen en beken, alleenstaande bomen in het landschap, wegbermen, holle wegen, enz...

Elke school kreeg de opdracht een landbouwer op te zoeken, die bereid was tot samenwerking met onze leerlingen. De leerlingen zouden immers rond de schuren en loodsen een groenscherm aanplanten, om zo het landschap te verbeteren, hetzij met hagen, struiken of bomen, maar telkens streekeigen groen.

Hierbij kreeg elke Zevensprongklas de steun van het Stadsbestuur. Samen met Schepen voor Leefmilieu Paul D'hondt werd in onze klas een plantkontraat opgesteld (oktober 1991), en zo werd het voor ons mogelijk om zeer goedkope

plantpakketten aan de landbouwers aan te bieden. Hiervoor onze beste dank !

Het vinden van een hageboer, die bereid was tot het aanplanten van een groenscherm, bleek geen gemakkelijke klus. Na vruchteloos aankloppen bij enkele dorpsgenoten, belandden we op de hoeve van Johan en Gerda Haghedooren-Vandermarliere, die onmiddellijk instemden met deze aktie. Onze eerste hageboer was dus gekend, nu kon ons projekt rustig verder verlopen.

Ondertussen leerden we in de klas over de haag, haar rol en functies in het dagelijkse leven en in het landschap. Maar hiervoor laat ik Klaas Vandenbroucke, Kinderparlementair voor het vijfde leerjaar, aan het woord.

„Waarom is een haag nodig ? Een haag rond een put, vijver, weide of poel is prachtig en fleurig én nodig, want anders zouden wel veel dieren geen woonplaats vinden en uitsterven.

Dieren vinden er beschutting tegen felle zon en gure kou. Dus leveren de koeien meer melk. Insekten vinden er een broedplaats en winterslaapplaats. Vogels bouwen er hun nest en de egel maakt er zijn woonplaats. De haag brengt ook besen voort om er jam van te maken. Vlierbessen zijn een bekend middeltje tegen hoest.

Dus, als er geen bomen of hagen rond een weide of vijver groeien gaan de koeien alleen maar loeien !”

Eindelijk was toen de dag aangebroken waarop we bij de hageboer zouden gaan planten. Maandag 30 maart '92, een grijze maandag, tijdens een periode van regen en guur weer. Maar dat kon ons niet beletten aan de slag te gaan. Lees eens even wat Stefaan Benauwt, Kinderparlementair voor het zesde leerjaar, hierover schrijft.

„Vandaag gingen we bomen planten bij onze hageboer, Het weer was in de voormiddag grijs en grauw. Onder de middag begon het zelfs te regenen. Om één uur

stonden we aan de schoolpoort met onze fiets, laarzen, een spade en werkkledij. Toen de bel rinkelde, zei meester Geert dat we niet met de fiets gingen maar dat onze hageboer Johan ons kwam halen met een traktor en een kar !

Daar aangekomen toonde Gerda, zijn vrouw, ons de vijf soorten bomen. We leerden ze kennen en toen zei meester hoever ze van elkaar moesten geplant worden. Toen gingen we de wei in om de bomen te planten rond een poel. De parlementsleden mochten de eerste boom planten.

We zagen ook een eend die aan het broeden was. Daarna kregen we een drankje en zagen hoe de oesterzwammen groeien. We keerden te voet terug. Het regende niet meer en het was een mooie wandeling. Op school aangekomen deden we onze laarzen uit en kleedden ons om. Het was een prettige, regenachtige namiddag geweest.”

Nu loopt ons projekt stilaan ten einde. Maar met het tweede Kinderparlement voor de deur, hebben we nog heel wat werk voor de boeg. Volgend jaar pakken we een ander thema aan, omdat ons milieu veel te kostbaar is om het te verwaarlozen.

Geert Six

MENSEN VAN BIJ ONS

Op zaterdag 4 april jl. vierden Camiel PANNE en zijn echtgenote mevrouw Maria LEPEE hun diamanten bruiloft (60 jaar getrouwd !) in intieme familiekring te Berchem (Antwerpen).

Camiel Panne, zoon van postman Romain Panne en Marie Vereecke, die woonden op de Beverenkalsijde (nu wed. Roger Denys), trad als jonge leraar middelbaar onderwijs, in het huwelijk te Antwerpen op dinsdag 5 april 1932.

Wij wensen het jublerende paar, abonnee van DE IJZERBODE, Nog vele gelukkige jaren !

De interieurstoffen
DECORTEAM
EFFINGER
VENILIA
 zijn binnen !

*Grote keus
 behangpapier – toile-cirée
 vloerbekleding – verfwaren*

Jacques Berquin
 Couthoflaan
 8972 PROVEN
 057/30.06.54 – 30.11.20

ROESBRUGGE HARINGESTRAATKERMIS ROMMELMARKT

Op **zondag 17 mei '92** vanaf 7 uur
 ruimt de Haringestraat zijn zolders.

IEDEREEN IS WELKOM

Voor inlichtingen :
057 / 30.02.09
057 / 30.12.77

- Standplaatsen naar keuze
- Iedere deelnemer gratis één consumptie en 2 belegde broodjes.

MASSA BEHANG C.V.

Bergenstraat 42, 8691 BEVEREN (kalsijde) (Roesbrugge)
Tel. 057/30.10.20

VERVEN
LEVIS - MATHYS
aan prijzen
buiten concurrentie

GORDIJNEN
Wereldmerken :
ADO - GARDISETTE
UNLAND - ARISTO - enz...

BEHANG
10.000 rollen uit voorraad
aan nettoprijzen
om U tegen te zeggen

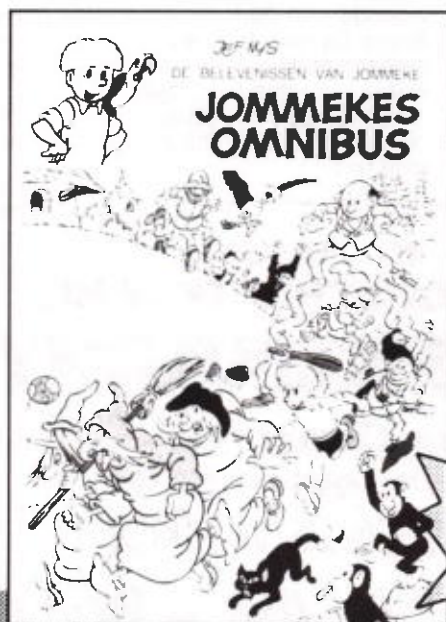
DRAPERIEËN
Excl. Engelse stoffen CROWSON en COTSWOLD
Wereldmerken : ADO - ARISTO - GARDISETTE -
UNLAND - VRIESCO - enz...

ONDERHOUDSPRODUKTEN
riem - vliegen- en mierenbussen - boenwas -
trekkers - keerders - vegers - dweilen -
sponsen - zeemvellen - enz...

**Tafelkleden - kanten
sierdoekjes - kralen -
vliegendeuren**

KARPETTEN
wol - klassiek synth.

**VOL TAPIJT
VLOERBEKLEDING**

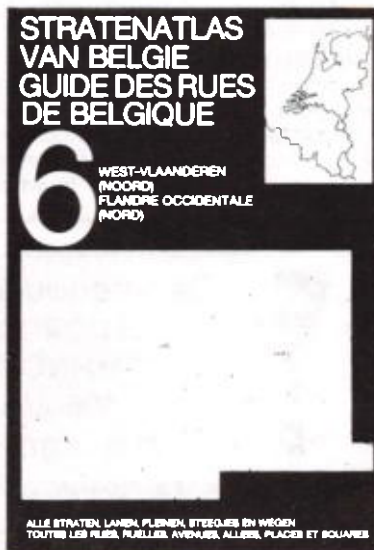
**Stratenatlas
van België**
15 delen

per deel

1.100

afzonderlijk
te verkrijgen

198

Boekhandel **SCHOONAERT**

Bergenstraat 14 - 8972 ROESBRUGGE
Tel. 057/30.03.79

Bij een geslaagd
KOMMUNIEFEEST
past een mooi
KOMMUNIEPRENTJE

Offset • Boekdruk
Pre-press

SCHOONAERT

Bergenstraat 1
8972 ROESBRUGGE

SCHOONHEIDSINSTITUUT

VALERIE

*nodigt al haar klanten uit om een kijkje te komen
nemen naar de uitbreiding van haar zaak
op Paaszaterdag 18 april*

Esthetiek - Solarium - Pedicure
Parfumerie
3 gezichtsbruiners

CAMOUFLAGISTE van wijnvlekken en littekens

Provenplein 53 - 8972 PROVEN - 057/30.08.51

ALGEMENE BOUW- & DAKWERKEN
BERNARD WYFFELS

MOLENWALSTRAAT 1 8972 ROESBRUGGE

057/30 04 54

MICHEL CAPOEN

Waaenburgseweg 67 - KROMBEKE

Tel. 057/40.08.54

LOOD- en ZINKWERKEN

Beenhouwerij - Charcuterie 1° rang
Traiteur - Kaas

CHRIS SOENEN - DEKERVEL

Haringestraat 2 - 8972 Roesbrugge-Haringe
tel. 057 / 30.05.21

Specialiteit : KOUD BUFFET

Voor uw *kommuniefesten*
vraag gerust vrijblijvende inlichtingen

Vraag ook nu reeds ons
informatiemapje van
traiteurdienst voor de
geslaagde
kommuniefesten thuis.

Al onze gerechten worden in het huis vervaardigd.

BESTEL TUDIG ! Zo kunnen we U een optimale service en kwaliteit bieden.

Indien u wenst, worden de bestellingen thuisgebracht.

Sluitingsdag: de vrijdag

Openingsuren :

dinsdag t.e.m. donderdag

9.30 - 12.00 en 14.00 - 18.00 u.

vrijdag

9.30 - 12.00 en 14.00 - 19.00 u.

zaterdag

9.30 - 12.00 u.

DE FRUITPOORT

Prof.O.Rubbrechtstraat 99 - Roesbrugge

tel. 057/30.11.40

Deze week (14/4 t.e.m. 18/4)

2 kg appelsienen "V.H."

2 kg appels "Idared"

10 kiwi's

normaal 256 fr.

NU 199 fr.

1 kg tomaten

2 kroppen sla

1 bundel peterselie

normaal 125 fr.

NU 99 fr.

Extra zware prei (± 3 kg)

39 fr./bundel

Volgende week (21/4 t.e.m. 25/4)

◆ 3 kg appelsienen kopen
= **1 kg bananen GRATIS**

◆ 2 rode kolen kopen
= **1 krop andijvie GRATIS**

◆ Knolselder
3 voor 29 fr.

AU PETIT JARDIN

Indevuyst Gilbert
Couthoflaan 32 - PROVEN

OPENDEURWEEK

**vanaf zaterdag 11 april
t.e.m. Paasmaandag 20 april**

- △ kamerplanten
- △ snijbloemen
- △ geraniums
- △ perkplanten
- △ bloembakken
- △ sierpotten
- △ teelaarde
- △ meststoffen

-10 %
op alle artikelen
gedurende deze week

GESCHENKJE
bij aankoop vanaf
500 fr.

GOUDEN PRIESTERJUBILEUM

1942 - 12 april - 1992
Gouden priesterjubiläum van
pastoor emeritus
HENRI VANDENBUSSCHE
Haringeplein 28
8972 Roesbrugge-Haringe-Poperinge

Geboren als zesde van de acht kinderen in het landbouwersgezin van Julien Vandebussche - Eugénie Leys op 13 oktober 1917, Nachtegaalstraat 10 te Roesbrugge-Haringe. Na de lagere school te Haringe volgde hij de Latijn-Griekse humaniora aan het Sint-Stanislascollege te Poperinge. In 1936 begon hij studies van filosofie te Roeselare en in 1938 van theologie aan het Groot Seminarie te Brugge. Priester gewijd op 12 april 1942 (40 wijdingen) te Brugge werd hij surveillant benoemd in het Sint-Vincentiuscollege te Ieper. Op Kerstmis 1945 werd hij kapelaan te Wou-

men (Diksmuide). In september 1952 onderpastoor te Moorseele. In 1961 onderpastoor te Sint-Kruis (Brugge) met speciale zorg voor de Dampoortwijk, waar een kerk moest gebouwd worden. In 1965 werd hij kapelaan en in december 1969 als eerste pastoor benoemd van die nieuwe „parochie Sint-Franciscus van Assisi“. Op 1 oktober 1984 nam hij eervol ontslag en kwam terug naar de heimat. Reeds meer dan zeven jaar stelt hij zich ten dienst van het apostolaat op zijn parochie en ook op de omliggende parochies. Dit gouden jubileum zal hij met zijn grote familie vieren op zondag 5 juli e.k. en in het najaar met zijn medeparochianen.

We wensen hem hartelijk geluk met zijn 50 jaar priesterschap in dienst van Kerk en Volk en hopen hem nog lange jaren in ons midden te houden in goede gezondheid om verder nog dienstbaar te kunnen blijven in parochieapostolaat.
„Ad multos annos“

ATELIER CHARLES DENUT

Petit Bazar Belge
Casselstraat 7, 8691 Beveren-IJzer
Grens met Oost-Cappel (Frankrijk)

VER HOEYE LISETTE
(Watou)
met akwariën en schilderijen

Deze tentoonstelling loopt van dinsdag 7 april tot en met zondag 3 mei 1992.

HOUWEN JULIEN (Poperinge)
en

DENUT CHARLES (Beveren-IJzer)
met schilderijen

Deze tentoonstelling loopt van dinsdag 5 mei tot en met zondag 31 mei 1992.

Open : 9 - 12 u. en 14 - 19 u.

Gesloten op maandag. - Toegang gratis

BEGRAFENISSEN - GRAFZERKEN - GRAFKEIERS

TK TOUSSAINT
Groot- en kleinhandel

**GOEDKOOP en KWALITEIT
IS ONZE REKLAME**

Toonplaats : Bergenstraat 1
Beveren-Roesbrugge - 057/30 09 09
Burelen : Prof. O. Rubbrechtstraat 67
Roesbrugge
057/30 11 72 - 38 85 34

KLEINE FISKALE KRONIEK

Verhuring voor beroep of aan verenigingen

Wanneer men een huis verhuurt aan iemand die er een beroep in uitoefent, komt er bovenop het belaste kadastraal inkomen nog een aan te geven supplement dat afhankelijk is van de hoegrootheid van de ontvangen huur.

Aangezien in de meeste gevallen het verhuurde onroerend goed een dubbele bestemming heeft :

- gedeelte woonhuis ;
- gedeelte beroepslokalen,

kan men bovenstaand supplement beperken door in een *geregistreeerde* huurovereenkomst de huurprijs van het privé- en het beroepsgedeelte afzonderlijk te vermelden.

Bestaat er geen huurovereenkomst, of is die niet geregistreerd, dan wordt op de *totale* bruto-huur het aan te geven supplement berekend, wat nadelig is !

Wie verhuurt aan een vennootschap, ook aan een VZW, zelfs aan een groepering of vereniging zonder rechtspersoonlijkheid (bv. jeugdvereniging, veloklub, feestkomitee, parochiale werken, enz.) of aan de Gemeente, de Provincie of de Staat, wordt hoger belast dan bij verhu-

ring aan een privaat persoon die er geen beroep in uitoefent, zelfs als er in het verhuurkontraat bepaald is dat er in het onroerend goed geen beroep of handel mag uitgebaat worden.

Het komt dus hierop neer, dat het in voorkomend geval profijtlijker is van een huis te verhuren aan de voorzitter of proost van een jeugdvereniging, dan aan de jeugdvereniging „vertegenwoordigd door de voorzitter of proost“. In kontrakten zijn de formuleringen niet alleen van juridisch, maar soms ook van fiscaal belang !

Serge BLONDEAU

Accountant IDAc - Fisk. Adviseur EHSAL

TE HUUR

- **GARAGE** in de Waaienburgseweg.
Zich wenden : 058/41 40 81
Inlichtingen in de drukkerij.

VOLLEYBAL ROEPOVO

Paasmaandag 20 april - 14 u.

Finale Trofee Vercruysse

Sportal Sijsele

ROEPOVO (3e div.) - ROESELARE (2e div.)

Schilder- & decoratiebedrijf

B. RYCKEGHEM-DUERINCK

- wand- en vloerbekleding
- gordijnen
rol-, vouw- en reepgordijnen
- spuitwerken

Blasiusstraat 17C - 8972 KROMBEKE

Tel. 057/40 09 40

SCHRIJNWERKERIJ REGHEERE

- Alle nieuwbouw - verbouwing herstellingswerken
- Eigen fabricatie : houten ramen, deuren, garagepoorten
- Binnenhuisinrichting, plafond- en muurbekleding
- PVC-ramen - rolluiken
- PVC-bekleding
- Daktimmerwerken

Waaienburgseweg 66
8972 KROMBEKE
tel. 057/40 03 71

TEXTIEL ANNIE

Krombekastraat 72A - STAVELE
Tel. 057/30.14.80

MODIEUZE T-SHIRTS

Kinder t-shirt
vanaf 180 fr.

Heren t-shirt
vanaf 350 fr.

Dames t-shirt
vanaf 450 fr.

Speciale actie
dames-caleçons
(9 diverse kleuren)

stuntprijs : 299 fr.
geldig van 15 t.e.m. 30 april

Schoonheidsinstituut "Natacha"

Palfumerie - Esthetiek - Pedicure
Manicure - Sauna

Ga fit en bruin de zomer tegemoet

- FITNESS : 10 + 2 gratis = 800 fr.
(geldig tot eind juni)
- ZONNETUNNEL
10 + 2 gratis = 1495 fr. (NIEUWE LAMPEN)

Bij aankoop van VANDERBILT : GRATIS rieten accessoire

NIEUW : Eau de toilette voor kinderen
Babyboy & Babygirl

Bergenstraat 1 - BEVEREN/ROESBRUGGE

Op afspraak : 057/30.14.12

Gesloten op dinsdag en zondagmiddag

TOBY SPORT

- Kinderfietsen
- Dames- en herenfietsen
- Koersfietsen, sportfietsen
- Mountainbikes, hybriden
- Alle onderdelen
- Alle herstellingen
- Alles aan lage prijzen

IEDERE MAAND PROMOTIES

Bergenstraat 1 - BEVEREN/ROESBRUGGE

Tel. 057/30.09.09

Hout & tuin

Naast ons eigen gamma houten palen,
kunt U vanaf heden bij ons terecht voor

tuinschermen,
klimplantenroosters,
tuinafsluitingen, pergola's,
carports, enz...

Bezoek
onze
expo

20 jaar garantie

Dirk VANDERMARLIERE

Ieperseweg 42 – 8970 Poperinge

Tel./fax 057/33.38.91

DOE HET ZELF DEVOS

Couthoflaan 7B - 8972 PROVEN - 057/30.11.47

OPENDEURDAGEN

Paaszaterdag 18 APRIL

9 - 12 u. en 13 - 18 u.

Paaszondag 19 APRIL

10 - 12 u. en 14 - 18 u.

Paasmaandag 20 APRIL

10 - 12 u. en 13 - 18 u.

Voor iedere bezoeker een drankje
en voor de kinderen een verrassing

OPENINGSUREN:

ma	13 - 19 u.
di t.e.m. vr	8 - 19 u.
za	9 - 18 u.
zo	9 - 12 u.

op de meeste artikelen
-10%

Uw bezoek zullen wij ten zeerste waarderen.

- Werktabletten en Keukenplaten
- Hout
- Isolatie
- Bouwmaterialen
- Ramen in hout en pvc op maat
- Velux en dakramen
- Plafond- en muurbekleding
- Afvoerbuizen, waterleiding en elektrisch materiaal
- Afsluitingen in hout en Bekaertdraad

- Verdelers van Shellgas in flessen
- Tuingerief Gardena ijzerwaren en klein materiaal
- Verdelers van Deceuninck Plastics en koepels
- Tal van huisgerief (Brabantia, Curver)
- Laarzen, sandalen, slossen en schoenen

- Verhuur van allerhande machines
- AEG-machines
- Machines ter beschikking om zelf uw hout te verzorgen, kasten of ramen te maken 350 fr./uur

THUISLEVERING GRATIS

Bij HSA is het reuze lenen als u woonspaart.

HSA biedt een volledig gamma aan kredieten

Ook inzake persoonlijke leningen, gezinskrediet, financieringen, investeringskrediet en leasing biedt HSA interessante voorwaarden, die meer dan de moeite waard zijn. En ook hier weet HSA zijn trouwe spaarders extra te belonen.

Uw agent helpt.

Uw HSA-agent kent de financiële wereld door en door en is steeds bereid samen met u een plan op maat uit te werken. Stuur de bijgaande antwoordkaart onder geïllustreerde omslag op voor meer inlichtingen.

Nu sparen om later voordeliger te lenen.

Als u bij HSA woonspaart, harkt u al snel een aardig kapitaaltje bij elkaar, en moet u minder lenen. Daarbij is Woonsparen een zeer soepele formule. U spaart zoveel u wil, en uw geld blijft op elk moment beschikbaar.

Nog een laatste, prettig detail: het spaargeld van de ouders kan meetellen om het krediettarief voor de kinderen te bepalen. Ook de kleine lettertjes van HSA zetten u dus in de bloemetjes.

Hoe slim is eigendom?

Wie even naar de cijfers kijkt, merkt het meteen: een eigen woning is een steengoede belegging. 20 jaar huren kost minstens 3 miljoen, en u ziet er geen cent van terug. Bovendien daalt uw inkomen, eens u op pensioen bent. En dan geeft een eigen huis een groot stuk zekerheid. Een eigen woning is dus meer dan een droom: het betekent een zekere toekomst, die HSA u op een eenvoudige manier helpt veilig stellen.

Kantoor **GEERT VANDENBUSSCHE DESCHUYTTER**

Haringestraat 37
8972 Roesbrugge-Haringe
tel. 057/30.09.86

Alle beleggingen - leningen - verzekeringen

Antwoordkaart

Ik wil graag meer weten over

- ☐ Woonsparen bij HSA
- ☐ HSA kredieten

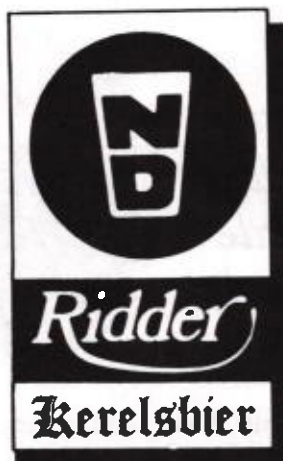
Naam _____

Straat _____

Postnr. _____

Tel. _____

Gemeente _____

Drankcentrale **NEVEJAN**

Graaf van Hoornweg 16 – 8972 KROMBEKE

*Uw drankenspecialist
met de grootste drive-in van uw streek*

OPENINGSUREN van onze DRIVE-IN

ma. t.e.m. vrij.	8 tot 19 u.
zaterdag	9 tot 17 u.
zondag	gesloten

Onze drive-in bevat volgende produkten :

- Rookgerief –30 fr. per farde
- Meer dan 300 soorten bier
waaronder ± 50 streekbieren met bijhorende glazen
- Frisdranken verpakt in blik, plastic en glas
- Aperitieven, bereide cocktails, wijnen, ...
- Geschenkverpakkingen, 3 l.-flessen, biermanen
- Horecaprodukten zoals chips, choc, soep, nutroma, zwan-worst,
wafels, suiker, hotcemel, ...
- en zoveel meer

- Kom langs en geniet mee
van de wekelijkse promoties
in onze drive-in
- Bij uw bezoek staan wij volledig
tot uw dienst
- Verhuur terrasmaterial
koelwagen
alles voor uw tuifeesjes

Bij aankoop van dranken

-50 BF

**= 2 gewone glazen
of 1 speciaal glas op voet**

Hobbyzaak BUSSCHAERT

Blasiusstraat 16 - 8972 KROMBEKE
Tel. 057/40 00 97

Verkoop van rashonden :

Mini Yorkshire Terriër
Maltezer
West Highland White Terriër
enz...

Engelse en Franse bulldog
+ andere grotere rashonden

Verkoop van hondenkorrels :

Eukanuba	Royal Canin
Doko	Willaert
Bento	Debaillie

Dekreuen ter beschikking van verschillende rashonden.

Grote keuze in hondenartikelen zoals :
hondenmanden, lissen, shampoo's, enz...

HET
KWALITEITSMERK
Oliën en
smeermiddelen

voor : GASOIL - diesel
- verwarming

FUEL-OIL
BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33-35
8972 PROVEN

Tel. 057/30 04 13

BEVEREN-IJZER

11e RALLY

Wielertoeristenclub
Karel de Blauwer Roesbrugge

ZONDAG 10 MEI 1992

Inschrijving van 7.30 tot 9 uur
in café "Paradijs", Bergenstraat 61

KWALITEIT
& VERTROUWEN

- Algemene timmer- en schrijnwerken
- Keuken- en binnenhuisinrichtingen
- Rolluiken & houten trappen
- Eigen plaatsing van P.V.C-ramen, -deuren en -veranda's
- Specialiteit : eigen fabricatie van ramen, deuren en veranda's in tropisch hardhout
- Nieuwbouw - Verbouwing
Herstelling

ROLAND VERYSER

Waaenburgseweg 11a - 8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 06 79

We hebben een intrest op maat van elke spaarder : de hoogste !

4 % BASISRENTE

2 % AANGROEIPREMIE*

2 % GETROUWHEIDSPREMIE

- geen minimumbedrag vereist
- steeds beschikbaar
- STAATSWAARBORG

* Wettelijk maximum (1-4-92). Op jaarbasis

Zakenkantoor

PRINZIE bvba

Provenplein 39A - PROVEN

Tel.: 30 09 01 (2 lijnen)

Fax: 30 12 82

na diensturen

30 02 58

HET «PLUS-SPAREN» VAN HET BLAUWE FABRIEKJE

BESCHOUWING VAN DE MAAND

Zich vervelen,
niet weten
wat te doen,
dat begeleidt vaak
de jaren
van 't pensioen.

Daarom,
terwijl je nog
aan 't werken zijt,
let erop
dat je 't pensioen
ook voorbereidt !

PEDICURE

Mevr. Vandewalle-Decaestecker
Veurnestraat 9
8640 Vleteren (Oost)

Op afspraak : tel. 057/40 01 01
Ook verzorging aan huis.

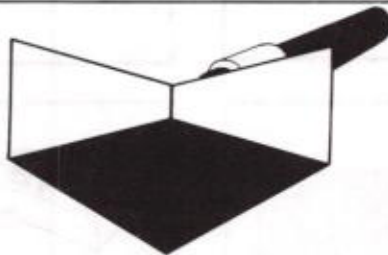
Woensdagnamiddag gesloten

Alle voetverzorgingsprodukten
en benodigdheden.

KWALITEITSCARROSSERIE MET AUTOLAKSPUITERIJ
Onze mensen maken het verschil !

Provenseweg 90B - 8970 POPERINGE
Tel. 057/33 47 92

C.V. RIMAL

• ALGEMENE VOEGWERKEN
• ELASTISCHE VOEGEN
• RENOVATIE VAN GEVELS
• HERSTELLING VAN SCHOORSTENEN

BOURGONDIEDREEF 6 8970 POPERINGE tel. 057/33 74 31 - 21 93 59

ROESBRUGGE-HARINGE

BURGERLIJKE STAND

Geboorte :

- Samira Bourree, dochter van Peter en Ingrid Patfoort.
- Niels Cappoen, zoon van Dirk en Karen Orbie.
- Anja Vandenbroucke, dochter van Leo en Ann Dewulf.

Huwelijksaankondiging :

- Eddy Coutereel van Alveringem en Sandy Bonnez van Roesbrugge.

STAVELE - BEVEREN-IJZER

BURGERLIJKE STAND :

Huwelijk :

- Geert Fieu van Stavele met Kristel Vandergucht van Beveren.

Overlijden :

- Albert Engels, 76 j., echtgenoot van Georgette Merckx (Beveren).

K.B.G. BEVEREN-IJZER

Uitslag van de kaarting op 19 maart 1992. Wonnen 3 partijen :

1. Soetaert Gerard	368 p.

2. Top Daniël	363 p.
3. Craeye Albert	352 p.
4. Decarne Robert	335 p.
5. Claeymans Denis	300 p.
6. Looten Alida	276 p.
7. Butaye André	273 p.
8. Delroye Germaine	236 p.

LENTEKONCERT TE PROVEN

De muzikanten en bestuursleden van „De Volksvreugd Proven" nodigen U graag uit op het lentekonsert „Paasklanken" op zondag 19 april om 17 u. in de Sint-Victorkerk te Proven.

Het programma bestaat uit twee delen met jonge werken, die u zeker zullen bevallen. Het ene deel wordt gebracht door de jongerengroep onder leiding van Patricia George, het andere deel wordt verzorgd door de harmonie onder de leiding van Frank Markey.

Wie eens zijn oor wil verwennen met een bewerking van Fever of Jonathan Livingston Seagull e.a. vindt op ons concert zeker voldoening.

Kaarten zijn te koop aan 100 fr. bij alle leden. Kinderen jonger dan 12 jaar komen gratis binnen.

DE LENTE KWAM

De appelaar,
zijn armen afgeknot,
ontschorst,
de rug gevild
en toch hij bloeit
zoals de zon het heeft gewild.

De appelaar,
het wonder van april,
hij bloeit uit honderd wonden,
de bloesems bloeden rood.

Michel Duron - Beauvoorde

*Volgend nummer
van "De IJzerbode"
verschijnt op
woensdag 13 mei.*

AKTIVITEITEN EN VERMAKELIJKHEDEN MAAND APRIL

- Roesbrugge, bij P. Gunst
dinsdag 28 april
puntenkaarting „Derde Leeftijd“

MAAND MEI

Kaartingen

- Haringe, in de schoollokalen
woensdag 13 mei
puntenkaarting „Derde Leeftijd“
- Roesbrugge, bij P. Gunst
dinsdag 26 mei
puntenkaarting „Derde Leeftijd“

Vogelpik

- Roesbrugge, café „Handelshuis“
vrijdag 1 en zaterdag 2 mei
smijting voor de leden
- Krombeke, café „t Kereltje“
zaterdag 2 mei
smijting voor de leden
- Roesbrugge, bij P. Gunst
zaterdag 9 mei
smijting voor de leden
- Haringe, in „St.-Jozef“ bij Cecile Ryon
zaterdag 9 en zondag 10 mei
smijting voor de leden
- Roesbrugge, café „Sportwereld“
vrijdag 22, zaterdag 23
en zondag 24 mei
smijting voor de leden

K.A.V. - J.K.A.V. Roesbrugge-Haringe

- DAGUITSTAP NAAR BINCHE
K.A.V. en J.K.A.V. nodigen alle geïnteres-
seerde vrouwen (ook niet-leden) uit,
samen met hun echtgenoot en jongeren
vanaf 12 jaar, voor een gezellige daguit-
stap naar Binche op zaterdag 23 mei a.s.
Vertrek per auto-car vanuit Roesbrugge
om 8 uur, terug thuis rond 19.30 uur.
Geleide bezoeken in het Nederlands. Vol-
ledige reisroute en nadere inlichtingen in
de boekjes van mei en bij de kernleden.

• LOURDESBEDEVAART

Van 28 juli tot 3 augustus met de trein
(heen- en terugreis tijdens de dag). Afha-
ling zo dicht mogelijk van de woning met
een bus. Prijs volwassenen: 13.400 fr.
Kinderen betalen volgens leeftijd. In-
schrijven bij mevr. René Boone-Ryon te
Haringe mits een voorschot van 2.000 fr.
Volledige som tegen 15 mei. Wees erbij,
het wordt de moeite waard!

Playback-show

- Ter gelegenheid van de lentefeesten te
Roesbrugge op 1, 2 en 3 mei, vindt er op
vrijdag 1 mei om 20 u. een grootse
playback-wedstrijd plaats. Voor deze
gelegenheid zijn er 15.000 fr. prijzen in
natura voorzien. Er zijn 2 categorieën,
namelijk - 13 jaar en + 13 jaar. Alleen
kandidaten uit Groot-Poperinge, Groot-
Alveringem en Vleteren worden tot de
wedstrijd toegelaten.

Kandidaten kunnen zich vanaf heden
inschrijven bij de inrichter, Wilfried
Decaesteker, Prof.O.Rubrechtstraat 63
te Roesbrugge of per telefoon
057/30 09 59.

Iedere deelnemer ontvangt een prijs.
Deelname is gratis.

Will Tura te leper

- Op zaterdag 16 mei 1992 is de keizer
van het Vlaamse lied te gast in onze West-
hoek. Will Tura, geboren en opgegroeid in
onze streek, treedt op in de Westhoek-
Expo te leper.

Tura-live is een organisatie van voetbal-
club TSC Proven. Kaarten in voorverkoop
kosten 250 fr. en zijn te verkrijgen bij alle
bestuursleden en spelers van TSC Proven
en in diverse voorverkoopcentra in de
streek.

Bovendien bestaat de mogelijkheid de
kaarten telefonisch te bestellen op de
nummers 057/30 02 96 (Antoon Buseyne)
en 057/30 12 08 (Bernard Aernout).
De deuren gaan open vanaf 18 uur.

Aannemer - metser

Gevraagd : METSER

Hans Catteu
Leiseledorp 7
8691 Leisele
058/29 96 14

GARAGE-CARROSSERIE F. DECLERCK

Roesbruggestr. 72
8691 BEVEREN
Tel. 057/30 04 16

- Verkoop nieuwe wagens
alle merken
- Benzine en diesel station
- Zelfcarwash
- Grote keus okkaziwagens
in toonzaal, direkt leverbaar

TOYOTA STARLET B 1989
PEUGEOT 205 D 1987
PEUGEOT 405 D 1990
TOYOTA COROLLA B 1990

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

Onze minister van begroting, Mieke
Offeciers, is een vreemde eend in de bijt.
Ze is geen parlementair, werd dus niet
verkozen en kan ook niet afgestraft wor-
den bij een volgende verkiezing. In feite
een ondemokratisch geval.

De minister van begroting is een be-
langrijke figuur, die het voor het zeggen
heeft wat betreft besparingsmaatregelen
en nieuwe lasten. Omdat dit zo delikaat
is, en deze minister nogal vlug aanleiding
kan geven tot mistevredenheid van de bur-
ger, heeft men deze job toevertrouwd aan
een extra-parlementair.

Mieke Offeciers was voorheen direk-
teur van de studiedienst van het Vlaams
Economisch Verbond (VEV) die veel grote
industriële en belangrijke vennoot-
schappen groepeerde, en is blijkbaar wei-
nig vertrouwd met de miseries van de
kleine man. Bovendien, aangezien minis-
ters behoren tot een Bijzonder Tijdelijk
Kader en dus nooit zeker zijn van hun job,
kan het gebeuren dat ze binnen afzien-
bare tijd geen minister meer is. Wil ze dan
terug opgenomen worden in haar vorige
functie, dan mag ze het VEV nu niet te
veel voor het hoofd stoten. De koek mag
niet te bruin gebakken worden.

Daarom heeft ze in eerste instantie
ervoor gezorgd dat kaviaar, kreeften en
champagne, die de tafels van grote ven-
nootschappen sieren, goedkoper worden,
terwijl ter compensatie de BTW op steen-
kool verdrievoudigd wordt. Ook zal er uit-
gespaard worden op de verzorging van
demente bejaarden. Het grote gemak van
deze maatregel is, dat de slachtoffers
ervan niet zullen protesteren. Er is wel
een hoofdverpleger van een of andere in-
stelling, die daartegen in hongerstaking
gaat, maar daarvoor kan een genomen
beslissing niet ongedaan gemaakt wor-
den. Als die man sterft omdat hij niet wil
eten, is dat uitsluitend zijn schuld.

Ook de sociale bijdragen worden met
één procent verhoogd, waardoor de lonen
globaal gezien omlaag gaan; de genees-
middelen worden duurder, en de verplaat-
singskosten van iemand die wil werken,
worden beperkt, terwijl er tevens een ver-
mindering is voorzien in fiscale aftrek van
levensverzekeringen en pensioensparen.
Zoals men ziet allemaal maatregelen die
de grote inkomens zullen treffen!

„Dat komt ervan“, zegt Gusta, „als de
wraakroepende zonden afgeschapt zijn!“

Proletariërs aller landen...

Pol

MAATWERK in meubels en keukens

Jarenlange ervaring en vakbekwaam personeel zorgen ervoor dat elke opdracht precies wordt uitgevoerd volgens uw wens.

Kom rustig rondkijken in onze toonzaal. Keuze uit standaardkeukens BOSCH of eigen precisie-maatwerk in keukens, interieurs en winkels.

**meubels
declerck**

alleenverdelers
BOSCH

weegschede 36 **058/29.90.98**
GYVERINKHOVE

OPENDEURDAGEN met LENTEPRIJZEN

geldig tot 30 april

Gebruiksvriendelijke en lichtgewicht

PHILIPS

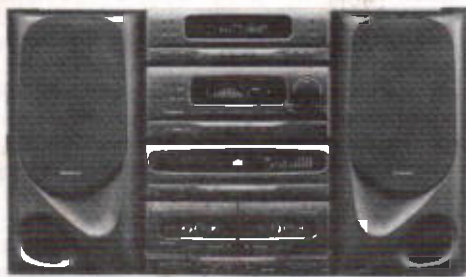
VHS camera

LENTEPRIJS
32.490 fr.

DE MEEST MUZIKALE MOGELIJKHEDEN

UD 50

Dé kompakte midi-keten van **KENWOOD**

LENTEPRIJS
30.490 fr.

ELEKTRO CAPPOEN

Prof.O.Rubbrechtstraat 12
8972 ROESBRUGGE
tel. 057/30.05.94

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREEVE

't Was op é zunnigen achternoeene dat meneere paster Bonheure met zyn veloo op route was naar Briek Sampers, die op den Waterhoek weunde. De Paster was eigenlijk aan zyn jaarlijkse huisbezoeken bezig, maar é 'n hadde toch é speciaalen reeden om é keer tegen Rachelle van Briek Sampers te gaan klappen.

Rachelle kwam djuuste buiten ols meneere paster daar aankwam. Ze keerde direkt weere naar binnen met meneere paster, en vroeg ols'n, met die warmte oltiemets goeste hadde op é glas bier.

„Vriendelijk bedankt!” zei de paster ..., 'k hèn ol in mien voorige plekke é glas gedronken en 'k meugen toch geen overdaad doen, ennée!”

„Maar 'k zyn eigenlijk nu é kommen om é keer é woord te klappen over julder Jantje, die by ieffrouwe Hortensia, in de kleuterklas-se zit!”

Rachelle verschoot op hetzelfde moment ..., „Hèt'n daar entwot uit é meeten, mis-schien?” vroeg ze ...

„Nee, neen” zei meneere paster ... „je weet nog misschien da'k hier verleden jaar kwam en dat Jantje toen djuuste twee jaar oud was, zei je ... en dat'n toen ol zoo goed kon klappen”.

„Ha jaak, 'k weeten dat nog!” zei Rachelle. „En weet je ook nog, dat'n toen twee schoone schietgebeden, zonder missen, kon opzeggen?” vroeg de paster ...

„Ho ja!” lachte Rachelle ... „'n hadde dat é leerd aan mien zuster, die in 't klooster is in Tielt, ols ze hier voor eenige daagen was!”

„Maar 't is nu djuuste dat, waaraan da'k mien nu niet verstaan!” zei de paster ... „leffrouwe Hortensia zegt dat Jantje, in de laatste tijd, zoo ongehoord is begonnen vloeken ... leffrouwe zegt, dat 't oltiemets schabouwelijk is om hooren op de koer! Oltijd van die groote 'kraakers', je weet wel wuk da'k willen zeggen?”

„Ja, jaak, meneere paster, 'k weeten het maar ol te well!” klaagde Rachelle.

„Maar wuk is d'oorzaake daarvan?” vroeg de paster ... „é 'n hoort ie dat toch zeker van julder niet?”

„Bah neen 'n, meneere paster!” riep Rachelle ... „je kunt é keer peinsen. Maar je moet é keer horkten ... Nuus Jantje hèt, met de laatste vakantie, é maand toe mien broers é wist, die in leper weunt ... Ze weunen zieder daar te vullen in 't stee, moe je weeten. Z'hèn zieder oek é knechtejoengen aan d'oude van de nuuzen ... Z'hèn zieder daar oek niet te veele plekke binnen, zoodat ze tegaare dikkers voor de deure buiten speelen en daar over en weere rijden, op den trottoir, met hulder driewielvelootje... Maar je moet weeten, meneere paster, ze weunen zieder daar djuuste nevens den bureau van de Belastingen, en die joengens hooren daar nieten anders of vloeken van de menschen die daar buiten kommen!... KWAAK

DE IJZERBODE

Verantwoordelijke uitgever :

Drukkerij Schoonaert

Bergenstraat 1

8972 Roesbrugge

tel. 057/30 03 79

385-0056772-90

INFORMATIEBLAD voor de DIEPE WESTHOEK

met bijdragen over regionale geschiedenis en populaire wetenschap

22^e Jaargang Nr. 5 mei 1992

Afzettelokaal 8972 Roesbrugge

Wordt maandelijks

gratis verspreid in :

Roesbrugge - Haringe

Proven - Krombeke

Stavele - Beveren - Watou

Jaarabonnement : 200 fr.

Een ruimtevaarder uit de Westhoek

Dr. ir. Dirk FRIMOUT van POPERINGE en de ATLAS 1 - VLUCHT

Wie is hij en wat presteerde hij 300 km hoog ?

Dirk Frimout van Poperinge is tot zijn eigen verbazing, in ons land als een held verwelkomd, na een geslaagde vlucht in de ruimte van 24 maart tot 2 april.

Dat feestelijke onthaal is terecht, want meer dan wie ook is hij een ambassadeur van België geweest, waarbij hij tevens heeft aangetoond dat wij op wetenschappelijk gebied zeker niet de minste zijn !

In de kranten en op de TV is er voldoende verteld over zijn intense voorbereiding, zijn fenomenale ervaringen, het indrukwekkende panorama dat hij te zien kreeg, de samenwerking van zeven mensen in een relatief krappe ruimte, enz. Maar men bekijkt Dirk Frimout te veel als een stuntman, een soort akrobaat; in feite is hij een in hoge mate gespecialiseerde geleerde. Wat hij als wetenschapsmens betekent, en wat er door hem in de ruimte werd gepresteerd, daarover hebben we maar weinig vernomen. DE IJZERBODE poogt hieraan te verhelpen !

Dirk Frimout en zijn dame, met het vlaggetje - Poperingse kleuren en hoppebellen - dat hij meenam in de ruimte.

Op de eerste lentedag van het tweede oorlogsjaar, op 21 maart 1941, werd Dirk Frimout geboren in *De Stadsschaal*, gelegen in de Gasthuisstraat te Poperinge (de gebouwen achteraan vormen nu het Hopmuseum), waar zijn ouders, Michel Frimout en Maria Merlevede, een onderkomen hadden gevonden nadat hun huis, met winkel, in de Vlamingstraat, in de meidagen van 1940 was platgebombardeed.

Michel Frimout was een oud-luchtmachtpiloot die bij zijn huwelijk het leger vaarwel had gezegd. Dirk was de jongste van zijn drie kinderen. De oudste, Cyr, zou kunstschilder worden en is woonachtig te Aalter, terwijl zijn op hem volgende zus, Micheline, die regentes werd in snit en naad, te Poperinge zou blijven, waar zij gehuwd is met burgemeester-advocaat Marc Mahieu.

Dirk volgde de lagere school en de eerste jaren van het middelbaar onderwijs aan de Rijksmiddelbare school van zijn geboortestad en hoger middelbaar aan het ateneum te Ieper. Daarop trok hij naar de universiteit te Gent, waar hij in 1963, op amper 22-jarige leeftijd afstudeerde als burgerlijk elektro-technisch ingenieur.

Na zijn legerdienst begon hij zijn loopbaan in 1965 aan het *Belgisch Instituut voor Ruimte-Aëronomie* (BIRA).

Wat is BIRA ?

Nadat in 1957 de lancering van de eerste Spoetnik door de Russen, de wereld had verbaasd, onstond er weldra tussen Rusland en de Verenigde Staten een wedloop om zoveel als mogelijk kunstmatige satellieten in de ruimte te brengen. Weldra werd daarbij aan bemande ruimtevluchten gedacht en tevens werden tal van kunstmannen gelanceerd met een wetenschappelijke bedoeling en meetinstrumenten aan boord, die gegevens aanbrachten uit de bovenste lagen van de dampkring (exosfeer en ionosfeer).

Deze informatie was niet te verwerken noch door de Koninklijke Sterrenwacht, waarvan de studieobjecten ver buiten de aardse dampkring gelegen zijn, noch door

het Koninklijk Meteorologisch Instituut, dat zich meer toelegt op de observatie van de onderste luchtlagen (troposfeer/ tot ca. 15 km hoogte) waar de weersverschijnselen zich afspelen.

Daarom werd door prof. dr. Jacques van Mieghem (1905-1980), directeur van het Koninklijk Meteorologisch Instituut (K.M.I.) voorgesteld een nieuwe instelling in het leven te roepen voor navorsing en studie van de ruimte-aëronomie, die zou toegevoegd worden aan het K.M.I.

Bij Koninklijk Besluit van 25 november 1964 kwam het *Belgisch Instituut voor Ruimte-Aëronomie* (!) officieel tot stand met als eerste directeur prof. dr. M. Nicolet, directeur van het *Centre National de Recherches de l'Espace*, en destijds diensthoofd van de afdeling „straling” van het K.M.I.

Er kwamen in die nieuwe instelling verschillende afdelingen tot stand en er werden een twintigtal universitaire aangeworven, die behoorden tot een groot aantal uiteenlopende disciplines van de fundamentele en toegepaste wetenschappen, gaande van matematicus tot ingenieur in de telecommunicatie.

In 1965 werd Frimout hoofd van de instrumentenafdeling, wat hij bleef tot 1978. In deze functie werkte hij in 1977 aan het zgn. grille-spectrometer-experiment voor de eerste Spacelab-vlucht.

Tussendoor promoveerde Dirk Frimout aan de Gentse universiteit tot doctor in de Toegepaste Wetenschappen op een proefschrift dat als titel droeg: *De meting van de zonne-intensiteit in het optisch venster van 2000 tot 2200 Å*. Een tesis die ertoe bijdroeg om hem zoveel jaren later in de ruimtevaart te belasten met het onderzoek van de aardatmosfeer in relatie tot de zon.

Na zijn promotie te Gent volgde nog een post-doctoraat aan de universiteit van Colorado in de Verenigde Staten.

Van 1978 tot 1984 was Dirk bij de ESA als *Crew Activities Coordinator*, medeverantwoordelijk voor de training van de astronauten bestemd voor *Spacelab 1*.

De ESA en Spacelab

De Westerse landen wilden niet alle ruimtevaartprestaties aan Rusland en Amerika overlaten, maar waren erop gebrand ook hun woordje te mogen meespreken. Er stonden te veel belangen op het spel: fundamenteel wetenschappelijk onderzoek, technische uitrusting, prestige, enz. Daarom werden in 1964 in Europa twee ruimtevaartorganisaties in het leven geroepen: ESRO (European Space Research Organization) en ELDO (European Launcher Development Organization), die zich in 1975 verenigden in de ESA (European Space Agency). De toenmalige lidstaten waren: België, Denemarken, West-Duitsland, Frankrijk, Groot-Brittannië, Italië, Nederland, Spanje, Zweden en Zwitserland. In 1976 sloot Ierland zich hierbij aan.

Het technisch centrum van ESA is ESTEC, gevestigd in Noordwijk, een 12-tal km ten noorden van Leiden. Daar werden satellieten ontwikkeld en getest, o.m. het

bemandbare ruimtelaboratorium *Spacelab* dat met de Amerikaanse *Space Shuttle*, als transportsysteem, in de ruimte zou worden gebracht.

In 1977 werden aan elke lidstaat van de ESA, ten behoeve van het Spacelab-programma vijf kandidaat-astronauten gevraagd. Dirk Frimout was één van de Belgische kandidaten. Na een eerste selectie was hij nog steeds één van de 12 Europese kandidaten. Bij een verdere schifting bleven er nog vier over: de Italiaanse ingenieur Franco Malerba, de Duitse wetenschapper Ulf Merbold, de Nederlandse fysicus Wubbo Ockels en de Zwitserse onderzoeker en testpiloot Claude Nicollier. Het is aan de training van deze laatste vier dat Dirk Frimout heeft meegewerkt. Uiteindelijk was er bij de eerste Europese Spacelab-vlucht, die in de ruimte bleef van 28 november tot 8 december 1983, onder de zes bemanningsleden maar één van de vier overgebleven: de Duitser Ulf Merbold.

Na 1984 werd Dirk Frimout verantwoordelijk voor de Europese experimenten aan boord van de twee toen geplande *Earth Observation Missions*. Frimout werd zelfs aangeduid als reserve ladingsspecialist (payloadeer), maar beide vluchten werden afgelast na het ongeluk met de *Challenger* op 28 januari 1986, die 73 seconden na de start vanaf het *Kennedy Ruimtevaart Centrum* op een hoogte van 14 km ontplofte.

Vanaf 1984 werkte hij ook voor het *Parabolic Flight Programme*, waarbij met vliegtuigen parabolische vluchten worden uitgevoerd om korte momenten van gewichtloosheid op te wekken, ten einde de menselijke reacties te bestuderen.

Dirk was achtereenvolgens betrokken bij het tot stand komen van Spacelab 1 en 2 en de Duitse Spacelab-D1-missie.

Toen kwam de ATLAS-vlucht, waarmee de Poperingenaar Dirk Frimout wereldbekend werd.

Onderzoek van de planeet Aarde

De Amerikaanse ruimtevaartorganisatie (NASA) was al vaak het voorwerp geweest van kritiek in verband met de hoge kostprijs van vele lanceringen, die meestal als louter prestigeprojekten werden beschouwd. Men ging op zoek naar een aanvaardbaar motief en het toemende milieu-bewustzijn en de zorg om de leefbaarheid van onze planeet leende zich daartoe uitstekend. De NASA zou de Aarde zelf, en de aardse dampkring in het bijzonder, aan een grondig onderzoek onderwerpen. Dat werd het *Mission to Planet Earth*-programma, waarbij men EOS-satellieten (Earth Observing System) in een baan om de Aarde zou brengen, die land, oceanen, atmosfeer en biosfeer nauwkeurig moeten observeren. In het kader daarvan werd in september 1991 de UARS (Upper Atmospheric Research Satellite) gelanceerd, die gegevens aanbracht over temperatuur, beweging (wind) en samenstelling van de hoge atmosfeer. Daarbij hoorde ook het zgn. ATLAS-programma (Atmospheric Laboratory for Applications and Science), dat voorzag in

een tiental bemande vluchten met Amerikaanse ruimteveren en het Europese Spacelab, die in de eerstvolgende tien jaren zouden van start gaan. Al deze vluchten zouden tot doel hebben systematisch en nauwkeurig de aardse atmosfeer te bestuderen en de invloeden na te gaan die erop inwerken.

Bij de ATLAS 1-vlucht (met de Atlantis-veer) was Dirk Frimout aanvankelijk maar aangeduid als reserve-bemanningslid, maar toen één van de effectieve leden (Michael Lampton) in september ernstig ziek werd (kanker!), kwam Frimout in zijn plaats en was het zo goed als zeker dat hij de eerste Belgische ruimtevaarder zou worden. Hij behoorde er tot de zgn. ladingsspecialisten (payloaders), dat zijn twee astronauten die speciaal opgeleid werden om zeer gesofistikeerde apparatuur te bedienen, waarmee tijdens de vlucht wetenschappelijke waarnemingen en onderzoeken zouden gebeuren. Men wenst ondermeer opheldering en precieser gegevens over de oorzaken van de verdunning van de ozonlaag en het toemende broeikas-effect, waarover - ook in wetenschappelijke kringen - wel eens tegenstrijdige verklaringen worden afgelegd.

De wetenschappelijke instrumenten

Ten behoeve van die onderzoeken waren er een tiental zeer speciale instrumenten aan boord van de ATLAS, waar zeker de helft met de hulp van Belgische instellingen zijn tot stand gekomen:

- de ALAE (Atmospheric Lyman-Alpha Emission) die gebouwd werd door het Belgisch Instituut voor Ruimte-Aëronomie (BIRA) te Ukkel, in samenwerking met de Franse Service d'Aéronomie. Hiermee worden metingen gedaan waaruit af te leiden is hoe snel waterstof uit de aardse dampkring in de ruimte ontsnapt;

- de Grille-spectrometer gebouwd door BIRA. Frimout werkte mee aan de ontwikkeling ervan. Dit instrument meet met de hulp van het spectrum van het zonlicht, de concentratie van de scheikundige bestanddelen in de atmosfeer op een hoogte tussen 15 en 150 kilometer. Men spreekt hier van „grille”, omdat in deze spectrometer een raster (grille) is aangebracht.

Met dit apparaat wordt het zonlicht inderdaad uiteengehaald in zijn spectrum (zeven kleuren van de regenboog) wanneer het bij zonsopgang of -ondergang doorheen de aardse atmosfeer schijnt. Een spectrum werd vroeger bekomen met een glazen prisma, nu met een raster, d.i. een oppervlak waar vele honderden krassen per millimeter op voorkomen. Bij lichtinval op een dergelijk oppervlak breken de lichtgolven hun korte beentjes over de aangebrachte krassen en het licht wordt ontleed in zijn diverse kleuren. Let er maar eens op hoe reeds een regenboogach-

(vervolg blz. 281)

GERARD MERCATOR van RUPELMONDE (8) (1512-1594)

de grootmeester van de Vlaamse kartografie

Naar Duisburg en de Europa-kaart

In het najaar van 1552 verlaat Mercator met zijn gezin - zijn echtgenote en zes kinderen - de stad Leuven, om zich definitief te vestigen te Duisburg in het Rijnland.

Duisburg, in het hertogdom Kleef, was in het midden van de 16^e eeuw een kleine provinciestad geworden, die binnen haar laat-middeleeuwse muren nog geen tweeduizend inwoners telde. In de 12^e en 13^e eeuw was het een florissante plek, bekend voor zijn foren en jaarmarkten, waar veel Vlaamse draperiehandelaars kwamen, en er tengevolge van een privilege, door Filips van den Elzas verkregen van keizer Frederik (Barbarossa) een voorkeursbehandeling genoten. Toen Mercator er aankwam was dit voltooid verleden tijd.

Waarom onze kartograaf een universiteitsstad als Leuven verliet om zich te Duisburg te vestigen, en waarom het precies Duisburg werd, is niet duidelijk en ook nergens te vinden. Eigenlijk keerde hij terug naar het geboorteland van zijn vader, maar het is zeker niet uit familiale heimwee dat hij vertrokken is, des te meer daar voor zijn echtgenote, die afkomstig was van Leuven, het Rijnland volledig vreemd terrein was. Wel is het een feit dat vanaf 1545 vele Vlaamse emigranten in Duitsland neerstreken en dat het gebied van de Beneden-Rijn een bepaalde voorkeur genoot, omdat men zich blijkbaar achter de stromen Maas en Rijn nogal veilig voelde en deze grote rivieren toen vele bestaansmogelijkheden boden⁽⁵⁶⁾.

Bij de Vrede van Passau, van 2 augustus 1552, afgesloten tussen keurvorst Maurits van Saksen, de vertegenwoordiger van de protestantse prins, enerzijds, en koning Ferdinand I, jongere broer van keizer Karel V, die handelde in naam van de keizer, was een einde gemaakt aan de Schmalkaldische Oorlog en kregen de Duitse protestanten meer godsdienstvrijheid. Was dit de reden van Mercators vertrek? Mercator was voorzeker zijn avontuur van 1544 niet vergeten, en hoewel hij opdrachten uitvoerde voor de keizer en invloedrijke beschermheren had aan het Hof te Brussel en aan de universiteit te Leuven, waren het toch moeilijke tijden. In tegenstelling met Duitsland was er in onze gewesten van godsdienstvrijheid geen sprake, wel integendeel. Door de steeds strengere toepassing, door de inquisitie, van de keizerlijke plakaten tegen de hervormden en allen die er afwijkende religieuze denkbeelden op nahielden, was vanaf 1543 een eerste emigratiegolf op gang gekomen. In 1545 werd de inquisitie in ons land zelfs uitgebreid. Naast de drie bestaande inquisiteurs wer-

den er tien provinciale benoemd. En al werd Mercator te Leuven wel als een goede katholiek beschouwd, sommigen waren toch op de hoogte van zijn vreemdsoortige ideeën van weleer.

Nochtans niets laat toe te denken dat Mercator zich onmiddellijk bedreigd voelde. Zijn vertrek is zeker geen overhaaste vlucht geweest, want hij heeft al zijn dokumentatie en de koperplaten van zijn reeds gepubliceerde kaarten en globes kunnen meenemen, alsook de platen van de Europakaart waaraan hij bezig was en waarvan er reeds drie of vier van de zes te Leuven waren gegraveerd.

Of er reeds vóór Mercator Nederlandsprekende emigranten zich te Duisburg hadden gevestigd, is niet duidelijk, maar het volgende jaar, op 4 december 1553, kwamen 6 of 7 handelaars en ambachtslieden met ongeveer 40 knechten, uit Brugge te Duisburg aan⁽⁵⁶⁾.

Anderzijds weten we dat hertog Willem IV (de Rijke) van Kleef reeds jaren vroeger het plan had ontworpen te Duisburg een universiteit op te richten, en er wordt wel eens verondersteld dat Mercator zou geëerd hebben op de leerstoel van wiskunde⁽⁵⁷⁾. Evenwel zijn die plannen maar een eeuw later gerealiseerd⁽⁵⁸⁾ en we hebben geen bewijzen dat Mercator in 1552, in verband met de nog op te richten universiteit, werd gekontakteerd.

Toch werden door Mercator niet alle banden met zijn geboorteland verbroken. Enkele maanden na zijn vestiging te Duisburg, keert hij - dat was in 1553 - terug naar Brussel om de keizer een astronomische ring en een instrument dat hemel en Aarde voorstelde, aan te bieden, voorzien van een uitgebreid toelichtend traktaat, getiteld : *Declaratio insigniorum utilitatum quae sunt in globo terrestri coelesti, et annulo astronomico* (Uiteenzetting van de merkwaardige voordelen die men kan halen uit de aardglobe, de hemelglobe en de astronomische ring), waarin eveneens een hoofdstuk was gewijd aan aardmagnetisme en het berekenen van de ligging van de magnetische pool⁽⁵⁹⁾.

In oktober 1554 verschijnt zijn grote kaart van Europa - *Europae descriptio* - van ± 150 cm breed en 127 cm hoog, waaraan hij reeds zestien jaar bezig was, maar waarvan de voltooiing telkens door andere opdrachten was onderbroken geweest.

Deze kaart was gesteund op het kartografisch werk van Ptolemaeus, die veertien eeuwen vroeger, met de aardrijkskundige kennis van toen de eerste contouren van Europa had getekend, maar Mercator wist veel verbeteringen aan te brengen,

verzameld uit reisbeschrijvingen en schetsen van jongere datum. Door nauwkeuriger plaatsbepalingen diende de geografische lengte van ons werelddeel gereduceerd. Uit de ervaring van zeelieden was reeds lang gebleken dat de Middellandse Zee (*Mare Nostrum*) in west-oostelijke lengte te groot was voorgesteld, maar nog niemand had die verbetering in kaart gebracht.

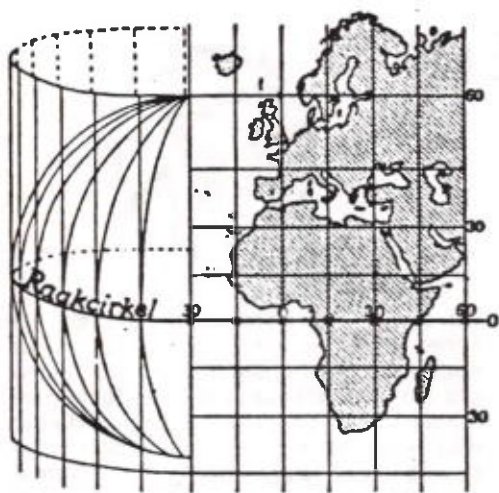
De Europakaart van Mercator, getekend op schaal van ca. 1 : 4.280.000 en voorzien van een gedegen stelsel van meridianen en breedtecirkels of parallelen, bracht de lengte van de Middellandse Zee terug van 62° (Ptolemaeus) tot 53°⁽⁶⁰⁾. Dit werk was opgedragen aan Antoon Perrenot de Granvelle, bisschop van Atrecht, die we reeds zo vaak hebben vermeld als beschermheer van Mercator.

Kwam de geplande universiteit te Duisburg voorlopig niet van de grond, in 1559 werd er wel een gymnasium gesticht : *Novum linguarum et philosophiae Gymnasium*, waar Mercator niet alleen betrokken was bij de oprichting en organisatie, maar waar hij tevens wiskunde en kosmografie doceerde. Hij gaf er ook een praktische opleiding aan landmeters, voornamelijk wat betreft opmetingen op het terrein. Zijn leraarschap was echter van korte duur, aangezien reeds in 1563 de instelling was teruggeschroefd tot een school voor grammatika. Intussen was Mercator in het voorjaar van 1560 in dienst gekomen van de hertog als matematicus-landmeter, om preciese gegevens te verstrekken in verband met grensgeschillen tussen de hertog van Kleef en de keurvorst van Keulen.

Tussen april en oktober van 1564 zou Mercator, in opdracht van hertog Karel II (de Grote - 1545-1608) van Lotharingen een kaart van deze landstreek getekend hebben, die hij zelf aan de hertog te Nancy ging overhandigen. Of hij ter plaatse de nodige opmetingen gedaan had, is niet uit te maken. In hetzelfde jaar publiceerde hij ook een kaart van de Britse eilanden, *Angliae, Scotiae et Hiberniae nova descriptio*, waarvan het handschrift hem uit Engeland was overgemaakt, waarschijnlijk door de Britse kartograaf Laurence Nowell († 1576).

De grote wereldkaart in Mercator-projectie !

In augustus 1569 verscheen zijn wereldkaart : *Nova et aucta orbis terrae descriptio ad usum navigantium emendate accomodata*, opgedragen aan hertog Willem

De Mercatorprojectie

van Kleef, en speciaal ontworpen met het oog op het verbeteren van de zeevaart. Ze zou hem uiteindelijk over de hele wereld bekend maken.

Het was een grote kaart, met een lengte van ca. 194 cm, en de bekroning van 30 jaar zoeken om het bolvormige Aardoppervlak zo efficiënt mogelijk op een vlakke kaart over te brengen: de kaartprojectie zoals men het noemt.

Hipparchos, de grote Griekse astronoom kende reeds omstreeks 150 jaar voor onze jaartelling de moeilijkheden hieromtrent; wanneer de *richtingen* zuiver bewaard blijven, zijn de *afstanden* niet meer juist; wanneer men de *oppervlakten* wil respektieren komen de *richtingen* in het gedrang. Ptolemaeus die ongeveer 140 jaar na Kr. de geografische lengte en breedte van ca. 8000 plaatsen had verzameld, die hij vervolgens in kaart bracht, werkte met diverse projectiemethoden, maar zijn kaart van Europa was uitgetekend naar een projectie die de later ontworpen projectie van R. Bonne ⁽⁶¹⁾ benaderde, waarbij de parallelcirkels concentrische cirkels zijn, getrokken op onderling gelijke afstanden langs de middenmeridiaan, maar waarin de richtlijnen gebroken lijnen vormen.

De projectie door Mercator gebruikt voor zijn wereldkaart was de cilinderprojectie, die reeds aangewend werd door Johannes Ruysch ⁽⁶²⁾ bij een wereldkaart die hij in 1508 te Rome publiceerde in de Latijnse Ptolemaeusuitgave. Een cilinderprojectie wordt ontworpen als volgt: een papieren cilinder wordt om een aardglobe gebracht met als enige raakcirkel de evenaar. Op de binnenwand van de cilinder worden alle punten van het ingesloten boloppervlak geprojecteerd. Als we vervolgens het papier ontrollen krijgen we een vlakke kaart, waarop de evenaar in zijn ware lengte voorkomt, en de parallelcirkels en meridianen worden voorgesteld door rechte lijnen, eerstgenoemde evenwijdig aan de evenaar en laatstgenoemde loodrecht er op. Evenwel om de ligging van de plaatsen in de juiste richting op de

ware afstand en op de exacte (geografische) lengte en breedte te brengen en tevens de configuratie van de streken zoveel als mogelijk te sparen moest Mercator bij de cilinderprojectie een aanpassing doen in die zin dat „de breedtegraden naar de polen toe geleidelijk in dezelfde mate vergroot werden, als de parallelcirkels in hun verhouding tot de evenaar toenemen” ⁽⁶³⁾.

Het belang van deze merkwaardige projectie werd niet onmiddellijk naar waarde geschat. Zelfs zijn goede, intieme vriend uit zijn Leuvense tijd, de Engelse wiskundige John Dee (1527-1608) die wiskunde had gedoceerd te Leuven in de jaren 1547-1550, en zijn in 1558 te Londen verschenen werk *Propaedeumata aphoristika*, aan Mercator had opgedragen, had zoals blijkt uit een opmerking van 1577 in verband met Mercators wereldkaart, maar weinig begrip voor de asymmetrie in het gradennet en de daaruit voortvloeiende gewijzigde ligging van de plaatsen ⁽⁶⁴⁾.

Titelblad van het werk van John Dee, „Propaedeumata aphoristika” (Londen, 1558) met opdracht aan Gerard Mercator

In elk geval heeft het nog vele jaren geduurd vooraleer de Mercatorprojectie in de kartografie haar toepassing vond, ook wel enigszins tengevolge van de manier waarop ze aan de man was gebracht. Onder de talrijke legenden waarmee Mercators wereldkaart is bezaaid, en waarvan er sommige alleen maar historische feiten uit de zeevaart vermelden, zoals de eerste rondvaart van Afrika door Vasco da Gama in 1497, of de eerste reis om de wereld door Fernando de Magelhaens van 1519 tot 1522, zijn er ook een paar die verband houden met de Mercatorprojectie, nl. één over de gebruiksaanwijzing van de windrozen en één over de manier om de afstand en de rich-

ting tussen twee plaatsen te bepalen, maar die uitleg, hoe nuttig ook, is in het Latijn gesteld, en dus niet te gebruiken voor de meeste zeelieden.

De moeilijkheden die de zeevaarders hadden met platte kaarten werden nog meer dan een halve eeuw na het verschijnen van Mercators wereldkaart, opgevangen door plaats- en richtingbepaling op globes, waarvan er altijd wel een tot de vaste uitrusting van een schip behoorde. Ook bestond er nog een soort van tussenform, „gebulte kaarten”, dit waren kaarten van een gedeelte van het aardoppervlak, die aangebracht waren op een bolsegment. Op 12 september 1594 verleenden de Staten-Generaal van de vrijgevochten Nederlanden aan de kartograaf Adriaen Veen van Gouda, een oktrooi van 12 jaar voor de vervaardiging van dergelijke kaarten.

Wel zou de Ierse wiskundige en kosmograaf Edward Wright (1558-1615) in zijn in 1599 verschenen werk *Certaine Errors in Navigation detected and corrected*, het voor de eerste maal over kaarten in Mercatorprojectie hebben ⁽⁶⁵⁾, maar dat was reeds 30 jaar nadat Mercator zijn wereldkaart had gepubliceerd en zes jaar na zijn dood. Pas in 1630 zou men zich te Dieppe voor de eerste maal van deze projectie bedienen bij het ontwerpen van zeekaarten ⁽⁶⁶⁾. En vanaf die tijd was die konstruktie voor de zeelui toegankelijk, dank zij in de eerste plaats de in de volkstaal gestelde handboeken en de voorlichting die aan de gewone zeeman werd gegeven.

Roger-A. BLONDEAU

De volgende keer:
De kosmografie van Mercator

Noten:

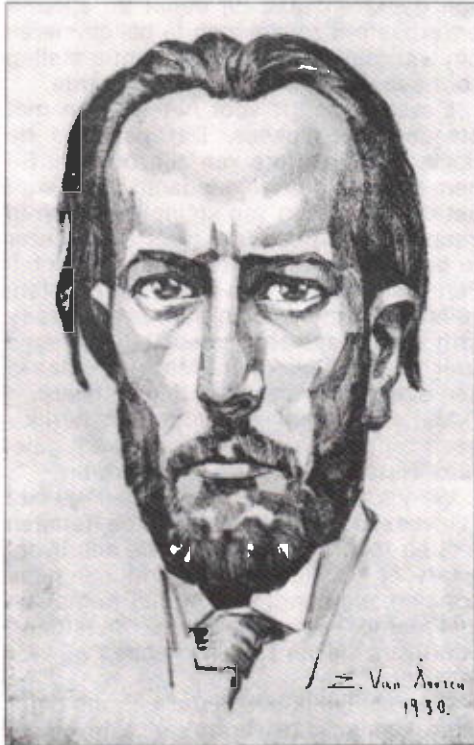
- (55) R. van Roosbroeck, *Emigranten, Nederlandse vluchtelingen in Duitsland (1550-1600)*, Leuven, 1968, p. 126.
- (56) *idem*, p. 131.
- (57) J. van Raemdonck, zie nota 2, p. 65.
G. von Roden, *Gerhard Mercator, Annalen v.d. Oudheid*, Kring v.h. Land v. Waas, Jubileumnummer (1861-1961), St.-Niklaas, 1962, p. 176.
- (58) Reeds in 1522 had hertog Willem het plan ontworpen te Duisburg een universiteit op te richten, maar de instelling kwam niet vlug van de grond. Niettegenstaande in 1562 paus Pius IV en in 1566 keizer Maximiliaan II de universiteit privileges verleenden, werd ze slechts geopend in 1555. Zij bleef bestaan tot 1818.
- (59) Dit document werd gepubliceerd in 1868 door Dr. J. van Raemdonck, één jaar voor zijn bekende biografie, *Gerard Mercator, sa vie et ses œuvres*, verscheen.
- (60) Is in feite slechts 41°25'. Pas in 1725 werd de uitgestrektheid van de Middellandse Zee korrekt opgegeven, op de Europakaart van de grote Franse kartograaf Guillaume Delisle (1675-1726).
- (61) Bonne Rigobert (1727-1794), Franse hydrograaf die kaarten ontwierp volgens een naar hem genoemde projectie.
- (62) Johannes Ruysch was afkomstig van Utrecht (en was dus geen Vlaming, zoals J. Denucé in zijn *Geschiedenis van de Vlaamse Kaartsnijkunst*, Antwerpen, 1941, p. 12 vermeldt), was benedictijnernonnik te Keulen en eveneens astronoom. Hij publiceerde tijdens zijn verblijf te Rome een wereldkaart waarin de recente ontdekkingen werden voorgesteld, *Universalior Cogniti Orbis Tabula, ex recentibus confecta observationibus*, die deel ging uitmaken van de *Tabulae modernae* van de Latijnse Ptolemaeusuitgave, die in 1508 te Rome werd gepubliceerd.
- (63) H. Nauts, *Over de Mercatorprojectie op de wereldkaart (1569)*, Annalen van de Oudheidkundige Kring van het Land van Waas, Jubileumnummer (1861-1961), St.-Niklaas, 1962, p. 246.
- (64) A. de Smet, *Gerard Mercator - Zijn kaarten - Zijn belangstelling voor het aardmagnetisme en de zeevaartkunde*, Marine Academie, Mededelingen, boek XIV, 1962, p. 125.
- (65) Edward Wright heeft ook de wiskundige basis van de Mercatorprojectie ontworpen, die bij Mercator zelf ontbrak.
- (66) J. van Raemdonck, zie nota 2, p. 120.

VOLKSSCHRIJVERS IN HET SPIEGELBEELD (9)

door Jack VERSTAPPEN

Geert Grub, eenzaam in de heide

Geert Grub
(1896 - 1980)

De meest kleurrijke figuur die ik heb meegemaakt in het schrijversmilieu is onbetwist Geert Grub, zeg maar Geert Pijnenburg, te Turnhout geboren in 1896 en overleden te Heide-Kalmthout in 1980. Een kontestant, iemand die de individuele vrijheid en de rechtvaardigheid, de waarheid en de goedheid van de mens boven alles stelde en wou beschermen tegen wat hem onwaardig voorkwam.

Hij schreef gewonnen-verloren oorlogsgedichten, aforismen, verhalen en romans, essays en manifesten, politieke en etische pamfletten, soms politieromans, commentaren op alles en nog wat, droomverhalen en wat weet ik meer.

Vooraf een vechter met scherpe pen. Reeds tijdens de eerste wereldbrand trad hij toe tot de redactie van het studentenblad *Roeland*, activistisch getint en gedi-geerd door Fernand Berckelaers, de later naar Frankrijk uitgeweken dichter en grafisch kunstenaar Michel Seuphor. Het „tijdschrift“ beleefde overigens slechts vier nummers. Zij behoren tot het jachtterrein van verzamelaars.

Meteen had Geert de bacil beet. In 1919 zou hij met Mark Tralbaut *Staatsgevaarlijk* uitgeven en in 1921 weer met Fernand Berckelaers *Het Overzicht*. Een lang leven werden ook deze tijdschriften niet beschoren. Nog in 1936 volgde Grub zijn vriend Victor Brunclair bij het stichten van

Getuigenis, een vrij links georiënteerd blad voor kunst, wetenschap, politiek (uiteraard) en cultuur. Weer zat het lot hem niet gunstig. Na twee nummers bleek dit nieuwe avontuur een afgedane zaak.

Om den brode startte Geert in 1930 aan de rand van de Kalmthoutse heide een café-restaurant, *Het Melkhuisje*, dat hij zou bewonen tot aan zijn dood. Het werd een ontmoetingsoord voor een heel stel artiesten, zowel schrijvers als beeldende kunstenaars. Ook Alice Nahon werd er een vaste waarde. Geert vertelde het mij: „Onze eerste ontmoeting had plaats in 1917. Het gebeurde ten huize van een vriend wiens moeder onder haar pension-gasten ook leerlingen telde van de Antwerpse Academie. Op sommige avonden, als de moeder weg was, speelde de zoon gastheer voor allerlei jonge kunstenaars. Een avond trof ik de woonkamer sterk bezet. Over de hoofden heen werd mijn blik gevangen door een meisje met blonde, loshangende haren, een soort schoolkind, dat naast de piano stond, waarop een jong musicus een lied vertolkte. Jos van der Avort spande zich in de muziek tot haar recht te doen komen, die Arthur Meulemans geschreven had op een tekst van Alice Nahon, ditzelfde meisje met de blonde, loshangende haren.

Toen het lied uit was, werd ik aan haar voorgesteld: „Dit is ook een dichter!“ Ik probeerde onzichtbaar te worden achter een rug, doch blij-lachend kwam het schoolkind op me toe. De handdruk was krachtig. „Je heet Geert? Dat is een goede naam, joeng!“ zei ze opgewekt.

Vanaf die dag werden we vrienden. Geen onafscheidelijke, maar volhardende. Ze was meestal onderweg, hier en daar verblijvend, zonder er kennis van te geven. De ene dag nog gezellig bijeen, was ze de volgende morgen als van de aardbodem verdwenen. Na maanden, soms jaren daagde ze dan op en begroette ze je net of ze gisteren nog in je nabijheid was. Onvermijdelijk kregen we dan het relaas van haar wedervaren, waarbij ze gebeurtenissen en personages levendig wist te schetsen.

Aan onze vriendschappelijke verhouding, een tijd waarin ik haar vertrouweling was, werd een eind gesteld door de man met de zeis die ons allen wacht.

In januari van het jaar waarvan ze de lente amper zou beleven, vroeg ze per telegram of ze bij ons een paar dagen kon komen bedliggen. Ik stond nog met het blauwe velletje in de hand toen ze zelf verscheen met een koffer en een mooie, rode bloemenvaas. Die bezit ik niet meer, wel een gelijkaardige die ik aanschafte nadat de originele op de dag en het uur van het overlijden van Alice Nahon was stuk gesprongen!“

Toen ik Geert vertelde dat ik als dertien-veertienjarige wel eens bij Nahon een kort bezoekje bracht, en zij zich met veel geduld en liefde boog over mijn prille gedichten, kwam het mij voor alsof hij vertrouwelijker met mij ging omgaan.

Geert Grub, een vat vol herinneringen aan schrijvers en kunstenaars. Hij had ze meegemaakt en leren kennen. Ontgoochelingen waren hem niet bespaard gebleven.

Trouwens een onvervalst idealist, zijn leven lang. Toen hij eens het woord ging voeren in *Celbeton* te Dendermonde, kwam Louis-Paul Boon van hem getuigen:

„Ik heb Geert Grub steeds bewonderd om zijn blijvende moed op de barricade te staan. Men doet zoiets in zijn jeugd. Vele studenten contesteren nu. Maar binnen 25 jaar zijn zij nuchtere apothekers, achtbare advocaten en veel geld verdienende dokters. De moed waarmee Geert Grub nu een leven lang tegen de bestaande orde vecht, is een fenomeen in ons land.“

In herinnering zie ik deze man in Heide-Kalmthout rondtoeren op zijn verouderde fiets, met terzijde een hondje dat zijn baas trouw volgde. Want ook voor dieren had Geert een plaatsje vrij in zijn hart. In de tuin van zijn *Melkhuisje* waar, toen ik hem leerde kennen in 1960, de melk reeds lang vervangen was door het vocht van Bacchus, bleef een open ruimte als voedselpark voor vogels en katten zonder vaste verblijfplaats.

Door Grub kwam ik in verbinding met de „Europese Schrijversvereniging Die Kogge“ uit Westfalen. Lang had ik de mogelijkheid onderzocht om een internationaal gerichte literaire vereniging op te richten zonder tussenkomst van zogehe-ten officiële, die ik immer heb gewan-trouwd.

Het zou *Trefpunt* worden.

Over dit alles sprak ik met Geert Grub. Toen hij mij verzekerde dat zijn schoon-zus, die in Minden, Westfalen woonde, wel eens een woordje gerept had over een „Vlaamse“ schrijversvereniging die daar zou zetelen, ging ik uit op inlichtingen bij het stadsbestuur van genoemde Minden. Antwoord bleef maandenlang uit. Dan viel een epistel uit München in de bus, onder-tekend Dr. Hans Martin Elster, voorzitter van *Die Kogge*, zetel Minden in Westfalen. De door mij bedoelde vereniging bestond niet, wel de „Europese Schrijversvereni-ging Die Kogge“!

Dr. Elster toonde zich in zijn brief uiterst blij met een contact uit Vlaande-ren, geleet met zijn kennis van onze litera-tuur. Die opgewekte woorden dreef er mij toe het bestuur van die vereniging voor een week verblijf in mijn hotel te Blanken-berge uit te nodigen.

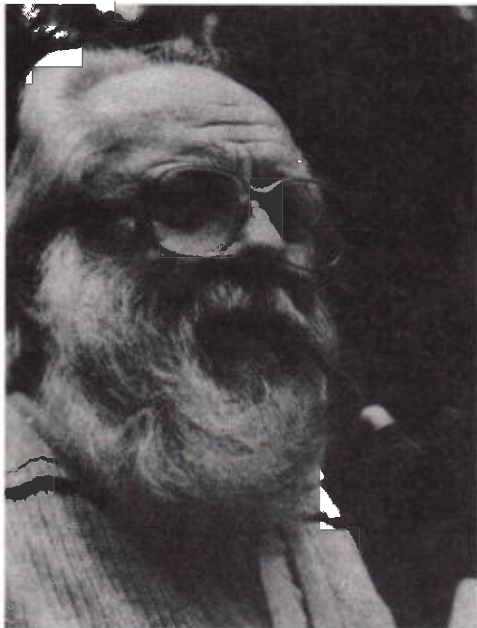
In gezelschap van Dr. Hans Martin Elster kwamen van 3 tot 12 mei 1963 de auteurs Werner Warsinsky, Peter Keller, Gertrud Stumpf, Paula Walendy en Helmut Kleffel. Het was mij gelukt aan dit bezoek een feestelijk tintje te verlenen. De magistraat van Blankenberge, toen nog een rooms-blauwe coalitie, was bereid gevonden om de Duitse afvaardiging te ontvangen op het stadhuis. Tijdens deze ontmoeting bevestigde de voorzitter Dr. Elster dat *Die Kogge* voor het eerst kennis maakte met ons land.

Er zijn wel betweters die het feit ontkennen omdat ze zelf de pluim op de hoed willen steken.

Geert Grub heeft zich altijd over dit bezoek verheugd. Ging er een beetje trots op er de eerste stoot aan gegeven te hebben. Verguisd en geprezen, steeds recht op heeft hij zijn eigen weg bewandeld in het landschap van het literaire wereldje. En Maurits Bilcke schreef terecht bij de 75^e verjaardag van de eenzaam uit *Het Melkhuysje*: „Tussen bloem en vrucht, tussen hoop en resultaat, tussen bedoeling en verwezenlijking ligt een afstand. Geert Pijnenburg weet dat zeer goed.”

Naar die wijsheid heeft Geert Grub geleefd.

Jef Lievens, Kempens volksverteller

Jef Lievens
(*1924)

Wie Jef Lievens ontmoet, zal dadelijk van deze rondborstige, rad van tong beslagen man houden.

Zo verging het mij ook, toen ik hem voor het eerst in 1973 te Tongerlo op het lijf liep.

Jef stamt uit de „stad” Herentals waar hij geboren werd in het goede jaar 1924. Maar hij woont in Kasterlee waar de bossen hem lief zijn. Hij is in wezen een te laat geboren romanticus, een volksverteller uit de gouden tijd van weleer, toen

begaafden van het woord toehoorders konden boeien met vertellingen vol spanning en verbeelding.

„De tijd van heerlijke angsthuivering, van rillingen die het hart deden stilstaan voor de verborgen machten die in het donker fluisteren, die onhoorbaar schriiden om het huis”, merkte Ernest Claes op.

Bij de oude Max Rooses te rade: „Ons volk weet te schilderen met het woord, zijn penseelslag moge soms wat vet zijn, het blijft juist en krachtig. Het heeft van die namen voor sommige zaken en van die gedachten over sommige dingen, en weet die woorden en die gedachten te pas te brengen en tot beelden en zegswijzen te verbinden, die ons verbazen door hunne geurige en kleurige smakelijkheid, en waaraan wij ons vergasten als aan één van die lekkere en ongekunstelde schotels uit moeders keuken, zonder ander kruid bereid dan het huishoudelijke peper en zout.” Jef Lievens getekend avant-la-lettre. In de gevatte woorden van Rooses zie ik het hele oeuvre van de Kempenaar, dat een afwisselend beeld vormt van speelse fantasie en volkse wijsheid, dat de vroom en de trouw, het gulhartige en feestlustige karakter van de Kempenaar belicht. In zijn meeslepende verhalen, waarin de lezer zijn evenbeeld terugvindt, in het sentiment, de schampere humor, het realistische naast het dromerige, komt de ongewone veelzijdigheid van de verteller aan bod langs een plittige beschrijvingskunst om.

Zijn inspiratie vindt hij bij het volk, waarvan hij doen en laten observeert met open en franke blik. Hij zoekt het hart van de lezer en vertellers in zijn genre zijn de toekomst voorbehouden. Want niet zij die de modetrend volgen, blijven. De werkelijkheidszin van de lezer zoekt welbewust naar vertelkunde. Daar staat dan de volbloed-verteller die Jef Lievens heet safe in zijn cocon.

De schrijver kent de volkstaal en bezit daarmee een basis waarop hij kan bouwen. Hij gaat terug naar de zuivere bron, die nog steeds borrelt voor wie nauwkeurig luistert en gadeslaat.

Jef vertelt over kleine mensen met

gloed en trots en steeds naar de zin van de lezer. Hij geeft tussendoor wijze lessen maar niet op een preektoon want hij is op verre na geen kwezelaar, maar een ronde, joviale vent die het leven kent en er niet voor uit de weg gaat.

Het heeft mij steeds getroffen dat hij vooral zegswijzen en spreuken manipuleert waarin de volksgeest van de Kempen schuilt. Bij hem geen gespletenheid tussen geest en taal, hij denkt en spreekt onverbasterd zonder zich te bekommeren om wat taalvirtuozen als garantie stellen voor een werk van homogene waarde.

Lievens schrijft voor het volk en met steeds meer succes. Dat bewijzen de hoge verkoopcijfers van zijn boeken. Bij hem blijft de gretige aandacht leven voor het doen en laten van kleine lieden en in simpele, kunstloze taal weet hij de lezer te betrekken in het verhaal dat hij schildert met kleur en verve. Als hij zich ten volle heeft ingeleefd en wanneer de geestdrift hem meeslept, stapt hij wel eens over naar regiovormen. Maar ook dat is een eigenheid van zijn schrijverstalent.

Met zijn verhalen - en ze zijn talrijk - heeft hij goed en eigenaardig werk geleverd. Hartverwarmende volkslektuur.

Willy Copmans zei eens zeer gevat: „Lievens idealiseert de tijd en de Kempen niet en toch behoort hij tot de schrijvers waarvoor ernstige literaire critici de neus ophalen, als hangt er door het Kempisch taalgebruik een „gezonde” mestgeur. Schrijvers als Jef Lievens hebben wij veel te weinig.”

Waarschijnlijk heb ik Jef Lievens beter leren kennen dat wie ook uit zijn omgeving. Hij is een man met een teerhartig gemoed, die van levensvreugde kan zingen op een onderton van stille weemoed. Humorist aan de oppervlakte, kan hij het tragische van het leven niet wegdokteren uit zijn gemoed. Derhalve is hij een boeiende persoonlijkheid vol tegenstrijdigheden. Men vindt die geestesgesteldheid ten overvloede terug in zijn boeken.

Een mens van goede wil zou Walschap zeggen.

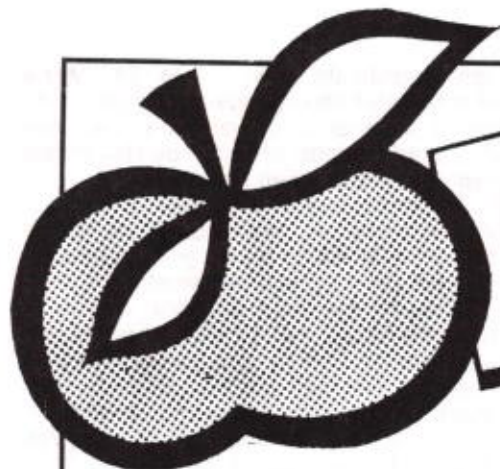
En dat is in tijden van nu van hoogstaande waarde.

Schilder- & decoratiebedrijf B. RYCKEGHEM-DUERINCK

- wand- en vloerbekleding
- gordijnen
rol-, vouw- en reepgordijnen
- spuitwerken

Blasiusstraat 17C - 8972 KROMBEKE
Tel. 057/40 09 40

**GROENTEN
FRUIT**

Openingsuren :

dinsdag t.e.m. donderdag

9.30 - 12.00 en 14.00 - 18.00 u.

vrijdag

9.30 - 12.00 en 14.00 - 19.00 u.

zaterdag

9.30 - 12.00 u.

DE FRUITPOORT

Prof.O.Rubbrechtstraat 99 - Roesbrugge

tel. 057/30.11.40

Deze week (12/5 t.e.m. 15/5)

OPGELET : op zaterdag 16/5 gesloten

- Nieuwe Granny Smith appel uit Chili

49 fr./kg 3 kg voor **139 fr.** per doos : **42 fr./kg**

- Appelsienen "Maroc"

34 fr./kg 3 kg voor **89 fr.** per bak : **28 fr./kg**

- Colli van de week :

1 bloemkool

1 kg tomaten

1 bundel asperges

normaal 179 fr.

NU 149 fr.

Volgende week (19/5 t.e.m. 23/5)

- Bij aankoop van 10 kiwi's : **5 GRATIS !**

- Bij aankoop vanaf **150 fr.** (uitgezonderd reklames):

dinsdag→ **GRATIS 1 andijvie**

woensdag→ **GRATIS 1 rode kool**

donderdag→ **GRATIS 1 kg witloof**

vrijdag→ **GRATIS 1 bundel schorseneren**

zaterdag→ **GRATIS 1 krop sla**

KLEINE FISCALE KRONIEK

De aangifte in de Personenbelasting

We zitten ten volle in de tijd waarin men de jaarlijkse aangifte in de personenbelasting moet invullen en terug overmaken aan de *Controledienst*, die ze heeft uitgezonden.

Let wel, de ultieme datum die voor de inzending is voorzien (rechterbovenhoek van de aangifte) dient gerespecteerd. Een dag te laat kan aanslag van ambtswege met *belastingverhoging* betekenen.

De belastingverhoging begint meestal bij 10 % (op het totale belastingbedrag) maar kan bij herhaling oplopen tot 200 % volgens een voorgeschreven graduatieschaal.

Heeft men evenwel voorafbetalingen gedaan, dan kan er geen of slechts gedeeltelijke belastingverhoging worden toegepast (hangt af van de hoegrootheid van de totale voorafbetaling).

Voorafbetalingen zijn dus niet alleen financieel voordelig, maar verschaffen tevens een soort beveiliging tegen belastingverhoging.

Maar, wie zijn aangifte niet, of niet-tijdig heeft ingediend en tengevolge van voldoende voorafbetaling geen belastingverhoging kan krijgen, wordt soms bestraft met een *administratieve boete*, die gaat echter slechts van 200 fr. tot 10.000 fr.

Tenslotte als er te vaak moet opgetreden worden tegen manifeste onwil om een aangifte in te dienen, kan het geval

voor het gerecht gebracht worden, waar strafrechtelijke geldboeten kunnen uitgesproken worden gaande van 10.000 fr. tot 500.000 fr.

Ook wanneer men zijn aangifte toevertrouwt aan een gespecialiseerde persoon of instelling, doet men er goed aan deze zohast mogelijk na ontvangst, samen met het bewijs van voorafbetaling, aan de persoon of instelling in kwestie over te maken.

Serge BLONDEAU

Account. IDAc - Fisk. Adv. EHSAL

STANDBEELD VOOR PATER ADAM SCHALL VON BELL s.j. (1592-1666)

Pater Schall von Bell s.j., afkomstig van Keulen, werd in de 17^e eeuw astronoom aan het Hof van de Chinese keizer. Hij was het die zijn Vlaamse ordebroeder, Ferdinand Verbiest, naar de sterrenwacht van Peking riep, om hem bij te staan en naderhand zijn opvolger te worden.

Pater Schall kreeg reeds midden vorige eeuw een standbeeld te Keulen, maar het werd tijdens de Tweede Wereldoorlog vernield.

Nu, bij de 400^e verjaardag van zijn geboorte, kreeg pater Schall bij de Minoritenkerk te Keulen een nieuw gedenkteken.

De inhuldiging ervan had plaats op zondag 3 mei jl. De plechtigheid begon met

een pontifikale mis in de St. Maria Himmelfahrt-kerk, gecelebreerd door Kardinaal Meisner. In de namiddag had men een academische zitting in de Hansasaal van het Historischen Rathauses.

Roesbruggenaar Roger-A. Blondeau, Verbiestbiograaf, werd door de Oberbürgermeister Norbert Burger van Keulen, op deze plechtigheid uitgenodigd.

In Sankt Augustin bij Bonn was er in herinnering aan pater Schall von Bell van 4 tot 8 mei jl. een vierdaagse manifestatie gepland, met een internationaal symposium, en een expositie van documenten en publikaties, waarop ook de drie Verbiestboeken van Blondeau werden uitgesteld.

SCHRIJNWERKERIJ REGHEERE

- Alle nieuwbouw - verbouwing herstellingswerken
- Eigen fabrikatie : houten ramen, deuren, garagepoorten
- Binnenhuisinrichting, plafond- en muurbekleding
- PVC-ramen - rolluiken
- PVC-bekleding
- Daktimmerwerken

Waaenburgseweg 66
8972 KROMBEKE
tel. 057/40 03 71

MASSA BEHANG C.V.

Bergenstraat 42, 8691 BEVEREN (kalsijde) (Roesbrugge)
Tel. 057/30.10.20

VERVEN
LEVIS - MATHYS
aan prijzen
buiten concurrentie

GORDIJNEN
Wereldmerken :
ADO - GARDISETTE
UNLAND - ARISTO - enz...

BEHANG
10.000 rollen uit voorraad
aan nettoprijzen
om U tegen te zeggen

DRAPERIEEN
Excl. Engelse stoffen CROWSON en COTSWOLD
Wereldmerken : ADO - ARISTO - GARDISETTE -
UNLAND - VRIESCO - enz...

ONDERHOUDSPRODUKTEN
riem - vliegen- en mierenbussen - boenwas -
trekkers - keerders - vegers - dweilen -
sponsen - zeemvellen - enz...

**Tafelkleden - kanten
sierdoekjes - kralen -
vliegendeuren**

KARPETTEN
wol - klassiek synth.

VOL TAPIJT
VLOERBEKLEDING

Dr. ir. Dirk FRIMOUT

(vervolg van blz. 274)

tige glans te zien is wanneer men een lichtinval heeft op een grammofoonplaat of een CD.

Met de grille-spektrometer zijn in de aanvang van de vlucht enkele problemen geweest door het feit dat een luchtbel was ontstaan onder het isolatiedeken tegen de warmte, maar men wist die spoedig te verhelpen.

- de ATMOS (Atmospheric Trace Molecule Spectroscopy), een soort spektroskoop om de chemische en natuurkundige kenmerken van de atmosfeer te bepalen, op een hoogte tussen 20 en 120 kilometer. Dit instrument werd vervaardigd door het Astrofysisch Instituut van Luik in samenwerking met een instelling uit Californië;

- de ACR (Active Cavity Radiometer) en de SOLCON (Solar Constant measurement), twee stralingsmeters ontworpen en vervaardigd door het Koninklijk Meteorologisch Instituut (K.M.I.) te Ukkel, waarmee variaties van de intensiteit van de zonnestraling worden gemeten; het SOLCON-instrument kon ook vanuit Noordwijk bestuurd worden;

- de SOLSPEC (Solar Spectrum) gebouwd door het Belgische BIRA, in samenwerking met de Franse Service d'Aéronomie en de sterrenwacht van Heidelberg (Duitsland) om te onderzoeken waar de diverse soorten zonnestraling door de dampkring worden opgeslorpt. Met dit apparaat zou men in het bijzonder aandacht besteden aan het meten van de ultraviolettestraling (UV).

Onderzoek van de ozonlaag

De bij de ATLAS 1-vlucht verzamelde gegevens over de relatie van de zon tot de aardse atmosfeer, zijn veelvuldig en complex en moeten in de komende maanden vergeleken en geanalyseerd worden. Deze resultaten zijn nog maar een begin en in de volgende vluchten zal men de metingen herhalen om variaties doorheen de tijd vast te stellen.

Voornamelijk de metingen van de variaties van het ultraviolette licht worden met de meeste aandacht bekeken. Deze straling is verantwoordelijk voor de opbouw van de ozonlaag. Deze laag heeft normaal een dikte van ongeveer 15 km, gelegen ergens tussen $\pm$ 15 km en 35 km hoogte. Ultraviolettestraling ontbindt de zuurstof, die vervolgens in een scheikundige reactie ozon gaat vormen. De ozonlaag houdt tevens de ultraviolettestraling tegen, gelukkig maar, want die is schadelijk voor de mens en voor alle levensvormen. Juist daarom is men zo bezorgd voor de afname of verdunning van de ozonlaag en ook voor gaten die erin voorkomen, wat men wijt aan chloorfluorkoolwaterstoffen (CFK's) die in de atmosfeer terecht komen door het gebruik van allerlei spuitbussen en koelinstallaties, waarin die gassen aangewend zijn. Bovendien weet men dat het ozongehalte in een duidelijk verband

POPERINGE viert DIRK FRIMOUT

Beknopt overzicht :

ZATERDAG 23 MEI

10.30 u. Akademische zitting op het stadhuis, in aanwezigheid van eerste minister Dehaene, senaatsvoorzitter Swaen en voorzitter van de Vlaamse regering Van den Brande.

16.00 u. Zaal Maeke-Blyde - Dirk Frimout geeft voordracht over zijn ruimtevlucht. - Organisatie Willemsfonds - toegang 150 fr.

TENTOONSTELLINGEN :

- in Gasthuiskapel : Belgisch Instituut voor Ruimte-aëronomie (BIRA) + Euro-Space Center Belgium (ESA).

- in inkomhal OCMW : 150 prachtige NASA-foto's (ter beschikking gesteld door Kommandant-vlieger o.r. P. Dauchot).

- in Jeugdcentrum De Kouter : Medisch Centrum Aerospace.

- in onthaalruimte Dienst Toerisme : Postzegeltentoonstelling met speciale dagafstempeling.

ZONDAG 24 MEI

13.30-14.30 u. Beiaardconcert met speciale kompositie gemaakt door A. Lombaert, stadsbeiaardier.

15.00 u. Optocht met prominenten in open Amerikaanse wagens.

16.00 u. Valschermspringen + oplaten van warme luchtballon.

17.00 u. Poperingse kinderen huldigen Dirk Frimout. Op de praatstoel met BRT-weerman Frank Deboosere.

18.00-23.00 u. Muzikale animatie met Raymond van het Groenewoud, Norbert Detaeye, Pebble Head Jazzgang en choreografische groep Mistral.

19.45 u. BRTN-weerbericht (rechtstreeks) met Bob De Richter vanop Grote Markt Poperinge.

23.00 u. Apoteose : grootse lasershow.

Feestbrochure met uitgebreide artikelenreeks over D. Frimout te koop aan 200 fr. vanaf 22 mei. (Uitgave Publi West).

staat met de activiteit van de zon, die zich o.m. manifesteert in de produktie van zonnevlekken.

Om meer zekerheid te krijgen over deze kwestie zijn tal van ruimtevluchten ontworpen, die uitsluitend moeten geven over zonneactiviteit en mutaties in de dampkring, ook al gebeuren die vluchten buiten de aardse atmosfeer (ATLAS 1 vloog op een hoogte van 300 km).

Aristoteles beweerde in zijn tijd (4^e eeuw vóór onze jaartelling) dat de vrouwen minder tanden hadden dan de mannen. Omdat de geleerde en hoogvereerde Aristoteles dat had gezegd, werd het door iedereen aanvaard. Totdat er eens iemand zijn vrouw verzocht haar mond open te doen (dat was lang voor de emancipatie) en zag dat Aristoteles zich had vergist. Sederdien stelt men er prijs op ter plaatse te gaan kijken, als het enigszins mogelijk is ! Dat is het wat Dirk Frimout heeft gedaan.

Roger-A. BLONDEAU

(1) Aéronomie : aéro = lucht, dampkring; nomie komt van nomos = wet. Aéronomie handelt over de natuurkundige wetmatigheid (verschijnselen) in de atmosfeer.

**14 juni
VADERDAG !**

Voor een gepast geschenk
moet U bij
TEXTIEL ANNIE
zijn

Krombekerstraat 72A - STAVELE
Tel. 057/30.14.80

*Gestreept zomerhemd
met korte mouw*
399,-

*Set herenslips
(4 stuks - 4 kleuren)*
199,-

Schoonheidsinstituut "Natacha"

Parfumerie - Manicure - Pedicure
Sauna - Maquillage - Esthetiek

Ga fit en bruin de zomer tegemoet

- **FITNESS** : 10 + 2 gratis = 800 fr. (geldig tot eind juni)
- **ZONNETUNNEL**
10 + 2 gratis = 1495 fr. (Snelbruiningslampen)

Speciale aanbiedingen op de parfum van LE JARDIN

Promotie : bij aankoop van **CARACTERE**

-EDT 100 ml = **gratis fototoestel**

-EDT 50 ml = **gratis fotoalbum**

Haarmode voor dames en kinderen

Parfums : **ARROGANCE, SANS SOUCIS, SAMBA, ...**

Bergenstraat 1 - BEVEREN/ROESBRUGGE

Op afspraak : 057/30.14.12

Gesloten op dinsdag en zondagnamiddag

- Tafelnappen in katoen of geplastificeerd
- Overgordijnen in nieuwe kleuren
- Dekbedovertrekken en lakens
- Verf- en onderhoudsprodukten
- Grote keus behangpapier

JACQUES BERQUIN

Couthoflaan - 8972 PROVEN

Tel. 057/30.06.54 - 30.11.20

ATELIER CHARLES DENUT

Petit Bazar Belge
Casselstraat 7, 8691 Beveren-IJzer

HOUWEN JULIEN (Poperinge)
en **DENUT CHARLES** (Beveren-IJzer)
met schilderijen
Van dinsdag 5 t.e.m. zondag 31 mei 1992.

BARTHOLOMEUS CHARLES (Stavele)
en **DEPUYDT ROMAIN** (Roesbrugge)
met schilderijen
Van dinsdag
2 t.e.m. zondag 28 juni 1992.

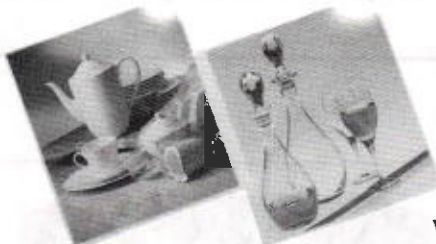
Open : 9 - 12 u. en 14 - 19 u.
Gesloten op maandag. • Toegang gratis

K.B.G. BEVEREN-IJZER

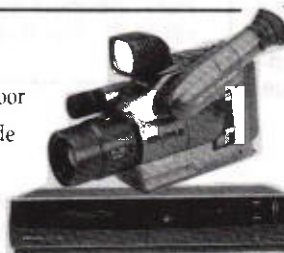
Uitslag van de kaarting op 16 april 1992.

Wonen 3 partijen :

1. Baes Paul	345 p.
2. Vandaele Michel	339 p.
3. Wyckaert Isidoor	330 p.
4. Ryon Michel	327 p.
5. Simoens Madeleine	271 p.
6. Depreiter Marcel	265 p.

Bewuste spaarders kiezen al lang voor
HSA. Hoge intresten, een uitstekende
service en korrekt advies: dat
zijn in 't kort de sterkste troe-
ven van HSA. En nu hoeft u zeker

**U en ik,
één spaarbank**

niet meer te twijfelen, want tot en met 1 augustus kan u prachtige prijzen winnen met de
HSA-Spaartombola*. Valt u voor één van de 5 VW Polo's? Of verkiest u de luxueuze safari naar
Kenia voor 2 personen? U kiest gewoon zelf uw trofee.

Of wat dacht u van 10 volledig gedekte tafels met alles erop en eraan in de stijl die u kiest. Of wint
u liever een Philips camcorder met video? U ziet, bij HSA wint ieder z'n pleziertje.

En dan zijn er nog honderden andere prijzen. 100 draagbare CD-spelers van Sony en 250 wijnkisten
met 12 flessen uitstekende "Château des Jaubertes" van 1989.

Wat moet u doen om te winnen? Gewoon van 16 mei tot en met

1 augustus '92 sparen op uw vrij spaarboekje. De netto-
aangroei van het gezin moet wel tot 16 augustus '92 blijven
staan. Dan krijgt u voor elke netto-aangroei van 5.000 frank een

tombolabiljet. En voor elke 50.000 frank die u spaart, krijgt u nog eens 2 kansen extra.

Bent u in 1992 nog geen 25 dan verwent HSA u zelfs met dubbele loten. Weet u al wat u wil
winnen? Ga dan vlug naar uw HSA-agent en leg zoveel mogelijk winstkansen vast.

**In ons kantoor
extra CD's en boeken
te winnen.**

**Tot 16 augustus ligt er
voor iedereen een
gratis boek klaar.**

Geert VANDENBUSSCHE - DESCHUYTTER

Haringestraat 37 - 8972 ROESBRUGGE-HARINGE - Tel. 057/30.09.86

TOBY sport

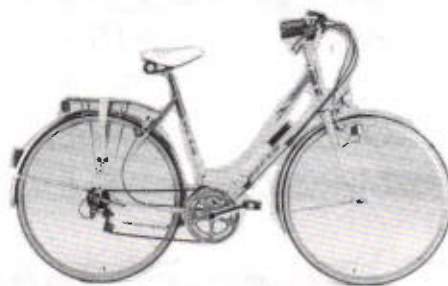
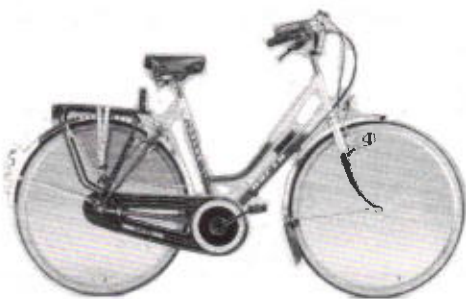
VOOR DE KOMMUNIEFEESTEN BIEDEN WIJ AAN :

MOUNTAIN BIKE en CITYBIKE :

aluminium onderdelen
2 cantilever remmen
steunpikkel - drinkbus
spatborden - pakdrager
verlichting - reflektoren

9.660 fr.

BON 500 fr.

Naam

Adres

Geldig tot 05.06.92 - 1 bon per fiets

Verder :

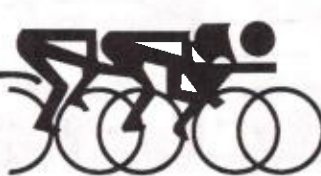
- Kinderfietsen
- Dames- en herenfietsen
- Koersfietsen - Sportfietsen
- Mountainbikes - Hybriden
- Alle onderdelen
- Alle herstellingen

Alles aan lage prijzen !

ledere maand promoties

*Mijn fiets,
natuurlijk van...*

**TOBY
SPORT**

**BERGENSTRAAT 1 BEVEREN-ROESBRUGGE
TEL. 057/30.09.09**

OPEN: ledere dag van 8.30 u. tot 12.00 u. en van 14.00 u. tot 19.00 u.
Gesloten op zondagnamiddag en dinsdag

GARAGE **SERVICE**
NEVEJAN
OKKAZIEMARKT

Met WAARBORG op werk en wisselstukken inbegrepen

100.000 - 250.000 fr.

FORD	FIESTA	benzine	11/89
VW	GOLF GTI	benzine	88

250.000 - 350.000 fr.

FORD	FIESTA CLY 5Y	diesel	91
VW	GOLF	diesel	91
OPEL	KADETT	diesel	91
MERCEDES	190 E	benzine	84

500.000 - 700.000 fr.

MERCEDES	190 D	diesel	8/89
NISSAN	JEEP 2500 TURBO	diesel	8/90

700.000 - fr.

BMW	750 I A	benzine	88
-----	---------	---------	----

Graaf van Hoornweg 16, 8972 KROMBEKE Tel. 057/40.00.35

Hobbyzaak BUSSCHAERT

Blasiusstraat 16 - 8972 KROMBEKE
Tel. 057/40 00 97

Verkoop van rashonden :

Mini Yorkshire Terriër

Maltezer

West Highland White Terriër
enz...

Engelse en Franse bulldog

+ andere grotere rashonden

Verkoop van hondenkorrels :

Eukanuba

Royal Canin

Doko

Willaert

Bento

Debaillie

nu ook
KLANTENKAART

Dekreuen ter beschikking van verschillende rashonden.

Grote keuze in hondenartikelen zoals :
hondenmanden, lissen, shampoo's, enz...

**HET
KWALITEITSMERK**
**Oliën en
smeermiddelen**

voor : GASOIL - diesel
- verwarming

FUEL-OIL
BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33-35
8972 PROVEN

Tel. 057/30 04 13

MICHEL CAPOEN

Waaenburgseweg 67 - KROMBEKE
Tel. 057/40.08.54

LOOD- en ZINKWERKEN

KWALITEIT
& VERTROUWEN

- Algemene timmer- en schrijnwerken
 - Keuken- en binnenhuisinrichtingen
 - Rolluiken & houten trappen
 - Eigen plaatsing van P.V.C-ramen, -deuren en -veranda's
 - Specialiteit : eigen fabricatie van ramen, deuren en veranda's in tropisch hardhout
 - Nieuwbouw - Verbouwing
- Herstelling

ROLAND VERYSER

Waaenburgseweg 11a - 8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 06 79

We hebben een intrest op maat van elke spaarder : de hoogste !

4 % BASISRENTE

2 % AANGROEIPREMIE*

2 % GETROUWHEIDSPREMIE

- **geen minimumbedrag vereist**
- **steeds beschikbaar**
- **STAATSWAARBORG**

* Wettelijk maximum (1-4-92). Op jaarbasis

Zakenkantoor

PRINZIE bvba

Provenplein 39A - PROVEN

Tel.: 30 09 01 (2 lijnen)

Fax: 30 12 82

na diensturen

30 02 58

HET «PLUS-SPAREN» VAN HET BLAUWE FABRIEKJE

BESCHOUWING VAN DE MAAND

Letteren,
geschiedenis,
godsdienst,
wat brengt dat op ?

Als het niet
direkt nuttig is,
weg ermee,
naar 't sop !

Humanitas,
kultuur,
wellevendheid,
ze zijn
het liever kwijt.

Wat telt,
is geld
en kompetiviteit !

R.A.B.

ROESBRUGGE - HARINGE

BURGERLIJKE STAND

Geboorten :

- Kevin Decoene, zoon van Johan en Daisy Parrein.
- Robin Vermeulen, zoon van Hendrik en Marleen Lierman.

Bekroning van kunstwerken

Door het Vermeylenfonds werd een Provinciale Wedstrijd voor schilderkunst ingericht te Bredene (bij Oostende).

Onder de 61 inzendingen werden er twee werken bekroond van Roesbrugse artiesten : mevr. Hilda Corneillie en mejuff. Els Menu. Laatstgenoemde kreeg bovendien de 5^e prijs en een eervolle vermelding ! Proficiat !

De werken van mevr. Hilda Corneillie zijn nog steeds tentoongesteld in de HSA-bank, Guido Gezellestraat te Poperinge, voorlopig nog tot 1 juni.

Zeker een bezoek waard.

STAVELE - BEVEREN-IJZER

BURGERLIJKE STAND

Geboorte :

- Kiriell Bommers, zoon van Eddy en Nele Gysel (Beveren).

Huwelijken :

- Jan Hardeman van Krombeke met Isabelle Rosseel van Beveren.
- Johan Dejonckheere van Staden met Karine Butaye van Stavele.

Overlijden :

- Joseph Huyghe, 74 j., echtgenoot van Adrienne Alleman (Stavele).

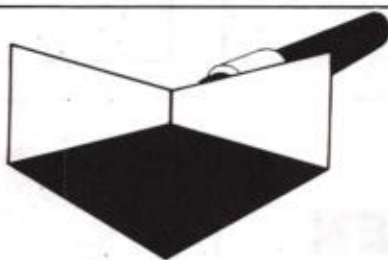

KWALITEITSCARROSSERIE MET AUTOLAKSPUITERIJ

Onze mensen maken het verschil !

Provenseweg 90B - 8970 POPERINGE

Tel. 057/33 47 92

C.V. RIMAL

- ALGEMENE VOEGWERKEN
- ELASTISCHE VOEGEN
- RENOVATIE VAN GEVELS
- HERSTELLING VAN SCHOORSTENEN

BOURGONDIEDREEF 6 8970 POPERINGE tel. 057/33 74 31 - 21 93 59

PEDICURE

Mevr. Vandewalle-Decaestecker
Veurnestraat 9
8640 Vleteren (Oost)

Op afspraak : tel. 057/40 01 01

Ook verzorging aan huis.

Woensdagnamiddag gesloten

Alle voetverzorgingsprodukten
en benodigdheden.

GARAGE-CARROSSERIE F. DECLERCK

Roesbruggestr. 72
8691 BEVEREN
Tel. 057/30 04 16

- Verkoop nieuwe wagens
alle merken
- Benzine en diesel station
- Zelfcarwash
- Grote keus okkaziwagens
in toonzaal, direkt leverbaar

TOYOTA STARLET B 1989
PEUGEOT 205 D 1987
PEUGEOT 405 D 1990
TOYOTA COROLLA B 1990

ALGEMENE BOUW- & DAKWERKEN BERNARD WYFFELS

MOLENWALSTRAAT 1 8972 ROESBRUGGE

057/30 04 54

AKTIVITEITEN EN VERMAKELIJKHEDEN

MAAND MEI

Kaartingen

- Roesbrugge, bij P. Gunst
dinsdag 26 mei
puntenkaarting „Derde Leeftijd”

Vogelpik

- Roesbrugge, café „Sportwereld”
vrijdag 22, zaterdag 23
en zondag 24 mei
smijting voor de leden

K.A.V. - J.K.A.V. Roesbrugge-Haringe

- DAGUITSTAP NAAR BINCHE
K.A.V. en J.K.A.V. nodigen alle geïnteresseerde vrouwen (ook niet-leden) uit, samen met hun echtgenoot en jongeren vanaf 12 jaar, voor een gezellige daguitstap naar Binche op zaterdag 23 mei a.s. Vertrek per auto-car vanuit Roesbrugge om 8 uur, terug thuis rond 19.30 uur. Geleide bezoeken in het Nederlands. Volledige reisroute en nadere inlichtingen in de boekjes van mei en bij de kernleden.

Will Tura te leper

- Op zaterdag 16 mei 1992 is de keizer van het Vlaamse lied te gast in onze Westhoek. Will Tura, geboren en opgegroeid in onze streek, treedt op in de Westhoek-Expo te leper.
Tura-live is een organisatie van voetbalclub TSC Proven. Kaarten in voorverkoop kosten 250 fr. en zijn te verkrijgen bij alle bestuursleden en spelers van TSC Proven en in diverse voorverkoopcentra in de streek.

BRANDWEER ROESBRUGGE

- Zondag 17 mei vanaf 17 u. in het brandweerarsenaal te Roesbrugge :
Opendeur met barbecue.
Inschrijven vooraf niet noodzakelijk.

HARINGESTRAATKERMIS

- Vrijdag 15 mei om 14 u.
Feest van de derde leeftijd.
- Zaterdag 16 mei om 9 u.
Vinkenetting
- Zondag 17 mei vanaf 7 u.
Rommelmart
- Vrijdag 15, zaterdag 16
en zondag 17 mei
Kotelettenkaarting

MAAND JUNI

Kaartingen

- Haringe, in de schoollokalen
woensdag 10 juni
puntenkaarting „Derde Leeftijd”
- Haringe, bij Elza Braem
maandag 15 juni
kermiskaarting „Derde Leeftijd”
- Roesbrugge, bij P. Gunst
dinsdag 23 juni
puntenkaarting „Derde Leeftijd”

Vogelpik

- Roesbrugge, café „Handelshuis”
zaterdag 6 juni
smijting voor de leden
- Krombeke, café „t Kereltje”
zaterdag 6 juni
smijting voor de leden
- Haringe, in „St.-Jozef” bij Cecile Ryon
vrijdag 12 juni
koningschap
- Roesbrugge, bij P. Gunst
zaterdag 13 juni
smijting voor de leden
- Roesbrugge, café „Sportwereld”
vrijdag 26, zaterdag 27
en zondag 28 juni
smijting voor de leden

K.V.L.V. BEVEREN-IJZER

- Woensdag 3 juni om 19.30 u. in de H. Hartzaal te Beveren-IJzer : bakles 4.
- Vrijdag 5 juni : Gezinsfietsocht.
Samenkomst aan café „Kruisstraat”, Lindestraat te Beveren-IJzer om 19.30 u. (± 25 km). Org. : K.V.L.V. en L.G.

TOUSSAINT
Groot- en kleinhandel

**GOEDKOOP en KWALITEIT
IS ONZE REKLAME**

Toonplaats : Bergenstraat 1
Beveren-Roesbrugge - 057/30 09 09
Burelen : Prof O Rubbrechtstraat 67
Roesbrugge
057/30 11 72 - 38 85 34

SCHOONHEIDSinstituut

VALERIE

SCHOONHEIDSSPECIALISTE
CAMOUFLAGISTE
van wijnvlekken en littekens

Esthetiek - Solarium - Pedicure
Zonnebank
3 gezichtsbruiners

Provenplein 3
8972 PROVEN
057/30 08 51

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

Ministers (de dienaren van het land) worden 's morgens van uit hun huis - waar ze ook woonachtig mogen zijn - afgehaald met een wagen met geüniformeerde chauffeur en naar Brussel gevoerd; 's avonds, na volbrachte dagtaak, worden ze op dezelfde manier weer naar huis gebracht. Gratis natuurlijk. Goed ! Maar de kleine loon- en weddetrekkende, de man of de vrouw die nog genoeg energie en fierheid in de kleren heeft om te werken voor het gezin, en zich hiervoor natuurlijk ook moet verplaatsen, wordt ingevolge een zeer recente fiskale wetwijziging, op een heel andere manier behandeld. Zijn verplaatsingskosten worden niet alleen niet terugbetaald, maar hij mag zijn werkelijke en bewezen kosten niet meer ten volle aftrekken van zijn inkomsten voor de bepaling van zijn belastingaanslag. De Staat geeft een vergoeding aan zijn personeel voor dienstreizen met de eigen wagen, van 9,05 fr. per km voor een wagen van 9 pk, en van 10 fr. per km voor een wagen van 10 pk. De ambtenaren klagen erover dat deze vergoeding onvoldoende is en niet de werkelijke kosten dekt. Inderdaad ! Maar de loon- en weddetrekkende mag voortaan maar 6 fr. per km in kosten brengen. De rest is niet te recupereren.

Weer wordt de kleine man getroffen. Weer, van dezelfde kleinste inkomens, worden er offers gevraagd, maar niemand spreekt van maatregelen te nemen tegen de welig tierende fiskale fraude. Als ze bij de volgende verkiezing nog eens op hun kop krijgen, zullen ze er weer eens verwonderd over zijn, en zullen ze waarschijnlijk weer „het signaal van de kiezer” niet begrijpen.

Er zijn nochtans serieuze middelen genoeg om geld in de schatkist te brengen. Eén voorbeeld : bezorgd om de veiligheid op onze wegen, en in acht genomen dat België in de jongste 40 jaar niet minder dan 85.000 verkeersdoden heeft geteld, heeft eerste-minister Dehaene ervoor gezorgd dat de maximumsnelheid in de woonkernen nog werd verlaagd. Aan de ingangen van elk dorp werd er nu met grote witte cijfers „50” op het wegdek geschilderd. Die „50” komt in de plaats van de vroegere „60”. Dat is inderdaad een belangrijke beperking. Maar bij gemis aan controle wordt er nu, net als vroeger door onze straten gevlamd aan 100 per uur of meer ! Met dit op een ernstige manier te beteugelen zou de Staat een stevig centje kunnen verdienen. Maar meer dan schilderwerk is het nu niet !

„t Is juist”, voegt Gusta eraan toe, „er is op dat vlak nog een en ander te doen. De mannen die „50” kwamen schilderen, zijn zelf weggereden aan minstens 90 per uur. Wat wil je dan ?”

Dat is erg,
Pol

MAATWERK in meubels en keukens

Jarenlange ervaring en vakbekwaam personeel zorgen ervoor dat elke opdracht precies wordt uitgevoerd volgens uw wens.

Kom rustig rondkijken in onze toonzaal. Keuze uit standaardkeukens BOSCH of eigen preciesiemaatwerk in keukens, interieurs en winkels.

**meubels
declerck**

alleenverdelers
BOSCH

weegschede 36 **058/29.90.98**
GYVERINKHOVE

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREEVE

Toone Verschoore van Izenberge, wilde perforce è papegaai koopen, die goed koste klappen.

„Maar waarom wil je gy nu è papegaai hèn die klapt?“ vroeg Stiene, zyn wuuf.

„Omdat je't gy hier niet osan ol olleene zou moeten zeggen!“ zei Toone.

Stiene wilde daarvan verder geen spel maaken en 's anderendaags, ging Toone naar Veurne, naar zoo'n winkel, waar dat ze ollesoorten van veugels verkochten.

„Patron!“ zei Toone teegen de baas van de winkel ... „k zou daar geern è papegaai koopen, maar 'n moet goed kunnen klappen“

„Ha, bekijkt den dienen hier in zyn kooie!“ zei de baas ... „den dienen klapt gelijk waterslaan, ennée Coco!“ riep de baas.

„Ha, je weet het!“ riep den papegaai weere. Toone stond vergapt te kyken.

„t Is niet gelovelyk!“ riep Toone ... „ik gaan den dienen olleszins koopen! Hoeveele vraag je ervoor?“

De baas bepeinsde hem. „t Is natuurlijk myn besten!“ zei'n achter è moment, „twin-tigduust frank, met de kooie erby!“

Toone verschoot voor dien prys. Maar kocht'n olgeyk.

Ols'n thuus kwam zette Toone, preuts gelijk veertig, de kooie op den tafel om te toonen aan Stiene.

„En je gaat'n direkt hooren klappen, wei!“ zei Toone. Hy begoste zelve „Cocotje! We zyn thuus wei. Zeg è keer, we zyn thuus!“

Maar dien papegaai keek scheefweg omhoog naar 't plafond, gelijk van te zeggen „Wil je gy è beetje mien botten kussen jaaje!“

Toone wiste gelijk niet wuk d'r aan hèn en Stiene zei oek nieten.

„t Is omdat'n de plekke nog niet gewend is!“ zei Toone achter è moment ... „k gaan wachten tot morgen!“

's Anderendaagsnuchtends, van ols ze gedaan hadden met eeten, zette Toone de kooie op den tafel en begoste weere, styf vriendelyk "gedag" te zeggen teegen den papegaai.

„Ha, dag Cocotje!“ zei'n. „Zeg è keer 'dag Toone' zeg è keer 'goeien dag baas'“

Maar ol dat zeggen en vraagen wos geen avance. Toone wos olzoo ol è paar uren bezig en dien papegaai hadde nog maar één keer zyn bek open è daan en 't wos om te geeuwen. Toone begoste nerveus te kommen en ging aan de kooie gaan schudden, zoodat Stiene ertusschen kwam.

„k Gaan ik è keer entwot zeggen!“ zei Stiene.

„t Is gy niet die entwot moet zeggen!“ riep Toone, kwaad. „t is die brokke van è papegaai!“

„k Gaan 't olgelik zeggen!“ riep Stiene nog kwaader „en dat is da'je joen hèt laten foppen van dien vent!“

„Ha, je weet het!“ riep de papegaai.

KWAAK

Een kado voor uw KOMMUNIKANT !

WALKMAN

vanaf 600 fr.

KLOKRADIO

vanaf 899 fr.

RADIORECORDER

Philips - Siera - Panasonic
vanaf 2.000 fr.

REKENMACHINES TEXAS

vanaf 495 fr.
met 2 jaar waarborg

TAFEL- en BUREAULAMPEN

vanaf 499 fr.

ELEKTRO CAPPOEN

Prof.O.Rubbrechtstraat 12 • 8972 ROESBRUGGE

Tel. 057/30 05 94

— HUWELIJKSLIJSTEN —

DE IJZERBODE

Verantwoordelijke uitgever :
Drukkerij Schoonaert
Bergenstraat 1
8972 Roesbrugge
tel. 057/30 03 79
385-0056772-90

INFORMATIEBLAD voor de DIEPE WESTHOEK
met bijdragen over regionale geschiedenis en populaire wetenschap
22^e Jaargang Nr. 6 juni 1992
Algemeentekantoor 8972 Roesbrugge

Wordt maandelijks
gratis verspreid in :
Roesbrugge - Haringe
Proven - Krombeke
Stavele - Beveren - Watou
Jaarabonnement : 200 fr.

DE KANAALTUNNEL LIGT TEGEN ONZE ACHTERDEUR

1 December 1990 :

De eerste landverbinding tussen Groot-Brittannië en het Europese vasteland sedert de IJstijd.

Sedert het Paleolithicum ($\pm$ 100.000 jaar geleden) is Groot-Brittannië door het Kanaal (La Manche) van het Europees kontinent gescheiden. Sedertdien hebben niet alleen tal van bevolkingsgroepen van diverse pluimage de natuurlijke hindernis van deze zeeëngte getrotseerd, maar tal van avonturiers en stoere bonken gingen de uitdaging aan om, ofwel op eigen krachten of met behulp van diverse tuigen de sprong naar Engeland te wagen.

Louis Blériot was de eerste die in de vroege morgen van 25 juli 1909 met een primitief vliegtuigje van Sangatte naar Dover vloog. Zeilers, zwemmers, skiërs en surfers volgden.

Sedert Napoleon bestonden er echter reeds plannen om een vaste verbinding tussen Frankrijk en Groot-Brittannië te realiseren d.m.v. een brug of een tunnel. Groot-Brittannië vreesde echter dat hierdoor zijn isolement zou verbroken worden en ook wegens financiële, technische en militaire moeilijkheden werd de bouw hiervan steeds op de lange baan geschoven.

De eerste poging om een tunnel onder het Kanaal te graven, werd in 1880 ondernomen met behulp van een graafmachine ontworpen door kolonel Beaumont. De tunnel die ongeveer 2,5 m breed moest worden, werd vanuit een toegangsschacht geboord. Toen men al een 2.000 m gevorderd was, werd het project in 1882 stilgelegd.

In 1922 werden in Folkestone testboringen uitgevoerd met behulp van een Whitaker-tunnelboormachine die erin slaagde, een schacht van 3 m breed uit te graven.

In 1974 werd een nieuw en grootschaliger tunnelproject aangevat dat qua opzet veel gelijkenissen met het huidige tunnelsysteem vertoonde. In de *Shakespeare Cliff* bij Dover werd eerst een toegangstunnel van het hoger naar het lager gelegen rotsgedeelte gegraven. Daarna werd, vanaf het lager gelegen gedeelte, een toegangstunnel, compleet met reensporen, naar het niveau van de toekomstige spoortunnels uitgegraven. Begin 1975, toen de service-tunnel al 400 m gevorderd was, werden de werken echter stilgelegd. Tijdens deze werkzaamheden werd vastgesteld dat de tunnel en de schacht van kolonel Beaumont nog altijd in goede staat verkeerden.

Het huidige tunnelproject dateert van de vroege jaren 80, toen de Britse en Franse regeringen gezamenlijk het besluit namen om een ondergrondse oververbinding tussen Groot-Brittannië en Frankrijk tot stand te brengen. Beide regeringen verbonden het project aan de uitdrukkelijke voorwaarde dat het uitsluitend met privé-kapitaal mocht worden gefinancierd. In april 1985 werd een openbare aanbesteding uitgeschreven voor de financiering, bouw en uitbating van een vaste kanaalverbinding. De aanbesteding werd in januari 1986 definitief aan *Euro-tunnel* toegewezen. De concessie voor de bouw en uitbating van de tunnel werd toegekend voor een periode van 55 jaar, te rekenen vanaf 1987.

De Tunnel-Boor-Machines (TBM's) die tijdens het graven van de huidige tunnel werden ingeschakeld wegen om en bij de 800 ton ieder en hebben een doorsnede van 8,5 m.

Een van de twee spoorwegtunnels in opbouw die Groot-Brittannië verbindt met het Europese vasteland.

De tunnel die kolonel Beaumont destijds gegraven heeft, bevindt zich op dezelfde diepte als de huidige tunnel. Die tunnel is nu afgesloten. De toegangsschachten en de tunnel die in 1974 vanuit *Shakespeare Cliff* werden gegraven zijn echter in het huidige Eurotunnel systeem opgenomen.

De bouw van een tunnel

De drie tunnels (de noordelijke spoor-tunnel, de servicetunnel en de zuidelijke spoortunnel) werden geboord vanuit toegangspunten vlak bij de Engelse en Franse kustlijn. Vanuit beide toegangspunten werden zowel een landinwaartse schacht (naar de inplantingsplaats van de terminals) als een onderzeese schacht geboord (de eigenlijke kanaaltunnel).

De voorbereidende werken begonnen in 1987 en op 1 december van datzelfde jaar werden aan Britse zijde de eerste meters van de service-tunnel uitgegraven. Vanaf het toegangspunt ter hoogte van de *Shakespeare Cliff* moest een onderaardse schacht van 8,1 km worden gegraven om de drie tunnelkokers naar de Britse terminal in Folkestone te leiden. In Sangatte, nabij Calais, waar Louis Blériot in 1909 met zijn vliegtuig de oversteek naar Groot-Brittannië waagde, werd een toegangsschacht van 50 meter doorsnede en 65 m diep gebouwd. De nog te ondertunnellen afstand naar de terminal-inplanting bedroeg aan Franse zijde 3 km.

De tunnels werden over vrijwel de volledige lengte geboord door een zachte, ondoordringbare kalklaag, de krijtmergel. Deze bodemlaag bestaat voor 70 % uit calciumcarbonaat en 30 % leem. Aan Britse zijde maakte deze gunstige bodemgesteldheid het mogelijk om snellere TunnelBoorMachines (TBM's) te gebruiken waarmee per week gemiddeld 300 meter kon worden geboord. Aan Franse zijde kampte men met minder gunstige bodemverhoudingen, vooral aan de kustlijn waar de waterhoudende kalklagen het gebruik van meer complexe boormachines vereisten. Zo moesten bepaalde plaatsen waterdicht afgesloten worden en werden er TBM's ingezet.

De onderzeese service-tunnel werd sneller dan de twee grotere spoortunnels, geboord, in de eerste plaats om de stabiliteit en toestand van de krijtmergel te evalueren. De grote doorbraak - het ogenblik waarop de Britse en Franse service-schachten met elkaar in contact kwamen - vond plaats op 1 december 1990. De eerste landverbinding tussen Groot-Brittannië en het Europese vasteland sinds het ijstijdperk was een feit.

In de noordelijke schacht werd de doorbraak op 22 mei 1991 gerealiseerd. De derde en laatste doorbraak, die in de zuidelijke spoortunnel, vond plaats op 28 juni 1991. In het totaal, de drie schachten samen, werd een tunnallengte van 150 km geboord.

Het Eurotunnel systeem

Het Eurotunnel systeem bestaat uit twee parallelle spoorwegtunnels van 50

km lang en een doorsnede van 7,6 meter. In elke tunnelkoker ligt een spoorweg waarop enkel éénrichtingsverkeer is toegelaten. Op twee punten langsheen het traject - op ongeveer één derde resp. twee derde van de tunnelafstand - lopen beide tunnels in elkaar over en komen de sporen over een bepaalde afstand naast elkaar te liggen (al zullen ze in normale omstandigheden door stalen schuifdeuren van elkaar gescheiden blijven). Deze voorziening maakt het mogelijk om treinstellen in noodgevallen of tijdens onderhoudswerkzaamheden van de ene naar de andere tunnelkoker af te leiden. Tussen de spoorwegtunnels bevindt zich een servicetunnel met een diameter van 4,8 m. Om de 375 m zijn er dwarsverbindingen tussen deze tunnel en beide spoortunnels aangebracht. Deze doorgangen zijn bestemd om onderhoudspersoneel en hun apparatuur een vlotte toegang tot de hoofdtunnels te verzekeren. Ook kunnen ze in noodgevallen als vluchtweg gebruikt worden.

Naast deze *autosnelweg op rails* zullen ook konventionele passagiers- en goederentreinen de tunnel gebruiken. De helft van de tunnelcapaciteit is immers verhuurd aan de Britse, Franse en Belgische spoorwegmaatschappijen.

De kanaaltunnel zal in de nazomer van 1993 voor het verkeer worden opengesteld.

Bouw van de terminals

Het derde deel van de *Dikke Van Daele*, het Groot Woordenboek der Nederlandse taal, geeft als definitie voor het nieuwwetse gallicisme *terminal*: „begin- en eindhaven met loodsen, laad- en losplaatsen”. Welnu, deze *terminals* aan de twee tunnelmonden zijn gigantisch en naderen stilaan hun voltooiing.

De Franse terminal beslaat een oppervlakte van 480 ha. De Britse terminal, die omwille van geografische beperkingen kompakter moest ontworpen worden, bestrijkt een oppervlakte van 140 ha.

Een van de opvallende aspecten van beide terminals zijn de lange, evenwijdige shuttle-perrons die via hellende op- en afritten met overdwarse bruggen verbonden zijn. *Shuttles* zijn treinstellen, speciaal ontworpen voor reizigers- en goedertransport, die een zgn. *gesloten spoorkring* zullen vormen tussen de beide terminals Folkestone in Engeland en Calais in Frankrijk.

Om het laden en het lossen van de shuttle te versnellen, zullen de 800 m lange shuttle-stellen in twee seksies worden opgesplitst die elk over een eigen in- en uitrijwagon beschikken. Voor elke seksie zal bovendien een aparte brug voor het binnenkomend en een aparte brug voor het uitgaand verkeer worden voorzien, m.a.w. vier bruggen per treinstel. De bruggen die het uitgaand verkeer zullen kanaliseren worden rechtstreeks op de autosnelweg aangesloten.

Andere markante nutsvoorzieningen op de shuttle-terminals zijn de controlegebouwen aan Britse zijde en het onderhoudscomplex op Franse bodem.

De shuttle-stellen voor personenwagens en touringcars zullen 24 wagons, 2 inrijwagons, 2 uitrijwagons en 2 lokomotieven omvatten. De shuttle-stellen voor vrachtwagens zullen evenveel lokomotieven, inrij- en uitrijwagons tellen, maar daarentegen over 28 wagons beschikken. Er zullen drie verschillende wagentypes in gebruik worden genomen: enkeldek-wagons voor touringcars en caravans, dubbeldek-wagons voor personenwagens en motorfietsen en speciaal aangepaste wagons voor vrachtwagens. Momenteel is men druk bezig zo'n 450 shuttle-wagons en 40 elektrische lokomotieven te assembleren.

Brussel-Londen in 3 u. en 10 minuten

De meeste werken van de geniale *Jules Verne (1828-1905)*, die ingenieuze vondsten waren leken achteraf vaak verbaasende profetieën te zijn. Als grondlegger van de science-fictions-romans liet hij in *De reis rond de wereld in 80 dagen*, *Phileas Fogg*, de flegmatieke Engelse gentleman, met zijn knecht *Passepartout* in geen gemakkelijke omstandigheden onze aardkloot dwarsen. Ze vertrokken vanuit Londen en moesten volgens de weddenschap daar tijdig opnieuw aankomen. Hadden ze deze reis een goede honderd jaar later kunnen ondernemen, dan konden zij de trein nemen te Londen-Waterloo en 3 uur en 10 min. later stonden zij te Brussel-Zuid. Zoveel is zeker dat deze rechtstreekse, deels onderzeese treinverbinding die vanaf juni 1994 operationeel wordt, de vlugste en comfortabelste verbinding tussen Engeland en het vasteland wordt.

Tussenhaltes zijn voorzien te Rijsel, het Europees kruispunt voor alle T.G.V.'s (Train Grande Vitesse) en te Calais waar de stations momenteel in volle opbouw zijn. Een derde tussenstop is gepland te Ashford in het Graafschap Kent. Het zullen enkel de Britse, Franse en Belgische spoorwegmaatschappijen zijn die deze rechtstreekse treinverbindingen zullen aanbieden.

Vanaf 1994 zullen er dag en nacht slaaptreinen worden ingelegd die de reizigers naar de drie hoofdsteden, Londen, Parijs en Brussel zullen brengen om van daaruit verder gelegen bestemmingen te bereiken.

Zowel op de Britse als Franse autosnelwegen werden speciale afritten aangelegd waarlangs de toegangswegen tot de terminals rechtstreeks bereikbaar zijn. Na de douanekontrolle, de grenskontrolle en de veiligheidskontrolle te zijn gepasseerd, worden de voertuigen naar een voorsorteerzone geleid van waaruit ze één voor één tot de shuttle zullen worden toegelaten. Alle voertuigen zullen vóór het vertrek alle grensformaliteiten (zowel de Franse als de Britse) hebben vervuld: dit betekent dat ze bij aankomst aan geen verdere controles zullen worden onderworpen. Beide terminals zijn uitgerust met alle nodige faciliteiten, comfortvoorzieningen en andere reizigersdiensten.

(vervolg blz. 295)

GERARD MERCATOR van RUPELMONDE (9) (1512-1594)

de grootmeester van de Vlaamse kartografie

Mercators Kosmologie

Nadat Mercator in 1532 te Leuven, aan de Artes-fakulteit de graad had behaald van licentiaat in filosofie, bleef hij nog enkele maanden in de universiteitsstad laboreren aan een eigen filosofisch systeem. Hij dacht er na over de aard en oorzaak der dingen, en poogde in het bijzonder inzicht te krijgen in het wereldbeeld - de schepping en de structuur van het heelal - en interesseerde zich tevens voor okkulte wetenschappen.

Waarschijnlijk omdat zijn eigen privaatsysteem in botsing kwam met wat de magisters in Leuven, steunende op autoriteiten, verkondigden, trok hij naar Antwerpen, ver van mannen met wie hij het niet eens was, en met wie hij wellicht maar al te vaak in botsing was gekomen. Ook bij hem was er - net als bij zoveel anderen (Luther, Copernicus, Vesalius, enz.) - een breuk met het autoriteitsgeloof. Een nieuw tijdperk was aangeboren, maar nog niet overal ingepast.

Te Antwerpen vatte hij het plan op zijn inzichten neer te schrijven in een uitgebreid werk over kosmografie. Een wereldbeschrijving in de breedst mogelijke zin. Maar voorlopig kwam er van dit werk, dat natuurlijk veel tijd in beslag zou nemen, niets in huis, aangezien hij verplicht was de filosofie toch tijdelijk aan de kant te schuiven om iets te ondernemen waarmee hij in zijn levensonderhoud kon voorzien. Hij zou zich toeleggen op het bouwen van matematische instrumenten en op de kartografie, wat alleszins toch met kosmografie een zekere verwantschap had, en daarvoor moest hij terug naar Leuven.

Zijn zoektocht naar het hoe en het waarom van het zijnde heeft hij toch nooit volledig gestaakt. John Dee, de Engelse student die in de jaren 1547-1550 te Leuven studeerde, vertelt in zijn werk, dat uitgegeven werd in 1558, dat hij door Mercator was voorgelicht in de studie van de natuurlijke magie. En Dee moet wel overtuigd geweest zijn van de degelijkheid van de ideeën die hem verkondigd werden, want hij drong aan opdat Mercator zo vlug mogelijk zijn opvattingen inzake fysika, meetkunde en kosmografie zou uitgeven. Maar dat zou pas jaren later gebeuren, in Duisburg.

Na zijn terugkeer uit Lotharingen, in 1564, waar hij een kaart aan hertog Karel II was gaan overhandigen, nam de toen 52-jarige Mercator het besluit van de vaak veel inspanningen vragende topografische opnamen op het terrein, niet langer zelf uit te voeren. Hij droeg zijn landmeterswerk over aan zijn oudste zoon, de toen zevenentwintigjarige

Arnold, die aldus op zijn beurt de kosmograaf werd van de hertog van Kleef.

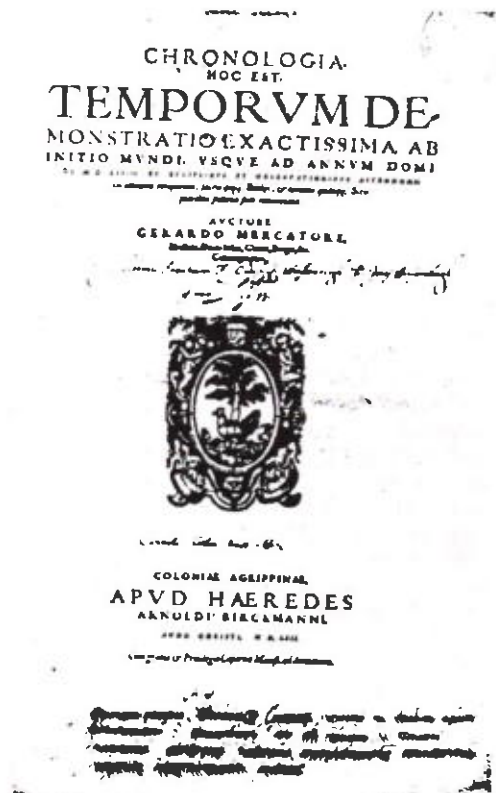
Gerard Mercator die aldus over wat meer vrije tijd beschikte, besteedde voortaan heel wat uren aan de planning van het grote kosmografische werk waarover hij reeds in zijn Leuvense tijd had gespekuleerd, met de bedoeling de geografie een stevige theoretische basis te geven.

Er waren in de voorbije jaren intussen een paar van die kosmografieën verschenen, nl. van Peter Apianus en Sebastiaan Münster, en er wordt wel eens gesuggereerd dat dit voor Mercator een stootje in de rug betekende. Peter Apianus (1495-1552) uit Ingolstadt had met zijn in 1542 verschenen *Cosmographia* de aardrijkskunde sterk mathematisch aangepakt, met de verwerking van metingen en cijfermatige gegevens, terwijl Sebastiaan Münster (1489-1552) met zijn *Cosmographia universalis* uit 1544 - een werk dat een grote verspreiding en regelmatig heruitgaven beleefde (tot 1650 verschenen 46 uitgaven) - de nadruk legde op de beschrijving van landen en volken. Zo begon „de scheiding van mathematische en politieke geografie” (67). Het boek van Münster was een prachtig werk met 471 houtgravures en 26 kaarten. De kosmografische inzichten sloten nauw aan bij Strabo (68), maar waren aangevuld met recentere gegevens, terwijl er tevens nogal originele ideeën naar voren gebracht werden over erosie, aardbevingen, tropische winden, zeestromingen, enz. Hoewel Mercator bewonderend naar dit werk van Münster opkeek, was hij toch zinnens een eigen visie te publiceren die afweek van wat tot dan toe was verschenen.

Mercator had aanvankelijk voor dit werk twee delen voorzien. Het eerste zou handelen over de hemel, het tweede over de aarde. Naderhand voorzag hij vijf delen: het eerste zou gewijd zijn aan de schepping van het heelal, het tweede zou de astronomie behandelen, het derde deel zou een geografische beschrijving zijn van het aardoppervlak, het vierde deel een politieke geschiedenis met de genealogie van de vorsten die bijgedragen hebben aan het tot stand komen van steden en vorstendommen, en als vijfde en laatste deel zou er een overzichtelijke kronologie komen.

Maar al was de *kronologie* als laatste boek voorzien, ze is als eerste verschenen, in 1569, het jaar waarin zijn grote wereldkaart werd gepubliceerd. Het werk kwam van de personen bij de erven van Arnold Birckman in Keulen en de volledige titel luidde: *Chronologia. Hoc est, temporum demonstratio exactissima, ab initio munde, usque ad annum Domini*

M.D.LXVIII. ex eclipsibus et observationibus astronomicis omnium temporum, sacris quoque Biblijs, et optimis quibusque Scriptoribus summa fide concinnata.

Titelblad van de Chronologie, Keulen 1569

Hiermee wilde Mercator een overzicht geven vanaf de schepping tot aan zijn eigen tijd, waarbij hij steunde op astronomische gegevens, de Heilige Schrift en bekende geschiedkundige feiten.

Dat dit vijfde deel als eerste verscheen was te wijten aan het feit dat hij hiervoor reeds het meeste materiaal had bijeengebracht, en ook omdat de uitgever en Mercators eigen vrienden voortdurend aandrongen om eindelijk iets te zien verschijnen van het grootste werk waarover hij het voortdurend had. Het ordenen van de materie en het uitschrijven ervan heeft hem vier jaar gekost.

Het boek is voorafgegaan van een inleiding verdeeld in drie hoofdstukken. In het eerste hoofdstuk verantwoordt hij de gevolgde wijze van voorstellen: een getabellarijseerde kronologie. Hij toont vervolgens aan dat bij de schepping de zon zich bevond in het teken van de Leeuw (astrologische gegevens waren van betekenis);

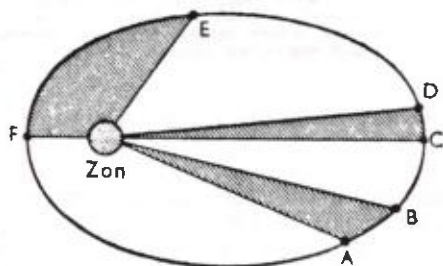
hij heeft het over de jaartelling bij Joden, Grieken, Egyptenaren en Romeinen; hij vermeldt de merkwaardige historische data bij de verschillende volken, alsmede de eclipsen, andere astronomische waarnemingen en de bronnen die de basis en het bewijs vormen voor de aangehaalde data; tenslotte toont hij aan dat dit alles in overeenstemming is met de Bijbel.

In het tweede hoofdstuk handelt hij over het openbaar leven van Jezus en poogt aan te tonen dat dit niet drie jaar en zes maanden, maar wel vier jaar en enkele maanden heeft geduurd.

In het derde en laatste hoofdstuk van de inleiding behandelt hij het lijden en de dood van Jezus, en daar bewijst hij met behulp van de stand van de maan, de zonsverduisteringen en andere bekende gebeurtenissen, zoals ze in oude kronieken en in de Bijbel terug te vinden zijn, de overeenstemming met zijn kronologie.

Mercator die astronomisch geschoold was, en in zijn *Chronologia* niet alleen zijn nauwkeurige observaties van eclipsen in 1566 en 1567 vermeldde⁽⁶⁹⁾, maar heel wat astronomische kennis eraan te pas brengt, was er vooral op gebrand de wetenschap de bevestiging te laten brengen van de verhalen uit de Heilige Schrift.

Dr. J. van Raemdonck meende dat Mercator een astronomische ontdekking van betekenis had gedaan, en als eerste zou verkondigd hebben dat zon en maan niet met een eenparige beweging hun baan doorlopen, en daarmee een voorloper is geweest van Kepler⁽⁷⁰⁾, die met zijn tweede bekende wet, gepubliceerd in 1609, leerde dat de voerstraal getrokken uit de zon naar de planeten, voor elke planeet in gelijke tijden gelijke perken beschrijft, in acht genomen dat de banen van de planeten ellipsen zijn en de zon in een van de brandpunten staat.

De planeten lopen in ellipsvormige banen om de zon, die in een der brandpunten staat (1^e wet v. Kepler). De planeten doorlopen in een zelfde tijd een groter stuk van hun baan in de nabijheid van de zon. Dit wordt uitgedrukt als volgt: de voerstraal uit de zon naar een planeet beschrijft in gelijke tijden gelijke perken of vlakken (2^e wet v. Kepler).

— We moeten er echter op wijzen dat de ongelijke duur waarin de zon de vier gelijke kwadranten van de ekliptika doorloopt reeds bekend was aan Kallipus, een Griekse astronoom, die leefde tussen 370 en 300 vóór onze jaartelling⁽⁷¹⁾. Ook de wisselende snelheid van de maan was reeds bij Hipparchos (2^e eeuw v. Kr.) en misschien zelfs bij de Chaldeeërs bekend⁽⁷²⁾.

Op de inleiding van Mercators *Chronologia* volgen de tabellen met de verschillende soorten jaren, omdat de gebeurtenissen in diverse tijdrekeningen worden gesitueerd. Het historische gedeelte vormt een algemene en zeer uitgebreide kroniek van kerkelijke en burgerlijke geschiedkundige voorvallen, feiten en data. Hij steunt daarbij op erkende autoriteiten, o.m. op de Griek Eusebios (3^e eeuw), die wel eens de vader van de kerkgeschiedenis wordt genoemd, en gaat tekeer tegen de schrijvers van geromantiseerde en gefantaseerde verhalen.

Samengevat komt de tijdrekening van Mercator hierop neer: de wereld bestond 1656 jaar bij de zondvloed; 2453 jaar bij de uittocht van de Joden uit Egypte; 2934 jaar bij de bouw van de tempel van Salomon; 3192 jaar bij de eerste Olympiade; 3215 jaar bij de stichting van Rome; 3362 jaar bij de Babylonische gevangenschap; 3659 jaar bij de stichting van het koninkrijk der Seleukiden⁽⁷³⁾; 3965 jaar bij het begin van de kristelijke tijdrekening en tenslotte vond de schepping plaats precies 5544 jaar geleden toen hij in 1568 zijn *Chronologia* voltooide. Intussen is gebleken - maar dat is van nogal recente datum - dat de schepping zich wel een tijdje vroeger heeft voorgedaan⁽⁷⁴⁾. De kronologie van Mercator steunde op de toen algemeen gebruikte en overigens bijna enige voorhanden zijnde gegevens van het Oude Testament, dat door iedereen als basis genomen werd voor de tijdrekening. En toch zijn de dateringen in de bijbel ook niet zo nauwkeurig. In het begin gaat alles gemakkelijk aangezien dit de jaren van de aartsvaders zijn, die men alleen maar hoeft op te tellen, maar pas dan wordt het moeilijk bij gebrek aan een precieze volgorde. Zo stelde de Ierse aartsbisschop James Ussher, hoogleraar aan Trinity College en kanselier aan de St. Patrick Cathedral te Dublin, in de zeventiende eeuw het scheppingsjaar op 4004 v. Kr. en in de 18^e eeuw heeft een vijftig man, een bibliografie opgesteld van dergelijke kronieken met meer dan 150 verschillende uitkomsten, die de schepping situeerden tussen 3616 en 6484 v. Kr.⁽⁷⁵⁾. Pas op het einde van de negentiende eeuw werd in wetenschappelijke kringen gepoogd met andere methoden de ouderdom van de aarde te bepalen.

De *Chronologia* van Mercator werd opgedragen aan een van zijn grote beschermheren, Henricus Barsius Oliferius, kanselier van de hertog van Kleef.

Roger-A. BLONDEAU

De volgende keer:
De kaarten van Ptolemaeus

Noten:

- (67) H.J. Störig, *Geschiedenis van de wetenschap van middel-eeuwen tot negentiende eeuw*, Utrecht-Antwerpen, 1965, p. 137.
- (68) Strabo, *Griekse geograaf* ca. 64 v. Kr. tot ca. 20 n. Kr.; behandelde in zijn *Geographica* de natuur- en wiskundige aardrijkskunde van Europa, Azië en Afrika en de geschiedenis van de beroemde personen uit de beschreven plaatsen.
- (69) G. Mercator, *Chronologia*..., p. 340.
- (70) J.H. van Raemdonck, zie nota 2, p. 105.
- (71) A. Pannekoek, *De groei van ons wereldbeeld - Een geschiedenis van de sterrekunde*, Amsterdam-Antwerpen, 1951, p. 103.

- (72) *idem*, p. 105.
- (73) Seleukiden: koningshuis in Syrië, geëlicht door Seleukos I, drie eeuwen v. Kr.
- (74) Volgens de huidige visie zou het heelal ontstaan zijn bij de Oerknal, 15 miljard jaar geleden en 10,5 miljard jaar geleden zou ons zonnestelsel tot stand gekomen zijn.
- (75) W.E. van Wijk, *Onze kalender*, Amsterdam-Antwerpen, 1955, p. 131-132.

TEXTIEL ANNIE

Krombkestraat 72A - STAVELE
Tel. 057/30.14.80

Allerhande vrijetijdskledij
voor groot en klein

Geboortegeschenken

Babykledij
van 0 tot 2 jaar

IN MEMORIAM FIRMIN DELANOTE

Op 3 juni jl. is in zijn huis overleden: Firmin Delanote, beter bekend als André van de Posterij. Hij was geboren te Roesbrugge op 12 maart 1908, als zoon van de diligencehouder Leon Delanote, uit de „peerdenposterij“ (nu leegstaande huis Parent), vandaar zijn bijnaam.

Omstreeks het jaar dertig vestigde hij zich als slager-spekslager in het toenmalige ouderlijke huis, waar de zaak nu nog voortgezet wordt door zijn zoon.

Op 5 december 1939 werd Firmin Delanote bevelhebber van de plaatselijke brandweer, met de graad van sergeant-majoor, in opvolging van Albert Verhaeghe. Het was de tijd van het „speutekot“ en de stootkarhandpomp.

Op 1 januari 1948 werd hij gepromoveerd tot onderluitenant, en het is onder zijn leiding dat de Roesbrugse brandweer werd gemoderniseerd en in 1953 tot centrumkorps werd verheven, met 35 man, dat instond niet alleen voor Roesbrugge-Haringe, maar tevens voor Beveren, Stavele, Gijverinkhove, Leisele, Izenberge en Oost- en Westvleteren.

Op 1 december 1954 werd hij luitenant, bevelhebber van de zelfstandige Roesbrugse brandweer, tot hij op 28 december 1968 de leeftijdsgrens had bereikt. Intussen had Roesbrugge, in het kader van de brandweerdienst ook een hulpdienst „900“ gekregen.

Op tweede pinksterdag, 8 juni te 10 u., werd Firmin Delanote na een druk bijgewoonde uitvaartplechtigheid, ten grave gedragen.

VOLKSSCHRIJVERS IN HET SPIEGELBEELD (10)

door Jack VERSTAPPEN

Paul Kiroul, de Vlaamse sprookjesdichter.

Van kindsbeen af betoverd door alles wat naar folklore zweemde, kwam ik als vanzelfsprekend in het spoor van de sprookjesdichters Grimm, Hauff, Hans Christian Andersen, Perrault of Lafontaine.

Tot ik op een dag Paul Kiroul ontdekte en er helemaal weg van was. Een Vlaming sprookjesdichter van groot formaat!

Paul Kiroul
(1873-1937)

Het is een merkwaardig verschijnsel dat in de volksmond altijd sprookjes en vertellingen over wonderde helden en hun spektakulaire avonturen zijn blijven voortleven. Zij werden mondeling van geslacht op geslacht overgeleverd, van moeder op kind, van grootouder op kleinkind. En al blijkt de belangstelling van sommige betweters voor de wereld van spoken en heksen thans in negatieve zin te meten, we vinden het jammer want vele pedagogen hebben gewezen op de opvoedkundige waarde van het sprookje. Toch is her en der een revival te bespeuren. Jonge en begaafde vertelsters verzamelen kinderen rond zich om te luisteren naar die wonderverhaaltjes zoals bijvoorbeeld te Brugge en te Kasterlee. De bijval schijnt

er overweldigend, een klinkend bewijs dat het sprookje nog niet monddood is. Zelfs de gewaardeerde auteur Herman Vos heeft er zeer recent nog geschreven, door de Vlaamse Televisie in beeld gebracht voor de jeugduitzendingen. En wat te denken van het overweldigend succes van de Walt Disneyfilms, pure sprookjesstijl? De fantastische personages vindt men trouwens terug in alle pretparken over de hele wereld. Nog steeds bouwt de uitgeverij Hemma een bestaan op het verspreiden van dergelijke onderwerpen.

Het is weinigen gegeven om mooie sprookjes te schrijven, het vergt een ontvankelijke geest en een kinderlijk gemoed. Zelf schreef Paul Kiroul: „Om een elf te kunnen zien, moet ge een fijn, teer gevoel hebben, waarvan de voelsprietten nog honderdmaal teerder zijn dan de draad van een zijde worm. Wat zijn kabouter anders dan goede invloeden die uitstralen van de dienende liefde? Wat de reuzen, ofwel de ruwe domme kracht, die 't onderspit moet delven voor het fijne gevoel en 't gezonde inzicht, ofwel de machtige armen der dienende liefde? Wat de tovenaars en toveressen, tenzij het breed-ontwikkeld verstand, dat zowel ten goede als ten kwade aangewend kan worden? Want er zijn ook goede tovenaars, al treft men er méér slechte, omdat het verstand niet door een fijn gemoed getemperd en veredeld, tot alle kwaad in staat is? ... Wanneer ge u bij de lezing van een sprookje geprikkeld voelt, werp het weg, het is niet wat het zijn moet. Voelt ge echter een doordringend ontspanning, een losmaken van aardse banden om op te gaan in een hogere wereld door de fantasie van de schrijver voorgetoeverd, dan hebt ge het echte kultuursprookje voor u”.

Kenmerkend voor het oeuvre van Kiroul en wat het terzelfdertijd zijn grootste waarde schonk, was dat het niet alleen een produkt bleek van een ongebreidelde verbeeldingskracht, maar dat het inhaakte op de opvoeding van een jong lezerspubliek. Wijsheid, vlijt, trouw, liefde, vriendschap en zo veel meer goede eigenschappen werden doorheen zijn sprookjes vervlochten.

„Over Vlaanderen heeft hij ze uitgeschied als uit een horen van overvloed: frisse uitingen van een optimistisch levensinzicht, van een hart en een gemoed dat doorheen een paar lachende ogen op het leven neerkeek,” schreef A. De Poortere in het kulturele blad *Gudrun*, februari 1938.

Ik herinner mij best - en ik ben er van overtuigd niet alleen te staan in deze - hoe ik in mijn jeugd wonderde dingen bedacht over geheimzinnige wezens, die 's nachts de mensen kwamen helpen bij hun werk.

Mijn hele kinderfantasie leefde in een wereld apart en het was dus niet te verwonderen dat ik mijn handen strekte naar sprookjesbundels. En zelfs wanneer ik begon te beseffen dat het niets dan louter verzinsels waren, kon ik mij moeilijk onttrekken aan de naïeve bekoorlijkheid die van deze eenvoudige verhaaltjes uitging.

Ongeveer 150 sprookjes, te veel om ze allen op te sommen, heeft Kiroul geschreven en daaronder zijn er enkele die kunnen wedijveren met de parels van de wereldsprookjesliteratuur.

Wie was nu Paul Kiroul?

Op het gemeentehuis van Berchem-Antwerpen werd hij in 1873 ingeschreven als Edward Peeters. In 1898 werd hij onderwijzer te Oostende, waar hij bleef tot hij in 1922, door ziekte ondermijnd, zich te Sint-Andries bij Brugge ging vestigen. Hij overleed er op 8 oktober 1937.

Edward Peeters mag beschouwd worden als een pionier van het Vlaamse kinderboek. Maar ook als gedegen pedagoog verwierf hij internationale bekendheid. Niet alleen schreef hij opgemerkte artikels voor tal van pedagogische bladen, hij was ook de stichter en leider van het veeltalige bibliografische tijdschrift *Minerve* en van een *Bureau International de Documentation Pédagogique*, dat medewerkers kende over de hele wereld. Onder zijn impuls werd nog in 1922 de *Vlaamse Opvoedkundige Vereniging*, kortweg V.O.V. opgericht. De stichters ervan wilden de beoefening van de wetenschappelijke opvoedkundige principes in de volksscholen bevorderen.

Dit zenuwslopende werk had te veel van zijn krachten gevegd en na een zware depressie trok hij zich terug uit alle middens. Dan werd Paul Kiroul geboren, de dichter die vanaf 1922 sprookjes schreef, vol naïeve, kinderlijke onschuld, sprankelend in hun rijkdom en verscheidenheid, die de leesgrage jeugd van toen in een droomwereld binnensmokkelde.

Kent u hem nog, Paul Kiroul?

Lode Opdebeek, volksschrijver-uitgever

Reeds noteerde ik eerder dat Paul Kiroul mijn kindergeest opzweepte, maar zijn evenknie, de sprookjesdichter K. Bouter boekte evenveel succes.

Vanaf de eerste bladzijden kon deze auteur de kleine lezer meevoeren naar het rijke land van verbeelding dat het zijne was. Door het wonder van ongekunstelde fantasie en gemoedelijkheid, van ongedwongen poëzie wist hij hun ontroering op te vijzelen. Zijn verhaaltjes waren typische staaltjes van volkse vertelkunst, erg oorspronkelijk en traditioneel gericht, naar opvattingen zoals het hoorde voor wie toen de pen leende aan de jeugd.

Een verrassende bekoring ging uit van bijvoorbeeld *De Gelaarsde Kat*, *Lowieke Bonjour* of *Smidje Verholen*. Al deze personages werden ons levende helden, ondersteund door een ragfijn lyrisme dat onmiddellijk aansloeg.

Het werk van K. Bouter stak vol beminnelijke fantasie door kinderen zeer op prijs gesteld. Urenlang doken wij weg in de bijna grenzeloze verbeeldingswereld van de schrijver.

Een stuk later, vijftien-zestien, was het Lodewijk Van Laeken die mijn geestdrift voldeed met zijn volkse-historische romans als daar waren *De Fransche Omwenteling*, *Maria Stuart*, *De Witte Kaproenen*, *De Sans-Culotten in Vlaanderen*, *De Boerenkrijg*. Vooral dit laatste boek is mij altijd bijgebleven - sprak mij méér aan dan dit van Hendrik Conscience over hetzelfde onderwerp - en misschien betekende het wel de aanloop tot mijn eigen Boerenkrijgboek *Er loopt een spoor van bloed* dat bijne een kwart eeuw later zou verschijnen.

Met zijn fel begeerde romans leunde Van Laeken heel dicht aan bij het volk. Zeer hartstochtelijk en dynamisch stroomde zijn woordenvloed zonder hiaat doorheen volle bladzijden. Hij vertelde en onnodige overlading van tekst bleef hem vreemd. Achter zijn proza bleef de mens aanwezig, de mens met diep geloof voor leven en warmte. Zijn personages werden geen papieren gestalten, maar levenden van vlees en bloed, mensen met diepte en van een begeesterende sympathie.

Zelfs wanneer een auteur begaan is met zijn werk kan zijn geestdrift ergens vals klinken door schijnemotie, door een zeker gebrek aan spirituele geladenheid. Bij Van Laeken was dit beslist niet het geval. Zijn boeken werden geschreven in de stuwende drang van een zeer geestdriftige natuur. De lezer voelde dat zij niet waren neergeschreven in barenspijnen, maar uitbundig in één sterke trek neergeëst. Zekere van zijn verhalen waren typische voorbeelden van Vlaamse vertelkunst, volgens een terzeldertijd volkse en literaire inspiratie. Niemand beter dan hij wist de gepaste toon te vinden om tot de eenvoudige volksmens te spreken. Hij deed het in ongekunstelde vorm, kon door een ongedwongen poëzie de belangstelling en ontroering opwekken. Hij was, in de brede zin van het woord, een op en top volksschrijver.

Nog veel later vernam ik dat de schaduw achter K. Bouter, Lodewijk van Laeken en nog meerdere pseudoniemen als G. Raal en Bert Koenen, deze was van Lode Opdebeek, de geprezen uitgever van volkse auteurs als Auctor (Jan Bruylants), A. Hans, E. Van Offel, Gustaaf Segers, Constant De Kinder en vele anderen.

Lode Opdebeek werd te Laken geboren in 1869. Reeds op 18-jarige ouderdom nam hij de redaktie over van het letterkundig en Vlaamsgericht blad *Vlaams en Vrij*, waarvan aanvankelijk Stijn Streuvels en Karel van de Woestijne meewerkten, destijds nog totaal onbekende figuren. Toen hij dertig was, trok hij naar de Schelde-

stad en gesteund door zijn opgedane kennis inzake het vak, stichtte hij er de thans nog bestaande uitgeverij die zijn naam draagt.

Opdebeek publiceerde nog heel wat meer. Ik citeer *De tranen van Sint Pieter*, een verhaal bekroond door de provincie Antwerpen, *In Duitse dagen*, bemerkings rond het leven onder de knoet van een bezetter tijdens de Eerste Wereldoorlog, *Soldatentypen*, *Van Roet tot Rippeke*, *Bloemekens van de Vlaamse Rozelaar*, *Op reis in Vlaanderen*.

Over zijn oeuvre schreef de gewaardeerde kritikus André De Ridder in de *Vlaamse Gids* van augustus 1930: „Zijn zwierig en vlot proza, zo het niet treft door scherpte en bondigheid, tekent en schildert zo tastbaar en zo mals, dat ze leven, die mensen wier silhouet hij schetst, die landschappen waarvan hij de lijnen omtrekt. Genoeglijk pratend, los vertellend, kunstig zelfs, maar zonder in hol gebazel te vervallen, of zich aan smukkende overlading te bezondigen, gaat Opdebeek rustig zijn gang, ons monter bij de hand geleidend, ons dwingend vlug ter been zijn tred te volgen en het lied te neurien, dat hij fluit of zingt.”

In 1930 overleed Lode Opdebeek in zijn woning te 's Gravenwezel. Voor ons land is zijn figuur van onschatbare waarde geweest.

Als we snel helpen bij schade dan bedoelen we ook snél.

Een ongeluk is snel gebeurd. U verliest de wagen zonder dat het uw fout is? Of uw huis? Dan wilt u toch ook snel geholpen worden! Daarom neemt u een verzekering. Liefst één die snel bijspringt wanneer het ongeluk inslaat als een meteor. Een Noordstar-verzekering bijvoorbeeld. **N**oordstar betaalt bij autoschade maar liefst 82%* van de schadegevallen uit binnen de 3 maanden na het ongeval. Vergeleken met het Belgische gemiddelde van 65%* een unieke prestatie. En op het gebied van andere verzekeringen is

Noordstar even efficiënt.

Hoe het komt dat Noordstar die hoge kruissnelheid kan aanhouden? Dat is vrij eenvoudig. Wij behandelen al meer dan 70 jaar schadegevallen. Net als uw makelaar weten

wij welk leed er achter elk dossier schuilt. Daarom is uw dossier bij Noordstar geen weken onderweg van het kastje naar de muur. Daarom doen wij ons uiterste best om u snel te helpen.

Wie geen idee heeft wat snel betekent, kan aan de sterren een lichtend voorbeeld nemen. Net zoals wij. Bespaar uzelf heel wat kopzorgen en informeer bij uw makelaar naar de snelle Noordstar-service.

* bron: statistieken R.D.R. dd. 23/12/91

De snelle oplossing bij schade.

Geert VANDENBUSSCHE - DESCHUYTTER
Haringestraat 37 - 8972 ROESBRUGGE-HARINGE - Tel. 057/30.09.86

DE KANAALTUNNEL

(vervolg van biz. 290)

De meeste chauffeurs en passagiers zullen tijdens de treinreis - die ongeveer 35 minuten in beslag neemt - in hun voertuigen blijven. De totale reisduur van autosnelweg tot autosnelweg wordt op ongeveer 65 minuten geraamd.

Ook motorrijders zullen met de shuttle-dienst kunnen meereizen: er wordt een apart gedeelte voor motorwielen voorbehouden en er zullen afzonderlijke treincoups voor motorrijders en duo-zitters worden voorzien.

Voor diegenen die hun wagen wel willen verlaten zijn de shuttle-wagons goed verlicht, akoestisch uitstekend geïsoleerd en met airconditioning uitgerust. Tijdens de treinreis zullen de wagons onderling door vuurvaste schuifpanelen worden gescheiden. In deze brandbestendige tussenpanelen bevinden zich portieren waarlangs de passagiers zich vrij van de ene naar de andere wagon kunnen bewegen. Elke derde wagon is met ruime toiletvoorzieningen uitgerust.

De chauffeurs en mede-inzittenden van vrachtwagens zullen meereizen in een comfortabele treinwagon met airconditioning: in deze wagon, die zich vooraan in het treinstel bevindt, zullen versnaperingen worden aangeboden. Tijdens de overtocht zullen de chauffeurs geen toegang tot hun voertuig hebben.

De shuttle-dienst zal ononderbroken - d.w.z. dag en nacht en 365 dagen per jaar - worden verzorgd. Tickets kunnen aan de tolhuisjes of op voorhand worden aangekocht. Het boeken van de treinreis is niet nodig: wanneer een voertuig zich bij de terminal aanmeldt, zal het met de eerstvolgende shuttle-dienst kunnen meereizen.

Tijdens de eerste jaren van de uitbating zullen er tijdens de piekuren om de 15 minuten passagiers-shuttles vertrekken. Tijdens de daluren zal er nog altijd om de 20 minuten een shuttle vertrekken. En 's nachts, wanneer de verkeersdrukke heel wat minder groot is, zal er om het uur een shuttle-dienst worden verzekerd.

Financiering

Voor zij die het verhaal nog niet hoorden: de gebroeders Georges en Maurice Bricoleur uit Rozebeke, die een bloeiende handel in autowrakken hebben, en als er tijd overschiet links en rechts wat gronden graafwerken uitvoeren met een overjarige Catterpillar-Combinee, besloten de kans van hun leven te wagen toen in april van 1985 de aanbesteding voor het graven van de Kanaaltunnel werd uitgeschreven. Maurice, die een tijdje in 't kollege van Tielt had gezeten en de zondagachternoene 't schrijfwerk doet voor de Gebr. Bricoleur, stuurde zijn enveloppe naar The Channel Tunnel-Group Limited, Victoria Plaza, 111 Buckingham Palace Road, London SW 1W OST. Groot was de verbazing toen een beetje vóór Kerstdag van 't zelfde jaar een grote zwarte Jaguarli-

mousine 't hof kwam opgereden, waaruit drie voornaam geklede heren stapten, die aan Febronie, moeder Bricoleur, vroeger om Sir Maurice te spreken.

Maurice die van 't vriesweer profiteerde om een mond valse tanden te laten zetten was niet thuis, maar Georges die van de aanbesteding op de hoogte was en net uit een oude Chevrolet kwam gekropen met een claxon in zijn hand, gaf met handen en voeten uitleg waarom ze voor 5.235.760 frank de tunnel konden graven. Zij wisten te Kuurne een tweede graafmachientje staan, dat ze in okkasie zouden kopen als ze 't werk zouden hebben. Maurice zou beginnen graven vanuit Frankrijk naar Engeland en Georges zou beginnen vanuit Engeland en zo naar Frankrijk komen. In 't midden zouden ze elkaar tegenkomen en... „Voilà”, zei Georges, „de tunnel is er!” De woordvoerder van het selekt gezelschap had zijn twijfels en vroeg Georges wat er zou gebeuren als ze elkaar niet tegen kwam in 't midden. „O”, zei Georges, „geen probleem, Maurice en ik gaan deure graven en alzo heb je gierder twee tunnels voor de prijs van één!”

Later hebben de Bricoleurs er altijd spijt van gehad dat Maurice niet thuis was geweest om het beter te expliceren, want 't werk ging naar de konkurrentie, een internationaal consortium van meer dan 200 banken, geruggesteund door de Europese Investeringsbank (E.I.B.) en de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal (E.G.K.S.). In tegenstelling met de zachte prijs van de Gebr. Bricoleur vertegenwoordigt het tunnelproject een totale investering van 534 miljard BF, en om de haverklap horen wij in de nieuwsmedia dat dit bedrag telkens weer wordt overschreden. Zoveel is zeker. Het Euro Tunnel-miljardenproject is één der meest gigantische werken die West-Europa kende.

Als men van bij ons de autostrade neemt richting Parijs, ontkomt men niet aan de indrukwekkende ingrepen die in Vlaanderen en Picardië plaatsvinden. Reusachtige terrijs uit de steenkoolbekkens van Lens werden afgegraven om als fundatie van spoorbeddingen te worden gebruikt, ontelbare bruggen, tunnels en viadukten werden aangelegd om invalswegen veilig te stellen, duizenden hektaren landerijen werden geofferd aan de satan der snelheidsduivels en honderden kilometer elektrische hoogspanningslijnen ontsieren het landschap.

De niet te stuiten vooruitgang heeft nogmaals zijn zware tol geëist. De tijd van de Gebr. Bricoleur is voorbij. Nu is het Christopher Garnett, kommercieel directeur bij Eurotunnel, Christian Antoni, directeur Informatie Eurotunnel, Sir Alastair Morton, group Chief Executive van de Eurotunnel Group (die mee was naar de Bricoleurs) en A.P.J. Benard, voorzitter van Eurotunnel. Zij delen nu de lakens uit en zorgen er voor dat Uncle Sam, sinds de IJstijd in de United Kingdom begraven, weer springlevend wordt.

Wat voor gevolgen dit voor onze Westhoek zal hebben, die slechts op een

boogscheut van de tunnel ligt, moeten wij vooralsnog afwachten.

De lezers die nog meer willen vernemen over de Kanaaltunnel kunnen terecht bij *Interel*, Terhulpsessesteenweg 185 te 1170 Brussel.

Laatste berichten : Eurotunnel failliet ?

Vrijdag 29 mei jl. heeft de Brits-Franse onderneming Eurotunnel officieel bekend gemaakt dat ze van de ongeveer 220 banken, die eerder hadden bekend gemaakt geen vers geld meer te zullen pompen in het „projekt van de eeuw”, toch nog een laatste krediet heeft gekregen.

De werkzaamheden aan de Kanaaltunnel, de onderzeese spoorverbinding tussen Groot-Brittannië en het Europees vasteland kunnen in ieder geval tot september a.s. worden voortgezet.

Inmiddels zijn de kosten van het projekt opgelopen tot 9 miljard pond sterling of zo'n slordige 553,5 miljard Belgische frank.

Dinsdag 26 mei jl. verklaarde de Franse bouwgi-gigant Bouygues, die één van de uitvoerders is van de *Trans Manche Link* (TML), de groep van bedrijven die de werken aan de tunnel uitvoert, dat de mogelijkheid bestaat dat Eurotunnel failliet gaat als er geen betere wending komt in de besprekingen tussen TML en Eurotunnel, die momenteel op een dood spoor zitten.

De *Trans Manche Link* wil immers onmiddellijk meer geld zien vanwege de overschrijding van de kosten.

Eurotunnel die de Kanaaltunnel gaat exploiteren en pas in 1993 vruchten van de miljardeninvestering zal oogsten, vindt het nu met al die zgn. onvoorziene en niet overeengekomen meeruitgaven stilaan welletjes en is het Sinterklaas spelen moe. Afwachten dus maar tot de komende congé-payé om zekerheid te krijgen hoe wij de holidans naar the old continent krijgen, per boot zoals in de goeie ouwe tijd of... met de treinschuttles van het Super-de-Luxetijdperk ?

Elie E. Balduck

SCHRIJNWERKERIJ REGHEERE

- Alle nieuwbouw - verbouwing herstellingswerken
- Eigen fabrikatie: houten ramen, deuren, garagepoorten
- Binnenhuisinrichting, plafond- en muurbekleding
- PVC-ramen - rolluiken
- PVC-bekleding
- Daktimmerwerken

Waaenburgseweg 66
8972 KROMBEKE
tel. 057/40 03 71

OPENDEURDAGEN

MASSA BEHANG C.V.

Bergenstraat 42, 8691 BEVEREN (kalsijde) (Roesbrugge)
Tel. 057/30.10.20

VERVEN
LEVIS - MATHYS
aan prijzen
buiten concurrentie

KARPETTEN
wol : 2/3 vanaf 9.999,-F
synthetisch :
140/200 : 1.000,-F
200/290 : 3.899,-F

BEHANG
10.000 rollen uit voorraad
aan nettoprijzen
om U tegen te zeggen

GORDIJNEN & DRAPERIEËN
Excl. Engelse stoffen CROWSON en COTSWOLD
Wereldmerken : ADO - ARISTO - GARDISETTE -
UNLAND - VRIESCO - enz...

ONDERHOUDSPRODUKTEN
riem - vliegen - en mierenbussen - boenwas -
trekkers - keerders - vegers - dweilen -
sponsen - zeemvellen - enz...

Tafelkleden - kanten sierdoekjes -
kralen - vliegendeuren
AAN ZOMERPRIJZEN

VOL TAPIJT
vanaf 199,-F/m²

VLOERBEKLEDING
per rol br. 2 m à 99,-F/m²
br. 4 m à 299,-F/m²

*Openingsuren tijdens de
opendeurdagen :
doorlopend van 9.30 tot 19 u.*

DUBBEL VOORDEEL
boven op onze groothandelsprijzen nog
een "VOORDEELCHEQUE" naar rato van
aankoop :

AANKOOP	CHEQUE
1.000 fr.	100 fr.
2.000 fr.	215 fr.
3.000 fr.	340 fr.
4.000 fr.	450 fr.
5.000 fr.	560 fr.
6.000 fr.	670 fr.
7.000 fr.	780 fr.
8.000 fr.	890 fr.
9.000 fr.	1.000 fr.
+ 10.000 fr.	1.200 fr.

**Slechts 4 dagen aan deze ongelooflijke
zomerprijzen ... EEN VAKANTIEGESCHENK !!!**

Openingsuren tijdens het jaar :
maandag vanaf 13.30 u.
dinsdag tot vrijdag
van 9.30 tot 19 u.
zaterdag
van 9.30 tot 18 u.
zondag en
maandag-
voormiddag
gesloten

Bij uw bezoek (zonder aankoopverplichting) geeft
onderstaande bon recht op een GRATIS GESCHENK
(één per gezin)
Naam :
Adres :
Tel :

IN MEMORIAM PATER-PASTOOR ANDRÉ LOUAGIE

pastoor van Roesbrugge en Stavele

In de vooravond van woensdag 13 mei jl. is pastoor André Louagie schielijk overleden.

Men verwachtte hem aan het O.L.V.-kapelletje in de Wijngaardstraat, om voor te gaan in het bidden van het rozenhoedje, zoals elke woensdagavond in de meimaand, een gebruik dat hij jaren geleden had ingevoerd en dat intussen een traditie was geworden voor de gelovigen uit de buurt. Maar deze keer kwam hij niet opdagen, de Heer was hem komen halen.

Pater André Louagie was de 16e pastoor van de Sint-Martinusparochie te Roesbrugge, en was afkomstig uit onze streek. Inderdaad hij was geboren te Leisele, op 19 oktober 1924, in het gezin van kuiper-winkelier Jerome Louagie - Madeleine Verbeke, dat tien kinderen heeft geteld, waarvan er twee zouden intreden bij de paters van de H.H. Harten (ook paters picpussen genoemd).

André deed zijn humaniora aan het Damiaankollege te Kortrijk, met enkele jaren onderbreking tijdens de oorlog, en trok in 1947 naar Tremelo (geboorteplaats van pater Damiaan), waar hij intrad in het noviciaat van de paters picpussen en waar hij op 8 juli 1948 werd geprotest. Hij volgde teologie aan het missie-seminarie te Zandhoven en werd op 26 juli 1953 priester gewijd.

In 1954 bracht pater Louagie een pastoraal jaar door te Bilzen en werd in 1955 klastularis van het 7^e voorbereidende en leraar Nederlands in de 1^e latijnse, aan het Damiaankollege te Kortrijk.

In 1959 werd hij naar de missie van Kole, in Kongo, gestuurd, om er een opengevallen plaats te bezetten. Hij bleef er

tot aan de onafhankelijkheidsmoeilijkheden in 1961 en keerde toen terug naar Kortrijk, waar hij aangesteld werd als ekonoom van het Damiaankollege, functie die hij bleef behouden tot in 1975. Intussen was hij vanaf 1971 medepastoor op de H. Hartparochie (Pottelberg) te Kortrijk. Na het afscheid te Roesbrugge van de 72-jarige pastoor F. Vanden Abeele, werd op 20 november 1979 pater Louagie tot zijn opvolger benoemd.

Het werd een pastoor in nieuwe stijl, die onmiddellijk het voortouw nam, iets wat men te Roesbrugge niet gewoon was. Met veel dynamisme en een niets ontziend doorzettingsvermogen nam hij het ene initiatief na het andere. Zijn ervaring als ekonoom en in de omgang met kinderen, uit zijn kollegetijd, liet zich goed gevoelen.

Het uitzicht van de kerk heeft hij totaal veranderd en hiervoor noch kosten noch moeite gespaard. De kerk werd helemaal in een nieuw kleedje gestoken, een winterkapel en een vergaderzaaltje voor de parochieraad werden er ingericht, om alleen maar het voornaamste op te noemen. Met zijn belangstelling voor de jeugd wist hij een bloeiende Chiro uit te bouwen, waarvan de activiteiten kulmineerden in een jaarlijks zeer gewaardeerd vakantiekamp.

In 1985 werd pater André Louagie nog pastoor van de parochie Sint-Jan-Onthoofding te Stavele en deze dubbele functie vergemakkelijkte zijn leven niet. We wisten dat zijn hart tegen die verhoogde bedrijvigheid af en toe protesteerde, maar dat het zo'n vaart zou lopen kon niemand vermoeden. Toch sprak hij onlangs het voornemen uit van weldra ontslag te nemen als pastoor van Stavele.

Zonder het te vermoeden heeft hij wellicht roofbouw gepleegd op zijn eigen krachten, maar dat hoorde nu eenmaal bij zijn rusteloze natuur. Hij wenste niet de zachtvaardige herder van zijn schapen, maar wel de leider ervan te zijn!

Op dinsdag 19 mei had om 10.30 u. in de dorpskerk van Roesbrugge, en in aanwezigheid van de Vikaris van het bisdom Brugge en de prior van de paters van de H.H. Harten de uitvaartplechtigheid plaats. Vele parochianen uit Roesbrugge en Stavele, alsmede talrijke vrienden uit Leisele hadden er prijs op gesteld hierbij aanwezig te zijn. De teraardebestelling vond plaats op het kerkhof van Leisele.

KLEINE FISKALE KRONIEK

Klanten die niet betalen !

In vele handelszaken en ambachtelijke bedrijven worden de ontvangsten geheel of gedeeltelijk gevormd door de uitgaande facturen.

Op het einde van het jaar zijn die facturen betaald of eisbaar. Maar hoe dan ook ze zitten onder de inkomsten.

Het gebeurt evenwel dat sommige facturen nooit betaald worden. Daaronder zijn twee gevallen te onderscheiden :

- facturen worden niet betaald tengevolge van faillissement;
- facturen worden niet betaald om andere redenen.

In principe is het reeds in vorige jaren aangegeven bedrag, aftrekbaar van de inkomsten van het jaar waarin de oninvorderbaarheid vaststaat.

Het vaststaan van de oninvorderbaarheid kan bij faillissement bewezen worden met een attest van de curator.

Is er echter van een faillissement geen sprake, dan moet er een andere weg bewandeld worden. Voor onwilligen wordt best een advocaat aangesproken, die de schuldenaar voor de rechtbank daagt om hem tot uitvoering te laten veroordelen, en waarbij een deurwaarder kan ingeschakeld worden.

De kosten van de advocaat zijn ten laste van de opdrachtgever (schuldeiser), maar dit zijn aftrekbare beroepslasten. De kosten van de deurwaarder komen meestal ten laste van de schuldenaar. Blijkt de schuldenaar niet in staat te betalen, of heeft hij zich aan betaling onttrokken (vertrek naar onbekende stemming bv.), dan kan met een attest van de deurwaarder of de advocaat, het bedrag van de niet betaalde faktuur, samen met de gedane invorderingskosten, in mindering gebracht worden.

Bij vrije beroepen ligt dat meestal een beetje anders, die moeten alleen maar ontvangstbewijs afleveren na betaling.

Serge BLONDEAU

Accountant IDAc - Fisk. Advis. EHSAL

K.B.G. BEVEREN-IJZER

Uitslag van de kaarting op 21 mei 1992.
Wonnen 3 partijen :

1. Danneels Jozef	267 p.
2. Lejeune André	225 p.
3. Coene Robert	208 p.

Schilder- & decoratiebedrijf

B. RYCKEGHEM-DUERINCK

- wand- en vloerbekleding
- gordijnen
rol-, vouw- en reepgordijnen
- spuitwerken

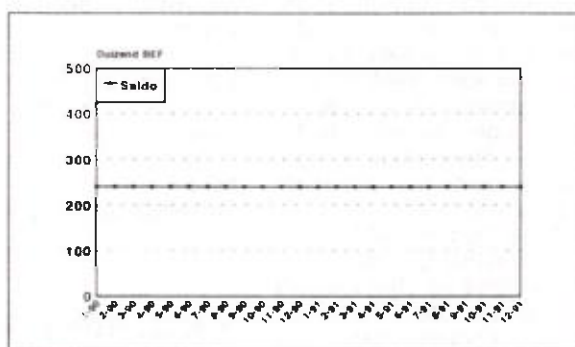
Blasiusstraat 17C - 8972 KROMBEKE
Tel. 057/40 09 40

ZIJN TOEKOMST IS UW ZORG ...EN DIE VAN 'T BLAUWE FABRIEKJE

EVOLUTIE SPAARREKENING

RENTE IN 1991

	ANDERE	NMKN
BASIS (240.000)	9 600	9 600
GETROUWHEIDS- PREMIE 0,75 %	1 800	—
GETROUWHEIDS PREMIE 2 %	—	4 800
AANGROEIPREMIE 2 %	—	—
TOTAAL	11 400	14 000

- hoge intresten
- steeds beschikbaar
- STAATSWAARBORG

Voor meer inlichtingen : Zakenkantoor

PRINZIE bvba

Provenplein 39

8972 PROVEN

tel. 057/30.09.01

privé 057/30.02.58

ZUSTER M.-GEMMA MET PENSIOEN !

Zal zij na meer dan 30 jaar Roesbrugge verlaten ?

Op 30 juni a.s. gaat zuster M.-Gemma als schoolhoofd van de Vrije Gesubsidieerde Basisschool van Roesbrugge met pensioen. Eénendertig jaar lang was zij direktrice en belast met het onderwijs in de hoogste klas.

Zuster M.-Gemma is geboren te Oudenburg bij Oostende. Op 21-jarige leeftijd, trad zij, op 6 augustus 1948, in het noviciaat van de Kongregatie van de H. Familie te Ieper, en twee jaar later, op 29 juli 1950 werd zij er geprofest. Daarop trok zij naar de normaalschool St.-Andreas te Brugge, waar haar vier jaar later het diploma van onderwijzeres werd ter hand gesteld.

Onmiddellijk daarop - dat was in 1954 - werd zij aangesteld in de meisjesschool van Desselgem, waar zij les gaf in het 8^e leerjaar. Twee jaar later trok zij als schoolhoofd naar Brielen, en in 1961 kwam zij in dezelfde hoedanigheid naar Roesbrugge, waar zij lange jaren in goede verstandhouding zou leven met zuster-overste M.-Bernadette (+ 8.12.1990).

Zuster M.-Gemma heeft te Roesbrugge de sneeuwklassen in het leven geroepen; een grote bijdrage geleverd aan het jaarlijkse ouderfeest; een voorname rol gespeeld in alle kerkelijke bedrijvigheden en plechtigheden waarbij de kinderen waren betrokken; geestdriftig deelgenomen aan de koorzang; de communie uitgereikt, enz. Wat er ook op het dorp of in de parochie gebeurde, nooit is er op haar tevergeefs beroep gedaan.

Op zondag 28 juni wordt haar, bij de opruiming, een dankbare hulde gebracht door de parochieraad. We hopen dat dit niet noodzakelijk voor haar een afscheid meebrengt van Roesbrugge. In het parochiale leven kan zij nog vele jaren een belangrijke rol vervullen. Te Roesbrugge, waar zij een groot deel van de bevolking in haar klas heeft gehad, is zij een dorpsfiguur.

Het klooster dat hier 145 jaar bestaat, zou niet mogen verdwijnen !

ATELIER CHARLES DENUT

Petit Bazar Belge
Casselstraat 7, 8691 Beveren-IJzer
Grens met Oost-Cappel (Frankrijk)

BARTHOLOMEUS CHARLES (Stavele) en

DEPUYDT ROMAIN (Roesbrugge)

met schilderijen
Deze tentoonstelling loopt van dinsdag 2 juni tot en met zondag 28 juni 1992.

HERPELINCK ALBERT

(Poperinge)

met schilderijen

Deze tentoonstelling loopt van dinsdag 30 juni tot en met zondag 2 augustus '92.

Open : 9 - 12 u. en 14 - 19 u.

Gesloten op maandag. - Toegang gratis

KERMIS GRENSPOST OOST-CAPPEL

PROGRAMMA

Zaterdag 20 juni 1992

- vanaf 9 uur : Braderie en rommelmarkt aan weerskanten van de schreeve. Gratis staanplaatsen.

Bloemenmarkt voor het gemeentehuis.

- om 17.30 uur : Optreden van het muziekkorps uit Oudezele.

- om 20 uur : „De jaren 60“-dansavond in de polyvalente gemeentesaal.

- om 22.30 uur : Groot vuurwerk, gerealiiseerd door de firma Fourtydems op het gemeentelijk voetbalplein.

Zondag 21 juni 1992

- om 11.15 uur : Plechtige hoogmis.

- om 12 uur : wedstrijd met bloemen versierde fietsen.

- om 15.30 uur : Wielervedstrijd voor kadetten.

- om 18 uur : Concert verzorgd door de jongeren uit het muziekkorps van Hond-schoote.

- om 20 uur : Gezellige familieavond in de polyvalente gemeentesaal georganiiseerd door SOLOC.

MENSEN VAN BIJ ONS

Op 3 juni jl. is te Veurne overleden : mevr. Alice Devos, weduwe van de hr. André Quaghebeur. Zij was geboren te Poperinge op 10 mei 1905.

Haar echtgenoot die overleden is te Menen op 19 februari 1991, was ontvanger der belastingen te Roesbrugge vanaf 1 augustus 1948 tot einde 1957.

Zij woonden aanvankelijk in de Statiestraat (nu Prof.O.Rubrechtstraat) 16, maar bouwden zich weldra een eigen huis (1951-1952), gelegen in de Haringestraat nr. 59 (nu Frans Neudt-Baes). Zij verlieten Roesbrugge in 1958 voor Dendermonde.

Het gezin Quaghebeur-Devos telde drie kinderen : Jozef, Mieke en Cecile.

- Tafelnappen in katoen of geplastificeerd
- Overgordijnen in nieuwe kleuren
- Dekbedovertrekken en lakens
- Verf- en onderhoudsprodukten
- Grote keus behangpapier

**JACQUES
BERQUIN**

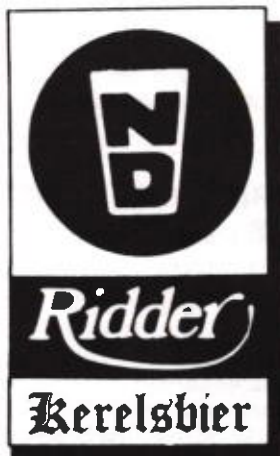
Couthoflaan - 8972 PROVEN
Tel. 057/30.06.54 - 30.11.20

**Boekhandel
SCHOONAERT**
Bergenstraat 1 - Roesbrugge
057/30.03.79

VIDEO-VERHUUR

2 films huren
+ 3^e GRATIS

(geldig tot eind juni 1992)

NEVEJAN DRANKCENTRALE

Graaf van Hoornweg 16 – 8972 KROMBEKE
Tel. 057/40.00.35

*Uw drankenspecialist
met de grootste drive-in van uw streek*

OPENINGSUREN van onze **DRIVE-IN**

ma. t.e.m. vrij.	8 tot 19 u.
zaterdag	9 tot 17 u.
zondag	gesloten

Onze drive-in biedt volgende produkten aan :

- Rookgerief ! -30 fr. per slof
- Meer dan 300 soorten bier met bijhorende glazen
- Frisdranken verpakt in blik, plastic en glas
- Aperitieven, bereide cocktails, wijnen, ...
- Geschenkverpakkingen, 3 l.-flessen, biermanden naar keuze op aanvraag
- Horecaprodukten zoals chips, choc, soep, nutroma, zwan-worst, wafels, suiker, hotcemel, ...
- ...

- Kom langs en geniet mee van de wekelijkse promoties in onze drive-in
- Bij uw bezoek staan wij volledig tot uw dienst
- Verhuur terrasmaterial
koelwagen
alles voor uw tuinfeestjes

Bij aankoop van dranken

**GRATIS
BIER**
(2 flessen)

bij afgifte van deze bon

Deze maand : Brugs Tarwebier

Hobbyzaak BUSSCHAERT

Blasiusstraat 16 - 8972 KROMBEKE
Tel. 057/40 00 97

Verkoop van rashonden :
Mini Yorkshire Terriër
Maltezer
West Highland White Terriër
enz...
Engelse en Franse bulldog
+ andere grotere rashonden

Verkoop van hondenkorrels :
Eukanuba Royal Canin
Doko Willaert
Bento Debaillie

nu ook
KLANTENKAART

Dekreuen ter beschikking van verschillende rashonden.

Grote keuze in hondenartikelen zoals :
hondenmanden, lissen, shampoo's, enz...

**HET
KWALITEITSMERK**
**Oliën en
smeermiddelen**

voor : GASOIL - diesel FUEL-OIL
 - verwarming BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33-35
8972 PROVEN

Tel. 057/30 04 13

MICHEL CAPOEN

Waaienburgseweg 67 - KROMBEKE
Tel. 057/40.08.54

LOOD- en ZINKWERKEN

KWALITEIT
& VERTROUWEN

- Algemene timmer- en schrijnwerken
- Keuken- en binnenhuisinrichtingen
- Rolluiken & houten trappen
- Eigen plaatsing van P.V.C-ramen, -deuren en -veranda's
- Specialiteit : eigen fabricatie van ramen, deuren en veranda's in tropisch hardhout
- Nieuwbouw - Verbouwing

ROLAND VERYSER

Waaienburgseweg 11a - 8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 06 79

- Kinderfietsen
- Dames- en herenfietsen
- Koersfietsen, sportfietsen
- Mountainbikes, hybriden
- Alle onderdelen
- Alle herstellingen
- Alles aan lage prijzen

IEDERE MAAND PROMOTIES

Bergenstraat 1 - BEVEREN/ROESBRUGGE
Tel. 057/30.09.09

Schoonheidsinstituut "Natacha"

Parfumerie - Manicure - Pedicure
Sauna - Maquillage - Esthetiek

Ga fit en bruin de zomer tegemoet

- **FITNESS** : 10 + 2 gratis = 800 fr. (geldig tot eind juni)
- **ZONNETUNNEL**
10 + 2 gratis = 1495 fr. (Snelbruiningslampen)

Exclusieve verdeler van **SOTHYS** en **SANS SOUCIS**

Speciale aanbiedingen op de parfum van
VANDERBILT - CARACTERE - LE JARDIN

Op alle **imitatieparfums -20%**

Exclusieve bijoutherie (**met garantie**)

Bergenstraat 1 - BEVEREN/ROESBRUGGE
Op afspraak : 057/30.14.12

Gesloten op dinsdag en zondagnamiddag

BESCHOUWING VAN DE MAAND

Ze komen eens
de Westhoek in,
ze zijn
de drukte moe.

Ze weten niet
wat hoppe is
en ze
kijken naar een koe !

Ze wand'len veel,
de velden in
ze weten
hoe het moet.

Ze voelen zich
weer kerngezond
ze gaan
weer eens te voet !

R.A.B.

ROESBRUGGE - HARINGE

BURGERLIJKE STAND

Overlijdens :

- André Louagie, 67 j.
- Firmin Delanote, 84 j., echtgenoot van Martha Mahieu.
- Jerome Dever, 75 j., echtgenoot van Georgina Dobbelaere.
- Daniel Leys, 76 j., echtgenoot van Maria Vandeputte.
- Marcel Maes, 66 j., echtgenoot van Monique Vandenbussche.

Geboorte :

- Vassilena Papoukchiev, dochter van Lyuben en Nina Staneva.
- David Hoorelbeke, zoon van Gerard en Anja Orbie.

Huwelijksaankondiging :

- Angelo Storme van Roesbrugge met Siska Capoen van Reningelst.

STAVELE - BEVEREN-IJZER

BURGERLIJKE STAND

Geboorte :

- Inne Decroos, dochter van Pascal en Karien De Coen (Stavele).
- Tomas Vandamme, zoon van Filip en Nancy Prinzier (Beveren).

Huwelijk :

- Carlos Leys van Poperinge en Isabelle Matthys van Stavele.

Huwelijksaankondigingen :

- Johan Vandewalle van Leisele met Veerle Rosseel van Beveren.
- Luc Vereecke van Beveren met Lucrèce Liefoghe van Poperinge.

Overlijden :

- Jean-Marie Gribbe, 59 j., ongehuwd (Beveren).

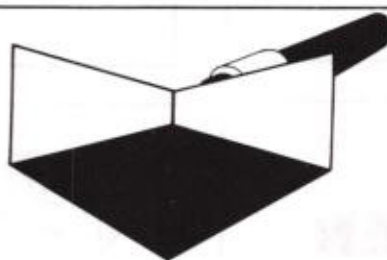

KWALITEITSCARROSSERIE MET AUTOLAKSPUITERIJ

Onze mensen maken het verschil !

Provenseweg 90B - 8970 POPERINGE

Tel. 057/33 47 92

c.v. RIMAL

- ALGEMENE VOEGWERKEN
- ELASTISCHE VOEGEN
- RENOVATIE VAN GEVELS
- HERSTELLING VAN SCHOORSTENEN

BOURGONDIEDREEF 6 8970 POPERINGE tel. 057/33 74 31 - 21 93 59

PEDICURE

Mevr. Vandewalle-Decaestecker
Veurnestraat 9
8640 Vleteren (Oost)

Op afspraak : tel. 057/40 01 01

Ook verzorging aan huis.

Woensdagnamiddag gesloten

Alle voetverzorgingsprodukten
en benodigdheden.

GARAGE-CARROSSERIE F. DECLERCK

Roesbruggestr. 72
8691 BEVEREN
Tel. 057/30 04 16

- Verkoop nieuwe wagens
alle merken
- Benzine en diesel station
- Zelfcarwash
- Grote keus okkaziewagens
in toonzaal, direkt leverbaar

TOYOTA STARLET B 1989
PEUGEOT 205 D 1987
PEUGEOT 405 D 1990
TOYOTA COROLLA B 1990
FORD SIERA break 1984

ALGEMENE BOUW- & DAKWERKEN BERNARD WYFFELS

MOLENWALSTRAAT 1 8972 ROESBRUGGE

057/30 04 54

AKTIVITEITEN EN VERMAKELIJKHEDEN

MAAND JUNI

Kaartingen

- Roesbrugge, bij P. Gunst
dinsdag 23 juni
puntenkaarting „Derde Leeftijd”

MAAND JULI

Kaartingen

- Haringe, in de schoollokalen
woensdag 8 juli
puntenkaarting „Derde Leeftijd”
- Roesbrugge, bij P. Gunst
dinsdag 28 juli
puntenkaarting „Derde Leeftijd”

Vogelpik

- Roesbrugge, café „Handelshuis”
zaterdag 4 juli
smijting voor de leden
- Krombeke, café „t Kereltje”
zaterdag 4 juli
smijting voor de leden
- Roesbrugge, bij P. Gunst
zaterdag 11 juli
smijting voor de leden

Landelijke Gilde Roesbrugge-Haringe

- Op donderdag 2 juli gaat onze gilde op reis. In de voormiddag bezoeken we de Renault-fabrieken in Vilvoorde. In de namiddag is er bezoek aan de gekende brouwerij Hoegaarden. Prijs: 850 fr. voor de leden, 1 000 fr. voor niet-leden (middagmaal inbegrepen).

ROESBRUGGE

16^e Folkloristische HOEVEDAG

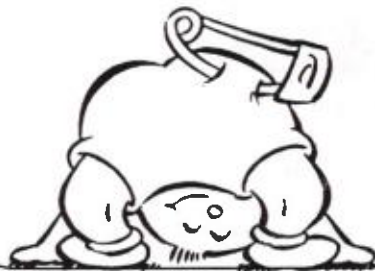
16.08.92

DRUKKERIJ SCHOONAERT

Bergenstraat 1
8972 Roesbrugge
057/30.03.79

geboortekaartjes

TOUSSAINT
Groot- en kleinhandel

**GOEDKOOP en KWALITEIT
IS ONZE REKLAME**

Toonplaats Bergenstraat 1
Beveren Roesbrugge - 057/30 09 09
Burelen Prof O Rubbrechtstraat 67
Roesbrugge
057/30 11 72 - 38 85 34

SCHOONHEIDSINSTITUUT

SCHOONHEIDSSPECIALISTE

CAMOUFLAGISTE
van wijnvlekken en littekens

Esthetiek - Solarium - Pedicure
Zonnebank
3 gezichtsbruiners

Provenplein 3
8972 PROVEN

057/30 08 51

BRIEFJE VAN EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

Onze minister van buitenlandse zaken, Willy Claes, heeft gezegd dat hij bereid is nog meer Belgische blauwhelmen naar Joegoslavië te sturen. Of dit een wijs besluit is zou ik sterk betwijfelen. Die blauwhelmerij kost ons iedere maand veel miljoenen, en een land dat zwart ziet van de schulden, kan zulke uitgaven missen als kiespijn. Bovendien twijfel ik ook sterk aan het nut van die troepen: beletten dat er gevochten wordt kunnen ze niet: en als er niet meer gevochten wordt zijn ze overbodig. Ook is heel die operatie, in een land met ongecontroleerde wilde milities, die aan niemand gehoorzamen, niet zonder gevaar voor de manschappen. Tenslotte is dat moordende gekrakeel in het land van Tito, een binnenlandse aangelegenheid; in Servië en omgeving is vechten en oorlogstoken een nationale sport. Ze zullen nu alles aan flarden schieten, en eens het zover is, zullen ze beroep doen op Westerse steun voor de heropbouw!

Daarom geen Belgen naar Joegoslavië, we kunnen die klus, als het toch moet, het best overlaten aan de grote mogendheden: Duitsland, Engeland, Frankrijk. Als er in Europa over serieuze zaken wordt gepraat, tellen we niet mee, we zouden in dit geval ons ook best op de achtergrond houden en niet altijd willen de stoere strijdersnatie zijn. De Eerste Wereldoorlog, en het imago dat we toen hebben opgebouwd, is al lang vervaagd.

Er is bij de bespreking van de begroting in de Vlaamse Raad een discussie geweest tussen Eric van Rompay, van de CVP en Filip de Winter van het Vlaams Blok. Er zijn daar twee merkwaardige dingen gebeurd: Van Rompay heeft om zijn economische standpunten te verdedigen de hulp ingeroepen van „expert” Van Rossum en Wivina de Meester heeft Filip de Winter (terecht) verweten dat hij praat „over zaken die hij niet kent”. Wivinaatje kan daar inderdaad over meespreken, ze is immers landbouwingenieur van opleiding, en ze is reeds opgetreden als staatssekretaris van Financiën en minister van begroting, en is nu zelfs minister van volksgezondheid. Ook allemaal zaken „die zij niet kent”!

„En om te eindigen”, voegt Gusta eraan toe, „er komen hier geen Delacre-koekjes nog op tafel, aangezien zij Vlaanderen hebben verlaten om zich in Wallonië te vestigen. Maar we moeten eraan toevoegen dat dit vroeger is gebeurd dan voorzien dank zij de onhandigheid van Miet Smet, die ook vaak praat over zaken die ze niet kent”.

We zijn er wel mee,
Pol

MAATWERK in meubels en keukens

Jarenlange ervaring en vakbekwaam personeel zorgen ervoor dat elke opdracht precies wordt uitgevoerd volgens uw wens.

Kom rustig rondkijken in onze toonzaal. Keuze uit standaardkeukens BOSCH of eigen precisie maatwerk in keukens, interieurs en winkels.

**meubels
declerck**

alleenverdelers
BOSCH

weegschede 36 **058/29.90.98**
GYVERINKHOVE

SIERA LADEN

**Vlug... Vlug...
Koop nu uw**

**KOELKAST of DIEPVRIES
aan ZOMERPRIJZEN**

24.700

20.990

LA 7240/01

ELEKTRO CAPPOEN

Prof.O.Rubbrechtstraat 12
8972 ROESBRUGGE
tel. 057/30.05.94

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREEVE

Pros Galloche en Mieltje Verdoene, twee beste maaten, weunden te Oost-Cappel letterlijk ol weerskanten van de schreeve. Pros weunde dichte van 't frans kommiezenkotje en Mieltje djuuste over de barriere, ol de belgiesche kant. Ze waaren olle twee rond de zestig. Pros wos jonkman è bleeven, maar Mieltje hadde, op è laate, nog d'occassie had van te trouwen met Irmatje Sidouce van Killelem. Ze kwamen stijf goed overeen. Maar er wos één ding niet aan Irmatjes goeste, dat Mieltje dikkers met Pros bleef plakken te Cappel in den 'Au bien assis' en toen met è stik in zyn voeten thuiskwam.

„t Maakt nieten da'je lange wegbluoft!“ zei ze ... „k gaan toch gaan slaapen ols 't tyd is. Maar 'k kunnen niet verdraagen da'je toen 's nachts by me kruipt en zoo ongehoord stinkt van den drank... Dat moet veranderen!“

Mieltje beloofde betering, maar achter è weeke wos 't weere hetzelfde en Irmatje begoste met de groote middels ...

„Horkt è keer!“ zei ze teegen Mieltje ... „van nu voort moe'je geen slooter van de voordeure meer meidoen ... Ols je laate thuis komt, moet je op den houten venster van nuuzen slaapkamer beneen kloppen ... Ik gaan subiet opstaan en naar de voordeure kommen ... Gy moet toen hard door 't sleutergat blaazen en ols joen asem teveele stinkt van drank, moe'je in 't keunekot slaapen!“

D'eerste daagen ging dat weere goed, maar den zaterdag van de kermesse had'n 't weere zitten ... 't wos ol laate, ols'n met Pros buitenkwam uit de 'Au bien assis', met è halven savel op ...

„Oei, oei toch!“ lammenterde Mieltje ... „k gaan moeten blaazen van Irmatje en garantie vliegen 'k naar 't keunekot!“

„Is dat toen in 't zakske blaazen da'je moet doen?“ vroeg Pros.

„Nee, neen 't“ zei Mieltje en è vertelde geheel d'affaire.

„Maar wacht è keer!“ zei Pros, ols ze by zyn deure kwaamen... „komt è keer mei naar binnen!“ Pros haalde entwot op è telloor uit zyn schapraai...

„Kyk zi!“ zei'n teegen Mieltje ... „k hèn hier nog è half portion stinkerkaas over da'k gisteren gehaald hèn naar 't Bazartje', je moet dat opeeten en ols je ga moeten blaazen, gaat Irmatje geen bier meer rieken.

„Dejuu!“ lachte Mieltje ... „ols dat lukt, ga'k dat nog doen!“

Ols Mieltje by zyn huis kwam, klopt'n è keer ferme op den kamervenster ... Irmatje hoorde dat direkt, want ze sliep nog niet. Ze kroop uit heur bedde, stak heur savatten aan en saffelde naar de voordeure ...

„Gauw dè!“ riep ze, met heur neuze vlak by 't slootergat ... „blaast maar!“

Mielten blies dat zyn volsche tanden bykans uit zyn mond vloogen ...

„Héla, olzoo niet wei!“ schreeuwde Irmatje ... „dat is met joen mond niet da'je nu è blaazen hèt!“

KWAAK

DE IJZERBODE

Verantwoordelijke uitgever :
Drukkerij Schoonaert
Bergenstraat 1
8972 Roesbrugge
tel. 057/30 03 79
385-0056772-90

INFORMATIEBLAD voor de DIEPE WESTHOEK
met bijdragen over regionale geschiedenis en populaire wetenschap
22e Jaargang Nr. 7-8 juli-augustus 1992
Algemeentekantoor 8972 Roesbrugge

Wordt maandelijks
gratis verspreid in :
Roesbrugge - Haringe
Proven - Krombeke
Stavele - Beveren - Watou
Jaarabonnement : 200 fr.

VAKANTIE TE KOKSIJDE

RELAXEN, NIKSEN EN STRIPEN...

Het wordt zo stilaan een traditie dat het juli-augustusnummer van *De IJzerbode* naast het gewone leesvoer ook een suggestie brengt om één of meerdere vakantiedagen aangenaam en nuttig door te brengen. Men hoeft het niet eens zo ver te gaan zoeken. Neem nu bijvoorbeeld de Bloemenbadplaats Koksijde, dichtbij huis en toch ver weg. Zonnen in de duinen of met de voeten in het water : een tip voor een strip, zeg maar. En... alleen voor de lezers van *De IJzerbode* die het te Koksijde zoeken, een reductiebon van 50 % op de toegangsprijs van het Zevende Internationaal Stripfestival 1992 (zie p. 317). Als dit geen vakantieado is !

Vierkantig en zonder tierelantijntjes

De Westkust heeft een charme die vele stranden en zandruggen van onze hoop en al vijfenzestig km lange litoraal niet hebben. Geen snobs noch m'a-ta-vus, geen bekakte fils à papa's noch pretentieuze madams op hoge poten. Geen roulettetjes noch party's in dure casino's. De Westkust is er voor de familie, voor moeder en vader en de kinders, zelfs voor opa en oma is er plaats te over. Daar staan zee, strand en duinen borg voor. En dan nog die gezonde zilte lucht waarop meeuwen gedragen worden en waar men eindeloos kan dromen. Te Koksijde vindt men dit alles, maar er is meer dit jaar. Deze bloemenbadplaats toont zich van 18 juli tot 2 augustus a.s. als een internationaal strip-paradijs dat met een lach en een knipoog lonkt naar de vele duizenden bezoekers die daar het Zevende op elkaar volgende *Internationaal Stripfestival* komen bezoeken. Een feest voor jong en oud !

Men maakt er kennis met elfen en prinsessen, ridders en lanterfanters, helden en kwakels, durvers en platbroeken. Maar ook *Agent 212* is er en *Peter Pan*, *Biggles*, *Kamagurka* en *Herr Seele*, *Suske en Wiske*, *Jommeke* en *Filiberte*, *de Mieke's*, *Flip*, *Peggie professor Gobelijn* en *Choco*.

Het volledige Casinogebouw wordt omgetoverd in zeven grote tentoonstellingen met 3 D-decors (drie dimensionaal), waar de bezoeker zich de ene keer midden Zonnedorp waant waar Jommeke en zijn vriendjes wonen en waar professor Gobelijn de gekste en meest onwaarschijnlijke uitvindingen verricht. Een andere keer belandt men midden een drukke straat waar de verkeersfreak, *Agent 212*, blun-

dert. Zo gaat dit door, het ganse Casinogebouw vol met *Guust Flater*, *Blake en Mortimer* en *Barelli* en nog zo vele anderen. De 3 D-decors werden ontworpen door de laatstejaarsstudenten van het Hoger Instituut voor Sierkunst, het prestigieuze Sint-Lukasinstituut, dat deze opdracht als eindwerk suggereerde. Prof. Bert De Keyser zorgde voor de begeleiding, de supervisie en de technische raadgevingen. Hij evalueerde uiteindelijk deze maturiteitsproeven. Verder zullen ook de levensechte beelden van de Jommekesfamilie te bewonderen zijn, die door Atelier DEJO uit Brugge werden gemaakt. Prachtige keramieken beelden die eveneens in miniatuur werden vervaardigd en die ter plekke te koop zullen aangeboden worden.

Maar er is nog meer. Naast een nieuw Jommekesalbum, *Jommeke te Koksijde*, dat alleen bij de Koksijdse handelaars zal te koop zijn, is er de *Festivalwijn* voor vader en de *Jommekeskoeken* voor de echte smulpapen. Dagelijks is er poppenkast, quiz, Noot-&-Toon-show, wedstrijden voor kinderen, animatie, kortom te veel om op te noemen.

Knip meteen de 50 %-reductiebon uit, die de lezers van ons blad wordt aangeboden en rep je naar Koksijde. Daar is het pas écht feest, zestien dagen lang, van 18 juli tot 2 augustus. Het wordt een heerlijke vakantietijd, waar iedereen zichzelf kan zijn, vierkantig en zonder tierelantijntjes, échte Westhoekers, dichtbij huis en toch ver weg.

Het begon reeds op 2 juni.

Dinsdagavond 2 juni werden wij uitgenodigd in de bakkerij van Robert Inghel-

ram. Voor de insiders beter bekend als de bakkerij *Du Littoral*, Zeelaan 235 te Koksijde. Het regende pijpenstelen, geen mens was op straat en de feestelijke drukte van de zomerse vakantietijd was ver zoek.

Mietje Rys, sedert 1976 de vrouw van Robert, heette ons welkom en liep voor, tot waar „liefde voor het vak, kunst baart". Wij stonden midden oven en trog en lazen het devies van de Inghelrams, die zij sedert een halve eeuw in hun schild voeren : *Brood bakken is een kunst, ons brood is ons meesterwerk !*

De bloem werd gewogen, gemixt, van allerhande natuurlijke ingrediënten voorzien, geklutst en geroerd, gekneet en gefolterd, om uiteindelijk in de hete ovens te verdwijnen.

Terwijl op het resultaat van de bakte gewacht werd, serveerde het bijna honderd jaar oude wijnhuis, H. Van Durme, een kruidige malse rode wijn van het *Domaine de Cantegril*, zegge een volrijpe Côte du Rhône, appellation contrôlée.

Deze feestelijke Festivalwijn, die enkel in de periode van het Stripfestival te Koksijde verkocht wordt tegen 199 fr. de 75 cl-fles, heeft een voor de gelegenheid mooi Jommekesetiket. Een beperkt aantal magnums (150 cl), genummerd en door Jef Nys himself gesigneerd zullen te koop zijn gedurende deze Festivaltijd tegen 695 fr. De Firma Van Durme, die in 1900 te Kemzeke (O.V.I.) werd opgericht, later naar Merksem (Antwerpen) verhuisde en te Koksijde in de Dr. Willemsstraat nr. 8 (tel. 058/52 14 46) een bijhuis heeft, is een gespecialiseerde importzaak, die met voorzichtigheid en vakkennis zijn wijnen rechtstreeks bij de wijnboeren en de verschillende châteaux inkoopt.

De cuvee *Domaine de Cantegril* is een bijzondere lekkere en fruitige Festivalwijn, die zeker de weg naar de échte kenners zal vinden.

Terwijl royaal gedegusteerd werd, gooide de bakker de ovens van de Brooden Banketbakkerij Du Littoral open. „'t Is gebakken !” zei Robert en niet minder dan vijf verrukkelijke soorten Jommekeskoeken, de ene al anders dan de andere, werden aan de aanwezigen voorgesteld. Van ontbijtkoek tot tussendoortje, samen met Jef Nys moesten de drie toppers eruit gekozen worden, voorwaar geen gemakkelijke klus.

Robert Ingheleir motiveerde zijn deelname aan het festival met de Jommekeskoeken als een reactie tegen het verwaarlozen van een stevig ontbijt en het hartig vieruurtje bij de opgroeiende jongeren. Beter een gezonde en voedzame Jommekeskoek dan een papje Frosties of Cornflakes. Goed geweten.

Al zeven keer

De zevende editie van *Strip Koksijde*, die van 18 juli tot 2 augustus a.s. georganiseerd wordt in het Casinogebouw en de grote paviljoentent, betekent opnieuw twee weken feest voor Belgische en sinds enkele jaren ook internationale stripliefhebbers. Dit jaar moet men zelfs geen honger noch dorst lijden: Brood en Wijn, het lijkt wel de Bruiloft van Kanaän, die soulaas brengt voor ouders en kinderen die zo'n dagje zee als een onvergetelijke vakantiedag zullen ervaren. Te Koksijde is van alles te beleven. Elf bewegwijzerde wandelpaden doorkruisen meer dan 700 ha ongerepte natuurgebieden, w.o. het Schipgat, de Noordduinen, de Kerkepanne, de Hoge Blekker (35 m hoge duin !), de Doornpanne e.a. (!).

Tussen het stripen door kan men naar de Duinenabdij, het Visserijmuseum, het Florishof, het Paul Delvauxmuseum of De Peerdevisser. Niet voor niets is Koksijde de „museumgemeente” van de kust ! Ook de gerestaureerde Zuid-Abdijmolen is een bezoek waard onder wiens wieken men kan ravotten in de uitgestrekte duinpannen. Men kan er naar de abdijhoeve Ten Bogaerde, de Keunekapel en vele prachtige monumenten als de O.-L.-Vrouw ter

Duinenkerk of de imposante Sint-Niklaaskerk.

Tracht nog zo'n reductiebon uit De IJzerbode te bemachtigen en duik nog eens binnen in het Casinogebouw en de Paviljoentent nadat je Koksijde binnenstebuiten keerde. Dit jaar is op *Strip Koksijde* de stripauteur Jef Nys de centrale gast. Twee jaar geleden bracht De IJzerbode (?) een uitgebreide reportage over deze uiterst begaafde kunstenaar. De trouwe lezers van ons blad worden bij deze verwend en beloond. Voor de helft van de prijs kunnen ze een dagje stripen. Voor de kinderen een ongeëvenaard gebeuren, voor hun ouders, een heuse happening aan zee.

Aan *Strip Koksijde* is heel wat vooraf gegaan. Het begon eigenlijk allemaal in 1986 met de toen nog piepjonge (22 jaar) Patrick Mortier, die momenteel nog steeds tekent als de organisator en duivel-doet-t'al van het inmiddels internationaal vermaarde, jaarlijks terugkerend Stripfestival.

In het prille begin was het via de *Gouden Gids* dat Patrick op zoek ging naar adressen van stripuitgeverijen. Hij werkte toen nog op de toeristische dienst van de gemeente Koksijde en dank zij de morele steun van burgemeester, advocaat Rik Dewulf, kwam er een heel bescheiden tentoonstelling van de grond. Er waren toen heel wat schetsen, documentatie, kopies van scenario's, films e.d.m. te zien, die men bij het kopen van een stripalbum niet voor mogelijk houdt. Een vijftiental tekenaars signeerden hun albums, er waren vijf mini-expo's en er werden gedurende de drie dagen durende happening niet minder dan vijfduizend bezoekers getoet. Dit gaf een duidelijke kink om zeker niet af te haken en de tweede editie van 1987 werd al een voltreffer.

Deze keer (1987) werden de kinderen er actief bij betrokken en naast burgemeester Dewulf, staken hotelier-restauranthouder Jan Penel, samen met Guido Hoste, directeur van het Vormingsinstituut te Veurne hun schouders onder dit initiatief.

In 1988 was wijlen Willy Vandersteen aanwezig en werd er een reuze Vandersteen-expo t.g.v. zijn 75^e verjaardag georganiseerd.

Tijdens de vierde Festivaleditie in 1989, had vooral *leren studeren door middel van strips* een enorme bijval. Dit was een initiatief van de Standaard-Uitgeverij. Na dit Festivalgebeuren kon Patrick Mortier een check van 73.000 fr. aan Kathy Loones overhandigen, die het overmaakte aan de allereerste aktie van TV 1 „Kom op tegen Kanker”.

Sinds 1990 organiseert men het Koksijde Stripfestival niet meer onder de paasvakantie, maar tijdens hartje zomer. Het Festival was ondertussen uit zijn voegen gegroeid en men verhuisde naar Koksijde-Bad waar alles werd ondergebracht in het Casinogebouw. Van toen af - men was aan de vijfde editie toe - kon het succes niet meer stuk. Er werden 14 kleine en grote expo's opgesteld, er waren 45 signeerakties, dagelijkse buitenactiviteiten, ruilbeurzen e.d.m. Het strip-

feest kreeg van toen af aan de konceptie zoals wij het nu kennen. Er werd eveneens overgeschakeld van vier naar negen Festivaldagen en als klap op de vuurpijl wemelde het daar van de bezoekers.

De zesde editie van het Koksijds stripfestival werd verleden jaar georganiseerd onder een stralende zon, zodat het buitengebeuren rond striphelden en striptekenaars een bijzondere charme had. Niet minder dan 91 signeerakties vonden in 1991 plaats en elke dag was er weer iets anders te beleven. De tekenaar Weinberg, die speciaal uit Zwitserland kwam, bleef vier dagen signeren en zette de Koksijds militaire basis overhoop met zijn successerie *Dan Cooper*. Zevenmaal kwam het Koksijds Stripfestival op TV en de speciale uitzending in *Vakantievinder* (TV 1) lokte de dag daarop vele honderden nieuwsgierigen naar het Koksijds Casino.

Sedert 1991 werd kunstenaar Vic Buys, galerijhouder van Desko van de Steenbakkerijen De Simpel uit Kortemark, agetrokken om met zijn rijke ideeënbagage het Internationaal Stripfestival te Koksijde te inspireren. Het bezoekersaantal was enorm en na al die jaren is het meer dan duidelijk, de kogel is door de kerk. Dit belooft voor...

De zevende editie in 1992

Kunstenaar Jef Nys wordt gedurende het *Zevende Stripfestival* kontinu in de schijnwerpers gezet. Hij is ongetwijfeld ook de belangrijkste Vlaamse stripauteur van deze eeuw en daar zijn roots te Koksijde liggen zal het gemeentebestuur als blijk van erkentelijkheid en waardering hem op 18 juli a.s. het ereburgerschap van de gemeente Koksijde aanbieden.

Jef Nys is ook de enige stripauteur die erin slaagt, gezien de kwalitatieve inhoud van ieder Jommeke-strip, per jaar alleen al in Vlaanderen zo'n 140.000 exemplaren van zijn albums op de markt te brengen. Uitgerkend wil dit zeggen dat er momenteel reeds 37 miljoen albums over de toonbank gingen, wat gelijk staat aan zo'n slordig miljard uur stripgenot. *Jommeke* die op 30 oktober 1955 geboren werd in ons aller parochieblad *Kerk en Leven*, werd pas goed populair nadat hij vanaf 1958 dagelijks bij de krant *Het Volk* jong en oud blijft boeien.

Gewezen Gemeenschapsminister Paul Breyne typeerde tijdens de officiële opening van de Retrospektieve tentoonstelling te Lissewege-Brugge (3 april - 3 mei 1992) Jef Nys raak en juist: „Wat een wonderlijk mens bent U toch, meneer Nys, om zo goed het sprankelend fantasierijk wereldje van de kinderen te begrijpen ! Wat een bewonderenswaardige man bent U, om nog in deze tijd, waar monsters en schrikwekkende robots steeds afgrijselijker slachtpartijen moeten aanrichten om de onverzadigbare „bloeddorstige” jeugd te blijven boeien, toch stand te houden om uw Jommeke zonder geweld of vechtpartijen, maar met humor en spitsvondigheid steeds het goede en het rechtvaardige te laten zegevieren !

(vervolg blz. 309)

GERARD MERCATOR van RUPELMONDE (10) (1512-1594)

de grootmeester van de Vlaamse kartografie

Mercator en Ortelius

In 1570, het jaar na het verschijnen van Mercators grote wereldkaart, werd te Antwerpen een kaartenverzameling gepubliceerd *Theatrum orbis terrarum* door de Antwerpse aardrijkskundige Abraham Ortelius (1527-1598).

Ortelius die al vroeg werkzaam was in een kartografisch atelier was reeds in 1547, op twintigjarige leeftijd, ingeschreven in de Antwerpse Sint-Lucasgilde als „afsetter van karten”. Tevens zette hij de antikwiteitenhandel verder van zijn overleden vader. Ieder jaar trok hij naar de bekende boekenbeurs van Frankfurt, waar hij landkaarten kon kopen, die hij kleurde en doorverkocht. Hij legde zich toe op de studie van geschiedenis en aardrijkskunde, ook van talen, om zijn kartografische belangstelling van een wetenschappelijke achtergrond te voorzien.

In de loop van de jaren kwam Ortelius beroepshalve in contact met heel wat geleerden, en in 1554 ontmoette hij op de boekenbeurs van Frankfurt, de toen te Duisburg gevestigde Vlaming Gerard Mercator. Laatstgenoemde was tevreden iemand te ontmoeten uit Antwerpen, stad die na de verzanding van het Zwin, en de teloorgang van de Brugse haven, die rol had overgenomen en uitgegroeid was tot een metropool van ongeveer 90.000 inwoners. Ortelius was graag bereid mee te werken met Mercator voor het verluchten en bijkleuren van zijn kaarten, en tevens in te staan voor de verkoop van Mercators produktie bij zijn cliënteel, en in het bijzonder daarmee tot in Engeland door te dringen, aangezien Ortelius in verbinding stond met zijn neef (oomssoon) Emmanuel van Meteren ⁽⁷⁶⁾, die sedert 1560 te Londen gevestigd was als zelfstandige import- en exporteur, en er onder de kooplui een voorname plaats innam.

Ortelius bracht naderhand ook Mercator in verbinding met Christoffel Plantijn, die in 1555 een drukkersbedrijf had opgestart en met wie Ortelius zelf in relatie was sedert omstreeks 1558.

Zo ontstond er tussen Mercator en Ortelius een hechte vriendschapsband, terwijl Mercator tevens van Ortelius heel wat gegevens kreeg doorgespeeld over Indië en de Nieuwe Wereld, die Antwerpen binnenliepen. Ortelius van zijn kant stelde zich, onder invloed van Mercator, niet langer tevreden met het inkleuren van kaarten, maar ging zich eveneens toeleggen op het tekenen van kaarten.

In 1560 reisde Ortelius, in het gezelschap van Mercator en de graveurs Frans Hogenberg en Philips Galle ⁽⁷⁷⁾, over Luxemburg en Trier naar Lotharingen en

Portret van Gerard Mercator,
door Fr. Hogenberg, uit 1574.
De punt van zijn passer wijst de magnetische
pool aan.

Frankrijk, waar zij o.m. Poitiers bezochten.

Het volgende jaar stuurde hij naar Scipio Fabius in Bologna, het ontwerp van een wereldkaart gemaakt naar een voorstelling van Benedetto Bordone ⁽⁷⁸⁾ uit 1521. Drie jaar later - dat was in 1564 - zond hij Fabius de afgewerkte proef van deze kaart die nog datzelfde jaar verscheen te Antwerpen bij Gerard de Jode ⁽⁷⁹⁾, onder de benaming *Nova Totius Terrarum orbis... Descriptio* (1507 x 870 mm). Deze kaart was een kopergravure op 8 bladen, waarvan het enige bekende exemplaar berust in de Universiteitsbibliotheek te Bazel, en is waarschijnlijk gesteund op dezelfde bronnen die Mercator dienstig zijn geweest voor zijn wereldkaart van 1569.

In 1565 kwam er van Ortelius nog een kaart van Egypte en in 1567 een van Azië, in hartvormige projectie ⁽⁸⁰⁾. Bij het opmaken van laatstgenoemde kaart maakte hij gebruik van de enige jaren vroeger verschenen wereldkaart van de in Venetië werkzame Italiaanse kartograaf Jacopo Gastaldi (± 1500 - ± 1565).

De in 1570 te Antwerpen gepubliceerde kaartenkollektie van Ortelius, *Theatrum orbis terrarum*, bij Gillis Coppens van Diest, was een verzameling van 53 kaarten van andere kartografen, voornamelijk Italiaanse, met zorg uitgekozen, en gereproduceerd op een goed hanteerbaar for-

maat, meestal gegraveerd door Frans Hogenberg. Dat was gekomen als volgt: Gillis Hooftman, een voornaam Antwerps koopman, met relaties over de hele wereld, was reeds vroeger bestendig van kaarten voorzien door Ortelius. Maar hij beklagde er zich vaak over dat zijn kaarten allemaal van verschillend formaat waren en bracht aldus Ortelius op het denkbeeld een groot aantal kaarten op hetzelfde formaat te publiceren en die samen in één boekwerk te verzamelen. Intussen zou Mercator zelf zich gaan toeleggen op een soortgelijk project. Hij tekende hiervoor een groot aantal kaarten die achteraf op koper moesten gegraveerd worden. Er wordt verteld, dat toen hij vernam dat het werk van Ortelius reeds een heel eind gevorderd was, hij het besluit nam zijn eigen kaartenverzameling pas te publiceren nadat Ortelius reeds een groot deel van zijn kollekties had verkocht. Maar op de verzameling van Mercator - zijn *Atlas* - zou men nog vele jaren moeten wachten.

De verkoop van Ortelius' werk was een succes. Nog hetzelfde jaar verscheen een tweede uitgave en in 1571 kwam er een in het Nederlands gestelde vertaling: *Theatre, oft Toonneel des Aertbodems: waer in te siene sijn die Landt-tafelen der geheelder weerelt; met een corte verclaringe der selver*. Er zou een Duitse uitgave komen in 1572; een Franse in 1573; een Spaanse in 1588 en een Italiaanse in 1602. Tot in 1612 zagen ruim 40 uitgaven ervan het licht. Aan het *Theatrum* was een lijst toegevoegd, *Catalogus cartographorum*, van de kaartmakers aan wie Ortelius had ontleend, een uiterst belangrijke bron voor de geschiedenis van de kartografie in de 16^e eeuw ⁽⁸¹⁾.

De kaarten van Ptolemaeus

Acht jaar na het verschijnen van Ortelius' kaartenverzameling publiceerde Mercator te Keulen, bij Godfried van Kempen, een kollektie van 27 kaarten, naar de gegevens van Ptolemaeus: *Tabulae geographicae Cl. Ptolemaei ad mentem autoris restituta et emendatae*.

De *Geographia*, het fameuze aardrijkskundige werk van Ptolemaeus, in acht boeken (hoofdstukken) was in feite maar een beschrijvende lijst van landen en steden, zij het met nauwkeurige opgave van geografische lengte en breedte. Pas veel later kwamen daar 27 kaarten bij van een andere Alexandrijnse geograaf, Agathodaemon (± 500 n. Kr.). Van dit werk dat steeds de *Geographia* van Ptolemaeus werd genoemd, hebben achteraf meer-

dere uitgaven het licht gezien, elk met hun eigen afwijkingen en aanpassingen.

Mercator wist van dit werk vijf diverse uitgaven te bemachtigen en gebruikte die ter vergelijking. De oudste publikatie waarover hij beschikte ging terug op de Latijnse vertaling, uit het Grieks, van Jacobus Angelus ⁽⁶²⁾, die in 1409 opgedragen was aan paus Alexander V, gekopieerd werd in opdracht van kardinaal Nikolaus Cusanus en in 1477 gedrukt werd te Bologna, voorzien van kaarten en kopergravuren. Uit de vergelijking van de kaarten van die verschillende uitgaven, en begeleid door de tekst en de gegevens van Ptolemaeus, wilde Mercator met zijn kaarten terug naar de oorspronkelijke inzichten van de auteur van de *Geographia*.

Die kaartenkollektie - het woord *Atlas* was nog niet gevallen - omvatte: een algemene wereldkaart; tien kaarten voor Europa; vier voor Afrika en twaalf voor Azië. In 1584 publiceerde Mercator hiervan een tweede uitgave, aangevuld met een Latijnse vertaling van de tekst van de *Geographia*. Deze tweede uitgave droeg als titel: *Cl. Ptolemaeus Alexandrini Geographiae libri octo recogniti iam et diligenter emendati cum tabulis geographicis...* Dit werk dat voorzien was van Mercators gekleurde portret, gegraveerd door Frans Hogenberg, vormde in feite een onderdeel van zijn in vijf delen ontworpen kosmologie. Inderdaad, het derde deel daarvan had betrekking op aardrijkskunde en voorzorg ook in drie delen: 1° moderne kaarten; 2° de kaarten van Ptolemaeus gekonstrueerd naar de inzichten van de auteur (de zgn. antieke geografie); 3° een reeks historische kaarten.

Tussendoor werkte Mercator verder aan het tekenen van moderne kaarten, maar zijn publikaties liepen maar traag van stapel, niet alleen omdat hij uitzonderlijk kritisch te werk ging, maar ook tengevolge van tal van andere opdrachten en verplichtingen, en zelfs wegens ziekte.

In 1585 verschenen een reeks kaarten in dubbel-in-folioformaat, samen 51 kaarten die betrekking hadden op Frankrijk, Zwitserland, de Nederlanden en Duitsland. Deze verzameling was opgedragen aan de hertog van Kleef. In een inleidende brief gericht aan de hertog handelt Mercator weer eens over zijn ontworpen kosmologie, maar geeft nu een enigszins andere indeling dan vroeger, wat niet zo verwonderlijk is, aangezien elke project waar men jaren aan bezig is, evolueert met het verlopen van de tijd.

De nieuwe indeling zag eruit als volgt:

1. de schepping van het heelal en de ordening van de delen;
2. de dispositie en de beweging van de hemellichamen;
3. de natuur, de helderheid en uitstraling (radatio) van deze hemellichamen, alsook de samenhang van factoren die in aanmerking komen om de astrologie te verbeteren;
4. de elementen;
5. de beschrijving van de vorstendommen en van de gehele aarde;
6. de genealogieën van de vorsten vanaf

Portret van Abraham Ortelius, door Philips Galle.

het begin van de wereld, ten einde de emigraties van de volken, alsook de eerste woonplaatsen op aarde te kunnen opsporen en daarbij de kronologie van de gebeurtenissen en hun ouderdom te kunnen vaststellen ⁽⁶³⁾.

In dezelfde opdracht aan de hertog van Kleef brengt Mercator een hoofse loyaliteitsverklaring, waarin hij zegt dat de hertogen van Kleef zijn natuurlijke vorsten zijn, want dat hij, niettegenstaande hij in Vlaanderen geboren is, toch verwekt werd te Gulik, door ouders die behoorden tot laatstgenoemde regio, terwijl hij bovendien daar nog in de eerste jaren van zijn leven werd opgevoed. Meer was er niet nodig voor sommige Duitse historici om te spreken van „Mercator der deutsche Geograph” en zijn Vlaamse geboorte als een toevallige gebeurtenis te zien. Dat was alleszins het geval voor de geleerde Mercatorvorser Arthur Breusing, in de biografie die verscheen te Duisburg in 1869 ⁽⁶⁴⁾. Maar hetzelfde jaar verscheen te Sint-Niklaas het werk van Dr. J. van Raemdonck waarin hij hemel en aarde bewoog om aan te tonen dat Mercator van bij ons was, en als „Annexe IV” een hele stamboom uitwerkte onder de titel „Gérard Mercator appartient au Pays de Waas par l'origine de ses ancêtres, par la résidence et la mort de ses parents, par sa naissance, son adolescence et son éducation”. Ook heeft Van Raemdonck bij een andere gelegenheid een uitgebreid antwoord gegeven op de stelling van A. Breusing ⁽⁶⁵⁾. Maar weldra waren sommigen de mening toegedaan dat Mercator, die reeds 33 jaar in Duisburg woonde, in de gunst stond van de hertog van Kleef, van hem, of langs hem tal van opdrachten had gekregen, en behoefte had aan zijn bescherming, zijn komaf in een richting

stuurde die de prins genoeg kon doen. Zo zag het alvast de Duitse historicus van de kartografie, Paul Dinse, in 1894 ⁽⁶⁶⁾.

Terloops weze opgemerkt dat Mercator bij de nieuwe indeling van zijn kosmologie, in het derde deel wenste te handelen over inspanningen die gedaan werden of moesten gedaan worden „om de astrologie te verbeteren”. Hoewel hij overtuigd was van allerlei okulte machten en verschijnselen, moet hij toch wel ervaren hebben - in die jaren waarin almanakken met prognostikaties hoogtij vierden - dat astrologische stellingnamen en voorspellingen, niet aan de verwachtingen beantwoordden en dus de leer wel voor verbetering vatbaar was.

Roger-A. BLONDEAU

De volgende keer:
De Mercator-Atlas

Noten:

- (76) De vader van Abraham Ortelius, Leonardus Ortelius, handelaar in antiekuitelen had een zuster Odile, die in een tweede huwelijk de echtgenote werd van Jacobus van Meteren, uit Breda. Toen Leonardus Ortelius stierf in 1539, liet hij zijn echtgenote, Anna Herreweyer, achter met drie kinderen, waarvan Abraham - nog geen 12 jaar oud - de oudste was. Jacobus van Meteren stond voortaan mede in voor de opvoeding van de kinderen. Aldus ontstond een broederlijke genegenheid tussen Abraham Ortelius (*1527) en Emmanuel van Meteren (*1535), die naderhand naar Londen trok en afgezien van zijn commerciële bedrijvigheid ook een belangrijke historicus werd.
- (77) Frans Hogenberg was geboren te Mechelen omstreeks 1539 en werd een bekend graveur van kaarten en prenten; rond 1555 week hij uit naar Engeland, waarschijnlijk om religieuze redenen. Hij vestigde zich rond 1565 definitief in Duitsland. Philips Galle was geboren te Haarlem in 1537 en stierf te Antwerpen in 1612.
- (78) Benedetto Bordone (1480-1539) was een Italiaanse kartograaf die werkzaam was te Venetië. In 1508 publiceerde hij een wereldkaart en een kaart van Italië.
- (79) Geraerd de Jode was geboren te Nijmegen in 1609 en stierf te Antwerpen in 1591, waar hij reeds meer dan 40 jaar gevestigd was. Bekend als graveur en uitgever van kaarten.
- (80) Van de kaart van Egypte is alleen nog één exemplaar bekend, nl. in de Universiteitsbibliotheek te Bazel; daar berust ook een exemplaar van de kaart van Azië, een tweede exemplaar van laatstgenoemde kaart is terug te vinden in het British Museum te Londen.
- (81) B. van 't Hoff, *Gérard Mercator (1512-1594) en de kartografie van de 16e eeuw*, Duisburger Forschungen, VI, 1962, p. 8.
- (82) In 1400 bekam de Florentijnse geleerde Patia Stozzi uit Konstantinopel een handschrift van Ptolemaeus' *Geographia*. In 1406 was de Griekse tekst vertaald in het Latijn door Jacobus Angelus, die het werk in 1409 opdroeg aan paus Alexander V. De eerste druk ervan verscheen in 1475 te Vicenza. Pas in latere uitgaven werden kaarten toegevoegd, die weliswaar niet van de hand van Ptolemaeus zelf waren, maar van latere kartografen die zich groten-deels op de beschrijving van Ptolemaeus steunden.
- (83) A. de Smet & A. Buvé, *Catalogus van de Mercatorverzameling van de Oudheidkundige Kring van het Land van Waas te Sint-Niklaas*, p. 25.
- (84) A. Breusing, *Gérard Kremer gen. Mercator, der deutsche Geograph*, Duisburg, 1869.
- (85) J. van Raemdonck, *Géard de Cremer ou Mercator, Géographie flamande. Réponse à la conférence du Dr. Breusing...*, in: *Annales van den Oudheidkundigen Kring van het Land van Waas*, dl. 4, 1870, p. 17-93.
- (86) P. Dinse, *Zum Gedächtnis Gerhard Mercator's*, in: *Verhandlungen der Gesellschaft für Erdkunde zu Berlin*, Bd. XXI, 1894, p. 571.

AAN ONZE ABONNEES van GENT en omgeving

Op woensdag 22 juli, te 15.30 u. houdt Roger-A. BLONDEAU een lezing in het Museum Wetenschap en Techniek van de Gentse Universiteit (Korte Meer, 9), over *Negen eeuwen wetenschap in de volkstaal*. Vooraf heeft er een interessante filmvoorstelling plaats over het leven en het werk van Leonardo da Vinci (te 14.30 u.). Iedereen welkom!

VAKANTIE TE KOKSIJDE

(vervolg van blz. 306)

In geen enkel van uw verhalen is er ooit één dode gevallen of één druppel bloed gevloeid; wapens worden enkel door klungelachtige karikaturale figuren gehanteerd en geven zo de komische noot aan!" (3)

Naast de centrale gast, Jef Nys, worden op het Internationaal Stripfestival ook Kox/Cauvin (*Agent 212*), Loisel (*Peter Pan*), Carin (*Victor Sackville*), Bergèse (*Biggles*), Kamagurka en Herr Seele, Davodeau (*De Vrienden van Saltiel*) en Thierry Cayman (*Sylvester van Rochefort*) binnengehaald.

Tientallen binnen- en buitenlandse stripauteurs, w.o. een Braziliaan, zullen aanwezig zijn om hun albums te signeren. Dit zijn Jef Nys, Rouge, Pleyers, Zanon/Vanderhaeghe, Renaud, Jean Dufaux, Roels, Serdu, Paul Geerts, Denayer, Malik, Venanzi, Eric Joris, Carpentier, Kox, Raoul Cauvin, Leo, Jan Bosschaert, Hec Leemans, Eric Maltaite, Will, Desorgher, Taymans, Di Giorgio, Ron van Riet, Raives, Jack Staller, Eddy Paape, Cromheecke, Batem, Wasterlain, Wim Swerts, Carin, Piroton, Deliège, Mazel, Grenson, Davodeau, Verron, Bedu, Urbain, Attanasio, Ph. Francq, Yaack & Mormic, Sidney, Bom, Glem, De Gieter, Gos, Geron, Jarry, Marc-Renier, Hardy, Weyland, Jean-Pol, Herr Seele, Dirk Stallaert, Ikke, Aidans, Chaillet, Vink, Sace, Bergese, Eric de Rop en Fred de Wit.

N.a.v. het Internationaal Stripfestival organiseert de zuivelgigant *Stabilac* de belangrijkste Belgische stripwedstrijd aller tijden. Tot september a.s. zullen er op zowat 31 miljoen verpakkingen, tienduizend gesignde strips te winnen zijn. Als je het mij vraagt, met zijn Stabilacmelk, zijn Jommekeskoeken en zijn Festivalwijn, lijkt Koksijde eerder het Beloofde Land, dan een doodgewoon Plekje-bij-de-Zee.

Zoveel is zeker, van 18 juli tot 2 augustus wordt het te Koksijde een Festival dat zowel strippenkenner als leken zal boeien. Goe geweten! (4)

Elie E. Balduck

HULDIGING VAN DANIËL MOREZ EN GUIDO HAERYNCK

Op vrijdag 12 juni jl. werd te Proven, in de feestzaal Het Rozenhof, meester Daniël Morez, door het Davidsfondsbestuur gevierd en een warme hulde gebracht, omdat hij meer dan 30 jaar lang, met een bewonderenswaardige ijver en toewijding, bedrijvig is geweest als sekretaris van de Davidsfonds-afdeling IJzerweelde, functie die hij nu wenste door te geven aan een jongere kracht.

In 1960 werd deze afdeling gesticht, die naast Proven en Roesbrugge-Haringe ook nog Beveren omvatte. Tegen alle verwachtingen in - het TV-wonder domineerde nog deze periode - wist hij er een zeer florissante afdeling van te maken, die tot 353 leden telde.

Ook als bibliotekaris heeft hij buitengewoon werk verricht. Roesbrugge die tot na de Tweede Wereldoorlog grotendeels verstoken bleef van cultureel vormingswerk, heeft op dat gebied zeer veel aan Daniël Morez te danken.

Bij zijn huldiging kreeg hij lovende woorden toegestuurd door de voorzitter van Davidsfonds-IJzerweelde, de heer d'Udekem d'Acoz, en van gouvvoorzitter André Durnez, die hem een waardevolle skulptuur overhandigde, terwijl zijn echtgenote, die hem zoveel jaren in al zijn activiteiten heeft bijgestaan, verdiend in de bloemetjes werd gezet.

Op zaterdag 13 juni werd in de bovenzaal van het oude gemeentehuis te Watou, aan Guido Haerynck de Poperingse cultuurtrofee 1991 uitgereikt.

We zijn er van overtuigd dat hiervoor niemand meer in aanmerking kwam dan Guido Haerynck omdat er voorzeker in het Poperingse ook niemand belangrijker culturele verdiensten heeft. Niet alleen beroepshalve, als stadsbibliotekaris en conservator van het Nationaal Hopmuseum, dat hij heeft uitgebouwd tot een toeristisch attractiepunt, maar ook als dichter en literator, en tenslotte als de organisator van de Watouse artiestenmarkt en de sedert 1984, aan beeldende kunst en poëzie gewijde Watouse zomers, die telkens weer duizenden, van heinde en verre, naar de diepe Westhoek lokken. 't Is

allemaal niet gemakkelijk gegaan, en door onbegrip en tegenkantingen van onnozele zielen, zouden veel anderen er de brui aan gegeven hebben, want het slorpt veel energie op en er was voor hemzelf geen enkel profijt aan verbonden, verre van! Maar tenslotte heeft men hem toch ergens begrepen, want de cultuurtrofee kreeg hij op unaniem voorstel van de Watouse verenigingen.

Tenslotte mogen we niet vergeten dat de oude kapelanie van Watou, waar Guido Haerynck jaren geleden is neergestreken, een mekka is geworden voor al wat naam heeft in de artistieke en literaire wereld, zowel van bij ons als van over de Moerdijk. Proficiat Guido, en hou je fel, nog vele jaren!

TEXTIEL ANNIE

Krombekastraat 72A - STAVELE
Tel. 057/30.14.80

*Gesloten wegens verlof
van 17 juli tot 25 juli
(open om 14 u.)*

SOLDEN

beginnen op 25 JULI
vanaf 14 u.

aan ongelooflijke kortingen

-20% -30% -40%
zelfs tot **-50%**

TE KOOP

- HUISCOMPUTER Sharp MZ800
+ scherm + joystick. 5000 fr.
Claerhout Dirk, Roesbruggestraat 37
8691 Beveren-IJzer - 057/30 00 88.

1. Routebeschrijvingen te bekomen op de V.V.V.-kantoren te Koksijde, Zeelaan 24 (tel. 058/52 15 15), Casino Zeelaan Koksijde-Bad (tel. 058/51 29 10) en Koninklijke Baan 330, St.-Idesbald (tel. 058/51 39 99).
2. Elie E. Balduck, *De Roots van de meest populaire striptekenaar, Jef Nys, liggen in de Westhoek*. De IJzerbode, 20e jaar n° 4, april 1990.
3. Hommage Jef Nys, De Valckenaere, Lissewege-Brugge 1992. Officiële kataloog (10,5 op 21 cm), 24 blz. Belangstellenden krijgen deze kataloog gratis toegezonden, na het sturen van één ongefrankeerde postzegel van 15 fr. aan E. Balduck, Pitsenbosdreef 23 te 8200 Brugge.
4. Openingsuren:
Ma t.a.m. vr. van 14 u. tot 20 u.
Weekends van 10 u. tot 20 u.
Stripauteurs signeren elke dag in de Paviljoentent vanaf 14.30 u.

Toegangspreizen:
- zonder de 50%-reduktiebon:
- 12 jaar: 40 fr.
+ 12 jaar: 100 fr.
- met de 50%-reduktiebon:
- 12 jaar: 40 fr.
+ 12 jaar: 50 fr.

Schilder- & decoratiebedrijf B. RYCKEGHEM-DUERINCK

- wand- en vloerbekleding
- gordijnen
- rol-, vouw- en reepgordijnen
- spuitwerken

Blasiusstraat 17C - 8972 KROMBEKE
Tel. 057/40 09 40

Hebt u een gezichtsprobleem ?

SAMEN zoeken wij voor **U** de **beste oplossing.**

***NIEUW* :**
VERVANGSYSTEMEN voor
CONTACTLENZEN

– maandelijks – om de 3 of 6 maanden –
van gezichtsscherpte t.e.m. nacontroles
GRATIS PROEFPERIODE.

***NIEUW* :**
ZWEMBRILLETJES met INGEBOUWDE CORRECTIE
–3D tot –7D

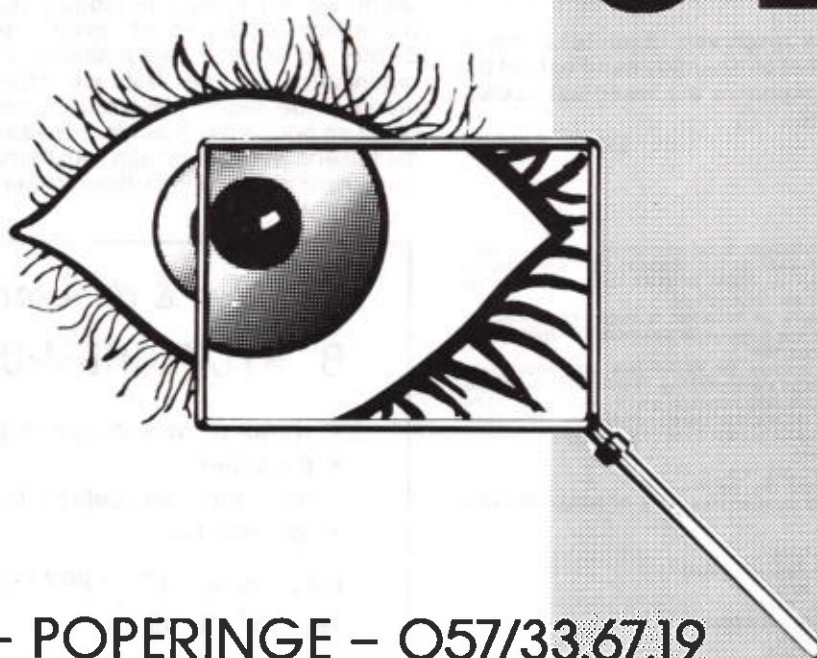
KINDERBRILLETJES (nieuwe collectie)
met **onbreekbare glazen.**

UITGEBREIDE KEUZE BRILMONTUREN

VERREKIJKERS – LOEPEN – THERMOMETERS

OGENTEST (gratis)

- **SNELLE SERVICE**
- **EERLIJK EN**
VAKKUNDIG ADVIES

OPTIEK
LOBELLE-RYON

Burg. Bertenplein 11 – POPERINGE – 057/33.67.19

VOLKSSCHRIJVERS IN HET SPIEGELBEELD(11)

door Jack VERSTAPPEN

Fonske Van de Maele, werkmán-dichter

Niet alleen de gevoelige dichteres Alice Nahon vermocht het een hele lezers-schaar op te zwepen met haar *Zachte Vooizekens*, ook de werkmán-dichter Fonske Van de Maele heeft dezelfde weg bewandeld. Met misschien evenveel succes.

Toen ik in oktober 1938 zijn begrafenis bijwoonde te Erembodegem, bleef ik diep onder de indruk van de grote massa die zich binnen en rond de kerk verdrong. Achteraf kon ik vernemen dat er ongeveer 1000 sanctjes waren uitgedeeld.

Een koninklijke uitvaart dus voor een geprezen volksdichter! Hij was in Erembodegem geboren, Fonske Van de Maele, op 22 januari 1874. Uit een eenvoudig midden, zou hij op jonge leeftijd de slameur van doffe arbeid leren kennen. In 1885, amper drie dagen na zijn eerste communie - nu plechtige communie - werd hij tewerkgesteld als garentwijner bij de firma Lievens te Aalst. Vanaf zijn achttiende oefende hij verscheidene beroepen uit: jute- merinos- satijnwever. In de periode 1898-1914 werkte hij als arbeider in een breigoederenfabriek. Tijdens en na de eerste oorlog werd hij leersnijder en zelfs paardeknecht. Na 1919 kwam een keerpunt. Hij zag zich aangeworven door de *Standaard Boekhandel* te Brussel als inpakker en verzender. Dat betekende toch een verbetering in zijn leven.

Bij de firma bleef hij tot in 1934. Ondanks gemis aan schoolse opleiding had Fons intussen bewezen niet de eerste de beste te zijn. Van jongsaf bleek hij tuk op rijmwoorden en spande hij zich in om volksrijmpjes ineen te knutselen, waarvan naar onze ingewonnen inlichtingen niets van bewaard bleef.

Toen hij terzake een rijper inzicht kreeg dank zij de lektuur van goede dichters begon hij zich ernstig toe te leggen op de verstechniek. Hij verwierf hierbij steun en raad van pater Emiel Flerackers s.j., nog een vergeten figuur.

Zijn eerste verzen verschenen in plaatselijke bladen te Aalst en omstreken. De beste ervan, samen met nieuwere, werden gebundeld in *Verzekens voor ons Volk* en gepubliceerd in 1908. Het succes bleek zo overweldigend dat er spoedig een tweede editie van de pers rolde.

Het zou bij deze tweede druk niet blijven. Meerdere titels zagen het licht in 1910, 1919, 1922, 1923. De ene bijval volgde op de andere. Duizenden van zijn gedichten werden over heel Vlaanderen verspreid in krant- en weekbladen. Ook nog na zijn verscheiden.

Met een voorwoord van Benediktijner-abt Dom Modest van Assche verscheen in 1938 *Keur* (uit zes verschenen bundels)

uitgegeven door de Centrale voor Volksontwikkeling van het ACW; in 1943 kwam een tweede bloemlezing; in 1963 *Bekende en Minder Bekende Verzekens* met een ten geleide van dichter Albe.

De letterkundige Miel Kersten zag Fonske Van de Maele aldus: „Gegroeid uit het volk met hart en ziel aan de kristelijke Vlaamse gemeenschap verbonden, blijft Van de Maele met zijn simpele gedichtjes onder onze volksmensen leven... Hij heeft zijn eigen beperktheid niet willen overschrijden, zijn eigen dichterschap geen geweld aangedaan... Trouw aan zichzelf, aan zijn afkomst en opvoeding heeft hij gezongen met een stem die de eenvoudigen van gemoed ontroert. Zijn werk is poëzie in werkmanspak.”

Geen holle retoriek, geen zanten en zoeken naar woorden en gekompliceerde uitdrukkingen, alleen simpele gedachten en dagelijkse belevenissen vullen zijn nogal uitgebreid oeuvre. Hij wilde de vertolker zijn van alles wat zijn gevoelig hart raakte en bewoog, de vreugde en het verdriet dat hem beroerde, de benadering van de natuur die vaak een spiegel werd waarin hij zijn eigen gemoedsbewegingen herkende.

Eenvoudige gedichten waren het met onderwerpen zoals volgend folkloristisch getint:

KOEKEN BAKKEN

1. *Het sneeuwt, het vriest,
de noorderwind
Vaart schuiflend door de takken;
Maar binnen is het warm en wel
Wij zijn aan 't koeken bakken !*
2. *Dat doet ons moeder iederkeer,
Als 't jaar ineen gaat zakken.
We halen 't nieuwe jaarken in
Met lekk're koekenbakken.*
3. *Elk krijgt er een op zijnen toer;
Wij smikken en wij smakken,
Want moeder kent - geloof het maar -
Het fijn van 't koeken bakken.*
4. *Wat zijn ze dwaas, die buiten huis
Nu druppeltjes gaan pakken.
Voor wie aldus verloren gaat
't Genot van 't koeken bakken.*
5. *O mochten vrede en vriendschap in
Ons huysje nooit verzwakken !
En laat dan moeder in de pan,
Maar lustig koeken bakken !*

De werkmán-dichter Fons Van de Maele heeft in zijn tijd bijgedragen tot de morele en stoffelijke welstand van zijn volk. Door zijn eenvoudige versjes heeft hij de volkskultuur op een hoger peil gebracht. Daarom heeft hij in ruime mate de erkentelijkheid van Vlaanderen verdiend.

Lodewijk Scheltjes, nestor van het Vlaamse Volkstoneel

Even mijn oude nota's raadplegen. In 1936 ging ik te Rupelmonde het werpen van de *Apostelbrokken* bijwonen, een jaarlijkse folkloristische aangelegenheid op Witte Donderdag.

Anton Van Casteren, hoofdopsteller van *Magazine Radio Antwerpen*, voor wiens blad ik werkte, vond dit meer dan prijzenswaardig. „En weet je wat”, besloot hij, „ga meteen Lodewijk Scheltjes interviewen. Ik zal een afspraak maken !”

Daar schrok ik wel even van op. Want ik voelde mij een snotneus van twintig en Scheltjes toen een monument onder de Vlaamse toneelschrijvers.

Het bleek een meevaller. De auteur was een sympathieke heer met zilveren haar-kranen zoals ik mij hem nog altijd voorstel. Een vinnige blik straalde uit zijn vriendelijke ogen, die hij op mij gericht hield. Nu moet ik eerlijk toegeven dat ik met de daver op het lijf zat en dat het zweet mij van het voorhoofd drupte.

Waarschijnlijk merkte Scheltjes dit op en hij zei: „Ge moet u hier thuis voelen, dan kunnen wij beter klappen.” Misschien herdacht hij op dit ogenblik ook zijn aarzelende debuutjaren.

Van iemand die er prat op ging Rupelmondenaar te zijn, vond ik het wel vreemd dat hij in Brussel geboren was in 1861. Toch stonden zijn roots uit de streek van Scheide en Rupel. Om den brode was vader uitgeweken naar de hoofdstad. Van daar ging het naar Steendorp om eindelijk terug de vertrouwde gemeente van Geraard Mercator aan te doen. In dit riante dorp werd Lodewijk in 1881 onderwijzer. Hij zou er in 1919 zijn loopbaan beëindigen als schooldirecteur.

Niet de onderwijzersmens, wel de toneel-auteur moest ik interviewen. Zijn zus ont-kurkte een fles wijn. Het dieprode vocht klaterde rijkelijk in de romers.

„Santé”, zei Lodewijk.

„Santé”, replikeerde ik met klein geluid. Want ik was toendertijd een totaal-onthouder, maar dat durfde ik niet zeg-gen.

De belangstelling voor het toneel werd Lodewijk van huize uit meegegeven. Hij was er verzot op. Geen enkele voorstelling in zijn streek of hij had er zijn plaats. Het deerde hem ook niet om daarna langs donkere en eenzame wegen te voet huis-toe te keren vanuit Zwijndrecht, Kruikebe, Bazel of Rupelmonde.

Toch was hij een eind in de twintig vooraleer hij een opvoering van een heus beroepsgezelschap bijwoonde. Op een zondagmiddag kwam hij te Antwerpen in de Nederlandse Schouwburg terecht, waar *Een Misdadige* van Nestor de Tière op de planken gestalte kreeg. Het schokte de jonge onderwijzer. Het werd hem een openbaring. Hij zou de voetsporen van De Tière drukken!

Dagenlang bestormden hem gedach-ten, inspiraties. Een rits van personages hielden hem 's nachts uit de slaap. Maar vaste contouren kregen ze niet. De schim-men bleven vals en zielloos, bijna onwe-zenlijk.

Toen gebeurde het. 't Was winter en de sneeuw had een dik tapijt over het land gespreid. Scheltjens moest te voet - hoe anders in die verre tijd - naar een naburige gemeente. Plots bemerkte hij een grote bloedplas, die een akelig kontrasterende vlek in het witte land tekende. Op die plaats had er zich 's nachts een wildstropersdrama afgespeeld. Een boswachter was er vermoord geworden en zijn lijk lag wat verderop in een kleine hoeve.

Lodewijk verstijfde. Er was iets met hem en in hem gebeurd. Het wrede voor-val kristalliseerde zich in zijn geest. Zo ontstond zijn eerste belangrijke werk *De Wildstropers*, dat in 1890 met groot sukses werd gespeeld in de Antwerpse officiële schouwburg onder directie van Van Doeselaer. Vandaar reisde het stuk door-heen Vlaanderen. Alle amateurgezel-schappen brachten het tot leven, zelfs tot in de kleinste en meest afgelegen dorpen en gehuchten. In weinige jaren kende het 1200 opvoeringen.

Lodewijk Scheltjens was gelanceerd! Stuk na stuk vloede uit zijn pen. Om en bij de vijftig titels kwamen op zijn aktief.

Als auteur was hij één der eersten in Vlaanderen om de vinger te leggen op maatschappelijk onrecht. Hij aarzelde

niet de sociale wantoestanden aangrij-pend voor te stellen, waarmee hij de har-ten en de ogen opende van de Vlaamse werkslaven. Hij tekende de typen uit zijn streek, de ruwe bonken die zwoegden en ploeterden in de leemputten en de steen-ovens voor een té gering loon. Zonder schroom bracht hij de arme uitgezogen werkers op het toneel en schilderde hij in realistische kleuren de ergerlijke wan-toestanden van sukkelaars uit een tijd dat er nog geen beschermende wetten voor de wroeters bestonden.

In 1901 schreef hij *De Leemkruier*, een stuk dat bekroond werd in een wedstrijd waarbij Max Roose, Jan Van Rijswijk, Paul Frederick en andere prominente Vla-mingen in de jury zetelden.

Na de eerste voorstelling vielen de brokken van haat en nijd op het hoofd van de auteur. *De Leemkruier* wierp een schrill licht op de asociale toestanden in de steenbakkerijen en opgehitst door de gevizeerde steenbakkersbazen werd Lodewijk afgeschilderd als een revolutio-nair! Vlaanderen kon best een Emile Zola missen, schreeuwden de heren. Zo ver-ging die sociale opschudding dat de toe-standen, geschetst in het toneelwerk, door Edward Anseele in het parlement werden besproken.

In wezen was Scheltjens nochtans een romanticus. Maar hij was een mens, die een schone ziel en een edel karakter bij voorkeur ging zoeken onder de schamelen en die wist dat er soms meer trots en meer heldhaftigheid te vinden waren in het arme werkmanshuisje dan in de ver-gulde salons van de rijke burgerij. Boven-dien was de auteur zelf een gevoelige natuur. Vandaar een milde ondertoon, de zachte tederheid, die over het dramatisch gebeuren huifde als de stille aanwezig-heid van de dichter.

Zijn hele leven stond Scheltjens te mid-den van zijn Vlaamse volk, met alle vezels van hart en geest er aan verbonden „in

volkomen overgave dienende” en met een stralend geloof in de opstanding ervan. Hij was een kunstenaar in de brede zin van de betekenis, een prediker, een apos-tel die zijn mensen de weg wees naar schoner betrachting en waardiger leven. Veeleer stemmingsvol dan aangrijpend, met vlotte dialoog, vermocht Lodewijk in zijn beste stukken de goedkope sensatie te weren ten voordele van een streven naar een gezonde en levensechte volks-kunst.

En er was méér: hij was ook een toneel-baanbreker, hij bouwde de brug tussen de school van Van Peene en Nestor de Tière enerzijds en de school van de neo-romantiekers, die leidde naar de school der modernisten!

In het Vlaamse toneelrepertorium van de vorige en het begin van deze eeuw was het werk van Lodewijk Scheltjens een schitterend licht.

Toen de oude heer was „uitgeklapt” was ook de wijnfles leeg. En de straten van Rupelmonde gleden weg onder mijn voeten!

Toen Lodewijk Scheltjens tachtig werd, bracht hij nog een nieuw toneelspel *Apos-tolaat*. Op dit ogenblik, 1941, een aktueel drama, nl. de harde strijd tussen een men-senvriend en de alom woekerende illegale handel. Staf Bruggen voerde het ten tonele in de Nederlandse Schouwburg van Gent.

Vier jaar later, in 1945, overleed de schrijver in zijn geliefde Rupelmonde.

GEZOCHT

• DOODSBRIEVEN en BIDPRENTJES

Wil ook ruilen.

Roesbruggestr. 37, 8691 Beveren-IJzer
Tel. 057/30 00 88.

- Vanaf zaterdag 18 juli**
- **GROTE REKLAMEVERKOOP IN BEHANGPAPIER**
 - 100 - 200 fr./rol**
 - **eindereeks gordijnstoffen à 100 fr./m**
 - **sierkussens à 100 fr.**
 - **2 voetmatten voor 100 fr.**
 - **-10% op toile-cirée**

Jacques BERQUIN

Couthoflaan
8972 PROVEN

057/30.06.54 - 30.11.20

MEESTERKOK JEAN BERQUIN van RUST ROEST aan de eer !

In het bekende damesblad LIBELLE van 12 juni jl. stak er een culinaire bijdrage, als bewaarboekje, die handelde over bereidingen van MIGNONNETTES.

Het ging om 14 originele recepten, waarvoor er 13 grote Belgische chef-koks, leden van de *Orde der 33 Meesterkoks van België*, werden aangesproken, waaronder de Roesbrugse keukenmeester Jean Berquin van het bekende gastronomische restaurant RUST ROEST, van wie - en hij is de enige - twee recepten werden opgenomen.

We geven hieronder zijn eerste recept. Het tweede volgt in september. Het gaat telkens om een gemakkelijke bereiding, die iedereen kan klaar maken.

Maar om te beginnen: Wat is een MIGNONNETTE ?

Niks anders dan een licht, mals en smakelijk stukje varkensvlees, zonder vet of vliezen, van ronde of halfronde vorm, gemiddeld 2 cm dik en dat 125 tot 150 gr. weegt. Het smelt in de mond en uw slager heeft het zó voor u klaar !

1° recept van Jean Berquin :

MIGNONNETTES MET ROMIGE PREI

4 mignonnettes * 1 kg prei * 3 eetlepels room * 3 sjalotten * nootje boter * muskaatnoot * peper * zout

Het vlees in de boter aan beide kanten 2 minuten aanbakken met de gesnipperde sjalotten. Zet vervolgens afgedekt weg in een op 50° C voorverwarmde oven. Snij de prei in stukken van 1 cm. Laat 2 minuten aanstoven in een nootje boter en vervolgens nog 15 minuten onder deksel doorstoven. Pureer de prei met de mixer en wrijf hem dan door een fijne zeef. Roer de verse room door de puree en laat wat indikken. Breng op smaak met muskaatnoot, peper en zout. Schep de preiroom in het midden van het bord, leg het vlees vooraan en lepel er wat van de doorgezeefde braadjus over. Serveer met een luchtige aardappelpuree.

Eenvoudig en lekker ! Maar JEAN BERQUIN is bekend om zijn verfijnde schotels. Voornamelijk zijn kreeft is uitzonderlijk en wordt nergens geëvenaard.

RUST ROEST met JEAN BERQUIN aan het fornuis, daar moet men naartoe voor een gastronomisch hoogfeest (tel. 057/30 00 46 of bij afwezigheid 056/34 37 65). Het restaurant is open op vrijdag- en zaterdagavond en zondagmiddag.

Slagerij - Spekslagerij „DE POSTERIJ”

A. Delanote - Mouton
Prof.O.Rubrechtstraat 46
8972 Roesbrugge

JAARLIJKS VERLOF
20 juli - 6 augustus

Terug open :
vrijdag 7 augustus

COIFFEUR RONNY

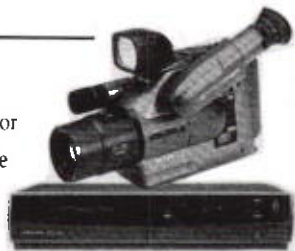
Blekerijweg 12
8972 Proven
tel. 057/30 09 58

JAARLIJKS VERLOF
van 19 juli
t.e.m. 6 augustus

Uitzonderlijk open op zat. 1 aug.
Vraag tijdig uw afspraak.

Bewuste spaarders kiezen al lang voor HSA. Hoge intresten, een uitstekende service en korrekt advies: dat zijn in 't kort de sterkste troeven van HSA. En nu hoeft u zeker

niet meer te twijfelen, want tot en met 1 augustus kan u prachtige prijzen winnen met de HSA-Spaartombola*. Valt u voor één van de 5 VW Polo's? Of verkiest u de luxueuze safari naar Kenia voor 2 personen? U kiest gewoon zelf uw trofee.

Of wat dacht u van 10 volledig gedekte tafels met alles erop en eraan in de stijl die u kiest. Of wint u liever een Philips camcorder met video? U ziet, bij HSA wint ieder z'n pleziertje.

En dan zijn er nog honderden andere prijzen. 100 draagbare CD-spelers van Sony en 250 wijnkisten met 12 flessen uitstekende "Château des Jaubertes" van 1989.

Wat moet u doen om te winnen? Gewoon van 16 mei tot en met

1 augustus '92 sparen op uw vrij spaarboekje. De netto-aangroei van het gezin moet wel tot 16 augustus '92 blijven staan. Dan krijgt u voor elke netto-aangroei van 5.000 frank een

tombolabiljet. En voor elke 50.000 frank die u spaart, krijgt u nog eens 2 kansen extra.

Bent u in 1992 nog geen 25 dan verwent HSA u zelfs met dubbele loten. Weet u al wat u wil winnen? Ga dan vlug naar uw HSA-agent en leg zoveel mogelijk winstkansen vast.

**U en ik,
één spaarbank**

In ons kantoor
extra CD's en boeken
te winnen.

Tot 16 augustus ligt er
voor iedereen een
gratis boek klaar.

Geert VANDENBUSSCHE - DESCHUYTTER

Haringestraat 37 - 8972 ROESBRUGGE-HARINGE - Tel. 057/30.09.86

GARAGE SERVICE
NEVEJAN
OKKAZIEMARKT

Met WAARBORG op werk en wisselstukken inbegrepen

100.000 – 250.000 fr.

VW	GOLF	diesel	87
----	------	--------	----

250.000 – 350.000 fr.

VW	GOLF	diesel	4/89
FORD	FIESTA CLY 5Y	diesel	91
FORD	SIERRA 23D	diesel	88
OPEL	KADETT	benzine	91
MERCEDES	190 E	benzine	84

500.000 – 700.000 fr.

MERCEDES	190 D	diesel	8/89
----------	-------	--------	------

700.000 – fr.

BMW	750 I A	benzine	88
-----	---------	---------	----

Graaf van Hoornweg 16, 8972 KROMBEKE Tel. 057/40.00.35

MASSA BEHANG C.V.

Bergenstraat 42, 8691 BEVEREN (kalsijde) (Roesbrugge)
Tel. 057/30.10.20

VERVEN
LEVIS - MATHYS
aan prijzen
buiten concurrentie

GORDIJNEN
Wereldmerken :
ADO - GARDISETTE
UNLAND - ARISTO - enz...

BEHANG
10.000 rollen uit voorraad
aan nettoprijzen
om U tegen te zeggen

DRAPERIEEN
Excl. Engelse stoffen CROWSON en COTSWOLD
Wereldmerken : ADO - ARISTO - GARDISETTE -
UNLAND - VRIESCO - enz...

ONDERHOUDSPRODUKTEN
riem - vliegen- en mierenbussen - boenwas -
trekkers - keerders - vegers - dweilen -
sponsen - zeemvellen - enz...

Tafelkleden - kanten
sierdoekjes - kralen -
vliegendeuren

KARPETTEN
wol - klassiek synth.

VOL TAPIJT
VLOERBEKLEDING

VAKANTIEZOEKTOCHT DE DRIE FRONTSTEDEN

De Nederlandse radio- en TV-producer Paul Wolkswinkel, schrijft in zijn bijdrage *Ik kom gauw terug in De Grote Snoecksalmanak 1984*: „Diksmuide, Ieper, Nieuwpoort... steden met tranen toen; steden met stilmakende herinnering thans. De omgeving gekenmerkt door rust en kalmte, de bevolking vriendelijk en gast-vrij”.

Deze drie frontsteden zijn het decorum van een vakantiezoektocht die men tot 30 september a.s. kan inlassen in een vakantieplanning of tijdens een dagje vrij. Een (her)ontdekken van een stukje vredige Westhoek waarbij men tevens zinnen en waarnemingen scherpt en daarbovenop, na verloop van tijd, misschien bij de gelukkige winnaars is, die prachtige prijzen in de wacht sleept!

Reglement:

1. De genummerde formulierenbundels zijn te bekomen bij de Toerisme-Infodiensten van Diksmuide, Ieper en Nieuwpoort en op het Sekretariaat van de IJzertoren te Diksmuide t.e.m. 30 september 1992.
2. Elke bundel bestaat uit de „zoektocht-omschrijving” (bestaat uit drie deeltrajekten) met de vragen en een antwoordformulier met volgnummer en geldigheidsteken. Deelnameprijs: 250 fr.

3. Elke deelnemer rijdt voor eigen rekening en op eigen verantwoordelijkheid.
4. Bij het betreden van openbare gebouwen, monumenten en terreinen is het vanzelfsprekend dat dit gebeurt met het nodige respect, want dat is één van de doelstellingen van dit initiatief.
5. De oplossing kan afgegeven worden bij dezelfde diensten tot ten laatste 1 oktober 1992.
6. De eindbeslissing voor de correctie en de klassering van de deelnemers ligt bij de opstellers. Twee schiftingsvragen zorgen voor reliëf in die klassering. Er is GEEN briefwisseling, noch telefonisch contact omtrent de oplossingen en geen verhaal ten aanzien van de eindbeslissing.
7. De prijsuitreiking gebeurt te Nieuwpoort, op zaterdag 7 november 1992, waar onze medewerker, E. Balduck, een voordracht houdt met dia's over *De IJzer, Jordaen van de Westhoek*.
8. Prijswinnaars worden schriftelijk verwittigd en worden verondersteld op de prijsuitreiking, op zaterdag 7 november 1992, aanwezig te zijn.

Het volgend nummer van
„DE IJZERBODE”
verschijnt op woensdag 16 september

ATELIER CHARLES DENUT

Petit Bazar Belge
Casselstraat 7, 8691 Beveren-IJzer
Grens met Oost-Cappel (Frankrijk)

HERPELINCK ALBERT
(Poperinge)
met schilderijen

Deze tentoonstelling loopt van dinsdag
30 juni tot en met zondag 2 augustus '92.

GOUWY GERARD
(Poperinge)
met tapisseriewerken

Deze tentoonstelling loopt van dinsdag
4 augustus t.e.m. zondag 6 september '92.

VERBEKE ROGER
(Wervik)
met Uniformen Belgische Soldaten 14-18
op oude postkaarten

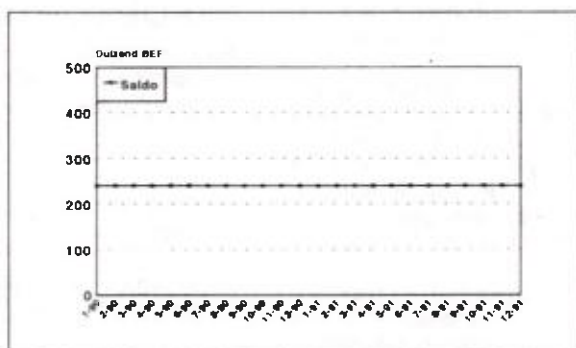
Deze tentoonstelling loopt van dinsdag
8 september t.e.m. zondag 18 oktober '92.

Open: 9 - 12 u. en 14 - 19 u.
Gesloten op maandag. - Toegang gratis

ZIJN TOEKOMST IS UW ZORG ...EN DIE VAN 'T BLAUWE FABRIEKJE

EVOLUTIE SPAARREKENING

RENTE IN 1991

	ANDERE	NMKN
BASIS (240.000)	9 600	9 600
GETROUWHEIDS PREMIE 0,75 %	1 800	—
GETROUWHEIDS PREMIE 2 %	—	4 800
AANGROEIPREMIE 2 %	—	—
TOTAAL	11 400	14 000

- hoge intresten
- steeds beschikbaar
- STAATSWAARBORG

Voor meer inlichtingen : Zakenkantoor

PRINZIE bvba

Provenplein 39

8972 PROVEN

tel. 057/30.09.01

privé 057/30.02.58

Hobbyzaak BUSSCHAERT

Blasiusstraat 16 - 8972 KROMBEKE
Tel. 057/40 00 97

Verkoop van rashonden :

Mini Yorkshire Terriër
Maltezer
West Highland White Terriër
enz...

Engelse en Franse bulldog
+ andere grotere rashonden

Verkoop van hondenkorrels :

Eukanuba Royal Canin
Doko Willaert
Bento Debaillie

nu ook
KLANTENKAART

Dekreuen ter beschikking van verschillende rashonden.

Grote keuze in hondenartikelen zoals :
hondenmanden, lissen, shampoo's, enz...

**HET
KWALITEITSMERK**

**Oliën en
smeermiddelen**

voor : GASOIL - diesel
- verwarming

FUEL-OIL
BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33-35
8972 PROVEN

Tel. 057/30 04 13

- Kinderfietsen
- Dames- en herenfietsen
- Koersfietsen, sportfietsen
- Mountainbikes, hybriden
- Alle onderdelen
- Alle herstellingen
- Alles aan lage prijzen

IEDERE MAAND PROMOTIES

Bergenstraat 1 - BEVEREN/ROESBRUGGE
Tel. 057/30.09.09

Schoonheidsinstituut "Natacha"

Parfumerie - Manicure - Pedicure
Sauna - Maquillage - Esthetiek

Ga fit en bruin de zomer tegemoet

- **FITNESS** : 10 + 2 gratis = 800 fr. (geldig tot eind juni)
- **ZONNETUNNEL**
10 + 2 gratis = 1495 fr. (Snelbruiningslampen)

Exclusieve verdeler van **SOTHYS** en **SANS SOUCIS**

Speciale aanbiedingen op de parfum van
VANDERBILT - CARACTERE - LE JARDIN

Op alle **Imitatieparfums -20%**

Exclusieve bijouterie (**met garantie**)

Bergenstraat 1 - BEVEREN/ROESBRUGGE
Op afspraak : 057/30.14.12

Gesloten op dinsdag en zondagnamiddag

MICHEL CAPOEN

Waaienburgseweg 67 - KROMBEKE
Tel. 057/40.08.54

LOOD- en ZINKWERKEN

INTERNATIONAAL STRIPFESTIVAL
KOKSIJDE 1992 - 18 juli - 2 aug.

-50%

op een toegang boven de 12 jaar.
Niet kumuliebaar met andere kortingen.

week 14-20 u. - weekend 10-20 u.

De Hazerbode - De Hazerbode - De Hazerbode

BESCHOUWING VAN DE MAAND

Een goede vakantie
helpt het leven
verlengen.

Dodelijk is
de sleur
van elke dag
die nooit
verbroken wordt.

Enkele dagen vakantie
zijn beter
dan een jaar lang
te vertreuzelen !

KWALITEITSCARROSSERIE MET AUTOLAKSPUITERIJ
Onze mensen maken het verschil !

Provenseweg 90B - 8970 POPERINGE
Tel. 057/33 47 92

ROESBRUGGE-HARINGE

BURGERLIJKE STAND

Huwelijksaankondiging :

- Bert Verbeke van Watou met Nele Aernout van Roesbrugge.

Geboorte :

- Thijs Schoonaert, zoon van Marc en Martine Neyrinck.

Overlijden :

- David Hoorelbeke, 5 weken, zoontje van Gerard en Anja Orbie.

K.B.G. BEVEREN-IJZER

Uitslag van de kaarting op 18 juni 1992.

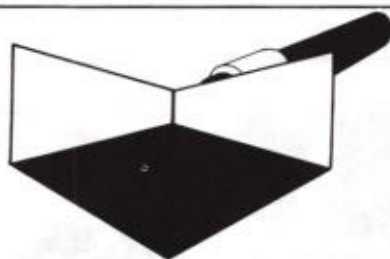
Wonnen 3 partijen :

1. Allaman Rose-Ann	339 p.
2. Butaye Marcel	329 p.
3. Desmedt René	322 p.
4. Persyn Jules	309 p.
5. Coene Alfons	300 p.
6. Vandaele Michel	278 p.
7. Top Remi	276 p.
8. Butaye André	273 p.
9. Nouwynck Nestor	262 p.
10. Cokelaere Michel	261 p.

SCHRIJNWERKERIJ REGHEERE

- Alle nieuwbouw - verbouwing herstellingswerken
- Eigen fabricatie : houten ramen, deuren, garagepoorten
- Binnenhuisinrichting, plafond- en muurbekleding
- PVC-ramen - rolluiken
- PVC-bekleding
- Daktimmerwerken

Waaienburgseweg 66
8972 KROMBEKE
tel. 057/40 03 71

c.v. RIMAL

- ALGEMENE VOEGWERKEN
- ELASTISCHE VOEGEN
- RENOVATIE VAN GEVELS
- HERSTELLING VAN SCHOORSTENEN

BOURGONDIEDREEF 6 8970 POPERINGE tel. 057/33 74 31 - 21 93 59

PEDICURE

Mevr. Vandewalle-Decaestecker
Veurnestraat 9
8640 Vleteren (Oost)

Op afspraak : tel. 057/40 01 01

Ook verzorging aan huis.

Woensdagnamiddag gesloten

Alle voetverzorgingsprodukten
en benodigdheden.

GARAGE-CARROSSERIE F. DECLERCK

Roesbruggestr. 72
8691 BEVEREN
Tel. 057/30 04 16

- Verkoop nieuwe wagens alle merken
- Benzine en diesel station
- Zelfcarwash
- Grote keus okkaziewagens in toonzaal, direkt leverbaar

PEUGEOT 205 D 1987
TOYOTA STARLET D 1989
PEUGEOT 405 D 1991
FORD FIESTA D 1992

ALGEMENE BOUW- & DAKWERKEN BERNARD WYFFELS

MOLENWALSTRAAT 1 8972 ROESBRUGGE

057/30 04 54

AKTIVITEITEN EN VERMAKELIJKHEDEN MAAND AUGUSTUS

Kaartingen

- Haringe, in de schoollokalen woensdag 12 augustus puntenkaarting „Derde Leeftijd“
- Roesbrugge, bij P. Gunst dinsdag 25 augustus puntenkaarting „Derde Leeftijd“

Vogelpik

- Roesbrugge, café „Handelshuis“ zaterdag 1 augustus smijting voor de leden
- Krombeke, café „t Kereltje“ zaterdag 1 augustus smijting voor de leden
- Roesbrugge, bij P. Gunst zaterdag 8 augustus smijting voor de leden

K.L.J.-Sportfeesten

- Zondag 19 juli Sportfeesten te Proven op het voetbalplein Inr. K.L.J.-Proven

Beach-Party

- Zaterdag 22 augustus Beach-Party '92 Inr. : K.L.J. Proven Voetbalplein te Proven

MAAND SEPTEMBER

Kaartingen

- Haringe, in de schoollokalen woensdag 2 september puntenkaarting „Derde Leeftijd“

Vogelpik

- Roesbrugge, café „Handelshuis“ zaterdag 5 september smijting voor de leden
- Krombeke, café „t Kereltje“ zaterdag 5 september smijting voor de leden
- Roesbrugge, bij P. Gunst zaterdag 12 september smijting voor de leden

TE KOOP

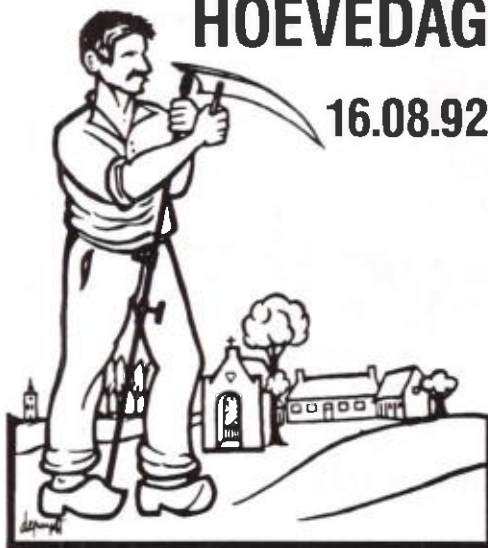
- EET- en KOFFIESERVIES (14 stuks van ieder). Nooit gebruikt. Tel. 057/30 02 16 (vrij., zat., zon. ma.)

**Boekhandel
SCHOONAERT**
Bergenstraat 14 - Roesbrugge
057/30.03.79
**VIDEO
VERHUUR**

ROESBRUGGE

16^e Folkloristische HOEVEDAG

16.08.92

BRIEFJE VAN EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

Het Verdrag van Maastricht tot versterking van de Europese Gemeenschap met een politieke, een economische en monetaire unie, moet nog door tien van de twaalf regeringen goedgekeurd worden. En het is nog niet helemaal zeker of dit van een leien dakje zal lopen. Dat komt omdat er niemand weet - ook de meeste politici niet - wat er in dat honderden-bladzijden-tellend verdrag precies neergeschreven staat, en omdat absoluut niemand zelfs maar kan vermoeden wat de gevolgen zullen zijn voor onze eigenheid, onze taal, onze welvaart.

De Denen hebben het op die gronden, zij het met een krappe meerderheid, afgekeurd. De Ieren daarentegen waren in grote mate vóór, maar dat komt omdat zij met handen en voeten werden uiteengezet dat ze er allemaal zullen van profiteren. Hoe zou je zelf zijn! Ook Karel van Miert is er vóór, want de Karel is sedert 1989 EG-kommissaris met een MAAND-wedde van meer dan 600.000 fr.

Maar velen in ons land zijn eveneens wantrouwig inzake Maastricht. Men vreest dat het pretentieuze Frankrijk en het van schuldgevoel-verloste en weer groot geworden Duitsland de kleine volken zullen domineren. Bovendien zal die economische en monetaire unie nog tot een zwaar besparingsbeleid dwingen. De filosofie van Maastricht is dat de zgn. „rijke“ landen moeten betalen voor de „arme“. De brave Vlamingen die reeds elk jaar ongeveer 300 miljard afstaan aan onze Waalse broeders, zullen dus weer moeten afdokken, nu voor de schamele Portugezen en Spanjaarden die te weinig werken en te veel in de zon liggen.

Ook de boeren zijn er niet gerust in. Tengevolge van de jongste Europese richtlijnen zullen de prijzen van het graan en van het vlees naar beneden moeten, en zullen er 6 000 boeren in ons land, een gedeelte van hun gronden moeten laten braakliggen. Dat alles in compensatie voor een vergoeding die nog problematisch is. Minister van Landbouw Bourgeois kondigde aan dat hij „voor het einde van het jaar een nota over het nationaal landbouwbeleid zal opstellen, om na te gaan welk belang onze samenleving nog hecht aan de instandhouding van de land- en tuinbouwsector, wat de prijs daarvan is en wat de prijs is van een eventuele verdwijning van de sector“.

„Dus“, zegt Gusta, „men weet nog niet of men de boeren en tuinders in leven laat of niet. Trieste vooruitzichten. Zodat ik op mijn beurt nog altijd niet weet of de Denen ongelijk hadden. Men heeft ons toch geleerd: wat we zelf doen, doen we beter!“

Wat wordt dat allemaal?
Pol

TOUSSAINT
Groot- en kleinhandel
**GOEDKOOP en KWALITEIT
IS ONZE REKLAME**

Toonplaats Bergenstraat 1
Beveren-Roesbrugge - 057/30 09 09
Burelen Prof O Rubbrechtstraat 67
Roesbrugge
057/30 11 72 - 38 85 34

SCHOONHEIDSinstituut

VALERIE

SCHOONHEIDSSPECIALISTE

CAMOUFLAGISTE
van wijnvlekken en littekens

Esthetiek - Solarium - Pedicure
Zonnebank
3 gezichtsbruiners

Provenplein 3
8972 PROVEN

057/30 08 51

MAATWERK in meubels en keukens

Jarenlange ervaring en vakbekwaam personeel zorgen ervoor dat elke opdracht precies wordt uitgevoerd volgens uw wens.

Kom rustig rondkijken in onze toonzaal. Keuze uit standaard-keukens BOSCH of eigen precisie-maatwerk in keukens, interieurs en winkels.

**meubels
declerck**

alleenverdelers
BOSCH

weegschede 36 **058/29.90.98**
GYVERINKHOVE

/// SIERA LADEN

Vlug... Vlug...

Koop nu uw

KOELKAST of DIEPVRIES

aan ZOMERPRIJZEN

24.700

20.990

LA 7240/01

ELEKTRO CAPPOEN

Prof.O.Rubbrechtstraat 12

8972 ROESBRUGGE

tel. 057/30.05.94

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREEVE

Gusten Wancker zat te Miesten Saevers te vertellen dat'n tegaare met zyn wuuf, naar Brussel naar de foore è weest hadde.

Wanckers hofstee stoeg maar è paar lands van de die van Saevers, zoodat ze nogol veele over mekaar gingen.

„W'hèn daar nog 't eene en 't ander gaan bekyken, wei!" bofte Gusten ... „we zyn daar oek in è soorte van è cirk è weest, waardat er è ongehoord schoon vrouwmens, met lang zwart haar, osan rond de piste reed, gehoele in heur blooten, op è schoon zeebrapeerd".

„Potverdikke!" riep Miesten ... „ik zou dat oek willen gaan bekyken, 'k zyn daarvan nog amateur!"

„Van wuk zy ge gy amateur, om è keer te gaan bekyken?" vroeg Marie, Wiestens wuuf, die dat hoorde ols ze uit de keuken kwam ...

„Héwè, van olzoo è schoon zeebrapeerd, gelijk dat Gusten daar è zien hèt op de foore!" zei Miesten.

De weeke daarop, gingen Miesten en Marie oek naar die foore gaan kyken. Er wos daar weere veele volk en oek veele lawaai van olle soorten van muziek door mekaar. Gusten hadde aan Miesten uiteen è daan waar dat die cirk, op è kleenaar stond en Miesten laveerde Marie, è beetje met è keer oldaar op. Ol met è keer kreeg'n 't in de gaa-ten ... Je zag het van verre, met è groot geschilderd portret boven den entrèe, waarop dat er stoeg, wuk dat er binnen te ziene wos.

„Gauw dè!" zei Miesten teegen Marie, die teegentrok om mei te gaan ... "we moeten teegen de gebuurs olgelyk kunnen zeggen da'we 't oek è zien hèn!". Marie ging ol grol-len mei ...

Er zat fraai veele volk te kyken en ze begosten ol te applaudiseeren, ols dat vrouwmens opkwam en rond de piste reed ... ledere keer dat ze ol de kant van Miesten passeerde, sprong'n rechte om nog dichter te kunnen kyken ...

„'t Ga gaan zeker!" riep Marie ... „moe'je daar è zoo staan op te gaapen!"

„Maar zwygt è keer!" riep Miesten weere ... „'k zyn osan bezig met kyken ols dat nu è zeebrapeerd is met witte en zworte striepen, oftewel een met zworte en witte striepen!"

Ols ze daar nu ol è tyd è zeeten hadden te kyken op dat vrouwmens, dat maar djuuste dien toer van de piste reed, begoste dat op Marie heur zilven te werken ...

„Wel, wel toch!" riep ze ... „is dat ol da'we hier gaan zien ... op wuk da'je gy bluoft kyken begot ... je ziet olgelyk nieten!"

„'t Is waar oek, Marie!" zei Miesten ... „maar wacht nog è momentje, ze ga mis-schien nog toeren doen ol rechtstaan op dat zeebrapeerd, en we gaan toen misschien entwot meer zien!"

KWAAK

DE IJZERBODE

Verantwoordelijke uitgever :
Drukkerij Schoonaert
Bergenstraat 1
8972 Roesbrugge
tel. 057/30 03 79
385-0056772-90

INFORMATIEBLAD voor de DIEPE WESTHOEK
met bijdragen over regionale geschiedenis en populaire wetenschap
22^e Jaargang Nr. 9 september 1992

Afgeleekantoor 8972 Roesbrugge

Wordt maandelijks
gratis verspreid in :
Roesbrugge - Haringe
Proven - Krombeke
Stavele - Beveren - Watou
Jaarabonnement : 200 fr.

ROESBRUGGE : weer is een tijdperk afgesloten

HET KLOOSTER IS NA 145 JAAR OPGEDOECT!

Een stukje geschiedenis en heel wat herinneringen...

Op 14 augustus hebben de twee laatste zusters, waaronder zuster Gemma, die hier meer dan 30 jaar heeft vertoefd, Roesbrugge voor goed verlaten.

Er werden van diverse zijden nog inspanningen gedaan om de zusters te Roesbrugge te houden, omdat zij in het parochiale leven zeker nog vele jaren de medewerking hadden kunnen verstrekken, waarvoor zij altijd met veel toewijding klaar hadden gestaan, bijzonderlijk nu de priesters zo schaars geworden zijn. Maar het heeft niet gemogen.

Het wordt wel even wennen. Roesbrugge heeft gedurende 145 jaar kloosterzusters in zijn midden gehad : zusters die een belangrijke rol hebben gespeeld in de opvoeding en het onderwijs, in het kerkelijk leven en in de gemeenschapsactiviteiten. Nu is dat gedaan. Weer is een tijdperk afgesloten !

Het moeizame begin

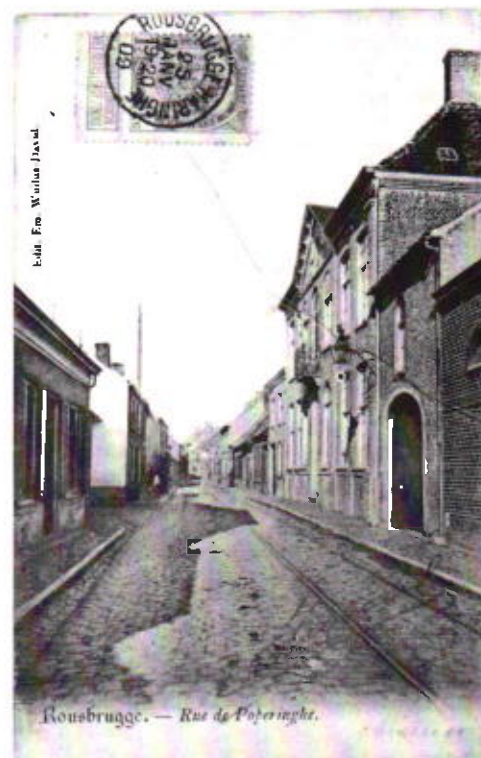
Het klooster van Roesbrugge werd gesticht in 1847 door pastoor Dominicus Wouters (1773-1852), tijdens de laatste maanden van zijn verblijf alhier. Kort daarop is hij op rust gegaan en vertrokken naar Poperinge.

Er bestond te Roesbrugge sedert omstreeks 1830 een vrije jongensschool gehouden door meester Desaegher, die in 1843 als gemeenteschool werd aangenomen nadat bij de wet op het Lager Onderwijs van 23 september 1842 geëist werd, dat iedere gemeente een school zou inrichten of een bestaande zou aannemen. Pastoor Wouters wenste een aparte school voor de meisjes en stichtte daarom te Roesbrugge een klooster, met zusters die zouden instaan voor het onderwijs van de vrouwelijke jeugd. Deze opdracht werd toevertrouwd aan de *Zusters Apostolinen* van Brugge. Van een kloostergebouw was er nog lang geen sprake en de zusters kregen een eenvoudig, zelfs vervallen huis ter beschikking. Omdat hun onderwijs voornamelijk afgestemd was op het kantklossen, men sprak van de „spellewerk-schoole”, werden zij in 1852, onder pastoor Justianus Gravet, die alhier pastoor was van november 1847 tot 1870, vervangen door de *Zusters van Liefde van de H. Jozef*, uit Ieper.

Omdat de geestelijke overheid, omstreeks 1870, te Roesbrugge graag een kostschool voor meisjes had geopend - een heus pensionaat - en de *Zusters van Liefde* niet in staat waren hiervoor de ge-

schikte leerkrachten te verstrekken, werd er een beroep gedaan op de *Zusters van O.L.V. van Namen*, die zich hier einde juli 1872 kwamen vestigen. Omstreeks 1875 hebben deze zusters hier de eerste eigenlijke kloostergebouwen opgericht. Het Roesbrugse pensionaat kende echter geen bijzonder succes, maar er werd wel een goede lagere school in stand gehouden. In 1907 werd onder het beheer van de *Zusters van O.L.V. van Namen* het klooster helemaal verbouwd, zoals het er nu nog uitziet : verderaf van de straat en achter een dikke tuinmuur, met ijzeren hekken er bovenop. Het in de negentiende eeuw ontstane isolement van de religieuze wereld, had in het nieuwe klooster gestalte gekregen. Het woord „klooster” komt van het Latijn *claustrum*, wat wil zeggen „afgesloten ruimte” en dat werd letterlijk opgevat.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog zijn in het Roesbrugse klooster twee zusters overleden. Toen na de wapenstilstand om nieuwe zusters werd gevraagd, bleek het onmogelijk hieraan te voldoen omdat onder de oorlog niet minder dan 49 zusters van deze kongregatie waren gestorven en er onvoldoende kloosterlingen overbleven om aan alle aanvragen gevolg te geven. Het is toen dat de bisschop van Brugge, Mgr. Waffelaert, de zusters die te Roesbrugge verbleven, terug ter beschikking stelde van het moederhuis te Namen. Ze zijn vertrokken in maart 1919, en vervangen door de *Zusters van de H. Familie*, uit Ieper.

Het klooster in 1906

De H. Familie te Roesbrugge

De kongregatie van de H. Familie werd in 1838-1839 gesticht door een Ieperse onderpastoor, en begon haar activiteiten met zich toe te leggen op de opvoeding van arme en gebrekkige meisjes. In de loop van de jaren werden de leden van deze nieuwe kongregatie steeds talrijker, en er kwamen filialen tot stand, waar men eveneens onderwijs verstrekke : Oekene (van 1855 tot 1869), Desselgem en Moor-sele (1857), Zillebeke (1862), Bavikhove (1871), Brielen (1913).

Na de Duitse inval van 1914 en meer in het bijzonder na het bombardement van Ieper, in de nacht van 30 op 31 oktober, gingen de zusters op de vlucht. Een groot aantal kwam uiteindelijk terecht op een kasteeltje te Lumbres (Pas-de-Calais), een 10-tal km voorbij Sint-Omer. Toen in 1915

door de Belgische regering in de omgeving van Parijs enkele schoolkoloniën voor kinderen van Belgische vluchtelingen werden geopend, waren de *Zusters van de H. Familie* onmiddellijk bereid in te springen. Ze kregen zelfs de leiding van vier dergelijke instellingen. Later, vanaf 1917 werden die schoolkoloniën verplaatst, verderaf van de Franse hoofdstad.

Zoals we hierboven gezien hebben, kwamen na de oorlog de *Zusters van de H. Familie* te Roesbrugge de plaats innemen van de *Zusters van O.L.V. van Namen*. Dat was ook het geval te Oudenburg (bij Oostende) waar de kongregatie van de H. Familie dus nog een nieuw bijhuis kreeg. Het klooster van Roesbrugge werd aangekocht voor 48.500 fr. en daar werd het voorlopige moederhuis gevestigd, aangezien het klooster te Ieper in puin lag. Vanaf maart 1919 begon er de hergroepering van de zusters. Ze gaven onderwijs in zes klassen en er werd een pensionaat geopend. Begonnen met 5 leerlingen in juni 1919 groeide dit aantal tot 44 in oktober. Op de eerste vrijdag van die maand werd Caesar Gezelle er tot directeur benoemd, terwijl hij tevens aangesteld werd als onderpastoor van Roesbrugge.

Het leven van de kongregatie kende te Roesbrugge een normaal verloop. Twee postulanten deden er hun intrede, op 8 december 1920 en 29 maart 1921; twee zusters zijn er geprofest op 25 september 1920 en 8 september 1921, en drie inkledingingen van novicen grepen er plaats.

Intussen was men te Ieper druk in de weer geweest om het klooster weer op te bouwen, maar men wachtte niet op de definitieve voltooiing om er terug te keren. Reeds op 21 september 1921 verlieten de meeste zusters, met hun directeur, Roesbrugge. Het pensionaat dat er amper twee jaar had bestaan, werd gesloten. Maar acht zusters bleven ter plaatse om onderwijs te geven in de lagere school.

In die tijd waren de zusters een aparte soort mensen, niet alleen omdat ze jaarin jaaruit breed ingeduffeld zaten in een zwarte habijt dat tot op, of zelfs over de schoenen hing, en hun hoofd derwijze ingekapseld zat dat alleen maar de voorkant van het aangezicht vrij bleef, maar voornamelijk omdat ze zich zo afstandelijk verhielden van de wereld en van de mensen. Ik zie dat rijtje zusters nog van het klooster naar de kerk zweven - twee of driemaal daags - op het voetpad, twee aan twee, de handen verstoep in de brede mouwen, met hier en daar een schuchter hoofdknikje voor een bekende van niveau. De familiariteit ging nooit verder. Waar ze ook gingen, zelfs voor de minste boodschap, moesten ze steeds met z'n tweeën zijn, op die manier konden ze de gevaren van de wereld beter aan. Een wereld die zij niet kenden omdat ze ervan geïsoleerd waren: zelfs een krant kwam er niet in het „slot". Ze waren meestal nogal sterk overtuigd van hun eigen degelijkheid en waanden zich op aarde in een soort wachtzaal van de hemel.

De grote veranderingen kwamen na de Tweede Wereldoorlog. Als gevolg van deze catastrofe viel het oude normen- en waardenstelsel van macht, gezag, elite, enz. bijna volledig weg. Die begrippen stonden hoog aangeschreven bij de verslagen autoritaire regimes, hadden aanleiding gegeven tot gruwelijke misdadige uitpattingen, en kwamen in diskrediet. Maar zelfs de 19^e eeuwse burgerlijke deugden vielen onder de hamer. Er ontstond een nieuwe manier van leven en van denken, die steeds breder ging uitwaaien. De ondermijning van de gezagsfaktor had invloed op de religiositeit en op het kerkelijk leven.

Dat was er de oorzaak van dat begin 1959 paus Joannes XXIII een concilie, een grote kerkvergadering, aankondigde die moest zorgen voor een „aggiornamento", een aanpassing van de leer aan deze tijd.

Moderne nonnen gevraagd

In de zomer van 1960, in de voorbereidingstijd van het Tweede Vatikaans Concilie, schreef Maria Rosseels, romanschrijfster en journaliste, met een fijne, soms agressieve pen, een reeks artikelen in de kranten van de Standaard-groep, onder de titel: *Moderne nonnen gevraagd*, waarin zij op een bijna visionaire manier een hervorming van het kloosterleven bepleitte. Na acht bijdragen moest de reeks - er waren nog vier artikelen voorzien - tengevolge van een tussenkomst van kardinaal van Roey, stopgezet worden, omdat ze naar hij meende een „noodlottige indruk" nalieten bij de gelovigen. Dat oordeel van de primate van België zou in de daaropvolgende jaren door het Tweede Vatikaans Concilie zeker niet gevolgd worden, maar de kardinaal heeft van de nieuwe opvattingen die uitgingen van de kerkvergadering nooit iets vernomen, want hij is overleden begin augustus

1961 en het Concilie is pas, na bijna vier jaar voorbereiding, in oktober 1962 van start gegaan.

De vernieuwingsgeest - die paus Joannes XXIII zo goed had gevoeld - en de roep om „moderne nonnen" moet in elk geval reeds door de kloostermuren zijn gedrongen, want in juli 1961 had - weliswaar nog pre-conciliair verpakt - de meest progressieve vleugel van de vernieuwing Roesbrugge bereikt, in de persoon van de vitale zuster Gemma.

Zuster Gemma had een gezonde modernistische visie, die inspeelde op het door paus Joannes XXIII aangekondigde *aggiornamento*. Zij was het er volledig mee eens dat de religieuzen zich beter van het geneesmiddel der barmhartigheid dan van de wapens der gestrengheid bedienen en zij voelde wel aan dat de Kerk niet tegen de uitingen van het moderne leven was, maar in de eerste plaats wenste de leer te laten doordringen in alle geledingen en alle activiteiten van deze tijd.

Zuster was en bleef een goede religieuze, al had ze zich gedistantieerd van de naïeve zelfgenoegzaamheid en de onvruchtbare afzijdigheid, om terug te keren naar de bron waaruit de religieuze wereld was ontstaan: dienstbaarheid voor de medemens.

Toen na het Concilie tastbare vernieuwingen werden afgekondigd en o.m. het middeleeuwse habijt mocht afgelegd worden, wierp ze met plezier wat onderrokken aan de kant en verscheen maar al te graag in een meer menselijke gedaante. Aan de sluier en de kloosternaam bleef zij evenwel vasthouden, want zij ging er fier op religieuze te zijn. Het wekte wel een beetje opzien toen men vernam dat zuster Gemma met de kinderen van de school, in

(vervolg blz. 327)

GERARD MERCATOR van RUPELMONDE (11) (1512-1594)

de grootmeester van de Vlaamse kartografie

Mercators laatste jaren

De in 1585 verschenen kaarten zouden het eerste deel vormen van de fameuze Mercator-Atlas.

In 1589 werd een tweede reeks door Mercator gepubliceerd, 23 kaarten die Italië en de Balkanlanden bestreken, weer begeleid door een Latijnse tekst. Ze waren opgedragen aan kardinaal Ferdinand van Medicis, groothertog van Toskane. Dit is het laatste kartografisch werk waarvan Mercator nog de uitgave heeft beleefd. In de opdracht gewaagt hij - blijkbaar voor het eerst - van de naam die zou gebruikt worden als titel voor zijn later (na zijn dood) te verschijnen onvoltooid kosmologie: *Atlas Italus*, een benaming die een zekere affiniteit heeft met Etrurië-Toskane.

Hoewel reeds op gevorderde leeftijd werkte Mercator verder aan een derde reeks moderne kaarten van de Noord-Europese landen, maar op 5 mei 1590 - hij was toen 78 - werd hij getroffen door een beroerte, waardoor zijn linkerzijde werd verlamd. Hoewel er nog een lichte verbetering in zijn toestand werd vastgesteld, en hij zijn werkzaamheden enigszins kon hervatten, bleef zijn linkerarm toch verlamd, waardoor kartografisch werk uitgesloten was, maar dat hem wel nog toeliet bezig te zijn aan het eerste deel van zijn kosmologie: het verhaal van de schepping, dat hij nog wist te voltooien. De kaarten van de werelddelen die nog voorzien waren, werden opgemaakt door zijn enige overlevende zoon Rumold⁽⁸⁷⁾, bijgestaan door diens neven, de zonen van zijn broer Arnold, nl.: Johan, Gerard jr. en Michiel.

Intussen verscheen te Duisburg, in 1592, een soort theologisch werk van Mercator, een in het Latijn gestelde vergelijkende studie van de vier evangeliën: *Evangelicae historiae quadripartita Monas, sive Harmonia quatuor Evangelistarum, in qua singuli integri, inconfusi, impermixti et soli legi possunt, et rursum ex omnibus una universalis et continua historia ex tempore formari. Digesta et demonstrata per Gerardum Mercatorem Illustrissimi Ducis Julae Cosmographum*. In feite is het een herbewerking van het tweede en derde hoofdstuk van zijn *Chronologia*. Het werk bestaat om te beginnen uit een opdracht aan Henricus a Weze, kanselier van de hertog van Kleef, en een lange inleiding verdeeld in drie hoofdstukken.

In de opdracht verschaft Mercator enkele gegevens over zijn studie van de filosofie te Leuven, en over zijn verblijf te Antwerpen, waardoor men erin geslaagd is zijn jeugdijaren enigszins te rekonstrue-

ren⁽⁸⁸⁾. In het werk zelf beweert hij opnieuw dat het openbaar leven van Jezus zich uitstrekt over vier paasfeesten en enkele maanden. De uitspraken en verhalen van de vier evangelisten worden er met elkaar vergeleken in evenwijdige, naast elkaar geplaatste kolommen.

In de opdracht van zijn *Harmonia* zinspeelde hij ook op de drie delen van zijn levenswerk. Er is in de loop van de jaren nogal wat verandering gekomen in de samenstelling en het aantal delen van dit werk: aanvankelijk waren er twee delen voorzien, later werd gewag gemaakt van vijf delen, in 1585 werden er zes opgegeven en nu was er alleen nog maar sprake van drie.

Van deze drie was het eerste deel - dat hij ook het belangrijkste achtte - aan de voltooiing toe: het verhaal van de schepping.

Dit deel dat op bijbelse basis was opgebouwd, was ingedeeld in 22 hoofdstukken en getuigde van een diepe godsdienstige overtuiging, zoals die voornamelijk bij de neofieten van de hervormde leer op de voorgrond trad. In 19 hoofdstukken had hij het over de zes dagen van de schepping. Het was in feite een herschrijven en commentariëren van de *Genesis* van Mozes.

Drie jaar na zijn eerste beroerte volgde een tweede, die Mercator het spreken en slikken bemoeilijkte en niettegenstaande er nog een lichte verbetering optrad, was dit toch het begin van het einde. Op 2 december 1594 is hij overleden, in zijn drieëntachtigste levensjaar. Hij werd begraven in de Sint-Salvatorskerk te Duisburg.

De Mercator-Atlas

Enkele maanden na de dood van zijn vader bezorgde Rumold Mercator de uitgave van een derde reeks kaarten. Deze bundeling verscheen in 1595 te Düsseldorf, bij Albert Busius, onder de titel: *Atlas sive cosmographicae meditationes de Fabrica Mundi et fabricati figura* (Atlas of kosmografische beschouwingen over de schepping van de wereld en het uitzicht van het geschapene), en met titelplaat nog door Gerard Mercator gekozen.

Dit deel bestond uit een honderdtal bladen, met een opdracht aan de vorige hertog, Willem V, en aan de toenmalige, Johan Willem van Kleef, die regeerde sedert 1592; met het portret van Mercator; zijn biografie door Walter Ghim; dan kwamen meerdere verzen en brieven; vervolgens een uiteenzetting over koning Atlas, gevolgd door een stamboom van zijn dynastie; dan de verhandeling over de

Titelblad van de Harmonie van de vier Evangeliën, Duisburg, 1592

Genesis en een voorwoord van Rumold Mercator. Toen volgde er een wereldkaart en een kaart van de vier werelddelen alsook een opdracht aan koningin Elisabeth van Engeland; tenslotte: één kaart met de omgeving van de noordpool; één van IJsland; negentien kaarten voor Schotland, Ierland en Engeland; één voor Noorwegen en Zweden; vier kaarten voor Denemarken; één voor Pruisen; één voor Livonia of Lijfland⁽⁸⁹⁾; één voor Rusland; één voor Litauen; één voor Transsylvanië, en één voor het Taurische Schiereiland (de Krim en zuidelijk Rusland). Al deze kaarten waren op de keerzijde voorzien van een uiteenzetting van de politieke toestand in deze landen, van de hand van de Friese geschiedschrijver Bernardus Furmerius⁽⁹⁰⁾.

De naam Atlas was niet ontleend aan de Griekse mytologische figuur die Zeus bestreed en door hem veroordeeld werd om de hemelbol te dragen; de Atlas, die voorgesteld was op de titelplaat, en het symbool was voor Mercators kosmografie die hemel en aarde zou behandelen, was eigenlijk *Atlas junior*, een van de zonen van *Vader Atlas* koning van Macedonië, die astronoom was en waarvan men vertelt dat hij de eerste was die een globe had vervaardigd. Ook *Atlas junior* was een knappe geleerde, die na heel wat wederwaardigheden naar Etrurië vluchtte, de voogd werd van Janus (de latere koning van Latium in Italië) en tevens administrator (soort eerste-minister) van het koninkrijk Etrurië werd. Bij Mercator werd *Atlas junior* voorgesteld met de hemelglobe op zijn knie en met de aardglobe voor hem op de grond.

In 1602 verschenen voor de eerste maal als *Atlas* van Mercator, de drie delen samen, bevattende in totaal 107 kaarten, doch in een andere volgorde. Tevens was een kaart van Amerika toegevoegd die opgemaakt was door Michiel Mercator (kleinzoon van Gerard, zoon van Arnold).

De Mercator-Atlas was veel beter gestructureerd dan de in 1570 verschenen atlas van Ortelius (*Theatrum Orbis Terrarum*). Laatstgenoemde was een verzameling van kaarten van verschillende herkomst en opvatting, zodat dezelfde landstreek op verschillende kaarten meestal anders was afgebeeld. De atlas van Mercator integendeel bestond uit kaarten die gemaakt waren volgens dezelfde methode en allemaal voorzien van een gelijkaardig gradennet. Het werk vormde één geheel.

Niemand weet precies hoe het komt, maar de naam *Atlas*, die voor het eerst gebruikt werd door Gerard Mercator, werd voortaan de soortnaam voor een kaartenverzameling.

In 1604 verkochten de erfgenamen van Mercator een hele reeks koperplaten, nl. van de Ptolemaeus-uitgave en van de *Atlas*, aan de Vlaamse kartograaf en uitgever Judocus Hondius, die in Amsterdam was gevestigd, en die twee jaar later voor de uitgave van de *Mercator-Hondius-Atlas* zorgde.

Judocus Hondius

In het Westvlaamse dorp Wakken, nu een deelgemeente van Dentergem, op een boogscheut van Waregem, volgens *Verheerlykt Vlaandre*, de in 1735 verschenen Nederlandse vertaling van de *Flandria Illustrata* (1644) van Sanderus, „een vermaakelyk, en volksryk Vlek,... door de Rivier de Mandere, welke zich in de Schelde werpt, besproeit” (dl. 2, p. 23), werd op 17 oktober 1563⁽⁸¹⁾ Joost d'Hondt geboren, als derde kind en tweede zoon van Olivier d'Hondt en Petronella d'Haver-tuyn.

Olivier d'Hondt zou schepen geweest zijn van de heerlijkheid Wakken, maar in 1565 verhuisde het gezin naar Gent. Het was in de volle reformatietijd, die ons land zo erg heeft geteisterd, en waar-schijnlijk was vader d'Hondt de nieuwe leer toegedaan. De jonge Joost bleek een verstandig en begaafd kind - dat wordt wel vaker gezegd van beroemde mannen, over wier jeugd niet veel is geweten - die aanleg had voor tekenen en schoon-schrift. Dat heeft zoveel jaren later zijn schoonbroer Petrus Montanus (1560-1628)⁽⁸²⁾ verteld.

Als jonge knaap mocht Joost d'Hondt in de leer gaan bij Hendrik van den Keere⁽⁸³⁾, een begaafd graveur en lettersnijder, die werkte voor belangrijke drukkerijen. Zijn vader liet hem tussendoor nog onder-wijs geven in het Latijn en het Grieks, alsook in „de fondamenten der ware Christelijcke Religie” (d.w.z. de her-vormde leer). Maar in 1850 overleed Hen-drik van den Keere, en het bedrijf werd opgedoekt, ook verloor Joost in datzelfde jaar zijn vader, zodat hij op zichzelf was aangewezen. Maar hij ging verder in

Titelblad van de derde reeks kaarten van Mercator gepubliceerd te Dusseldorf in 1595.

dezelfde richting en zou zelfs gewerkt hebben voor Alexander Farnese, toen deze te Beveren-Waas verbleef, tijdens het beleg van Antwerpen.

Na maandenlange belegering en diverse onderhandelingen gaf Gent zich over aan Farnese, op 17 september 1584. De daar levende protestanten moesten terugkeren tot de katholieke kerk, of bin-nen de twee jaar (ongehinderd) de stad verlaten. Joost d'Hondt verkoos de bal-lingschap en trok met zijn zuster Jaco-mine naar Londen, waar de Vlamingen zich groepeerden rond de Nederlandse Gereformeerde Kerk, de „Dutch Reformed Church Austin Friars”. Hij kwam er in kon-tact met andere uitgeweken Gentenaren, zoals met de weduwe van zijn vroegere leermeester, Hendrik van den Keere, diens zoon Pieter - werd later Petrus Kae-rius⁽⁸⁴⁾ - en dochter Colletta, met wie hij op 11 april 1587 in het huwelijk trad. Intus-sen ging hij bij verscheidene geografen in de leer, o.a. bij Edward Wright⁽⁸⁵⁾, en vanaf 1589 zou hij naar het gebruik van de intellektuelen uit die tijd zijn naam latini-seren tot Judocus Hondius.

In 1589 verscheen van zijn hand o.m. een wereldkaart en een kaart van Ame-rika; in 1590 een kaart van Engeland en Ierland. Hij verzorgde de gravure van een grote hemelglobe (1592), die nu nog te Neurenberg te zien is, alsook van de beroemd geworden grote aardglobe (1593) van de Engelse globemaker Molyneux.

Toen dacht hij dat de tijd gekomen was om zich zelfstandig te vestigen en daar-toe trok hij naar Amsterdam. In Noord-Nederland was hij meer thuis dan in Enge-

land, en sedert 1592 bestond niet langer de dreiging van de verovering door Far-nese, aangezien hij aan de gevolgen van oorlogsverwondingen was overleden. Ten-slotte was Amsterdam intussen een belangrijke wereldhaven geworden, en na de val van Antwerpen in 1585, uitgegroeid - mede door de Zuid-Nederlandse emigra-tie - tot het centrum van de kartografie en de kaarthandel.

In 1594 gaf Hondius te Leiden een handboek uit van kalligrafie, wat zo'n belangrijke rol speelde in de graveer-kunst, en bij de vervaardiging van kaarten. Twee jaar later (of was het begin 1597?), verscheen te Middelburg van zijn hand, in samenwerking met zijn schoonbroer Petrus Kaerius, het *Caert-thresoor*, een zakatlas met 160 kaarten van de hele wereld, die zoveel succes kende dat reeds in 1598 een tweede uitgave op de markt kwam, en in 1597 vervaardigde hij o.m. een aard- en een hemelglobe.

Om zijn matematische kennis bij te werken liet hij zich op 39-jarige leeftijd, op 5 augustus 1602, als student inschrijven aan de universiteit te Leiden. Hij was er in nauw contact met Petrus Bertius (1565-1629), de universiteitsbibliothekaris, die aanverwant was aan zijn echtgenote.

Roger-A. BLONDEAU

De volgende keer:
Bertius ten tonele

Noten:

- (87) Arnold was gestorven in 1587 en Bartholomeus in 1568. Ook zijn dochters Emerence en Dorothee waren reeds overleden.
- (88) A. de Smet, nota 6, p. 182-183.
- (89) Livonia of Lijfland, land behorende tot de Baltische Staten, met een oppervlakte van 47.000 km². Na de Eerste Wereldoorlog verdeeld onder Estland en Letland.
- (90) Bernardus Furmerius was geboren te Leeuwarden en leefde er van 1542 tot 1616. Hij was een leerling van Petrus Suffridus, die sekretaris van kardinaal Granvelle werd. Furmerius werd in 1587 door de Staten van Friesland tot historieschrijver benoemd, in opvolging van Suffridus.
- (91) Absolute zekerheid bestaat er over zijn preciese geboortedatum niet. De datum van 17 oktober 1563 is opgegeven door zijn schoonbroer Petrus Montanus (1560-1628), die met Jaco-mina d'Hondt was gehuwd. De doopregisters van Wakken geven ook geen uitsluitsel, want die nemen pas een aanvang op 13 april 1564.
- (92) Petrus Montanus schreef voor de heruitgave van de Mercator-atlas van 1633, een biografie van Judocus Hondius, onder de titel: *Kort Verhael van het Leven des seer Wijt-beroemden, Konstrickten ende ervaren Wereldbeschryvers Judoci Hondii*. Petrus Montanus of Pieter van den Bergh, was niet alleen de schoonbroer van Joost d'Hondt, maar ook zijn volle neef, want de moeder van Montanus, Elisabeth, was de zuster van Olivier d'Hondt.
- (93) Nationaal Biografisch Woordenboek, dl. 2, kol. 389-393.
- (94) J. Keuning, *Pieter van den Keere (Petrus Kaerius, 1571-1646 ?)*, in: *Imago Mundi*, XV (1960), p. 66-72.
- (95) Edward Wright (ca. 1558-1615), Ierse geograaf en wiskundige; publiceerde in 1599 *Certaine Errors in Navigation* (1599) waar-in tabellen voorkwamen voor de uitvoering van de Mercator-projectie. In 1600 verscheen van hem een wereldkaart.

**Boekhandel
SCHOONAERT**
Bergenstraat 14 - Roesbrugge
057/30.03.79

**VIDEO
VERHUUR**

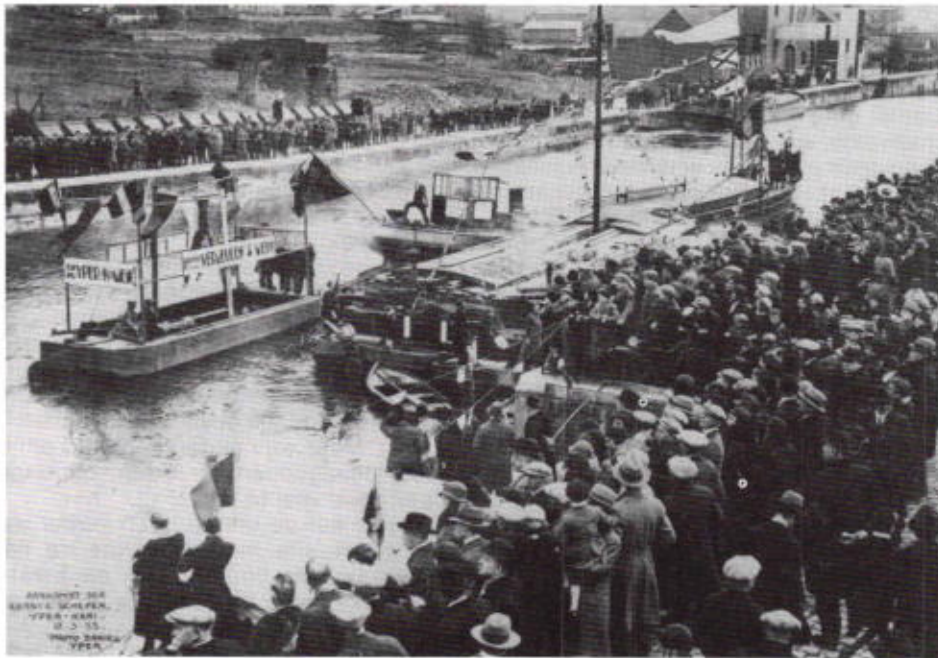
VAN SCHIPPERSJONGEN NAAR P.D.G.-er

Het N.V. Metaalkonstruktiebedrijf Vanderscheuren in volle expansie

Het Diksmuidse industrieterrein staat bol van bedrijven allerhande. Op de vele poldergronden van weleer staan grote gebouwen, geen enkele vierkante meter is onbenut. Via de Nijverheidsstraat rijden wij naar Heernisse nr. 7. Vóór dit pas ingeplant riant bouwwerk staat op een kolossale arduinen sokkel, het logo V.d.S., vakkundig uit een super dikke staalplaat gebrand.

De eigenaar-beheerder van de N.V. Metaalkonstruktie Vanderscheuren gaat me voor. Alle deuren zijn elektronisch beveiligd en wij schuifelen die zondagmiddag door de administratieve cel naar het 5.200 m² grote complex waar o.a. zo'n dertien actieve CNC-machines en tal van andere computergestuurde instrumenten, precisiewerk verrichten tot op 1 mikron, of éénuizendste van een mm.

„Hier liggen de wielen van de T.M.T. (Trans Manche Train), die straks door de Channel schuurt en Londen op een boogscheut van onze Westhoek brengt”, wijst Daniël Vanderscheuren met de vinger.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog lag de vaart Ieper-IJzer midden de frontlinie. Het kanaal en zijn kunstwerken werden door het geschut totaal vernield en was na de vijandelikheden nog slechts een beek. Vanaf de kaai te Ieper vertrok in augustus 1914 het laatste schip naar veiliger oorden. Aan boord bevond zich Charles Debeuf uit Diksmuide. Negentien jaar later, op zondag 8 maart 1933 kon voor het eerst weer een schip aanmeren... Het was de „André” van schipper Vanderscheuren uit Diksmuide, de plezierboot „Louise” en twee andere vrachtschepen. De scheepvaart zou spoedig weer opbloeien. Niet voor lang echter. De vaart Ieper-Komen, die reeds verschillende keren als een plumpudding in elkaar was gevallen, bleef voor de Ieperlingen een onwezenlijke droom.

Wij lopen langs grote bakken onafgewerkt precisiemateriaal. Groene J.O.T.-etiketten (Just On Time) duiden de juiste dag van levering aan. Een J.O.T.-bestelling voor Picanol Ieper: 16 sept. 1992 a.m. (ante meridiem) wat betekent dat deze met groene J.O.T.-etiketten voorziene bestelling op woensdag 16 sept. 1992 vóór de middag moet geleverd worden. Niet vroeger, niet later: Just On Time! Zo'n bestellingen worden trouwens niet meer gestokkeerd, maar gaan onmiddellijk naar de band waar ze op het geprogrammeerde tijdstip de bestelling nodig hebben.

„En hier maken wij mastodonten van aardappelrooiers. Drie rijen ineens worden uitgereden. Dit is de tweede serie van 45 stuks, voor de Oostbloklanden. Van A tot Z hier gemaakt en gemonteerd.” „En daar zie je...”

Een boeiend en fascinerend verhaal van een schippersjongen die op Roesbrugge voer en nu als eigenaar-beheerder (P.D.G.-er) aan het hoofd staat van een High Tech-bedrijf op het Diksmuidse industrieterrein, dat toonaangevend is in Vlaanderen. Daniël Vanderscheuren: „Van mijn vader leerde ik dat een schipper geen risico's neemt. Eerst kijken als

de kust veilig is, en dan met volle kracht vooruit. Zo vaar ik nog!”

Een verhaal uit de Westhoek op de vooravond van het Verenigd Europa.

De prehistorie

Eind 1972 werden op de Keizershoek te Werken baggerwerken uitgevoerd op de Handzamevaart, om de bewoners van de landelijke gemeenten Kortemark, Handzame, Zarren, Werken, Vladslo, Esen en Beerst, tot Diksmuide toe van wateroverlast, maar vooral van stankhinder te verlossen. De situatie is er sindsdien niet op verbeterd. Na biologisch onderzoek, in juni 1987, uitgevoerd in opdracht van de V.M.Z. Oppervlaktewateren, Afd. Kust-IJzer-Leie, blijkt dat deze Handzamevaart een der meest verontreinigde waterlopen is van het IJzerbekken, waar overleven van indikatororganismen wordt uitgesloten. Ook onze Heidebeek en Haringbeek kregen toen ditzelfde kwaliteitslabel.

Tot aan de Eerste Wereldoorlog was het *Handzaamte* echter, net als de Kallebeek te Beveren een zuiver en ongepollueerd watgangskes, bevaarbaar voor bijlanders. Een van die pezige mannen die zijn bootje door weer en wind, dag in dag uit met zware lasten geladen door de onmetelijke broeken en vruchtbare landerijen sleepte was *Servaas Vanderscheuren*. Het huisje aan de steiger van 't Roggeveld te Werken was zijn thuishaven, waar hij ruim 75 jaar lang, meestal voor korte tijden wat rust en soelaas vond, als hij niet op of omtrent zijn bijlander was.

Servaas trok tientallen jaren lang uitsluitend zware ladingen bakstenen vanuit Nieuwpoort naar Werken, die bij de steiger naar 't Roggeveld werden opgeslagen. De volksmond identificeerde *Servaas'* activiteit aan de Werkenbrugge als de *steenbakkerij*, ook al had hij toen al een bloeiende kolenhandel.

Na W.O. I floreerde de baksteencommerce nog meer en *Servaas*, die inmiddels op de hulp van zijn zonen, als oersterke ketters, kon rekenen zorgde voor het materiaal van de *Wederopbouw*. Vier jaar lang had men tussen Ieper en Diksmuide alles kapot geschoten en de verse bakstenen konden niet rap genoeg geleverd worden.

Albert, één van die stoere bonken, huwde in 1928 Estella Verhaeghe en werd zelfstandige binnenschipper op de zestigtonner *André*. Twee jaar later, op 3 juli 1930, werd Daniël Vanderscheuren geboren, die vanaf zijn eerste levensdagen in het ruim van de binnenlander groeide en bloeide, daar zijn eerste pasjes zette en eindeloze keren de navette deed van Diksmuide naar Nieuwpoort, Ieper en ... Roesbrugge. Geen bakstenen meer deze keer, maar bloem en koloniale waren werden op de *André* gebunkerd. Deze marchan-

dise van over de ganse wereld kwam via grotere boten, ofwel met de *Stad Antwerpen* of met de *Stad Diksmuide* van Antwerpen over Brugge naar Nieuwpoort. Vader Albert sloeg de goederen over in de *André* en kwam hiermee tot 1939 regelmatig naar de haven van Roesbrugge, terminus van de IJzer.

In 1935 werd de boot doormidden gezaagd en werd er een stuk romp van zes meter tussengelast zodat de tonnemaat op 100 ton werd gebracht. Zoveel is zeker, de Vanderscheuren hebben altijd van aanpakken geweten.

Van toen af werd er wekelijks naar de Brugse Bloemmolens gevaren om Catrysse te Snaaskerke en te Diksmuide elk van 50.000 kg bloem te voorzien. Toen de kleine het echter al te gortig maakte werd hij bij familie geplaatst te Werken, waar hij school liep tot zijn negen jaar. Daarna nam vader Vanderscheuren zoonlief mee naar de Schippersschool aan de Komvest te Brugge, die door de paters Capucijnen (Izegem) gerund werd. Pater Tillo en pater Didac zorgden met moederlijke bezorgdheid en vaderlijke strengheid voor de jeugdige bende, die gezien de oorlogsjaren en de verre verplaatsingen slechts om de zes maand eens naar huis mochten.

Toen Daniël in 1943 de lagere school beëindigd had, werd hij voor een tweetal jaar in het Diksmuidse kollege geplaatst om daarna in het Vrij Technisch Instituut langs de Oudenaardsesteenweg te Kortrijk terecht te komen.

Ondertussen was de Tweede Wereldoorlog voorbij, de commerce kwam weer goed op gang en de *André* deed de wekelijkse navette naar Brugge, Nieuwpoort, Diksmuide en Ieper. Het traject van Fort Knokke naar Roesbrugge werd ontzien en het opkomend en snel evoluerende vrachtvervoer over de weg betekende de zwanenzang voor de IJzer.

Daniël sprong bij zijn thuiskomst van school op de fiets en reed langs de jaagpaden die kanalen en vaarten afzomden op zoek naar de boot en zijn ouders.

Wegens ziekte kapte Albert in 1949 met de scheepvaart, verkocht zijn boot en bleef met moeder aan wal. 't Roggeveld waar het allemaal begon had inmiddels alles verloren waar Werken eertijds fier op was. 't *Handzaamte* was een goor stinkend beekje dat aan niets herinnerde welke belangrijke rol het eertijds voor de streek gespeeld had. De destijds zo goed bekende herberg van de Vanhee's, 't *Stroompje*, die er met al die drukte wel bij vaarde, zag geen puit meer over de dorpel komen.

Een betere Belg wordt men niet.

Na zijn studies te Kortrijk waar Daniël het A1 diploma voor draai- en freeswerk had behaald met de grootste onderscheiding overigens, sprong hij weer op zijn fiets. Ditmaal niet om zijn ouders te zoeken die ergens met hun boot tussen Brugge en Diksmuide lagen, maar om bij Léon Claey's te Zedelgem, waar in 1950 de allereerste pikdorsers werden gemaakt,

zijn bekwaamheid te bewijzen in het precisiewerk van draaien en frezen.

Met de bijna smekende vraag of hij toch alstublieft zou willen terugkomen, verliet Daniël Léon Claey's om in 1951 sol-daat te worden in een Waalse compagnie te Luik. De Vlamingen, die ongewild en ongevraagd daar terecht waren gekomen, hadden alles wat de Walen niet hadden. Ze waren (of werden) tweetalig, werkzaam en... koningsgezind. De fameuze Koningskwestie met referendum was er de oorzaak van dat zowel Walen als Vlamingen braken met het unitarisme en zich federaal gingen opstellen. De Vlamingen werden uitgejouwd en getreiterd. Door de voortdurende Koude Oorlog (Korea!), de grote stakingen, de Koningskwestie en de onrust in 't dierbaar vaderland moesten de miliciens noodgedwongen éénnentwintig maanden onder de wapens blijven. Daniël kon zijn hart opfretten!

In 1953 was het dan eindelijk zo ver. Kapote, gamelle, schoenen, onderlijfkens en battle-dress werden in de kit-bag gestopt en weigerlijk weggeborgen tot aan de volgende mobilisatie of de eerste karnavalsfuif.

Daniël ging werken bij Remi Claey's te Lichtervelde, wat een stuk dicht bij huis was en deed inmiddels een toelatingsexamen voor Sabena waar onderhoudspersoneel gevraagd werd. Con brio slaagde hij in deze proef en trok daarna per trein Diksmuide-Brussel, dagelijks naar de metropool Bruxelles waar de Vlamingen weer 't vuil werk mochten opknappen. Hij kreeg er zijn buik van vol. Noch de ervaringen in de Waalse compagnie, noch de Vlaams-Waalse verhoudingen bij Sabena hebben van Daniël tot op heden geen betere Belg gemaakt. Hij ligt er gelukkig niet wakker van.

Met zijn zakgeld huurde Daniël tegen 200 fr. per maand een klein huisje aan de kade van de IJzer, recht tegenover de aanlegsteiger waar hun boot destijds lag gemeerd. Hij startte er een onderhoudsdienst voor bedrijven en kwam vooral bij de firma Roger Denecker aan zijn trekken. Op de trein naar Brussel at en sliep hij wat, regelde het werk voor de komende avond en werkte over dag aan vliegtuigen. Lange avonden en halve nachten stond hij dag in dag uit alleen aan zijn draaibank te Diksmuide om het steeds groter wordend klantenbestand goed en verzorgd te gerieven.

Op 8 februari 1958 huwde hij de R.V.A.-bediende Irène Boutens uit Diksmuide en liet de Sabena voor wat het waard was. Hij was inmiddels 28 jaar, zelfstandig en gezond en aanvaardde alle onderhouds-, draai- en freeswerken uit de streek...

Hetzelfde jaar trok de jonge Vanderscheuren als allereerste naar het zo gehele *industrieterrein* van Diksmuide, dat toen nog volledig bestond uit landbouwgebied, weiden met veel prikkeldraad, hier en daar een kerkwegel, maar geen wegen noch nutsvoorzieningen.

Als mirakels dat zijn wat door inzicht, werkkraft, doorzettingsvermogen en optimisme bekomen wordt, dan is het huidige moderne N.V. Metaalkonstruktiebe-

drijf Vanderscheuren een mirakel. Ge zult gaan horen.

Picnieren

Vanderscheuren is het eerste bedrijf dat zich op het Diksmuidse industrieterrein vestigde en zich zonder enige schroom noch grootsprakerigheid mag beroemen een schoolvoorbeeld te zijn van een typische KMO uit de Westhoek.

Wij schreven 1958. De wereldexpo werd een sukses, de Russen waren met hun Spoetnik de allereerste heersers in de ruimte en Oud-België bracht te Brussel een beetje nostalgie in het embryo van Flanders Technologie. De Westhoek daarentegen trappelde ter plekke. Pas *vier jaar later*, begin maart 1962, werd door het Ministerieel Comité voor Economische Expansie en Streekontwikkeling besloten een bijzonder regionaal ontwikkelingsprogramma voor de Westhoek te laten opstellen. Steun en ha-ha geroep was er in het prille begin voor pionier Vanderscheuren niet te verwachten. Integendeel.

„Toen ik dit stuk grond hier kocht, zeiden de mensen, ge moet daarvoor toch ne kop hebben! Tot in de gazetten toe lachten ze hun tanden bloot en in 't stadhuis was 't niet beter. Maar wie dacht dat wij hier vroeg of laat gras zouden eten om niet te vergaan van de honger, heeft zich ook aan ons mispakt.” (!)

Tussen de koeien en de rijen patatten trok Daniël een bedrijfsruimte op van 320 m². De elektriciteit werd van de dichtsbijgelegen paal afgenomen en „vaak kwamen de koeien binnengestapt als wij met onze rug tegen de draaibank een plekje zochten om 's middags onze boterhammen op te eten. Maar wij hadden geen tijd om op zulke kleinigheden te letten, de dagen waren zo al veel te kort!” (!).

Irène bleef de eerste jaren verder werken, zodat alle inkomsten die de éénmanszaak met onderhouds- en herstellingswerken naar binnen rijfde, in de zaak kon geïnvesteerd worden.

In 1960 werd een eerste voltijdse werkkraft aanvaard. In 1980 waren dit er al 14, in 1987 waren er het 30, momenteel zijn dit er 45.

Irène stopte uiteindelijk met werken en stond tot halverwege de jaren tachtig in voor de boekhouding, fakturatie en administratie van het bedrijf. In 1961 werd zoon Rik geboren en vier jaar later kwam Luc het gezin vergroten.

In 1969 bouwde men een woonhuis naast de werkplaats en 't jaar daarop werd een uitbreiding gedaan van de bedrijfsgebouwen, eerst naar 1.500 m² en later naar 2.000 m². In deze periode evolueerde de firma naar een toeleveringsbedrijf voor de bouw- en meubelindustrie en verzekerde alle specialisatie in draai-, frees- en alle soort precisiewerk met computergestuurde high-tech machines. Om het elektronisch snijbranden van superdikke staalplaten mogelijk te maken, werd al in 1986 een atelier in de Polderstraat van 300 m² opgetrokken dat als toeleveringsbedrijf fungeerde voor de werkplaatsen in de Nijverheidsstraat.

De tijd staat echter niet stil en schipper Vanderscheuren voer recht op zijn doel af, vastberaden, maar met de voorzichtigheid van een Schipper-naast-God: kwaliteit leveren en kwantitatief meer produceren.

Toen wij in 't putje winter, januari 1988, met Gaby Vanden Berghe op reportage gingen voor *De Middenstand* verklaarde Daniël spontaan:

„Momenteel slaap ik slecht. Het overvalt me dat ik aan tafel plots bleek word, voorhoofd en nekhaar druipen van het zweet. Het zijn een soort barensweeën van een zware beslissing die ik moet nemen, uitbreiden en ploegenstelsel, want ons bedrijf moet verder groeien, anders verschrompelt het!”

En zo geschiedde het.

In de Heernisse, recht voor de allereerste atelier in de Nijverheidsstraat, werd een stuk grond gekocht van 1 ha 28 a 25 ca. Van juli 1990 tot juli 1991 werd er gebouwd en sedert september jl. in dienst genomen. Het nieuwe complex bedraagt 5.200 m², is volledig uitgerust met rolbruggen, magazijnen, ontwerpafdeling met CAD-CAM, CNC-machines, modern meetlokaal met hoog nauwkeurige meetapparatuur voor integrale kwaliteitszorg, driedimensionele meetmachine, sanitaire cel met wasruimten, douches en toiletten, kortom alles er op en er aan.

In 1990 werd de strenge Ford Q 101-kwaliteitsnorm bereikt en hoopt men binnenkort de normen ISO-9000 en de Ford Q 1 kwaliteitslabel binnen te halen.

Het bedrijf beschikt momenteel over twee *Quality Engineers* die in samenwerking met het Centrum voor Kwaliteitszorg van Kortrijk voor de volledige opleiding en ontwikkeling van het personeel van de N.V. Vanderscheuren instaan, en die bestendig kwaliteitscontroles op de produktie uitvoeren.

Zeer onlangs werd een gegradueerde in de expeditie in dienst genomen om de exportmogelijkheden te onderzoeken naar Frankrijk, Nederland, Duitsland en Groot-Brittannië.

Voor de Westhoek, gelegen op de economische as van Zuid-Engeland over Noord-Frankrijk naar Zeebrugge en Centraal Europa, wil N.V. Vanderscheuren een duiding zijn als de grenzen worden opengegoot.

Was de allereerste T.V.-feuilleton *Schipper naast Mathilde* al een sukses, het verhaal van *Schipper naast Irène* is navenant. Ahoy voor de *voltallige* bemanning en houden jullie daar haaks.

Doen!

Elie E. Balduck

HET KLOOSTER NA 145 JAAR OPGEDOEKT (vervolg van blz. 322)

badpak ging zwemmen, maar ze stoorde zich daar niet aan en 't was toch al lang geleden dat er onder de „puntjes van gewetensonderzoek” in de Oostvlaamse katechismus stond: „Heb ik naar de zwimmers niet gekeken?”

De paus had zijn *aggiornamento* toegevoegd met te verklaren dat het te vergelijken was met het opengooien van een venster op de hedendaagse wereld. Zuster Gemma pakte het grootser aan, liet een gat kappen in de kloostermuur en kocht een wagen. Geen kostelijk of snobistisch model, maar een degelijke, veilige Citroën van respectabele leeftijd, die met zijn doffe grijze kleur een beetje de herinnering opriep aan de gevechtswagens van de Duitse generaal Rommel, in de woestijnoorlog. Deze wagen die veel ruimte bood, had maar één nadeel: hij was niet zeer maniërel en had een grote draaicirkel. Van een servo-stuur was er toen nog geen sprake. Rechtdoor rijden ging bijzonder goed, maar op het bochtenwerk van zuster Gemma was er soms wel iets aan te merken. Ook het binnenrijden van de kloostergarage bleek een moeilijke klus. Dat schijnbare grote gat werd benauwelijk eng als men er doorheen moest. Bovendien had de zuster de hele breedte van de straat nodig om in de juiste positie binnen te geraken. Nadat ze de houten muurstijl van het rolluik had stukgereden en de achterste „pare-choc” op straat terecht kwam, deed ze voortaan beroep op de garagist Maurice Cappel, die honderd meter verderop woonde, om de auto te stallen.

Ook het achteruitrijden, om de garage te verlaten, bleek - weer door die grote draaicirkel - niet mee te vallen. Het eerste slachtoffer hiervan was Willy Pyfferoen, die rechtover de kloosterlijke garagepoort woonde en zijn wagen vóór zijn deur had geparkeerd. Het linkervoortportier vloog aan diggelen toen de zusters op een schone zaterdagmiddag de wijde wereld wilden intrekken. Drie weken later was zijn achterportier aan de beurt. Willy kreeg van de carrossier een klantenkaart, zoals die nu ongeveer aangeboden wordt voor de zonnebank: negen keer betalen en de tiende keer gratis. Maar er gebeurde niets meer. De autobezitters in de omgeving van het klooster hielden voortaan de woensdag- en zaterdagmiddag, voor alle zekerheid, hun wagen op stal.

In vallen en opstaan leerde zuster, zonder grote ongelukken, haar stiel en toen naderhand een gemakkelijk te besturen kleine Opel in de plaats kwam van de logge Citroën, was al lang alles o.k.!

De laatste jaren

Toen zuster Gemma, in 1961, te Roesbrugge kwam als schoolhoofd van de toenmalige meisjesschool, waren ze met vijf zusters, maar enkele jaren later waren ze nog met z'n drieën: de oudere zuster Benedikta, zuster-overste M. Bernadette,

en als jongste van het trio, zuster Gemma, die het met haar overste bijzonder goed kon vinden.

Op 19 september 1975 nam de funktie van zuster Gemma, als schoolhoofd, een serieuze uitbreiding, aangezien de gemeenteschool werd overgedragen aan de vrije school, leerkrachten inbegrepen.

In alle activiteiten van het parochiale leven en op het dorp waren zuster Bernadette en zuster Gemma bijzonder actief. Wat zuster Gemma zoal heeft versneden, genaaid en aan elkaar gestikt, voor feesten, toneeltjes, kinderspelen, enz. is onzeglijk.

Het laatste decennium, onder pastoor-pater Louagie, kregen de zusters het wat moeilijker. Van meet af aan wilde pastoor Louagie, nogal autoritair en ongeduldig, de activiteiten van de zusters naar zijn hand zetten. Vernieuwing tegen traditie. Het botste en het kwam nooit meer goed. 't Was wel niet zoals ten tijde van Ernest Claes te Zichem, waar er op het dorp twee partijen ontstonden, de partij van pastoor Munte en de partij van moeder Cent (Vincencia), maar stichtend was het zeker niet.

Op 8 december 1990 is zuster-overste, M. Bernadette, overleden. De meer dan 90-jarige zuster Benedikta trok toen naar het Moederhuis te Ieper. Zuster Gemma bleef verweesd achter. Een jongere zuster (Agnes) kwam wel naar Roesbrugge, maar de pensionering van zuster Gemma lag in het verschiet, en haar taak was op 30 juni van dit jaar, als schoolhoofd, ten einde.

Het is voorbij. Op 13 mei jl. is pastoor Louagie schielijk overleden en drie maanden later is het klooster, na 145 jaar, opgedoekt. De pastoor zal vervangen worden, maar de zusters zijn voor goed weg. Zuster Gemma die zolang te Roesbrugge verbleef, werd naar het klooster van Oudenburg gestuurd, waar ze nu met zes kloosterlingen in gemeenschap leven. Ze zal er zeker niet ontheemd zijn, want ze is van Oudenburg afkomstig en heeft er nog twee broers en andere familieleden wonen. Zuster Agnes, die kleuterleidster blijft in de Roesbrugse vrije school, wordt opgenomen in het klooster van Haringe.

En de gevolgen? Eén onder de vele: de zusters hadden de gewoonte van toe te zien op de kerkgang van de kinderen, met in hun achterhoofd het devies: jong geleerd is oud gedaan. Wie zal dat opvangen?

In de maand juli kregen vrienden en bekenden van de afscheidnemende zuster Gemma, een gedrukt kaartje uit Ieper, waarbij haar vertrek werd aangekondigd en met opgave van haar nieuw adres te Oudenburg. Het eindigde met de vriendelijke oproep: „Altijd welkom.”

Zuster, bedankt, en we nemen afscheid met dezelfde woorden: te Roesbrugge, waar U 31 jaar onder ons hebt geleefd, zijt U altijd „bijzonder welkom”!

Roger-A. BLONDEAU

Noten:

(1) *De Middenstand*, 68e jaargang nr. 8, 26 feb. 1988.

TE KOOP

• **CARAVAN** in zeer goede staat. Nieuwe voortent. 4 personen.

Zich wenden: Kleine St.-Omaarsstraat 2
Beveren-IJzer - tel. 057/30 11 68.

GARAGE SERVICE
NEVEJAN
OKKAZIEMARKT

Met WAARBORG op werk en wisselstukken inbegrepen

100.000 - 250.000 fr.

TRIUMPH	SPITFIRE	benzine	78
---------	----------	---------	----

250.000 - 350.000 fr.

MITSUBISHI	PAJERO 4x4	diesel	8/85
VOLKSWAGEN	GOLF	benzine	90
AUDI	80	diesel	7/89
VOLKSWAGEN	GOLF	diesel	4/89
OPEL	KADETT	benzine	9/91
MERCEDES	190 E	benzine	84
OPEL	KADETT	diesel	2/90

450.000 - 600.000 fr.

MERCEDES	2.5	diesel	4/89
BMW	324 TD	diesel	2/89

Graaf van Hoornweg 16, 8972 KROMBEKE Tel. 057/40.00.35

VOLKSSCHRIJVERS IN HET SPIEGELBEELD(12)

door Jack VERSTAPPEN

Edmond van der Auwera, auteur in politie-uniform

Wat heb ik ze graag gelezen, de verhalen van Edmond van der Auwera, de handhaver van de openbare orde in de wijk waar ik woonde, de man die dagen en nachten langs de aloude straatjes van de Antwerpse havenwijken had gezworven, er deelgenoot werd van de volkse uitbundigheid, maar ook bekend geraakte met de zwarte mizeries, met de solidariteit van de zelfkant-luidjes, die er als dieren samenhookten in achterafbuurten.

Mensonterend de woningen in de sterk verpauperde wijken. De eigenaar van de werkmanskrotten bekommerde zich noch om reinheid, noch om kapotte daken waarlangs regen en sneeuw vrij doorsijpelde, noch om vermolmdde trappen of door ratten en muizen afgevreten plankenvloeren, noch om gescheurde muren, noch om lucht en licht, noch om ziekte of dood van zijn huurders. Wat hem wel interesseerde was het geld dat wekelijks moest neergeteld worden.

Het felle leven in de smalle straten, de klanken van zeurende orgels of muziekdozen, trekzakken of dronkemansstemmen, het krakelen van slonsachtige vrouwen vormden zoveel geluiden en toneeltjes, die Van der Auwera bekend waren en vertrouwd.

De dokken, zijn wijk, een wereld apart. Uit alle windstreken stroomden schepen over de Schelde als bontgekleurde vogels. En deze boten spuwden mensengroepen uit: wit, zwart of bruin van huidskleur. Die vreemde gasten kwamen aan wal en slenterden onwennig langs de volkse wijken, waagden zich niet verder alsof zij wisten dat daar hun vrijheid eindigde en zij in de chique binnenstad ongewenst bleven. Beter voelden zij zich thuis bij de dokwerkers en de vrolijke meisjes achter roodverlichte ramen van kleine huisjes.

En tussen al dat geroes en gewoel, de geneververkoopsters, de „maskes van 't kwakske", vrouwen van een twijfelachtige leeftijd en van een ongehoorde brutaliteit, immer klaar voor een gepast antwoord op een grove kwinkslag, ongelooflijk bij de hand tussen het mannenvolk en bekend als de grootste ontuchtschepsels van de havenkant.

Eén zaak hadden al deze mensen gemeen: ze waren en ze bleven doodarm. En hun armoede was totaal, niet alleen financieel en materieel, maar ook geestelijk. Generatie na generatie leefden de mensen van de sloppenwijken onder de ruk van een alles omvattende minderwaardigheid, waardoor zij in feite een maatschappelijk probleem stelden, door de heersende klasse alleen met wrevel

opgemerkt en derhalve weggemoffeld in een mantel van vergeten.

Veel werd door de politieman genoteerd om er zijn pakkende verhalen mee te stoffen. Trouwens situeerde zijn werk zich in het milieu van de min-bedeelden, de marginalen, zoals hij die aantrof en van dichtbij kende.

Van der Auwera, een natuurtalent, schreef sober, volks en bijzonder vlot. Zijn stijl was van een ontstellende eenvoud, die aan een bondige wijze van zeggen een zeker dynamisme ontleende. Iedere neiging tot omslachtigheid was hem vreemd en ook geen ogenblik verviel hij in het tegenovergestelde: dat van de bloedloze reportage. Het dramatisch ogenblik wist hij veelal zo in te kleden en voor te bereiden dat het zijn beoogde climax tenvolle bereikte. Door zijn korte zinsbouw, zijn sterke intensiteit van waarneming en uitbeelding bereikte hij hoogtepunten van keihard realisme. Hoe gewaagd soms de tekening van de rosse buurten uit de havenstad, nooit ging hij in de uitbeelding ervan de grenzen der welvoegelijkheid te buiten. Wat niet altijd gemakkelijk was in een wereldje op zichzelf, pulserend van een ruw en gevaarlijk leven, zoals ikzelf het heb beleefd in de volkswijken als het Sint-Andrieskwartier, de Seefhoek, het Schipperskwartier, wijken waar de berusting het schamele lot soms oversloeg tot brutaal geweld en daartegenover de volkse vroomheid een zoeken werd naar troost en bevrijding.

De auteur bewees mens en toestand te kennen. Hij bracht ze te berde in verhalen als *De Dienster* waarin hij het miserabele lot vertelde van een aan lager wal geraakte jonge vrouw. Zijn *Kantjesrapsoodie* bevatte een verzameling momentopnamen van de havenwijken en het heterogene volkje dat er hokte. Vooral het Schipperskwartier, steen des aanstoots voor de soliede Sinjor, de heer met boord en das, en het grauwe, geheimzinnige dekor van het onbekende land in eigen stad, vormde de inspiratiebron van deze ontroerende kortverhalen.

De geschriften van deze veelgelezen volksschrijver vinden hun plaats in de typische Antwerpse literatuur waarin op een hoger niveau Emmanuel De Bom en Lode Baekelmans de meest eminente bijdragen leverden en die met mildheid en een tikje melancholie een speciale sfeer koesterden en bewaarden. Maar, dit wil ik onderlijnen, het werk van Van der Auwera klinkt ruimer en aannemelijker want het was geput uit de volle realiteit, hij had een andere vizie op het leven langs de havenkant dan de kunstenaars die uit dit milieu hun stof vergaarden. De politieman zag het „kantje" van op andere afstand, met

Edmond van der Auwera

Hij was geboren te Antwerpen op 2 februari 1890, waar hij in functie kwam als hoofdagent van politie. Hij schreef o.m. *De dienster*, *Kantjesrapsoodie* en *Raymond Samplers*. In 1963 ging hij Kasterlee bewonen, maar verhuisde in 1968 naar Edegem, waar hij op 16 januari 1971 is overleden.

een scherpere blik en gedegener kennis van de toestanden.

Zijn werk schijnt totaal vergeten. Toch zijn de verhalen het waard om ze nog eens af te stoffen.

Minus van Looi, van kleermaker tot schrijver

Toen ik in april 1952 naar jaarlijkse gewoonte een paar snipperdagen ging doorbrengen in Averbode, wist mij de pensiondame te vertellen dat „de Minus bots was gestorven" en 's maandags zou worden begraven.

„De Minus" was niemand minder dan de populaire volksschrijver Minus Van Looi, eigenlijk Benjamin Vandervoort uit Tessenderlo - Looi in de volksmond - daar geboren op 23 april 1892 en er schielijk overleden op woensdag 22 april 1952.

Een bijzonder mens die zich op eigen kracht van kleermaker had opgewerkt tot geprezen schrijver.

Van jongsaf opgenomen in de maaltroom van het volle volksleven, kwam hij in voeling met alle standen die er leefden, zowel met werklieden als kleine handelaars, met boeren en allerhande rare figuren die hoofdzakelijk hun bestaan zochten in de bossen of als leurders de baan optrokken, maar vooral met mijnwerkers, die hij een speciaal gevoel toedroeg. Wat hij hoorde of zag stapelde hij op in zijn

geheugen en verweefde het in vertellingen, die hij aan het papier toevertrouwde. In deze waren onmiskenbaar invloeden te bespeuren van de veelgelezen volksschrijver Lodewijk Janssens die lange jaren in Tessenderlo had gewoond. Maar ook Stijn Streuvels bleek Minus niet vreemd.

Zijn eerste verhalen verschenen in het weekblad *Het Boerenbelang* van Tessenderlo. Ze waren, naar de auteur later zou zeggen, probeersels, soms drakerig, sommige beter geslaagd. Toch werden ze door de dorpsgenoten op bijval onthaald.

Twee bekende figuren, onderwijzer-auteur Felix Persoons en dr. Constant Godelaine, zouden op gelukkige wijze zijn voetsporen kruisen. Zij stimuleerden zijn schrijverschap en hielpen hem bij het weren van spel-, taal- en stijlfouten.

Met onverdroten inzet bracht de volksjongen het tot een boeiend verteller, tot een volksauteur in de breedste zin van het woord. Een sobere, krachtige taal werd mettertijd de zijne, geladen met springlevende dialogen, rake typering en vaak gekruid met een zweem van humor. Psychologisch raffinement moest bij hem niet gezocht. In een stevige structuur opgebouwd schonk hij romans, die de doorsnee lezer niet alleen konden boeien, maar tevens een bewijs leverden van een waarachtig literair talent. Altijd bleef de verhaaltrant rechtlijnig, helder, vloeiend, ongezoekt.

Zijn inspiratie putte hij uitsluitend uit plaatselijke toestanden, maar gelet op de beperkte leefwereld die de zijne was en waarin hij zijn personages liet evolueren, kon het niet anders of hij viel al eens in herhalingen. Hierin stond hij niet alleen in het gilde van heimatschrijvers, die vaak aan hetzelfde euvel leden.

De onderwerpen leunden aan bij de twisten en vetes waarmee hij werd gekonfronteerd.

Reeds in zijn roman *Op Baalmolen* (1940) ervaart men dit volop. Het boek vertelt de oude vetes die uitgevochten wer-

den tussen twee molenaarsfamilies over een periode van vier generaties. Pas wanneer de liefde tussen twee jonge mensen van weerszijden de families een begrip werd, verdwenen de wraakgevoelens langzamerhand.

Spannende gebeurtenissen en intriges wist de auteur over volle bladzijden uit te smeren, die zijn indringende thema's ten overvloed illustreerden.

Ook *Aloud Boerenbloed*, in 1941 op de boekenmarkt gebracht door Manteau, was een sterke roman vol ruig getekende stropers en brutale lui, die in de marge van het leven een droevig bestaan opbouwden. Daartussen de geschiedenis van Dolf Dankers, een gierig en heerszuchtig iemand die de hele streek trachtte te domineren maar uiteindelijk als een verslagen mens, door het leven gepijnigd, van deze wereld wegviel.

Omdat de boeken van Minus gestoffeerd waren met ingrediënten door de grote massa op prijs gesteld, volgde de ene herdruk op de andere.

Zijn *Koolputters*, verschenen in 1946, was weer een sterk aangrijpend boek over een aparte volksgroep van onbehouden en onstuimige mijnwerkers, die een stevig solidariteitsgedrag ontwikkelden in de achterbuurten waar ze samenhookten. Het werd een tableau geladen met deernis voor mensen die een wanhopig gevecht leverden tegen een bestaan van armoede en onbegrip. Looi kende die mensen. De hele streek van en rond Tessenderlo, Meerhout, Veerle, Varendonk, Tongerlo, was immers in de greep van de donkere mijnsclaven. Een schitterend boek, wellicht het beste dat uit zijn pen is gekropen.

Minus Van Looi schreef de geschiedenis van de kleine man, over en voor de mensen met wie hij te doen had, duidelijk en herkenbaar.

Een waardevol prozaïst wiens werk, zonder in het tranerige genre te vervallen, tot de zeer goede volkslektuur behoort.

Zijn indrukwekkende uitvaart woonde ik bij op maandag 28 april 1952: na een aandoenlijke plechtigheid in de kerk, droegen zes mijnwerkers in hun typische kledij de kist ten grave. Om nooit te vergeten.

Nog een recept vanwege JEAN BERQUIN uit RUST ROEST

We hebben de vorige keer een eenvoudig recept gepubliceerd, dat verschenen is in een bijlage van het bekende damesblad *LIBELLE*, van de hand van keukenmeester JEAN BERQUIN, die het reeds zeer bekende gastronomisch week-end restaurant *RUST ROEST* uitbaat, te Roesbrugge.

Nu volgt een tweede recept, dat ook gepubliceerd werd in dezelfde culinaire bijdrage van *LIBELLE*.

Het gaat weer om het klaarmaken van een *MIGNONNETTE*, een mals stukje varkensvlees, dat men bij elke slager gemakkelijk kan verkrijgen.

GEMARINEERDE MIGNONNETTES

4 *mignonnettes*.

Voor de marinade: 1 dl Japanse sojasaus, 1 dl water, 100 gr suiker, 3 eetlepels wijnazijn, 4 gesnipperde sjalotten, 3 gehakte knoflookteentjes, boter, peper, zout.

Voor de komkommersla: 1 grote komkommer, gezeefde marinade, 2 eetlepels olijfolie, 1 kropsla, aardappelen.

Meng zorgvuldig alle ingrediënten voor de marinade, leg het vlees erin en laat het in de koelkast 24 uur marineren. Laat het de volgende dag uitlekken, dep het droog en bak het gedurende 5 minuten in de hete boter. Laat het nog een kleine tien minuten onder deksel rusten in de pan.

Voor het slaatje de komkommer wassen, in fijne plakjes snijden en 15 minuten laten trekken in wat gezeefde marinade van het vlees met de olijfolie. Meng met schoongemaakte en gewassen kropsla. Leg het vlees in het midden van het bord en schik het slaatje en lauwe gekookte aardappeltjes eromheen.

Het proberen waard!

Maar om van delikatessen te genieten, om wat op het bord te krijgen dat men zelf niet kan bereiden, voor een fijne vis- of wildschotel, daarvoor moet men naar *RUST ROEST*.

RUST ROEST met JEAN BERQUIN aan het fornuis!

Reserveren tel. 057/30 00 46 of bij afwezigheid 056/34 37 65. Het restaurant is open op vrijdag- en zaterdagavond en zondagmiddag.

DAMES - HEREN SALON COIFFURE RONNY

Blekerijweg 12 - 8972 Proven
Tel. 057/30.09.58

- **Nieuwe kollektie**

- **Haarmode**

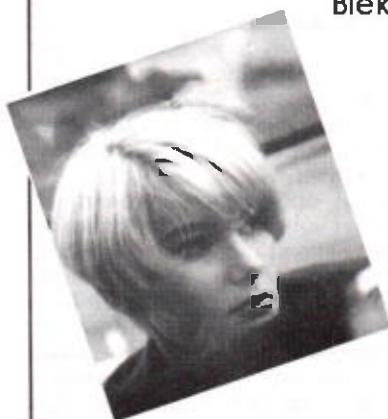
ook speciaal voor kinderen

- **Fantasiejuwelen - Handtassen**

ZONNEBANK :

15 beurten voor 1500 fr.

Leerkontrakt (max. leeftijd 16 j.)

MASSA BEHANG C.V.

Bergensstraat 42, 8691 BEVEREN (kalsijde) (Roesbrugge)
Tel. 057/30.10.20

VERVEN
LEVIS - MATHYS
aan prijzen
buiten concurrentie

GORDIJNEN
Wereldmerken :
ADO - GARDISETTE
UNLAND - ARISTO - enz...

BEHANG
10.000 rollen uit voorraad
aan nettoprijzen
om U tegen te zeggen

DRAPERIEËN
Excl. Engelse stoffen CROWSON en COTSWOLD
Wereldmerken : ADO - ARISTO - GARDISETTE -
UNLAND - VRIESCO - enz...

ONDERHOUDSPRODUKTEN
riem - vliegen- en mierenbussen - boenwas -
trekkers - keeders - vegers - dweilen -
sponsen - zeemvellen - enz...

Tafelkleden - kanten
sierdoekjes - kralen -
vliegendeuren

KARPETTEN
wol - klassiek synth.

VOL TAPIJT
VLOERBEKLEDING

RETROSPEKTIEVE KUNSTTENTONSTELLING :

Veearts Adriaen hanteert het penseel

De „paardemeester“, dokter Hendrik Adriaen (1868-1951) was tijdens de eerste helft van deze eeuw een bekende en kleurrijke figuur te Poperinge. Over zijn veeartsenijkundige praktijk, zijn ambt als vleeskeurder, en als controleveearts aan de grenskantoren, deden, en doen nog steeds vele sterke verhalen de ronde.

Gedurende zijn hele leven was hij in de weer om het verleden van de streek rond Poperinge te doorgronden en getuigenissen over de rijke geschiedenis van de Westhoek te bewaren voor het nageslacht.

Minder bekend was zijn artistieke bedrijvigheid. Als autodidakt beoefende hij de teken- en schilderkunst. Naast familietafereelen bestond zijn oeuvre vooral uit werken die met zijn gedrevenheid als oudheidkundige te maken hebben: talrijke stillevenen met telkens een voorwerp uit zijn verzameling oudheden als onderwerp, alsook een reeks aquarellen met geschiedkundige illustraties, die hij bij zijn talrijke voordrachten over de geschiedenis van de streek rond Poperinge toonde.

Van bij de oprichting in 1939 was hij lid van de Poperingse Kunstkring Hoppe-land, en in april 1941 nam hij deel aan een groepstentoonstelling van deze kunstkring in het stadhuis te Poperinge.

Gedurende de maand september zal in de Bankunie een retrospectieve tentoonstelling te bezichtigen zijn met dit onbekende oeuvre van veearts Hendrik Adriaen.

De tentoonstelling is gedurende de maand september 1992 dagelijks vrij toegankelijk van maandag tot zaterdag, telkens van 8.30 u. tot 12.00 u. en van 17.00 u. tot 18.00 u. op het gelijkvloers en de eerste verdieping van de Bankunie, Guido Gezellestraat 4, Poperinge.

TE KOOP

- **RUSTIEKE EIKEN EETPLAATS**
KEUKENKAST - TAFEL - 6 STOELN.
Zich wenden : na 17 u. 057/30 01 61

ATELIER CHARLES DENUT

Petit Bazar Belge
Casselstraat 7, 8691 Beveren-IJzer
Grens met Oost-Cappel (Frankrijk)

VERBEKE ROGER
(Wervik)
met Uniformen Belgische Soldaten 14-18
op oude postkaarten

Deze tentoonstelling loopt van dinsdag
8 september t.e.m. zondag 18 oktober '92.

Open : 9 - 12 u. en 14 - 19 u.
Gesloten op maandag. - Toegang gratis

Schilder- & decoratiebedrijf B. RYCKEGHEM-DUERINCK

- wand- en vloerbekleding
- gordijnen
rol-, vouw- en reepgordijnen
- spuitwerken

Blasiusstraat 17C - 8972 KROMBEKE
Tel. 057/40 09 40

**HOGERE
VERZEKERINGSPREMIES
voor
JONGE BESTUURDERS ???
NIET
bij**

Het verzekeringskantoor **PRINZIE** bvba

Provenplein 39 A

8972 PROVEN

Tel. 057/30.09.01

30.02.58 (na diensturen)

DIENST 24u. op 24u.

Vraag vrijblijvend inlichtingen

Gekend kantoor sedert meer dan 50 jaar, beheerd door een ervaren team.

OPEN :

dinsdag t/m donderdag
9.30-12.00 & 14.00-18.00 u.

vrijdag
9.30-12.00 & 14.00-19.00 u.

zaterdag
9.30-12.00 u.

OPGEPAST !!!

zaterdag 26/9 **gans de**
zaterdag **gesloten !!!**

DE FRUITPOORT

Prof.O.Rubbrechtstraat 99
Roesbrugge - 057/30.11.40

Uw groenten- en fruitspecialist heeft voor U in promotie

Geldig van 15/9 tot en met 19/9

EXTRA ZOETE WITTE DRUIVEN

2 kg voor **78 fr.** - per bak aan **34 fr/kg.**

EXTRA BLOEMKOOL 29 fr./stuk

SAPPIGE PEREN 3 kg voor 78 fr.

VOLGENDE WEEK - Geldig van 22/9 tot en met 25/9

Bij aankoop van 3 kg appels naar keuze

GRATIS 1 kg APPELSIENEN.

RODE SJALOTTEN

39 fr/kg. - 5 kg voor 169 fr.

Prijzen enkel geldig in de Fruitpoort

Elk jaar gaan
miljarden franks
in rook op ...

Daarom
kiest u voor
de zekerheid
van de

ASLK-BRANDVERZEKERING

ASLK

Bankier waar ik best mee opschiet

Kent U de beleggingsprodukten van de ASLK ??

- **ASLK SPAARBONS**
- **SHORT FUND CAPITAL** (8,9% netto opbrengst in het afgelopen jaar)
- **SIVAC CLUB** (maandelijks uw rente op uw rekening en toch een hoog rendement !!!)
(Voor de laatste twee is een minimuminlage vereist)
- **INTRESTVERHOGING** vanaf 7-09-'92

Vraag inlichtingen bij ...

ASLK

Bankier waar ik best mee opschiet

EDDY AMELOOT

Prof.O.Rubbrechtstraat 14
8972 ROESBRUGGE
057/30.08.66 - 30.12.42 (privé)

TWEEHONDERD MAAL „KWAAK”

Toen onze vriend Georges Candaele van Beveren-IJzer op 13 februari 1974 overleed, verloor *De IJzerbode* haar medewerker die sinds het ontstaan van het blad in december 1970, maandelijks het humoristisch verhaaltje schreef, onder de titel *Al weerskanten van de schreve*. Zo zijn er in die periode ongeveer een veertigtal van zijn hand verschenen onder de schuilnaam *Sjors*.

Georges schreef ook nog enkele volkse toneelstukken, waarvan de opvoeringen overal in onze streek een groot sukses kenden. Hij speelde zelf één van de hoofdfiguren. Zo hebben wij samen, tussen 1965 en 1971 bij meer dan vijftig vertoningen de twee vrouwelijke hoofdfiguren Liza en Prudence vertolkt in travestie.

Door het feit dat wij jarenlang samen hadden gewerkt op toneelgebied, werd mij na zijn overlijden gevraagd om zijn vroegere medewerking aan *De IJzerbode* voort te zetten, met een maandelijks kluchtverhaal in diezelfde stijl te schrijven.

Ik probeerde het, en in het nummer van april 1974 verscheen mijn eerste bijdrage onder dezelfde titel maar onder de schuilnaam *Kwaak*. Thans, meer dan achttien jaar later, heb ik zopas het tweehonderdste verhaaltje geschreven.

Daarbij maakte ik de bedenking dat in al die voorbije jaren zo ontzettend veel uit het volksleven in onze grensstreek is verdwenen dat als inspiratiebron diende voor veel van die verhalen. Zowel de plaatsen als de personen bestaan niet meer en de levensgewoonten en volksgebruiken van toen zijn meestal folklore geworden.

Denk maar aan de talrijke dorpsherbergen, landelijke drankgelegenheden en onze grenscafés. Daar vonden zowel de werkman als de landbouwer of de stielman en de notabelen elkaar, waar ze ondereen, van een of ander rustig volksspel genoten.

Maar diezelfde herbergen waren ook af en toe het toneel van luidruchtige drankpartijen van onze grensarbeiders en anderen, die 's maandags de zogeheten „cafaar” hadden, en onderweg naar hun werk, ergens bij een vriendelijke herberg-bazin, bij drank, zang en spel voor enkele uren de frustraties van hun hard en lastig bestaan afreageerden.

Bijna al die pleisterplaatsen zijn nu omgebouwd tot rustige burgerwoningen, of tot buitenverblijven die er meestal verlaten bij staan. Andere zijn voornamelijk restaurants geworden en de rest staat er nu onbewoond en verlaten te verkommeren.

Waar is de tijd dat men op de zomerse akkers nog het luidruchtig lachend gedoe kon horen van een bonte bende seizoenwerkers en -werksters of dat van uit de verte het blij gehinnik van een boerenpaard weerklonk! Dat is nu vervangen door het denderend gedruis van zware tractoren, die met levensgevaarlijke monstertuigen over de velden razen en soms de wegen onveilig maken. Het is wel mooi te leven in een wereld van hoge welstand, maar we hebben veel van onze

landelijke rust en veiligheid moeten afstaan voor meer bezit en comfort.

Reeds lang is de tijd voorbij dat elk dorp nog zijn eigen bestaan kon leiden, met een eigen gemoedelijke burgemeester en een plichtbewuste veldwachter die, buiten het wekelijks afroepen van de herbergkermis, het afleveren van de jaarlijkse fietsplaten en het geven van een vermaning aan een of andere slordige distelboer, maar weinig last had met zijn dorpelingen.

Zulke typische figuren werden toen, met veel kleur en humor, beschreven door onze bekende Vlaamse schrijvers, in hun heimatromans en toneelstukken. Voor dergelijke humor is er in onze huidige samenleving van pessimisme en onverschilligheid maar weinig plaats meer. Alle vroegere volksgebruiken, zegswijzen, spreuken passen niet meer in de moderne wereld van de superontwikkelde mens.

De vroegere dorpspoëten zijn verdwenen. Volksfiguren die zo smaakvol wisten te vertellen over gebeurtenissen en toestanden van vroeger zijn nog amper te vinden. Bovendien hebben ze dan nog meestal een verzwakt geheugen. Maar in ons dorp echter hebben wij gelukkig nog iemand die daarvan geen last schijnt te hebben. Dat is onze typische herbergbaas Julien Gunst van *Het Volkshuis*. Die kan nog over alle feiten en toestanden praten, zowel vrolijke als trieste, die in de voorbije zestig jaar in Roesbrugge-Haringe en omliggende hebben plaats gehad. Daar hij vanaf zijn jeugd jaren te Roesbrugge, tussen de mensen in de herberg vertoefde, heeft hij veel horen vertellen, zelf gezien en onthouden. Als flinke zeventiger beschikt hij nog over een scherp geheugen, zodat hij vele feiten uit alle volkslagen nog met namen, plaats en datum kan uiteendoen. Dat doet hij dan op zo een ludieke manier, met de soms pittige zegswijzen van onze grensstreek, zodat naar hem luisteren een lust is.

Zo heb ik in de voorbije jaren veel van die uitdrukkingen en spreuken in mijn kluchtverhaaltjes opgenomen zodat ze op die manier zouden bewaard blijven. Met ook de gevoelens en de reacties van de personages in elk verhaal op een humoristische wijze te beschrijven en die onderling in gesprek te brengen, komen de zegswijzen beter tot hun recht.

Maar het is soms moeilijk om zich aan een vaste schrijfwijze te houden, omdat in ons dialect zoveel variaties voorkomen. Schrijf ik alles in dialect, dan wordt het voor velen moeilijk leesbaar. Gebruik men echter meer beschaafted uitdrukkingen, dan verliest het gezegde zijn echtheid. Daarom heb ik mij zoveel mogelijk blijven houden aan de schrijfwijze die mijn voorganger gebruikte.

Het betreft hier trouwens geen hoogstaande lektuur, maar simpele kluchtverhalen over gewone voorvallen uit het dagelijkse leven van iedereen. Ze hebben enkel tot doel de lezer even te ontspannen en tot een stille glimlach te bewegen. Dat dit soms nog lukt ook, kan ik afleiden uit

de vele gunstige reacties die ik in de loop der jaren heb gekregen. Als anekdote kan ik vertellen dat destijds mij iemand opbelde en beweerde dat het verhaaltje dat ik had geschreven, in zijn omgeving was voorgevallen en hij overtuigd was dat ik dat geval bedoelde.

Nochtans kan ik iedereen verzekeren dat alle verhaaltjes berusten op zuivere fantasie en dat ook alle namen van personen fictief zijn. Evenwel wordt soms een verhaal opgebouwd rond een of andere bestaande volksmop, die dan als sluitstuk van het geheel dient.

Tot slot nog herinneren aan het oude gezegde: „Lachen is gezond!” Dat is nu meer dan ooit nodig in onze tegenwoordige wereld van spanning en onrust. Het is de beste en goedkoopste remedie tegen opkomende stress, rimpels en andere ouderdomsverschijnselen.

Romain Depuydt

KLEINE FISKALE KRONIEK

Het bouwen van een woning met beroepslokalen

Wie een woning bouwt waarin beroepslokalen ondergebracht zijn, en hiervoor (wat meestal het geval is) een hypothekaire lening moet aangaan, kan een deel van de betaalde interesten op deze lening, als bedrijfslasten in rekening brengen.

In principe gebeurt dit als volgt: de beroepslokalen vormen bv. een derde van de hele bouw, dan mogen ook een derde van de betaalde interesten op de hypothekaire lening, als bedrijfslasten afgetrokken worden van de inkomsten.

Maar er kan meer! Immers, de eigen spaarcenten mogen eerst aangewend worden voor het privé-gedeelte van de woning, zodat de beroepslokalen *volledig* beleend zijn. Wat meebrengt dat er dus meer interesten als kosten kunnen ingebracht worden.

De beste regeling is de volgende:

- 1° Men laat de architect een afzonderlijk bestek met prijsopgave opmaken van de beroepslokalen;
- 2° Men vraagt voor dit bedrag een lening aan en laat in het kontrakt vermelden dat die lening uitsluitend bestemd is voor de beroepslokalen;
- 3° Het overschot dat men nog moet lenen, komt in een afzonderlijke hypothekaire lening.

Op die manier zijn de interesten die betrekking hebben op de lening vermeld onder 2° hierboven aftrekbaar onder de bedrijfslasten en men vermijdt betwistingen met de administratie der belastingen.

Serge BLONDEAU

Accountant IDAc Fisk. Adviseur EHSAL

TE KOOP

- **WARMWATERKETEL** Vaillant 100 l. op stadsgas (nog nooit gebruikt) tel. 057/30 11 38.

**Openluchtopvoering
te Haringe van**

Sliesen en Cesar

Blijspel in 3 bedrijven
in de streektaal hertaald door Milo Aernout
Regie : Marc Gekiere

Vrijdag 18 september
Zaterdag 19 september
Zondag 20 september

telkens om 20.00 uur
op de landelijke hoeve Paul Vanwildemeersch – Behaeghel,
Moenaardestraat 82 te Haringe.

*Inrichters : Kultuurgemeenschap Haringe
Kaarten te verkrijgen bij de spelers, Drukkerij Schoonaert
of telefonisch bij Paul Recour (057/30.02.70)*

POPERINGE - MAEKEBLYDEZAAL
2^e Belgisch Speciaalbierenfestival
op 18-19 en 20 september

Dit festival wordt georganiseerd door de Nationale Dienst voor Afzet van Land- en Tuinbouwprodukten, in samenwerking met de Keurbroederschap „De Witte Ranke”, het Stadsbestuur van Poperinge, de Middenstandsverenigingen en Horeca Poperinge-Heuvelland.

Het hoofddoel van dit bierweekend blijft de bezoekers op een ludieke manier te konfronteren met een uitgebreide waaier speciale bieren.

Animatie is voorzien door muzikale optredens, ludiek voorstellingen en volksvermakelijkheden.

Geen ordinair bierfeest. Wel een bierfeest met bezoekers uit Engeland, Frankrijk, Nederland...

Iedereen gaat er naartoe... Iedereen is welkom !

MENSEN VAN BIJ ONS

Op 21 juli 1992 overleed in Detroit, Michigan (Amerika) Oswald Haezebrouck, geboren te Beveren-IJzer (Bergenstraat) op 24 januari 1911.

Hij heeft zijn eerste schooljaren doorgebracht in Roesbrugge. In 1923 vertrok hij, samen met zijn familie, naar Detroit,

waar hij zijn studies voortzette. In 1936 huwde hij met Rachel Vertriest. Dit huwelijk werd gezegend met een zoon en een dochter. Rachel stierf in 1972. Later hertrouwde hij met Marguerite Mortagne. Hij heeft de Tweede Wereldoorlog meegeemaakt in de Ardennen als Sergeant-Kanonniër onder Generaal Patton.

Hij ging met pensioen in 1972, na 38 jaar dienst bij Chrysler.

MENSEN VAN BIJ ONS

Als laatste oudstrijder van de 1ste Wereldoorlog is te Aarschot op 9 augustus 1992 de Heer Henri Vandersype, geboren te Reningelst op 10 februari 1889, overleden. Als jonge man verdiende hij de kost in de Franse steenbakkerijen. In 1913 huwde hij met Margaretha Van Houtte († 29.10.1972 St. Lambrechts Woluwe) uit Haringe en kwam dan in de Haringestraat te Watou wonen. Begin 1914 werd hij onder de wapens geroepen. Na de oorlog heeft hij deelgenomen aan de Rijnbezetting. Dat leverde hem uiteindelijk 7 jaar militaire verplichtingen op en veel militaire onderscheidingen en ereken. Dan kwam hij aan de kost als hoeveknecht en werkte ook in de vlasfabriek, met als bijverdienste de alomgekende smokkel van en naar Frankrijk.

Ze kregen 11 kinderen. Hij heeft ze allen overleefd. Op 65 jaar ging hij met pensioen en in 1970 ging hij bij zijn zoon Maurice († 25.06.1992) te St. Lambrechts Woluwe inwonen. Toen deze op pensioen ging, verhuisden ze allen naar Rillaar. Na een kort verblijf in het ziekenhuis te Diest en Aarschot is hij er overleden.

OPENLUCHTTONEEL IN HARINGE
op 18, 19 en 20 september

Het Openluchttoneel in Haringe blijft een uniek gebeuren in onze Westhoek. Voor de veertiende keer zullen de spelers van de Kultuurgemeenschap Haringe met een nieuwe produktie voor de dag komen.

De keuze viel dit jaar op het zeer gekende stuk „Sliesen en Cesar” dat verschillende keren op TV te zien was. Het werd in de streektaal hertaald door Milo Aernout en voor de regie zorgt Marc Gekiere.

Dit komisch stuk toont ons de echte vriendschap tussen twee mensen die zonder elkaar ziek worden en wegwijnen.

Het enig mooie decor van de hoeve Paul Vanwildermeersch-Behaeghel zorgt voor een onvergetelijke sfeer en we zijn er van overtuigd dat op vrijdag 18, zaterdag 19 en zondag 20 september weer meer dan duizend mensen de weg naar Haringe zullen vinden voor de opvoering van „Sliesen en Cesar”. Kaarten zijn te verkrijgen bij de spelers of bij Paul Recour, 057/30.02.70.

R.A. BLONDEAU

WETENSCHAP IN DE TAAL DER VLAMINGEN

Vanaf Jacob van Maerlant

tot de stichting van de Akademiën

Een merkwaardige geschiedenis van Zuidnederlandse wetenschappelijke literatuur en de wetenschap doorheen de Vlaamse Beweging !

Dat boek van Blondeau biedt een aangenaam breed perspectief bij het overschouwen van de lange tocht die, ten onzent, van wetenschappelijke kennis naar een beetje macht moest leiden.

Frans Verleyen in KNACK (26.03.1992)

U bent de enige in dit land die het aandurft en aankan een geschiedenis van de wetenschap in Vlaanderen te schrijven.

Prof. dr. A. Derolez, hoofd Centrale Bibliotheek Univ. Gent

Het leest boeiend en aangenaam. Het behoort bij de werken die mijlpalen zijn en blijven bij het onderzoek van ons verleden, en waarnaar men telkens teruggrijpt.

Prof. dr. J. Smeyers, Centrum voor de studie van de 18^e eeuwse Zuidnederlandse letterkunde

384 pagina's / 73 illustraties

Prijs : 850 fr.

Boekhandel Schoonaert

Bergenstraat 14 - 8972 ROESBRUGGE

Tel. 057/30 03 79

Mevrouw, Mijnheer,

Meerdere cliënten van mijn agentschap werden gedurende de voorbije jaren gehospitaliseerd. Naast het menselijke leed brengt een ziekenhuisopname vaak een financiële aderlating met zich voor het gezinsbudget.

Dank zij hun hospitalisatieverzekering, onderschreven via de ARGENTA spaarbank, moesten deze klanten hun spaarcenten niet aanspreken.

U begrijpt dat ik, wegens mijn beroepsgeheim, deze mensen niet met hun naam kan vernoemen.

Slechts één voorbeeld :

Mijnheer X werd 3 weken in Leuven gehospitaliseerd voor een hartoperatie. De totale oplegkosten (opleg in een 1-persoonskamer, erelonen en medicamenten) beliepen 126.490 fr. Deze klant heeft 121.022 fr. ontvangen van zijn hospitalisatieverzekering.

Voor deze verzekering hoefde hij, als trouwe spaarder bij Argenta, GEEN FRANK PREMIE te betalen.

Ook U kan als trouwe spaarder bij Argenta gratis van deze mogelijkheden genieten : U hoeft slechts een deel van uw spaargelden op een spaarrekening te plaatsen en U zal geen financiële zorgen hebben bij een ziekenhuisopname.

Tevens geeft onze spaarrekening een HOGERE INTRËST : naast de basisrente van 4 % geniet U van de hoogst mogelijke getrouwheidspremie van 2 % en dit voor alle kapitalen die 12 opeenvolgende maanden uitstaan.

Vraag vrijblijvend inlichtingen. Het is mij een genoegen U onze voorwaarden duidelijk te maken.

Hoogachtend,

KRIS ROSSEEUW
kantoorhouder Argenta Spaarbank
Provenplein 48, PROVEN

Kantooruren :
elke werkdag van 8.30 u. tot 12 u. (ook op zaterdag)
Tel. 057/30.03.55

Schoonheidsinstituut **NATACHA**

Parfumerie – Manicure – Pedicure
Sauna – Maquillage – Esthetiek

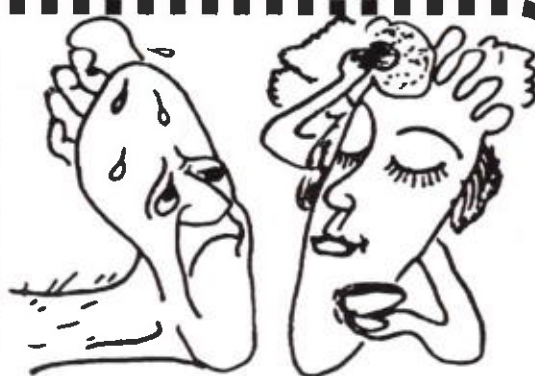
**JAARLIJKS
VERLOF**

**Vanaf 26 sept.
t.e.m. 2 okt.**

**Gezonde voeten
door de juiste voetverzorging**

**KORTING – 50 fr.
op een voetverzorging**

Bon uitknippen en meebrengen – Geldig tot 31 nov. '92

Bergensstraat 1 – BEVEREN-ROESBRUGGE
Op afspraak : 057/30.14.12

Gesloten op dinsdag en zondagnamiddag

STAVELE · BEVEREN-IJZER

BURGERLIJKE STAND

Geboorten :

- Lieselot Cool, dochter van Jacques en Véronique Rabaey (Beveren).
- Lynn Wallecan, dochter van Hans en Ann Behaeghel (Stavele).
- Kelly Maelstaf, dochter van Dirk en Inge Gantois (Beveren).
- Aharon Bruinink, zoon van Peter en Edith Deriemaeker (Beveren).
- Kim Boury, dochter van Rudy en Liliane Bartholomeus (Beveren).

Huwelijksaankondigingen :

- Marc Wyckaert van Beveren en Heidi Deheegher van Stavele.
- Dries Vandercruysse van Stavele en Ann Demeester van Roeselare.

Huwelijken :

- Johan Vandewalle van Leisele met Veerle Rosseel van Beveren.
- Geert Vandeputte van Stavele met Dorine Lebbe van Leisele.
- Dirk Jonckheere van Diksmuide met Viviane Ducorney van Beveren.

Overlijdens :

- Agnes Hondeghem, echtgenote van Gervais Godderis (Stavele).
- Andreas Deprey, weduwnaar van Marie Antoinette Berquin (Beveren).
- Charles Joly, echtgenoot van Huguette Nègre (Beveren).
- Jozef Neyrinck, weduwnaar van Blanche Rossel (Beveren).

- Gilbert Dequeker, echtgenoot van Elisabeth Verbrugghe (Stavele).

K.B.G. BEVEREN-IJZER

Uitslag van de kaarting op 16 juli 1992.

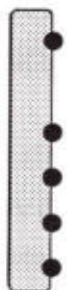
Wonnen 3 partijen :

1. Maekelberghe Jules	407 p.
2. Nuttens Jeanne	383 p.
3. Claey's Blanche	333 p.
4. Cokelaere Michel	309 p.

Uitslag van de kaarting op 20 aug. 1992.

Wonnen 3 partijen :

1. Cnockaert Gilbert	385 p.
2. Veyepe Yvonne	353 p.
3. Loones Marcel	348 p.
4. Berten Maria	340 p.
5. Dewitte Adelson	319 p.
6. Depuydt Yvonne	318 p.
7. Maekelberghe Jules	300 p.
8. Craeye Albert	212 p.

**Tafelnappen in katoen of
geplastificeerd**
Overgordijnen in nieuwe kleuren
Dekbedovertrekken en lakens
Verf- en onderhoudsprodukten
Grote keus behangpapier

**JACQUES
BERQUIN**

Couthoflaan – 8972 PROVEN
Tel. 057/30.06.54 – 30.11.20

DRUGS

Info- en dia-voordracht

Op vrijdag 25 september om 20 uur houdt Michel Delaey een info- en dia-voordracht over drugs in zaal „Kristen Volkshuis” te Roesbrugge.

Michel Delaey, adjudant-chef bij de rijkswacht op rust was jarenlang lid van de BOB Brugge. Hij richtte er de drugsectie op in het begin van de jaren '70, bestreed de criminaliteit van drugs en was tevens actief in de bestrijding van de hormonale produkten bij het vetmesten van dieren. Maar de strijd tegen drugs heeft hij nog niet opgegeven.

Tijdens de voordracht wordt er kennis gemaakt met ALLE PRODUKTEN die als drugs gebruikt en misbruikt worden, de effecten ervan, het terechtkomen in situaties van verdoving, stimulans, hallucinatie, de weg tot gewenning en verslaving...

Er wordt een antwoord gegeven op vragen als: Hoe kwamen die stoffen bij ons terecht, door wie en waar worden ze gebruikt, worden er drugs in onze streek gebruikt of misbruikt, wat geven drugs aan de gebruiker, welke zijn de gevolgen van een dergelijk gebruik...

Spreeker belooft een eerlijk en oprecht antwoord bij de gestelde vragen en problemen.

Inrichters: CM Ziekenzorg i.s.m. K.A.V. en K.B.G. Roesbrugge-Haringe.
Inkom 50 fr. - Iedereen van harte welkom.

Wielertoeristen KAREL DE BLAUWER Uitslag tombola

Hoofdprijs: een fiets

nr. 3933 (reservenr. 1891)

Winnen een prijs:

4980	1267	6469	6695	5454	1835
3655	6595	1153	3188	3451	8397
3462	6361	3512	5062	7504	1157
3887	4782	1241	6084	3301	6132
1713	1470	8211	3916	8051	8062
3014	5671	8349	1404	8215	2903
5798	6580	7589	7643	2764	6374
6353	8024	4939	8306	6715	6130
5414	4638	5243	2140	6181	1445
8227	5101				

Prijzen af te halen in het lokaal café „Het Paradijs”, Bergenstraat 61, Beverenkal-sijde vóór 1 oktober 1992. Niet afgehaalde prijzen blijven eigendom van de club.

DANK

Het feestkomiteit
„Karel de Blauwer”
dankt hierbij alle medewerkers van
de geslaagde hoevefeesten voor
hun bereidwillige medewerking.

TEXTIEL ANNIE

Krombkestraat 72A - STAVELE
Tel. 057/30.14.80

OPENDEUR DAGEN met de nieuwe winterkollektie op 2 - 3 - 4 OKT.

Deze 3 dagen doorlopend open
van 9 tot 19 u.

Tijdens het jaar :
di - wo - do - vr - za
9 - 12 u en 14 - 19 u
zondag : 10 - 12 u
maandag : gans de dag gesloten

SPAARBANK

*Vul uw wijnkelder tijdens de maanden
september en oktober.*

Per storting van 25.000 BEF op vrij en 50.000 BEF op termijn of kasbons, ontvangt u 1 fles heerlijke wijn !

Bent U tussen de 16 en 25 jaar en u opent een girorekening, dan ontvangt u een mooie sportzak en bovenop een fles heerlijke wijn.

ALLE BELEGGINGEN - LENINGEN - VERZEKERINGEN

Kantoor

Geert VANDENBUSSCHE - DESCHUYTTER

Haringestraat 37 - 8972 ROESBRUGGE-HARINGE - Tel. 057/30.09.86

Hobbyzaak BUSSCHAERT

Blasiusstraat 16 - 8972 KROMBEKE
Tel. 057/40 00 97

Verkoop van rashonden :

Mini Yorkshire Terriër
Maltezer
West Highland White Terriër
enz...

Engelse en Franse bulldog
+ andere grotere rashonden

Verkoop van hondenkorrels :

Eukanuba Royal Canin
Doko Willaert
Bento Debaille

nu ook
KLANTENKAART

Dekreuen ter beschikking van verschillende rashonden.

Grote keuze in hondenartikelen zoals :
hondenmanden, lissen, shampoo's, enz...

**HET
KWALITEITSMERK**

**Oliën en
smoermiddelen**

voor : GASOIL - diesel
 - verwarming

FUEL-OIL
BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33-35
8972 PROVEN

Tel. 057/30 04 13

- Kinderfietsen
- Dames- en herenfietsen
- Koersfietsen, sportfietsen
- Mountainbikes, hybriden
- Alle onderdelen
- Alle herstellingen
- Alles aan lage prijzen

IEDERE MAAND PROMOTIES

Bergenstraat 1 - BEVEREN/ROESBRUGGE
Tel. 057/30.09.09

Originele GEBORTEKAARTJES

bij

**DRUKKERIJ
SCHOONAERT**

Bergenstraat 1
8972 Roesbrugge
tel. 057/30.03.79

MICHEL CAPOEN

Waaenburgseweg 67 - KROMBEKE
Tel. 057/40.08.54

LOOD- en ZINKWERKEN

KWALITEIT
& VERTROUWEN

- Algemene timmer- en schrijnwerken
- Keuken- en binnenhuisinrichtingen
- Rolluiken & houten trappen
- Eigen plaatsing van P.V.C-ramen, -deuren en -veranda's
- Specialiteit : eigen fabrikatie van ramen, deuren en veranda's in tropisch hardhout
- Nieuwbouw - Verbouwing
Herstelling

ROLAND VERYSER

Waaenburgseweg 11a - 8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 06 79

BESCHOUWING VAN DE MAAND

Schrijven
is niet alleen
grammatika,
of niet verwarren
tussen nog en noch.
't Is zo simpel niet,
dat weet je toch !

Schrijven
is voornamelijk
denken.
Er wordt te veel
geschreven
zonder dat er
wordt gedacht.
Ook van wie
je 't niet
verwacht !

ROESBRUGGE - HARINGE

BURGERLIJKE STAND

Overlijden :

- Angèle Top, 88 j., weduwe van Maurice Herremans.

Huwelijksaankondigingen :

- Christophe De Smet van Tielst met Ann Cappoen van Roesbrugge.
- Patrick Dehondt van Roesbrugge-Haringe met Ann Beirnaert van Reningelst.

Huwelijk :

- Renaat Verbrugge van Zwevegem met Manuela Lamote van Roesbrugge.

Roesbrugge Rode Kruis-cursus EHBO

Start op 2 oktober

Gratis

Inschrijven kan bij Noël Deloz

Roesbrugge BLOEDINZAMELING

donderdag 15 oktober
van 18.30 tot 20 u.

SCHRIJNWERKERIJ REGHEERE

- Alle nieuwbouw - verbouwing herstellingswerken
- Eigen fabricatie : houten ramen, deuren, garagepoorten
- Binnenhuisinrichting, plafond- en muurbekleding
- PVC-ramen - rolluiken
- PVC-bekleding
- Daktimmerwerken

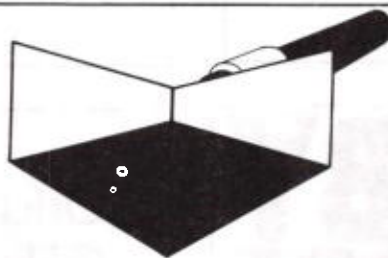
Waaenburgseweg 66
8972 KROMBEKE
tel. 057/40 03 71

KWALITEITSCARROSSERIE MET AUTOLAKSPUITERIJ
Onze mensen maken het verschil !

Provenseweg 90B - 8970 POPERINGE

Tel. 057/33 47 92

c.v. RIMAL

- ALGEMENE VOEGWERKEN
- ELASTISCHE VOEGEN
- RENOVATIE VAN GEVELS
- HERSTELLING VAN SCHOORSTENEN

BOURGONDIEDREEF 6 8970 POPERINGE tel. 057/33 74 31 - 21 93 59

PEDICURE

Mevr. Vandewalle-Decaestecker
Vurnestraat 9
8640 Vleteren (Oost)

Op afspraak : tel. 057/40 01 01

Ook verzorging aan huis.

Woensdagnamiddag gesloten

Alle voetverzorgingsprodukten
en benodigdheden.

GARAGE-CARROSSERIE F. DECLERCK

Roesbruggestr. 72
8691 BEVEREN
Tel. 057/30 04 16

- Grote keus okkaziewagens
in toonzaal, direkt leverbaar

PEUGEOT 405 GRD 1990
PEUGEOT 405 GRD 1991
TOYOTA COR. Hatchb. D 1800 '90
TOYOTA COR. Liftb. D 1800 '89
VW GOLF diesel 1986
TOYOTA STARLET benzine 1989
PEUGEOT 205 GLD 1984
PEUGEOT 205 LOOK bezine 1991

ALGEMENE BOUW- & DAKWERKEN BERNARD WYFFELS

MOLENWALSTRAAT 1 8972 ROESBRUGGE

057/30 04 54

AKTIVITEITEN EN VERMAKELIJKHEDEN

MAAND SEPTEMBER

Kaartingen

- Roesbrugge, bij P. Gunst zaterdag 19 en zondag 20 sept. Boterkaarting t.v.v. Bond Gepensioneerden
- Roesbrugge, bij P. Gunst dinsdag 22 september puntenkaarting „Derde Leeftijd”

Dansfeest

- Stavele, domein 't Halfweghof zaterdag 19 september om 20 u. 1° Groot Boerinnebal t.v.v. De Slusschutters Stavele

K.A.V.-J.K.A.V. Roesbrugge-Haringe

- Richt 10 danslessen voor beginners in, telkens op woensdagavond van 20 tot 22 u. in de zaal „Kristen Volkshuis” te Roesbrugge. 1° les op woensdag 7 oktober 1992. Worden aangeleerd: cha-cha-cha, tango, discowing, wals, enz... Prijs: 1.000 fr. per persoon voor leden en 1.500 fr. voor niet-leden. Inschrijven bij mevr. Karin Six-Verfaillie, Haringestraat 26 te Roesbrugge tegen 21 sept. a.s.
- Richt een reis in naar het Voedingssalon te Brussel op donderdag 15 oktober. Vertrek om 8 u. te Haringe, om 8.10 u. op de Markt te Roesbrugge. Prijs: 350 fr. voor de leden, 400 fr. voor niet-leden (reis + ingangkaart + fooi chauffeur). Wie komt er mee om te genieten van een gezellige dag samenzijn, kijken, proeven, winkelen? Inschrijven bij mevr. Cecile Boone-Ryon te Haringe tegen 9 okt. a.s.

K.V.L.V.-ROESBRUGGE-HARINGE

- Zaterdag 10 oktober om 18 u.: mis voor E.H. Louagie, proost van K.V.L.V.-Roesbrugge-Haringe.

K.V.L.V.-BEVEREN-IJZER

- Zondag 27 sept.: Feestvergadering „Werk in de weegschaal” door Guido Dewitte. 11 u.: H. Mis
- 14 u.: H. Hartzaal, animatie + koffietafel.
- Woensdag 7 okt. om 9.30 u. in de H. Hartzaal: Les „Zuivel” door mevr. Rita Keerman.
- Woensdag 21 okt. om 20 u.: H. Hartzaal „Grootouders pas(sen) op” door Brigitte Persijn.

AKTIVITEITEN EN VERMAKELIJKHEDEN

MAAND OKTOBER

Kaartingen

- Stavele, Gemeentelijke zaal vrijdag 2 oktober om 19 u. zaterdag 3 oktober om 19 u. zondag 4 oktober in de voormiddag Worstenskaarting t.v.v. Muziekmaatschappij

- Roesbrugge, bij P. Gunst maandag 12 oktober maandelijks kaarting voor de leden
- Haringe, in de schoollokalen woensdag 14 oktober puntenkaarting „Derde Leeftijd”
- Haringe, in „St.-Jozef” bij Cecile Ryon zaterdag 24 en zondag 25 oktober maandelijks kaarting voor de leden
- Roesbrugge, bij P. Gunst dinsdag 27 oktober puntenkaarting „Derde Leeftijd”

Vogelpik

- Roesbrugge, café „Handelshuis” zaterdag 3 oktober smijting voor de leden
- Krombeke, café „t Kereltje” zaterdag 3 oktober smijting voor de leden
- Roesbrugge, bij P. Gunst zaterdag 10 oktober smijting voor de leden
- Haringe, in „St.-Jozef” bij Cecile Ryon zaterdag 10 en zondag 11 oktober smijting voor de leden

TOUSSAINT
Groot- en kleinhandel

GOEDKOOP en KWALITEIT IS ONZE REKLAME

Toonplaats Bergenstraat 1
Beveren-Roesbrugge - 057/30 09 09
Burelen Prof O Rubrechtstraat 67
Roesbrugge
057/30 11 72 - 38 85 34

SCHOONHEIDSINSTITUUT

VALERIE

SCHOONHEIDSSPECIALISTE
CAMOUFLAGISTE

- Bepaal uw eigen look door een kleur- of stijlanalyse
- Vraag inlichtingen

Esthetiek - Solarium - Pedicure
Zonnebank
3 gezichtsbruiners

Provenplein 3
8972 PROVEN

057/30 08 51

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

Sedert ongeveer 55 jaar volg ik het politieke gebeuren in dit land. Zij het van op afstand, en ongebonden.

Ik herinner mij nog de financiële schandalen van de jaren dertig, die door „le beau Leon” (Degrelle) dik in de verf werden gezet, en hem bij de verkiezingen van 24 mei 1936 niet minder dan 21 Kamerzetels opleverden. Die tijd was een beetje te vergelijken met wat we nu beleven: een groot deel van de kiezers keerde zich uit ontevredenheid af van de traditionele partijen, die aan programmawijziging moesten doen om er weer bovenop te geraken.

In de loop van die vele jaren heb ik heel wat financiële en fiscale saneringsmaatregelen weten nemen, want de schatkist lijdt sedert lange tijd aan een kronisch geldtekort. Zo weet ik nog af van de Nationale Krisisbelasting, die in 1933 ingevoerd werd voor één jaar, maar pas in 1962 bij naam verdween, want opgenomen werd in de toen gekreëerde Personenbelasting! Ik heb enkele devaluaties, en de extra- en speciale belasting na de Gutt-operatie van oktober 1944 meegemaakt, de invoering en de verhoging (door PVV-er Willy Declercq) van de Roerende Voorheffing beleefd, en wat de jongste jaren betreft: de inleveringen, de indexsprongen en de matigingsbijdragen, naast de dans der optentimen gekend. Wat de ingrepen van de jongste jaren betreft, men vraagt zich af waarvoor die eigenlijk hebben gediend, want de overheidsschuld bedraagt momenteel al meer dan 8000 miljard, en de jaarlijkse rentelast die daarop drukt, is opgelopen tot 724 miljard.

Ik heb niet alleen al die financiële en fiscale tribulaties meegemaakt, maar ook gezien dat de grootste slachtoffers van al die ingrepen telkens weer te zoeken waren bij de kleine man, en dat is nu weer het geval! De nu reeds ingevoerde verhoging van de benzineprijs en de komende niet-indexatie van de belastingschalen, zullen opnieuw het meest de bescheiden inkomsten treffen.

Nochtans zijn alle begrotingsmoeilijkheden gemakkelijk op te lossen, namelijk door, wat men sedert 1946 in elke regeringsverklaring heeft vermeld: de strijd tegen de fiscale fraude! Weet je waarom dit niet gebeurt? Enkel en alleen omdat de wetgeving ter zake niet deugt. En omdat de politieke moed ontbreekt om de aanpassing te doen.

„Maar weet je”, zegt Gusta, „dat iemand van bij ons, Kamerlid prof. Johan Vande Lanotte (die man is van Stavele), de juiste diagnose ter zake heeft gesteld: hij heeft aangedrongen opdat de gepaste wetswijziging er zou komen. Die man kan en durft!”

Ze moeten hem minister maken!
Pol

profiteer van deze
zeer tijdelijke promotie
in samenwerking met de
beste fabrikanten

Het complete en
ideale slaapcomfort
is in onze toonzaal te zien :
matrassen
lattenbodems
nettenbodems
matrasbeschermers
hoofdkussens
en...

u krijgt vrijblijvend advies voor een
persoonlijke en gezonde nachtrust !

14 DAAGSE van de MATRASSEN

**meubels
declerck**

weegschede 36 **058/29.90.98**
GYVERINKHOVE

Miele afwastechnologie :

als alle voordelen
op een rijtje staan,
is er geen
alternatief meer.

Miele
Er is geen betere

ELEKTRO CAPPOEN

Prof.O.Rubbrechtstraat 12
8972 ROESBRUGGE
tel. 057/30.05.94

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREEVE

Rance Blommès verschoot gelijk zot ols ze wakker kwam die nuchterd en zag dat 't ol meer of zes en half wos op de reveillie.

„Gauw wei, Gusten!” riep ze en schudde heur vent wakker ... „zeere opstaan, w'hèn nuus overslaapen!”

Gusten moeste olle daage te zeven mei met 'n autobus naar zyn werk, die aan zyn deure stopte ... Ol steenen en grollen, stond'n op en ging hem gaan scheeren en wosschen ...

Rance wos ol bezig met kaffie maaken en de reste gereed doen, ols Gusten beneden kwam.

„'t Moet oek djuuste d'r om doen, da'k zelve ten achten by den dokter moeten zyn!” lammenterde Rance, die ol è tyd leed aan heur maage en om è visite è vraagd hadde.

„'t Ging ollemaale è beetje in è schoffel-schoote om gereed te geraaken ... Binst dat Rance zyn stuuten beuterde, goot Gusten de kaffie in zyn drinkpulle, en draaide nog è ferme 'pinne' of omdat'n, ol zeere doen, de kookende kaffie over zyn handen goot.

„Is myn eetenmeuzel nu gereed ?!” riep Gusten, ol zyn schoenen aandoen, naar Rance, die op den W.C. wos ...

„k Gaah rechtuut kommen!” riep Rance weere ... „Sta gy maar gereed buuten, teegen dat den autobus ofkomt!”

Rance kwam en zyn eetenmeuzel wos djuuste gereed, ols Gusten riep dat den autobus daer wos...

Ondertusschen wos 't tyd voor Rance om heur gereed te doen. Ze ging met heuren veloo naar den dokter. 't Wos djuuste achte è passeerd ols ze belde... Ze wos d'eerste en mochte rechtuut meigaan met den dokter...

„Je zyt gelijk zoo nerveus, Florence!” zei den dokter ols'n heuren tention nam...

„Och, w'hèn nuus overslaapen van den nuchterd!” zei Rance „en 'k hèn zeere moeten schoffelen om gereed te geraaken...”

„En hè'je joen stoelgang mei è brocht?” vroeg den dokter...

„Ja, jaak meneere!” zei ze en ze scharrelde uut heuren karbaas è glaazen bokaaltje... „kyk, 'k hèn dat daarin è daan,... 't is er wel è beetje veele, maar myn moeder zei oltyd, 't is beter entwot teveele of tekort!”

Den dokter moeste lachen ols'n dat bekeek en 't hullige of deed...

„Maar Florence toch!” riep den dokter... „wuk geef je gy hier!... 't is ol patée da'k riken”

Rance verschoot ongehoord.

„Maar djemenus menschen toch, meneere dokter!” jammerde Rance „'k hèn ik è mist... 'k hèn ik myn bokaaltje in Gusten zyn eetenmeuzel è stooken ... è gaat ie dat toch zeker niet op zyn stuutjes doen, zonder erop te letten!...”

KWAAK

DE IJZERBODE

Verantwoordelijke uitgever :
Drukkerij Schoonaert
Bergenstraat 1
8972 Roesbrugge
tel. 057/30 03 79
385-0056772-90

INFORMATIEBLAD voor de DIEPE WESTHOEK
met bijdragen over regionale geschiedenis en populaire wetenschap
22^e Jaargang Nr. 10 oktober 1992
Algemeentekantoor 8972 Roesbrugge

Wordt maandelijks
gratis verspreid in :
Roesbrugge - Haringe
Proven - Krombeke
Stavele - Beveren - Watou
Jaarabonnement : 200 fr.

Negentig jaar geleden overleed te Beveren

Meester Henri-Louis DOISE.

Hij is de peetvader van een groot en roemrijk onderwijzersgeslacht.

Meester Henri Doise, koster-onderwijzer te Beveren-IJzer, met zijn talrijke leerlingen. Meester Henri staat rechtop, rechts van de groep.

In het midden bovenaan, 7e van links, zijn zoon Omer Doise.

Op de tweede rij bovenaan, 7e van links, een andere zoon, Aimé Doise.

De foto dateert van 1893.

Op 16 december 1845 wordt te Nieuwkerke Henri-Louis D'Hoise geboren. Ter gelegenheid van zijn huwelijk vraagt hij aan de beambte van de burgerlijke stand zijn naam te veranderen in *Doise* wat zonder gezever prompt gebeurt.

Hij is de zoon van Louis François D'Hoise (Nieuwkerke 1805-1886) en Mélanie Sophie Bauw (Merris (Fr.) 1807 - Nieuwkerke 1866). Vlaanderen is in het pas opgerichte Belgische Koninkrijk een soort Derde-Wereldgebied boordevol ellende, honger en dood, dat door de unitaire machthebber in de steek wordt gelaten.

Mgr. Désiré de Haerne (leper 1804 - St.-Joost-ten-Node 1880) en zijn Westvlaamse vriend Alexander Rodenbach (1779-1869) schrikken de Kamer op met sterke verhalen over de uitgehongerde bedelaars die als georganiseerde benden de Westhoek en de rest van het Vlaamse land doortrekken : „*Honderden lopen de hofsteden af om een stuk brood. Zij gaen dan onder de sneeuw eene raep uit het land scharten...*”

Het aantal kinderen, dat in Vlaanderen (1884) als enige bron van inkomsten de bedelarij heeft, overtreft de 10.000 ! (1).

Het analfabetisme tiert welig. Er is geen wet op de leerplicht en de kinderarbeid in de Westhoek is nog te verkiezen boven de moordende uitbuiting waarvan kinderen slachtoffers worden in mijnen en fabrieken. Het leven is geen lachertje. Een ver lid van de familie, Rosalie Pauline Doise (° Belle 2 maart 1831) wordt verdacht en veroordeeld voor moord op haar vader Martin Doise, die op 17 januari 1861 op een beestachtige manier werd afgemaakt. Het jaar daarop ontdekt men echter de ware dader(s) en Rose Doise wordt wit gewassen in deze gerechtelijke dwaling. Michel Loosen schreef hierover een ontroerend boek (2), een rauw verhaal over een tragische werkelijkheid, Somalië avant la lettre !

Henri-Louis Doise zal zich door studie, discipline, wilskracht en een Spaartaanse levensfilosofie een weg zoeken uit deze desastreuze toestand van Arm Vlaanderen en zich met een diep kristelijk, humaan engagement inzetten om „*de schone ziel van 't kind te redden*”.

Armoë met col-en-plastron

De geschiedenis van het onderwijzersgeslacht Doise boeide me in grote mate om de vele raakpunten en vormen van gelijkenis die zij met mijn bloedeigen onderwijzersfamilie gemeen heeft.

De voorouders van meester Henri-Louis Doise waren net als de onze, dagloner of boerenknecht, thuiswever of kleine ambachtsman, die in armtierige omstandigheden bijna het onmogelijke moesten doen om de eindjes van het jaar aan elkaar te knopen, laat staan om extra-uitgaven te doen ! Hoe zij het hard konden maken om een of meer van hun kinderen, toen drie jaar *ter normaele schole te Thourout* te sturen zal voor de nakomelingen steeds een raadsel blijven.

Als uitermate begaafde leerling mocht Henri als eerstgeboren zoon (vier zussen waren ouder) uit het grote gezin D'Hoise-Bauw naar het verre Torhout, in het hart van het Houtland gaan studeren. Hij behaalde daar de akte van onderwijzer-koster en werd in hetzelfde jaar, 1864, hulponderwijzer in zijn geboortedorp Westnieuwkerke. Om zijn bekwaamheid geprezen kreeg hij een betrekking van onderwijzer te Mesen maar ging kort daarop naar de Oefenschool te Torhout om jonge normalisten in hun didactische en

metodische oefeningen te begeleiden. In de lijkrede door een oud-leerling, meester Depreuw, onderwijzer te Watou, Sint-Jan-ter-Biezen, op de begrafenis van meester Henri Doise, koster-onderwijzer te Beveren op 15 februari 1902 uitgesproken, lezen wij o.a.: „Voor zijne uitstekende talenten werd hij uit Meessen door de toenmalige directeur van het Sint-Joseph's Gesticht te Thourout geroepen om daar de Normalisten in verschillende vakken te onderwijzen.”

In 't jaar 1872, de 16e van de meimaand trouwde Henri met Léonie De Vos te Loker en werd er van toen hoofdonderwijzer en koster. Hij zou daar zeven jaar blijven huizenieren, tot hij in 1879 ten gevolge van de Schoolstrijd te Beveren aan de IJzer terecht kwam in de parochiale school van meneer pastoor.

In diezelfde lijkrede lezen wij: „Een doorslaand bewijs van zijne weergaloze beroepslijfde, zijne edelmoedige zelfopoffering voor het gemeenbest en zijne plicht geeft hij zijn ontslag van officiële onderwijzer tijdens de rampzalige schoolwet van 1879. Met herte en ziele verkleefd aan het katholiek onderwijs, slechts luisierend naar de stem van zijn geweten en van de geestelijke overheid, ondanks de onzekerheid in de toekomst, ten prijze van het verlies zijner rechten op een pensioen, schaarde zich meester Doise in de rangen der heldhaftige strijders voor 't behoud en den bloei van den katholieken godsdienst in ons geliefd Bisdóm, in ons geliefd Vlaanderen. En vastbesloten strijdende riep hij uit: Neen, zij zullen haar niet hebben, de schoone ziel van 't kind!”

Van 1872 tot 1879 woonde het jonge gezin Henri-Louis Doise-Léonie Octavie De Vos te Loker waar vier kinderen werden geboren en van 1879 af kwamen te Beveren nog eens negen kinderen het gezin vergroten. Bij de dood van haar man, die als een verrassing kwam in 1902 is moeder Léonie te Watou-Sint-Jan-ter-Biezen haar intrek gaan nemen bij haar zoon-onderwijzer Omer-Arthur (1881-1970). Nogmaals in dezelfde lijkrede lezen wij dat meester Henri zijn leerlingen volop aan het voorbereiden was voor de Eerste Kommunie toen de dood als een dief in de nacht hem kwam halen. Ook zijn kollega's waren stomverbaasd: „Pas eenige maanden geleden, na de conferentie te Crombeke, hadden wij het zoet genoeg hem onze gelukwensen aan te bieden over de eervolle onderscheiding, hem door het Staatsbestuur toegekend. Dan scheen hij nog in volle gezondheid, dan was hij nog zoo blijgeestig.”

Moeder Doise overleed op 10 juli 1921 te Sint-Jan-ter-Biezen, zij was 71 geworden.

Slechts zevenenvijftig jaar is meester Henri Doise mogen worden. Hij was alom geliefd, geacht en bemind. De bevolking van Beveren was in grote rouw toen meester op 15 februari 1902 naar zijn laatste rustplaats werd gebracht.

„Dat hij een volksvriend was, getuigt de algemene rouw op Beveren over zijne dood en het groot aantal medeparochianen, die hem naar zijn graf vergezelden.

Hij was trouwens beminnelijk, eerbiedig, beleefd en dienstveerdig jegens iedereen. Hij was een oprechte katholieke onderwijzer, een ware opvoeder der christelijke jeugd... die zal blinken als een ster in alle eeuwigheid!”

Dit was toen het imago van een goede meester. En meester Van Overbergh schreef in *De Vereeniging*, een stichtelijk en opvoedkundig tijdschrift voor onderwijzers en onderwijzeressen in 1872: „Ik ben onderwijzer, waarin onze zending zoo waardig wordt geroemd dat zij beter door engelen dan door menschen zou worden waargenomen.” (3).

Het gezag dat de meester-opvoeder genoot was groot, maar de keerzijde van de medaille, de materiële kant van meesters bestaan was niet zo katholiek. De *Nieuwjaarswensch der Vereeniging* van 1 januari 1872 legde de vinger op de wonde: „Wordt gij, onderwijzer, uitgeroepen als de voortdruiver der beschaving, worden uwe diensten hoog opgehemeld en laat men geene gelegenheid voorbijgaan om uw deugden te roemen en de diensten te loven welke gij de maatschappij bewijst, dan wenst „De Vereeniging” wat minder woorden en wat meer daden, dan wenscht zij loon naar werken en... dat de duizenden broeders welke nog beneden de 1.200 fr. 's jaars winnen, in 1872 tot die som worden gebracht!”

De meester die met schaarse middelen de grote benden kinderen moest onderwijzen en met col-en-plastron zijn reputatie hoog hield, verdiende per jaar hoop en al een (goeie) duizend frank, zijnde het loon van een postbeambte 3^e klas die niet langer dan zijn twaalfde jaar naar school was geweest. In het nummer van *De Vereeniging* van 1 oktober 1872 (4^e jrg. n°. 18) vinden wij aankondigingen voor vakante plaatsen van onderwijzers w.o. een te *Isemberghe in W.Vl.* Jaarwedde: 1.000 fr.

Charles Woest (1837-1922), verwoed tegenstaander van priester Daens en van alles wat naar sociale rechtvaardigheid rook, vond de wedden van het onderwijzend personeel meer dan voldoende. „Car”, riep hij in 't Parlement, „ils ont le logement et un jardin!”

De fakkel doorgeven

Op 12 februari 1902 in 't putje winter overleed meester Henri te Beveren. Hij liet een weduwe achter met nog zes minderjarige kinderen, waarvan de jongste, Joseph, nog niet ten volle tien jaar was. Diezelfde Joseph zal op 12 maart 1918 als oorlogsvrijwilliger sneuvelen tijdens de Eerste Wereldoorlog in de omgeving van Nieuwpoort. Op zijn doodsprentje lezen wij: „Getrouwd aan zijn kristelijke opvoeding, zijn land en volk, stierf hij voor de vrijmaking van Vlaanderen.”

De smart is het gezin Henri Doise-Léonie De Vos niet vreemd geweest. Enkele kinderen stierven op jeugdige leeftijd en zoon Hilaire die leerling was aan het tweede jaar van de Torhoutse normaalschool werd ziek vanuit het internaat naar huis gebracht en stierf enkele dagen daarna op 25 maart 1894 te Beveren. Hij was slechts 17 jaar oud.

Twee zoons van meester Henri zullen echter de onderwijsfakkel overnemen en in 't voetspoor van hun vader de schone ziel van 't kind, die inmiddels gered was, boetsen en kneden tot kristenen, beschaafde mensen, tot schone overtuigde Vlamingen. Dit zijn Omer-Arthur Doise (1881-1970) die in Sint-Jan-ter-Biezen onderwijs verstrekke en Aimé-Victor (1882-1959) die te Westvleteren onderwees. Beiden behaalden eveneens hun onderwijzersakte aan de Torhoutse normaalschool en zorgden op hun beurt voor kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen die de onderwijsmikrobe erfden en ergens in Vlaanderen in de geest en traditie van peetvader meester Henri Doise, kinderen en jeugd leren en opvoeden.

De materie voor deze bijdrage danken wij aan Abel Doise, zoon van Daniël, kleinzoon van Omer, achterkleinzoon van meester Henri Doise en aan Domien, zoon van Jozef, kleinzoon van Aimé, achterkleinzoon van meester Henri Doise, allemaal schoolmeesters gevormd en opgeleid in de Torhoutse normaalschool. Allemaal nazaten van de peetvader, meester Henri-Louis Doise-De Vos, *De Capo dit tutti capi.* (De Meester van de meesters !)

Elie E. Balduck

Noten:

- (1) Joz. Devogelaere. De slechte jaren, blz. 165. Uitgev. ACW Roeselare, 1982
- (2) Michel Loosen, *Rose Doise. Une erreur judiciaire en Flandre.* Editions La revue de l'Houtland. Steenvoorde, 1985, 140 blz. geïll.
- (3) De Vereeniging, 1872, blz. 198.

TEXTIEL ANNIE

Krombekestraat 72A
STAVELE
Tel. 057/30.14.80

Super aanbod

(geldig t.e.m. 31 oktober)

FLANELLEN HERENHEMD

1 VOOR **399,-**
2 VOOR **750,-**
3 VOOR **1000,-**

Openingsuren:

di - wo - do - vr - za
9 - 12 u en 14 - 19 u

zondag: 10 - 12 u

maandag: gans de dag gesloten

GERARD MERCATOR van RUPELMONDE (12) (1512-1594)

de grootmeester van de Vlaamse kartografie

Bertius ten tonele

Gerard Mercator was gestorven in 1594 en in zijn laatste levensjaren had zijn zoon Rumold (° Leuven 1541) zijn vader in zijn werk bijgestaan, en in 1595 gezorgd voor de uitgave van de derde reeks kaarten van de atlas. Maar Rumold die voorbestemd leek om het werk van zijn vader voort te zetten en het de nodige verspreiding te geven, stierf op zijn beurt in 1600, amper zes jaar na de dood van zijn vader. Daarmee waren al de kinderen van Gerard Mercator sr. overleden⁽⁹⁶⁾ en was de nalatenschap in handen van zijn kleinkinderen, die niet al te best wisten wat ermee aan te vangen.

Wel verscheen nog twee jaar later de samengebundelde Mercator-Atlas bij Bernard Brusius te Düsseldorf, maar die uitgave was nog door Rumold gepland. Daarna was het evenwel gedaan en men wist niet wat er met het voorhanden zijnde materiaal moest gebeuren?

Gerard jr. (zoon van Arnold), die er het meest belangstelling scheen voor te hebben, en die samen met zijn broers, Johan en Michiel, met oom Rumold had samengewerkt, dacht niet in staat te zijn om het werk van zijn grootvader en oom in stand te houden of te commercialiseren. Anderzijds voelde hij wel aan dat men de waardevolle koperplaten en het wetenschappelijke werk van zijn grootvader niet onbenut kon laten. Als voogd van de nog minderjarige kinderen van Rumold⁽⁹⁷⁾, organiseerde hij op 18 maart 1604 een samenkost met de andere voogd, Tilman de Neuville (de tweede echtgenoot en weduwnaar van Dorothea) en de stadsmagistraat van Duisburg (dus een soort familieraad), waar beslist werd dat het ook voor de kinderen van Rumold beter was de gegraveerde koperplaten die in hun bezit waren te verkopen. Gerard jr. -die wel moet geweten hebben hoe hij grootvaders nalatenschap kon doen renderen - kocht zelf de onverdeelde inboedel op voor 2000 daalders. Hij trok ermee naar Leiden, de universiteitsstad, waar meer dan elders wetenschappelijk werk werd geapprecieerd, en deponeerde alles bij boekhandelaar Jean le Maire, die voor de verkoop zou zorgen op een openbare veiling, die voorzien was voor 12 juli 1604. Het ging om de *Tafels van Ptolemaeus*, de koperplaten van de Atlas, en de bibliotheek van Mercator⁽⁹⁸⁾. Deze belangrijke venditie kwam ook Judocus Hondius ter ore en het uitstekende materiaal van de grootmeester van de kartografie interesseerde hem wel, maar hij betwijfelde of hij de prijs, die bij opbod zou bepaald worden, wel zou aankunnen. Petrus Bertius wist hem te overtuigen dat hij over de moge-

lijkheden beschikte om de nalatenschap van Mercator met vrucht aan te wenden. Of hij tenslotte de platen verworven heeft op de geplande venditiedag wordt wel eens betwijfeld. H.F. Wijnman⁽⁹⁹⁾ heeft de mening uitgesproken dat de koop wel eens vroeger uit de hand zou plaatsgevonden hebben.

Wat Petrus Bertius betreft, hij was als zoon van de protestantse predikant Pieter de Bert⁽¹⁰⁰⁾ geboren op 14 november 1565 te Beveren-IJzer, tegen Roesbruggedorp en net als zijn vader Pieter genoemd. In 1567, nadat alle gereformeerde predikanten vogelvrij waren verklaard, is Pieter de Bert met zijn gezin, over Nieuwpoort naar Engeland gevlucht, maar vanaf begin 1575 was hij achtereenvolgens predikant te IJselmonde en te Rotterdam. Einde 1577 werd hij verbonden aan de calvinistische gemeente van Duinkerke.

Pieter de Bert junior bleef tot aan zijn elfde jaar in Engeland en werd toen naar de Latijnse school te Leiden gestuurd. Op 17-jarige leeftijd trad hij op als onderwijzer in verscheidene Hollandse steden. Samen met zijn vader opende hij in 1585 een Latijnse school te Goes, maar vier jaar later liet hij zich inschrijven aan de universiteit van Leiden, waar hij o.m. Justus Lipsius als leermeester had. Op 31 maart 1590 verdedigde hij een theologische stelling over de erfzonde. Toen werd hij benoemd tot rektor van de Latijnse school te Leiden.

Nadat Justus Lipsius in 1591 zijn hooglerarsambt had moeten neerleggen werd hij op een reis doorheen Duitsland vergezeld door de jonge Pieter de Bert, die intussen Petrus Bertius was geworden. Tijdens die tocht mocht Bertius les geven te Straatsburg, maar op 8 februari 1592 werd hij uitgenodigd zich te verbinden aan de Leidse hogeschool. In 1593 werd hij onderregent van het Staten-College, dat bestemd was om gereformeerde predikanten op te leiden. Tevens werd hij belast met het opmaken van de eerste kataloog van de universiteitsbibliotheek. In 1606 werd hij eerste regent van het Staten-College en in 1614 benoemd tot hoogleraar in de zedenkunde.

Afgezien van teoloog was Bertius ook kosmograaf; geen kartograaf maar aardrijkskundige tekstschrijver. Zo schreef hij de teksten voor het door hem in 1598 gepubliceerde *Caert-thresoor, Inhoudende de tafelen des gantsche Werelts Landen met beschrijvingen verlicht, met kaarten van Hondius en Kaerius*⁽¹⁰¹⁾. Hier van verscheen twee jaar later een Latijnse vertaling.

Bertius kende Hondius goed, want deze laatste was op 11 april 1587 gehuwd met

Portret van Judocus Hondius in de rechter benedenhoek van de wereldkaart door Henricus Hondius, in de Atlas van 1633.

Coletta, de zuster van Petrus Kaerius, terwijl de moeder van Kaerius in tweede huwelijk getrouwd was met de vader van Bertius, die in 1580 weduwnaar was geworden⁽¹⁰²⁾.

Hondius zou dus door Bertius serieus aangemoedigd zijn om de kartografische erfenis van Mercator aan te kopen, zij het dat hij hiervoor - zoals hij naderhand zelf schreef - diep in zijn geldbeugel moest tasten. Doch ingevolge die aankoop zou Hondius, die tot dan toe slechts bekend was als stempelsnijder, kartograaf en vervaardiger van globen en zeevaartkundige instrumenten, weldra een voorname plaats gaan innemen onder de uitgevers⁽¹⁰³⁾.

Reeds enkele maanden later, einde februari 1605, verscheen te Amsterdam, als uitgave van Hondius: *Claudii Ptolemaei Alexandrini Geographiae libri octo Graeco-Latini... cum tabulis geographicis ad mentem auctoris restitutis per Gerardum Mercatorem*... Het werk omvatte de 27 oorspronkelijke Ptolemaeuskaarten (die eigenlijk van de hand waren van Agathodaemon), met een 28^e (de Nijldelta) die Mercator er aan toegevoegd had. Deze verzameling was niet alleen begeleid van de Latijnse tekst die Mercator in zijn uitgave van 1585 had voorzien, maar eveneens van de oorspronkelijke Griekse

tekst, die Ptolemaeus zelf had gebruikt. Deze teksten werden verzorgd door Petrus Montanus, een andere schoonbroer van Hondius⁽¹⁰⁴⁾, terwijl Hondius in zijn voorwoord Petrus Bertius vermeldt om de door hem verstrekte adviezen. Het werk dat waarschijnlijk gedrukt werd door de geleerde Amsterdamse drukker Jan Theunisz⁽¹⁰⁵⁾, werd een commercieel succes, wellicht mede dank zij het feit dat het uitgegeven was in associatie met de grootste Amsterdamse uitgever van die tijd, Cornelius Claesz., een man met uitgebreide relaties, die ook een filiaal had te Frankfort, bekend om de boekenjaarbeurs.

Dat deze uitgave renderend was moge blijken uit het feit dat Hondius, niettegenstaande de hoge prijs die hij voor Mercators koperplaten had betaald, op 31 december 1605 een huis aankoopt te Amsterdam, in de Kalverstraat, dat de naam krijgt *In den Wackeren Hondt*, waarin zowel de geboorteplaats (Wakken) als de naam van de nieuwe eigenaar terug te vinden is.

De Mercator-Hondius-Atlas

Reeds het volgende jaar (1606) verscheen er bij Hondius een vermeerderde heruitgave van de grote Mercator-Atlas van 1602. Deze nieuwe atlas bevatte in totaal 143 kaarten en 166 bladzijden tekst. De aanvulling van Hondius bestond uit 36 nieuwe kaarten - waarvan er evenwel maar 7 door hem zelf gegraveerd waren - verdeeld als volgt : 7 kaarten voor Spanje en Portugal, 5 voor Afrika, 12 voor Azië, 6 voor Amerika en nog 6 voor Europese landen en streken, waaronder een voor het bisdom Luik.

Onmiddellijk na de aankoop, in juli 1604, van de koperplaten van Mercator, moet Hondius aan het werk getogen zijn om deze atlas te verwezenlijken, want naast de heruitgave van de Ptolemaeus-verzameling en de inrichting van zijn nieuw huis, zou die anders niet zo spoedig klaar gekomen zijn.

De titel van de nieuwe atlas luidde : *Gerardi Mercatoris Atlas sive Cosmographicae Meditationes de fabrica mundi et fabricati figura. Jam tandem ad finem perductus quamplurimis aeneis tabulis Hispaniae, Africae, Asiae et Americae auctus ac illustratus à Judoco Hondio. Quibus etiam additae, praeter Mercatoris, dilucidae et accuratae omnium tabularum descriptiones novae studio et opera Pet. Montani. Excusum in aedibus Judoci Hondii. Amsterodami 1606.* (Atlas van Gerard Mercator of kosmografische beschouwingen van de wereld en voorstelling ervan, aangevuld met kaarten van Spanje, Afrika, Azië en Amerika door Judocus Hondius. Daarbij nog nieuwe, klare en juiste beschrijvingen - behalve van die van Mercator - van alle platen, te danken aan de ijverige medewerking van Petrus Montanus. Uitgevoerd in het huis van Judocus Hondius te Amsterdam 1606).

De uitgave gebeurde weer in samenwerking met Cornelis Claesz. en Mercator.

tors titelblad werd behouden, maar wel aangevuld met zes vrouwelijke figuren, de zinnebeelden van werelddelen en landen.

Het werk werd opgedragen aan de Staten-Generaal van de Verenigde Nederlanden. En in die opdracht sprak Hondius met veel lof over Mercators onvoltooid levenswerk, dat hij voor veel geld had aangekocht (hoeveel zegt hij niet) en zelf heeft aangevuld. In een daaropvolgend voorwoord komt hij terug op de verdiensten van het werk van Mercator, wiens atlas hij vergelijkt met die van de Jode, van Ortelius⁽¹⁰⁶⁾ en andere verdienstelijke kaartenverzamelingen, om te besluiten dat Mercator primeert aangezien bij zijn voorgangers het toch zo noodzakelijke gradennet ofwel ontbreekt ofwel onnauwkeurig is aangebracht. Hij wijst op het belang van de zorgvuldigheid van de kommentaar op de keerzijde van de kaarten van Mercator, evenals op de nieuwe toelichting uitgevoerd door zijn schoonbroer Montanus.

Deze praktisch volledige atlas van de toenmalige bekende wereld, die eigenlijk de *Mercator-Hondius-Atlas* dient genoemd, bevat nog steeds het voorwoord van de oorspronkelijke Mercator-Atlas, met o.m. de levensbeschrijving van de grote kartograaf uit Rupelmonde/Duisburg door Walter Ghim⁽¹⁰⁷⁾.

In feite is de bekendheid van Mercator en de verspreiding van zijn Atlas grotendeels te danken aan het werk van zijn voortzetter Judocus Hondius, die op de gepaste plaats en op de gepaste tijd dit kartografisch werk wist aan te bieden.

Reeds op 15 maart 1607, nog geen jaar na verschijnen, was de hele oplage van de *Mercator-Hondius-Atlas* volledig uitverkocht. Onmiddellijk werd voor een nieuwe druk gezorgd, die ook vlot van de hand ging en reeds in 1608 gevolgd werd door een derde heruitgave.

Maar nog voor de tweede uitgave te koop was, kwam Hondius in maart 1607 klaar met een *Mercator-Hondius-Atlas* op klein formaat, in kwarto oblong, hierbij waarschijnlijk geïnspireerd door de kleine atlassen van Ortelius die bijzonder attractief waren. Die kleine atlas, met Latijnse tekst, die Hondius uitgaaf, droeg als titel : *Atlas Minor Gerardi Mercatoris à J. Hondio plurimis aeneis tabulis auctus atque illustratus.* Deze mini's waren hoofdzakelijk bestemd voor wie de prijs van de grote atlas maar moeilijk aankon, of voor wie om praktische redenen over een dergelijk klein formaat wenste te beschikken. De kaarten waren alleen maar verkleinde weergaven van deze die voorkwamen in de grote atlas. Ze waren allemaal op één bladzijde gedrukt en meestal begeleid van drie bladzijden kommentaar. In het voorwoord prijst Hondius de geografie en haar bijzonderste beoefenaars zoals A. Ortelius, D. Cellarius, A. Magnini, P. Merula, P. Bertius, e.a. maar in de eerste plaats looft hij Gerard Mercator die hij „de zeer geleerde mathematicus en mijn landgenoot” noemt. Van deze *Atlas Minor* verscheen reeds het volgende jaar (1608) een Franse vertaling, die enkele maanden later weer moest herdrukt worden, en in

Dubbelportret Mercator-Hondius, dat voorkomt in de atlassen, verschenen na de dood van Hondius.

1609 en 1610 kwamen Duitse uitgaven van de pers.

Toen Judocus Hondius, in februari 1612, op 48-jarige leeftijd kwam te overlijden, werd het uitgeven van de atlassen voortgezet door zijn weduwe, Coletta van den Keere, met bijstand van haar nog minderjarige kinderen Judocus II (1595-1629) en Henricus (1597-1651), en enkele verwante raadgevers.

De grote atlas kende tot in 1638 niet minder dan 21 uitgaven, waarvan er acht nog verschenen zijn tijdens het leven van Hondius. In de latere uitgaven vermindert wel het aantal kaarten van Mercator geleidelijk en kwamen er andere in de plaats. In de heruitgave van 1640 waren ze volledig verdwenen.

Na de dood van zijn zwager zorgde Montanus in de latere edities van de grote atlas voor een levensbeschrijving van Hondius en verscheen het fameuze dubbelportret Mercator-Hondius, dat beide kartografen aan dezelfde werktafel voorstelt en de indruk geeft dat de twee mannen hebben samengewerkt. Dat is evenwel nooit het geval geweest, Hondius is eigenlijk onvoorzien de toevallige voortzetter en aanvuller geweest van het werk van Mercator. Hondius was een vakkundig en begaafd graveur en een groot uitgever⁽¹⁰⁸⁾, wiens verdiensten, in zijn korte loopbaan, voor de geografische kennis van zijn tijd van uitzonderlijk belang zijn geweest, maar een uitvinder van systemen en kunstenaar van het gehalte van Mercator, was hij zeker niet.

Evaluatie

Gerard Mercator werd reeds door zijn tijdgenoten beschouwd als de grootste kartograaf van de zestiende eeuw : Abraham Ortelius noemde hem „de Ptolemaeus van zijn tijd”.

Voornamelijk de naar hem genoemde projectie, voor het eerst aangebracht in zijn wereldkaart van 1569, heeft hem onsterfelijk gemaakt, terwijl hij tevens dient geëerd als de schepper van een kaartboek van de hele wereld dat voorgoed is ingeburgerd onder de naam Atlas.

De zeevaart heeft hij met zijn projectie-metode en door zijn studie van het vraagstuk van het aardmagnetisme en de afwijkingen van het kompas, onnoemelijke diensten bewezen.

Mercator was 82 jaar toen hij stierf, en van dat voor die tijd betrekkelijk lange leven heeft hij ongeveer de eerste helft in Vlaanderen doorgebracht en de tweede helft in Duitsland. In laatstgenoemd land heeft hij ongetwijfeld zijn belangrijkste werk tot stand gebracht, maar zijn wetenschappelijke en technische vorming, die dit alles mogelijk maakte heeft hij in Vlaanderen gekregen. De Duitse historicus R. Kirmse schreef ⁽¹⁰⁹⁾ dat met Mercator de moderne kartografie, op grondslag van de door de Leuvense school van Gemma Frisius ontwikkelde triangulatie, haar intrede in Duitsland heeft gedaan. Niet ten onrechte heeft hij reeds in de vorige eeuw een standbeeld gekregen te Rupelmonde (1871) en te Duisburg (1878). Zelfs in Engeland heeft hij door zijn correspondentie met John Dee en Richard Hakluyt een diepe invloed uitgeoefend ⁽¹¹⁰⁾. Het wereldbeeld dat hij met zijn kartografisch werk heeft aangebracht, werd pas in de 18^e eeuw bijgevoegd.

Naast zijn prestaties op het gebied van aardrijkskunde en kartografie is hij ook te beschouwen als filosoof, teoloog en humanist, die diep was doorgedrongen in het geestesleven van zijn tijd. Hij was in briefwisseling of in vriendschappelijke

relatie met tal van geleerden en hij genoot de waardering en bescherming van verscheidene vorsten en leden van de adel.

Met Vesalius en Stevin behoort Gerard Mercator tot de topfiguren van de Vlaamse wetenschap.

Roger-A. BLONDEAU

Noten:

- (96) Ongezonderd wellicht Catharina, die geboren was in 1542 en wier jaar van afsterven onbekend is.
- (97) Gerard Mercator jr. en zijn zwager Tilman de Neuville werden op 12 januari 1601 aangesteld als voogden van de minderjarige kinderen van Rumold.
- (98) In 1604 werd door de boekverkoper Thomas Basson te Leiden uitgegeven: *Catalogue van de boeken der geleerden ende wijtberoemden wereldt-beschrijver Gerard Mercatoris*.
- (99) H.F. Wijnman, *Jodocus Hondius en de drukker van de Amsterdamsche Ptolemaeus-uitgave van 1605*, in: *Het Boek*, 28^e dl., 1944-1946, p. 4.
- (100) Zou afkomstig zijn van Reningelst; wordt ook vaak Jan Janz. (de) Bert genoemd.
- (101) Petrus Kaerius was in 1599 gehuwd met Anna de Bert, zuster van Bertius.
- (102) De moeder van Bertius was in 1580 op weg naar Duinkerke, gevangen genomen en is kort daarop overleden (terechtgesteld?). Zijn vader hertrouwde met de moeder van Petrus Kaerius, die weduwe was, eveneens sedert 1580.
- (103) Zie nota 99 p. 3-4.
- (104) De zuster van Hondius, nl. Jacomina, was gehuwd met Petrus Montanus.
- (105) Zie nota 99.
- (106) Gerard de Jode (1509) met zijn *Speculum Orbis Terrarum*, Antwerpen 1578 en 1593, en Abraham Ortelius (1527-1598) met zijn *Theatrum Orbis Terrarum*, Antwerpen 1570, met vele heruitgaven.
- (107) Onze kennis van Mercator is nog steeds voor een groot deel bepaald door de biografie van Walter Ghim, burgemeester van Duisburg, vriend en buurman van Mercator. Deze in het Latijn gestelde levensbeschrijving werd in het Mercatorjaar 1962 heruitgegeven met een Duitse vertaling van Hans Heinrich Geske, *Die Vita Mercatoris des Walter Ghim wiedergegeben und übersetzt*, in Duisburger Forschungen, VI, 1962, p. 244-276.

- (108) O. de Borchgrave, *Jodocus Hondius kartograaf, 1563-1612*, in: *Wakken Herdenkt, Wakken-Tielt*, 1963, p. 61 en 75.
- (109) R. Kirmse, *Zu Mercators Tätigkeit als Landmesser in seiner Duisburger Zeit*, in: *Duisburger Forschungen*, VI, 1962, p. 93.
- (110) J.A. van Houtte, *Gerard Mercator 1512-1594*, Herdenkingsrede uitgesproken in de openbare algemene vergadering van de Kon. Vl. Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België, op 8 december 1962, Brussel, 1963, p. 15.

In 1994 zal het vierhonderd jaar geleden zijn dat Gerard Mercator is overleden. De twaalf bijdragen, die in DE IJZERBODE zijn verschenen, zullen verbeterd en aangevuld, in boekvorm gepubliceerd worden. Er komt daarbij een kronologische opgave van feiten en werken uit het leven van Mercator, een uitvoerige bibliografie, een personenregister en meer en betere illustratie.

De eerste, weliswaar beknopte, maar volledige biografie van Mercator in het Nederlands.

Dit werk komt zeker op de Boekenbeurs van 1993!

TE KOOP

- **Komplete MINIKETEN PHILIPS F1365.**
Zeer goede staat. 5.000 fr.
NINTENDO. 2.000 fr.
Tel. 057/30 00 25.

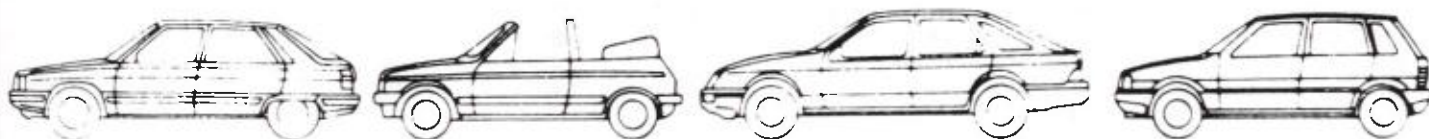
ALGEMENE STALINRICHTING

**NIEUW
in de streek !**

- ☐ Voederinstallatie **AZA**
- ☐ Ventilatie **EMI**
- ☐ Verlichting
- ☐ Sanitair
- ☐ Verwarming

QUAGHEBEUR Rik

Watouseweg 30 - 8970 Poperinge
tel. 057/33.39.60

**HOGERE
VERZEKERINGSPREMIES
voor
JONGE BESTUURDERS ???
NIET
bij**

Het verzekeringskantoor **PRINZIE** bvba

Provenplein 39 A

8972 PROVEN

Tel. 057/30.09.01

30.02.58 (na diensturen)

DIENST 24u. op 24u.

Vraag vrijblijvend inlichtingen

Gekend kantoor sedert meer dan 50 jaar, beheerd door een ervaren team.

VOLKSSCHRIJVERS IN HET SPIEGELBEELD (13)

door Jack VERSTAPPEN

Jerom Verten en Slisse en Cesar

Vlaanderen kent heel wat befaamde auteurs die, om den brode, een of ander beroep uitoefenen. Ik vraag me af of het wel anders kan? Sommigen staan in het onderwijs of tellen de uren stuk op een administratiekruk, anderen dragen een priestergewaad - waar is dié tijd? - oefenen een vrij beroep uit of zijn handelaars waarvan de realiteit helemaal niets met kunst te maken heeft.

Ward Vervarcke en Gaston Duribreux, om het bij deze twee te laten, waren hotelhouders respectievelijk te Knokke en Mariakerke-Oostende. De jong gestorven Medard Verleye was kroegbaas te Torhout, de zeer geprezen dichter Luc Van Brabant oefende het vak uit van opticien te De Panne, Libera Carlier was kapitein ter lange omvaart en rivierloods, Gerard Walschap, Hubert Lampo en Herman Vos hielden het bij de inspectie van de erkende bibliotheken, de grote Willem Elsschot was publiciteitsagent.

Ik zou deze lijst tot in den treure kunnen aanvullen!

De Antwerpse volksschrijver waarover ik het nu wil hebben, dreef een handel in hoeden en petten aan de Grote Steenweg te Berchem. Dat was in de schone tijd toen de heren zich nog tooiden met een hoed: een bolhoed, een deukhoed, een strohoed, een pistolethoed, een borsalino of als het niet anders kon een luxe-pet. Als er maar iets op de haren of de kale knikker stond!

In de wereld van het handeldrijvend volkje heette de man in kwestie Jef Vermeten, in het milieu van de heren auteurs klonk het: Jerom Verten.

In zijn winkel was hij de deskundige die de klanten met gezag adviseerde. Hij deed dat met toewijding en grote ernst. Maar eenmaal de zaak gesloten, dan werd hij een ander mens, een volksschrijver van speciale klasse.

Zijn roeping bestond er in om het grote publiek te doen lachen. Hij schreef teksten voor volkse teaterrevues, waarvoor destijds het publiek storm liep. Vooral de vermaarde jaarlijkse Komediëntenrevues van de Antwerpse Koninklijke Nederlandse Schouwburg werden door hem rijkelijk gestoffeerd. Jerom Verten was de man die de spirituele maar dolle toneeltjes bedacht en op papier zette. Zijn fantasie bleek onuitputtelijk, aangepast aan de gebeurtenissen en aktualiteit zoals het past in dergelijk genre. Hij was de borrelende humorbron en de vertolker, waaronder in de eerste plaats de onvolprezen acteur Jos Gevers, transponeerden het geheel in een regenboog van grappigheid en jolijt.

Schrijver Anton van Casteren, goed bevriend met hem - in samenwerking schreven ze de tekst voor de 50^e uitzending van de fameuze reeks *Schipper naast Mathilde* voor de Vlaamse Televisie in de jaren '50 - vertelde mij: „Zeggen dat Jerom in het dagelijkse leven een droogstoppel was, zou in strijd zijn met de waarheid. Hij was een grappig man, vooral na de eerste pint gerstenat. Hij vertelde steeds de beste moppen, die in omloop kwamen en ik verdenk hem ervan dat hij de meeste zelf had uitgevonden of aan de omstandigheden aangepast. Zoals de Britten ongenadig kunnen zijn voor zichzelf in hun typische humor, zo was hijzelf doorgaans de dupe van zijn humoristische verhalen.”

Niets is zo moeilijk dan vrolijke zaken brengen voor het grote publiek. Er is niet alleen de speciale woordkeuze, maar vooral de manier waarop het werk moet gebracht. Zijn de dialogen naar de streeve kant toe, dan zijn ze niet vatbaar voor geestige interpretatie. Het woord moet volks en vooral ongecompliceerd voorkomen. Mist de tekst deze twee hoedanigheden, dan blijkt hij voor het publiek onverteerbaar. De auteur die zijn zinnen sekuur ciseleert komt er niet toe greep te krijgen op de massa. Als dit de bedoeling is wel te verstaan!

In het Antwerpse teatermidden was Verten vooral bekend als de schepper van de twee bekende figuren Slissen en Cesar, welke beide komische figuren hij eerst in revue-sketchen liet optreden en later tot de hoofdpersonages maakte van het succesvol blijspel, dat hij in samenwerking met Jos Gevers schreef.

De reis doorheen Vlaanderen van Slissen en Cesar is niet in woord onder te brengen. Elke toneelspeler droomde ervan één van beide figuren gestalte te kunnen geven. Tot op de kleinste podia verschenen zij en de kassa rinkelde dan onverpoosd.

Het bleef Jerom Verten niet bij revue-teksten. Hij schreef ook boeken. Nimmer vergeet ik het genoegen en de verrassing die ik - het was in 1941 - beleven mocht aan de lektuur van zijn eerste werk *De Glimlach van de Fakir* - een tweede druk verscheen onder de titel *Het gaat ons goed*. Met dit verhaal heb ik geschaterd en ik werd er tevens grondig door geboeid. Dat vrolijke boek was ieder spoor van banaliteit vreemd. Ik voelde dat Verten niet zomaar mocht worden beschouwd als een gewone grappenmaker, wie het er enkel om te doen was zijn lezers te doen lachen. In 1944 kwam mij zijn *De Rode Pruik* ter hand.

Meer dan voorheen werd het mij duidelij-

lijk dat de auteur behoorde tot het slag van de zeldzame levenskunstenaars die in alle tijden en onder alle luchten getracht hebben het op deze wereld voortdurend bedreigd evenwicht in de gemoederen te herstellen door de macht van het optimisme. Jerom was een met talent begaafd humoristisch verteller, wiens geschriften bovendien het kenmerk droegen van een poëtische visie op mensen en dingen. Met vaardige pen borstelde de auteur feiten en figuren in de losse vertelstijl die hem eigen was, een stijl nauw verbonden aan de spreektaal. Als voorbeeld: in *De Rode Pruik* beschreef hij op ludieke manier de figuur van een Antwerps politiekommissaris: „De deur draaide geluidloos open en Hervinck verscheen in de opening. Zoals altijd was het kwart voor acht. Hervinck was dienstdoende kommissaris en hoofd van de Tweede Wijk, wat met geen opvallende schittering noch veruiterlijking van macht gepaard ging. Hij droeg een vierkantigen, zwarten baard, die uit neus en oren kwam gekropen en hem een plechtstatig uitzicht verleende, koninklijk en vuil. Zijn traanbuizen waren verstopt zodat zijn vochtige ogen steeds om iets schenen te treuren. Dat was ook zo. Hervinck dacht met leedwezen aan vroeger, toen het opsporen van groot wild nog binnen het bereik van elk wijkhoofd lag en de gardevijs er met sabels en knuppels op los gingen. Helaas sedertdien was er heel wat water door de zee gelopen. Alleen overtredingen en misdrijven van geen belang werden aan de lopende band afgehandeld en vormden de troosteloze achtergrond van zijn bestaan. Van de epische werkelijkheid die hij zich gedroomd had, bleef slechts het wrang gevoel over door wormstekigheid aangetast te worden.”

Als we nu even verder grasduinen in de rijke beeldspraak door Jerom Verten gebruikt om zijn verhalen diepte te verlenen, dan stuiten wij op verhalende kleinkunst van eerste gehalte. Met zwier hanteerde hij de „charge”, dat verrukkelijk kind van de komische verbeelding. Ter illustratie een paar leuke voorbeelden: Als het avond wordt: „Op hetzelfde ogenblik draaide de maan haar melklampje achter een wolk uit.”

Over een meisje van licht allooi: „Hij zag hoe Rappe Lies, heupwiegend, alsof er een weegschaal in haar achterste zat, een zeeman achterna ging.”

Over een oud huisje in de havenbuurt: „Het was een gerimpeld en groezelig huisje, bijna zwart, alsof men het in den oven had laten aanbranden. Alleen 's avonds zag het er sprookjesachtig uit,

dan leken de verlichte ramen gele en rode stukjes suikergoed, die, als bij een wonder toeval, doorheen de zwarte korst kwamen kijken."

Avondstemming: „Het Palinstraatje klomk hol en verlaten en de huisjes zagen er nog grauwer dan anders uit. Ze leken wel van puimsteen. Hier en daar blonk er een zwart, gepolijst plasje water met een handjevol sterren er in terwijl de maan, die bovenop een regenwolk schommelde, ernstig op de wijk neerkeek."

Een andere avondstemming: „De straatjes van het Schipperskwartier sliepen en lagen als een nest met muizen bij elkaar, terwijl de katten van het ene trapgeveltje naar het andere sprongen of hun snor oprulden in de spiegel van de maan. Alleen een wonder kon het schipperskwartier weer doen ontwaken. En dit wonder was het openbloeien van de morgen."

Jerome Verten, te Antwerpen geboren in 1909, stierf plots ten gevolge van een hartaderverstopping in het Perscentrum van de Wereldtentoonstelling 1958. In een IN MEMORIAM schreef Louis De Lentdecker: „Ge hebt de kleine kanten van de mensen gezien, ge werd er door gekwetst en geërgd en soms groeide het protest in uw hart. Maar dan kwam de mildheid en die humor boven en met een kwinkslag hebt ge steeds 't verdriet en het onplezierige weggevaagd om het leven in een gulle lach te vertellen."

Reinier Ysabe, zo kwam hij op mij toe.

Wanneer ik mij anno 1953 in Blankenberge ging vestigen, parkeerde ik mijn wagen in een garage aan de de Smet de Nayerlaan. In dezelfde ruimte de auto van een Gentenaar, een charmant iemand die op de Zeedijk woonde. Wij kwamen vrij spoedig met elkaar in contact, zij het dan met de gewone beleefdheidsformules en een woord over het goede of slechte weer.

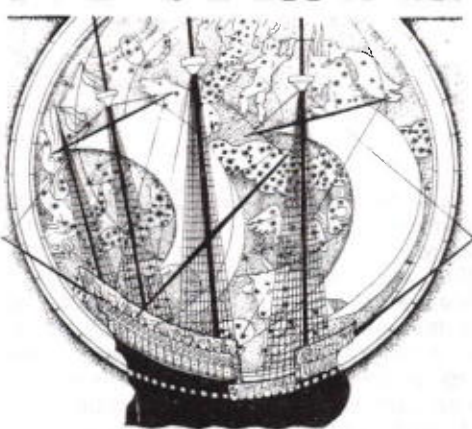
Pas toen de uitbater van de garage mij verklapte „dat die meneer een schrijver was" en Reinier Ysabe heette, wist ik met wie ik te doen had. Een dichter wiens werk toen al verbleekt was, hoewel destijds fel geprezen.

Het lag voor de hand dat ik mij haastte nauwer in contact te komen met Ysabe. Dat lukte vrij spoedig - het winterde scherp en de weinige mensen die dan te Blankenberge wonen zoeken klaps met elkaar - zodat ik ten zijne wel eens werd uitgenodigd op een kop koffie. Op een dag viel de naam Maarten Roels. Het enige boek dat ik mij van deze auteur kon herinneren was *Harten is Troef*, verschenen in 1936. Dat Reinier Ysabe achter die schuilnaam stak, wist ik helemaal niet.

Haast 20 jaar terug had mij de roman *Harten is Troef* uitermate geboeid. Trouwens werd Maarten Roels door de toenmalige critici verwelkomd als een nieuw geluid!

In zijn werk vertelde hij de geschiedenis van een rijk geworden boerenzoon, smoorlijk verliefd op een meisje uit een Gentse herberg op de Korenmarkt. Het drukke bedrijf in deze zaak werd door

NOCTURNE

REINIER
YSABIE

auteur opgetild tot een genre-schildering, waar Yvonne heerste door de kracht van haar bekoorlijkheden. Maar het meisje hield het met een mondaine flierefluiter, wat niet belette dat zij niet ongevoelig bleef voor de verlokkingen van Petrus' fortuin. Van de boerenzoon aanvaardde zij zonder skrupules diamanten oorkringen en daar ze hem dan ook zekere onschuldige gunsten niet onthield, ging de naïeve boer haar beschouwen als „zijn Vonneke". Om aan zijn steeds opdringerige liefdesbetuigingen te ontsnappen, ging zij uiteindelijk een onderkomen zoeken bij een tante te Brussel. Maar de buitenjongen hield voet bij stek, volgde naar de hoofdstad en trachtte door rijkelijk verteer haar hart te verwurmen. Als hij zich weer eens vleien mocht met de hoop dat de kokette schone hem zou toebehoren en hij achteraf vernam dat zij toch zou trouwen met de Gentse snoeshaan, vluchtte hij naar zijn dorp, teleurgesteld en ontmoedigd. Op een dag vond men zijn lijk in het lis aan de boord van de Leie.

Enigszins tranerig, naar het hart van het volk gegrepen, geheel in de trant van onze gewestelijke vertellers, bood de schrijver toch een geschakeerd beeld van een grote, onoverwinnelijke passie. Tevens was Maarten Roels er in geslaagd met zeer eenvoudige middelen en zonder ooit van de realiteit af te wijken, het primitieve karakter van hartstocht naar waarheid en met intensiteit te onderlijnen.

Nog wist ik toen van Reinier Ysabe niet alles af! Na de Tweede Wereldoorlog zou hij onder een ander pseudoniem doordringen tot in de laagste volksgroepen van Vlaanderen. Want hij werd „Ivanov"! Wie heeft deze wekelijkse boekjes niet gekend? In de neerslag ervan hoefde helemaal geen ingewikkelde intriges te worden gezocht. De vertellingen waren eerder naar de goedkope trant, net zoals de kiosklektuur er wekelijks meerdere uitspuwden. Zelfs de gewone feuilleton-

stijl was er niet in terug te vinden. Ze waren, naar Ysabe me verklapte, zo uit de mouw geschud. Naast hem had hij een stel ghost-writers gekreëerd om op hun beurt een boekje te brouwen en in de reeks te brengen. Ook uw dienaar heeft het gedaan onder schuilnaam. Met duizenden exemplaren werden de uitgaven verhandeld, ze gingen van hand tot hand, in trein en bus, in fabrieken en in burelen, zelfs in scholen, voornamelijk in meisjes-instituten, waar ze als verboden lektuur werden gebrandmerkt maar desalniettemin stiekem gelezen omwille van de zoentjes en omhelzingen die er in voorkwamen. Misschien voldeden de boekjes toen toch aan de behoeften van een zekere bevolkingsgroep?

Reinier Ysabe overleed in 1967 op 69-jarige leeftijd.

KLEINE FISCALE KRONIEK

Investeren in een wagen

De zelfstandige die een personenwagen aankoopt, die hij ook gedeeltelijk privé gebruikt, vraagt zich wel eens af wat hij van de aankoop prijs, langs de belastingen, kan recupereren. Welnu, dat is vaak minder dan men denkt!

We nemen een voorbeeld:

Wagen van 800.000 fr. + 200.000 fr. BTW, dus samen 1 miljoen.

Privé-gebruik 1/7 van alle kosten.

Men recupereert:

Bij de BTW 1/2 of 100.000 fr.

Bij de directe belastingen: vijf jaar lang een afschrijving van 900.000 fr. x 75% x 6/7 x 20% = 115.714 fr.

Dat is vijf jaar lang, een jaarlijkse vermindering van belasting van ongeveer 50.000 fr. Wat in absolute cijfers een recuperatie betekent van ongeveer 250.000 fr., maar in feite, gezien de spreiding over vijf jaar, wegens derving van interesten nogal wat minder te betekenen heeft.

Anderzijds moet men ook rekening houden met een derving van interesten op het geïnvesteerde kapitaal. In dit geval ongeveer: 1.000.000 x 7,5% = 75.000 fr. per jaar.

Als men het te investeren bedrag ontleent, betaalt men meer aan interesten, maar aangezien die interestlast in dit geval aftrekbaar is in de bedrijfsafrekening voor de belastingen, ten belope van 6/7, moet er wel eens gerekend worden, om na te gaan wat er profijtlijker uitkomt.

Het berekenen van de interestderving en de interestlasten bij gedeeltelijk ontleenen van het geïnvesteerde bedrag kan een ingewikkeld geval zijn.

Ook datum van aankoop en verkoop van de wagen kan van belang zijn.

Dat alles geldt ook bij het investeren in andere machines of materieel.

Besluit: een goede ondernemer doet geen investeringen zonder zijn accountant te raadplegen!

Serge BLONDEAU
Account. IDAc - Fisk. Adviseur EHSAL

OPEN :

dinsdag t/m donderdag
9.30-12.00 & 14.00-18.00 u.

vrijdag
9.30-12.00 & 14.00-19.00 u.

zaterdag
9.30-12.00 u.

DE FRUITPOORT

Prof.O.Rubbrechtstraat 99
Roesbrugge - 057/30.11.40

Uw groenten- en fruitspecialist heeft voor U in promotie

Geldig van 20/10 tot en met 24/10

1e keus JONAGOLDEN 5 kg voor **99 fr.**

STOOFPEREN

5 kg voor **99 fr.** - 12 kg voor **220 fr.**

POMPOEN **9 fr./kg**

VOLGENDE WEEK - Geldig van 27/10 tot en met 31/10

10 KIWI'S kopen = **5 gratis**

2 kg RENETTEN kopen = **1 kg gratis**

Bij 3 kg APPELSIENEN **gratis** 5 citroenen

Prijzen enkel geldig in de Fruitpoort

De Sint komt eraan !

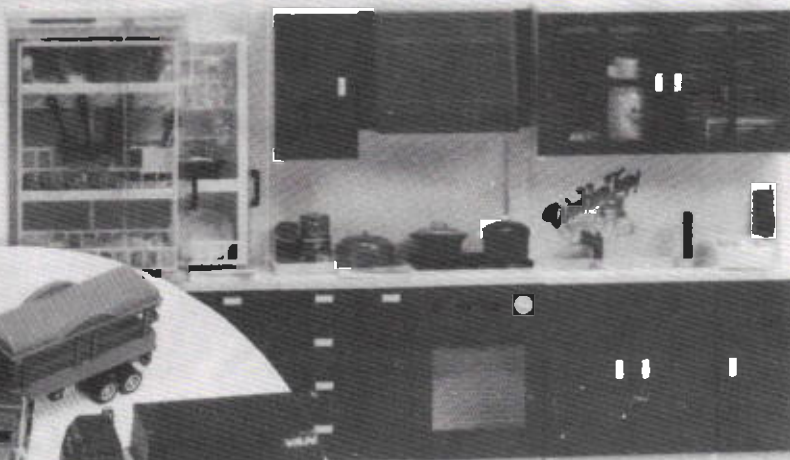
499 F

Elektronische koffer - Geheim Agent

775 F

Keukenset - Bestaat in 3 modellen - met verlichting

309 F

per stuk
Vrachtwagen "Road Master Set"

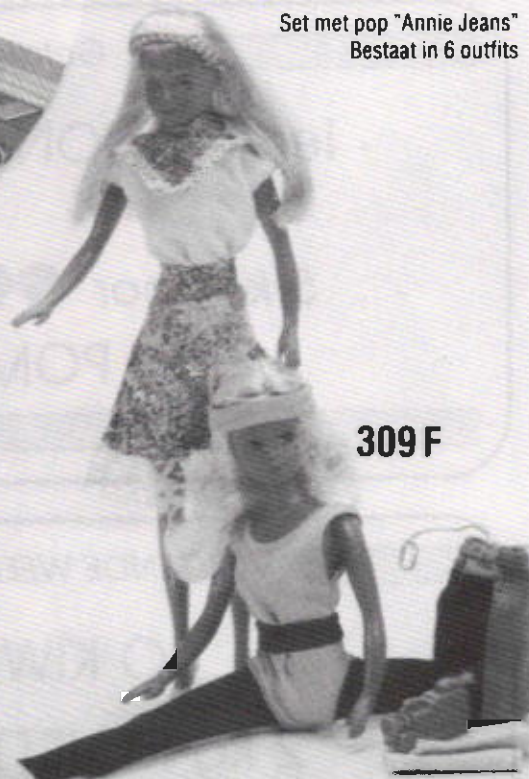

339 F

Koffer Geheim Agent

Set met pop "Annie Jeans"
Bestaat in 6 outfits

309 F

Set met pop "Sweetie Annie" - Bestaat in 5 modellen

Boekhandel **SCHOONAERT**

Bergenstraat 1 - 8972 Roesbrugge - 057/30.03.79

MASSA BEHANG C.V.

Bergensstraat 42, 8691 BEVEREN (kalsijde) (Roesbrugge)
Tel. 057/30.10.20

VERVEN
LEVIS - MATHYS
aan prijzen
buiten concurrentie

GORDIJNEN
Wereldmerken :
ADO - GARDISETTE
UNLAND - ARISTO - enz...

BEHANG
10.000 rollen uit voorraad
aan nettoprijzen
om U tegen te zeggen

DRAPERIEEN
Excl. Engelse stoffen CROWSON en COTSWOLD
Wereldmerken : ADO - ARISTO - GARDISETTE -
UNLAND - VRIESCO - enz...

ONDERHOUDSPRODUKTEN
riem - vliegen- en mierenbussen - boenwas -
trekkers - keeders - vegers - dwelen -
sponsen - zeemvellen - enz...

**Tafelkleden - kanten
sierdoekjes - kralen -
vliegendeuren**

KARPETTEN
wol - klassiek synth.

VOL TAPIJT
VLOERBEKLEDING

Vul nog vlug uw wijnkelder.

Per storting van 25.000 BEF op vrij en 50.000 BEF op termijn of kasbons, ontvangt u 1 fles heerlijke wijn !

Bent U tussen de 16 en 25 jaar en u opent een girorekening, dan ontvangt u een mooie sportzak en bovenop een fles heerlijke wijn.

(Aktie geldig tot eind oktober 1992)

ALLE BELEGGINGEN - LENINGEN - VERZEKERINGEN

Kantoor

Geert VANDENBUSSCHE - DESCHUYTTER

Haringestraat 37 - 8972 ROESBRUGGE-HARINGE - Tel. 057/30.09.86

E.H. Jules LAMOTE, Pastoor van Roesbrugge

Monseigneur R. Vangheluwe heeft E.H. Jules Lamote, medepastoor te Oudenburg, benoemd tot pastoor van de St.-Martinusparochie te Roesbrugge, in opvolging van pastoor-pater A. Louagie, die op 13 mei jl. is overleden.

Vijf maanden lang is Roesbrugge zonder eigen pastoor geweest, maar de eredienst werd stipt en op een bewonderenswaardige manier, al die tijd in stand gehouden door E.H. Henri Vandebussche, rustend pastoor van St.-Kruis, wonende te Haringe, die onlangs zijn gouden priesterjubiläum heeft gevierd.

Op zondag 11 oktober jl. werd E.H. Jules Lamote door E.H. deken P. Mol van Poperinge, plechtig als pastoor aangesteld in een druk bijgewoonde Eucharistieviering, die plaats vond om 15 u., waarna een receptie volgde in de school.

Pastoor Jules Lamote werd geboren te Blankenberge op 7 februari 1944. Hij werd er gedoopt door E.H. Firmin Vanden Abeele, die in de jaren 1942-1958 medepastoor was op de St.-Antoniusparochie aldaar, en die van 1969 tot 1979 pastoor was te Roesbrugge.

Jules Lamote volgde lager en middelbaar onderwijs aan het St.-Pieterskollege van zijn geboortestad en trok in 1962 naar

het seminarie te Brugge. Op 29 juni 1968 werd hij priester gewijd, o.m. samen met E.H. Perneel, de huidige pastoor van Beveren-IJzer. Onmiddellijk daarop werd E.H. Lamote godsdienstleraar en bewaker aan het V.T.I. te Ieper, tot in 1973.

Van 1973 tot 1980 was hij medepastoor op de St.-Godelieveparochie te St.-Michiels, bij Brugge, en van 1980 tot 1984 op de St.-Martinusparochie te Loppem. In 1984 werd hij nog medepastoor op de O.L.V.-parochie te Oudenburg, bij Oostende, om tenslotte te Roesbrugge zijn volle herdersambt op te nemen.

Mijnheer Pastoor, U zijt welkom! In de jongste maanden was de religieuze aanwezigheid te Roesbrugge, naar een dieptepunt gezakt. Nog niet zo heel lang geleden was er een pastoor, een medepastoor en vijf of zes religieuzen, maar in de laatste tijd, leek het wel een van God verlaten dorp, ware het niet dat Haringe ons niet in de steek heeft gelaten. Inderdaad, pastoor Louagie was schielijk overleden en de zusters hebben Roesbrugge moeten verlaten. We zijn blij dat U bereid gevonden werd in ons midden te vertoeven. We hopen op een vruchtbare samenwerking in de geest van het nu veel besproken Canon 212 § 3 van het kerkelijk wetboek, en we wensen U van harte een lang en gelukkig apostolaat!

VOORDRACHT Reuma en rugklachten

Op donderdag 12 november 1992 om 19.30 uur vindt de voordracht plaats over „Reuma en rugklachten” in zaal „Kristen Volkshuis” te Roesbrugge. Deze voordracht wordt gegeven door mevrouw Hilde Lemaire.

Reuma en rugklachten zijn geen ziektes op zichzelf maar wel pijntekens, een signaal dat er iets verkeerd loopt ter hoogte van de gewrichten, het bindweefsel, de spieren, het botweefsel met optreden van verschillende funktiestoornissen.

Wij krijgen een toelichting over de verschillende vormen van reuma, de daaraan verbonden ongemakken en middelen die wij kunnen gebruiken om dit tegen te gaan.

Aandacht voor de rug en dit op verschillende terreinen: de houding, het heffen, tillen...

Doel van deze samenkomst is ook het uitwisselen van ervaringen, opdat wij deze ongemakken beter zouden kunnen begrijpen en ons beter voelen in onze eigen huid.

Organisatie van Ziekenzorg, KAV en KBG-Roesbrugge. Inkom gratis.

11-11-11-POPERINGE STEUNT ZAIRE

Dit jaar grijpt de traditionele 11-11-11-actie plaats op zaterdag 7 november. Zoals elk jaar worden er prachtige wenskaarten aangeboden, die deze keer ook gebruikt kunnen worden als nieuwjaarskaarten. Voor de tweede keer gaat de opbrengst naar een plattelandsproject in de Kivu-streek.

Vorig jaar behaalde men 197.000 fr., wat een financieel rekord was voor Poperinge, en het 11-11-11-komitee wil alles op alles zetten om dit jaar de 200.000 fr. te halen.

Naast de wenskaarten, die verkocht worden aan 150 fr. per set van drie stuks is er de sticker van 50 fr., met als boodschap: „Scheldt alvast de schulden kwijt”. Met deze slogan klaagt 11-11-11 het feit aan dat sinds 1984 veel meer geld gaat van de arme landen naar de rijke dan omgekeerd. Het schuldenprobleem, met de terugbetaling van de hoge intresten zit daar voor heel veel tussen. In geen geval mogen schulden en interesten nog verder verhaald worden op het armste deel van de bevolking. Het zijn immers niet die mensen die het geld leenden of verspilten. Heel wat derdewereldlanden betaal-

- Tafelnappen in katoen of geplastificeerd
- Overgordijnen in nieuwe kleuren
- Dekbedovertrekken en lakens
- Verf- en onderhoudsprodukten
- Grote keus behangpapier

**JACQUES
BERQUIN**

Couthoflaan - 8972 PROVEN
Tel. 057/30.06.54 - 30.11.20

SLACHTER VARKENS

ELKE DAG van de week voor het slachten van varkens, geiten, schapen en voor het versnijden van rundsvlees

EÉN ADRES

**CHRIS
STICKER**

Krombeekseweg 50
Poperinge
33 48 10
30 03 40

den ook al lang hun schulden terug, maar moeten nog een bedrag aan interesten afbetalen dat hoger ligt dan het geleende geld.

Vandaar de slogan: scheldt alvast de schulden kwijt!

Op 14 november dan, komt het 11-11-11-komitee met een sprankelend initiatief uit de hoek: in samenwerking met KSA, VKSJ, Scouts, Chiro-Poperinge en Chiro-Charo wordt een animatienamiddag gepland in de Kouter (aanvang 14 u.).

Het wordt een bont cocktail van keuze-ateliers, waar voor elk wat wils is.

Zin om je te laten opzweepen door een inheems dansritme? Wil je kennis maken met een veelheid van Afrikaanse muziek? Wil je couscous leren klaarmaken van een Afrikaanse huisvrouw? Het kan allemaal op 14 november in de Kouter. Maar er is nog veel meer. Een greep uit het aanbod: poppenkast en inleefhoeken voor de kleintjes, een tentoonstelling, een proefstandje van de Wereldwinkel, een Zairese sprookjeshoek, een schmincksessie i.s.m. de tekenakademie, een boetseer-atelier voor Afrikaanse maskers, enz...

Keuze te over dus! Er wordt gewerkt in een beurtsysteem, zodat elke jongere twee verschillende ateliers kan meemaken. De namiddag is bedoeld voor jongeren tussen 6 en 18 jaar, en de inkom bedraagt 50 fr.

Wie meer informatie wil, of wie in de toekomst mee wil werken om de 11-11-11-aktie en animatie mee vorm te geven kan zich steeds richten tot Luk Durnez, op het telefoonnummer: 30 05 85.

STAVELE - BEVEREN-IJZER

BURGERLIJKE STAND

Geboorten:

- Decroo Dylan, zoon van Johnny en Dorine Temperville (Beveren).

Huwelijksaankondigingen:

- Vandercruysse Dries van Stavele met Demeester Ann van Roeselare.
- Vandamme Marc van Leisele met Coene Nadine van Beveren.

Huwelijk:

- Marc Wyckaert van Beveren met Heidi Deheegher van Stavele.

Overlijdens:

- Medard Bottez, weduwnaar van Martha Faes (Beveren).
- Gilbert Dequeker, echtgenoot van Elisabeth Verbrugghe (Stavele).
- Lucien Delvaal, ongehuwd (Stavele).

K.B.G. Beveren-IJzer

Uitslag van de kaarting op 17 september 1992. Wonnen 3 partijen:

1. Deraeve Martha	326 p.
2. Bustraen Maria	304 p.
3. Gousseij Maurice	291 p.
4. Vandenberghe Michel	272 p.
5. Alleman Rose-Anne	268 p.
6. Van Engelandt Elisabeth	261 p.
7. Nouwynck Nestor	257 p.
8. Ganne Marcel	233 p.

ATELIER CHARLES DENUT

Petit Bazar Belge
Casselstraat 7, 8691 Beveren-IJzer
Grens met Oost-Cappel (Frankrijk)

VAN GHYSEGHEM CHANTAL

(Meise)
met akwarellen

Deze tentoonstelling loopt van dinsdag 20 oktober t.e.m. zondag 29 november '92.

Open: 9 - 12 u. en 14 - 19 u.
Gesloten op maandag. - Toegang gratis

Originele GEBOORTEKAARTJES

bij

**DRUKKERIJ
SCHOONAERT**

Bergenstraat 1
8972 Roesbrugge
tel. 057/30.03.79

Een nieuwe vrouw is
opgestaan
met de NIEUWE PARFUM van
"MAROUSSIA"

Schoonheidsinstituut NATACHA

Parfumerie - Manicure - Pedicure
Sauna - Maquillage - Esthetiek

➔ **PROMOTIE** op de panty's : **3+1 GRATIS**
Panty's voor deze winter zijn binnen.

➔ Nieuw : **OILILY voor kinderen.**

➔ **Speciale aanbieding** : Bij aankoop van eau de toilette van 100 ml van **Vanderbilt** :
GRATIS PARAPLU

➔ **EXCLUSIEVE BIJOUTERIE**

Bergenstraat 1 - BEVEREN-ROESBRUGGE
Op afspraak : 057/30.14.12

Gesloten op dinsdag en zondagnamiddag

Komt er een Dirk Frimout-museum te Poperinge ?

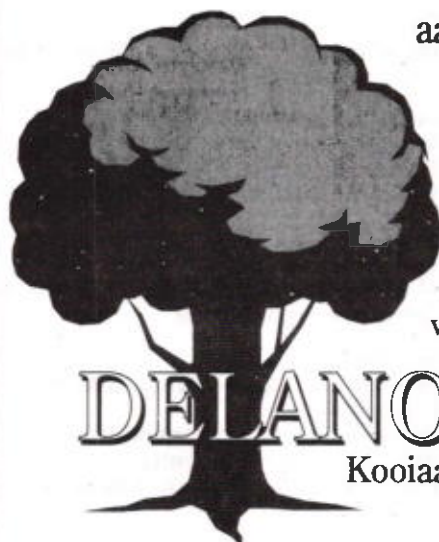

Op maandag 28 september jl. had in de Gotische zaal van het Stadhuis te Poperinge de *tiende* intronisatieplechtigheid plaats van de „Keurbroederschap de Witte Ranke" waarbij vier nieuwe verdienstelijke en voorname leden in deze vereniging werden opgenomen, nl.: Stefaan Couttenye, Lieve Donck-Tytgat, René Henckens en Dirk, burggraaf Frimout.

Deze plechtigheid in aanwezigheid van burgemeester M. Mahieu en de schepenen mevr. A. Lahaye-Duclos en de hr. G. Dewancker, werd ingezet met een overzichtelijk verslag van alle activiteiten en resultaten van de Keurbroederschap in de tien jaren van haar bestaan, door de hr. Baluw, prof. dr. ir. A. Maton. De feestrede werd gehouden door Roger-A. Blondeau, die handelde over het ontstaan van de Keurbroederschap, haar gastronomische activiteiten, enkele speciale en minder bekende eigenschappen van de hop; die tevens hulde bracht aan onze Poperingse wetenschappelijke astronaut, en zijn lezing beëindigde met volgende woorden: „In het Waalse dorpje Redu - nog geen 500 inwoners - sedert enkele jaren bekend als boekendorp, werd vorige week het aldaar gevestigde controlecentrum van de Europese Ruimtevaart omgedoopt tot „Euro Space Center Dirk Frimout", en de astronauten van de Atlas-I vlucht zijn samengekomen om de omdooptplechtigheid bij te wonen. Het centrum is opengesteld voor bezoekers en het kleine Redu heeft er een attractiepoint bij.

In verband daarmee doe ik een oproep, om te Poperinge, de geboorteplaats van Dirk Frimout, een grote permanente tentoonstelling uit te bouwen, die kan en zal zorgen voor een toeloop van belangstellenden, van toeristen, die voor onze welvaart zo dringend nodig zijn".

Die oproep is niet in dovemansoren gevallen en nog in de avonden van dezelfde dag werd een soort „Dirk Frimout komitee" in de schoot van de „Keurbroederschap de Witte Ranke" opgericht, die op 15 oktober voor de eerste keer bijeen komt om de haalbaarheid van een Dirk-Frimout-Museum te bestuderen. Het is zeker niet de bedoeling aan een soort personenkultus te doen, maar een informatieve en edukatieve instelling in het

aanleg en onderhoud van tuinen
snoeien en vellen
van bomen en struiken
zaaien, maaien
en onderhoud van grasperken
aanplantingen

vrijblijvende inlichtingen :

DELANOTE GEERT

Kooiaardstraat 9 - 8640 West-Vleteren

Tel. na 18 u. 057/400 721

Schilder- & decoratiebedrijf

B. RYCKEGHEM-DUERINCK

- wand- en vloerbekleding
- gordijnen
rol-, vouw- en reepgordijnen
- spuitwerken

Blasiusstraat 17C - 8972 KROMBEKE

Tel. 057/40 09 40

leven te roepen die inzichten bijbrengt wat betreft de prestaties en het werk van Dirk Frimout, die zich speciaal heeft toegelegd op het onderzoek en de studie van de aardse atmosfeer, en die om zijn kennis ter zake, precies betrokken is geweest bij het *Mission to Planet Earth*-programma (verdunning ozonlaag, broeikasteffect, enz.). En waar zou dat beter kunnen gebeuren dan in de geboorteplaats van de eerste Belgische ruimtevaarder ?

Dirk Frimout zelf heeft zijn medewerking toegezegd. De initiatiefnemers durven hopen dat het Poperingse Stadsbestuur alle bijstand zal verlenen, om deze unieke kans niet te laten verloren gaan.

Boekhandel SCHOONAERT

Bergenstraat 14 - Roesbrugge
057/30.03.79

VIDEO VERHUUR

HOOGSTE KASBONRENTE

8%

FAST
VOOR 5 JAAR

~ 3 ~

~ 1 ~

naar keuze

Kris ROSSEEUW

Provenplein 48

PROVEN - 057/30.03.55

Hobbyzaak BUSSCHAERT

Blasiusstraat 16 - 8972 KROMBEKE
Tel. 057/40 00 97

Verkoop van rashonden :

Mini Yorkshire Terriër
Maltezer
West Highland White Terriër
enz...

Engelse en Franse bulldog
+ andere grotere rashonden

Verkoop van hondenkorrels :

Eukanuba	Royal Canin
Doko	Willaert
Bento	Debaillie

nu ook
KLANTENKAART

Dekreuen ter beschikking van verschillende rashonden.

Grote keuze in hondenartikelen zoals :
hondenmanden, lissen, shampoo's, enz...

**HET
KWALITEITSMERK**
Oliën en
smeermiddelen

voor : GASOIL - diesel
- verwarming

FUEL-OIL
BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33-35
8972 PROVEN

Tel. 057/30 04 13

- Kinderfietsen
- Dames- en herenfietsen
- Koersfietsen, sportfietsen
- Mountainbikes, hybriden
- Alle onderdelen
- Alle herstellingen
- Alles aan lage prijzen

IEDERE MAAND PROMOTIES

Bergenstraat 1 - BEVEREN/ROESBRUGGE
Tel. 057/30.09.09

De Sint komt eraan

Boekhandel
SCHOONAERT

Bergenstraat 14 - 8972 ROESBRUGGE
Tel. 057/30.03.79

Dagbladen - LOTTO - Verhuur videofilms

MICHEL CAPOEN

Waaienburgseweg 67 - KROMBEKE
Tel. 057/40.08.54

LOOD- en ZINKWERKEN

BESCHOUWING VAN DE MAAND

We moeten weten
en niet vergeten,
dat niet alleen
ons lichaam
dient gevoed.

Een mens
heeft nog
een geest,
die wil
dat je wat leest,
en lezen
doet je goed !

KWALITEITSCARROSSERIE MET AUTOLAKSPUITERIJ
Onze mensen maken het verschil !

Provenseweg 90B - 8970 POPERINGE
Tel. 057/33 47 92

ROESBRUGGE-HARINGE

BURGERLIJKE STAND

Overlijdens :

- Albert Laseure, 77 j., echtgenoot van Marguerite Deprey.
- Robert Danheel, 72 j., echtgenoot van Anna Vernieuwe.
- André Wollaert, 61 j., ongehuwd.
- André Leroy, 82 j., weduwnaar van Solange Sclep.

Geboorte :

- Lise Van Damme, dochter van Peter en Hilde Tanghe.

Huwelijk :

- Koen Sohier van Roesbrugge met Marijke Vanderschaeghe van Handzame.
- Christophe De Smet van Tielt met Ann Cappoen van Roesbrugge.

c.v. RIMAL

- ALGEMENE VOEGWERKEN
- ELASTISCHE VOEGEN
- RENOVATIE VAN GEVELS
- HERSTELLING VAN SCHOORSTENEN

BOURGONDIEDREEF 6 8970 POPERINGE tel. 057/33 74 31 - 21 93 59

SCHRIJNWERKERIJ REGHEERE & Zoon

- Alle nieuwbouw - verbouwing herstellingswerken
- Eigen fabrikatie : houten ramen, deuren, garagepoorten
- Binnenhuisinrichting, plafond- en muurbekleding
- PVC-ramen - rolluiken
- PVC-bekleding
- Daktimmerwerken

Waaenburgseweg 66
8972 KROMBEKE
tel. 057/40 03 71

PEDICURE

Mevr. Vandewalle-Decaestecker
Veurnestraat 9
8640 Vleteren (Oost)

Op afspraak : tel. 057/40 01 01

Ook verzorging aan huis.

Woensdagnamiddag gesloten

Alle voetverzorgingsprodukten
en benodigdheden.

GARAGE-CARROSSERIE

F. DECLERCK

Roesbruggestr. 72
8691 BEVEREN
Tel. 057/30 04 16

- Verkoop nieuwe wagens alle merken
- Benzine en diesel station
- Zelfcarwash
- Grote keus okkaziewagens in toonzaal, direkt leverbaar

CITROEN AX 1988
PEUGEOT 205 look 1991
PEUGEOT 205 GLD 1987
PEUGEOT 405 diesel 1988
TOYOTA Starlet 1989
TOYOTA Corolla diesel 1989

ALGEMENE BOUW- & DAKWERKEN

BERNARD WYFFELS

MOLENWALSTRAAT 1 8972 ROESBRUGGE 057/30 04 54

AKTIVITEITEN EN VERMAKELIJKHEDEN

MAAND OKTOBER

Kaartingen

- Roesbrugge, bij P. Gunst zaterdag 24 oktober Saucissenkaarting t.v.v. Wielerclub „Onze Grens”
Gratis tombola
1° prijs : weekend aan zee
andere prijzen : T.V., fiets
en 200 andere prijzen
- Haringe, in „St.-Jozef” bij Cecile Ryon zaterdag 24 en zondag 25 oktober maandelijkse kaarting voor de leden
- Roesbrugge, bij P. Gunst dinsdag 27 oktober puntenkaarting „Derde Leeftijd”

AKTIVITEITEN EN VERMAKELIJKHEDEN

MAAND NOVEMBER

Kaartingen

Roesbrugge - Gemeentehuis
Lokaal Rode Kruis

BOTERKAARTING

t.v.v. Rode Kruis

Vrijdag 6 NOV. vanaf 18 u.
Zaterdag 7 NOV. vanaf 18 u.
Zondag 8 NOV.
van 10 tot 13 u. en vanaf 17 u.
Inleg 40 fr. - 3 voor 100 fr.

- Roesbrugge, bij P. Gunst maandag 9 november maandelijkse kaarting voor de leden
- Haringe, in de schoollokalen dinsdag 10 november puntenkaarting „Derde Leeftijd”
- Roesbrugge, bij P. Gunst dinsdag 24 november puntenkaarting „Derde Leeftijd”
- Haringe, in „St.-Jozef” bij Cecile Ryon zaterdag 28 en zondag 29 november maandelijkse kaarting voor de leden

Vogelpik

- Roesbrugge, café „Handelshuis” zaterdag 7 november smijting voor de leden
- Krombeke, café „t Kereltje” zaterdag 7 november smijting voor de leden
- Roesbrugge, bij P. Gunst zaterdag 14 november smijting voor de leden
- Haringe, in „St.-Jozef” bij Cecile Ryon zaterdag 14 en zondag 15 november smijting voor de leden

K.V.L.V. Roesbrugge-Haringe

- Kursus dynamisch ontspannen : bewegingsexpressie op 3, 12, 18, 24 november en 1 december in de school te Roesbrugge om 19.30 u. Prijs : 300 fr.
Vooraf inschrijven bij N. Vancaeyzeele 057/30 07 71.
- Kookles : 19 november om 19.30 u. in zaal „Sint-Jozef” te Haringe : Feestelijk koken met varkensvlees.

Toneel

- Op vrijdag 30, zaterdag 31 oktober, zondag 1 en maandag 2 november brengt de toneelvereniging „Met Verenigde Krachten” het toneelstuk „t Eeuwig leven - Amen” in zaal „De Strooyen Hen” te St.-Jan-ter-Biezen.

Kunsttentoonstelling

- Haringe, Dorpshuis zaterdag 31 oktober, zondag 1 en maandag 2 november telkens van 9 tot 12 u. en van 14 tot 19 u.
Kunsttentoonstelling
olieverf, aquarellen en pentekeningen van Herman Theunynck, Luc Bacque, Frans Herpelinck en Gerard Braem.

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

We staan weer voor sociale onrust. De twee grote vakbonden ACV en ABVV organiseren een waarschuwend werkonderbreking.

Er zijn bedrijven in dit land, die jarenlang geprofiteerd hebben van allerlei toelagen en subsidies, en die vele honderden miljoenen hebben verdiend, een winst die zij geregeld hebben overgesast naar hun eigen portemonnee. Al is dit wel gebeurd langs allerlei kronkelwegen (holdings !), zodanig dat de operatie niet opvalt. Maar als enkele jaren later, het bedrijf tengevolge van bepaalde omstandigheden in financiële moeilijkheden komt, zijn er natuurlijk onvoldoende reserves voorhanden om het deficit te overbruggen. Men gaat met plezier de boeken neerleggen en dringt zelfs aan op een faillissement. Daarna kan men met een zuivere lei beginnen en de schuldeisers moeten maar naar hun centen fluiten. Dat op die manier tal van kleinere toeleveringsbedrijven eraan ten onder gaan, dat kan de kapitaalmafia niks schelen !

Dat alles wordt ondergeschikt gemaakt aan de bedrijfswinsten is weer eens gebleken toen kort geleden Tony Vandeputte, de sekretaris van het Verbond van Belgische Ondernemingen op een perskonferentie over de Europese Week tegen Kanker zegde dat met het verbod van reclame op tabak een politicus voorname-lijk persoonlijk prestige zoekt in plaats van het algemeen welzijn te dienen. Dat medici over de gehele wereld vastgesteld hebben dat tabaksverbruik nadelig is voor de gezondheid, wordt dus eenvoudigweg van de tafel geveegd. Dat jaarlijks duizenden sterven van longkanker juist door tabak te verbruiken, dat telt niet mee, als de fabrieken maar draaien !

„Ik ken dat allemaal”, zegt Gusta, „en ik weet ook met hoeveel sociale feeling onze ministers hun besparingsmaatregelen opstellen. Zo bijvoorbeeld wat de gezondheidszorg betreft. Onlangs werden een deel medikamenten uitgeschakeld van terugbelating door de ziekteverzekering. Daaronder het bekende Lysomucil, een geneesmiddel dat vaak voorgeschreven wordt bij oudere personen met aandoeningen van de luchtwegen. Elke arts zal toegeven dat het steeds met goed gevolg wordt aangewend. En toch wordt het niet langer terugbetaald. Onze gepensioneerden, die vaak over een pensioentje beschikken van nog geen twintigduizend frank per maand, moeten hier dan maar duizend frank per maand uit eigen zak betalen. Maar „de pil”, fel in gebruik bij jonge tweeverdieners, wordt wel terugbetaald !”

Wat zeg je daarvan ?

Poi

TOUSSAINT
Groot- en kleinhandel

**GOEDKOOP en KWALITEIT
IS ONZE REKLAME**

Toonplaats : Bergenstraat 1
Beveren-Roesbrugge - 057/30 09 09
Burelen : Prof O Rubrechtstraat 67
Roesbrugge
057/30 11 72 - 38 85 34

SCHOONHEIDSINSTITUUT

VALERIE

SCHOONHEIDSSPECIALISTE
CAMOUFLAGISTE

- Bepaal uw eigen look door een kleur- of stijlanalyse
- Vraag inlichtingen

Esthetiek - Solarium - Pedicure
Zonnebank
3 gezichtsbruiners

Provenplein 3
8972 PROVEN

057/30 08 51

MEUBELN

VOOR UW KEUKEN, EETPLAATS,
SALON EN EETKAMER

Door nauwe relaties met vrienden-fabrikanten en onze
jarenlange ervaring in de meubelbranche kunnen wij
voor uw wens en beurs het best selecteren dat op de
markt is

Kom rustig rondkijken in onze toonzal
Wedden dat je verrast zult zijn van het aanbod

meubels declerck

U bereikt onze toonzalen via de baan veurne-leper
afslag richting Beveren

weegschede 36
058/29.90.98

GYVERINKHOVE

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREEVE

Tussen Watou en den Abeele, niet verre van Steenvoorde, boerde Basiel Carrette, die è trouwd was met Sientje Lootens, op è redelijk groote hofstee. Ze waaren daar begunnen boeren, eenigte jaaren achter den laatsten oorlooge, ols ze 't hof hadden kunnen overnemen van d'ouders van Sientje ... In 't begin hadden ze nog de goe jaaren had, maar 't had osan è beetje met è keer begunnen verminderen en in de laatste jaren was 't dat niet meer, zeiden ze ... Met de beesten was er nieten mee te verdienen, 't graan ging geen geld en de prijs van de pattaten was belachelijk ... Olzoo kwam het dat ze, op 't zeggen van Basiels broere Medard, die oek boerde ol de kanten van leper, over è schaa-keld hadden op groensels kweeken ... Z'hadden ol è jaar bloemkools è daan, maar dat hadde oek niet te best è ruwesiert, maar dit jaar stoegen ze met zeven gemeente andjoens, die ongehoord schoone stoegen ... Basiels broere, die op è zundag è kommen was, hadde ze bekeken en hij zei het oek ...

„Ols de prys nog olzoo bluoft!“ zei Medard ... „t ga wel zyn van deze keer!“

„t Ga nooit geen tyd meer zyn voor de boeren, gelyk binst den oorlooge ennée!“ zei Sientje, binst dat ze zaaten kaffie te drinken ... „Myn moeder vertelde dat ze toen hulder butter verkochten aan zeshonderd frank de kilo en voor d'eiers, negen frank van 't stik kreegen! Je moet è keer peinsen, over vijftig jaar! Met 't gewin van d'eiers olleene, kocht myn moeder, voor heur en voor mien, è grooten gouden collier en voor elk è schoonen gouden monter!“

„Dat weet ik nog styf wel van dien gouden collier!“ lachte Basiel ...

't Was wel veertien daagen laater, op è dag in de zomer. Basiel hadde geheel de voor-noene è klawierd op zyn stikken, in è triestig, regenachtig weere, veel te koud voor den tyd van 't jaar. è Was ongehoord blyde van 's noens naar binnen te gaan ...

„Kom!“ zei Sientje, ols'n binnenkwam... „we gaan zeere soep eeten, je gaat daarvan verwarmen!“ Binst dat ze bezig waaren vroeg Sientje of er veele wied stoeg in de party andjoens ...

„Dat is nog redelijk!“ zei Basiel ... „maar 't weere zou moeten beteren ennée, 't is veel te nat!... kyk, 't is by den twaalven!“ zei'n meteen ... „k gaan è keer horkten wuk da'ze zeggen van 't weere!“

Basiel zette de radio aan ... 't was zeker djuuste 't laatste van de beursberichten, want z'hoorden djuuste nog zeggen: „...en Dow Jones fel in waarde gezakt!“

Sientje verslokte aan heur soepe, van klaare verschot ols ze dat hoorde ...

„Maar wuk hapert er nu met joen!“ riep Basiel.

„Maar hoorde gy niet wuk dat ze daar djuuste zeiden!“ jammerde Sientje ... „d'andjoens zyn veel in waarde è zakt ... 't ga weere nieten zyn!“

KWAAK

HERFSTAKTIE met UITZONDERLIJKE PRIJZEN

Gebruiksvriendelijke lichtgewicht VHS-camcorder

- eenvoudige bediening
- volautomatische functies
- perfecte beeldkwaliteit
- kompakt VHS-C formaat
- weegt amper 900 gram

38.990 fr.

VKK 6853

ELEKTRO CAPPOEN

Prof.O.Rubrechtstraat 12

8972 ROESBRUGGE

tel. 057/30.05.94

DE IJZERBODE

Verantwoordelijke uitgever :
Drukkerij Schoonaert
Bergenstraat 1
8972 Roesbrugge
tel. 057/30 03 79
385-0056772-90

INFORMATIEBLAD voor de DIEPE WESTHOEK
met bijdragen over regionale geschiedenis en populaire wetenschap
22^e Jaargang Nr. 11 november 1992

Algemeentekantoor 8972 Roesbrugge

Wordt maandelijks
gratis verspreid in :
Roesbrugge - Haringe
Proven - Krombeke
Stavele - Beveren - Watou
Jaarabonnement 220 fr

Bij de Lodewijk van Gruuthuse-tentoonstelling te Brugge

Over bier, gruit en... hop uit het land van Poperinge !

De hoppestreek is een „luchtkuuroord” !

Tot 30 november wordt er te Brugge, in het bekende Gruuthusemuseum een tentoonstelling gewijd aan „Lodewijk van Gruuthuse, mecenas en diplomaat (ca. 1427-1492)”.

Lodewijk van Gruuthuse was in zijn tijd, een zeer voornaam persoon, want hij was niet alleen heer van Gruuthuse, maar ook prins van Steenhuyse, graaf van Winchester, heer van Avelgem, Haamstede, Oostkamp, Beveren, Tielt-ten-Hove en Spiere. Hij was ridder van het Gulden Vlies, diplomaat, hoveling en raadsman van de hertogen van Boergondië. Hij beschikte over een enorm fortuin, was een groot kunstminnaar en bibliofiel, bezitter van een onschatbare verzameling handschriften. Zijn bibliotheek gold als de rijkste van het land, na die van de hertog. Later is die boekerij terecht gekomen bij Lodewijk XII van Frankrijk. In de „Bibliothèque Nationale” te Parijs, bevinden zich meer dan 150 prachtig verluchte handschriften, die afkomstig zijn van Lodewijk van Gruuthuse en zijn wapen en devies (*Plus est en vous*) dragen.

Lodewijk van Gruuthuse was eigenlijk een afstammeling van een zijtak van de Brabantse heren van Grimbergen. Een van zijn voorvaders had zijn naam (en ook een groot deel van zijn fortuin) te danken aan een leen te Brugge, waaraan de inkomsten uit het gruitrecht in die stad verbonden waren.

Gruit was een mengsel van gedroogde kruiden, dat als smaakmaker bij tarwe- en gerstevocht gevoegd werd om bier te verkrijgen. Het bestond voornamelijk uit gage (welriekende oranjeleurende bloemkattjes), rosemarijn, salie, anijs en thijm.

Bier met gruit en hop

Bier is een zeer oude drank, die reeds duizenden jaren geleden zou ontstaan zijn in het Tweestromenland, tussen Tigris en Eufraat, waar men gebakken brood in de zon liet drogen, het daarop weer in water weekte, en deze broodpap liet gisten. In de loop van de eeuwen kwam er echter wel enige verandering in de samenstelling van het bierdeeg en van de werkmetode.

Bij opgravingen in Vóór-Azië werd een kleitablet gevonden die dateert uit 600 voor Kristus, en waarop in spijkerschrift het oudst bekende bierrecept staat vermeld.

Dat rudimentaire bier volgde de beschavingsroute: het werd gebrouwen in Egypte, in Griekenland en in Rome, en van

daaruit kwam het in Gallië en Germanië terecht, waar het aan een echte triomftocht begon !

De Romeinse keizer Julianus de Afvallige, die nogal wat in Gallië had gevochten en de daar heersende zeden en gebruiken had leren kennen, schreef bij zijn thuiskomst, „dat de door een eeuwenoude dorst gekweldde Galliërs, bij gebrek aan druiventrossen (om wijn te maken), hun toevlucht namen tot korenaren (om bier te maken)”.

In het middeleeuws-leenroerig tijdperk, toen de landelijke mens afhing van een kasteel of een klooster, en daar tot een soort commune behoorde, werd er op het kasteel of in het klooster voor de hele gemeenschap gebrouwen. In de kastelen was dat het werk van de vrouwen, in de kloosters van broeders, onder de leiding van pater-brouwer. En precies omdat er op zoveel verschillende plaatsen bier werd gemaakt, ontstond er een vrij groot aantal soorten van deze drank, die van elkaar afweken in smaak en samenstelling.

Door de toevoeging van geurige en smaakgevende kruiden en planten aan het sopje van gekookte korenaren, poogde men het bier aantrekkelijker te maken. De kookkunst - en daartoe behoorde aanvankelijk ook het biermaken - is altijd, en tot op de dag van heden, een experimentele kunst geweest.

Hoppecrust.

De hopplant, houtsnode uit het Cruide-Boeck van Rembert Dodoens (1554)

In de hoge middeleeuwen ontstonden er in de steden en dorpen overal kleine brouwerijen: er bestaat een geschrift van 1068, van de hand van Theoduin, bisschop van Luik, die toelating tot brouwen verleende aan de brouwers van Hoei. De uitbaters van de brouwerijen moesten hun eigen kruidenmengsel of gruit samenstellen, maar naarmate het bierversuik

toenam, en dus de brouwactiviteiten stegen, zagen de brouwers zich verplicht gruit aan te kopen bij huizen die zich op de vervaardiging ervan speciaal toelieden.

Ridders en edellieden die grond in leen kregen, ontvingen daarmee vaak ook bepaalde monopolierechten, waaruit ze dan min of meer belangrijke inkomsten konden halen, bv. het alleen recht van de visvangst, of van het graanmalen, enz. Zo kreeg een heer uit het stamhuis van Grimbergen, samen met een leen in het Brugse, het gruitrecht, de alleenverkoop van gruit, die vervaardigd en opgestapeld lag in het gruthuis. Te Brugge mocht alleen bier gebrouwen of ingevoerd worden dat zijn smaak had gekregen met het kruidenmengsel uit het gruthuis. De bevoordeligde leenman werd er rijk van, en kreeg de naam: heer van Gruuthuse. In een dokument van 1380 werd het gruitrecht nog eens bevestigd door de toenmalige graaf van Vlaanderen, Lodewijk van Male.

Wie er ergens bij het samenstellen of experimenteren met een eigen kruidenmengsel, voor het eerst de hop - die hier en daar in het wild groeide - in het bier heeft aangewend, weet niemand, maar dat moet zich waarschijnlijk halverwege de 14^e eeuw hebben voorgedaan. En dat bleek weldra een voltreffer, omdat hop niet alleen aan het bier een aangename lichte doorsmaak geeft, maar ook de houdbaarheid ervan bevordert.

Het moet zijn dat brouwgeheimen toen minder angstvallig werden bewaard dan tegenwoordig, want op betrekkelijk korte tijd werd er overal hop in het bier gebruikt. Misschien werd het door de brouwersmeiden van het ene kasteel naar het andere doorverteld. Ook is het mogelijk dat het oorspronkelijk begonnen is in een klooster en dat een jonge broeder, het ergens achter een hoekje heeft verklapt aan een rondborstige keukenmeid.

Wat er ook van zij, weldra werd op elk domein een eigen hoptuin - een „hoppe-cruythof” - aangelegd, waar werd gekweekt voor de eigen brouwbehoeften.

Die hoptuinen bestonden nog lang niet uit gestaakte percelen, zoals wij die nu kennen, maar de hop werd aanvankelijk gekweekt op lage heuveltjes, die hier in onze streek „hommeloevers” werden genoemd.

In de familiale ekonomie, die volgde op het leenheerlijke stelsel, bezat elk goed dat instond voor zijn eigen alimentaire behoeften - de zgn. *hofstede* - ook een eigen hoptuin, waaruit men meestal een zekere hoeveelheid moest afstaan aan de heer-eigenaar voor diens private brouwsels.

Naderhand zijn sommige kleinere landbouwbedrijven zich speciaal gaan toeleggen op het brouwen ten behoeve van de gemeenschap; en tot in deze eeuw - de ouderen onder de lezers weten dat beslist nog - hebben we de boer-brouwer gekend. Die is pas uit de circulatie verdwenen, toen in de brouwerijwereld, tengevolge van de overgang van hoge op lage gisting, te grote investeringen zich opdroegen.

Portret van Rembert Dodoens, gravure van J.F. Foppens in "Bibliotheca Belgica"

Dat de hop in Vlaanderen reeds vroeg een belangrijke rol heeft gespeeld, moge blijken uit het feit dat in 1409, hertog Jan Zonder Vrees een hoporde stichtte, die nog altijd bestaat en van internationale betekenis is geworden. Een orde die bedoeld was om de hopkultuur aan te moedigen en tevens om de hertog bij de Vlamingen geliefd te maken. Het juweel van deze orde bestond uit het wapenschild van het graafschap Vlaanderen, omringd door een gouden ketting van hopperanken. Rond het schild prijkt twee keer de kenspreuk „Ick Zwighe”. Wat er precies moest verzwegen worden is niet duidelijk.

De Poperingse hop van Plinius tot Dodoens

Een paar zinsneden uit de Keure van Ieper, van 1422, wijzen erop dat de hopteelt toen reeds in het Poperingse van een zeker belang en bovendien van uitstekende kwaliteit was. In 1537 werden door de abt van St.-Omaars, heer van de Stad Poperinge, de eerste zeven „hommelkeuders” aangesteld, die moesten waken over de kwaliteit van het te koop gestelde produkt.

Wie over hop spreekt denkt onmiddellijk aan bier en reeds in de 15^e eeuw was bier in deze streek de volksdrank bij uitstek. Uit oude kronieken blijkt dat in het laatste kwartaal van de 15^e eeuw, Poperinge bestendig een enorm aantal dronkemans telde. De burgers dronken omdat de lakennijverheid in verval was en de boeren dronken omdat de hopteelt floreerde. Dit had tot gevolg dat hertog Filips de Schone, in 1493, het bevel uitvaardigde dat op het grondgebied van Poperinge alle drankhuizen en brouwerijen moesten gesloten worden om reden van buitensporigheden.

Hop was als plant eigenlijk reeds lang bekend, en werd voor zover wij weten voor het eerst beschreven door Plinius de Oudere, die de dood vond bij de uitbarsting van de Vesuvius in het jaar 79. In hoofdstuk 15 van boek 21 van zijn *Naturalis Historia*, die pas na zijn dood werd uitgegeven, vermeldt hij - in het Latijn natuurlijk - de hop als sierplant, als geneeskrachtig kruid en tevens als groente. Wat dit laatste betreft heeft hij het speciaal over hopscheuten, die nu weer in de jongste tijd als delicatesse in de gastronomie naam hebben gekregen en in onze Poperingse restaurants in smakelijke schotels worden opgediend.

Maar ook later bleef de hop in de geneeskunde haar goede faam bewaren. We weten dat zowel Avicenna (980-1037), de beroemde middeleeuwse mohammedaanse wijsgeer en arts, die een uitvoerig compendium der geneeskunde schreef, en nog veel later Paracelsus (1493-1541), de zeer bekende Zwitserse medicus, die veel plantaardige geneesmiddelen ontdekte, op de hoogte waren van de kalmerende, licht-hypnotiserende en curatieve eigenschappen van deze plant.

In 1542 verscheen te Bazel, bij drukker Michiel Isingrin, een baanbrekend botanisch werk, eveneens in het Latijn gesteld, waarin een 500-tal plantensoorten werden beschreven en tevens 512 prachtige houtsneden van plantafbeeldingen voorkwamen. Het werk dat als titel droeg *Historia stirpium commentarii insignes* was samengesteld „door den hoochgeleerden Doctoor in Medicijnen Leonhaert Fuchs” (1501-1566), professor in de geneeskunde aan de universiteit van Tübingen, een geleerde van internationale faam (de bekende Fuchsia is naar hem genoemd). Een jaar later zorgde Fuchs bij dezelfde drukker voor een Duitse vertaling. Tevens verscheen, ook in 1543, een Nederlandse vertaling, onder de titel, *Den nieuwen Herbarius*, blijkbaar van de hand van de toen 25-jarige Mecheelaar Rembert Dodoens.

In dat werk - dat ik heb kunnen consulteren, omdat een exemplaar ervan in het bezit is van iemand uit mijn kennissenkring - bespreekt doctor Fuchs ook de hop (cap. LVIII) en in verband met „Die cracht ende werckinge” ervan, schrijft hij o.m. dat hop het bloed reinigt en purgeert, de gal afdrijft, en waterafdrijvend en laxerend werkt; in het kraambed zou hop eveneens haar verdienste hebben, want zij „ontsluyt oock de moeder”, terwijl - altijd volgens Fuchs - de wortel van de hopplant „allerley verstoptheyt” verdrijft en aan te raden is voor ongemakken van de lever en de milt.

Dat is voor zover we weten de eerste wetenschappelijke benadering van de hop, in de volkstaal.

Elf jaar later, in 1554, verscheen van Rembert Dodoens, die intussen te Mechelen Stadsgeneesheer was geworden, een oorspronkelijk in het Nederlands geschreven CRUIJDE-BOECK, waarin hij wel enigszins teruggreep op het werk van

(vervolg blz. 369)

De oorlogstribulaties van vader Jules Depuydt (1)

Hier volgt het verhaal van mijn vader Jules Depuydt, die op een dag, in het begin van de Eerste Wereldoorlog, een kameraad vergezelde die met zijn paard en rijtuig van Stavele naar Poperinge reed om boodschappen te doen, maar van welke uitstap hijzelf pas vijf jaar later terug thuis kwam.

Ter verduidelijking vooraf het volgende :

Bij het begin van de oorlog was mijn vader vijftien jaar. Aangaande legerdienst was hij van de klas 1909. Veel mannen van zijn klas, die legerdienst hadden gedaan, waren reeds gemobiliseerd. Maar bij zijn eerste oproeping had mijn vader zich bij de loting, die toen nog in voege was, eruit geloot. Daardoor was hij vrij van legerdienst, althans in normale tijden.

In de dagen van het begin van het verhaal werd er aan de IJzer bij Diksmuide verwoed gevochten en rond Ieper was de slag in volle gang, om de opmars van de Duitsers tot staan te brengen. Daardoor waren Stavele en de omliggende dorpen, die zeer dicht achter het front lagen, overspoeld met soldaten en vluchtelingen (zie artikels IJzerbode sept. 1978 - febr. 1980 „*Stavele in Wereldoorlog 1914-1918*” van Roger Lanszweert). Dag en nacht werden lange rijen legervoertuigen en zwaar oorlogsmateriaal door de straten van Stavele. Daartussen lange kolommen marcherende soldaten, die zich op de hofsteden installeerden, of verder naar het front trokken.

In die ongehoord drukke dagen heerste er tevens een zeer gespannen sfeer bij leger en politieoverheid in verband met mogelijke spionage. Het gerucht deed zelfs de ronde dat Ulanen, die in de eerste dagen van de oorlog in de streek waren geweest, zich mogelijk als burger zouden hebben vermomd en zich onder de vluchtelingen bevonden. Vandaar overal strenge controle. Daarom was iedereen verplicht steeds in het bezit te zijn van zijn „*permis de séjour*” (verblijfsvergunning) van het ogenblik dat men zich op straat begaf. Wanneer men zich buiten zijn gemeente wilde begeven, moest men bovendien over een geldige vrijgeleide beschikken, die „*laissez-passer*” werd genoemd.

Op vele punten stonden schildwachten (sentinelles) die grondig de papieren van de burgers controleerden. Bovendien waren er nog de mobiele gendarmen, die op de meest onverwachte plaatsen en tijdstippen opdoken om hetzelfde te doen. Ik was toen twee jaar oud.

Het verhaal van Jules Depuydt

Het was een dag op het einde van november 1914. Die dag was het biddag in

Stavele. In die jaren werd een biddag nog gevierd als een zondag, zodat ik niet ging werken. In feite werd er in die dagen niet altijd normaal gewerkt, uit oorzaak van de oorlogstoestand in de streek. Zoals het al dagen bezig was, waren tijdens de nacht weer lange kolommen legermateriaal door het dorp getrokken. Op het dorpsplein stond het vol zwaar geschut en zoals andere nieuwsgierigen, was ik kort na de middag gaan kijken naar die ongewone bedrijvigheid. Doch ik bleef daar niet lang en keerde terug naar huis. Toen ik vlak bij mijn woning kwam, werd ik achterhaald door een kameraad die me zei dat hij met zijn paard en rijtuig naar Poperinge moest om een paar dringende boodschappen af te halen. Hij liet verstaan dat hij graag gezelschap had gehad met al die drukte langs de baan. Hij vroeg mij of ik soms goesting had om mee te rijden en eens te zien hoe de toestand in Poperinge was. Ik stemde toe. Vlug liep ik naar binnen om een andere vest aan te trekken en zei tegen mijn vrouw, dat ik even zou meerijden naar Poperinge, maar dat we stellig thuis zouden zijn vóór het donker werd. Mijn vrouw gaf mij nog geld mee om, terwijl ik in Poperinge was, een nieuwe wintersjerp te kopen. Zij vroeg mij nog of ik wel mijn „papieren” bij me had. Nadat ik dat had nagezien, reden we weg.

Het was nog redelijk kalm op de baan naar Krombeke. Slechts af en toe enkele vluchtelingen, die met een stootkar of enkel met een pak op de rug, ergens naartoe trokken. Reeds bij het binnenrijden van Krombeke moesten we stoppen voor controle. Verder ging het goed tot aan *De Lovie*. Daar was er grote drukte van soldaten en we moesten zeer dicht langs de gracht rijden om voorbij een zeer lange kolomme soldaten te geraken, die op de baan stond. Daar moesten we opnieuw onze „papieren” laten zien.

Hoe dichters wij Poperinge naderden, hoe meer de drukte toenam. Bij het binnenrijden van de stad moesten we opnieuw een controlepost voorbij. We reden tot aan de afdaal van de Pottestraat en stopten daar, omdat het te moeilijk werd om verder door te geraken. De straat stond vol legervoertuigen. Mijn kameraad besloot het eind tot in de Gasthuisstraat, waar hij naartoe moest, te voet af te leggen. Ik bleef bij het paard en zag meteen ook af van een wintersjerp te gaan kopen. Het duurde niet te lang vooraleer ik mijn makker met een groot pak onder de arm zag terugkomen. Ik zag dat hij gehaast was om met zijn rijtuig uit dat geweld weg te geraken. Langs dezelfde weg keerden wij terug en aan dezelfde posten moesten we opnieuw stoppen. Aan *De Lovie* was het kalmer geworden. Zonder verder op-

onthoud reden wij Krombekedorp binnen langs de Poperingestraat.

Aangehouden

Maar ongeveer een paar honderd meter vóór het kruispunt bij de kerk, zagen wij een groep vluchtelingen staan. Wij stapten uit om te vragen wat er gaande was en we vernamen dat een paar Franssprekende gendarmen grondig alle papieren controleerden. Terwijl wij daar stonden, kwamen nog steeds mensen bij, zodat daar reeds een hele groep stond te wachten. Toen wij aan de beurt kwamen, gaf mijn kameraad eerst zijn „papieren”. Terloops moet ik zeggen dat hij ongeveer acht jaar ouder was dan ik. Die gendarm bekeek langdurig zijn papieren en gaf ze dan eindelijk met een onverstaanbaar gebrom terug. Toen kwam ik aan de beurt. Maar nog vooraleer hij mijn papieren goed had bekeken, snauwde hij mij van alles toe, waarvan ik geen woord verstond. Ik liet blijken dat ik geen Frans verstond, maar toen begon hij nog meer te schelden. Ik werd ook nerveus en trachtte hem met woorden en gebaren te laten verstaan dat ik in de aanpalende gemeente woonde en geen vluchteling was. Maar niets kon baten, wij begrepen mekaar niet. Toen riep hij de tweede gendarm, toonde hem, met veel kabaal, mijn papieren en stapte driftig weer naar de andere vluchtelingen. Die tweede gendarm bekeek ook mijn papieren, snauwde ook iets wat ik natuurlijk weer niet verstond en gaf ze mij terug. Op dat moment riep die eerste gendarm iets en maakte driftige gebaren, zodat die tweede mij liet staan. Met gebaren vroeg ik hem of ik nu weg mocht, hij trok de schouders op en ging weg. Nu wist ik niet of ik weg mocht of moest blijven.

Achter die groep mensen, enkele tientallen meters verder, stond mijn kameraad bij zijn rijtuig te wachten en wenkte mij. Daar die gendarmen niet meer naar me omkeken, ging ik opzettelijk enkele stappen verder achter de mensen gaan staan, om te zien hoe zij zouden reageren. Er kwam geen reactie. Ik wachtte nog even en deed dan weer een paar stappen verder. Maar plots, als door een ongekende macht gedreven, stapte ik sneller naar het rijtuig toe. Ik besefte ongetwijfeld het gevaar niet van wat ik deed. Toen ik bijna bij het rijtuig kwam, hoorde ik mensen roepen en zag ik die beide gendarmen, met getrokken wapen op mij afkomen. Ik stond als versteend. Onder een vloed van scheldwoorden, hield die eerste gendarm zijn revolver op mij gericht, terwijl ik door de tweede werd

geboeid. Onder bedreiging van hun wapen, deden zij mijn kameraad verder rijden. Ik werd tot aan de gevel van de herberg op de hoek, die ook dienst deed als gemeentehuis, geleid en daar vastgeklonken aan één van de ringen in de muur, die dienden om er de paarden aan vast te binden.

Zij gingen terug gaan voort controleren alsof er niets gebeurd was. Maar nu besepte ik pas wat ik gedaan had. Ik hoopte nog iemand te zien voorbijgaan van Krombeke die mij kende, om hulp te vragen, maar het waren al vreemden, die mij bovendien met misprijzen aankeken.

Die controle was eindelijk gedaan en op dat moment kwam uit de poort van de koer achter het gemeentehuis-herberg een derde gendarm, die naar de andere toeging. Ik denk dat hij van hogere graad was, want na wat gepraat kwam die tweede gendarm mij losmaken en werd ik op de koer achter het gebouw geleid. Daar ontstond een hevige discussie onder hen en opeens hoorde ik het woord „espion”. Dat verstond ik en besepte meteen in welke gevaarlijke toestand ik terecht kwam. Ik deed een poging om met die derde gendarm te spreken, maar die eerste gendarm, die het steeds op mij scheen gebrand te hebben, schreeuwde dat ik moest zwijgen. Ik moest mijn papieren afgeven en werd daar in de achterkeuken gebracht, waar een vierde gendarm achter een tafel zat. Er volgde een korte discussie en die vierde gendarm schreef iets op mijn „permis de séjour” en gaf hem mij terug. Toen werd ik geboeid op straat gebracht en de twee eerstgenoemde gendarmen vertrokken met mij, te voet, richting Roesbrugge.

Ik was ten eerste op mijn ongemak, omdat ik niet wist wat er zou gebeuren. Onderweg werd er niet met mij gesproken. Maar toen wij aan de „Wayenburg” kwamen, ongeveer halverwege tussen Krombeke en Roesbrugge, ontmoetten wij een Belgisch officier te paard, die uit de richting van Roesbrugge kwam. Hij deed ons halt houden en scheen aan de gendarmen te vragen wat er met mij aan de hand was. Zij spraken Frans natuurlijk. Maar plots riep die officier smalend en in gebroken Vlaams, naar mij: „Ha, sal voyou, gij zegt de gendarmen zijn smeelappen!”. Ik was woedend als ik dat hoorde en riep terug dat ik dat nooit gezegd had. De gendarmen trokken mij verder mee, terwijl die officier in het wegrijden riep: „Sale flamand!”. „Bedankt meneere”, riep ik terug.

De duisternis begon te vallen toen wij Roesbrugge bereikten. Ik zag dat men in de richting van de plaatselijke gendarmerie ging en ik was opgelucht, omdat ik dacht daar beter geholpen te worden om vrij te komen. Maar niets was minder waar. Ik werd direct in het cachot opgesloten. Ik was er totaal kapot van. Al gauw bracht een gendarm mij eten en het was toevallig een uit de plaatselijke brigade, die ik enigszins kende van zien. Ik zei hem wie ik was en vroeg hem toch iets te willen doen om mij te helpen. Maar hij schudde het hoofd en zei: „Wel man, wij

hebben hier niets meer te zeggen, wij mogen zelfs onze mond niet meer open doen!”. Tijdens de nacht deed ik geen oog dicht.

's Morgens werd ik al vroeg eten gebracht en ik hoopte dan men mij allicht zou vrijlaten. Maar ik werd gehaald en geboeid en te voet door Roesbruggedorp naar de Beverenkalsijde gebracht op de binnenkoer van de suikerbakkerij M. Dehaeck. Ik denk dat het daar een soort hoofdkwartier was, want er stond een schildwacht aan de ingang en er was een heen en weer geloop van gendarmen en militairen. Terwijl ik daar stond, begon opnieuw een luidruchtige discussie, maar dit duurde niet lang, men deed mij in een voertuig stappen en reden in de richting van de grens. Aan Oost-Cappel gekomen, reed men de grenspost over en ongeveer aan het kerkje moest ik uitstappen en werd zonder meer vrijgelaten. Zeer verbaasd, maar tevens kontent, zag ik ze wegrijden.

Vrij en weer aangehouden

Terwijl ik daar stond te kijken naar de trafik van auto's op de baan, begon ik te bedenken hoe ik zo vlug mogelijk thuis kon geraken. In ieder geval niet langs de grote baan. Ik kende de streek goed en maakte gauw mijn plan. Aan het pleintje bij de kerk nam ik de weg in de richting van Killen-Linde. Ik wist dat ik onderweg een binnenweg kon vinden, langs waar ik te Beveren aan de „haegedoorn” zou kunnen geraken. Vandaar zou ik langs de „Hoge Seine” naar de baan bij de molen afdalen. Daar zou ik, ongezien, de baan trachten over te steken en dan dwars door de velden, aan de vaart (IJzer) trachten te geraken. Ik wist dat daar ergens een schuif lag om over te varen. Vandaar kon ik, langs de kerkwegel uitkomen aan het begin van de West-Sluisstraat, in de Krombekestraat op honderd meters van de herberg „St. Jozef”, waar mijn schoonouders woonden (nevens waar thans „Het nachtegaaltje” is). Onderweg had ik wel willen lopen, maar ik durfde niet uit vrees dat ik zo soms de aandacht zou trekken. Maar eens op de binnenweg naar de „Haegedoorn” ontmoette ik niemand en bereikte zo de „Hoge Seine”. Ik daalde af naar de baan bij de molen en bleef aan de gevel van de herberg daar even uitblazen (nu garage Declerck). Ik was zeer nerveus, maar toen het een ogenblik kalm leek op de baan, trachtte ik zo onopgemerkt mogelijk de baan over te gaan. Maar op het ogenblik dat ik van achter de hoek kwam, gebeurde het onvoorstelbare... Ik stond weer oog in oog met de twee zelfde gendarmen die mij in Krombeke hadden aangehouden. Ik schrok zo geweldig, dat ik niet de minste reactie had. Ik was al weer geboeid en onderweg naar de Beverenkalsijde, vooraleer ik goed besepte wat er gebeurd was. Ik werd weer op de binnenkoer geleid en moest daar op een bank gaan zitten. Die gendarmen gingen naar binnen en wat later kwam een andere gendarm buiten en maakte mij los. Hij zei niets, maar stak een vermanende

vinger op, terwijl hij naar de schildwacht wees, die aan de ingang stond, om te beduiden dat ik niet mocht pogen te vluchten. Het was toen rond de middag, want men bracht mij een schotel met eten en drank.

Na daar nogal lang gezeten te hebben, misschien wel een uur, kwamen twee gendarmen naar buiten die ik nog niet gezien had. De eerste begon mij aan te spreken in het Frans natuurlijk, maar de tweede vertaalde in het Vlaams wat hij zei. Zo kreeg ik te horen dat ik seffens weer over de grens zou worden gezet, omdat ik aanzien werd als „verdacht persoon”. Dat ik geen tweemaal mocht pogen terug over de grens te komen, want dat ik dan zou aanzien worden als spion en bij aanhouding naar Engeland in een kamp zou terecht komen. Hij vroeg nog of ik het al goed begrepen had. Ik knikte maar had niet de minste goesting meer om nog iets te zeggen of te vragen. Alles ging dan snel. Juist als de eerste keer werd ik weer de grens overgezet. Maar nu reed men ongeveer tot aan de „Vijfweg”. Zondermeer werd ik weer losgemaakt en stond ik daar. Waar moest ik naartoe? Zonder doel volgde ik een klein groepje vluchtelingen, die in de richting van Rexpoëde gingen. Zij spraken Vlaams en ik hoorde dat zij naar Bergues gingen, waar ze met de trein voor vluchtelingen naar Calais zouden kunnen. Maar toen ik Bergues hoorde vernoemen, schoot het mij plots te binnen dat ik daar een tante wonen had. Dat zou mijn redding kunnen zijn! Ik besloot meteen van daar naartoe te gaan, om van daaruit mijn thuis trachten te verwittigen en verder te zien hoe ik mogelijk thuis zou geraken. Ik begon dapper door te stappen, want het was nog een geheel eind tot aan Bergues. (t vervolgt)

TEXTIEL ANNIE

Krombekestraat 72A
STAVELE
Tel. 057/30.14.80

Allerhande
VRIJETIJD SKLEDIJ
voor groot en klein

Openingsuren :
di - wo - do - vr - za
9 - 12 u en 14 - 19 u
zondag : 10 - 12 u
maandag : gans de dag gesloten

VOLKSSCHRIJVERS IN HET SPIEGELBEELD (14)

door Jack VERSTAPPEN

JOSE PASQUALI & MARCEL LAMBIN een schrijvend echtpaar

In 1937 was de naam José Lambin-Pasquali nog niet op mijn leestafel doorgedrongen, maar door zijn talrijke gefundeerde boekbesprekingen in de dagbladen *De Nieuwe Gazet* en *De Dag* bracht de erudiete literatuur- en toneelkenner Lode Monteyne (1886-1959) mij op haar spoor.

Onder eigen naam Josette Pasquali debuteerde zij bij het Davidsfonds met de roman *Op den Drempel*, een werk dat vrij spoedig beschouwd werd als een evenwichtig en boeiend werk, prettig geschreven en innemend van toon. Een kleine roman die onmiddellijk tot de goede volkslektuur ging behoren. Het thema kwam mij niet dadelijk origineel voor, maar in het licht van de tijd aantrekkelijk en goed uitgebalanceerd.

Twee jonge mensen, op elkaar verliefd tot in den treure, kregen af te rekenen met hun respektievelijke ouders, die, ofschoon direkte geburen, elkaar min of meer vijandig waren gezind. Ziedaar het eenvoudige „fait accompli” waarin de dramatische en idyllische momenten met en in elkaar werden verweven. Vanzelfsprekend dat de uitzonderlijke familiale tribulaties in niets een happy-end konden verhinderen. Schrijfster was er in gelukt om het geheel op een aanvaardbare manier te behandelen, zeer diskreet maar daarom niet zoeterig zoals het toendertijd schering en inslag bleek met een dergelijk onderwerp, wel met zin voor de realiteit die achter de mens schuilt en de dagdagelijkse bedoening manipuleert.

Daarna kwam de roman *Spruyt en zijn familie* (1936 - De Standaard Boekhandel) binnen mijn bereik. Een door en door Antwerps boek, recht naar mijn hart geschreven waarin ik de sfeer en het volle leven van de Sinjoor kon opsnuiven, gesteld in een pittige verteltrant zoals het hoorde voor een volksgetint werk.

In haar hoofdfiguur, Filemon Spruyt, had schrijfster een parvenu getekend, die tijdens de oorlogsjaren 1914-1918 als slaager een behoorlijk fortuin had opgebouwd. Zij had hem onder de schijnwerper gezet met zijn klein-burgerlijke eerzucht en zijn ongeremd snoeven, een persoonlijkheid dat al zijn streven richtte op een erelintje van waar het ook kon komen en het voorzitterschap ambieerde van de volksvereniging „De Kunstminnende Scheldezonen”.

Om deze figuur en zijn milieu realistisch te schetsen had de auteur enige nadruk gelegd op de specifieke karaktertrekken van de doorsnee Sinjoor, niet vrij

José PASQUALI

Marcel LAMBIN

te praten van een zeker chauvinisme, waardoor hij zich van andere Vlamingen onderscheidt.

Naast enkele typische gebruiken, vandaag vrijwel verdwenen, en een gelukkige evocatie van de exotische atmosfeer ener havenstad - die mij bijzonder trof omdat ik er mee vergroeid was van in mijn jeugd - had zij aandacht geschonken aan het verenigingsleven, wat ook kenmerkend is voor de Antwerpenaar. Zet er drie of vier samen aan een herbergtafel en na een verhit debat groeit spontaan een klub met voorzitter en sekretaris en de hele santeboetiek.

Doordrongen van een bepaald kosmopolisme blijft elk van zijn handelingen een zekere grandeur uitstralen, misschien een overblijfsel uit de Spaanse tijd, toen de „senores” nog de stad beheersten.

Deze prettige tekening van Filemon Spruyt amuseerde mij omdat ikzelf in mijn direkte buurt met zo'n volks type gekonfronteerd was, volgens mijn moeder als bakker tijdens de jaren van de oorlog flink rijk geworden en sindsdien alleen nog bekend als „'t Wit broodje”.

Met deze uitweiding denkt de lezer wellicht dat *Spruyt en zijn familie* een folkloristisch romannetje was. Niets is minder waar: de beschrijvende details van het Antwerpse leven dienden als decorum van de story, die heel wat etische en psychologische diepten kende.

Met veel menselijk inzicht was José Pasquali er in geslaagd om de twee dochters Spruyt tegenover elkaar te plaatsen,

twee totaal verschillende karakters. Was de ene, Lowiske, een nietsnut en slechts tuk op pracht en vertier, dan bleek Jeanne een toonbeeld van ingetogenheid. Lowiske zou een hoogmoedige snuiter huwen, net als zij gesteld op een extravagant leventje. Jeanne, integendeel, droomde van een beschermend kloosterdak boven het hoofd. Tussen die twee vreemde naturen manoeuvreerde hun moeder met een fortuin dat zij door haar bescheiden volkse afkomst niet naar waarde wist te schatten. Haar figuur bleef mij bij als een toonbeeld van innerlijke leegte, als een armzalig schepsel compleet uit haar natuurlijke roots losgewrikt en achter een scherm van klatergoud en kitchgedoe toch de kring van het echte levensgeluk had gemist.

Dikwijls wist schrijfster het hart te raken en het gemoed in beroering te brengen want haar boek voerde de lezer werkelijk langsheen alle gebieden van menselijke vreugden en verdriet. Deze roman droeg niet alleen het beeld van een gloed-echt Antwerps leven, ook het scherp omlijnde tijdsbeeld vormde een waardevol geheel. „Het pleit voor de soepelheid van haar talent, dat zij de eenheid van haar roman nooit heeft in gevaar gebracht en er in geslaagd is tussen de elementen van de sterk gelokaliseerde Antwerpse zedenschildering en deze van het tijdsbeeld met meer algemeen karakter, een volkomen harmonisch evenwicht te bewa-

ren", aldus Lode Monteyne in de *Nieuwe Gazet* van 18 februari 1937.

Ik heb altijd gezegd dat, onafgezien haar andere titels waarvan er ook wel als mengelwerk verschenen in de kolommen van geprezen weekbladen, door de roman *Spruyt en zijn familie* - misschien een niet al te best gekozen titel - José Lambin-Pasquali niet mocht vergeten worden in onze schrijverswereld.

En zo glijd ik vanzelf naar haar levenspartner Marcel Lambin, een knap auteur van historische verbeeldingen. Hij schreef, naar ik kon oordelen, een vlotte onberispelijke taal in een boeiende stijl met eerbied voor alle gegevens zoals hij ze achterhaalde in belangrijke archieven.

Zijn voornaamste werk heet een boek te zijn over Hendrik Conscience dat ik persoonlijk, spijtig genoeg, mis in mijn bibliotheek. In *Dietsche Warande en Belfort*, jaargang 1975/6 las ik daarover: „Marcel Lambin populariseert sinds vele decennia onze vaderlandse geschiedenis in krant en tijdschrift. Ook in de cultuurgeschiedenis is hij bestendig actief. Zijn boek *Hendrik Conscience, Bladzijden uit de roman van een romancier* (uitg. De Vlijt, Antwerpen) is aangenaam geschreven en zal niet enkel de gewone lezer maar ook de historicus aantrekken. Lambin heeft immers als snuffelaar in archieven menig vergeten detail opgespoord. Hier en daar gebruikt hij wel gegevens, die door de Conscience-studie der laatste jaren werden aangebracht, doch men kan niet loochenen dat zijn boek vergeten realia aanbrengt."

Persoonlijk herinner ik mij van deze schrijver interessante bijdragen in het Bondsblad van de V.T.B., toen nog onder leiding van de onvolprezen van Overstraten. En uit de handzame boekjes van de toeristische bibliotheek onthield ik meerdere titels omwille van hun boeiende en voorname onderwerpen als bijvoorbeeld: *Den Briel, Geuzenstad* (1969), *Bij de honderdste verjaring van de Antwerpse citadel* (1971), *De Sint Michielsabdij te Antwerpen* (1971), *Hooft en het Muiderslot* (1973), *Adriaan van Utrecht, een Nederlander op de pauselijke troon* (1974).

Om deze bijzondere persoonlijkheid verder te belichten wil ik nog kwijt dat hij regent Nederlands en Engels was en zijn leraarsloopbaan afsloot als directeur van de Rijksmiddelbare School te Lier. In 1940 werd hij belast met een zware opdracht bij het Belgisch Rode Kruis. Hij zou er de pionier worden van de vernederlandsing van deze in wezen frankofone organisatie. Hem werd nadien de tiel van „Ere-Directeur van het Rode Kruis" toegekend.

Marcel Lambin, geboren 1898, overleed te Mortsel op 25 april 1977, zijn echtgenote, José Pasquali, zelfde geboortjaar, vervoegde hem amper twee maanden later op 23 mei.

NAND SNOECK, een vaardige pen.

Mede door omgang met volksschrijvers, vrienden van vader, werd mijn aandacht telkens en telkens getrokken op

boeken, die bij het gewone volk schering en inslag bleken. Veertien was ik, misschien vijftien toen ik voor het eerst kennis maakte met het werk van Nand Snoeck. De boeken van deze vlotte auteur zijn inmiddels onvindbaar geworden, wat jammer is.

Zijn roman *Boerenzoon* had ik opgemerkt in de boekenzaak van onze straat, een kanjer van 247 bladzijden en die zegge en schrijve vijf frank kostte! Voor mij nochtans een duur boek. Daar had ik vijf weken lang één frank van mijn wekelijkse „zondag", die moeder mij met mondjesmaat toeschoof, voor opgespaard. En vandaag, 62 jaar later, is mij de uitgave, ofschoon beduimd en los in de kist, nog even duurbaar als weleer.

De uitgeverij van het boekwerk, Snoeck-Ducaju en Zoon, Gent, was mij bekend. Ik bezat reeds enige zogenaamde blauwboekjes zoals o.a. *Wonderbaar leven van Cartouche*, *Hoofdkapitein van eene groote bende beuzensnijders*, *gauwdienv en Moordenaars*, *Historie van Ludovicus Mandrin*, *Zijne geboorte en opvoeding, alsmede Zijne ongelooflijke wrede heden als Soldaat*, *Struikroover*, *Moordeenaar en de straf die hij ondergaan heeft* en de *Volmaakten Droomboek of voltallige uitlegging der Droomen, Mijmeringen, Nachtvertooningen, Verschijningen enz.*

De roman *Boerenzoon* rukte mij los uit de geïdealiseerde wereld waarin ik leefde. In die schone jongenstijd dweept ik vooral met de historische feiten en helden van Vlaanderen, met Breydel en de Coninck, met Zannekin, vader en zoon Artevelde, met de Boerenkrijg en zovele feiten meer. Plots werd mij een sluier opgericht van de realiteit waaronder de gemeenschap vaak gebukt gaat. Werkelijkheid, de staalharde feiten van het leven waren mij tot dan helemaal vreemd gebleven.

Met krachtige toets had Nand Snoeck de levenstragedie van Yann Vercauteren getekend, een zoon van de honkvaste boerenfamilie uit Lissewege...

Vrij vroeg bleek dat Yann uit ander hout gesneden was dan zijn vader, de boer vergroeid met de donkere aarde. „Zijn kleine vreemde ziel helde over naar dromerij. Hij was, evenals de meeste kinderen, die op den buiten opgegroeid zijn, in zichzelf gekeerd van karakter, schroomvallig tot overdrijving toe met een zweem van onvoelbaarheid voor alledaagsche zaken."

Yann was dus een dromer, een kunstenaar in 't diepste van zijn verlangen. Dit sentiment werd hem godsjammerlijk. Voor landarbeid niet geschikt, trok hij na keiharde strijd met zijn vader naar het verre Brussel, waar hij tot kunstschilder werd opgeleid door meester Jacob van Maerlant, een naam pardoos gestapt uit het oude Damme, de voordeur van Lissewege. Yann zou er meteen een onstuimige maar idyllische verhouding kennen met een mooie zuiderse, met Sancha. Maar de roep naar het eigen land, naar Spanje, kon zij niet langer weerstaan. En Yann, op zijn beurt, kon zich moeilijk losrukken van zijn Vlaanderen, waardoor een besliste scheiding niet kon uitblijven. Sancha vertrok in

gezelschap van een andere man, die zij had leren kennen.

Tenslotte zou Yann als berouwhebbende zoon terug naar de eigen streek trekken om weer plaats te nemen temidden der zijnen, in het kader van zijn stam. Weg van het stadsleven waartoe hij ook niet geschikt was.

Boerenzoon was alleszins een uitstekend volksboek met hier en daar een kleurrijke beschrijving waaruit de auteur tevoorschijn trad als een dichtertlijk aangelegd iemand: „In 't Westen verzwijmde de zon in een zee van gesmolten goud, het sprankelde tot op de wolken en kleurde het heelal als in rood-purperen gloed." En verder, tijdens een klim naar de toren van Lissewege: „Hij (Yann) was als in een andere wereld: daar, aan zijne voeten schenen de dorpsstraten als smalle, kleine wegeltjes en de kalseiden van deze schenen als zoovele kleine mozaïeksteentjes: zelfs de reusachtige boomen bleken nog enkel struikgewas."

Ook in zijn andere boeken - in zoverre ik ze heb gekend - bleef Nand Snoeck de vlotte verteller, die zijn lezers aanhoudend wist te boeien. *Hoevermeid* werd een roman over het veie land waarin het tragische ritme van de dagen en de onvoorziene tribulaties van het leven aangrijpend werden voorgesteld. Plaats van handeling was tweemaal: het ruwe zeeleven van de vissers enerzijds, het leven van het boerenvolk anderzijds.

Een strijd tussen „de liefde" was de achtergrond van het spannend proza *Onmogelijke Vergiffenis*, terwijl *Liefde en Whisky* een modern aandoende roman was, volks weliswaar, doch anders, mondainer, dan wij van de schrijver gewoon waren. In dit kader en met aantrekkelijke exotische achtergrond werd zijn boek *Legionair* een uitgebalanceerd liefdesverhaal in het land van hitte en dorst, in het verre woestijnlandschap.

Een volksschrijver van groot formaat was Nand Snoeck. Hij drukte zich uit in een los schrijven waar niet aan gelabeurd was maar aldus dicht bij de man met de pet stond.

Naast zijn romans had hij zich ook bezig gehouden met het schrijven van volkse rijmen, die op muziek werden gezet en de ronde deden bij feestelijke gebeurtenissen. De bekende Gentse revue-artieste Helène Marechal nam als komische zangeres meerdere liedjes van hem op haar repertorium.

Toen wij in 1989 een onderhoud hadden met zijn zoon Serge Snoeck, de huidige leider van de uitgeverij Snoeck-Ducaju, thans over het hele land bekend door de *Grote Snoeck Almanak*, waarvan zijn vader reeds in 1923 het initiatief had genomen, vertelde hij: „Mijn vader was de artiest van de familie. Hij tekende, maakte muziek, schreef ook verzen. Hij was een echte Gentenaar, kende zijn stad, hield van de mensen, sprak vlekkeloos Gents. Hij is op een onbegrijpelijke wijze aan zijn einde gekomen. Hij was pas 37, geboren 1900. We waren op vakantie in de Ardennen. Daar had hij water gedronken uit een bron. Hij werd ziek. We keerden huiswaarts en veertien dagen later verliet hij ons voor altijd. Tyfus.”

OVER BIER, GRUUT EN ... HOP

(vervolg van blz. 364)

Fuchs, maar tevens voor een grote uitbreiding ervan zorgde, en een nieuwe klassifikatie van de planten invoerde, in zes groepen. De derde groep omvatte de geneeskundige kruiden, met het gevolg dat zijn werk lange tijd als handboek voor apothekers (farmacopee) werd gebruikt. Dodoens vermeldt de hop in de eerste plaats om haar gebruik in het bier: „Daerom wordt dese hoppe met goede reden in dese landen onderhouden ende geoeffent: insonderheydt in Vlaenderen: want tot Poperinge groeyt de hoppe seer oevervloedich...”. Verder schrijft hij in verband met de hopscheuten dat men deze niet alleen moet eten voor de smaak, maar omdat zij ook waterafdrijvende en laxerende eigenschappen bezitten; hij wijst erop dat een infusie of thee van hopen en van bladeren en steeltjes, een wonderbaar geneesmiddel is tegen „... verstophtheit van de lever/milt ende nieren/ende reinigen dat bloedt van alle onsuiverheydt/de selve door de pisse aflegende: ende zyn mits dien goet tegen de langdurige cortsen/ende genesen die schorft oft anders in de huylt gebreckelyck zyn en de quaet onsuiver bloet hebben...”, en verder dat „de bloemen en bellen van hoppe in de badstoben ghe-daen als de vrouwen daer in sitten zyn goet om de ontstekingen van de schameleycke leden der vrouwen te genesen”. Ook zegt Dodoens dat hopen in het brood kunnen gedaan worden om dit licht te maken.

Dat fameuse CRUIJDE-BOECK van Dodoens was een werk van 818 bladzij-

den, waarin niet minder dan 1060 planten werden beschreven en toegelicht aan de hand van 715 gedetailleerde houtsneden. Om zijn wetenschappelijke waarde werd het niet alleen meerdere malen herdrukt, maar ook vertaald in het Frans, in het Latijn en in het Engels. Nog in 1792 kwam er een Japanse vertaling. In 1968 werd te Leuven een anastatische druk van het CRUIJDE-BOECK op de markt gebracht, en in 1971 verscheen een facsimile-uitgave van het oorspronkelijke werk van 1554. In oktober 1975, werd op een veiling te Amsterdam, een exemplaar van de eerste uitgave verkocht voor meer dan 651.000 fr.

Dat Dodoens niet de eerste de beste was moge blijken uit zijn verdere levensloop: in 1557 werd hem - vruchteloos - door de universiteit van Leuven een leerstoel in de geneeskunde aangeboden; in 1568 werd hij verzocht hofarts te worden van Filips II te Madrid - wat hij ook weer niet aanvaardde - maar in 1574 werd hij wel bereid gevonden naar Wenen te gaan om er lijfarts te worden van keizer Maximiliaan II en naderhand van Rudolf II. Nog op 65-jarige leeftijd werd op Dodoens beroep gedaan door de nog jonge universiteit van Leiden, om er ziekteleer te doceren.

Nog later, in de Farmacopee van 1747, staat er in verband met de hop vermeld: „Deszelfs eerste uitspruitzels wordt een Pisdryvende en uitwazeming bevorderende kracht toegeschreven. De bellen en Zaden versterken de Maag, bevorderen de Maandstonden en geven het Bier zyn bitterheit; ook beletten ze dat het schielijk zuur wort” (!).

We moeten er ook nog op wijzen dat de hop in vorige eeuwen een rol heeft gespeeld in de schoonheidszorgen. Voornamelijk Spaanse vrouwen staken hop in het hoofdkussen van hun bed om de uitzonderlijke invloed die ervan uitging op hun gezondheid en op de gaafheid van de huid. De Spaanse dames hielden hun schoonheid in stand door zich te baden in, en zich te wassen met een uittreksel van de hop. En in de Spaanse tijd was die behandeling ook in de Poperingse regio bekend.

Allemaal goed en wel, zal men zeggen, dat zijn visies en theorieën uit vervlogen eeuwen, maar wat denkt men nu van al die bijzondere eigenschappen van de hop?

De hop en haar geneeskundige eigenschappen

Sedert enkele jaren brengen wij onze vakantie door in het wondermooie land van de Midden-Moezel, tussen Bernkastel-Küs en Cochem. Bij onze uitstappen in die streek komen we regelmatig voorbij te Alf, een Moezeldorp aan het kruispunt van diverse wegen. Rechtover het Moselhotelletje, aan de reling van een bijriviertje van de Moezel (de Alfbach), groeien er twee petieterige wilde hopplanten, reeds jaren lang. Ze worden er niet verwijderd, of als onkruid beschouwd, maar in ere gehouden. Een oudere man, die zag

hoe wij naar die planten keken, vertelde dat het hopplanten waren, en dat zij zeer belangrijk waren voor de gezondheid van de omgeving, want een kalmerende invloed hadden op de lucht. Toen ik hem vroeg hoe twee kleine planten hun invloed konden laten gelden op die enorme luchtmassa boven het dorp, legde hij uit dat dit gebeurde volgens het homeopathische principe van prof. Samuel Hahnemann, wiens alternatieve geneeswijze ook werkt met zeer grote verdunningen. Alf, zo beweerde hij fier, is een „luchtkuuroord”, terwijl hij er bovendien op wees dat bij meer dan één homeopathische bereiding hopextrakten worden gebruikt, wel een bewijs voor de degelijkheid van deze plant.

Ik heb toen aan Poperinge gedacht, waar in de omgeving bijna 300 hektaren prachtige, gekultiveerde en verzorgde hop staat geplant, en waar nooit en aan niemand van een „luchtkuuroord” wordt gesproken en waar er ook niemand de aandacht trekt op de heilzame werking van het hoparoma en de hopextrakten, terwijl de bewoners van Alf aan de Moezel, reclame maken voor hun streek, met twee kleine armzalige verwilderde hopplantjes, die zich magertjes kronkelen tussen de reling van een waterloop.

Terug thuis heb ik opgezocht in hoe verre hop in de homeopathie wordt gebruikt. En inderdaad, het wordt in grote verdunningen aangewend bij verschillende ziekten, o.m. bij maagkrampen, blaasziekten en ziekten van de urinewegen. In het bekende boek van de Zwitserse natuurarts dokter Vogel, heb ik kunnen vaststellen dat hij thee van hop voorschrijft tegen „nervueze spanningen, slapeloosheid en seksuele overprikkeling”. Aan de hand van voorgelegde dokumentatie heb ik gezien dat het „Laboratorium Omnium Mercur” te Brussel, hop (Lat.: *Humulus lupulus*) aanwendt in een bepaalde samenstelling, als: „Sedativum (kalmerend middel) bij algemene zenuwuitputting, neurasthenie en hypochondrie (droefgeestigheid)”, terwijl het „Laboratorium Honda” hop gebruikt bij „bijnierdeficiëntie met seksuele stoornissen”.

Ik ben ook even gaan snuisteren in de allopatische receptuur (gewone geneeskunde) speciaal in verband met geneeskundige kruiden. In het bekende werk, *Systematische Fytotherapie* van J. Meere, vond ik het volgende (2):

Farmacologie en indicatie

1. Hop is door de aanwezigheid van bitterstoffen en vlugolie een typische vertegenwoordiger van de „amara aromatica”, met een maagtonifiërend effect.

2. Hop vertoont tevens een sedatief effect, dat nuttig aangewend wordt:

- als algemeen tonicum voor het zenuwstelsel,
- bij slapeloosheid,
- bij nervueze gastropathieën, nerveus hartlijden, ritmestoornissen, lichte depressies,

- bij sexuele neurotische aandoeningen, nachtelijk zaadverlies, vroegtijdige ejaculatie, priapisme,
- als anaphrodisiacum.

Onder de receptuur wordt vermeld: Infuus (thee) 1 koffielepel per tas water/ 15 minuten trekken.

Dosis: - als kalmeermiddel: 1 tot 2 maal per dag één tas;
- als slaapmiddel: 1 tot 2 tassen 's avonds.

In de apothek is hop voor theebereiding te koop in dozen van de laboratoria Denolin en Pharmaflore.

Een andere bron vermeldt hopthee (met suiker of zoetstof) evenals als aperitief (aperitivum), te nemen kort voor de maaltijd.

Tegen slaapstoornissen, angst, zenuwen bestaan er ook capsules op basis van hop, van het laboratorium Vanda, de zgn. Vandacaps.

Voor al deze bereidingen op basis van hop, geeft de literatuur geen toxische nevenwerkingen.

Tenslotte zou ik er nog willen op wijzen dat er een bijzonder aangename shampoo bestaat waarin hoptbloemen zijn verwerkt. Het betreft „de 2 in 1 shampoo met extract van hoptbloemen” van de dermatologische laboratoria Klorane. Het gaat om een shampoo die geschikt is voor ieder haartype, die zelfs een dagelijks gebruik toelaat en het haar vol en zacht maakt. Aan te bevelen!

★ ★ ★ ★ ★

Als men dat allemaal samenbrengt, dan gaat men ongetwijfeld inzien dat het heerlijke natuurreservaat in en om Poperinge, waar de zuivere lucht nog beïnvloed wordt door een uitgebreid hoptbestand,

eigenlijk een uitzonderlijk „luchtkuuroord” uitmaakt. Een luchtkuuroord, zoals men er in het buitenland maar weinig aantreft, maar die de vermoeide en overspannen, onder stress levende stedeling nog te weinig komt opzoeken. Waar hij nochtans kan opgevangen worden in goed uitgeruste hotels, die hem heerlijke gastronomische streekgerechten te bieden hebben, en waar hij een gezondheidskuur kan volgen met specifieke Poperingse hopthee!

Roger-A. BLONDEAU

- (1) Zie L. Vandenbussche, *Onze volkstaal voor kruiden en artsenijen*, 2^e uitg., Langemark, 1978, p. 313. Het betreft hier waarschijnlijk de Appendix van *Dispensatorium Pharmaceuticum Austriaco-Viennense*, gedrukt te Brussel in 1747.
(2) J. Meere, *Systematische Fytotherapie*, band 1, Retie, 1985, p. 83-85.

**UNIVERSITEIT GENT
SARTON-LEERSTOEL
(Geschiedenis van de Wetenschap)
Akademiejaar 1992-1993**

Inaugurele rede op donderdag 3 december 1992, om 16 u., door Prof. Dr. A. van den Driesch (München, Duitsland) over: „*Baboons in Ancient Egypt*”
Aula van de Universiteit, Voldersstraat 9, Gent.

Lezingen van de nieuwe medaillisten:

Donderdag 28 januari 1993 om 16 uur
Prof. Dr. em. J. Lemli (Leuven, België)

Onderwerp: „*Geschiedenis van de Farmacie - Geschiedenis van het geneesmiddel: Scheiding der wegen?*”

Faculteit van de Farmaceutische Wetenschappen, Harelbekestraat 79, Gent.

Donderdag 11 februari 1993 om 17 uur
Dr. H. L. Houtzager (Delft, Nederland)
Onderwerp: „*De geneeskundige betrekkingen tussen de Noordelijke en Zuidelijke Nederlanden in de 16^e en 17^e eeuw*”
Faculteit Geneeskunde (Faculteitskamer, achter polikliniek Dermatologie), De Pintelaan 185, Gent.

Donderdag 11 maart 1993 om 17 uur
LTH C. Gysel (Antwerpen, België)
Onderwerp: „*De evolutie van de anatomo-fysiologie van de tong tussen 1478 en 1839*”
Zelfde plaats en adres als vorige.

Donderdag 6 mei 1993 om 16 uur.
Prof. Dr. A. van den Driesch (München, Duitsland)
Onderwerp: „*Tierheilkunde unde Tierärzte im klassischen Altertum*”
Faculteit Diergeneeskunde, Gent.

MENSEN VAN BIJ ONS

Wij vernemen - zij het wat laattijdig - het overlijden van mevr. Antoinette Linskens-Gheysen, te Strombeek-Bever, bij Brussel, op 19 januari 1991.

Antoinette Gheysen was de dochter van dokter en oud-burgemeester Jules Gheysen van Roesbrugge. Zij werd er geboren op 19 mei 1905. Zij verliet Roesbrugge bij haar huwelijk in februari 1928, om zich te Brugge te vestigen, waar haar echtgenoot bankbediende was. Bij haar overlijden verbleef zij bijna negen jaar in het rusthuis van Strombeek-Bever. Haar zuster Marie-Louise, die kloosterlinge werd is reeds in 1979 overleden.

**Mooie nuttige geschenken
voor de EINDEJAARSFEESTEN**

Grote keus van
karpetten
badsetstoile-cirée
napperons
donsdekens
overtrekken

tafelkleden
sierkussens
tapijttrolletjes
tochthonden
badhanddoeken
stof voor tafelkleden
aan de meter

Gezinszegels • Valois • Eindejaarsloten

JACQUES BERQUIN

Couthoflaan - 8972 PROVEN
Tel. 057/30.06.54 - 30.11.20

**SLACHTER
VARKENS**

ELKE DAG van de week
voor het slachten van
varkens, geiten, schapen
en voor het versnijden van
rundsvlees

EÉN ADRES:

**CHRIS
STICKER**

Krambeekseweg 50
Poperinge

**33 48 10
30 03 40**

MENSEN VAN BIJ ONS

Op 22 oktober 1992 is te Gentbrugge overleden: mejuffre Cecile Demerre. Zij was geboren op 26 juli 1905 te Roesbrugge, waar haar vader Jules Demerre gemeentesekretaris was van 1897 tot aan zijn overlijden in 1911. De familie Demerre heeft onder de Eerste Wereldoorlog Roesbrugge verlaten. Jules Demerre werd als gemeentesekretaris opgevolgd door Julien Bryon.

Op 31 oktober 1992 is te Brugge, in het Algemeen Ziekenhuis Sint-Lucas overleden: Maurice Vandevoorde, echtgenoot van mevr. Laura Parent.

Maurice Vandevoorde werd geboren te Poperinge op 27 juni 1907. Bij zijn huwelijk op 25 januari 1938 vestigde het jonge paar zich te Roesbrugge, in het ouderlijk huis van de echtgenote, aan de brug van de Dode IJzer.

Omdat de gezondheid van Maurice te wensen liet, en in acht genomen de leeftijd van beide echtelieden, verlieten zij Roesbrugge op 16 maart 1992, om hun intrek te nemen bij hun dochter Nicole, in de Kuiperstraat te Brugge.

Maurice Vandevoorde werd begraven te Roesbrugge op 7 november jl.

Speciaal voor uw huwelijks- of kommuniefeesten

**Obterrestraat 73
8972 Proven
Tel. 057/30.03.35**

Zeer aangenaam vernieuwd kader.

Recepties in tuin.

Een origineel geschenk voor de jonggehuwden.

Bereide schotels steeds verkrijgbaar op aanvraag.

Steeds vrijblijvend inlichtingen.

**Hartelijk welkom op ons
Oudejaarsavondfeest**

Prijs : 1.700 fr. (wijnen, dienst en btw inbegrepen)
Reserveer vóór 20 december a.u.b.

kleur deze tekening

Ook bij **ASLK ROESBRUGGE** heeft de Sint per gezin een leuke verrassing gebracht voor de Kangoeroespaarders.
Kom vlug langs met deze tekening.

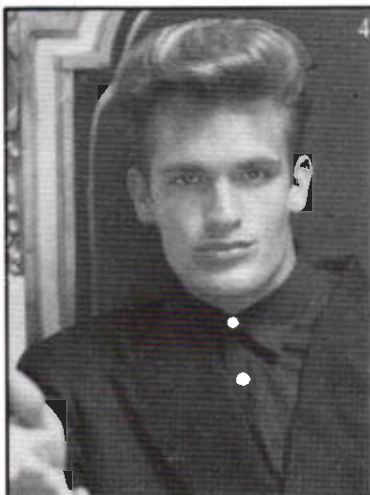
N.B.: Zelfs de nieuwe spaarders krijgen van de Sint bij opening van een Kangoeroerekening een verrassing.*

* Kangoeroerekening : spaarrekening voor jongeren van 0 - 18 jaar met speciale getrouwheidspremie.

ASLK

EDDY AMELOOT

Prof.O.Rubbrechtstraat 14 - ROESBRUGGE
057/30.08.66 - 30.12.42 (privé)

Na een
intensieve
modestage
staan wij
terug voor u
klaar
boordevol
nieuwe
ideeën

COIFFURE **mark**

Zonnebank

Hondschootestr. 5 - BEVEREN-IJZER
057/30 02 79

ROESBRUGGE-HARINGE

BURGERLIJKE STAND

Overlijdens :

- Elza Braem, 85 j., weduwe van Firmin Vandevoorde.
- Maurice Vandevoorde, 85 j., echtgenoot van Laura Parent.
- Leontina Vandromme, 78 j., weduwe van Sylvere Mylle.

Huwelijk :

- Luc Caron met Veronique Geeraert van Roesbrugge.

OUDERFEEST VAN DE SCHOOL : Paniek in de verffabriek !

Professor Kamiel Kwast heeft een zeer eigenaardige verfmachine uitgevonden. Alles lijkt prima in orde tot er iemand aan deze machine begint te prutsen. Alles loopt in het honderd en de professor zit met de handen in het haar !

Hoe dit alles is begonnen en hoe dit verder helemaal afloopt, kan je meemaken tijdens ons programma „Paniek in de verffabriek !“. Op zondag 6 december 1992 treden alle kinderen van de Vrije Basisschool van Roesbrugge op in zaal „De Gouden Arend“. Dit gebeurt eens om 14 uur en er is een tweede voorstelling voorzien om 16.30 uur.

Kaarten voor deze kindervoorstelling zijn te verkrijgen op school, ofwel bij de leerlingen van het zesde die graag bij u aan huis zullen komen.

Bij voorbaat danken wij u nu reeds voor uw steun of uw aanwezigheid in onze verffabriek !

Afspraak dus op ons ouderfeest op 6 december om 14 uur of 16.30 uur.

De beste
zichtrekening

GIRO +

Alle verrichtingen gratis

Creditrente : 4,25 %

Dagvaluta

Eurocheque-,

Bancontact-

en Visakaart gratis

Kris ROSSEEUW

Provenplein 48

PROVEN - 057/30.03.55

UITSLAG BALLONWEDSTRIJD

De ballonwedstrijd, gegeven ter gelegenheid van Roesbruggekermis, is een groot succes geworden. 51 kaarten werden teruggestuurd. De eerste ballon bereikte Cuschaven (D) (344 km), 47 ballonnen bereikten Nederland.

Volgende kinderen mogen zondag 22 november 1992 na de hoogmis hun prijs komen afhalen in het stadhuis :

Lermyte Sofie, Delanote Matthias, Lanszweert David, Maeckelberg Maité, Versailles Jess, Deprey Olivier, Leroy Dempsey, Mahieu Miguel, Vandewynckel Sarah, Vanhoucke Emely, Coutteure Severine, Seys Thibaud, Vandenbussche Marlies, Huyghe Pieter, Gekiere Peter, Dennekin Diederik, Elslander Carlito, Defever Pieter, Heughebaert Diëgo, Schoonaert Ine, Vanallemeersch Marieke, Myny Sarah, Dennekin David, Defever Emmy, Leroy Detlef, Michiels Ilse, Deseyne Arvid, Lemahieu Matthias, Pluym Lindsay, Haghedooren Arne, Delerue Katrijn, Vandeputte Diëgo, Myny Sam, Ganne Adeline, Leupe Lynn, Lermyte Joke, Coulier Louise, Schoonaert Jonas, Barrezele Joke, Haezebrouck Thomas, Lermyte Glenn, Deprey Valerie, Monkerhey Brecht, Ceenaeme Chris, Carreyn Kevin, Monkerhey Nele, Ganne Sigmund, Elslander Elo-die, Elslander Marie en Houwen Arne.

„RUST ROEST” en Jean BERQUIN aan de TOP van de BELGISCHE GASTRONOMIE

Het veelgelezen en elitaire weekblad WEEKEND-KNACK van 28 okt. - 3 nov. 1992 was een speciaal nummer gewijd aan de gastronomie.

Voor elke provincie werden de 50 beste eethuizen vermeld. Voor West-Vlaanderen vinden we onder deze uitgelezen restaurants, ook RUST ROEST - van Jean BERQUIN - uit ROESBRUGGE. Dezelfde selectie kwam ook voor in het weekblad STYLE, een uitgave van TRENDS.

Daarmee is eens te meer gewezen op de uitzonderlijke kookkunst van meesterkok Jean BERQUIN.

Nu de bladeren verkleuren en de natuur zich in herfststoot hult is de tijd gekomen om zijn wildmenu te proeven : haarwild, boswild, pluimwild, allemaal van bij ons en opgediend in een feestelijke harmonie. Elke vrijdag- en zaterdagavond en zondagmiddag, vanaf vrijdag 13 november tot en met zondag 20 december.

Reserveren : elk weekend vanaf donderdag 13 uur, op 057/30 00 46.

UITZONDERLIJKE KERSTAKTIE

SPAAR bij ons vanaf 1 dec. tot 31 dec.

EEN VERFIJND 'klassiek wit' HOTELPORSELEINEN SERVIES

Bij elke aankoop van 300 fr. (uitgez. rookwaren en bakken bier) krijgt u 1 bon. Bij 250 fr. kaas, charcuterie : 1 bon extra erbij.

- grote borden
(diep & plat) : 4 bonnen
- dessertborden : 3 bonnen
- tas : 3 bonnen
- onderlas : 2 bonnen

bij
RIA VANDENBROUCKE
Prof.O.Rubbrechtstraat 21
Roesbrugge - 057/30.05.85

Schilder- & decoratiebedrijf

B. RYCKEGHEM-DUERINCK

- wand- en vloerbekleding
- gordijnen
rol-, vouw- en reepgordijnen
- spuitwerken

Blasiusstraat 17C - 8972 KROMBEKE

Tel. 057/40 09 40

OPEN :

dinsdag t/m donderdag
9.30-12.00 & 14.00-18.00 u.

vrijdag
9.30-12.00 & 14.00-19.00 u.

zaterdag
9.30-12.00 u.

DE FRUITPOORT

Prof.O.Rubbrechtstraat 99
Roesbrugge - 057/30.11.40

Uw groenten- en fruitspecialist heeft voor U in promotie

Geldig van 17/11 tot en met 21/11

EXTRA TOMATEN aan zomerprijs
39 fr./kg - per bak à **34** fr./kg

BANANEN "BONITA" 3 kg voor **69** fr.

10 gele POMPELMOEZEN + 10 CITROENEN v. **100** fr.

VOLGENDE WEEK - Geldig van 24/11 tot en met 28/11

Bij 3 kg APPELS naar keuze
gratis 1 kg clementienen

Bij 2 kg WITLOOF
gratis 1 pakje soepgroenten

Prijzen enkel geldig in de Fruitpoort

MASSA BEHANG C.V.

Bergenstraat 42, 8691 BEVEREN (kalsijde) (Roesbrugge)
Tel. 057/30.10.20

VERVEN
LEVIS - MATHYS
aan prijzen
buiten concurrentie

GORDIJNEN
Wereldmerken :
ADO - GARDISETTE
UNLAND - ARISTO - enz...

BEHANG
10.000 rollen uit voorraad
aan nettoprijzen
om U tegen te zeggen

DRAPERIEEN
Excl. Engelse stoffen CROWSON en COTSWOLD
Wereldmerken : ADO - ARISTO - GARDISETTE -
UNLAND - VRIESCO - enz...

ONDERHOUDSPRODUKTEN
riem - vliegen- en mierenbussen - boenwas -
trekkers - keeders - vegers - dwellen -
sponsen - zeemvellen - enz...

Tafelkleden - kanten
sierdoekjes - kralen -
vliegendeuren

KARPETTEN
wol - klassiek synth.

VOL TAPIJT
VLOERBEKLEDING

KLEINE FISKALE KRONIEK

Meerwaarde of winst op onroerende goederen

Wie als *vastgoedhandelaar* winst maakt op de verkoop van onroerende goederen wordt natuurlijk belast op die winst. Het gaat dan inderdaad om bedrijfswinst, die onderworpen is aan de personen- of vennootschapsbelasting.

Wie geen *vastgoedhandelaar* is kan bij de verkoop van sommige onroerende goederen toch belast worden op de behaalde winst. Dat is bv. het geval voor wie koopt of bouwt, met de bedoeling die gronden of gebouwen verder te verkopen. Dergelijke winsten vallen onder de spekulatieve verrichtingen en worden belast aan 33 % (+ gemeentepcentiemen).

Wie als *privé-persoon* onroerende goederen verkoopt, moet volgende gevallen onderscheiden :

- 1°. verkoop gebouw niet betrokken in eigen beroepswerkzaamheden : winst nooit belastbaar;
- 2°. verkoop gronden, binnen 8 jaar na verkrijging : winst steeds belastbaar - Buiten de 8 jaar : vrij;
- 3°. verkoop gebouw wel betrokken in eigen beroepswerkzaamheden : winst steeds belastbaar, maar kan eventueel genieten van speciale vrijstelling;
- 4°. verkoop gebouw *gedeeltelijk* betrokken in eigen beroepswerkzaamheid : pro-rata aandeel winst belastbaar.

Bij geplande verkopen van onroerende goederen doet men er goed aan een fiscalist te raadplegen om geen verrassingen te kennen.

Serge BLONDEAU
Account. IDAc - Fisk. Advis. EHSAL

Beveren, dorp aan de IJzer
waar de sterre op Kerstnacht
bleef stille staan ...

KERSTNACHTMIS BEVEREN-IJZER

Beveren, vredig dorp aan de IJzer, knoopt aan met een oude traditie : Kerstnacht wordt terug gevierd in het dorp.

Enkele vrijwillige Bevernaars beantwoordden het initiatief van Pastoor Jacques Perneel om van deze middernacht mis een sukses te maken.

Er is de medewerking van de kinderen van Beveren in een uniek Kerstspel, de Alvro's zorgen mee voor de Kerststemming door een aantal oude Kerstliederen te spelen.

Er is reeds een verwelcoming, stemmige muziek om 23.30 uur vóór de kerk die feestelijk verlicht wordt.

Mensen van de Westhoek die geregeld naar de mis in Beveren komen, weten dat men na de mis vóór de kerk graag blijft plakken.

Deze traditie wordt deze maal op feestelijke wijze georganiseerd. Hoe, dat willen we nu nog niet prijs geven, maar je krijgt het wel innerlijk warm, zo hoort het nu eenmaal met Kerstmis... Door Uw deelname helpt U meteen mee aan de actie „Dekens voor Dekens”.

O, U weet Beveren aan de IJzer niet zijn ? Als U van Ieper naar Veurne rijdt, linksaf na ± 15 km; van Veurne uit rechtsaf na ± 15 km. 't Is daar waar de sterre blijft stille staan. Komt de vreugde- en vrede-stemming beleven, U wordt uitgenodigd om mee te vieren, de oude Kerstliederen te horen en vooral mee te zingen.

De Bevernaars heten U van harte welkom, op Kerstnacht, vanaf 23.30 uur.

ATELIER CHARLES DENUT

Petit Bazar Belge
Casselstraat 7, 8691 Beveren-IJzer
Grens met Oost-Cappel (Frankrijk)

DENUT FERNAND
(Sint-Amandsberg)
met Sinterklaas en Kerstman
op oude postkaarten.

Deze tentoonstelling loopt van dinsdag
1 december t.e.m. zondag 27 december '92.

Open : 9 - 12 u. en 14 - 19 u.
Gesloten op maandag. - Toegang gratis

GROTE HSA SPAARAKTIE

Bij HSA worden de cliënten nog echt in de watten gelegd. Allereerst door de persoonlijke service van elke HSA-agent, maar ook door z'n know-how en de uiterst voordelige krediet- en beleggingstarieven van HSA. En nu wordt de winter helemaal zacht voor HSA-spaarders.

Van 16 november tot en met 20 januari wordt u namelijk bedolven onder de kado's.

Vanaf 10.000 BEF aangroei op een vrij spaarboekje krijgt u al mooie geschenken. En - kijk maar even naar de tabel - hoe meer u spaart, hoe meer zachtheid u vergaart.

Redenen te over dus om deze winter even bij uw HSA-agent binnen te glijden. Het sneeuwt er kado's.

NETTO AAN- GROEI/GEZIN	WAS- HANDJE	HAND- DOEK	BAD- LAKEN	BAD- JAS(*)
10.000	2			
30.000	2	1		
50.000	2	2		
70.000	3	3		
90.000	4	4		
120.000	5	5		
150.000	6	6		
250.000	6	6	1	
500.000	6	6	2	
1.000.000	6	6	2	1

(*) Voor de badjas moet de aangroei tot 1/3/93 behouden blijven.

SPAARBANK

ALLE BELEGGINGEN – LENINGEN – VERZEKERINGEN

Kantoor

Geert VANDENBUSSCHE – DESCHUYTTER

Haringestraat 37 – 8972 ROESBRUGGE-HARINGE – Tel. 057/30.09.86

Hobbyzaak BUSSCHAERT

Blasiusstraat 16 - 8972 KROMBEKE
Tel. 057/40 00 97

Verkoop van rashonden :
Mini Yorkshire Terriër
Maltezer
West Highland White Terriër
enz...

Engelse en Franse bulldog
+ andere grotere rashonden

Verkoop van hondenkorrels :
Eukanuba Royal Canin
Doko Willaert
Bento Debaille

nu ook
KLANTENKAART

Dekreuen ter beschikking van verschillende rashonden.

Grote keuze in hondenartikelen zoals :
hondenmanden, lissen, shampoo's, enz...

**HET
KWALITEITSMERK**
**Oliën en
smeermiddelen**

voor : GASOIL - diesel
 - verwarming

FUEL-OIL
BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33-35
8972 PROVEN

Tel. 057/30 04 13

- Kinderfietsen
- Dames- en herenfietsen
- Koersfietsen, sportfietsen
- Mountainbikes, hybriden
- Alle onderdelen
- Alle herstellingen
- Alles aan lage prijzen

IEDERE MAAND PROMOTIES

Bergenstraat 1 - BEVEREN/ROESBRUGGE
Tel. 057/30.09.09

Schoonheidsinstituut NATACHA

Parfumerie - Manicure - Pedicure
Sauna - Maquillage - Esthetiek - Fitness

Ons **VOLLEDIG NIEUW FITNESSCENTER** gaat
open vanaf **woensdag 18 november**.

Professionele begeleiding op :

maandag	17.00 - 22.00 u.	} op afspraak
woensdag	13.30 - 20.00 u.	
vrijdag	17.00 - 19.00 u.	
zaterdag	17.00 - 19.00 u.	

(min. 4 personen)

AANDACHT ! De bon van -50 fr. korting op een
pedicure is nog geldig tot eind november.

Bergenstraat 1 - BEVEREN-ROESBRUGGE
Op afspraak : 057/30.14.12
Gesloten op dinsdag en zondagmiddag

MICHEL CAPOEN

Waaienburgseweg 67 - KROMBEKE
Tel. 057/40.08.54

LOOD- en ZINKWERKEN

KWALITEIT
& VERTROUWEN

- Algemene timmer- en schrijnwerken
- Keuken- en binnenhuisinrichtingen
- Rolluiken & houten trappen
- Eigen plaatsing van P.V.C-ramen, -deuren en -veranda's
- Specialiteit : eigen fabricatie van ramen, deuren en veranda's in tropisch hardhout
- Nieuwbouw - Verbouwing
- Herstelling

ROLAND VERYSER

Waaienburgseweg 11a - 8990 ROESBRUGGE
Tel. 057/30 06 79

BESCHOUWING VAN DE MAAND

Gezag,
discipline,
gehoorzaamheid :
niet meer
van deze tijd.

Geweld,
korruptie
en kriminaliteit :
daarmee
werd Adolf Hitler
voorbereid !

DE WEEK VAN DE DERDE LEEFTIJD

Blijf steeds jong in je gedachten
En in 't denken positief.
Wees meer zuinig met je krachten,
Maar blijf immer nog actief.
Doe dit niet om lang te leven,
Maar doe dit omdat je dan
Van de tijd, je nog gegeven,
Meer intens genieten kan !

*„Kwaak” 80 jaar
november 1992*

SCHRIJNWERKERIJ REGHEERE & Zoon

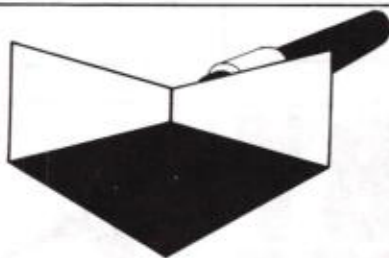
- Alle nieuwbouw - verbouwing
herstellingswerken
- Eigen fabrikatie : houten ramen,
deuren, garagepoorten
- Binnenhuisinrichting,
plafond- en muurbekleding
- PVC-ramen - rolluiken
- PVC-bekleding
- Daktimmerwerken

Waaiburgseweg 66
8972 KROMBEKE
tel. 057/40 03 71

KWALITEITSCARROSSERIE MET AUTOLAKSPUITERIJ
Onze mensen maken het verschil !

Provenseweg 90B - 8970 POPERINGE
Tel. 057/33 47 92

c.v. RIMAL

- ALGEMENE VOEGWERKEN
- ELASTISCHE VOEGEN
- RENOVATIE VAN GEVELS
- HERSTELLING VAN SCHOORSTENEN

BOURGONDIEDREEF 6 8970 POPERINGE tel. 057/33 74 31 - 21 93 59

PEDICURE

Mevr. Vandewalle-Decaestecker
Veurnestraat 9
8640 Vleteren (Oost)

Op afspraak : tel. 057/40 01 01
Ook verzorging aan huis.

Woensdagnamiddag gesloten

Alle voetverzorgingsprodukten
en benodigdheden.

GARAGE-CARROSSERIE F. DECLERCK

Roesbruggestr. 72
8691 BEVEREN
Tel. 057/30 04 16

- Verkoop nieuwe wagens
alle merken
- Benzine en diesel station
- Zelfcarwash
- Grote keus okkaziwagens
in toonzaal, direkt leverbaar

TOYOTA CARINA diesel 1992
nieuw - niet ingeschreven

PEUGEOT 205 look 1991
PEUGEOT 205 GLD 1987
PEUGEOT 405 diesel 1988
TOYOTA Starlet 1989

ALGEMENE BOUW- & DAKWERKEN BERNARD WYFFELS

MOLENWALSTRAAT 1 8972 ROESBRUGGE 057/30 04 54

AKTIVITEITEN EN VERMAKELIJKHEDEN

MAAND NOVEMBER

Kaartingen

- Roesbrugge, bij P. Gunst dinsdag 24 november puntenkaarting „Derde Leeftijd”
- Haringe, in „St.-Jozef” bij Cecile Ryon zaterdag 28 en zondag 29 november maandelijkse kaarting voor de leden
- Beverenkalsijde, café „Het Paradijs” vrij. 27, zat. 28 en zon. 29 nov. Jaarlijkse zakdoekkaarting t.v.v. Wielertoeristen Karel De Blauwer

K.V.L.V. Roesbrugge-Haringe

- Kookles : 19 november om 19.30 u. in zaal „Sint-Jozef” te Haringe : Feestelijk koken met varkensvlees.

K.V.L.V. Beveren-IJzer

- Woensdag 18 november om 20 u. in de H. Hartzaal „Zondag, een dag als (g)een ander”. Godsdienstige vorming door Deken Vandergote.
- Zat. 5 dec. in de H. Hartzaal : St.-Elloofeest. Om 19 u. H. Mis. Daarna feestmaal.
- Woensdag 16 dec. om 19.30 u. in de H. Hartzaal : kookles „Vis in gastronomie”.

AKTIVITEITEN EN VERMAKELIJKHEDEN

MAAND DECEMBER

Kaartingen

- Proven, zaal „St.-Elloo” vrij. 4, zat. 5 en zon. 6 dec. Vleeskrokettenkaarting t.v.v. TSC Voetbalclub Proven
- Haringe, in de schoollokalen dinsdag 8 december puntenkaarting „Derde Leeftijd”
- Roesbrugge, bij P. Gunst maandag 14 december maandelijkse kaarting voor de leden
- Roesbrugge, bij P. Gunst dinsdag 22 december puntenkaarting „Derde Leeftijd”
- Haringe, in „St.-Jozef” bij Cecile Ryon zaterdag 26 en zondag 27 december maandelijkse kaarting voor de leden

Vogelpik

- Roesbrugge, café „Handelshuis” zaterdag 5 december smijting voor de leden
- Krombeke, café „t Kereltje” zaterdag 5 december smijting voor de leden
- Roesbrugge, bij P. Gunst zaterdag 12 december smijting voor de leden
- Haringe, in „St.-Jozef” bij Cecile Ryon zaterdag 12 en zondag 13 december smijting voor de leden

INBINDEN VAN „DE IJZEBODE”

Een registerblad met opgave van alle artikelen, verschenen in de jaargangen 1986-1990 van „De IJzerbode”, is ter beschikking tegen de prijs van 25 fr.

Wat het inbinden betreft, hiervoor kan men zich tot 31 december 1992 eveneens wenden tot de drukkerij Schoonaert, voor het inbinden van vijf jaargangen in linnen band, tegen de prijs van 670 fr. (gewone) of 820 fr. (luze inbinding).

VERKOOPAKTIE

Deze aktie loopt van 5 dec. 1992 t.e.m. 3 jan. 1993. De totale prijzenpot bedraagt minstens 170.000 fr.

En om de verkoop nog meer te stimuleren wordt dit jaar terug een grote kindertombola georganiseerd.

De lijst met de deelnemende handelaars verschijnt in het volgend nummer van „De IJzerbode”.

K.B.G. BEVEREN-IJZER

Uitslag van de kaarting op 15 oktober.
Coene R. 445 p., Debergh A. 321 p., Dewaele F. 300 p., Cokelaere M. 288 p., Danneels J. 286 p., Decarne R. 274 p., Ryon M. 272 p. en Top R. 260 p.

TOUSSAINT
Groot- en kleinhandel

GOEDKOOP en KWALITEIT IS ONZE REKLAME

Toonplaats : Bergenstraat 1
Beveren-Roesbrugge - 057/30 09 09
Burelen : Prof O Rubbrechtstraat 67
Roesbrugge
057/30 11 72 - 38 85 34

SCHOONHEIDSINSTITUUT

VALERIE

SCHOONHEIDSSPECIALISTE
CAMOUFLAGISTE

- Bepaal uw eigen look door een kleur- of stijlanalyse
- Vraag inlichtingen

Esthetiek - Solarium - Pedicure
Zonnebank
3 gezichtsbruners

Provenplein 3
8972 PROVEN

057/30 08 51

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

Enkele dagen geleden heeft de vernieuwingsoperatie van Guy Verhofstadt haar beslag gekregen. De Liberale partij heeft voor de tweede keer een gedaanteverandering ondergaan.

De eerste keer gebeurde dat in 1961. De toen nog jeugdige Liberale partijvoorzitter Omer Vanaudenhove meende, vermits de vervelende schoolkwestie, die vanaf 1954 tot 1959 de geesten had beroerd, was afgesloten, dat in zijn partij ook een einde kon gemaakt worden aan de oude onverdraagzaamheid tegenover de klerikalen. En op het partijcongres van 8 oktober 1961 gaf hij de Liberale partij een nieuwe naam : Partij voor Vrijheid en Vooruitgang (PVV) en ook een nieuw programma, waarbij de klemtoon werd gelegd op de verdraagzaamheid tegenover katholieken, en op een maatschappijvernieuwing met als eerste praktische toepassing : vermindering van de belastingen. Dat hoorden de mensen graag en het had een uitzonderlijk succes. Bij de verkiezingen van 23 mei 1965 wipte de PVV van 20 naar 48 zetels !

Maar toen uiteindelijk bleek dat al die beloften niks anders waren dan vulgaire volksverlakkerij, en de PVV-minister van Financiën, W. de Clerq, de roerende voorheffing van 20 tot 25 % verhoogde, daalde het entoesiasme. De PVV tuimelde in de volgende jaren weer naar beneden.

Toen bij de verkiezingen van 24 november 1991, na een oppositiekruur, volgens PVV-er Herman de Croo „de woede van de burger zo groot was dat hij de deur van de liberalen voorbijliep, naar Rossem en het Vlaams Blok”, toen dacht Verhofstadt terug aan het manuever van zijn voorganger, uit 1961 : de PVV was ook aan vernieuwing toe.

En in een nieuw kongres dat plaats vond in deze novemberdagen werd de Partij voor Vrijheid en Vooruitgang vervangen door Vlaamse LIBERALEN en Demokraten (VLD). De klemtoon werd nu gelegd op het „sociale”. De spreekbeurten waren er zwanger van.

Ik heb mij bijna dood verschoten toen ik over de radio hoorde dat de nieuwe Liberale partij, de partij wordt van de kleine man ! Dat het gedaan is met de kapitalisten in bescherming te nemen; dat de socialisten en de syndikaten mogen verdwijnen en dat de kleine pensioentjes zullen verhogen.

„Eerst resultaten, en dan oordelen”, zegt Gusta, „maar als ik de namen van de overlopers uit andere partijen gehoord heb, weet ik dat het zal gaan om nieuwe wijn in oude zakken. En toch zijn schone beloften lonend”.

Denk aan Bill Clinton,

Pol

MEUBELN

**VOOR UW KEUKEN, EETPLAATS,
SALON EN EETKAMER**

Door nauwe relaties met vrienden-fabrikanten en onze jarenlange ervaring in de meubelbranche kunnen wij voor uw wens en beurs het best selecteren dat op de markt is

Kom rustig rondkijken in onze toonzal
Wekken dat je verrast zult zijn van het aanbod

meubels declerck

U bereikt onze toonzalen via de baan veurne-jeper
afslag richting Beveren.

weegschede 36
058/29.90.98

GYVERINKHOVE

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREEVE

't Was in de zomervakantie, dat Medard Bieze's zuster Elodie, die entwaar verre in 't Fransche weunde, voor eenigte daagen over è kommen wos naar Adinkerke. 't Was ol veele jaaren dat ze naar heur geboorteparochie niet meer è kommen wos, en ze keek gelik zot ols ze zag wuk dat ze daar ol veranderd en verbouwd hadden ...

„Wel, wel, dat is hier nog nieten!” zei Marie, heur schoonzuster, die heur ofgehaald hadde van den trein... „We gaan morgen è keer gaan wandelen ol den nieuwen vilawijk, je gaat daar nog meer joen oogen opentrekken!”

Gelik da'ze è zaid hadden, gingen ze 's anderendaags gaan wandelen ol de nieuwe villas. 't Was ongehoord schoon weere en Medard, die eerst van zin wos zyn pelouse of te rijden, zei dat'n meiging...

„Zou je gy gelooven, da'k myn hier niet meer verkennen!” zei Elodie, ols ze daar aankwamen... „er stoeg hier vroeger nieten anders of wat oude kotraalie en 't wos ol!”

„En nu, je moet dat è keer bekyken, ol zulke schoone gebouwen!” zei Medard.

„En ol die schoone routen en wandelwegen daar tusschen!” vervolgde Marie... „je moet è keer erop letten, z'èn ol die routen en weegels de naamen van bloemen è geeven ... Kyk, dat is hier de Azaliaweg ... en ol daar de Begoniastraat!”

Ze staaken de route over en wandelden voort ...

„Hier zi!” zei Marie olmetnekeer ... „we zyn hier aan de Papaverweg ... dat is hier dat de chiekste villas staan?”

Ze stoegen stille, omdat ol è keer wel te bekijken ...

„Héwè, die menschen die in zoo è chieke villa weunen, hèn olgelik den hemel op aarde!” zei Medard ... „je moet dat gebouw à keer bekyken!”

„Dat is nog zoo zeker niet, wei!” filosofeerde Marie ... „z'hèn veele geld, maar van 'n anderen kant veele miserie ... 'k Hèn ik hooren zeggen, dat er langsten deze route vier getrouwde vrouwmenschen weunen met elk twee of drie kleene joengs, waarvan dat hulderen vent weg is!”

Elodie verschoot ervan ols ze dat hoorde ... „Voor goed?” vroeg ze.

„Vaneigens!” knikte Marie ... „entwaar naar 't buitenland, voorzeker met è andere!”

„Maar menschen toch!” zei Elodie ... „dat is toch haast niet te gelooven!”

„Ik gelooven dat rechtuut!” zei Medard.

„Hoezoo datte?” vroeg Marie, è beetje vinig.

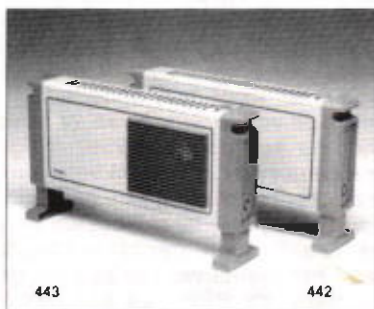
„Omda'je 't kunt zien aan de naame van de straate!” zei Medard ... „leest maar è keer goed wuk dat er daar op staat ... PAPA VERWEG!”

KWAAK

Dimplex

**een naam die
warmte uitstraalt**

Prachtig gamma
STRAALKACHELS • CONVECTOREN • WARMELUCHTBLAZERS

443

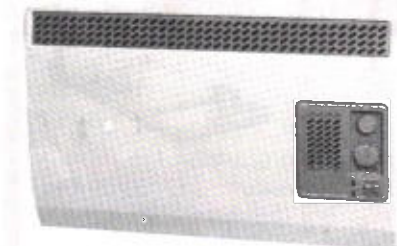
442

model 442

- instelbaar vermogen van 500, 1000 of 2000 watt
- thermostatisch regelaar

model DE443

- thermostaat
- instelbaar vermogen 1000 W konvektie, 2000 W - 3000 W ventilatie

Thermostaat met
vorstbeveiligingsstand
(Schakelklok (24 u.)
voor tijd gestuurde verwarming
2500 watt

**Antivries-
verwarmer**

Goed voor $\pm 5^\circ \text{C}$
en bedoeld als
anti-vorst
bescherming.

Vraag ons inlichtingen over
de DIMPLEX spaarkachels op nachstroom.

ELEKTRO CAPPOEN

Prof.O.Rubbrechtstraat 12 • 8972 ROESBRUGGE

Tel. 057/30 05 94

Eigen service

DE IJZERBODE

Verantwoordelijke uitgever :
Drukkerij Schoonaert
Bergenstraat 1
8972 Roesbrugge
tel. 057/30 03 79
385-0056772-90

INFORMATIEBLAD voor de DIEPE WESTHOEK
met bijdragen over regionale geschiedenis en populaire wetenschap
22^e Jaargang Nr. 12 december 1992
Algemeentekantoor 8972 Roesbrugge

Wordt maandelijks
gratis verspreid in :
Roesbrugge - Haringe
Proven - Krombeke
Stavele - Beveren - Watou
Jaarabonnement 220 fr.

Van de refuge *Notre Dame de Saint-Bernard*
naar de *Sint-Bernardusbrouwerij* van de Trappistenweg.

Een eeuw Watouse geschiedenis (Deel 1).

Op 24 september 1934 huwde de 26-jarige Godelieve De Burghgraeve uit Avekapelle, de vier jaar oudere Urbain Ameloot uit Eggewaartskapelle. Drie weken voor hun huwelijk kwamen beiden op verkenning naar 't *Patershof* te Watou, dat zij daags na hun trouwfeest zouden betrekken. Zij troffen er nog enkele lekebroeders die hun koffers pakten om terug te keren naar hun roots, de Trappistenabdij van de Catsberg.

Het jonge koppel ruilde de speelvoyage voor een tafel en een bed en begonnen meteen aan de opkuis van de hoeve, waarvan het woonhuis in een abominabele toestand verkeerde en begonnen aan 't labeur op de 46 ha uitgestrekte landerijen. Beiden waren jong, goed gezond en geloofden in de toekomst. Zij voelden zich goed in hun vel op de kasteelhoeve van de aloude Heerlijkheid *Courteuwe* (1) die zij een nieuw gezicht gaven. Het woonhuis was in 1779 herbouwd (datum op tussendorpel van de deur). Deze herenhoeve op lage, oorspronkelijke omwalde terp gelegen, vertoont resten van omwalling ten Oosten en ten Westen (2). De ganse site wordt sinds 1985 als geklasseerd monument beschermd, geakteerd in het Belgisch Staatsblad van 11 februari 1986. De overige lage hoevegebouwen in U-vormige opstelling rondom een deels begraasd, deels verhard erf tonen N.O. van het boerenhuis de stalvleugel onder zadeldak met het jaartal 1889 in de gevelsteen van de rechter zijpuntgevel. Ten noorden van het boerenhuis bevindt zich het voormalig kaashuisje van de Trappisten (2).

Alhoewel de bewoners van de herkomst van het goed niet wakker zullen gelegen hebben is de geschiedenis van 't *Patershof*, dat het embryo is van de Watouse Trappistenbrouwerij, en het ontstaan en de evolutie van deze Sint-Bernardusbrouwerij zelf, goed voor een tweetal bijdragen in ons blad.

De Heerlijkheid Courteuwe

Ten tijde van Lodewijk van Male, graaf van Vlaanderen, leefde er te Watou ene Hugo van Courteuwe. Hij stierf in 1379 en ligt in de Sint-Bavokerk begraven binnen het O.L.Vrouwekoor (3).

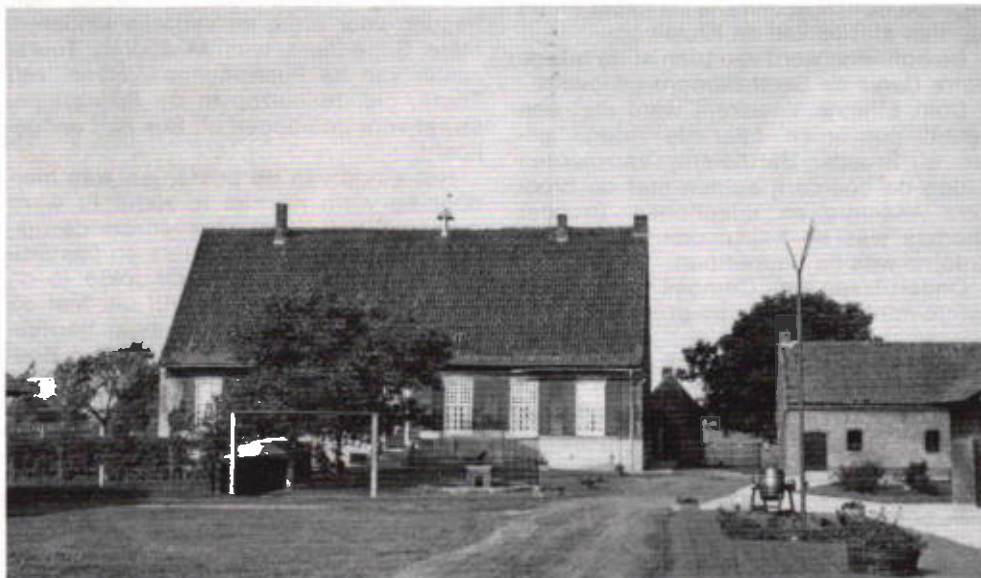
De Courtewyles, die de gelijknamige Heerlijkheid bewoonden, hadden onder de graven van Vlaanderen zowel in 't bestuur van kasselfrijen als in kloosters en abdijen naam en gezag.

Zij kregen nog een duwtje in de rug toen Maria Courtewyle huwde met Karel van Ydegem, baron van Wieze en van Mere. Antoon Sanderus schrijft in zijn *Flandria Illustrata* dat de Heerlijkheid van Courteuwe een fraai kasteel bezat dat omringd was met een brede slotgracht, waarvan resten nu nog zichtbaar zijn. Hij kruidt bovendien de beschrijving van deze lustwarande met te vermelden dat tal van reuze-eiken, zo'n kolossale omvang hadden dat zij *als wonderen der natuur konden doorgaan*. Deze eeuwenoude bomen bevonden zich aan de boorden van de slotgracht en verhoogden het aanzien van de Heerlijkheid.

Karel van Ydegem nam zijn kersverse vrouw mee naar de dorpsheerlijkheid Watou die hij had kunnen kopen van Jacob Joigny van Pamele, die daarmee de bruidsschat van zijn vrouw, Maria de Sacespié van de hand deed. Toen de Heerlijkheid in 1629 door Filips IV tot graafschap werd verheven werd Karel van Ydegem de eerste graaf van Watou. Marmereen praalgraven in de kerk herinneren aan deze voorvaderlijke en grafelijke periode, die voor Ydegem-Courteuwe geen wind-eieren legde.

Tijdens het Ancien Régime kwam het vaak tot wrijvingen tussen de zes Heerlijkheden van Watou, die in mentaliteit weinig verschilden van deze van het feodale stelsel. Inzonderheid tussen de dorpsheerlijkheid en deze van Douvie ging het er vaak hard(handig) aan toe.

De Courteuwe bestaande uit de Heerlijkheden Poelvoorde en de Visserie overleefde net als kerk en kasteel de Franse Revolutie niet. Egalité, fraternité en

't Patershof te Watou, nu !

liberté zorgden voor de nodige gekonfiskeerde goederen, waar vooral jonge adel, slippedragers en min of meer begoede avonturiers op aasden.

De historische hoeve van de Heerlijkheid Courtewyle kwam eerst in handen van M. Beyaert de Becelaere, daarna in deze van Madame Germaine de Wignacourt, veuve de monsieur Louis, Comte de Bagneux *propriétaire demeurant à Paris*.

In 1886 werd Karel Brutsaert burge-meester van Watou. Hij bewoonde de hoeve tot in 1901. Toen werd Courtewyle, 't *Patershof*. De Trappisten sloten in 1901 een huurkontrakt af voor negen jaar met de eigenaars de Bagneux de Wignacourt, kontrakt dat in 1910 werd verlengd volgens de wettige procedure van 3, 6, 9.

Het goed werd in 1956 door de erfgenamen van gravin de Bagneux verkocht aan de C.O.O. (het huidige O.C.M.W.) van Brugge.

Het voorspel

Frankrijk likte in de 19e eeuw nog zijn wonden die de vernietiging van het Ancien Régime had veroorzaakt. Alhoewel het Concordaat tussen Napoleon en de Paus enige doctrine en jurisprudentie veronderstelde, bleven de ontsporingen die de Franse Revolutie (1789) hadden veroorzaakt de Fransen verdelen. Kerk en Staat hadden hun aanhangers en beide partijen haalden bij beurten het laken naar zich toe.

De strijd laaide in alle hevigheid op door de fameuse *Dreyfus-affaire* (1894-1914) waarvan de Franse officier Alfred Dreyfus (1859-1935) de onvrijwillige held werd.

Dreyfus werd als Joodse kapitein beschuldigd van spionage voor Duitsland. Hij werd levenslang veroordeeld, gedegradeerd en in 1894 naar het Duivelseiland, Cayenne, gedeporteerd.

Emile Zola (1840-1902) schudde de publieke opinie wakker met zijn vlam-mend manifest *J'Accuse* in het dagblad *Aurore*. Door zijn houding en optreden in deze zaak, schaarde Zola de *Dreyfusards* achter zich en werd hierdoor zoveel als het nationale geweten van Frankrijk. Maar hogere instanties en kerkelijke intriges beletten een herziening van het proces. Dreyfus werd in 1906 echter toch vrij gelaten en in eer hersteld. Het leger werd gezuiverd van royalistische officieren en er ontstond een hevige golf van antiklerikalisme.

Een der kopstukken van het verzet tegen alles wat Rooms was heette *Emile Combes* (1835-1921).

Hij was van zeer eenvoudige afkomst maar uitermate begaafd. Hij promoveerde in 1860 tot doctor in de theologie en begon op 30-jarige leeftijd aan medische studies te Parijs. Na een gewetenscrisis brak hij met het katholicisme en dan pas was het hek goed van de dam. Na eerst senator te zijn geweest, werd Combes minister van Openbare Opvoeding (1895-1896) en liet de katholieken werkelijk naar zijn pijpen dansen. Het nam zelfs zo'n vaart dat de Franse Congregaties van Religieuzen bedreigd werden met uitwijzing.

De barrikade voor de kerk van Abele in 1906.

Dom Jérôme Parent, abt van de Trappistenabdij van de Catsberg te Gode-waartsvelde, nam hieromtrent zijn voor-zorgen en ging op zoek naar een refuge of schuiloord aan de andere kant van de Bel-gische grens.

Op 11 februari 1901 werd uitgezien om de hoeve die Karel Brutsaert verliet te huren. Op 10 april was het dan uiteindelijk zo ver. De Trappisten onderschreven een huurkontrakt van negen jaar om de hoeve Courtewyle te huren die slechts op 7 km van de abdij vas gelegen. De paters vroegen en kregen de toelating van Gustaaf-Josephus Waffelaert, bisschop van Brugge om aldaar een kapel in te richten met Kruisweg en tabernakel voor het H. Sakrament.

Vijf voor twaalf

De Trappisten vestigden zich te Watou in het voorjaar van 1901. Op 13 mei zegende abt Dom Jérôme de kapel en de veertien staties van de Kruisweg.

De hofstede werd van toen af de refuge *Notre Dame de Saint-Bernard* genoemd.

Dom Etienne Vanuxem werd met een aantal conversen naar de refuge gestuurd. Broeder Barthélémy Vanvlieden leidde de boerderij samen met de broeders Anselme en Ildephonse. Broeder Thomas was de kaasmaker en broeder Antoine was de timmerman.

Ondertussen was Combes in mei 1902 eerste-minister (ministre-président) ge-worden en zijn hevig anti-klerikalisme maakte hem zeer geliefd bij de enen en zeer gehaat bij de anderen.

Bij de wet van 5 juli 1904 werden de kloosterscholen in Frankrijk opgeheven en het katholicisme onderwijs verboden.

De paters van de Catsberg zagen met lede ogen hoe hierdoor niet alleen 3000 vrije katholieke scholen werden gesloten, maar ook dat duizenden monniken en nonnen uit hun kloosters werden verdre-ven. Abt Dom Jérôme Parent had net op

tijd, vijf voor twaalf, een veilige vluchtweg voor de konfraters gevonden, de refuge *Notre Dame de Saint-Bernard*.

Door dit gewraakt optreden van Com-bes dat nogal wat schandalen en inciden-ten uitlokte, kwam het op 30 juli 1904 tot een breuk met de Heilige Stoel.

De *Dochters van het Kindje Jezus*, die sedert 1892 op Frans grondgebied te Abele twee meisjesklassen hadden, ver-trokken - liever dan hun habijt af te leggen - met leerlingen en inboedel naar de andere kant van de straat, op Belgisch grondgebied, waar zij hun opvoedende taak verder zetten.

Ook te Poperinge streken Franse kloos-terzusters neer. In de leperstraat werd het *Pensionnat des Dames de la Sainte Union* opgericht, een kostschool die uitsluitend Franse meisjes opnam van overtuigde katolieke ouders.

In de Boeschepestraat vestigden zich drie *Papnonnen* uit Sox, die vooral oog hadden voor arme en verlaten kinderen. Mère Supérieure was M.-J. Van Tours, zuster van de Poperingenaar Henri Van Tours, die de huizen in de Boeschepe-straat voor de nonnen uit Sox had aange-kocht.

Het einde van de pesterijen was hier-door op verre na niet in zicht. Er werd eveneens een bevel gegeven om de rijk-dommen in kerken, kloosters en pastorij-en te inventariseren en dit lokte in de grensdorpen grote beroering uit. Met de nodige emotionele geladenheid barrika-deerden de bewoners van Abele en Boe-schepe de toegang tot hun kerk. Met wagens en karren, waarvan zij de wielen verwijderd hadden, wierpen zij versperrin-gen op en wachtten op de barrikaden de wetsdienaren af gewapend met stokken, rieten en geweren. Op 6 maart 1906 werd een onder hen, Remi Ghysels in de kerk van Boeschepe door Franse gendarmen

(vervolg blz. 390)

Romain Depuydt vertelt :

De oorlogstribulaties van vader Jules Depuydt (2)

Bij het ingaan van Bergues moesten wij weer voorbij een controle. Ik zag het omdat daar weer enkele mensen stonden te wachten en ik voelde mij weer niet op mijn gemak. Daar hoorde ik weer over een trein voor vluchtelingen spreken, maar luisterde niet verder omdat ik nu van plan was naar mijn familie te gaan. Daar ging die controle zeer vlug. Bij de doorgang aan een gebouw stonden twee schildwachten. De ene bekeek de papieren en de tweede deed de mensen vlug doorschuiven. Ik kwam aan de beurt. Maar zodra hij mijn „permis de séjour” had bekeken, ging hij even binnen in het lokaal. Bijna onmiddellijk kwam hij weer buiten en zei iets tot de tweede schildwacht. Die nam mij simpelweg bij de arm en leidde mij in een aanpalende zaal binnen, waar een hele groep mensen samen waren. De enen stonden of zaten luid ondereen te praten, terwijl anderen, als wezenloos zaten te kijken. Het was een mengeling van alle slag van mensen; sommigen in werkerskleren, anderen slordig en onverzorgd alsof ze al dagen op den dool waren. Ik verstond nu totaal niet meer wat er met mij gaande was! Het was al Vlaams dat men daar sprak en naar ik kon verstaan, waren ze ook ergens onderweg naar de grens of in het veld opgepakt. Zo waren er twee broers van minder dan twintig jaar, die zeiden in Woesten te zijn opgepakt geweest. Zij toonde hun „permis de séjour” en daar hadden de gendarmen opgeschreven: „vagabond”. Als ik dat zag, herinnerde ik mij dat men in Krombeke ook iets op mijn „permis de séjour” had geschreven. Nu besepte ik dat dat de oorzaak was dat ik daar terecht kwam. Daar hoorde ik dat wij ergens naar een werkkamp zouden gebracht worden.

Nog dezelfde avond werden wij, onder bewaking op een trein naar Duinkerke gezet, waar we moesten uitstappen en met een andere overvolle trein, 's nachts in Calais aankwamen. Onze groep werd naar de haven gebracht, waar we vernamen dat we zouden worden ingescheept. Inderdaad, de boot vertrok nog dezelfde nacht. Niemand wist te zeggen waar we naartoe gingen. Hoeveel dagen wij hebben gevaren weet ik niet, maar er werd gezegd dat wij, langs de Loire, naar Lapalisse zouden gebracht worden. Na een tijd kwamen wij daar aan in een soort kamp. We werden in groepjes van vijf verdeeld. Bij mijn groepje waren twee mannen van Gullegem. Tot nu toe had iedereen zich nogal afzonderlijk gehouden, maar nu we maar met enkelen bijeen waren, begon elk over zijn eigen wedervaren te vertellen. Die twee van Gullegem waren van hun werk weggevlucht voor de oprukkende Duitsers. Zij hadden geen papieren bij en werden onderweg met andere vluchtelingen,

Jules Depuydt, in het midden, rechtstaande achter de luitenant.

gen, ongeveer in dezelfde omstandigheden als ik, aangehouden.

Weer onder bewaking vertrokken we opnieuw met de trein. Langs Bayonne arriveerden wij laat in de namiddag in Biarritz. Daar werden wij onmiddellijk naar een rotsachtig gebouw gebracht vlak bij de zee. Door een getralied venster konden we zien hoe torenhoog de golven sloegen. Het was indrukwekkend om zien. Alhoewel wij allen doodvermoeid waren konden we niet slapen, deels door emotie, alsook door het geluid van de slaande golven. Wij lagen op britsen met een deken erover. Het was daar vochtig maar niet koud.

De volgende morgen werden we vroeg gewekt en er werd ons aan het verstand gebracht dat wij dadelijk aan het werk zouden gezet worden. Met een grote kar bespannen met twee paarden, moesten wij, met nog anderen, 's morgensvroeg de vuilnisbakken gaan ledigen in Biarritz. Dat deden we driemaal per week en de andere dagen was dat helpen laden en lossen aan de haven. Wij kregen goed te eten en waren soms 's namiddags vrij, maar moesten binnen blijven. Daarvan miek ik gebruik om gazetten en blaadjes in te kijken, die ik bij het ophalen van de vuilnis had gevonden. Er waren er bij waar korte berichten in stonden voor de vluchtelingen, met de vertaling in het Vlaams en zo trachten wij onder mekaar te begrijpen wat elke zin in het Frans in onze taal betekende. Zo kon ik vernemen dat de Duitsers aan de IJzer tot staan werden gebracht. Maar hoe het was achter het front, bij ons, vernamen we niet. Na een tijd kwamen wij te weet dat het langs een „Dienst voor Vluchtelingen” mogelijk zou zijn om naar huis te schrijven, maar een adres kenden we niet.

Reeds in het voorjaar was het zeer mooi weder en wij werden naar de bergen in de omgeving van Bayonne gebracht, waar we op de hellingen geiten en schapen moesten hoeden. Wij waren daar met verschillende anderen, waaronder Italianen, die zwart zaten van de platluizen. Die lagen de ganse dag met hun bloot bovenlijf in de brandende zon, luizen te kraken. Hun drank stak in een zak bekleed met geitewol, en die spoten ze zo in hun mond door op die zak te drukken, terwijl zij op hun rug bleven liggen.

Het was in het begin van juni 1915 toen wij op een landbouwbedrijf in de buurt van Biarritz aan het werk werden gezet.

Omdat wij ons werk goed deden, werden wij daar weldra graag gezien. We kregen goede kost en nog zakgeld. Ik kon al redelijk goed mijn plan trekken en mij in het Frans laten verstaan. Zo kon ik daar vertellen wat mij was overkomen. Ik vroeg of zij soms iets voor mij zouden kunnen doen, om ergens aan het adres van de „Dienst voor Vluchtelingen” te geraken. „La Patronne”, zoals men ze noemde, zou daarover inlichtingen trachten te krijgen. Wij waren daar al bijna twee maanden. Ondertussen wist ik al wat de tekst die men in Krombeke op mijn „permis” had geschreven betekende: „Renvoyé de la Belgique par cause de comportement suspect”.

Op het einde van juli kwam er plots verandering. Wij zouden naar Parijs worden overgebracht, om daar te gaan werken. Wij vertrokken daar met spijt van beide zijden. Men had ons er graag gehouden tot het einde van de oorlog.

In Parijs aangekomen, werd ik samen met Thuur Roseel van Gullegem aan het werk gezet in een fabriek van meststof-

fen. Wij kregen daar zwaar werk waarvoor we betaald werden en logeerden in een gebouw niet ver van de fabriek. Wij werkten daar reeds enkele maanden, toen zich daar op een voormiddag een zware ontploffing voordeed waarbij doden vielen. Ik en Roseel werkten toen in de nachtploeg, zodat wij niet in de fabriek waren. Er werd beweerd dat er een bombardement was geweest, daar men vliegtuigen boven Parijs had gehoord en gezien.

Kort nadien kregen wij samen ander werk. We moesten naar de fabriek van Renault. Daar moesten wij helpen aan delfwerken voor nieuwe gebouwen. Daar vernamen wij dat onze zaak nagezien en geregeld was. Wij waren nu vrij, kregen een speciale kaart en een groene armband, die we verplicht waren altijd te dragen. Die band betekende dat wij in dienst waren van het Belgische Leger en weldra naar een oefenkamp zouden gestuurd worden voor opleiding om naar het front te vertrekken. Daarop kreeg ik langs het Consulaat om, nieuws van thuis en van dan af wist men waar ik was.

De plaats waar ik toen werkte was Boulogne-Billancourt en ik was op logement in een klein hotel aan de Place d'Italie, dat vanaf het einde 1915 tot januari 1917. In dat jaar heb ik veel van Parijs gezien en met de taal had ik geen last meer.

Op 1 februari 1917 kreeg ik mijn oproepingsbevel om te vertrekken naar het oefenkamp van Pariny-Levêque voor opleiding. Toen ik daar aankwam, zag ik daar, tot mijn grootste verbazing, Jozef Cornelis van Stavele, die daar adjudant-instructeur was. Van hem vernam ik meer nieuws over Stavele. Hij zou al gauw weer naar het front moeten vertrekken.

Ik werd ingedeeld bij het 7^e Regiment Artillerie 1° Batterij Mortiers Schneiders. Na vier maanden opleiding vertrokken wij naar België. Met legervoertuigen werden wij, langs Duinkerke naar de Belgische grens gebracht. Het was een ontroerend moment voor mij, toen ik weer in een legervoertuig over de grens trok, maar nu in omgekeerde richting. Langs Hondschote reden wij naar Houtem en van daar naar Alveringem-Fortem.

Reeds op 9 mei 1917 werden wij ingezet aan de Dodengang bij Diksmuide. Later in de sektoren bij Steenstraate, Merkem, Noordschote, waar het er dikwijls hevig aan toe ging. Ik heb toch het geluk gehad, later dan sommigen van mijn klas aan het front te komen en ben er zonder lichamelijke letsels door geraakt. Op 11 december 1917 werd ik nog van regiment veranderd. Dan was ik bij het 1° Regiment Artillerie 2^e groep 46^e batterij.

Einde september 1918 begon het eind-offensief en wij beleefden tijdens die anderhalve maand naar het einde toe, nog veel gevaarlijke momenten. Maar het geval waarbij ik wel het meeste schrik heb doorstaan, gebeurde enkele dagen vóór de wapenstilstand. We lagen al ergens in de omgeving van Deinze. Ik was van dienst als fourier en toen het donker werd, moest ik, met paard en kar, het eten (vivers) naar de eerste linie brengen. Die

lag naar schatting een paar kilometer vóór ons. Ik reed langs een holle veldweg, op de zachte berm, om met het paard en de kar zo weinig mogelijk geluid te maken, om niet door de Duitsers gehoord te worden. Ik wist bij ondervinding dat het minste geluid zo dicht bij de eerste linie voldoende was om onmiddellijk een mitrailleurvuur te doen losbarsten. Het was zo ongewoon stil. Enkel in de verte hoorde ik af en toe een paar schoten. In de voormiddag hadden wij iets gehoord over een nakende wapenstilstand. Terwijl ik daaraan dacht, besepte ik plots hoe gevaarlijk ik daar liep als schietschijf voor de vijand. Ik werd nerveus en porde het paard aan om sneller te gaan. Maar na een moment kwam ik plots met paard en kar op een strook kalsijdeweg, met als gevolg een knetterend geluid van de hoeven van het paard en het ijzeren beslag van de karrewielen. Meteen barsste van de overkant de hel los. Er werd geschoten en teruggeschoten van onze kant. De kogels floten vlak boven me en het paard stormde vooruit met de kar die geweldig op en neer botste op de straatstenen. Met veel moeite kon ik de teugels in de hand houden en er scheen geen einde te komen aan dat stuk kalsijdeweg. Eindelijk geraakte ik weer op een veldweg en na een poos viel het mitrilleren stil. Hoe ik zelf, noch het paard niet werd getroffen, heb ik altijd als een wonder aangezien. Meermaals had ik zulke schietpartijen meegemaakt, maar dan zaten we in een loopgraaf of achter een beschutting. Lekkend van het zweet kwam ik bij de eerste linie aan. Maar daar stelde ik ontsteld vast, dat ik een paar zakken met broden onderweg verloren had, doordat het achterberd van de kar, door het geweldig daveren op de straatstenen, was open-geslagen. Dat moest in de laatste honderden meters gebeurd zijn en met een paar man zijn we ze dan gaan zoeken en hebben ze teruggevonden.

Enkele dagen later was het werkelijk zover. 's Morgens kwam onze luitenant het zeggen in de schuilplaats waar we zaten.

„Jongens, 't is gedaan!’ zei hij... „om 11 uur is het Wapenstilstand... wees nu voorzichtig, dat er niets meer gebeurt, want er wordt nog geschoten!’ Wij konden het nog haast niet geloven. Maar de vreugde en de ontroering beschrijven, toen om 11 uur over al de linies de klaroenen bliezen, was onmogelijk. Ons regiment trok die dag door Gent, waar het zwart was van het volk.

De oorlog was nu voorbij, maar van demobilisatie was er nog geen sprake voor ons. Ons regiment trok, na enkele dagen rust, naar Keulen, voor de bezetting van het Roergebied.

Daar heb ik ontzettend veel ellende gezien onder de gewone mensen. Groot en klein die kwam bedelen om een stuk brood. Voor hun Duitse Marken konden ze niets krijgen. Maar daar heb ik ook gezien hoe sommige Belgische soldaten onzinnige baldadigheden pleegden op weer-loze burgers en op laffe wijze hun ellende uitbuitten. Daar stelde ik vast dat er in

alle legers bandieten zijn.

Nadat ik acht maanden die toestanden had meegemaakt, werd ik op 26 juli 1919 gedemobiliseerd. Na onderweg nog een dag bij familie in Brussel te hebben doorgebracht, kwam ik op 28 juli eindelijk weer thuis.

Tot daar het verhaal van mijn vader.

Nabeschouwing

Ik was bijna zeven jaar geworden, toen mijn vader uit de bezetting van het Rijngebied terug thuiskwam. Vanaf de dag dat hij vertrokken was, in het begin van de oorlog, was ik bij mijn grootouders, langs moeders zijde, die toen in de herberg „St. Jozef” te Stavele woonden, ondergebracht. Bijna vijf jaren lang hadden zij angstvallig voor mij gezorgd, terwijl mijn moeder uit werken ging. Dag en nacht waren zij bij mij, tijdens de vele bange momenten van alarm en beschieting. Niet te verwonderen dat ik zeer aan hen gehecht was.

Die thuiskomst van mijn vader zal ik mij altijd blijven herinneren. Die man in soldatenkleren, die wij daar in de dorpsstraat zagen aankomen en mijn moeder die er naartoe liep, terwijl mijn grootouders met mij volgden. De blijdschap bij hen van het weerzien. Ik stond er eerder verlegen bij, want ik was eigenlijk de enige die de man niet kende. Ik had een gevoel van weemoed, omdat ik besepte dat ik nu niet langer bij mijn grootouders zou mogen blijven. Maar met de feestvreugde van die dag ging dat nogal vlug over.

Maar de feestvreugde kon echter niet lang blijven duren. Zoals alle afgedankte soldaten, stond ook mijn vader, van de ene dag op de andere, weer in het vroegere gezinsleven. Daar was de eerste bekommernis, zo spoedig mogelijk ergens aan werk te geraken, want van werklozensteun of sociale voorzieningen was er in die jaren nog geen sprake. Maar waar was er op dat ogenblik werk te vinden? Het kan sarkastisch klinken maar de plaats waar enkelen van het dorp, waaronder ook mijn vader naartoe trokken, was terug naar de frontstreek, waar ze amper een jaar voordien nog in gevechtstellingen lagen... Iedere dag vertrokken ze samen, van 's morgens vijf uur met de fiets. Ploeterend door de modder van stukgeschoten wegen, deels over passerellen door verzopen land, naar de streek van Steenstraate, Bikschoote of Merkem. Daar gingen ze puin ruimen of delfwerken verrichten voor het begin van de wederopbouw. Na tien uren zwaar zwoegen keerden ze dan, nat en beslijkt, langs dezelfde ellendige wegen terug naar huis. Zo was dat iedere dag, zes dagen in de week, in de winter 1919-1920. De beloning voor de vijf mooiste jaren van hun jong leven, die ze hadden geofferd, was zeer klein. Maar de ontgoocheling en de bitterheid was bij velen des te groter. Dat waren de naweën van die oorlog, waarover nog veel te vertellen is. Maar dat is een ander verhaal.

Romain Depuydt

E.H. Alfons Vandekerckhove (1904-1972), volksdichter en humorist

Belastingaangiften in verzen

West-Vlaanderen heeft onder zijn pastoors en geestelijken heel wat humoristen en zelfs poetsenmakers gekend: eerwaarde heren die fratsen uithaalden of vrolijke verhaaltjes schreven.

Wie heeft er nooit gehoord van kapelaan Lodewijk Van Haecke (1829-1912), gehecht aan de H.-Bloedkapel te Brugge, die legendarisch geworden is door zijn grapjasserie; of van Alfons van Hee (1846-1903), die in 1881 de kluchtige almanak *'t Manneke uit de Mane* stichtte. In de jongste tijd hadden we pastoor Jozef Geldhof (1925-1989), die niet alleen jarenlang geschiedenisleraar was aan het Brugse Sint-Lodewijkskollege, maar naderhand met zijn moppen en kluchtige vertellingen volle zalen lokte. Van zijn hand verscheen in 1988 zijn boekje *Humor in de kerk*, en postuum werd van hem gepubliceerd: *Nog meer humor in de kerk*. Onlangs verscheen van Anselm Hoste osb, abt van de Sint-Pietersabdij van Steenbrugge, bij Lannoo, eveneens een boekje getiteld, *Humor, een vorm van overleven*, een werkje over „humor met een knipje naar de geschiedenis“.

Maar ik heb een priester gekend, die praktisch niet heeft gepubliceerd, en daardoor misschien wel minder bekend is, maar die in zijn omgeving naam had als humoristische volksdichter. Bij alle mogelijke gelegenheden werd hij aangesproken om versjes te produceren: voor communieprentjes, voor opschriften die aangebracht werden bij de inhuldiging van een burgemeester of een bevriende pastoor, voor een gouden bruiloft of een kloosterjubiläum, enz.

In 1972 - het jaar van zijn afsterven - verscheen van hem een klein boekje (94 bladz. formaat 15 x 11 cm), gedrukt bij Vonksteen te Langemarkt, met korte versjes in grote letters en bestemd voor oude en kranke mensen. Het heette *Couragepillen*, en bevatte kleine opkikkertjes waarvan we er hier een paar ter kennismaking overschrijven:

Tot de lezer:

*In dit boekje kunt ge leren
alles in het beste keren
en oprecht gelukkig leven;
daarom is 't voor u geschreven !*

Goe couragepillen:

*Voor wie van 't lijden is beducht,
voor wie van 't leven schrikt en zucht,
voor wie van 't sterven is bevreesd,
voor al wie in dit boekje leest
en voor wie leven zonder moed,
zijn dees „couragepillen“ goed !*

Het fabriceren van gedichten kostte E.H. Alfons Vandekerckhove, want zo

noemde die priester, niet de minste moeite. Hij zegde van zichzelf:

*Als ik op mij duim duwe,
Dan is 't dat ik verzen spuwe !*

Het spreken en schrijven in verzen werd hem een tweede natuur. Het ging zo ver dat hij vele jaren lang zijn belastingaangifte terugstuurde naar de controle, zonder dat hij er cijfers of bedragen op vermeldde, maar voorzien van een meestal uitgebreide bijlage met een toelichtend gedicht.

Alfons Vandekerckhove was afkomstig van Zedelgem, werd priester gewijd in 1931. Ik heb hem gekend als onderpastoor te Wijtschate (1943-1954) en als pastoor te Stuivekenskerke (1954-1969). Hij is overleden in het rusthuis te Kachtem in 1972. Toen zijn belastingdossier destijds naar de papiermolen moest, heb ik een aantal van zijn unieke bijlagen weggenomen. Ik meende dat die poëtische bloemlezing, voorzeker de enige die ooit belastingaangiften een lyrisch vleugje heeft geschonken, niet mocht verloren gaan.

Hieronder volgt, bij wijze van voorbeeld, hetgene hij noemde „Enige bijlage bij de aangifte in de Directe Belastingen van het dienstjaar 1954“. Hij was toen nog onderpastoor te Wijtschate, een gemeente die in die jaren inzake belastingen nog afhing van de controle Poperinge, waar ik werkzaam was als verifikateur. In het najaar van 1954 werd E.H. Vandekerckhove pastoor te Stuivekenskerke.

*Waarde Heer controleur en goeie
vriend,*

*Mattheus zat zeer net geschoren
In een der vele tolkantoren,
Van d'handelsstad Cafarneum,
Mijnheer, ge weet ook wel waarom !*

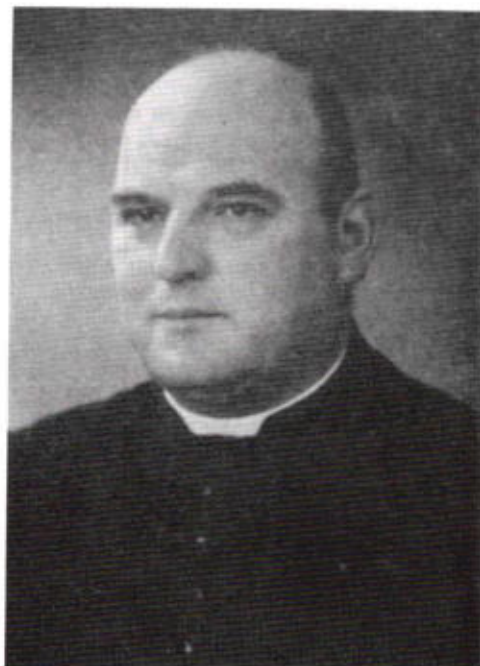
*Ge kunt wel peinzen dat de joden
naar best vermogen weerstand boden,
En wensten met een vies gebaar :
„Val dood verdomde tollenaar !“*

*Maar Jezus vriend van al de mensen,
Heeft zelfs voor zondaars beste wens,*

*Hij kwam aldaar voorbij gegaan
En bleef daar bij Mattheus staan !...*

*Genegen sprak hij, niet verbolgen,
En vroeg om hem terstond te volgen,
Hetgeen eenvoudig is geschied,
Zoals g'in 't Evangelie ziet.*

*Nochtans wist hij ernaar te streven
nog een diner d'adieu te geven,
waar Jezus met de zondaars at
en publikanen uit de stad !*

E.H. Alfons Vandekerckhove

*Maar Jezus wist hun streng te zeggen,
En hun kritiek te wederleggen :
„k Roep zondaars tot boetvaardig-
heid !
Of wilt ge verder nog bescheid ?“*

*'t Waar beter dat g'eerst zoudt gaan
leren
De zin bevat in 't woord des Heren,
Dat Osias eens heeft gezeid :
„Ik wil volstrekt barmhartigheid !“*

*Mattheus liet zijn postje varen,
En zou nu zieleoogst vergaren.
Hij kreeg geen dikke stuivers meer,
Maar hield zich trouw aan Jezus' leer.*

*Doch Jezus zou hem later tonen
Dat hij dit offer wou belonen.
Hij miek hem vromer voor zijn werk,
En tot apostel van zijn kerk.*

*Och vriend, bewonder nu Gods
wegen :
We zien 't effect van Jezus' zegen :
Mattheus werd van tollenaar
apostel en ook martelaar.*

*We moeten allen hieruit leren,
dat God een mens kan ommekeren;
het is nog altijd zoals toen :
het is nooit te laat om wel te doen !*

*Ge moogt en moet ernaar verlangen
Wat recht en passend is 't ontvangen :
Dat is oprecht een goeie daad,
Die strekt tot heil van Volk en Staat !*

*Ik weet dat God U eens zal tonen,
hoe Hij het werk mild zal belonen,
van hen die steeds rechtvaardig zijn,
en houden aan de rechte lijn !...*

*Te Brugge weet men dat het waar is
in 't Bisdom zit een secretaris (!),
met goed en met gelijk humeur :
een oud-belastingcontroleur !!!*

*We mogen dat hier wel eens noemen,
en God ook om zijn werken roemen,
Die met, uw dienaar, vindt U niet,
De controleurs nog geren ziet !!!*

*Mijnheer ik kan uw werk waarderen,
van controleur en controleren,
En reikt U thans een helpend' hand
Tot steun der kas van 't vaderland !...*

*Ik ook liet eens een postje varen,
En zou hier zieleoogst vergaren :
Maar 'k krijg daarom geen goê be-
staan !...
En niemand trekt het zich hier aan.*

*Zo ben ik steeds hier in mijn leven,
Eenvoudig en ook arm gebleven :
Ik leefde hier schamel en content
met 't onderpastoorstraitement !*

*'t Is waar ik mocht hier gratis wonen,
Maar 'k wou U toch dit huis eens
tonen :
het is een kot dat mij niet past
en 'k heb mijn zuster nog te last !*

*Mijn casueel was armoezegen :
Ik heb ... duizend frank gekregen,
Dat is 't begin van een miljoen,
maar ik kon er toch niet veel mee
doen.*

*Een man lijk ik te veel belasten,
Dat waar' hem dwingen om te vasten;
dan word ik vies... van slecht humeur,
op mijn belastingcontroleur !*

*Bemide vriend, ik groet U zere,
Ik wens het best' aan U mijnhere,
Het hemelrijk als hoogste loon,
Eens bij Mattheus uw patroon !...*

In 1956 kwam ik als controleur-diensthooft (nu heet dat hoofdkontroleur) van de direkte belastingen te Diksmuide en daar vond ik het belastingdossier van E.H. Vandekerckhove terug, aangezien hij intussen - zoals gezegd - pastoor van Stui-vekenskerke was geworden. Ook daar stuurde hij mij elk jaar verzen, telkens wel iets anders, maar waarin hij er toch voortdurend op wees dat hij slechts genoot van „'t schamel pastoorstraitement, door mij maar al te goed gekend" en dat hij „een huis had dat niet past" en zijn „zuster had te last".

Als repliek op zijn aangiftebijlage van het dienstjaar 1957, stuurde ik hem (natuurlijk voor de grap) een zgn. „Vragenlijst" (form. 332) eveneens in verzen. Hier gaan ze :

*'t Is niet om U te ambeteren,
maar om de Staat te doen floreren,
Dat ik weeral eens ben verplicht
U hier te sturen dit bericht.
't Bericht dat U in 20 dagen (?)
Moet antwoorden op al dees vragen.*

*'t Is ook niet om te exploiteren
De priesters die ik leerde eren.
Maar Jezus zelf zei in zijn leven,
dat men elk 't zijne moeste geven :
aan God en Caesar wat men moet,
dat is het wat een christen doet !

U vindt het misschien overdreven,
Dat ik U zedenleer wil geven,
Maar w'hoorden reeds zo menig keren
De kanselredenaars doceren,
Dat het verboden is te liegen,
Dus ook de fiscus te bedriegen.*

*En toch 'k wou er geen cent op leggen
Dat ook zij hier de waarheid zeggen.
Want als het om belasting gaat,
Beschouwt men liegen niet als kwaad.*

*'t Is waar een pastoorstraitement
Is ons maar al te goed bekend.
Maar U hebt toch ook van tijd tot tijd,
In 't een 't ander uw profijt.
Zo blijft er U toch steeds een deel
Van het genaamde casueel !*

*En zeg niet, 'k heb het opgegeven,
't Staat daar in verzen opgeschreven.
Och God, Eerwaarde, 't is zo klein,
Dat het bijna geen waar kan zijn.
Ik ben van U een oud-kliënt,
Die ongeveer de prijzen kent,
Die d'Eerwaarde Heren vragen,
Voor „trouw", begrafenis en andere
dagen
Dat men voor hen toch moet verschij-
nen,
Als men niet wil in d'hel verdwijnen.*

*'k Heb het altijd flauw bij U gekend,
En 'k ben uw liedje al lang gewend,
Want 't ging bij ons lijk kat en muis,
Ik volgde U in uw verhuis.
'k Was te Poperinge verificateur,
Vooraleer 'k hier kwam als controleur.*

*Als 't juist is wat g'hebt opgegeven,
Dan zult U toch niet lang meer leven.
En Monseigneur, uw groot-pastoor,
Komt nooit als beeld in 't kerkekoor.
Zijn hoofd zal nooit een krone dragen,
Ons Heer zal hem in 't vagevuur jagen,
Omdat hij voor U mager was
En alles steekt in eigen kas !*

*Op 't laatste oordeel zal ik weten,
Wie van U beiden heeft vergeten
Te doen, wat heden geldt als plicht,
Wil hij genieten van 't Eeuwig Licht !
Roger-A. Blondeau*

(1) Hier bedoelde hij E.H. Kanunnik Prosper Mestdagh (1900-1989), secretaris op het bisdom Brugge, die na zijn humaniora bij de administratie van de belastingen kwam, zelfs een tijdje interimaris-ontvanger was (niet controleur) te Poperinge, maar in 1930 naar het seminarie trok, naderhand naar Rome werd gestuurd om er theologie te studeren; in oktober 1936 priester werd gewijd en zijn leven lang op het bisdom doorbracht, waar hij o.m. alle fiscale problemen onder zijn bevoegdheid kreeg.

(2) In die jaren moest aan een vragenlijst voldaan worden binnen de 20 dagen en niet zoals nu, binnen de maand.

VOORDRACHTENCYCLUS DE IJZER, BEELD VAN EEN STROOM

In het kader van het project „IJzer/Yser, wisselstroom voor een streek" wordt binnenkort een voordrachtencyclus georganiseerd met als thema „De IJzer, beeld van een stroom".

Verspreid over 5 avonden worden verschillende aspecten van de IJzer belicht : van het fysisch-aardrijkskundige over de bewoningsgeschiedenis langs de IJzer, „havensteden" aan de IJzer en grote oorlogen tot nieuwe ontwikkelingen in de streek.

Het programma :

AVOND 1 : 21 januari 1993 :

1. Fysische geografie T. Provoost
2. Bewoningsgeschiedenis langs de IJzer vanaf de 10^e-11^e eeuw J. Termote

AVOND 2 : 4 februari 1993 :

1. Geuzen langs de IJzer R. Blondeau
2. Van den Grooten Oorlog J. Herregat

AVOND 3 : 18 februari 1993 :

1. Roesbrugge, een haven aan de IJzer Elie E. Balduck
2. Enkele dorpen langs de IJzer Godfried Vandeberghe

AVOND 4 : 4 maart 1993 :

1. Natuurontwikkeling Eckgart Kuijken (Instituut voor natuurbehoud)
2. Waterkwaliteit Robrecht Pillen (Vlaamse Milieuspektie)

AVOND 5 : 18 maart 1993 :

- Nieuwe ontwikkelingen in de IJzervallei in de Westhoek
1. Belbus
 2. Hoeve-toerisme
 3. IJzerproject
 4. Waterrecreatie
 5. Landelijk gebied / Rest-Vlaanderen

EXCURSIES :

- 06.03.93 : Halve dag in de Vlaamse IJzer-vallei
27.03.93 : Volledige dag in de Franse IJzervallei.

Informatie en inschrijvingen : Samenlevingsopbouw Westhoek, Iepersesteenweg 56, 8600 Woumen, tel. 051/54 51 97, fax. 051/54 51 96.

Praktisch : Deze cyclus is bedoeld voor iedereen die geïnteresseerd is in het verleden, heden en de nieuwe ontwikkelingen in eigen streek. Ze gaat door op donderdagavonden van 19.30 u. tot 22 u. op de BLANKAART, Iepersesteenweg 56, 8600 Woumen.

Prijs voor de cyclus :

- 1500 fr. (koffie en syllabus inbegrepen)
1200 fr. (voor wie geabonneerd is op „Uit de Hoek" (tijdschrift van SOW)
1000 fr. voor studenten en werklozen

Prijs voor de excursies :

- 500 fr. voor de dagexcursie in de Franse IJzervallei (middagmaal niet inbegrepen)
300 fr. voor de 1/2 dagexcursie in de Vlaamse IJzervallei.

VOLKSSCHRIJVERS IN HET SPIEGELBEELD(15)

door Jack VERSTAPPEN

Auctor, volksschrijver van formaat.

Nu ik de reeks „Volksschrijvers in het Spiegelbeeld” afsluit, denk ik aan Auctor, mijn held in kinderogen. Dank zij mijn vader ben ik van jongsaf met de hele generatie Bruylants, de werkelijke naam van de schrijver, zowat vertrouwd geweest en gebleven.

De artistieke inslag van de familie stroomde door een stevige bedding. Jan Bruylants senior, onderwijzer, later redacteur van het blad *De Koophandel*, te Antwerpen geboren in 1834 en er overleden in 1876, was de schrijver van vlotte volksdrama's zoals *Mina de Zinneloze*, dat in onze amateurverenigingen honderden opvoeringen beleefde. Men had hem trouwens menig blijspel of klucht te danken, boeiend als men de periode in acht neemt waarin ze werden geschreven, de tijd toen het Vlaams toneel er nog pover bijstond.

Zijn zoon Jan werd als auteur onder schoolnaam Auctor een heel stuk bekender. Zoals ik reeds citeerde, een goede vriend van mijn vader. Zij troffen elkaar steevast in hun stamlokaal „Help u Zelve” aan de Volksstraat te Antwerpen. Vooral werd daar muziek en toneel bedreven en dat bleek Bruylants een kolfje naar zijn hand.

Persoonlijk zie ik hem nog steeds met kinderogen als een man met een weelderige haardos en een baard om „U” tegen te zeggen.

Achter de toneelruimte van „Help u Zelve”, waar ik in een hoekje mocht zitten tijdens toneelopvoeringen onder zijn regie, keek ik altijd naar hem op met grote

eerbied. Voor mij schiep hij onwezenlijke gestalten.

Die prille impressies hielpen mee om de weg in te slaan, die achteraf bekeken toch een stuk roeping voor me bleek, namelijk akteren en schrijven.

Jan Bruylants overleed te Berchem in 1928, nauwelijks 57. Ik was toen 13, een ouderdom waarbij men alle herinneringen opbergt om ze levenslang te bewaren.

Van in zijn jeugd was Auctor lid van verschillende toneel- en letterkundige verenigingen en werd hij als een verdienstelijk akteur geprezen. Zelf schreef hij een reeks toneelstukken w.o. *Gardevil en Piot*, *Het Portret van de Meid*, *De Barbier van Napoleon*, *Wat een vader lijden kan*. De komedie in drie bedrijven *Hovaardigheid* werd in 1900 met de eerste prijs bedacht in de driejaarlijkse toneelprijs uitgeschreven door de stad Antwerpen. Drie jaar later kwam de palm hem opnieuw toe met een driedelig drama *De Herder*. Een stuk dat trouwens op veel tegenkanting botste. Bruylants had twee dorpspastoors tegenover elkaar gezet, een bejaarde heer, vergevingsgezind en breed van opvatting, een jonge medepastoor die aasde op strenge tucht, hem ingegeven door de hevigheid van zijn persoonlijke menselijke temptaties. De katholieken waren tegen het hoofd gestoten want hoe kon een leek - die Auctor was - zich uitspreken over dergelijke onderwerpen?

Vooral was Bruylants de auteur van boeiende volksboeken, vlot van ritme en leesbaar van stijl. Op meesterlijke wijze kon hij zijn lezers van meetaf boeien en naar hoogtepunten voeren. Zijn boeken

als *Tijl Uilenspiegel in Vlaanderen*, *Tijl Uilenspiegel aan het Front*, *Robert en Bertrand*, *De Reis om de Wereld*, *De Boeren van Olen* verschenen op duizenden exemplaren. Laatstgenoemd werk heeft de tijd doorbroken en is recent nog aan herdrukken toegekomen.

Nog steeds ben ik in verbinding met het kunstenaarsgeslacht Jan Bruylants via de laatste loot van de stam, de kleindochter, dichteres en romanschrijfster Liane Bruylants, die in een gerestaureerd gebouw woont aan de Lange Doornikstraat 8 te Antwerpen.

In literaire overzichten wordt gezegd dat zij in haar romans de analyse van de troebelen van hart en zinnen uitspint. In ieder geval - zo is het onze opvatting en zij is natuurlijk wedersprekelijk - is zij een markante verschijning, die na de Tweede Wereldoorlog aan het woord is gekomen. Haar talent is zo diep, zuiver en rijk geschakeerd dat men zonder overdrijving van een vakmanschap en een authentieke artistieke uitdrukking kan spreken. Liane Bruylants beweegt zich even gemakkelijk en met steeds evenveel talent en stijlvaardigheid op het gebied van de poëzie, het toneel, het radio- en televisiespel, als op dat van de roman- en schilderkunst. Wat zij schrijft spreekt zowel tot het verstand als tot het hart, een levende, rasechte kunst in dit opzicht meer representatief voor onze moderne wereld, dan veel wat ons als up-to-date wordt voorgeschoteld.

Het geslacht Jan Bruylants is van oorspronkelijk volksschrijvers doorgedrongen tot de literatuur.

A.K.V.S.-Schriften

Sedert mei 1979 hebben de oud-leden van het *Algemeen Katholiek Vlaams Studentenverbond* (A.K.V.S.) zich gehergroepeerd en hun werking uitgebouwd, o.a. door de uitgave van jaarlijks 2chriften, met zeer interessante artikelen over de geschiedenis van de Vlaamse Beweging, hoewel er ook actuele standpunten worden gepubliceerd.

Thans is het 25^e A.K.V.S.-Schrift verschenen. Men vindt er een uitvoerige mededeling over de grote eigenschappen van studentenleider Ernest van der Hallen, een merkwaardig teruggrijpen naar Albrecht Rodenbach en onder de actuele bijdragen: de regionalisering van de overheidsschuld en de problematiek van Vlaams Brabant, en andere beschouwingen.

Abonnement 350 fr. (erelid 1.000 fr.)
Stuurgroep oud-A.K.V.S.
Kruisdagenlaan 75 - 1200 BRUSSEL
Bankrekening 437-6164801-04.

Mooie nuttige geschenken voor de EINDEJAARSFEESTEN

Grote keus van
karpetten
badsetstoile-cirée
napperons
donsdekens
overtrekken

tafelkleden
sierkussens
tapijttrolletjes
tochthonden
badhanddoeken
stof voor tafelkleden
aan de meter

Gezinszegels • Valois • Eindejaarsloten

JACQUES BERQUIN

Couthoflaan - 8972 PROVEN

Tel. 057/30.06.54 - 30.11.20

NOG OVER DE HOP... UIT HET LAND VAN POPERINGE

Even grasduinen in de Middel nederlandse literatuur

Het vorige nummer van DE IJZERBODE, met mijn bijdrage, *Over bier, gruit en hop...*, was pas enkele dagen verschenen, of ik kreeg een brief van prof. dr. apr. L.J. Vandewiele, die mij erop wees dat de Nederlandse vertaling van *Den nieuwen Herbarius* van Leonhaert Fuchs, uit 1543, niet „de eerste wetenschappelijke benadering van de hop, in de volkstaal” was, zoals ik ten onrechte had geschreven, maar dat ongeveer twee eeuwen vroeger reeds hop was vermeld in het Middel nederlandse handschrift *Herbarijs*, van omstreeks 1350.

Inderdaad, mea culpa, ik heb bij het schrijven van mijn artikel dat werk over het hoofd gezien, niettegenstaande het mij welbekend is, want ik heb het vermeld in mijn jongste boek *Wetenschap in de taal der Vlamingen* (p. 42). Maar prof. Vandewiele weet er veel meer over, want hij heeft het manuscript uitgegeven en gekommentarieerd in een volumineus werk van meer dan 500 bladzijden, dat verschenen is in de Verhandelingen van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België, in 1965.

Wat is de „HERBARIJS” ?

In de eerste helft van de vorige eeuw ontstond een soort bibliomanie, een verzamelwoede voor boeken, voornamelijk in Engeland. Tijdens en na de Franse Tijd kwamen hier in het verarmde Vlaanderen, rijke Engelse verzamelaars bibliotheken opkopen, die meestal voortkwamen van de door de Fransen in 1796 afgeschatte kloosters. Zo bv. heeft de bekende Engelse verzamelaar Richard Heber meer dan 150.000 boeken uit onze kontreien naar Engeland verscheept. Naderhand werden die grotendeels doorverkocht aan het British Museum.

In 1919 wist de Gentse kunstkenner en bibliofiel Karel van Hulthem (1764-1832) uit de verzameling van Richard Heber een in het Middel nederlands gestelde bundel handschriften op te kopen. Maar Van Hulthem slaagde er niet in deze oude tekst te lezen en wendde zich hiervoor tot Jan-Frans Willems die ter zake meer bevoegd was. Willems stelde er vast, en verwerkte dat in een nota, dat het ging op 17 verhandelingen die betrekking hadden op natuur- en geneeskunde. Daaronder bevonden zich twee handschriften, van de toen nog onbekende, maar intussen beroemd geworden Jan Yperman ! Ook was er een verhandeling van 33 bladzijden, die begon met volgende woorden : „Desen boec... die geheten es *herbarijs*”. Naderhand werden de meeste van die verhandelingen in druk uitgegeven en gekommentarieerd, verscheidene door Dr. Apr. L.J. Vandewiele, waaronder de *Herbarijs*.

De *Herbarijs* is een medisch werk van een onbekende auteur, daterend uit het

midden van de 14^e eeuw, dat voornamelijk handelt over planten in de geneeskunde, al zijn er ook geneesmiddelen van dierlijke of minerale oorsprong vermeld. Het gaat meestal om een summiere beschrijving, vaak zo summier, en zonder platen of afbeeldingen, dat het onmogelijk is de plant of het kruid te herkennen.

Over de hop zegt de schrijver :

Hoppe es heet ende droge, ende es snidende ende sceedet taye humoren. En de si wacht die dinc van vorttene waer in dat mense doet

Dat wil zeggen, dat de hop de taale opgehoopte levenssappen, die bij ophoping ziekte veroorzaken, doorsnijdt en verdrijft.

In zijn commentaar zegt prof. Vandewiele dat bij de oude Grieken de hop niet te vinden is, maar dat de Arabieren die wel kenden en ze *Alchengi* noemden.

Wie is prof. L.J. Vandewiele ?

Leo J. Vandewiele is van oorspong een West-Vlaming, geboren te Waregem op 17 november 1910. Een flinke en alerte tachtiger, die we nog steeds ontmoeten op alle vergaderingen die betrekkingen hebben op de geschiedenis van de wetenschap, zowel in de Koninklijke Academie te Brussel, als op de bijeenkomsten in het kader van de Sarton-leerstoel op de Gentse Universiteit.

Te Gent studeerde hij voor apotheker, waarna hij officina-apotheker werd in dezelfde stad.

In 1962 werd apotheker Vandewiele - die reeds sedert 1951 publiceerde over geschiedenis van de farmacie - als eerste in België doctor in de farmaceutische wetenschappen, op een historisch onderwerp, *De Grabadin van Pseudo-Mesues en zijn invloed op de ontwikkeling van de farmacie in de Zuidelijke Nederlanden*. Het gaat om de historische analyse van een boek uit de 11^e-12^e eeuw, dat een syntese geeft van de Arabische geneeskunde en farmacie, en samengesteld werd ten gerieve van de universiteiten van Padua en Bologna, door een Noord-Italiaanse compilator.

Dr. Apr. Leo Vandewiele kreeg voornamelijk bekendheid door zijn studies en publikaties van Middel nederlandse handschriften op medico-farmaceutisch gebied, al schreef hij ook talrijke bijdragen en boeken over farmaceutisch onderwijs, over apothekersgilden en alles wat met de oudere of moderne geschiedenis van de farmacie te maken heeft.

In 1973 werd hij benoemd tot lector in de geschiedenis van de farmacie aan de Fakulteit der farmaceutische wetenschappen te Gent, functie die hij bleef vervullen tot aan zijn emeritaat in 1980.

In 1981 verscheen zijn groot standaardwerk, *Geschiedenis van de Farmacie in*

Voorpagina van het tweede deel van De „Liber Magistri Avicenne” en de „Herbarijs” - Middel nederlandse handschriften uit de XIVe eeuw. - Uitgegeven en gekommentarieerd door L.J. Vandewiele. Dit tweede deel (512 p.) handelt uitsluitend over Herbarijs.

België, een uniek boek, een levenswerk, de syntese van vele jaren opzoekingen en studie; een formidabele bijdrage tot de geschiedenis van de wetenschap in ons land !

In het Akademiëjaar 1987-1988 bekleedde hij de Sarton-leerstoel aan de Rijksuniversiteit Gent, en hield er een inaugurale rede over : *De Arabieren en de wetenschap*.

Dr. Leo Vandewiele was jarenlang hoofdredakteur van het *Farmaceutisch Tijdschrift voor België*; medestichter, eerste sekretaris en thans erelid van de Kring voor de geschiedenis van de Pharmacie in de Benelux; eerste sekretaris en medestichter van Zuid-GeWiNa; eerste president van de Internationale Arbeitsgemeinschaft für Clusius-Forschung; lid van de Académie Internationale d'Histoire de la Pharmacie en tal van andere wetenschap-historische genootschappen in binnen- en buitenland. Hij is nog houder van een hele reeks erepenningen en eretekens van allerlei geleerde verenigingen in Europa en Amerika !

Prof. Vandewiele is tenslotte een van de pioniers van de geschiedenis van de wetenschap in Vlaanderen, die in het spoor van de Gentse-Amerikaan George Sarton ertoe bijgedragen heeft, dat de geschiedenis van de wetenschap - die prof. dr. K. van Berkel, van de universiteit van Groningen, terecht „Clio's stiefkind” heeft genoemd - haar plaats gaat innemen in de cultuurgeschiedenis en door-dringt tot de auditoria van onze universiteiten.

Roger-A. BLONDEAU

SPAAR & WIN

Tijdens de periode van 5 december '92 tot 3 januari '93
krijgt U een lot van de eindejaarsverkoopactie
per storting van 2.500 fr. op
depositoboekje en aankoop aandelen.

**Inmiddels verblijven wij met de beste wensen
voor een prettig eindejaar en een gelukkig 1993.**

 Kantoor RECOUR Bvba

Prof.O.Rubbrechtstraat 68B, Roesbrugge
057/30 02 70

Onze aandelen
met
hoogste opbrengst

8%*

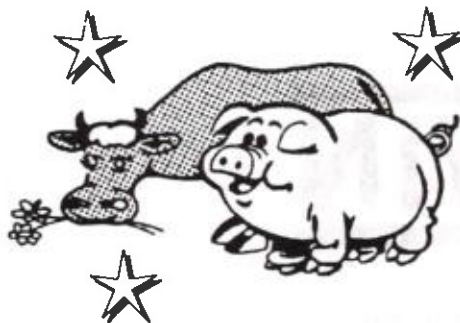
Vrijblijvende inlichtingen

Landbouwkrediet.

De bank waar ik me thuis voel.

(*) Dividend beslist voor 1991 i.v.m. de Aandelen van de door het NILK erkende kassen. De eerste schijf van 5.000 fr. dividenden is vrijgesteld van roerende voorheffing. Het dividend wordt jaarlijks beslist door de Algemene Vergadering in functie van de bedrijfsresultaten.

Beenhouwerij – Charcuterie 1e rang
Traiteur – Kaas

CHRIS SOENEN-DEKERVEL

Haringestraat 2 – 8972 Roesbrugge-Haringe
tel. 057/30.05.21

Hebt u reeds aan gezellig en sfeervol tafelen gedacht ?
Wij willen u graag van dienst zijn
en stellen u ons feestelijk assortiment bereide gerechten voor.

Voor iedere klant
ligt een verrassing klaar

Specialiteiten... Koud Buffet

Koude en warme vlees- en visschotels

Fondue – gourmet

Kaasplanken en verrassingsbroden

Al onze gerechten worden in het huis vervaardigd.

BESTEL TIJDIG ! Zo kunnen we u een optimale service en kwaliteit bieden.

Indien u wenst, worden de bestellingen thuisgebracht.

**VRAAG OOK NU REEDS ONS INFORMATIEMAPJE VAN TRAITEURDIENST
VOOR GESLAAGDE EINDEJAARSFEESTEN THUIS.**

Prettige
eindejaarsfeesten

EEN EEUW WATOUSE GESCHIEDENIS

(vervolg van blz. 382)

vermoord toen hij zich verzette tegen de inventarisatie van de kerksschatten.

Priester Juul August Lemire (1853-1928) uit Hazebroek, in 1906 voor de derde opeenvolgende keer tot volksvertegenwoordiger verkozen, en die een fervent voorstander was van de scheiding van Kerk en Staat, interpelleerde in het Franse parlement n.a.v. deze moord en andere onregeligheden: *La gendarmerie erre sur nos collines, plane autour de nous comme un oiseau de proie, pour savoir où elle tombera pour saisir quelque chose* (4).

In het najaar van ditzelfde jaar, op zondag 20 november te 6 uur 's morgens zakte twee compagnies infanteristen naar de kerk van Abele af met de verordening van de perfect waarbij de inventaris werd opgelegd. De bevolking kwam massaal in opstand, charges met getrokken sabel werden uitgevoerd, er werd gevuurd boven de hoofden en gejuw en agressie waren niet uit de lucht.

Ten gevolge van deze en andere steeds maar toenemende incidenten en onlusten kapte de Parijse regering er mee en werd er van weerskanten weer veel getolereerd.

Wereldoorlog en interbellum

Watou nestelde zich in 1914-18 achter het front, boordevol vluchtelingen en soldaten die samen met de autochtone

bevolking grote verbruikers waren van produkten van eigen bodem.

De kaasmakerij van de refuge *Notre Dame de Saint-Bernard* floreerde en de vraag werd steeds groter dan het aanbod. Broeder-kaasmaker zocht naar het aller-noodzakelijkste ingrediënt, de verse melk. Dit werd het allerprilste begin van wat zij de *crèmerie* of *melkerij* noemden. De boeren verkochten hun melk op 't *Patershof*, en de conversen zorgden voor de gere-nommeerde *Port Salut de Watou*.

Was de rust in Frans-Vlaanderen enigszins teruggekeerd na de val van de antikerikale Dreyfusiaanse regering, een ander onheil kwam de kop opsteken en teisterde de streek. De heuvels aan weerszijden van de schreve, waarop Lemire in 1906 de gendarmen als roofvogels afschilderde, waren een gretige prooi en strategisch belangrijke plaatsen van het front 1914-1918. Vooral tijdens de offensieven van von Hindenburg in 1918 (21 maart - 15 juli) zat het er bovenarms op. Het klooster van de Catsberg werd door dit oorlogsgeweld zodanig bedreigd dat de paters besloten een onderkomen te zoeken in hun refuge te Watou. Daar de meeste Trappisten onder de wapens waren, zijn er slechts twaalf geweest die de voettocht naar 't *Patershof* ondernamen. Zeven broeders kwamen op 29 juli 1918 aan te Watou, de vijf andere op 7 augustus. De oudste was 87, de jongste 45 jaar.

Na de Wapenstilstand trokken alle paters, behalve enkele lekebroeders terug

naar de abdij. Te Watou bleef men de kaasmakerij, de melkerij en de hofstede met steeds meer leken uitbaten. Controle op de werklieden was er nauwelijks, zodat de opbrengst van de landerijen, veestapel en de ambachtelijke zuivelactiviteiten in mineur evolueerde. Mede hierdoor en door het feit dat de politieke situatie in Frankrijk anders was gaan liggen, besloot abt Dom Sébastien Vandermarliere de refuge *Notre Dame de Saint-Bernard* te Watou op te doeken.

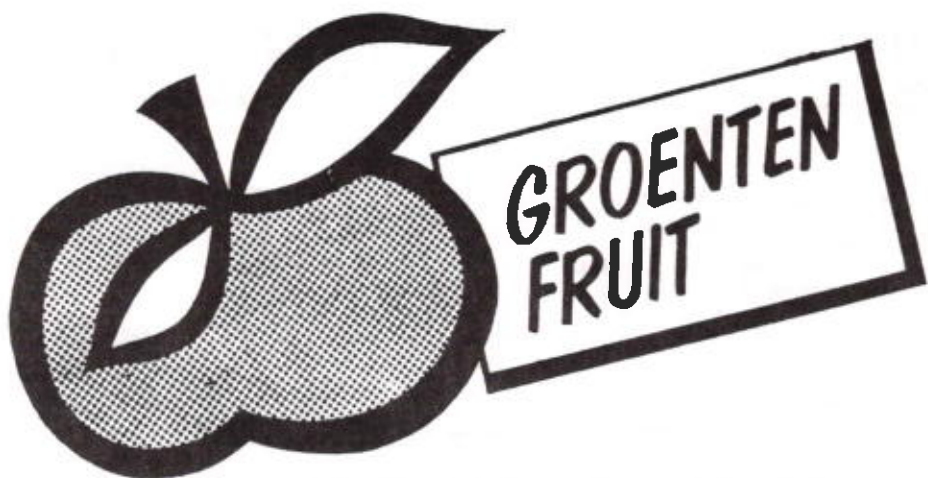
In september 1934 ging de boerderij in handen van Urbain Ameloot-De Burgh-graave en bij akte van 23 maart 1935 werd bij de griffie van de handelsrechtbank te Veurne geregistreerd dat de *Fromagerie Saint-Bernard* vanaf 1 januari 1935 in handen kwam van de Franse staatsburger Henri-Gustave Crombé.

Hoe alles verder evolueerde naar de huidige bloeiende Sint-Bernardusbrouwerij langs de Trappistenweg, lezen wij in de volgende bijdrage.

Elie E. Balduck

Noten :

1. Andere schrijfwijzen komen in de loop der eeuwen voor, als Courtewylle, Cortewille, Kortewylle, Kortez Wilde (zie ook Korte-Wildeweg).
2. *Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen*, Prov. W. VI., Arr. Ieper, Kanton Poperinge, blz. 377 e.v. (Brepols Turnhout 1989).
3. A. Rubbrecht, *Geschiedenis van Watou*, Brugge 1910. Drukk. Adolf van Mullem.
4. Cyriel Moeyaert, *Juul-August Lemire*, in: Nationaal Biografisch Woordenboek (komt in nog te verschijnen deel 14).

OPEN :

dinsdag t/m donderdag
9.30-12.00 & 14.00-18.00 u.

vrijdag
9.30-12.00 & 14.00-19.00 u.

zaterdag
9.30-12.00 u.

DE FRUITPOORT

Prof.O.Rubbrechtstr. 99 – Roesbrugge – 057/30.11.40

Uw groenten- en fruitspecialist heeft voor U in promotie

Geldig van 15/12 tot en met 19/12

EXTRA SPAANSE CLEMENTIENEN

3 kg voor 99 fr.

**1 groene kool + 1 kg wortelen + 3 rapen
normaal 59 fr. NU voor 44 fr.**

VOLGENDE WEEK – Geldig van 22/12 tot en met 26/12

Bij 3 kg COX's APPEL : 5 kiwi's GRATIS

Bij 3 kg WITLOOF : 1 kg witte bonen GRATIS

Week van 29/12 tot en met 2/1/93

EXTRA VERRASSING VOOR ONS TROUWE KLIENTEEL !

Prijzen enkel geldig in de Fruitpoort

OPGEPAST : op 25/12 & 1/1 gans de dag gesloten !!

GESLOTEN van 3/1 t.e.m. 16/1

IJZERDORPEN LANCEREN 7° VERKOOPAKTIE „KOOP IN UW DORP” van 5 dec. tot 3 jan.

De NCMV-afdeling IJzerbode pakt voor de 7° opeenvolgende keer met een verkoopaktie uit onder de duidelijke slogan: „Koop in uw eigen dorp”. Deze aktie loopt van 5 december '92 tot en met 3 januari '93. Een interessante periode om uw inkopen te doen, want... wie koopt, komt wellicht later als één van de talrijke winnaars uit de bus.

Het systeem blijft nagenoeg hetzelfde als dat van de vorige uitgaven. Per aankoop van 25 fr. of 50 fr. ontvangt de klant een lot.

De totale prijzenpot bedraagt minstens 170.000 fr. :

- 1 x 20.000 fr.
- 1 x 10.000 fr.
- 1 x 5.000 fr.
- 5 x 1.000 fr.
- 16 x 500 fr.
- + waardebons van 200 en 100 fr.

En om de verkoop nog meer te stimuleren wordt dit jaar terug een grote kindertombola georganiseerd. Met het nummer op uw lotje kan u, naast de gewone prijzenpot, eveneens meedingen naar een prijs voor uw kinderen. Momenteel zijn er al 112 naturaprijzen in voorraad, voor een waarde van 20.000 fr.

De trekking van de prijzen vindt plaats op zaterdag 9 januari 1993 om 20 u. in café Verheyde te Abele.

ABELE

Abeleplein

ODUL Gebroeders - schilderartikelen

Abelestationsplein

BOERAEEVE Leo - tuincentrum - sproeistoffen

Callicannesweg

WYBO Transport - café
BP Station - Terminus - café-restaurant

Gemenestraat

VANOOST Robert - café

Trappistenweg

BOUVE Antoon - fotograaf
VERHAEGHE Paul - ijzerwaren

Vijfgemetenstraat

DEBRUYNE André - café

WATOU

Douvleweg

VEREECKE-VANDROMME - brandstoffen
lingerie-textiel

Kleine Markt

DOOLAE GHE Maxim - voedingswaren

Moenaardestraat

GOUDEZEUNE Luc - bakkerij-voedingswaren
VERLET Hervé - bakkerij-voedingswaren

Steenvoordestraat

CAREYE Marnick - elektro
„DE KIKKER” Deschilder Regine - café
DEVOS Maria - textiel - lotto
HESPEEL Paul - schilder - decoratiewerk

Stoppelweg

VANDEBUSSCHE Jozef - hoeveboter - zuivel

PROVEN

Blokweg

TOP-Center - alles voor dier en tuin

Couthoflaan

BERQUIN Jacques - schilderartikelen
GANNE Rita - kapsalon
INDEVUYST Gilbert - bloemen en planten

Obterrestraat

BUSTRAEN Hubert - bierhandel
CAPPOEN Paula - voedingswaren
COSSEY Marcel - elektro
NOTEBAERT Emiel - café-restaurant
POLLEY Greta - kapsalon
VERDONCK Nadine - voeding-textiel

Provenplein

BORREY Micheline - voedingswaren
CNOCKAERT Martine - café „St.-Victor”
DESMET Stefaan - bakkerij-pâtisserie
DEVER Gilberte - café „De Zwaan”
DEVOOGHT Noël - schoenmaker
PAREYN Guido - café „De Bascule”
TOPZ - kleding
VANNESTE Annie - voedingswaren
VIANE Valerie - schoonheidsinstituut

Terenburgseweg

LAMAIRE Rafaël - elektro

ROESBRUGGE-HARINGE

Bergenstraat

SCHOONAERT Guido - boekhandel

Haringestraat

VANDEBUSSCHE Geert -
HSA geldbeleggingen

Prof. O. Rubbrechtstraat

AMELOOT Eddy - geldbeleggingen ASLK
CAPPOEN Elektro
DE FRUITPOORT - fruit & groenten
DEROO Joël - café
KANTOOR RECOUR bvba - Landbouwkrediet
geldbeleggingen

PYFFEROEN Dorine - voedingswaren
PYFFEROEN Maria - voedingswaren
Mevr. SCHOONAERT G. - verbodigheden
URO-FLORER TOUSSAINT - bloemen

BEVEREN-IJZER

Bergenstraat

INSTITUUT NATACHA - schoonheidsartikelen
BROUWERIJ FEYS - bier en frisdranken
MASSA BEHANG - verven - decoratie
PILLAERT-GANTOIS - voedingswaren-textiel

Roesbruggestraat

DECLERCK Frans - benzinestation

Kallestraat

„t KLEIN LEISELE - café

Hondschotestraat

LEPEE Leo - geldbeleggingen
Gemeentekrediet

Lindestraat

BAUDEN Lilliane - café „De Kruisstraat”

KROMBEKE

Bankelindeweg

CALLENS Lena - café „t Jagershof”
DEQUECKER Roger - café „De Leeuwerik”

Blasiusstraat

DEVOOGHT Michel - zuivelprodukten

Graaf van Hoornweg

NEVEJAN José - drankcentrale

Krombekeplein

COLPAERT Freddy - café
PYFFEROEN Willem - bakkerij - voeding

Waalburgseweg

DAVID Willy - electro-sanitair

STAVELE

Eversamstraat

BARBIER Willy - gasthof „t Jachthuis”

Krombekestraat

CORNEILLE Christine - discount - voeding
TEXTIEL ANNIE

IJzerstraat

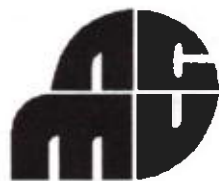
BAES Leo - café - kolenhandel

VERKOOPAKTIE

"KOOP IN UW DORP"

476 waardebons

5 dec. - 3 jan.

Afdeling IJZERBODE

**ABELE – BEVEREN – HARINGE
KROMBEKE – PROVEN – ROESBRUGGE
STAVELE – ST.-JAN-TER-BIEZEN – WATOU**

Trekking :

9 JAN. '93

in café Verheyde
te Abele

KINDERTOMBOLA

WIST U...

dat bij het **kantoor PRINZIE bvba** alle koepons, ook van andere financiële instellingen, vóór de vervaldag, volledig GRATIS uitbetaald worden.

WIST U...

dat het **kantoor PRINZIE bvba** bevoegd is om alle kasbons of obligaties van eender welke financiële instelling, zelfs vóór de vervaldag, te hernieuwen en de intresten te betalen.

WIST U...

dat wij, indien gewenst, voor al uw zaken bij U thuis komen.

Vraag vrijblijvend inlichtingen bij :

Het verzekerings- en zakenkantoor

PRINZIE bvba

Provenplein 39 A

8972 PROVEN

Tel. 057/30.09.01

30.02.58 (na diensturen)

DIENST 24 u. op 24 u.

Gekend kantoor sedert meer dan 50 jaar, beheerd door een ervaren team.

MASSA BEHANG C.V.

Bergenstraat 42, 8691 BEVEREN (kalsijde) (Roesbrugge)
Tel. 057/30.10.20

VERVEN
LEVIS - MATHYS
aan prijzen
buiten concurrentie

GORDIJNEN
Wereldmerken :
ADO - GARDISETTE
UNLAND - ARISTO - enz...

BEHANG
10.000 rollen uit voorraad
aan nettoprijzen
om U tegen te zeggen

DRAPERIEËN
Excl. Engelse stoffen CROWSON en COTSWOLD
Wereldmerken : ADO - ARISTO - GARDISETTE -
UNLAND - VRIESCO - enz...

ONDERHOUDSPRODUKTEN
riem - vliegen- en mierenbussen - boenwas -
trekkers - keerders - vegers - dweilen -
sponsen - zeemvellen - enz...

Tafelkleden - kanten
sierdoekjes - kralen -
vliegendeuren

KARPETTEN
wol - klassiek synth.

VOL TAPIJT
VLOERBEKLEDING

KLEINE FISKALE KRONIEK

Pensioensparen

Er is in de jongste tijd heel wat te doen geweest inzake pensioensparen. Er werd zelfs beweerd dat pensioensparen niet meer voordelig zou zijn. DAT IS NIET WAAR!

Aangezien de pensioenen voor zelfstandigen nog altijd belachelijk laag zijn:

voor een gezin : 23.859 fr.
voor alleenstaande : 18.075 fr.

is het wel aangewezen bij de pensioering nog over andere bronnen van inkomsten te beschikken om de levensavond comfortabel door te maken, en daartoe kan een bedrag dat men samengesteld heeft met pensioensparen, zeker bijdragen.

Wie stort voor pensioensparen betaalt minder belastingen omdat het gestorte bedrag - dat is nu maximum 22.000 fr. per persoon - in aftrek komt van de gezamenlijke netto-inkomsten.

Dat bedrag mag in aftrek gebracht voor elk van de echtgenoten, zelfs als een van de echtgenoten geen belastbare inkomsten heeft. De aftrek van bedragen besteed aan pensioensparen, al gebeurt dat maar één keer, heeft tot gevolg dat de later uitgekeerde bedragen (kapitaal + intrest) worden belast. Maar in principe belast aan een verlaagd percentage: 16,5 %.

Evenwel, om van die verlaagde belasting te genieten moet men tenminste 5

jaar een bedrag hebben gestort. En die stortingen moeten ten minste 5 jaar op de rekening hebben gestaan.

Indien daaraan niet is voldaan, dan worden de uitkeringen bij de andere inkomsten gevoegd en belast tegen het gewone tarief van de personenbelasting.

Maar ik zou sterk aanraden, met jaarlijks pensioensparen, of met een goede levensverzekering, of nog beter met beide verzekeringsvormen voor de toekomst te zorgen.

Serge BLONDEAU

Accout. IDAc - Fisk. Adviseur EHSAL

KULTUURHISTORISCHE STUDIES OVER ONZE FRUITSOORTEN

Van de hand van Herman Vandommele van Sint-Niklaas, zijn in de loop van de jongste jaren vijf boeken verschenen:

- APPELEN voor MILJOENEN, de geschiedenis van Paradijsappel tot Golden Delicious bekroond als populair wetenschappelijk werk door de provincie Oost-Vlaanderen (1e druk 1975 - 2e sterk vermeerderde druk 1980 - 3e geaktualiseerde druk in 1988).
- PEREN voor MILJOENEN, de geschiedenis van hout- en smoutpeer, tot beurré en doynné bekroond met een Glaxoprijs (1e druk 1979 - 2e geaktualiseerde druk 1985).
- KERSEN voor MILJOENEN, de geschiedenis van boskriek tot bigaro, 1983,

vereremerkt met de zilveren „Joachim Beuckelaer 1985” door het Vlaams Verbond voor Heemkunde.

- PRUIJEN voor MILJOENEN, de geschiedenis van slee- tot eierpruij en andere Prunussen, in 1987.
- NOTEN voor MILJOENEN, de geschiedenis van hazel- tot walnoot, via amandel en kastanje, 1990.

Het zijn werken, die niet alleen interessant zijn voor fruittelers en verbruikers, maar het zijn boeken die bovendien van uitzonderlijk cultuurhistorisch belang zijn: elk boek omvat een dozijn hoofdstukken over de geschiedenis van de behandelde vrucht vanaf de vroegste tijden tot op heden.

Elk boek telt ongev. 250 bladzijden, formaat 14 x 20 cm.

Wie geïnteresseerd is kan folder met prijsopgave aanvragen bij: Herman Vandommele, Sint-Gillisbaan 88, Sint-Niklaas.

Spaar nu bij de ASLK

ASLK Roesbrugge
Eddy AMELOOT
deelnemer
verkoopactie

Eindejaar in Feestsfeer!

OM MEE TE NEMEN

SOEP (per liter)

Pompoensoep	80
Fendesoep met rode biet	100
Roomsoep van verse erwtes	80
Kreeftensoep	100
Noordzeervissoep	100
Soep van Portugese oesters en diepzee garnalen	100

VOORGERECHTEN

Griet met mousse van langoustines	350
Wijting in spinazie gevuld met St-Jacobs mossel	325
Gevlochten tongreepjes met spinazie en champignon-sausje met flan van wijting en gerookte zalm	375
Tongreepjes met rode wijnsaus en langoustestaart	350
Pasteitjes van zalm met kikkerbiljetjes	325
Gevulde zalmrug met sojascheuten in mousseline van rode biet	325

HOOFDGERECHTEN

Gebakken varkenshaasje met peterselie room	325
Varkensgebraad in korst met groenten	325
Runderhaas in papillotte	395
Lams carré met groene peper (gratin van courgettes en tomaat)	395
Hazerug "Grand Veneur"	395
Gevulde kalkoen	350
Kalkoenfilet met kerriesaus en provençalse groenten	350
Eend met sinaas	350
Parelhoe "Au fine champagne"	325
Fazant met witloof	350

RESTAURANT CAFE FEESTZAAL

SINT ELOOI

OBTERRE STRAAT 8 POPERINGE-PROVEN
TEL. 057 - 30.04.83

KERSTMENU 25 december

Pompoensoep
Gevulde kalkoenbillen
Koffie met gebak

575,-

OUDEJAARSVOND- & NIEUWJAARSDAGMENU

Griet met mousse van langoustines
Kalkoenfilet met kerriesaus
en provençalse groenten
Koffie met kleine gebakjes

800,-

Er kan ook aan de kaart gegeten worden

d' Henne en 't ei

E wos doa e blok van en henne
en ze koakelde biekans nooit,
't adde 's wienters stief e vrozen
en neur gat was nog nie e dooit.

Mo o de lente e ke echt deure kwam
toen fleurde z' op en kwam hele rood,
lei en ei en koakelde en broede
lik en echte, 't was geen nood.

En de kieksches kwoamen uut
de schoale en liepen en piepten
en d' henne zorgde d' er voren
nerveus weg en kloekte da we 't
ollemoale horen.

De kloekhenne zette neur schone nere
vo den nacht mi neur plumen wied open
en ze kloekte en kloekte oaltd mo were
toet dan ze ol kwoamen droender
ekropen.

Mo 's nachts kwam de fluwiene, de lepe,
de moane stoeg eerste kartier,
en ze versloend d' henne en de kieksches
en de plumen die liet ze voe nus, ie ziet da
van hier.

Mo d' henne is nu weg en broedt nooit
ne mee,
de mens en de machine en 't nu voe
't zeggen
moa onze kieksches willen uitbroeën,
moe d' henne eglik nog eest d' eiers
leggen !

Michel Duron
Beauvoorde

BEVEREN AAN DE IJZER maakt zich op voor Kerstmis

Het begon als een ideeetje van E.H. Perneel - zeg maar Jacques - „We zouden in Beveren met Kerstmis een middernachtsmis moeten hebben”. Eén seintje vanaf de preekstoel - niet letterlijk nemen hé - of er werden vrijwilligers gevonden, om zo maar, gratis voor niets, belangeloos hun steentje bij te dragen, hun schouders eronder te zetten. Het idee groeide, een groep bundelt nu alles tesamen...

„We zouden een Kerststal moeten hebben, een echte” en een aantal leden van de Landelijke Gilde timmerden op zondagen (!) een prachtige Kerststal in mekaar.

„We zouden in die Kerststal beelden moeten hebben” en ja, de plaatselijke kapster, ook kunstenaar in vrije en onbetaalde tijd, boetseerde Jozef en Maria; je moet komen zien !

„We willen er met Kerstnacht schapen bij en herders bij de stal” en de jeugd van Beveren meldde zich aan, samen met de schapen !

„We moeten de Kerst-mis goed verzorgen” en die komt er zeker, met behulp van de dorpsschool en de kinderen van Beveren.

„We zouden in de mis oude Kerstliederen willen meezingen” en de koster stelde meteen zijn kandidatuur voor de begeleiding op het orgel, en de muziekgroep „de Alvros” zijn druk in de weer om alles voor te bereiden.

„We hebben verwarming nodig na de

Brood- en banketbakkerij Willem Pyfferoen-Ooghe Krombekeplein 21 - Krombeke

dankt al zijn klanten voor het vertrouwen dat zij gedurende 35 jaar in hun zaak hebben gesteld.

Deze zal voortgezet worden door Jan en Christel Vanhee-Pyfferoen die uw bestellingen met de meeste zorg en stiptheid zullen uitvoeren.

Iedere dag vers brood

• op woensdag een rijk

assortiment aan koffiekoe-

ken • tijdens de week

gebak op bestelling • op

zondag vers brood, pisto-

lets, boterkoeken en fijn

gebak • wij zijn open van

7u.30 tot 12u.15 en van 13

tot 19u.30 • sluitingsdag:

dinsdag

mis” en je krijgt een nooit gezien samenspel tussen een plaatselijk metaalbedrijf en een restauranthouder, aangevuld met een hoop vrijwilligers.

„We hebben een Maria en Jozef en kindje Jezus nodig” geen nood, die werden zo gevonden zonder een advertentie in de krant.

„De kerk en de stal dienen in deze dagen feestelijk verlicht te worden” en de gemeente, de feestcommissie en enkele doe-het-zelvers klaren de klus wel.

„We zouden willen... GROTE kerstbomen in de kerk, en kerstversiering...” Ze

komen eraan, met ster en versiering, enne... enne... verontschuldigd ons als we een aantal helpers vergeten zijn.

Kom alvast zien naar de stal, in Beveren is het Kerstwonder al gebeurd.

K.B.G. BEVEREN-IJZER

Uitslag van de kaarting op 19 november. Wonnen 3 partijen :

1. Vanhoucke Roger	431 p.
2. Mernhout Maria	359 p.
3. Vecruyde Rafaël	339 p.
4. Debergh Agnes	241 p.

De beste
zichtrekening

GIRO +

Alle verrichtingen gratis
Creditrente : 4,25 %
Dagvaluta
Eurocheque-,
Bancontact-
en Visakaart gratis

Kris ROSSEEUW
Provenplein 48
PROVEN - 057/30.03.55

TEXTIEL ANNIE

Krombekastraat 72A
STAVELE
Tel. 057/30.14.80

PROMOTIEDAGEN
(vanaf heden t.e.m. 24 dec.)

-10%

OP ALLE TEXTIEL

(jeans, ondergoed, sokken & panty's,
pulls, babyartikelen, bed-, bad- en
keukenlinnen, enz.)

Openingsuren :

di - wo - do - vr - za

9 - 12 u. en 14 - 19 u.

zondag : 10 - 12 u.

maandag : gans de dag gesloten

Spaar nu bij de ASLK

ASLK Roesbrugge
Eddy AMELOOT
deelnemer
verkoopactie

Speciaal voor uw huwelijks- of communiefeesten

Obterrestraat 73
8972 Proven
Tel. 057/30.03.35

Zeer aangenaam vernieuwd kader.

Recepties in tuin.

*Een origineel geschenk voor de
jonggehuwden.*

*Bereide schotels steeds verkrijgbaar op
aanvraag.*

Steeds vrijblijvend inlichtingen.

**Hartelijk welkom op ons
Oudejaarsavondfeest**

Prijs : 1.700 fr. (wijnen, dienst en btw inbegrepen)
Reserveer vóór 20 december a.u.b.

Schilder- & decoratiebedrijf
B. RYCKEGHEM-DUERINCK

- wand- en vloerbekleding
- gordijnen
rol-, vouw- en reepgordijnen
- spuitwerken

Blasiusstraat 17C - 8972 KROMBEKE
Tel. 057/40 09 40

Graag Gezien 730 fr.

Fotoboek over de gemeenten Alveringem,
Beveren, Gijverinkhove, Hoogstade, Izen-
berge, Leisele, Oeren, Sint-Rijkers en Sta-
vele rond 1900.

Mensen van te lande 690 fr.

In dit boek reconstrueert Roger Grevits de
levenswijze van Vlaamse landsmensen
tussen 1840 en 1940 in en rond een West-
vlaams dorpje. De streek rond Kortemark
en Diksmuide vormt het decor.

Boekhandel SCHOONAERT
Bergenstraat 14 - ROESBRUGGE
Tel. 057/30.15.57

Beschouwing van de maand

Wat ben ik blij
dat elke dag
geen zondag is.
Dat ik weet
wat gedaan !
Want elke dag :
aan 't haardvuur
met een boekje,
ofwel een
kort bezoekje
en koffie
met een koekje,
dat zou mij
toch niet gaan !

*Kapsalon
Nancy*

**Molenstraat 3
Krombeke**

Open alle dagen : 18-21 u.
zaterdag 8-19 u.
maandag gesloten

*Pascal en Nancy
Regheere - Amdoot
heten u van harte welkom.*

SCHRIJNWERKERIJ REGHEERE & Zoon

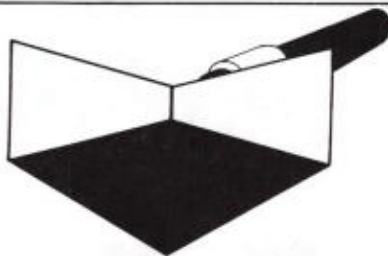
- Alle nieuwbouw - verbouwing
herstellingswerken
- Eigen fabricatie : houten ramen,
deuren, garagepoorten
- Binnenhuisinrichting,
plafond- en muurbekleding
- PVC-ramen - rolluiken
- PVC-bekleding
- Daktimmerwerken

**Waalenburgseweg 66
8972 KROMBEKE
tel. 057/40 03 71**

KWALITEITSCARROSSERIE MET AUTOLAKSPUITERIJ
Onze mensen maken het verschil !

Provenseweg 90B - 8970 POPERINGE
Tel. 057/33 47 92

C.V. RIMAL

- ALGEMENE VOEGWERKEN
- ELASTISCHE VOEGEN
- RENOVATIE VAN GEVELS
- HERSTELLING VAN SCHOORSTENEN

BOURGONDIEDREEF 6 8970 POPERINGE tel. 057/33 74 31 - 21 93 59

GARAGE-CARROSSERIE F. DECLERCK

**Roesbruggestr. 72
8691 BEVEREN
Tel. 057/30 04 16**

- Verkoop nieuwe wagens
- Benzine en diesel station
- Zelfcarwash
- Grote keus okkaziwagens
in toonzaal, direkt leverbaar

*TOYOTA CARINA diesel 1992
nieuw - niet ingeschreven*

*PEUGEOT 205 look 1991
PEUGEOT 205 GLD 1987
PEUGEOT 405 diesel 1988
TOYOTA Starlet 1989
VW Golf '87*

PEDICURE

**Mevr. Vandewalle-Decaestecker
Veurnestraat 9
8640 Vleteren (Oost)**

Op afspraak : tel. 057/40 01 01

Ook verzorging aan huis.

Woensdagnamiddag gesloten

Alle voetverzorgingsprodukten
en benodigdheden.

ALGEMENE BOUW- & DAKWERKEN BERNARD WYFFELS

MOLENWALSTRAAT 1 8972 ROESBRUGGE

057/30 04 54

DRUKKERIJ
SCHOONAERT
Bergenstraat 1 – ROESBRUGGE

wenst U
Prettige Kerstdagen
en een Gelukkig Nieuwjaar.

Hobbyzaak BUSSCHAERT

Blasiusstraat 16 - 8972 KROMBEKE

Tel. 057/40 00 97

Verkoop van rashonden :

Mini Yorkshire Terriër

Maltezer

West Highland White Terriër

enz...

Engelse en Franse bulldog

+ andere grotere rashonden

Verkoop van hondenkorrels :

Eukanuba

Royal Canin

Doko

Willaert

Bento

Debaillie

nu ook
KLANTENKAART

Dekreuen ter beschikking van verschillende rashonden.

Grote keuze in hondenartikelen zoals :
hondenmanden, lissen, shampoo's, enz...

**HET
KWALITEITSMERK**

**Oliën en
smeermiddelen**

voor : GASOIL - diesel
- verwarming

FUEL-OIL
BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33-35
8972 PROVEN

Tel. 057/30 04 13

- Kinderfietsen
- Dames- en herenfietsen
- Koersfietsen, sportfietsen
- Mountainbikes, hybriden
- Alle onderdelen
- Alle herstellingen
- Alles aan lage prijzen

IEDERE MAAND PROMOTIES

Bergenstraat 1 - BEVEREN/ROESBRUGGE
Tel. 057/30.09.09

Schoonheidsinstituut

NATACHA

Parfumerie - Manicure - Pedicure
Sauna - Maquillage - Esthetiek - Fitness

- **Geschenkartikelen voor de feestdagen** vanaf 100 fr.
- **NIEUWE PARFUMS** : Trésor, Paris YSL, Moments Prisc, Presley, Benetton, Gabriella Sabatini, Trussardi, Giorgio Beverly Hills Red, Jil Sander, Joop Femme, Kouros, Boss Spirit, Cacharel Homme, ...
- **SPECIAAL VOOR DE FEESTDAGEN** : Coffrets van : Vanderbilt, Caractere, Le Jardin, Quartz.
- Vanaf donderdag 24 december krijgt iedere klant bij aankoop **een geschenk**.

Bergenstraat 1 - BEVEREN-ROESBRUGGE
Op afspraak : 057/30.14.12

Gesloten op dinsdag en zondagnamiddag

MICHEL CAPOEN

Waaienburgseweg 67 - KROMBEKE

Tel. 057/40.08.54

LOOD- en ZINKWERKEN

Spaar nu bij de ASLK

ASLK Roesbrugge

Eddy AMELOOT

deelnemer
verkoopactie

SPAARBANK

GELUKKIG
NIEUWJAAR

Bij HSA worden de cliënten nog echt in de watten gelegd. Allereerst door de persoonlijke service van elke HSA-agent, maar ook door z'n know-how en de uiterst voordelige krediet- en beleggingstarieven van HSA. En nu wordt de winter helemaal zacht voor HSA-spaarders.

Van 16 november tot en met 20 januari wordt u namelijk bedolven onder de kado's.

Vanaf 10.000 BEF aangroei op een vrij spaarboekje krijgt u al mooie geschenken. En - kijk maar even naar de tabel - hoe meer u spaart, hoe meer zachtheid u vergaart.

Redenen te over dus om deze winter even bij uw HSA-agent binnen te glijden. Het sneeuwt er kado's.

NETTO AAN- GROEI/GEZIN	WAS- HANDJE	HAND- DOEK	BAD- LAKEN	BAD- JAS(*)
10.000	2			
30.000	2	1		
50.000	2	2		
70.000	3	3		
90.000	4	4		
120.000	5	5		
150.000	6	6		
250.000	6	6	1	
500.000	6	6	2	
1.000.000	6	6	2	1

(*) Voor de badjas moet de aangroei tot 1/3/93 behouden blijven.

Uw HSA-Girorekening is de basis van alle geldverkeer.

ALLE VERRICHTINGEN GRATIS

UW RENTE 4,25 %

Bent U tussen 16 en 25 jaar

krijgt U bij opening van een girorekening een prachtige sportzak.

Deelnemer
VERKOOPAKTIE

HUISVESTINGSKREDIET vanaf 7,75 %

ALLE BELEGGINGEN – LENINGEN – VERZEKERINGEN

Kantoor

Geert VANDENBUSSCHE – DESCHUYTTER

Haringestraat 37 – 8972 ROESBRUGGE-HARINGE – Tel. 057/30.09.86

AKTIVITEITEN EN VERMAKELIJKHEDEN

MAAND DECEMBER

Kaartingen

- Roesbrugge, bij P. Gunst
dinsdag 22 december
puntenkaarting „Derde Leeftijd“
- Haringe, in „St.-Jozef“ bij Cecile Ryon
zaterdag 26 en zondag 27 december
maandelijks kaarting voor de leden

AKTIVITEITEN EN VERMAKELIJKHEDEN

MAAND JANUARI

Kaartingen

- Roesbrugge, bij P. Gunst
maandag 11 januari
maandelijks kaarting voor de leden
- Haringe, in de schoollokalen
woensdag 13 januari
puntenkaarting „Derde Leeftijd“
- Haringe, in „St.-Jozef“ bij Cecile Ryon
zaterdag 23 en zondag 24 januari
maandelijks kaarting voor de leden
- Roesbrugge, bij P. Gunst
dinsdag 26 januari
puntenkaarting „Derde Leeftijd“

Vogelpik

- Roesbrugge, café „Handelshuis“
zaterdag 2 januari
smijting voor de leden
- Roesbrugge, café „De Gouden Arend“
zaterdag 2 januari
smijting voor de leden
- Krombeke, café „t Kereltje“
zaterdag 2 januari
smijting voor de leden
- Roesbrugge, bij P. Gunst
zaterdag 9 januari
smijting voor de leden
- Haringe, in „St.-Jozef“ bij Cecile Ryon
zaterdag 9 en zondag 10 januari
smijting voor de leden

K.V.L.V. BEVEREN-IJZER

- Woensdag 13 januari in de H. Hart-
zaal: kookles „Pasta's in geur en kleur“
door Mevrouw Devoght.

DAVIDSFONDS IJZERWEEDE

- Kookavonden „Natuurlijk feesten“
op maandag 21 en/of 28 december om
19 u. in zaal „St.-Jozef“ te Haringe.
Vooraf inschrijven (400 fr. leden / 450 fr.
niet-leden).

WINTERSCHOOLFEEST BEVEREN

Zaterdag 19 december

- Lukkenkaarting vanaf 19.30 u. in de
klaslokalen. Kaarten vooraf te bekomen
bij de leerlingen, de leerkrachten en de
leden van de vriendenkring (gratis tom-
bola).

- Kaasbuffet vanaf 19 u. in de parochie-
zaal. Inschrijven vooraf bij R. Ameloot
(tel. 30.12.42) of in de school (30.13.88).
- Vanaf 23 u. gratis dansfeest met DJ
SPEEDO (eveneens in de parochiezaal).

Zondag 20 december

- Lukkenkaarting van 10 tot 13 u. in de
klaslokalen.
Iedereen is er van harte welkom.

BURGERLIJKE STAND

Door wet werd bepaald dat vanaf 1
november II. de burgerlijke stand door het
stadsbestuur niet meer mag worden door-
gegeven aan privépersonen.

Hierdoor vindt u geen burgerlijke stand
in dit nummer. Vanaf volgende maand zul-
len wij ons uiterste best doen om zelf een
burgerlijke stand op te maken.

INBINDEN VAN „DE IJZERBODE“

Wat het inbinden betreft, hiervoor kan
men zich tot 31 december 1992 eveneens
wenden tot de drukkerij Schoonaert, voor
het inbinden van vijf jaargangen in linnen
band, tegen de prijs van 670 fr. (gewone)
of 820 fr. (luks inbinding).

TOUSSAINT
Groot- en kleinhandel

**GOEDKOOP en KWALITEIT
IS ONZE REKLAME**

Toonplaats Bergenstraat 1
Beveren Roesbrugge - 057/30 09 09
Burelen Prof O Rubbrechtstraat 67
Roesbrugge
057/30 11 72 - 38 85 34

SCHOONHEIDSSPECIALISTE

VALERIE

**SCHOONHEIDSSPECIALISTE
CAMOUFLAGISTE**

- Bepaalt uw eigen look door
een kleur- of stijlanalyse
- Vraag inlichtingen

Esthetiek - Solarium - Pedicure
Zonnebank
3 gezichtsbruiners

Provenplein 3
8972 PROVEN
057/30 08 51

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

Onze koning heeft in het begin van deze
maand een driedaags staatsbezoek
gebracht aan Frankrijk. Eigenaardig,
want normaal doet een staatshoofd dat
maar één keer, maar in dit geval is het, bij
wijze van uitzondering, reeds het
TWEDE staatsbezoek van onze vorsten
aan onze zuiderburen. Vanwaar die spe-
ciale attentie?

Ons koningshuis dat altijd het Frans
als huistaal heeft gebruikt en leeft te mid-
den een decor dat „Frans is tot in zijn
ornamenten, maar wel betaald met onze
centen“, heeft altijd voor „la douce
France“ een boontje gehad. Toen Boude-
wijn onlangs moest geopereerd worden
had hij blijkbaar veel meer vertrouwen in
de Franse specialisten, dan in de profes-
soren van bij ons.

Tijdens dat staatsbezoek heeft onze
koning naar het schijnt een indrukwek-
kende tafelrede gehouden in het Elysée,
waar hij sterk heeft aangedrongen op
„een onverbiddelijke strijd tegen rassens-
haat en extreem nationalisme“. Hij heeft
er hulde gebracht aan Frankrijk en aan de
Franse wetenschap (voorzeker zijn opera-
tie indachtig).

Maar de Fransen zelf toonden maar
weinig belangstelling voor de Belgische
vorsten; dat was in scherpe tegenstelling
tot het bezoek van de Britse koningin,
enkele maanden geleden. Toen waren er
massa's volk op de been, terwijl nu de
„journalisten diskuteerden over de vraag
of er drie dan wel vijf mensen „Vive la
Reine“ hadden geroepen“. In het TV-
programma van Jacques Martin op
France 2 (A2), in de vooravond van zondag
6 december jl., werd in niet minder dan
vier sketches met het bezoek van onze
vorsten aan Parijs, nogal flink de draak
gestoken. Men liet Fabiola regelmatig
neerknielen en kruisen slaan, terwijl men
de koning zag onnozel doen. En in ver-
band daarmee zegde een van Martins ako-
lieten: „On se moque de lui parce qu'il
est Belge“ (we houden hem voor de gek
omdat hij Belg is). Bedankt Franse chau-
vinisten! We herinneren ons ook nog hoe
jullie eerste-minister Paul Reynaud, in
1940, over de radio koning Leopold III uit-
schold voor verrader, omdat hij zijn volk,
dat opgehoopt zat in de Westhoek, niet
had laten afslachten.

„Och Here“, zegt Gusta, „als we met die
charels een Verenigd Europa moeten
opbouwen en „een onverbiddelijke strijd
moeten leveren tegen rassenshaat en
extreem nationalisme“ dan zijn de kleine
landjes te beklagen. Geen wonder dat
Denemarken niet akkoord gaat met Maas-
tricht“.

Dat komt ervan,
Pol

MEUBELN

**VOOR UW KEUKEN, EETPLAATS,
SALON EN EETKAMER**

Door nauwe relaties met vrienden-fabrikanten en onze
jaarelange ervaring in de meubelbranche kunnen wij
voor uw wens en beurs het best selecteren dat op de
markt is

Kom rustig rondkijken in onze toonzal
Wedden dat je verrast zult zijn van het aanbod

meubels declerck

U bereikt onze toonzalen via de baan veurne-ieper
afslag richting Beveren.

weegschede 36
058/29.90.98

GYVERINKHOVE

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREEVE

In de Korte Spaarstraate te Pollinkhove,
weunde Sjarelte Nekker, die è trouwd wos
met Stiene Slovers. Ze waaren geen van de
jongste meer, want 't wos ol wel vijftig jaar
dat ze, elk met zyn gaaven en gebreeken,
tegaare hulder daagen passeerden.

Stiene verweet Sjarelte osan dat 't zoo è
ongehoorden gierigaard wos en Sjarelte zei
dat Stiene 't grootste praatelgat wos van
geheel de prochie en 't wos van olle twee
geen leugen ...

Sjarelte ging nooit nievers. Stiene wos
djuuste 't kontrarie, want iedere keer dat er
olzoo è daguitstap wos met è autobus, ging
ze mei ... Z'hadden oltemets leute op den
autobus met Stiene ...

„Héwè, Stiene!” vroegen ze ... „ga Sja-
relte niet mei?”

„Zwygt wei” zei Stiene „'k zyn blyde van è
keer weg te zyn van die oude zaage!” En Sja-
relte, die buiten stond ols den autobus
wegreed, zei in zyn eigen: „'k zyn kontent dat
dien klabetter è moment buiten is!”

Maar 's avonds, ols den autobus weere
toekwam, stond Sjarelte ol in 't deuregat te
kyken of Stiene weere mei wos ... En ols Sja-
relte vroeg, hoe dat ze het è steld hadde, zei
ze ol lachen: „styf goed, maar 'k zyn blyde
da'k weere thuis zyn!”

Z'hadden weere è lachen op den autobus,
ols Stiene vertelde...

„Sjarelte is è fraaien vent wei!” bofte
Stiene ... „maar è zou è souw in tweeën
byten, ols zyn tanden zoo slecht niet waaren!
è ziet ook niet te wel meer, en ols'n entwot
wilt leezen, vraagt'n olle momente myn bril ...
Geheel den autobus schoot in è lach.

Stiene hadde vroeger è keer è zaid è weest
van è waarzegege dat ze in heur leeven nog
è groot lot ging winnen. Olzoo kwam het dat
ze ol jaarenlang, olle maande è groot lot
kochtte. Maar nog nooit hadde ze entwot è
wonnen dat de moeite weerd wos... Maar op
è avond, dat ze de nummers bekeek, gaf ze
olmetnekeer è luiden schreeuw...

„Sjarelte!” riep ze... „'k hèn è nummer
die djuuste is ... W'hèn è miljoen è gewonnen!”

Sjarelte wos er direkt by om te kyken ols 't
wel djuustre wos ... en ols'n zag dat 't waar
wos, stekt'n Stiene vaste en ze dansten de
keuken rond... 't Wos d'eerste keer sedert
hulderen bruiloft...

„Jamaar, je moet è keer horten, Sjarelte,,
lachte Stiene ol dansen... „'k wos ik dat zeker
in è geeven... 'k koopen geweunlyk maar een
lotje in 't begin van de maand ... maar pas-
seerde weeke kocht ik er nog een by ... en 't is
met dat tweede lotje da'k è gewonnen hèn!”

Sjarelte hield met de slag op met dansen.
„Dedjuu, dedjuu toch, dat is spytig!”
grolde Sjarelte.

„Wuk is er nu weere spytig?” vroeg Stiene.
„Maar da'je dat eerste lotje è kocht hèn!”
riep Sjarelte... **KWAAK**

Speciale feestprijzen !

KENWOOD

ELEKTRO CAPPOEN

Prof.O.Rubrechtstraat 12 • 8972 ROESBRUGGE

Tel. 057/30 05 94

Eigen service